ޔައުމިއްޔާ ނަންބަރު: 52/18/2016

ޢައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް

ޢައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ޔައުމިއްޔާ

2016 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 7 ވަނަ ޖަލްސާ

١٤ صَفَر ١٤٣٨

14 ނޮވެންބަރު 2016

(ހޯމަ ދުވަސް)

ޖަލްސާ ފެށުނު ގަޑި: 9:01

ޖަލްސާ ނިމުނު ގަޑި: 18:34

(ރިޔާސަތުގައި އިންނެވީ؛ މަޖިލީހުގެ ރައީސް ޢަބްދުﷲ މަސީހް މުޙައްމަދު)

2016 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ ހަތްވަނަ ޖަލްސާ
14 ނޮވެންބަރު 2016 (ހޯމަ ދުވަސް)

---

1. ދުޢާ

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

بسم الله الرّحمن الرّحيم، الحمد لله والصّلاة والسّلام على رسول الله وعلى آله وصحبه ومن والاه. މަޖިލިސް ފެށުނީ.

2. ޖަލްސާގެ ހާޒިރީ އިއްވުން.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

މި ވަގުތު ޖަލްސާއަށް ހާޒިރުވެވަޑައިގެން ތިއްބެވީ 27 އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން.

3. ދުވަހުގެ އެޖެންޑާ އިއުލާންކުރުން.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

އެޖެންޑާ އައިޓަމު 3، ދުވަހުގެ އެޖެންޑާ އިއުލާންކުރުން.

3.1- އެޖެންޑާ ނަންބަރު އޖ/7/3/2016.

4. ރިޔާސަތުން އަންގާ އެންގުން.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

އެޖެންޑާ އައިޓަމު 4، ރިޔާސަތުން އަންގާ އެންގުން.

4.1- މިއަދު ކޮމިޓީތަކުގެ ބައްދަލުވުންތައް ބޭއްވުމަށް ހަމަޖެހިފައިވާ ގޮތް. މެންދުރުފަހު 2:30 އިން ފެށިގެން ދައުލަތުގެ ބަޖެޓް ދިރާސާކުރާ ކޮމިޓީ، ކޮމިޓީ ކޮޓަރި 1.

5. މަޖިލީހަށް ތައާރަފްކުރަންޖެހޭ ބިލު

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އެޖެންޑާ އައިޓަމް 5، މަޖިލީހަށް ތައާރަފްކުރަންޖެހޭ ބިލު.

5.1- ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން، ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަލީ ޝާހް ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ، ގާނޫނު ނަންބަރު 6/94 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ދީނީ އެއްބައިވަންތަކަން ހިފެހެއްޓުމުގެ ގާނޫނު) އަށް އިސްލާހުގެނައުމުގެ ބިލުގެ ފުރަތަމަ ކިޔުން އިއްވުން. ގާނޫނު ނަންބަރު 6/94 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ދީނީ އެއްބައިވަންތަކަން ހިފެހެއްޓުމުގެ ގާނޫނު) އަށް އިސްލާހުގެނައުމުގެ ބިލު.

5.2- ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން، ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަލީ ޝާހް ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ، ގާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ގާނޫނު) އަށް އިސްލާހުގެނައުމުގެ ބިލުގެ ފުރަތަމަ ކިޔުން އިއްވުން. ގާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ގާނޫނު) އަށް އިސްލާހުގެނައުމުގެ ބިލު.

6. އިބްތިދާއީ ބަހުސް

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އެޖެންޑާ އައިޓަމް 6، އިބްތިދާއީ ބަހުސް.

6.1- 2017 ވަނަ އަހަރަށް ތައާރަފްކުރާ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓް. ބަޖެޓަށް ފެށުމުގެ ކުރިން މިއަދު ވޯޓަކަށް ދަންނަވާލަން ކަމަށް. އަޅުގަނޑު ވޯޓަކަށް ދަންނަވައިލާނަން، 2017 ވަނަ އަހަރަށް ތައާރަފްކުރާ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުގެ ބަހުސް ކުރިއަށްގެންދިއުމަށް ބަލައި ހުސްވަގުތަށް ވެސް ބަންދުވުން މި ޖަލްސާގެ ވަގުތު މި ރޭ 11:00އާ ހަމައަށް ކުރިއަށްގެންދިއުމާ މެދު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ގޮތަކާ މެދު ވޯޓު ދެއްވުމަށް؛ މިގޮތަށް ދަންނަވައިލާނަން. ވޯޓު ރަނގަބީލު ޖައްސަވައިދެއްވުމަށް އިދާރީ ވޯޓުގައި ދަންނަވަން. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) މި ފުރުސަތުގައި ކޮމިޓީތަކުން އަދި ބައެއް ބަދަލުތައް ދަންނަވައިލާނަން. އިމްތިޔާޒު ކޮމިޓީގައި ހިމެނިވަޑައިގަންނަވާ މާފަންނު ހުޅަނގު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ފަލާހުގެ ބަދަލުގައި އެ ކޮމިޓީއަށް ފެލިދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު މަޖީދު ހަމަޖައްސަވައިދެއްވުމަށް [illegible] މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 107 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން މަޖިލީހުގައި ހިމެނޭ ސިޔާސީ ޕާޓީތަކުގެ ޕާލަމެންޓްރީ ގްރޫޕުގެ ލީޑަރުން އެކަން ވާނީ އެސް.އެމް.އެސް.އަކުން 8 ނޮވެމްބަރު 2016 ގައި އަންގާފައި. އެހެންކަމުން، ރައްޔިތުންގެ

މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 107 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ގޮތުގެ މަތީން އެކަން އެގޮތަށް އިޢުލާންކުރަން. ޖުޑިޝަލް ކޮމިޓީގައި ހިމެނިވަޑައިގަންނަވާ މާފަންނު ހުޅަނގު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ފަޔާޒުގެ ބަދަލުގައި އެ ކޮމިޓީއަށް މުލަކު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ނާޒިލް ހަމަޖައްސަވައިދެއްވުން އެދިވަޑައިގެން އެމް.ޑީ.ޕީގެ ޕާލިމެންޓްރީ ގްރޫޕުން ސިޓީ ފޮނުއްވާފައިވޭ. އެ ލިޔުން ލިބުމުން މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 107 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ގޮތުގެ މަތީން މަޖިލީހުގައި ހިމެނޭ ސިޔާސީ ޕާޓީތަކުގެ ޕާލިމެންޓްރީ ގްރޫޕުގެ ލީޑަރުންނަށް އެކަން ވަނީ އެސް.އެމް.އެސް.އަކުން 8 ނޮވެންބަރު 2016 ގައި އަންގާފަ. އެހެންކަމުން، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 107 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ގޮތުގެ މަތީން އެކަން އެގޮތަށް އިޢުލާންކުރަން. އިޤްތިޞާދީ ކޮމިޓީގައި ހިމެނިވަޑައިގަންނަވާ މާފަންނު ހުޅަނގު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ފަޔާޒުގެ ބަދަލުގައި އެ ކޮމިޓީއަށް މުލަކު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ނާޒިލް ހަމަޖައްސަވައިދެއްވުން އެދިވަޑައިގެން އެމް.ޑީ.ޕީގެ ޕާލިމެންޓްރީ ގްރޫޕުން ސިޓީ ފޮނުއްވާފައިވޭ. އެ ލިޔުން ލިބުމުން މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 107 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ގޮތުގެ މަތީން މަޖިލީހުގައި ހިމެނޭ ސިޔާސީ ޕާޓީތަކުގެ ޕާލިމެންޓްރީ ގްރޫޕުގެ ލީޑަރުންނަށް އެކަން ވަނީ އެސް.އެމް.އެސް.އަކުން 8 ނޮވެންބަރު 2016ގައި އަންގާފަ. އެހެންކަމުން، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 107 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ގޮތުގެ މަތީން އެކަން އެގޮތަށް އިޢުލާންކުރަން. އިޤްތިޞާދީ ކޮމިޓީގައި ހިމެނިވަޑައިގަންނަވާ ހުޅުދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ޝާހިދުގެ ބަދަލުގައި އެ ކޮމިޓީއަށް ދަނގެތީ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިލްހާމް އަހުމަދު ހަމަޖައްސަވައިދެއްވުން އެދިވަޑައިގެން ޕީ.ޕީ.އެމްގެ ޕާލިމެންޓްރީ ގްރޫޕުން ސިޓީ ފޮނުއްވާފައިވޭ. އެ ލިޔުން ލިބުމުން މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 107 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ގޮތުގެ މަތީން މަޖިލީހުގައި ހިމެނޭ ސިޔާސީ ޕާޓީތަކުގެ ޕާލިމެންޓްރީ ގްރޫޕުގެ ލީޑަރުންނަށް އެކަން ވަނީ އެސް.އެމް.އެސް.އަކުން 8 ނޮވެންބަރު 2016 ގައި އަންގާފަ. އެހެންކަމުން، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 107 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ގޮތުގެ މަތީން އެކަން އެގޮތަށް އިޢުލާންކުރަން. އިޤްތިޞާދީ ކޮމިޓީގައި ހިމެނިވަޑައިގަންނަވާ ކެންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުއްރަޙީމް އަބްދުﷲގެ ބަދަލުގައި އެ ކޮމިޓީއަށް ތިނަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުﷲ ރިޔާޒް ހަމަޖައްސަވައިދެއްވުން އެދިވަޑައިގެން ޕީ.ޕީ.އެމްގެ ޕާލިމެންޓްރީ ގްރޫޕުން ސިޓީ ފޮނުއްވާފައިވޭ. އެ ލިޔުން ލިބުމުން މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 107 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ގޮތުގެ މަތީން މަޖިލީހުގައި ހިމެނޭ ސިޔާސީ ޕާޓީތަކުގެ ޕާލިމެންޓްރީ ގްރޫޕުގެ ލީޑަރުންނަށް އެކަން ވަނީ އެސް.އެމް.އެސް.އަކުން 8 ނޮވެންބަރު 2016 ގައި އަންގާފަ. އެހެންކަމުން، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 107 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ގޮތުގެ މަތީން އެކަން އެގޮތަށް އިޢުލާންކުރަން. އިޤްތިޞާދީ ކޮމިޓީގައި ހިމެނިވަޑައިގަންނަވާ ތިނަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ސައުދުﷲ ހިލްމީގެ ބަދަލުގައި އެ ކޮމިޓީއަށް މަޑަވެލި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު ހަމަޖައްސަވައިދެއްވުން އެދިވަޑައިގެން ޕީ.ޕީ.އެމްގެ ޕާލިމެންޓްރީ ގްރޫޕުން ސިޓީ ފޮނުއްވާފައިވޭ. އެ ލިޔުން ލިބުމުން މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 107 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ގޮތުގެ މަތީން މަޖިލީހުގައި

ހިމެނޭ ސިޔާސީ ޕާޓީތަކުގެ ޕާލިމެންޓްރީ ގްރޫޕުގެ ލީޑަރުންނަށް އެކަން ވާނީ އެސް.އެމް.އެސް.އަކުން 8 ނޮވެންބަރު 2016ގައި އަންގާފަ. އެހެންކަމުން، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 107 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން އެކަން އެގޮތަށް އިޢުލާންކުރަން. މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގައި ހިމެނިގެންވާ ކާށިދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ޖާބިރުގެ ބަދަލުގައި އެ ކޮމިޓީއަށް ވިލިނގިލި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ސައުދު ޙުސައިން ހަމަޖައްސަވައިދެއްވުން އެދިވަޑައިގެން ޕީ.ޕީ.އެމްގެ ޕާލިމެންޓްރީ ގްރޫޕުން ސިޓީ ފޮނުއްވާފައިވޭ. އެ ލިޔުން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 107 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން މަޖިލީހުގައި ހިމެނޭ ސިޔާސީ ޕާޓީތަކުގެ ޕާލިމެންޓްރީ ގްރޫޕުގެ ލީޑަރުންނަށް އެކަން ވާނީ އެސް.އެމް.އެސް.އަކުން 8 ނޮވެންބަރު 2016 ގައި އަންގާފަ. އެހެންކަމުން، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 107 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން އެކަން އެގޮތަށް އިޢުލާންކުރަން. މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގައި ހިމެނިގެންވާ ކާށިދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ޖާބިރުގެ ބަދަލުގައި އެ ކޮމިޓީއަށް ވިލިނގިލި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ސައުދު ޙުސައިން ހަމަޖައްސަވައިދެއްވުން އެދިވަޑައިގެން ޕީ.ޕީ.އެމްގެ ޕާލިމެންޓްރީ ގްރޫޕުން ސިޓީ ފޮނުއްވާފައިވޭ. އެ ލިޔުން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 107 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން މަޖިލީހުގައި ހިމެނޭ ސިޔާސީ ޕާޓީތަކުގެ ޕާލިމެންޓްރީ ގްރޫޕުގެ ލީޑަރުންނަށް އެކަން ވާނީ އެސް.އެމް.އެސް.އަކުން 8 ނޮވެންބަރު 2016 ގައި އަންގާފަ. އެހެންކަމުން، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 107 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން އެކަން އެގޮތަށް އިޢުލާންކުރަން. މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގައި ހިމެނިގެންވާ [illegible] ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމްދީދީގެ ބަދަލުގައި އެ ކޮމިޓީއަށް [illegible] ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު [illegible] ހަމަޖައްސަވައިދެއްވުން އެދިވަޑައިގެން އެމް.ޑީ.ޕީގެ ޕާލިމެންޓްރީ ގްރޫޕުން ސިޓީ ފޮނުއްވާފައިވޭ. އެ ލިޔުން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 107 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން މަޖިލީހުގައި ހިމެނޭ ސިޔާސީ ޕާޓީތަކުގެ ޕާލިމެންޓްރީ ގްރޫޕުގެ ލީޑަރުންނަށް އެކަން ވާނީ އެސް.އެމް.އެސް.އަކުން 8 ނޮވެންބަރު 2016 ގައި އަންގާފަ. އެހެންކަމުން، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 107 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން އެކަން އެގޮތަށް އިޢުލާންކުރަން. މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގައި ހިމެނިގެންވާ [illegible] ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު [illegible] ބަދަލުގައި އެ ކޮމިޓީއަށް [illegible] ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު [illegible] ހަމަޖައްސަވައިދެއްވުން އެދިވަޑައިގެން އެމް.ޑީ.ޕީގެ ޕާލިމެންޓްރީ ގްރޫޕުން ސިޓީ ފޮނުއްވާފައިވޭ. އެ ލިޔުން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 107 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން މަޖިލީހުގައި ހިމެނޭ ސިޔާސީ ޕާޓީތަކުގެ ޕާލިމެންޓްރީ ގްރޫޕުގެ ލީޑަރުންނަށް އެކަން ވާނީ އެސް.އެމް.އެސް.އަކުން 8 ނޮވެންބަރު 2016 ގައި އަންގާފަ. އެހެންކަމުން، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 107 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން އެކަން އެގޮތަށް އިޢުލާންކުރަން. (ވަގުތުކޮޅަކަށް ބެލް ޖެހުން) ވޯޓަށް ދަންނަވާލާނަން. ހުރިހާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ވޯޓު ކާޑު ކާޑުރީޑަރަށް ލައްވާދެއްވުން އެދެން. ވޯޓަށް ދަންނަވާލަން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

2017 ވަނަ އަހަރަށް ލަފާކުރާ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުގެ ބަހުސް ކުރިއަށްގެންދިއުމަށް ބަކައި ހުސްވަގުތަށް ވެސް ތަންދުރުން މި ޖަލްސާގެ ވަގުތު މި ދާ 11:00އާ ހަމައަށް ކުރިއަށްގެންދިއުމާ ދެން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ހުރިވަޑައިގަންނަވާ ތަނަކުން ވޯޓުދެއްވުން އެދެން.

[ވޯޓުދެއްވުން]

ވޯޓުގެ ނަތީޖާ:

މަޖިލީހުގެ ޖުމްލަ މެންބަރުންގެ އަދަދު:	85
ހާޒިރުވެ ތިބި މެންބަރުންގެ އަދަދު:	41
ފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދިން މެންބަރުންގެ އަދަދު:	30
ނުފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދިން މެންބަރުންގެ އަދަދު:	10
ވަކި ގޮތަކަށް ވޯޓުދޭން ބޭނުންނުވާ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރުންގެ އަދަދު:	00
ވޯޓުގައި ބައިވެރިވި މެންބަރުންގެ އަދަދު:	40
ފާސްވުމަށް ބޭނުންވާ އަދަދު:	21
ޖުމްލަ:	40
ވޯޓުގެ ނަތީޖާ:	ފާސް

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

މި ދަންނަވާލަނީ ދެންމެ ނެގުނު ވޯޓުގެ ނަތީޖާ. މަޖިލީހުގެ ޖުމްލަ އަދަދު؛ 85. ހާޒިރުވެވަޑައިގެން ތިއްބެވި މެންބަރުންގެ އަދަދު؛ 41. ފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރުންގެ އަދަދު؛ 30. ނުފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރުންގެ އަދަދު؛ 10. ވަކި ގޮތަކަށް ވޯޓުދޭން ބޭނުންނުވާ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރަކު ނެތް. ވޯޓުގައި ބައިވެރިވެވަޑައިގެންނެވި މެންބަރުންގެ އަދަދު؛ 40. ފާސްވުމަށް ބޭނުންވާ އަދަދު؛ 21. ޖުމްލަ؛ 40. އެހެންކަމުން، މި ހުށަހެޅުން ފާސްވެއްޖެ. އެޖެންޑާ އައިޓަމް 6.1ގެ މަސައްކަތް ކުރިއަށްގެންދިއުމަށް އަޅުގަނޑު މި ކުރިމަތިލަނީ. 2017 ވަނަ އަހަރަށް ލަފާކުރާ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓް. ނިޒާމީ މައްސަލައެއްގައި ގަލޮޅު އުތުރު ދާއިރާގެ އީވާ އަބްދުﷲއަށް ފުރުޞަތުއަރުވަން.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

ގަލޮޅު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އީވާ ޢަބްދުﷲ ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑު ހަމަ އޮޅުންފިލުވާލަން ބޭނުމީ، މި ނޫނީ ވޯޓާ ގުޅިގެން މާދަމާގެ ބަހުސަށް ކަނޑައަޅާފައި އޮތް ޝެޑިއުލް ކޮންސަލްޓިވްއޭ؟ ނޫނީ މާދަން ވެސް ހަމަ ބަޖެޓަށް އޮންނާނީތޯ އަޅުގަނޑުމެން ކުރިން ޝެޑިއުލްކުރި ގޮތަށް؟

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އެނިގިވަޑައިގަންނަވާނެ، ނިޒާމީ މައްސަލައެއްގެ ތެރެއިން އަޅުގަނޑަށް ވެސް ކުރުން މަނާ ކަމެއްގެ ވާހަކަ އެއްޗެހި. އެހެންނަމަވެސް، ވަރަށް މުހިއްމު ވާހަކައެއް އެއަށް ޖަވާބުދާރީވުން އެންމެ ރަނގަޅު ކަމަށް ދެން އަޅުގަނޑު ވެސް ގަބޫލުކުރަނީ އެއްކޮށް ދަންނަވައިލާނަން. ބަޖެޓު ބަހުސަށް ކަނޑައެޅިފައި ވަނީ ޖުމްލަ ދެ ދުވަސް. އެހެންވީމާ، ޖުމްލަ ދެ ދުވަހު ބަޖެޓު ބަހުސް ކުރިއަށްގެންދާނެ ވާހަކަ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ މަޢުލޫމާތަށްޓަކައި ދަންނަވަން. ބަޖެޓު ބަހުސަށް ވަގުތު ކަނޑައެޅިފައި މި ވަނީ އާއްމު ކޮމިޓީގެ ލަފާގެ މަތިން ކޮންމެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކަށް ވެސް ފުރަތަމަ މަރުޙަލާގައި ފުރުޞަތުދެއްވޭނީ އެއް ފުރުޞަތު. އެއީ 15 މިނެޓުގެ ފުރުޞަތެއް. އަދި ދެވަނަ މަރުޙަލާގައި ބަޖެޓު ރިޕޯޓު ލިބުމަށްފަހު ކޮންމެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކަށް ވެސް އެއް ފުރުޞަތު ލިބިވަޑައިގަންނަވާނެ. އެ ފުރުޞަތުގައި 7 މިނެޓުގެ ވަގުތު ކަނޑައެޅިފައި ވަނީ. އެހެންވީމާ، އެގޮތުގެ މަތިން އަޅުގަނޑު މިހާރު މިއަދުގެ ފުރަތަމަ ބަޖެޓުގެ ބަހުސް ކުރިއަށްގެންދިއުމަށް ޓަކައި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ފުރުޞަތު ހުޅުވާލަން. (ވަގުތުކޮޅަކަށް ހުއްޓުން) އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ މާފަންނު ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަބްދުﷲ ރިޔާޒަށް.

މާފަންނު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުﷲ ރިޔާޒު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ! 2017 ވަނަ އަހަރުގެ ދައުލަތުން ޚަރަދުކުރާ ބަޖެޓު އަޅުގަނޑުމެންގެ ކުރިމަތީގައި، އަދި ހަމައެއާއެކު ދިވެހި ހުރިހާ ރައްޔިތުންނަށް ވަރަށް ފުރިހަމަކަމާ އެކީގައި މި ބަޖެޓު ބަލައިލެވުނު އަދި ބަޖެޓު ދިރާސާކޮށްލެވޭނެ ފުރުޞަތު ތަނަވަސްކޮށްދެއްވި ފިނޭންސް މިނިސްޓަރު މުނައްވަރަށް ވަރަށް އިޚްލާސްތެރިކަމާ އެކު ޝުކުރު ދަންނަވަން. އަދި ހަމައެއާއެކު މިފަދަ ފުރިހަމަ ބަޖެޓެއް މި ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން ފޮނުއްވައިދެއްވި ކަމަށް ޓަކައި އަދުގެ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަށް އަދި އިކޮނޮމިކް ކައުންސިލުގެ ހުރިހާ މެންބަރުންނަށް ވަރަށް އިޚްލާސްތެރިކަމާ އެކު

ޝުކުރު ދަންނަވަން. އާދެ! އަޅުގަނޑުމެން ބަޖެޓުގެ ކޮންމެ ދިމާލަކަށް ބަލައިލިކަމުގައި ވިޔަސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެންނަނީ އުއްމީދު. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެންނަނީ ކުރިއެރުން. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެންނަނީ ތަރައްޤީ. މިފަދަ ބަޖެޓަކަށް ތައްޔާރުކޮށްފައިވާއިރުގައި މީގައި އޮތް އެންމެ ފުރިހަމަ ކަމަކީ، އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ފުރުޞަތު ތާރީޚުގައި ފުރަތަމަ ފަހަރަށް ޕާސްކުރެވިގެންދާން އުޅެނީ ބަޖެޓަކަށް މި ބަޖެޓު ވެގެންދާކަން. މިއީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް އޮތް އުއްމީދު. މިއީ އަޅުގަނޑުމެން އުފާވެރިކަން. މި ބަޖެޓުން ބަލައިލާއިރުގައި މުޅި ރާއްޖޭގެ ހުރިހާ ކަންކޮޅަކަށް ވެސް ތަރައްޤީގެ [illegible] [illegible] [illegible]. ހަމައެއާއެކު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާގައި [illegible] [illegible] [illegible] "[illegible] [illegible]" [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ވާހަކަ މި ބަޖެޓުގައި [illegible] [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑާއި އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާގެ ރައްޔިތުން ހަމަ [illegible] ވެސް ވަރަށް އުފާކުރަން [illegible]. އެ [illegible] [illegible] ސެންޓަރަށް [illegible] ވަރަށް އަޅުގަނޑުމެންގެ ޒުވާނުންނަށް އެ ފުރުޞަތު ތަނަވަސްވެގެންދާނެ. ކައިރި ސަރަހައްދުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ވެސް [illegible]. ހަމައެއާއެކު [illegible] ހުރި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ހުރި [illegible] [illegible] [illegible]. ހަމައެއާއެކު އަޅުގަނޑުމެން [illegible] [illegible] އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑުމެން [illegible] [illegible] ވެސް [illegible] [illegible] ވެއްޖެ [illegible] [illegible] އަދި [illegible] [illegible] މި ފުރުޞަތުގައި [illegible]. ހަމައެއާއެކު އަޅުގަނޑުމެން އެންމެންގެ ވެސް އުއްމީދު [illegible] [illegible] [illegible]. މިއަދު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑުމެން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މަސައްކަތް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި [illegible] ބަޖެޓުން މި [illegible] އަޅުގަނޑުމެންގެ ދީން [illegible] އުއްމީދު، [illegible] [illegible] [illegible] ދީން ހުރި [illegible]؛ [illegible]، [illegible]، [illegible] އަދި [illegible] [illegible] [illegible] ސަރުކާރުން އެ [illegible] ގެންގުޅުއްވާކަން. [illegible] [illegible] [illegible] ކުރުމަށް [illegible] ބަޖެޓުގައި ފައިސާ [illegible] އެކަން މި ބަޖެޓުން މި [illegible] [illegible]. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެންގެ އުއްމީދު [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ސަރުކާރުން މި ފެންނަނީ. މިއަދުގެ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ ފުރިހަމަ [illegible] ސިޔާސަތާ އެކުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިއަދު މި ފެންނަނީ [illegible]. މިއަދު އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ފެންނަނީ [illegible] [illegible]. އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ބަޖެޓުން މި ފެންނަނީ [illegible] [illegible] [illegible]. ހަމައެއާއެކު [illegible] [illegible] މި ބަޖެޓުގައި އަޅުގަނޑުމެން [illegible] ކަންތައް ވެސް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެހެންވީމާ، [illegible] [illegible] [illegible] 25 އަހަރުގެ [illegible] [illegible] [illegible] ވެސް [illegible] [illegible] [illegible]. އެހެންވީމާ، [illegible] [illegible]، ސަރުކާރުން [illegible] [illegible] [illegible]، ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ [illegible] މި ފައިސާ [illegible] [illegible] [illegible] ކުރިއަށްގެންދަވާން [illegible]. ހަމައެއާއެކު އާސަންދަޔާއި [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑުމެން ދިވެހި

ރައްޔިތުންނަށް ލިބެމުންދާ ޚަސާރަތައް އަދިވެސް އިތުރަށް ފުރިހަމަކޮށްދިނުމަށްޓަކައި ގޮތަކަށް މިޤައުމު ނިމިގެން އަންނައިރު
އޮޅުން އެއީ ވަރަށް ބޮޑު ގޯހެކެވެ. އަޅުގަނޑުމެންގެ ސިޔާސީ ނިޒާމަށް އާދައާ ޚިލާފު ކުރިއަށްދިޔަކަމެއް މިއަދު ލިބުނު
އަންނައިރުގައި އަޅުގަނޑު ވެސް ގަބޫލުކުރަން އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ ކަމަކީ މުސްތަޤުބަލުގައި ހުރިހާކަމެއްގައި އެ ހުޅުވިގެންދާ
ޖުމްހޫރީ ރާސްޓްރަކްޗަރގައި އައި.ޕީ.އެމް.އެލް ފުރިހަމަވެގެންދާ ވިޔަފާރި، އަދި ހަމައެއާއެކު ހުޅުވާލާ ރާސްޓްރަކްޗަރ އިމްރާން
ފުރިހަމަވެގެންދާ ވިޔަކާން އަޅުގަނޑުމެންގެ ދައުލަތުން ބޭރުން ސިޔާސީ ޕާޓީތަކުގެ މިންވަރު، ނުވަތަ
ބަދަލުވުމުގެ މިންވަރު ކުރިމަތިވެފައިވާ. އެއާއިއެކު އަޅުގަނޑު ވެސް ގަބޫލުކުރަން، އެންމެ ބޮޑުއިން ޢަމަލުކުރަނީ
ބޭސިކް ޤާނޫނުއަސާސީ ބަދަލުވުމުން ނިޒާމު ހުރި ގޮތް ކުރިއަށްގެންދިއުމަށްފަހު ވެސް. އެހެންނަމަވެސް އެއާއިއެކު އަޅުގަނޑު ވެސް
އެ ބަޔަކު ކޮންމެވެސް ވަރަކަށް އުޅުނުގޮތުން ހިނގި، ނުވަތަ އެ ފަރާތް ދައުލަތުގެ ހިލާފަށް ދެކޭ އެކަމާ ދެމޮޅުކުރަމަކުރި ހަމަ އަދި
އިސްލާމް ވިސްނުމަށް ސަރުކާރުގެ ނުވަތަ އަޅުގަނޑުމެންގެ ބަޔަކު ކުރިމީގެ ފެންބަޑުގެ ހިސާބަށް ވާހަކަ ހޯދުނު ކަމުގާ
ހަމަ ދެންނެވިން. އަޅުގަނޑަށް މި ފެންނަނީ މާލޭގެ ބާރުގެ ފަރާތުން ވާހަކަ ފުރިހަމަކަން މި ބައިބަޔާއި ވިސްނުން
ގެނުވުމަށްޓަކައި ބޭނުން. މާލޭގައި އަޅުގަނޑުމެން ބޮޑު ދެން ބޮޑު އެއް ކަންތައްތަކެއް، މިއަދު މާލޭގެ މަޤާމު
މިހާރު މި ބޮޑު ހާލަތު. އަޅުގަނޑުމެން ފެނިގެން މި ދަރި މިއަދު ވެސް މާލޭގެ މަޤާމު ބަރާބަރުކުރުމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު
ފެނިގެން އެކަން ކުރިއަށްދާ ބަސް. ބަޔާބައިގެ އެކަމަށް ބޭނުންވާ މަދުވާ ފެނިގެން ހުރިހާ އެކަން ކުރިއަށްގެންދިޔަ ބަލާލުމަށް ކުރީގެ
ބޭނުންވާ ފައިސާ ދިނުމަށްފަހު ހިފަހައްޓާ އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ފަސްފަޅަށް. އައި.ޕީ.އެމް.އެލްގައި ހަރުދަނާކުރުމުގެ ދައުރުގައި
އިންތިޚާބުކުރުމާއި އެކީ ފުރަތަމަ އަތުގައިހުރި 25 ބޮޑު އިނގިރޭސި ފުރިހަމަކުރުމުގެ ޖާގައި ބޭނުންވާ ފައިސާ
ބަޔާބައިގެ ޖިޔޮފިޒިކްސް ބަޔަށް އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ފެނޭ. ހަމައެއާއެކު އެއާރޕޯޓް ބަރާބަރު ކުރުމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު، އަދި
އަޅުގަނޑުމެން އެއްބަސްވެ ސިޔާސަތަކަށް ޖާގަ ފުރުސަތުތަކެއް ޖެހޭ ސިޔާސަތު ބޭނުންވާ ފުރިހަމަކަން ވެސް މި
ބަޔާބައިގެ ބޮޑުއިން އެބަ ދެނެ. އިންތިޚާބުކުރުމާ އަޅުގަނޑުމެން އަމަލު ފެނިގެން ދިޔަ ކުރިމަތިލާ ސިޔާސަތުގައި އޮތްގޮތަކީ
ތަފާތުބައިތަކުގެ ގޮތުގައި މަސައްކަތް ކުރެވިދާނެ. އެހެންމީހާ، ބަޔާބައި؛ އަޅުގަނޑުމެންގެ ދަރިވަރު މި ބަޔާބައި އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާނީ
ހިނގާ އިއްތިޙާދީ ދުސްތޫރުގެ ފުރިހަމަ އަމިއްލަ ބާރުވެރިކަމާ ކުރިމަތިލާ ފުރުސަތުތަކެއް ކަމަށް. އަޅުގަނޑުމެންގެ
ތަރައްޤީގެ ޕްރޮގްރާމަށް އަސާސީ ވިސްނުން ދިރުމާ އަދި ކުރިއަށް ގެންދިޔަ، ދިރުމާ އެއްބައި އެއްބައިގެ ފާހަގަކުރެވޭ. އެއްބައިގެ ޒިންމާދާރު
ކަމަށް ފާހަގަ ދިރުމާއި ފާހަގަކުރެވޭ. އެހެންމީހާ، އަޅުގަނޑުމެންގެ އިޤްތިޞާދީ ތަރައްޤީގެ އަހަރުތަކުގެ ފުރުސަތު މި
ފެންނަނީ މިފަދަ މަންޒަރުތަކެއް. އަޅުގަނޑުމެންގެ ތަރައްޤީގެ ޕްރޮގްރާމާއި ވާހަކަދައްކާފައި އެ ހިސާބުން ނިންމާލައިފިން
ބޭފުޅުން ނުނަކަން މިއަދު މުޅި ދިވެހި ފަތުރުވެރިކަން، އެކަން އެ ބޭފުޅާއަށް ކަނޑައަޅާކަށްނުޖެހޭ. ފާހަގަކުރި މިހާރަށް
ބޭއްވުނު އެންމެ ބޮޑު އެއްވުން ހަމަ ފަތުރުވެރިކަން، ނުވަތަ ސިޔާސީ ޕާޓީއެއްގެ އެއްވުން ފެނިދާނީ މިއަދުގެ
ތަރައްޤީގެ ޕްރޮގްރާމްގެ މައްޗަށް ދިރުމި ޢަމަލުކުރުމުގެ ހަމަ އެބަޖެހޭ. އަދި އެއާއިއެކު އަޅުގަނޑުމެންގެ ފުރުސަތު ފަރާތުން 5
އަހަރު ފުރުސަތު މުނާސަބަށްވެގެން ނޫން. އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި ބޭއްވުން ހަމަގޮތް ފެނިދިޔައީ މިހާރަށް އަޅުގަނޑުމެންގައި ބޭއްވުން

އެންމެ ބޮޑު ސިޔާސީ އެއްވުމަށް. މިހުރިހާ ކަމަކުން ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެނގި ހާމަވެގެންދަނީ މިއަދުގެ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ [illegible] ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ [illegible] އިތުބާރު. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ހުރިހާ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުން ވެސް މިއަދު މި ބަޖެޓަށް [illegible]. އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ފެންނަނީ މިދިޔަ 3 އަހަރުދުވަހުގެ ތެރޭގައި ވެސް ބަޖެޓުގައި [illegible] ގިނަ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އަޅުގަނޑުމެން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ވިޔަސް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އަޅުގަނޑުމެން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ވެސް [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑުމެން [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] 300 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ވެސް [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑުމެން [illegible]. [illegible] [illegible]؛ 2017 ވަނަ އަހަރު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑުމެން [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑުމެން [illegible]. އަޅުގަނޑުމެން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑުމެން [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ވެސް އަޅުގަނޑުމެން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ވެސް އަޅުގަނޑުމެން [illegible]. [illegible] އަޅުގަނޑުމެން [illegible] [illegible] [illegible] ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑުމެން [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑުމެން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ [illegible] [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑުމެން [illegible] [illegible] [illegible] ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އަޅުގަނޑުމެން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑުމެން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] 2017 ވަނަ އަހަރު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑުމެން [illegible] [illegible]. [illegible] އަޅުގަނޑުމެން [illegible] [illegible]

ބޭނުންތައް އެންމެ އެދޭ ގޮތަކަށް ސަރުކާރުގެ ތެރެއިން ދޭންޖެހޭ ޚިދުމަތްތައް ފުރިހަމައަށް ލިބިގެންދާނެ އަދަދަކަށް. އަޅުގަނޑުގެ އުއްމީދަކީ އަޅުގަނޑުމެންގެ މި ހުރިހާ ބައިވެރިން ވެސް މި ބަޖެޓަށް އެންމެ ފުރިހަމައަށް ތާއީދުކޮށްދެއްވައި، އަޅުގަނޑުމެންނަށް، ރައްޔިތުންނަށް މިފަދަ ފުރިހަމަ ބަޖެޓަކަށް ޕްރޮގްރާމްތަކާ އަޅުގަނޑުމެން ހުރިހާ ބައިވެރިންގެ ވާޖިބުގެ ވެސް މިކަމުގައި ބައިވެރިވެވި، ވީހާވެސް އަވަހަށް މި ބަޖެޓް ފާސްކޮށް، އަޅުގަނޑުމެންގެ ތަރައްޤީގެ ދަތުރު ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް އަދި ފުދޭ ފަދަ މާދަމާގެ ޕްރޮގްރާމްތަކުން މަސައްކަތްކޮށްދެއްވުން. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ އައްޑޫ މީދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ރޮޒައިނާ އާދަމަށް.

އައްޑޫ މީދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ރޮޒައިނާ އާދަމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑަކަށް މި ބަޖެޓަކީ އެ ވިދާޅުވާ ފަދަ ކަންތައްތަކެއް ނޫން، އެ ވިދާޅުވާ ފަދަ ފޫހި އުއްމީދުތަކުގެ ބަޖެޓެއްގެ ގޮތުގައި ނުފެނޭ. އަޅުގަނޑުމެން މިވަރުގެ ހަމަ ބޮޑު ބަޖެޓެއް، މިއަހަރުވެސް ބޮޑު ބަޖެޓެއް މި މަޖިލީހުން ފާސްކުރި 2016 ވަނަ އަހަރަށް ވެސް. އެހެންނަމަވެސް، ހިތާމަޔާ އެކުގައި ދަންނަވާލަން ބޭނުންވޭ، ހަމަގައިމު ވެސް އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާއާއިގައި، އައްޑޫ ސިޓީގައި އެ ބަޖެޓުގައި ހިމެނޭ ކަންތައްތަކެއް ވެގެންނުދާކަން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެ ބަޖެޓުގައި އައްޑޫ ސިޓީއަށް ހަމަޖެހިފައިވާ ފައިސާއިން ކުރި ކަންކަމުގެ ކަމުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ނޭނގެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދަންނަވާލަން ބޭނުންވޭ، ކޮންވެންޝަން ސެންޓަރު ވެސް މަރާމާތުކުރުމަށް ފައިސާ ޖަހާފައި އޮތްއިރުގައި މަރާމާތުކުރުމުގެ އެއްވެސް ކަމެއް ނުހިމެނޭ. ކުރިއަށްވުރެ ވެސް ބޮޑަށް ވިއްސާރަވާރޭގައި މިދިޔަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި 100 އެނދުގެ ހޮސްޕިޓަލެއް އައްޑޫ ސިޓީގައި އަޅައިދިނުމަށް ވަޢުދުވެފައި އޮވޭ، އެކަމަކު އެންމެ ފަހުން މިހާރު ގޮސް ކޮންވެންޝަން ސެންޓަރުގައި ހަދާ ހިލޫ ރިޕޯޓު ހޮސްޕިޓަލަކަށް ބަދަލުވެގެންދިޔަ، އެކަމުގެ ބަޖެޓް ކުރެވިގެންދިޔަ، މި ހުރިހާ ކަމެއް ހިނގައިގެންދިޔައިރު ވީ އުއްމީދުކުރާ އެކަށީގެންވާ ބަޖެޓެއް އައްޑޫ ސިޓީގެ ރައްޔިތުންނަށް ހަމަގައިމު ވެސް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ބޭނުންވާކަން ނުވޭ. މަގު ހެދުމަށް ފައިސާ މިދިޔަ އަހަރު ފައިސާ ޖަހާފައި އޮތް ތަނުގައި. އެކަމަކު ހިނގައިގެން ނުދޭ. ފޯނުއިރު ނަގުދަރާ؛ ތަފާތު ވާހަކަތަކެއް މިނިސްޓަރު މި ތަނަށް ވަޑައިގެން ވިދާޅުވެފައިވޭ، މިދިޔަ އަހަރު ނިމުނުއިރުގައި ވެސް އެކަން ހަމަޖެހިގެންދާނެ ކަމަށް. އެކަމަކު ނުވޭ. އެހެންނަމަވެސް، މިދިޔަ 20146 އަހަރު ވެސް ނިމިގެންދިޔައިރު ވެސް އައްޑޫ ސިޓީއަކަށް ސަފު ބޭފުޅުން، ނަގުދަރާގެ ނިޔާމާއި ހަމަޖެހިއްޖެ ނުވޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ބޭނުންވޭ، 26.7 ބިލިއަން ރުފިޔާގެ ބަޖެޓެއް ފާސްކުރުމަށްފަހުގައި އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާއަށް ޚަރަދުކުރެވޭ އަލަށް ފާ

ދަސްތޫރާއި ހާދަވެގެން ވިޔަސް ޖަޒީރާގައި މި ރާއްޖޭ ހަމައެކަނި ހަމަ އެއް މިލިއަން ރުފިޔާ އިންސާފީ އިޖްތިމާޢީ ބަޔަކަށެވެ. ދަރަނިތަކުގައި މިދުވަސް ސޮފްޓްވެއަރ އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރ ހެދުމަށް ކަމަށް ފިޔަވައި، ކޮންމެ ރަށަކަށް 5 ތަރީގެ ރިސޯޓު ޖަހާފައި އެބައޮތް. އެއީ އަތޮޅުތަކުގެ ދާއިރާގައި ކުރިން އޮތް ކަމެއް ކަމުގައި މި އޮތީ. ދުރު މި އޮތީ އަދި.އަށް.ގެ.އަތޮޅު މީދޫގައި ހުރިން އޮތް 2 ބައި ފަހަރު އިމާރާތެވެ. ރައްޔިތުން އެބައް ކަމަކަށް އެދިގެނެ ވިޔަފާރިގައި ރައްޔިތުންގެ އެއްބާރު އެޅުން ސާރާކަން މީހުން ފާހަގަކޮށްދެނީ. އިޖްތިމާޢީ ރައްކާ. މަރުކަޒުތަކުގެ ބަނދަރު ހަމަޖެހިގެންދިޔަ ދިނާދު ބިނާކުރަ ދިމާލުން ވެސް އެ ތަން މަދު ވެސް ހަމަޖެހިގެންދިޔަ، އެގޮ ވިޔަފާރިކަން ދާންދިން ކޮންފަރި އަދިގެނެ މިނިސްޓަރަން ފުރުސަ ގޮތަށް މިނިސްޓަރަން ބެލެނިކޮށްފައި އަދިގެނެ ބޮޑުބޮ ވެސް ކުރިން ރައްޔިތުންނަށް ވެސް، މިނިސްޓަރަން ވެސް ފުރުސަ ގޮތަށް. މިނިސްޓަރު ގަވާއިދުން ބޮޑުބަރު ބައިވަރުކަން އެބަ އެނގޭ. މިނިސްޓަރު ގަވާއިދުން ބޮޑުބޮކުރައްވާކަން އެބަ އެނގޭ. އެހެންކަމުން، މިއީ ނޫނީ ޓޫރިޒަމް ކަމެއް ނޫން. މިދިރާ އަހަރު އަދިގެނެކޮށް މިކަމާ ބޭނުން ގޮތުން ސޮވާލުކުރިމަ މިނިސްޓަރު މި ތަނަށް ވަޑައިގެން ވިދާޅުވި، 5.4 މިލިއަން ރުފިޔާގެ ޖަހާފައި އޮތީ 2016 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި މަރުކަޒުތަކުގެ ބަނދަރު މަރާމާތުކުރަން. އެހެންވީމާ، އެ އަދަދު ކުޑަވެގެން އެކަން ނުކުރެވުނީ. އަދަދު ކުޑަވެގެން ވިޔަފާރިއަށް، އެ އަދަދަކީ ވެސް މިނިސްޓަރު ޖަމާސަވާފައި އޮތް އަދަދެއް. އަދިގެނެ ގެނެސްދިނަކަން، އެމް.ޑީ.ޕީގެ ގެންބަރުންނަކަށް ބަޖެޓް ކުރީގައި ވެސް އަދި އެހެން މަރުކަޒުތަކުގައި ވެސް މި ބަޖެޓަކަށް އެއްވެސް އެއްޗެއް ބަދަލުކޮށްދެވޭ ވެސް، ކަންނޭނގޭ ވެސް، އެއް ކަމެއް ކުރާކަށް ވެސް ނުދިޔަ. އެހެންވީމާ، މިނިސްޓަރު އަމިއްލައަށް މިނިސްޓަރު ޖަމާސަވާފައި އޮތް އަދަދަކުން މި ތަނަށް ވަޑައިގެން ކުރިމަތިލާނެ ސަބަބުތަކެއް. އެއަށްފަހު މި އަހަރު އެއަށް ވުރެ ވެސް ބޮޑު އެ ބަޖެޓަކަށް ހަރުދަނާ ކުރާވެރި އެއްވާ ބައިވަރު ބާރުތަކާއި ވެސް ނުވާ އިދާރީ މަޖިލިސްތަކުގެ ބަޖެޓުގައި ޖަމާކުރަމުންނެވެ.

ޖީ.އެސް.ޓީ.އައި.ޕީގެ 28.7% އަކީ ފަތުރުވެރިކަމުން ހޯދަދޭ ދައުލަތުގެ އާމްދަނީ ވެފައި، އޭގައި 2294.5 މިލިއަން ޑޮލަރު ޖީ.ޑީ.ޕީއަށް ކަނޑައަޅައިދޭ މަރުކަޒުތަކުގެ ބަޖެޓުގެ މި ދެ މަސައްކަތް ކޮންމެހެން ބައިވެރިވާއިރު ވެސް ހިމަނާފައިވާ މިންވަރަށް ވުރެ އަދި ގިނައެވެ. ހަމަ އެ ހާލަތުގައި މިދުވަސް ބަޖެޓު ވެސް އޮތީ. އެކަމުގެ ފައިދާ ބައިވަރު ކަމަކަށް ވުރެ ވެސް ބޮޑު ބައިވަރުކަން އެނގޭ ޖަހާފައި އޮތް އެއްވެސް ކަމެއް ނުހުރެ ވަކި ގޮތަކަށް ވިޔަފާރިކުރާ އިންވެސްޓްމަންޓް މިދިޔަ އަހަރު އަހަރު އެއް ފިހާރައެއް. ރިޔާސީ ކަމެއް ވެސް ކަނޑައަޅާފައިވޭ ގައުމު އެއްބަޔަކު ހިނގާ އަދަދުތައް ރަނގަޅު ރައްޔިތުން ބެލުމަށް ގެނެސް އިހްތިރާމު މި އަހަރު ރައްކާތެރިކުރުމަށް، ފަހުން އަދަދު ކުޑަވެގެން އެއްކަލަ މީ ރާއްޖޭ އަހަރުގެ މިނިސްޓަރު ދަރަޖަ ރަނގަޅު ބަޖެޓުގެ މިނިވަން ގޮތުން ގުޅުން ލިބެއެވެ. އެއްޗެއް ސާފުނުވާ ކަމަށް ވަނީ ޖަވާބު ދޭނެ ބަޖެޓުގެ ގައިޑް ބަޔާންކުރެވިފައި ބޮޑަށް ފަހުން އެކަމަކު ދައުރު ޖާގަ ރައްޔިތުން ދެކޭ މި ދައުރު ރިސާލަތުގެ ސިޔާސަތު ފައިދާ ބޮޑުކޮށް ހިނގާ ހިނދުގައި ޢާއިލާގެ އިސްލާހުގެ ބަޔާން ބެލެނިވެރިން ހުރެ. އެހެން ދުވަސް އެކަމާ، ހަމަ ކަމެއް އެކަމާ ބެހޭ އެންމެ ރަނގަޅު ފިޔަވަޅުތަކެއް އެޅުމަށް ކުރުމުގެ ތެރެއިން ގުޅިފައިވާ ބޮޑު ބިނާކުރުމާއި ގޮތް ފޮނުވަން ފަރާތްތަކުގެ ރަސްމީ ކަމުގައި ބައިވަރު ކުރާ، ވަރަށް އެހާ ވަރުގެ ކޮމިޓީގެ ވަކިން އަދަދު ވާހަކަ ހުރި އެކަމާއި މި ރަށު ބޮޑު އެއްޗިހި ބޮޑުކޮށް އެހީތެރިވާ ދައުރު ގާނޫނު އެއީ ދުވަސް

ގޮތެއް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެތަންގައި ހުރިހާ ދިރުމެއް ހަލާކުވެ، ފަރު މުޅިން ހަލާކުވެ، އަދި އެއާއިއެކު މި ބުނަނީ، ހަމަ އީ.އައި.އޭ ރިޕޯޓުގައި އެ ޓޮމީ މުސްކުޅި ގޮތާ އެއްކޮށްސަން ވެސް ބޮޑެތި ގެއްލުންތަކެއް ލިބިދާނެ އެކަށީގެންވާ ކަމަށް. އެންވަޔަރަންމަންޓް ހިމާޔަތްކުރުމުގައި އޮތް ކަނޑުގެ ގަބޫލުކުރެވޭނެ ފަރާތްތަކުގެ ގެއްލުން ދެވުނު ސަބަބުން އަޅުގަނޑުމެން އެއްވެސް ވަރަކަށް ވިސްނާލައިދިނުމެއް؟ އެހެންވީމާ، ސިޔާ އަހަރު ސިޓީގެ ރައްޔިތުންގެ އަސާސީ ހައްޤުތަކުގެ ގޮތުން ކުރާ ކަންތައްތަކުގައި ބޭނުންވޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މިހާރު ކަން ޖަހާފައިވާ ޖައިލުގައި ތިބި ރައްޔިތުން މި ވަރުގަދަ ފަރާތްތަކުން މި ގޮތުން ނުގެއްލޭތޯ. ކަމެއް ވެގެންދިޔަ މި ކަންތައް ހުއްޓުވާ. އަނެއްކާ މިކަން އިސްލާހުކުރުމަށްޓަކައި މިހެންސްގެ ވަގުތު ސަލާމަތްކުރުމުގެ ފުރުސަތު ދެނީ ވަރަށް ބޮޑަށް ދަތިކަމާ ވުޒާރާތަކުން ހެދުނު. އަޅުގަނޑު ހަމަ މިހާރު ސަރުކާރުގެ ގޮތުން، މިއީ ކަމުގެ ހައްޤު ކަން ގޮތްކަށް. އަޅުގަނޑު ނޫނަސް ހަ ކަން ގޮތްކަށް. އެހެންވީމާ، ސަރުކާރުން ކަމުގެ އަޅު ވެސް އަހަރު އެކަށައަ. މިކަން މިހުރި މިހުރި ހުއްޓުވާލަން އަޅުގަނޑު ގޮތްކަށް. ކައިރިން ސަރުކާރުގެ ވަރަށް ގިނަ ބަޖެޓުގައި އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ފަރާ ވިއްޖައީ ކުރިން ދަތުރުކުރި ގެއްލުމެއް މިހާރު ސަރުކާރުން ވެސް ނުވެ. އެއްވެސް ފަރާތަކުން ސިޔާސީ ކަމެއް ވެސް ނުކުރާ ތިމާވެށި ފަރާތުން ވެސް ދެކެ. ވެސް ފުރަޅު ބަޖެޓުގައި ޖަހާފައި 2014، 2015، 2016 ނިމިގެން މި ދިޔައީ. އެހެން ގޮތަކަށް ވެސް ސަރުކާރުގައި ބައިވެރިވެފައި ނެތް. ފުން ބަޖެޓް ކެރެޓް ފަހަރަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފުރުސަތު ފުރުޞަތު ވަރަށްގިނަ ދާއިރާގެ ތަރައްގީގައި ދިޔަ ބަޖެޓުގައިވެސް އެކަމަށް ފައިސާ ސަރުކާރުން ބަޖެޓުގައި ތަރައްގީ ކަމުގެ ހިސާބަށް ވެސް މިދިޔަ އަހަރު ވެސް ދިޔަ. އެހެންނަމަވެސް، ބަޖެޓުކުރަންޖެހޭ ރަށްރަށް މަސައްކަތް ބަޖެޓުކުރިމަތީ މި ބަޖެޓުގައި އަދިވެސް ބައިރުވެރިއެއް ވެސް ނުވި. ހަމަ މިއަހަރު އަހަރު ވެސް ވިސްނާލަ ޖަވާބުދާރީގައި ހަމަ ތަރައްގީގެ ރާއްޖޭގެ އެހެން. ގަނޑަތަކުގައި ދިޔަ ބަޖެޓުވެސް، ފުރުޞަތުވެސް، މި ކަންކަން؛ އެއްޗެއް ދަތިވި ހަމަޖެހުމެއް ވަރަށް ގޮތުގައި. އެހެންވީމާ، މިއަދު އެއްވެސް ކަމަކަށް މި ބަޖެޓުގައި އެއްޗެއް ލިބިދާނެ ކަމެއް އަޅުގަނޑު ހަމަ ހިމެނިޔާ އެއްކަލަ ފާހަގަކުރަން. އަހަރު ސިޔާސީ ފުރާ ނަރުދަމާ 2014ގެ ބަޖެޓުގައި ވެސް އޮފީހަށް، 2015ގެ ބަޖެޓުގައި ވެސް، 2016ގެ ބަޖެޓުގައި ވެސް އޮތުމަށްކުރީގައި ރިޕޯޓުގައި އަހަރު ސިޔާސަތު އެއްވެސް ހަރަދުކުރަން ވިސްނާލައި އޮތީ ހިމާޔަތްކުރެވޭ ކަމުގައި ވެސް، އަޅުގަނޑުގެ ފާހަގަކުރާ ފުރާ ނަރުދަމާއަށް ހަރަދުކުރަން އޮތީ ހިމާޔަތްކުރެވޭ ކަމުގައި ވެސް މިއަދު އެއްވެސް ބަޖެޓަކުން ވެސް މި ބަޖެޓުގައި ނޭދެވޭ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން. އަދި ޖާގައެއް ހަރަދުކުރުމަށް ރައީސް ނާދިރުން ވަސީލަތް، 5000 ޖަމާވެސް ބޭނުން ހަރަދުކުރުމަށް ރައީސް ނާދިރުން ވަސީލަތްތަކާއި. މިއަދު އެއްވެސް ވަސީލަތް މި ބަޖެޓު ތެރެއިން ފުރުސަތު ނުދެވޭ އަޅުގަނޑު އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ފާހަގަކޮށްލަން. މި ހުރިހާ ކަމެއް މިހެން ހުރިއިރު ރައީސްގެ ސަރުކާރުގެ ގެސްޓްހައުސް 25 ވެސް 25 މިލިއަން ރުފިޔާ އެބަ ހަރަދުކުރެވޭ. 25 މިލިއަން ރުފިޔާ ރައީސްގެ ސަރުކާރުގެ ގެސްޓަށް ހަރަދުކުރައްވާ އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވޭ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ފުރިހަ އެންމެ ކުޑަ ބަޖެޓެއް ސަރުކާރުން ސަރުކާރުގެ ހިނގުމަށް 22.6 މިލިއަން ރުފިޔާ. އަދި މީގެ ތެރޭގައި އެކަ ކަންކަމުގެ ތެރޭގައި ހުރި ފުރިހަ އެންމެ ކުޑަ ބަޖެޓެއް

ސަރވިސް ސެންޓަރުތައް. އެވެސް ތަރައްޤީކުރުމުގެ ދެކޮޅުގެ، އެންމެ މުހިއްމު ގޮތުގެ ޚަރަދަށް ވުރެ ކުޑަ. ލޯކަލް ރިސޯސްގެ ހިއްސާ މި އަހަރު 18.6 މިލިއަން ރުފިޔާ. ޕްރައިވެޓް ސެކްޓަރުގެ އިންވެސްޓްމަންޓް މި އަހަރު 5.1 މިލިއަން ރުފިޔާ. ކޮންމެ ފަރަދަކު އަދާކުރަމުން މި ދަރުކަނީ ލޯކަލް ރިސޯސަސް އަނިޔާވާ ވާނެ. ލޯކަލް ރިސޯސަސް އަނިޔާކުރާ ވާނެ. އަންހެނުންނަށް އަނިޔާކުރާ ވާނެ. މި ކަންކަން ހުއްޓުވުން އަދުގަނޑުމުން ގަދަފަދަ އެއްގޮތަކީ މި މަސައްކަތް ފާސްކުރެވޭގޮތް އެޅުއްވުމެވެ، އެންމެ އަހަރެއްގެ ބަޖެޓުގައި ވެސް މިކަން ތަންފީޒުކުރަން ސަރުކާރުން ބަޖެޓްކޮށްފައި އެކަށީގެންވާ ވަރުގެ ބަޖެޓު ޕްރޮޖެކްޓްސަސް އިންވެސްޓްމަންޓް ވެސް އެއްވެސް އަހަރަކު ދިރާސާ ނުކުރޭ. ކޮންމެ އަހަރަކު އަދާކުރަމުން މި ވަރަކާ އެބަ ދަތިކަން. މި އަހަރު ވެސް ޕްރޮޖެކްޓްސަސް އިންވެސްޓްމަންޓް ކެޕިޓަލް ހަރަދުގެ ގޮތުގައި މި އަހަރު އެންމެ 50 ލާސް ރުފިޔާ އިޤްތިޞާދީ ރަނގަޅު. 50 ލާސް ރުފިޔާއަށް ކޮންކަމެއް ކުރެވޭނީ؟ މި 5 މިލިއަން ރުފިޔާގެ ތެރެއިން 50 ލާސް ރުފިޔާ ނުދީ ދަނޑު މިހިރީ އެމްޕްލޯއިމެންޓްގެ ކޮންސެޕްޓު ބަޖެޓުގައި ހުރި އެއްޗެހި. އެހެންވީމާ، އިޤްތިޞާދީ ރަނގަޅު، އަދާކުރުމުންނަށް ވަރަށް ރަނގަޅަށް އެންމެންނާއި ލޯކަލް ރިސޯސްގެ ހިއްސާއެއް ސަރުކާރުން ހިމެނުމުގެ ބޭނުންވާގޮތް މި ބަޖެޓުގައި ހުރިހާ އަދަދުތަކުން ބަޔަކު އެބަ ފެނޭ. ހުރިހާކަމެއް ހުރި ލޯކަލް ރިސޯސްގެ ހިއްސާ ވެސް މި އަހަރު 3.4 މިލިއަން ރުފިޔާ. ހޮސްޕިޓަލްތަކުން އިޤްތިޞާދުތަކުން، ސޯލާ ހަރުގެތަށް ހިސާބުން، މިހެން އެއްވެސް ކަމަކަށް ބަޖެޓުކުރާނެ އިޤްތިޞާދީ ރަނގަޅު މި ބަޖެޓަކު ނެތް. ދިހަވަރަކުން ވާނެ ވެސް އަދާކުރުމުންނަށް އަލުއިން ވެސް މި ދަރައި 5 ވަރުގެ ލޯކަލް ކައުންސިލް ސަރުކާރުގެ ބަޖެޓުގެ ދަށުގައި އޮތުމާ އެކު ބަޖެޓުގައި ހިމެނެއް 5 ދުވަސް ތޮލުދައި، ނަން ވެސް ނުލިބޭ މަރުކަޒުން ދޭނުން ތޮލުދައި މަރުވި ވާނެ. ވަރުގަދަ ދީމަ ނަން ނު އިޤްތިޞާދީ ރަނގަޅު. އެހެންނަމަވެސް، އަދިވެސް އަދާކުރުމުންނަށް މި ފުރުޞަތު މި ތަންތަނަށް ހުރި ބަޖެޓަށް ވުރެ ރަނގަޅު ކުރިއަށްގެންދިއުމަށް ގަނޑުވަރަށް އެއް ބަޖެޓު ފަސޭހަ ކުރަނީ ބޭނުމަށް އިޤްތިޞާދީ ރަނގަޅު. އެހެންނަމަ، ލޯކަލް ރިސޯސްގެ ނިޔަލަށް އަދަދު ބަޖެޓުވަރު އަދާކުރަނީ ހިފަހައް މި ބަޖެޓު ބަރަދުވާ އަދާކުރުމުންނަށް ފަރުމާ ސަރުކާރު އެނގިގެން އެބަދޭހެން. މިހެން ބަދަލުގައިއްޖެ ކަންތައްތައްކާއި ނޫން އިޤްތިޞާދީ ރަނގަޅު. މިހެނީ ވެސް އަދާކުރުމުންނަށް މި އަހަރު ޖެނެރަލް މިނިސްޓަރު ލޯކަލް ރިސޯސްގެ ހިއްސާ ހިމެނިގެންނުވާ ގޮތަށް ސަރުކާރުގެ ބަޔަކު ބަޖެޓުގައި އިނދަނީ ވާނެ. އަދާކުރަން ގާތުން ޖެނެރަލް މިނިސްޓަރު ވެސް މި ތަނަށް ވަނީ އެހެނީ ފާސްކުރެވިއްޖެ. ކަމަށް ލޯކަލް ރިސޯސްގެ ހިއްސާ ހިމެނިގެން ބަޖެޓު ކަމަކަށް ވަނުމާ މި އަހަރު ބޭނުން ބަޖެޓުން ކަމަށް ބަޖެޓުވަރުގެ ބަޖެޓު ދިރާސާ މި ބަދަލުކުރެވޭ މަޝްރޫޢު ހުރިހާ އަނެއްކާ ފާސްކުރެވިއްޖެ. ޕްރޮޖެކްޓްސަސް އިންވެސްޓްމަންޓް ވެސް އަދާކުރާ ގާތުން، މި އަދަދަކީ ހި ބަޖެޓުން ކަމަށް ހި ޕިޕަލްޔަހިޔާ މިކަމުގެ ނުވަތަ މިފަދަކަން. އެހެންކަމަކާއި މިކަން ހި ބަޖެޓުން ވަރުއެއްކަމަކާ. ވަރުއެއްކަމަކާ މި ވާނެ އެޕިލޭޝަން ދައްކަނީ. އަދާކުރާކަން އެނގޭ ދައްކަވައިގެން ވެސް މި ކަނޑައެޅިގެން މިހެން ކާބަދަލުވިއްޖެ އިޤްތިޞާދީ ރަނގަޅު ހާލަތު ކޮންމެކަމަކާ މި ބަޖެޓުގައި ބަޖެޓުވަރުން އެކަން ވެސް އެއްފަދަ އެކަމަށް ހުށަހަޅާ ބެހެއްޓުމަށް ބަހައި ބަނޑަރ. އެހެންނަމަވެސް، ޖެނެރަލް ހޮސްޕިޓަލް ގެންދިޔަ ޖުމްލަ އިޤްތިޞާދީ ރަނގަޅު، މި ބަޖެޓު

ވަޑައިގެން މިހެން އޮތް ވާހަކަ ރައްޔިތުންނަށް ހާމަކޮށްދިނުމެވެ. މިތަނުން ވަޑައިގެން މި ވާހަކަތައް ދެއްކުމެވެ. ކޮންމެ އަހަރަކު ވެސް ގުދިޔާ ޕްރޮޑަކްޓިވިޓީ އޮފީހުގައި ވެސް މި ތަނުން ނުދެނެ ވާހަކަ ވެސް އެބަ ދައްކާ. އެ ބޭނުންތަކަށް ކަށަވަރުކޮށް ގޮތުން ގުޅިގެން ގޮތުން، ގޮވާ އަނިޔާ ހަމަޖެހުމުގެ ގޮތުގައި އަތްނާން އ ބާރުގެންނާ ބޭސްފަރުވާތަކުން އ ބޭފުޅުން އެކަށީގެން ބޭނުންވާވަރުގެ އެކަށީގެންވާ ބަޖެޓެއް އ ބޭފުޅުންނަށް ދޭންޖެހޭ ކަމަށް. އެކަމަކު ކޮންމެ އަހަރަކު މި ދަނީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ހަމަ އެއްފަހަރު ވެސް އ މިހެން މިތަނުން ހާމަކުރުމަށް ވެސް ހަމަ ދެކުނުފަރާތު. އެމް.ޑީ.ޑީގެ ވަރުތަކުން މިދިޔަ އަހަރު ވެސް އަލުގަނޑުން މަސައްކަތްކުރެވޭ އ ބޭފުޅުން މި ތަނަށް ގެންގޮސްދެން އ ބޭފުޅުންގެ ބަޔަށް ސްކޮލަރޝިޕް، ހަމަ ބަޔަށް ކުރިއަށް އ ބޭފުޅުންނަށް ބޭނުންވާ ވާހަކަ ވެސް އިސްކާރު އެބަ ކަހާވެ. ދިން އަލުގަނޑު ސަރުކާރުން ބޭނުންވާ، އަންހެނުންގެ ކުރިއެރުން އިސްތިހާރުތަކުގެ ހިމާޔަތްތެރިކަމުގެ އަންހެނުންގެ ކުރިއެރުމަށް ގެރެސްޓަން އެއްވެސް ވަރަށް ގިނައެއް އެއްގަލްލަށް ބަޖެޓްގެ ކަމުގައި ނުވާ އެވެ. އެކަމަކު ބަޖެޓް ކުރިއެރުން ގޮވާލައިން، އަންހެނުންގެ ކުރިއެރުމަށް އަދި ބަޖެޓް ކުރިއަށް ބަޔައިގެ ބަޔަށް، އާކާރީގޮތް ބަޔައިގެ ބަޔަށް މިގޮތުގައި ހިމާނޭގޮތަކުން މި ބަޖެޓް ފާސްކުރަން އަންނައިރުގައި އަދި ވަނީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދަރުވަރު ހުރި ވާހަކަ ވަރަށް ގިނަ. ރައްޔިތުން މިޔަބަ ވަރަށް ބޮޑު ނިކަމެތިވާ. ރައްޔިތުންގެ ހުދުކޮއި ފައިސާއިން ކުރުވާނަދީވާ ކަމެއް ނުނިމޭ. ބަޖެޓަށް ބަލައިލީމާ އެބަ އެނގޭ ކަމާބެހޭ އަހަރުވަރު ދަރަނި ބޭނުންވާފަދަ ހިސާބުން މި ދަނީ. ނިސްބަތުން އަރާރުމުގެ ވަރަކާއި ދިއްލާމުގެ ފާނަށް ހުރިހާ ގޮތަކަށް ދަނީ. ބަޖެޓުން މި އަދަދުމަތް މިހެން ގޮތުގައި. އަމިއްލަ މިހާރު ހަމަ ބައެއް ބައްޔަތު ވިލާރަށްގެ ފަދަ ބިލާއަހަރުއްވެ އ ބައި ހަމަ އަހަރު ބައިފަހަރު ވަރަށް ބޭނުން ބަލައިލީމާ ގޮތަކަށް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަދިވެސް ރަނގަޅު ކަމެއް ނޫން، ސަރުކާރު ފައިސާ ހުރިގޮތުން ހަމަ ހުރި މީހުން ނޫން. އ ހިސާބު މީހުން ހަމަޖެހޭނީ ހަމަޖެހިފައި ހުރިހާ ގޮތަކަށް ސަރުކާރުގެ ފަހަރު އަދި ފައިސާ ހަރަދުކުރެވޭނެ ކަމަށް. އެކަމަކު ހަމަ ބަޔަކު އ ބަޖެޓް އެބަ ދޭ. ބަޖެޓުގެ ސަރުކާރުގެ ފައިސާ ބަޔައިގެ ބަޔަށް ވަރަށް ގިނަ ބިލިއަން ހަމަ ބަޔަކު މި ދަނީ މިހެން ހަމަ ވަނީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މި ބަޖެޓުން ބަޔައިބިލުގައި އަދިވެސް ބަޔަށްކަމުގެ ނުވާނެ 3 ބިލިއަނަށް ވުރެ، މިލިއަން، 3 ބިލިއަން ދުއްތޯ؟ ހާދަ! 3 ބިލިއަނަށް ވުރެ ގިނަ ބަޖެޓުގެ ބޭނުމެއް ކަނޑައެޅުނު އަމިއްލައަށް ހިތުން އ ހިސާބަށް ބަޖެޓުގައި ހުރި މަސައްކަތްތަކާއި މި ބަޖެޓަށް އަދި އަޅާވެސް ބަޖެޓަށް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. 64.1% އަދި ބިލިއަނުން ވިޔަ އާފްރިކާ ކަމަށް ބަޖެޓުގައި އަޅާލައި ބިލިއަން ދަރަނި ހިސާބު ދަރުމަވަންތަ ދަރަނިގައި ހަމަހަމަ ކޮންސަލްޓަންޓް ބަޖެޓުގެ ހުރި ވަނީ މި ބަޖެޓަށް ނުވާނެ ފަހަރު އަދި ބަޖެޓް ދައުލަތަކުން. ހަމަޖެހުމަށް ވެސް އަދި ބަޖެޓްގެ ދަރާއިންގެ ރައްޔިތުން ބިލިއަން ދައްކަން ނުވާ ސަރުކާރުގެ އަދި ބަޖެޓުން މި ބަޖެޓަށް ކުރިއަށް އަސްލުގައި ކަނޑައެޅުން ނުވާނެ ބިލިއަން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ފާހަގަ ކޮށްލަން ބޭނުންވަނީ ބޭރަށް ކަނޑާލެވުނު ނިމުނީ އަދި ހިސާބަށް 400 ބިލިއަނާ އެއް ދަރުމަ. މިއީ ހިސާބު ހަމަޖެހޭ ސިޔާސަތަކީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؟ 400 ބިލިޔަ ހިސާބު ކަނޑާލުމުގެ ހަމަ ބަޖެޓް ދައްކާ ނުނޫން؟ ހިސާބު މަސްލަހަތެއް ހިސާބު ބޭރު އެއްގޮތަށް ހަދަން ކަނޑާލުމަށް މި ނަގާ ފައިސާ، ދިން އަހަރުގެ

ބެލްސީތަކާއި އުޅަނދު ބައިވަރު އަރުވާފައި ކޮންސެޝަން ބޮޑުކޮށްފައި، އެ މީހުން އަތުން ވެސް ޗާރި ނަގާފައި، ދެމުން ހުރިހާ ތާކުން؛ އެއަރޕޯޓް ބެލްސްޓާއި ހާއްސަކޮށް މިއަދަކާ ހިލާފަށް ދެމުން ހުރިހާ ތާކުން ރައްޔިތުން އަޅުން ޖޫރިގެން އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިއިން ލިބޭ އެއްވެސް ކަހަލަ ފައިދާއެއް ނުފެނޭ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ތޮއްޑޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދަށް.

ތޮއްޑޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ! 2017 ވަނަ އަހަރަށް ލަފާކުރާ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓް؛ 26.7 ބިލިއަން ރުފިޔާގެ ބަޖެޓެއް. އަޅުގަނޑު ހަމަ 2016 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި ވެސް ދެންނެވި ފަދައިން އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ، ދަންނަވާލަން ބޭނުންވަނީ، މި ބަޖެޓަކީ ހަމަ ޕޮޕިއުލަރ ބަޖެޓެކޭ. އެއީ ޕޮޕިއުލަރ ބަޖެޓެއް އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވަނީ އަޅުގަނޑު މި ބަޖެޓުން ވަރަށް ގިނަ ޕޮޕިއުލަރ ކަންތައްތަކެއް ފެނޭ. އެކަމަކު ހަގީގަތުގައި ދައުލަތުގެ ޢިނާޔަތްތަކާއި ކަމަށް ދަންނަވަން. ނިމިގެންދިޔަ ބަޖެޓުން ވެސް ހުރިހާ ރާއްޖޭގެ ވަރަށް ގިނަ ދާއިރާތަކަށް ކަންތައްތައް ލިބޭތީ އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން. އެކަމަށް ބަޔާއި ޝުކުރުވެރިވަން. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑު ހަމަ ހިތާމަޔާ އެކު ފާހަގަކޮށްލަން. ތަކުރާރުކޮށް މި ވާހަކަ އަޅުގަނޑު ދައްކަމުންދާއިރު ވެސް ތޮއްޑޫ ދާއިރާއާ ދޭތެރޭގައި ބަޖެޓުތަކުން އެކަށީގެންވާ؛ 2 އަހަރު ފާއިތުވެގެންދިޔައިރު ވެސް އެކަށީގެންވާ ބައްޓަމެއް ހިދުމަތްތަކެއް ނުވާކަން. ޕްރޮޖެކްޓް ބަނދަރުތަކާއި ކަންކަމަކީ ވަރަށް ދަތިކަން ހުރޭ، ވަރަށް ގިނަ ދޯނިފަހަރު ދަތުރުކުރާގޮތުން އަންނަނީ ވަރަށް ބަރުކޮށް. ތުރާކުނޑިއާއި ޗާޕާގެ ބަވަތްތަކާއި، އެކްސްޕޯޓް ވަރަށް ގިނަ ބަވަތްތަކެއް ރާއްޖޭގައި އުފައްދާ ތަކެތި. ރަސްމީ މަސްވެރިކަމުގެ އެންމެ ވަރުގަދަ އެއް ރަށްކަމުގައި ދެނެގަނެވިފައި ކުރަކަތް ނުވާން. އެހެންނަސް، މި ދާ ރަށުގެ ވެސް ބަނދަރުގެ ހާލު ވަރަށް ބޮޑު. މިއިން ހާއްސަކޮށް ފާހަގަކޮށްލަން އެއްވެސް ކަމަކަށް ބަޖެޓުގައި ރިޢާޔަތްކޮށްފައިނުވާކަން ހިތާމަޔާ އެކު ފާހަގަކުރަން. އުނގޫފާރަށް ބަލައިލާއިރު، އުނގޫފާރުގައި އެކަށީގެންވާ މިންވަރަކަށް ބަޖެޓުގައި ކަންކަން އުނދަގޫވުން ހަމަ ތަރުތީބުކުރެވިކަން ފާހަގަކޮށްލަން ހަމަ ވަރަށް އިހުތިޖާޖުކުރާ އެކު ސަރުކާރަށް ޝުކުރު ދަންނަވަން. ރާއްޖޭގެ ކޮންމެ ތަނަކުން ވެސް މި ބަޖެޓުން ހިދުމަތްތަކަށް ކަމަށް ވަނީ އެއީ ދިވެހިރާއްޖެއަށް ލިބޭ ކާމިޔާބެއް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ބޭނުންވަނީ، އަޅުގަނޑުގެ ސިޔާސަތުގައި އެއްބަޔަކަށްވެސް ނުބަލާ އެއްވެސް ބަޖެޓަކުން ވޯޓުދިނީ ހުރުމުން. އެހެންވީމާ، މި ބަޖެޓަށް ވެސް އަޅުގަނޑު ވޯޓުދޭނަން. ވޯޓުދޭނީ ރައްޔިތުންގެ ބޭނުންތަކަށް ވަރަށް ގިނަ މުސްތަޤްބަލުގެ ކަންތައްތަކެއް އެކު މި ބަޖެޓުން އެކަށީގެންވާ ބައެއް މިސާލުތަކުގެ އުއްމީދުކުރަމެވެ. އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ، ބަހައި ވަރަށް ސަރުކާރުގެ އިސްލާހުތަކުގެ

ޖަލްސާތަކުގައި، އެއްވެސް ރަށެއް މަޝްރޫޢުއެއް ނިމޮ ނިންމާނެ. ތުދުކުރެވޭ. އެކަމަކު، އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ގަބޫލެއް ނުކުރެވޭ ހަމައެކަނި ދުވަސްކޮޅު ދަނޑުގައި ސްކޫލްތަކުގެ އަރިހާއި އައުޖަވި އައި ބަޔަކީ ދަސްތޫރީ ކުރަމުން. އެހެންނަމަވެސް، އެ މަޝްރޫޢުގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފާހަގަކުރެވިދާން. ވަރަށް ބޮޑެތި ދަތިތަކެއް އެކި ގޮތްގޮތުން ނަގާދަރާގެ ނިޔާމު، ފޮނުން، ބަނދަރު، ކަނޑު ތޮށި ހިމާޔަތްކުރުން، މިހެން ހުރިހާ ކަރުދާސް މަސްއޫލިއްޔަތު އެހެން އާދަކުރަން 2 އަހަރު ފާއިތުވެގެންދިޔައިރު ވެސް ބޮޑެތި ދަތުރުގައި ވަރަށް ކަރުދާސް މަސްއޫލިއްޔަތު މި ހިސާ. އެހެންވީމާ، އެ ކަންކަން އިސްލާހުކުރަން މިހާރުވެސް އަޅުގަނޑު ބަޔަކު ކުރިއަށް ވެސް ފެށޭ ކުންފުނިތަކުން، އަދި ސަރުކާރުގެ ކަމާ ބެހޭ ފާހަގަކޮށްލާ ވެސް ފެށޭ ކުންފުނިތަކުން މި ދަނީ. އެއްމިނަށް ބަޔަކު އިސްލާހުވާނެ ފާސްކުރެވިދާން މިއަށް ކުންފުނިވެސް ވަރުގަދަ ބަހުރުވަ އަންނަނީ ކަމަށް. އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި އިޖުތިމާޢީ ރައްސަރު ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ސިފަ ރަސްމީކަން ބޭއްރުލާންޖެހޭ އެއްޗެއް ނިކުންނަވާތަނުގެ، މި މަސައްކަތުގައި ބަޔަކާއި ބައިކުޅަ ބަހުރުވަ އަދި އެއިގެ ސުވާލުތަކަށް ޖެހުނު މިއަދު އަރިއަށް ބޮޑުން ބަހުރުވަ ގެނެސްދިނުން ކަނޑައެޅިފައިވާ ޖަވާބުގެ ބަހުރުވަތައް ކަމަށް. އެހެންވީމާ، މިނޫނާކަށް ވެސް އަޅުގަނޑު ދަރަނިވަރަން މިއަދު ބަހުރުވަ ފިޔަވަޅު މަސައްކަތުއެތަކެއްދަރުމަ. އަދިވެސް އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަމުންދާ، ބައްޓަން ރާއްޖެތެރޭ ދިޔައިދެއްވާފައި އިނގިރޭސި ޓެކުނޮލޮޖީގެ ދަށުން ގޮތުގައި އިސްލާހުކުރުމަށް ބަހުރުވަތައް ކުރިއަށް ރާއްޖޭގެ ދަރަނިތަކުގަތަން. އެހެން ވަރަށް ހާދަ ބޮޑުއިސްލާހީ ބަޔާ ދަރަނިތަކުގެ މިނިވަން ގޮތުގައި ކަމުގެ ކަރުދާސް ތަރުތީބުކޮށް. އަޅުގަނޑުމެންގެ ދިރާސާތަކުން ނުވަތަ ކުރިއަށް ކުރިން މި ވަނީ ކުރިއަށް ފެށޭނެ އެންމެ ފުރަތަމަ ތަރުޖަމާ ކަމަށް.

އެ ކަންކަމުގެ އެކިއެކި ދާއިރާ ބަޔަކު ރައްޔިތުން އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރެވިފައި. ދިރާ އަލީ ކުރީގެ ފޮނުވާ. މިކަމާ ބޮޑު ކަރުދާސް ގެނެސްދިނުމުގައި ކުރީގެ ބިނާގެ ކަރުދާސް ފާހަގަކުރެ ބޮޑު އެއްވެސް ބަހުރުވަ އަހަރުތަކެއް ދައްކާ ކުރީގެ އަޅުގަނޑު ގޮތުގައި. ދެވަނަ ބޮޑުވަނީ ހިނގާދިޔަ، ފަރުވާ ރައްޔިތުންގެ ބޮޑުތަކެއް އެއްވެރިއަށް ގޮތުން ދަރަނި ދިމާވެއްޖެނަމަ ތަރުތީބު ކަމެއް. އެ ދިރާސާ ފަރާތަކުން އަޅުގަނޑުމެން ފާހަގަ. ރައްޔިތުން އަހަރެމެން ގުރޫޕް ބައްދަލުކުރަން ޖެހެއެވެ. އެއް ފަރާތަކުން ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުން ދަރަނިވަރަން. އެހެންވީމާ، ހުރިހާ ކަންކަމުގެ ފާހަގަކުރެވޭ ކުރީގެ މަސައްކަތް ބަޔަކު ފަރާތުން މިކަމުގައި ބައްޓަން ދިއުމަށް ބަދަލުކުރެވޭ އަޅުގަނޑުގެ ފަރާތުން ގެނެސްދިނުން. އެ ކަމަކީ ދަރަނިވެރި އެ ބަޔަކުގެ ދިރާސާ ދަނޑިވަޅެއް. ދަރުމަ ވެރިކަމުގެ އަޅުގަނޑު ގޮތުގައި ދިނުމުގެ. ފިޔަވަޅުތަކުގެ ބައްޓަންކުރުން ކަރުދާސްކޮށްދެއްވާ އަޅުގަނޑު ދަރުމަވަންތަ ގައުމީ ދަރަނިތަކާއި، ސަރުކާރުން ކަމުގެ ރިޕޯޓު ބަޔަކު އަޅުގަނޑުމެން އަނިޔާ ދެކޮޅު ތަނެއް އަދި ކަމަށް ވިދާޅު، ކަމުގެ ދަރަނިއަކީ އަދި ކަމަށް ވިދާޅު ދަރަނި ފަރުވާ، ދަރަނި ބަލައިގަތުން ތަރައްޤީކުރަން. އެހެންވީމާ، އެކަމަށް ހުއްޓުވަން އަޅުގަނޑު ދަރަނިވަރި ކާރިޘާ، ބޮޑުވެގެން ތަރައްޤީ ބޭއްވުމަށް އަޅުގަނޑު ހަމަ ހުރިހާ ދަރަނިތަކުން ބަންނަވާ ދަރަނިތަކެއް ހިނގަ ކަމުގައި އެއްބަރަބަރު. އެހެންނަމަވެސް، ހަމަ ހިތްވަރާ އެކު ހަމަ ބައްޓަން ދަރަނިތަކުގެ ޖަމާޢަތް، ބޮޑު ދަރަނިއާ ކަރުދާސް އެކަށީގެންވާ ގޮތަށް ކުރިއަށް ނެރެނުކުރާކަން. އެކި ސިޔާސީ އަޅުގަނޑު އެހީ ވެސް ދެ. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑު ދަރަނިވާނީ އިސްލާހުކުރަން ދިރާސާގެ ދެބައިވެރިކަން ކޮށްދިނުމުގައި ފިޔަ ބޮޑު އަޅުގަނޑުމެންނަކީ. އެހެންވީމާ،

އަޅުގަނޑުމެން ގެސްޓްހައުސް ކަމެއް ދާ ކަމަށް ވަންޏާ ގޮތާ މަނިކުފާނު، އެހެން ދަންނަވާނަން. ތަޢާރުފުން އަތުން ނަގާ ޖެހުނާ ބޭރު ގޮތުން އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ މިކަހަލަ ބޮޑު ބައެއް ޓޫރިސްޓުންނަށް ވަރަށް ބޮޑު ހަރަދުތަކެއް ހިނގާނެ. ދައުލަތުން ބޮޑެތި މަސައްކަތްތަކެއް ހިނގާ. އެއީ އެއްވެސް މީހަކު ދެބަސްވާ ކަމެއް ނޫން. ބަޖެޓުގައި ހަމަ ޖުމްލަކުން؛ ހުޅުމާލެއާ މާލެއާ ގުޅުވާ ބްރިޖަކީ ވެސް ވަރަށް ބޮޑު މަސްރޫފެއް. އެއަރޕޯޓް ތަރައްޤީކުރުމުގެ މަސްރޫފަކީ ވެސް ހަމަ އެހާ ބޮޑު މަސްރޫފެއް. ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވަނީ މި ބޮޑެތި މަސައްކަތްތަކަކީ ވަރަށް ބޮޑު ހަރަދު ހިނގާ ކަންކަން. ބޭސް ވެސް ނެގޭނީ ދައުލަތަށް. ޓެކްސްތަކާ ހުރިހާ ވަސީލަތްތަކުން ޢާއްމުކޮށް އެހެން ރަށްތަކަށް މި ބަދަލުތަކުގައި ހިމެނޭގޮތުން މި ދިރާ ފަޅު ރަށްރަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ އަތުން ނުވަތަ ފަޅު ރަށްރަށް މިހާރު އަތުން ނަގާ 25 އަހަރަށް ދޫކުރި ޓޫރިސްޓުންނަށް ޝަރުޠުތަކާ ބަދަލު ކުޑަކުރަން އެއްބަސްވުމެއް ކުރެވިފައި. އަޅުގަނޑުމެން މި ގެސްޓްހައުސްތަކުގައި ބިޑު އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެނގެނީ ބައެއް ބިދޭސީ ނިޒާމުތަކުގެ ގޮތުން. ބޮޑަށް ނުފޫޒުގަން ޖާގައެއް ނުލިބެނީ އެވާ ވަރަށް ގިނަ ބަޔަކުންނަށް އެހެނިހެން. އެ ބާވަތުންނަށް އަޅުގަނޑުމެން ދައުލަތުގެ ނަމުގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ އަމިއްލަ ހަރަދުގައި އެކިވަރު އަސްލަކާ ގޮސް ނުވަތަ އެއަރޕޯޓަށް 25 ޑޮލަރު، 50 ޑޮލަރު، 100 ޑޮލަރު ދައުލަތަށް ދައްކަންޖެހުމަކީ އެއީ ކުރިވެސް ކަމެއް ނޫން. އެހެންވީމާ، މި 25 ޑޮލަރު ނަގުލުގެ ސިޔާސަތު އަޅުގަނޑު ވަރަށް ހަރުކަށި އިޢުތިރާޒުން ކުށްވެރިކުރަން. އަދި ދިވެހި ސަރުކާރަށް އެ އަންނަ ދެއްކުމުގައި ގޮވާލަން. އެއްބަސްވުންތަކުގައި ނެތް ތަރުހީބުގައި ކަރުދާހު ބޭނުމުން އިތުރު ކުރާނަމަ ޚަރަދުކުރުމުގެ ކަށަވަރު. ހިތާމަ އެކުލެވޭ، އެއްބަސްވުންތަކާ އެކު މަޤްބޫލު ނިކަމެތި ދިރިއުޅުމުން މާހައުލުން ނެތް ތަރުހީބުގައި ބަރުގެ ބޮޑުވުމާ ނެތް. ވަރަށް ބޮޑު ބަރުދަން، ވަރަށް ރަނގަޅު ލިބޭ ބޮޑުގެ ދުނިޔޭގެ ޒާތުގެ އެބަހުރި. އެކަމަކު، ތަޢާރުފުވާއި ޓޫރިސްޓުންގެ ހަމަހަމަ ކަމާއި ޒާތުގެ ނިޒާމު ތަރައްޤީއާ ހަލާ އެތަނަ ބޭނުންޖެހޭ ނުތަރުކަސް ގޮތަށް ބޮޑު ބޭނުމެއް. އެކަމަށް މިޖިލިސް ބަޔާ މަސްއޫލިއްޔަތު އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަ އެނގޭ. އެކަމަކު އެ ޒާތުގެ ސަރުކާރަށް ކުރިމަތިވާ ނިކަމެތިކަން؟ ތިޔައި މައްސަލައިގައި، ވަކިއަށް މައްސަލައިގައި، ވަކިގެ މައްސަލައިތަކާއި ތިޔަގެ މައްސަލައިގައި ނެތީތޯ؟ އެހެންވީމާ، މިހެން ސަރުކާރުގައި ސިޔާސީ ހުރިހާ ޖަހާލައިގެން ވަރަށް މިފަދަ ކަންކަން އިސްކަންދީފައި ކަމެއް. އަޅުގަނޑުމެންގެ އަމިއްލަ ޚާއްޞަކޮށް ދިވެހި ރަށްތަކުގެ ތަރައްޤީއާ ހަމަހަމަކޮށް ވަޒީފާ ދަނޑުވެރިކަމާއި ދިވެހި ސަރުކާރުން މި ރަށުތެރޭގައި އިޤްތިޞާދީ ތަރައްޤީގެ ފުރުސަތު ހަމަ ވަކިވަކި، ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ ޙައްޤުތައް އެންމެން އެއް ފަރާތެއް ދަރަނިވެރިކަން، އެންމެން އެއްގަލަކަށް އަރައިގެން މި ޤައުމުގައި މުޅި ބޭނުމަށް ވައްސޮޅަލާ ޙައްލުކުރަން، މިކަންކަން ކުރިއަރުވާލުން. ޙައްޤުތައް ހަމަހަމަކުރުމުގެ ތަރައްޤީގައި ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ ދައުލަތުގެ އާމްދަނީ ފީކަން އެއްވެސް މަސްލަޙަތު ނަމަކަށް ހަމަ މި ދުވަސްވަރުގައި ނިޒާމުކަމާ އެކު އަރުވަން. ދިވެހި ރައްޔިތުންނަށް ފައިދާ ކަމެއް ވަންޏާ ސަރުކާރުން ވެސް ގެސްޓްހައުސް ވެސް ގެޔަށް ދޫކުރަނީ. ފަރުމާ ގަބޫލު ގޮތް ހުރި ހަމަ ކަމެއް ދުރުކުރުމަށް،

2018 ގައި ވާދަކުރަންވީ އުސޫލުން ވެސް. އެއީ އެއްވެސް މައްސަލައެއް ނޫން. އެކަމަކު، 2018 އަށް ބަލައި އަޅުގަނޑުމެން ޤައުމު ފަސްޖެހިގެންދާނެ. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ނޮޅިވަރަމް ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙުސައިން ޝަރީފަށް.

ނޮޅިވަރަމް ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙުސައިން ޝަރީފް ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. ޝުކުރިއްޔާ ރައީސް. މި ބަޖެޓު ފޮތަށް އަޅުގަނޑު ބަލައިލީމަ އަޅުގަނޑަށް ފެންނަނީ ޤަރުޟުން އިތުރަށް ޤަރުޟު، ރައްޔިތުންނަށް ބުރަވަމުންދާ ހައިރާންކަން އިތުރުން ގެނެސްދޭ ބަދުނަސީބު ބަޖެޓެއްގެ ގޮތުގައި. މި ބަޖެޓު އަޅުގަނޑަށް ސިފަވަނީ، ރާއްޖޭގެ ނިކަމެތިރައްޔިތުންގެ ކާބޯތަކެތީގެ އަގުތަކުން ތަކުލީފު ބޮޑުކޮށްދޭ ދަތިކުރުވާނެ ގޮތަކަށް. ޝުކުރިއްޔާ ރައީސް. ނިކަމެތި ރައްޔިތުންނަށް ފައިސާގެ ރިލީފް އެއްވެސް މަގެއް މި ބަޖެޓުން އަޅުގަނޑަކަށް ނުފެނުނު. ވަޒީފާއާ އުފެއްދުމަކާ އެއްވެސް ވަރަކަށް މި ބަޖެޓުން ވިސްނާފައި އެއް ނެތް އަޅުގަނޑަކަށް ނުފެނޭ. ސިވިލް ސަރވިސްގެ މުވައްޒަފުންގެ އިނާޔަތްތައް ކަނޑައެޅިފައި، ފުލުހުންގެ އަދި ބޭސްކަން، ކަރަންޓުގެ އަދި ބޭސްކަން، ނިވިއެކަން އާސަންދަ ކަނޑައެޅި، ރައްޔިތުން އަދާހައި އަދި ދިރިއުޅުމުގެ އުޅޭއިރު، ރައްޔިތުންގެ އަތުން އިތުރަށް ތަފާތު ނަންނަމުގައި ބޮޑެތި ފީތައް ނަގައި، ރައްޔިތުންގެ އިތުރަށް ދަރަނިވެރިކަން ބަޖެޓުގެ ބޮޑުވަމުން އަޅުގަނޑުމެން މި ބަޖެޓު ފެނުނީ. ކުރީގެ ރަށްތަކުން މި ބަޖެޓު ފާސްކުރި ސަރުކާރުގެ ވިޔަސް އަޅުގަނޑުމެން މި ފަދަ ބަޖެޓެއް ރައްޔިތުން ފާޅުކޮށްލާ ގޮތުގައި. ޝުކުރިއްޔާ ރައީސް. ބޮޑުއިރާއި ފިޔަވަޅު ނިމިއްޔާ ހަމައެކަނި ކުރަން މާ ބޮޑު ފައިދާއެއް ނުކުރެވޭނެ. މި ރާއްޖޭގެ ވިޔަފާރިތަކުން ހެޔޮކޮށް ބާޒާރު އެ ގެންގުޅުއްވާ ފޮނި ސިޔާސަތުގެ ސަބަބުން؛ އާދެ، "ނިކަން ބޭރިފަބާވާތް، ހާދަރުވަދިވާނަވަ" މި ސިޔާސަތުގެ ސަބަބުން ދިވެހި އުއްމަތް މި ވަރަށް ޢާނާކަމުނަނާ ފޮތެފަ. ފަސާދައިގެ އާޚިރު ދެރަވެ މި ދިވެހި އުއްމަތް މި ދަރީ ހިތްވަގުތުން. ޝުކުރިއްޔާ ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ ދިޔަ ޒަމާނުގެ ދިމާވި ހިތާމަވެރި ހާދިސާތަކުން އިބުރަތް ލިބިގަންނަން. އެގޮތުން، ޖަނަރަލް އެސެމްބްލީގެ ފިނޭންސްގެ ކަނޑައެޅުމާ ދިރާސާކުރާ ކޮންކޮން ސަރުކާރުގެ ކޮންމެ ދުވަހަކު، ކޮންމެ ދުވަހަކު ގެދޮރުއެއްގައި އުޅޭގޮތަށް ކަނޑައަޅާ ބަޖެޓު ދެކޮޅުކޮށް ވޯޓުލެއްވީމަ ނަމަވެސް ދުވަހުން ދުވަހަށް ގެދޮރުވެރިކަމަށް ބަޔަކު ހަމަހަމަކަމާ ޖެހޭނެ. މި ވާހަކައިގައި އެކުލެވޭ ހިސާބުން ވަރަށް ބޮޑު ފަރުވާތެރިކަމެއް ހިފަން ޖެހޭ. ބަޖެޓު އަދި ސަރުކާރު ހިންގުން މުޅި ދައުލަތުގެ ކަމަކަށް ބަލަނީ. އަޅުގަނޑުމެން މި ރާއްޖެއާ އަދި ސިޔާސީ ފަރިކަތަކުގެ ހިންގުމުގައި. މި ރާއްޖޭގެ ހާލަތު މިހާރު މި ގޮތަށް ހުރީ އެ މީހުންގެ ގޯސްވެފައި. އިއްޒަތްތެރި

ރައްޖެ. މިއީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ކާބަފައިން ފަރާތާއި، މަހާރާއި، ދަނޑުދަވާން ކުރުމަތިލާއި، އަދި ދަނޑުބިމުގައި ފަސްގަނޑުތެރި އަޅުގަނޑުމެންގެ ކާބަފައިން އުޅެ ގޮސްފައިވާ، އަޅުގަނޑުމެންގެ ކާބަފައިންގެ މީރާސްކުރާ ފަސްގަނޑެވެ. އަދިވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަކީ އެ ކާބަފައިންގެ މީރާސް އަބަދުވާ. އިސްލާމީ ރައްޔިތުން. ދިވެހިންނަކީ ހިތްވަރުގަދަ ބަހާދުރު. މިއީ ބާރުލީގައި ކަނޑު އެތުރި ދިމާން. އިސްލާމީ ރައްޔިތުން. މި ދައުލަތުގެ ވަގުތުގައި ހިތްވަރުގައި އިންސާފު ނަފުސާނީ ގޮތުން ހަލާކުވެފައި ހުރި، ޖަމާޢަތް ފާސިދުވެފައި ހުރި އަނިޔާވެރި ޙާލު. މި އަނިޔާވެރިކަމާއި ނުބައިކަމުގެ ހިތާމައިން ހަމަ ބޭނުންތެރި އެކަށައެޅި ވެސް މި ދިވެހި އެތެރޭގެ ނަމޫ. ކާނާގެ ފުރިހަމަ ފުރިހަމަގޮތުގައި ސިފަތަކަށް ހަމަޖެހޭ އަޅާލާށެވެ. އިސްލާމީ ރައްޔިތުން. ގ.ބ. ވަޢުދު ވެރިކަމުގައި ކ. ފުރަތަމަގައި އައިސް ބޭނުމުގެ ޖަވާބު އެއްކުރެ ހުއްދަކަން ބަދަލު އަދުން. އ ހުއްދަ ދ.ރ. ވަޢުދު ނުކުމުއްވުން ދ.ރ. ވަޢުދުގެ ނިކަސްތުޅާގެނުން ވޯޓް ނަގާން ކަމަށް ޕީ.އާރު ކާރާ ހުޅުމާލެއިން އިންޓަރނެޓް ވާހަކަ އަޅުގަނޑުމެން ވެސް އަހަން. މިހާރު ނަގަސްތުރު ހުރި ބޭބޭ އ ހަދަން ކަނޑުވާލާ ދިނަން އެޑްރެސް އ ބޮޑުރަށް ބަޖެޓް. މިކަން އަޅުގަނޑު ހިތަށްއަރާ މި މަޖިލީހުގެ ރާއްޖެ ބޮޑުދުވަސް ބާރަށް އެނގިވަޑައިގަންނަވާނީ. އަދި ރާއްޖޭގައި 25 ބޮޑުރަށް އިމާރާތްކުރުމުގެ ހަރަދު ވެސް ހަމައެކަނި މިނިސްޓްރީން ދިނީ ނަސޭހަތްދެރިއަށް ރައްޔިތުން ސިޔާސީ އަޅުގަނޑުމެން ވެސް އަހަން. މި ވާހަކަ އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުމާ އެމް.ޑީ.ޕީ.ގެ ސަރުކާރުގައި 25 ބޮޑުރަށް އިމާރާތްކުރާއިރު ކުރަން އިތުރުވާއޮންނާ، ބަޖެޓާ ނުހާ ދައުލަތުގެ މާލިއްޔަތުން 3 އަހަރުގެ ތެރޭގައި ފައިސާ ދައްކާ ގޮތަށް އެމް.ޑީ.ޕީގެ ކުރިމަތިލާ ދާއިރާ. 640 މިލިއަން ބަޖެޓް، އަދި ޖެހިއްޖެ ފޮނުވަން އ ޑޮލަރު މިލިއަން 140 މަސައްކަތާ ފުރުސަތު އެކި ދުވަސް ފުރިހަމަ ނަސޭހަތްދެއްވާ ހުރި ބަޖެޓުގައި 25 ބޮޑުރަށް އިމާރާތްކުރަން ފަހަރު ވަކި. އަދި މި ގޮތުގައި ފިނޭންސް މިނިސްޓްރީ ހުރި ތަރަހަކުގައި 25 ބޮޑުރަށް ކޮންޓްރެކްޓަރު ފައިނޭންސް އެކްސްޕޯޓުގެ ދަރުގެ 20 އަހަރުދުވަހުން ފައިސާ ދައްކާ ބޮޑުރަށް އިމާރާތްކުރުމުގެ އަދި ވާހަކަ ދައްކާފައި، އ މިނިސްޓަރު ވާދަކުރާ ހުރި ހުރިހާ އިމާރާތްކުރާތާ ބޯޓާއިސްނަފަސީ ކުރާ ޖަމާފައި އ 25 ބޮޑުރަށް އިމާރާތްކުރުމާއި ބޭރުން ބަޖެޓާ ވާހަކަ. އިސްލާމީ ރައްޔިތުން. ސްރީލަންކާގެ މަސްވެރިންނަށް ބޮޑެތި ކަނޑު ހުރަސްކޮށް ކަނޑައެޅި ދަރުމަވަންތަކަމުގެ ހުރިހާ ދުވަހު ދޭންވީތޯ؟ ވާނަމަ، އ މަޝްވަރާ މި މަޖިލީހުން އަޅުގަނޑުމެން ބަލަންޖެހޭ. ކޮން ގޮތަކަށް ހުށަހަޅާ ދެވަނަ ފުރުސަތު ހިނގާލުމުން ބޮލައި ބީ.އެމް.އެލްއިން ލޯން ދިނުމުގައި ނަމަ، އ މަސައްކަތް ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ބަލަންޖެހޭ. އިސްލާމީ ރައްޔިތުން. ރާއްޖޭގެ ހުކުރު ހއ. ޤައުމީ މަޖިލީހުގައި އެންމެ ކަނޑު، ގަވައިދުކަނޑު ނުވަތަ އެންމެ ގިނަ ކަނޑު؛ މި ކަނޑު ހޯދަން އިންޑިއާއިން މި ފާއިދާ ހުރިހާ ބަދަލު ބިމަށްދިއުން ވެސް މަސައްކަތްކުރުމަށް ނިކުމެގެން. ނަމަވެސް، އެއްވެސް ބަހައްޓަން އ ކަނޑުގެ ބޮޑުވެރިކަން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ފިހާރައިގެ އަތޮޅު ބޮޑުވެރިކަން ދިނުމުގެ މިހާރު އަލުއިރުވެސް މި ކަނޑުގެ ބޮޑުވެރިކަން އޮޅުން ބަޔަކަށް ލިބުން ވާނެ. މިކަން ވެސް މި މަޖިލީހުން ބަލަން އޮތްކަން. މިކަމަށް އެއްވެސް ކަމެއް މި މަޖިލީހުން އެކަމުގެ ނުދެ ކުރިއަރާން ނަގަމާ. މި މަޖިލީހުގެ ހުރިހާ ބޮޑުތަކަކާއި ފޯރުގެ އިންތިޚާބު ކަނޑައަޅާފައި ދިވެހިން ރައްޔިތުންގެ މިހެންވެސް ކަނޑާއި ސިޔާސަތު އެހާވެސް އަޅުގަނޑުމެން ހުރި ކަނޑު މި ދައުލަތު ކުރަމުން. މި ގޮތަށް ކަނޑުއެއްގެ ބޭރުން

މި އިސްލާމީ ޤައުމުގެ ވަޒީރުއްދައުލަތު މި ވިދާޅުވަނީ، މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުމާއި ވައްކަންކުރުމާއި ކުށެއް ނޫން ކަމަށް ގޮތްތަކުގައި ޖެހޭ. އެކަން ވެސް ހިމަނަންޖެހޭނީ ތަޢުލީމުގެ ތެރެއިން. އަޅުގަނޑުމެންގެ އިސްލާމީ މަޖިލީހާ މުޤާބަލުކުރަނީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިސްލާމީ ޤައުމުގެ ވަޒީރުއްދައުލަތުކަން އަމުދުން ވިދާޅުވި ނުވެވޭނެ. މިކަން ހަރުކަށި އިބާރާތުން އަޅުގަނޑު ކަންތައްތަކާމެދު. އިސްލާމީ ޤައުމެއް. ޚާއްޞަކޮށް ހިނގަމުންދާ ހުރިހާ ނޫސްމަޖައްލާ ޖަމާޢަތްތަކާއި، ބައިނަލްއަޤްވާމީ ޖަމާޢަތްތަކާއި، ވަކި ދައުލަތްތަކުގެ ވަޒީރުން، ޢިލްމުވެރިން، ފިލާސަފަރުން، ދ. ގުރައިދީއާއި، ކުރަނިވެރިޔާއި، ހިންގަމުންދާ ދަރިވަރުންނާއި، ޝަރީޢަތުގެ ޤާނޫނީ ފަރާތްތަކާއި، ވަކީލުން، މަލިކުންނާއި، މާރިކުތަކާއި، ތިމާވެށީގެ ހިމާޔަތްކުރާ ފަރާތްތަކާއި، ފިލާސަފަރުން، އިސްނެގުމުގައި، ވޭތުވެދިޔަ ކޮމިޝަނުގެ ހުރިހާ ޕ.ޖ.ޕ، ދުވަހުގެ ރަސްމީ ކަންކަމާއި ނިޒާމު ރާއްޖެއަށް ފ. ލ.

ވަކިން ފޯރުކޮށްދެވޭ ތަފާސް ޖަމާޢަތްތަކަށް ހިތްވަރު ދިނުމަށް ސަރުކާރު މަސައްކަތްކުރާނެ ގޮތުން ވަކިގޮތަކަށް ޢިލްމީ ވ.ގ.ގ ފަރާތްތަކުން މަޝްވަރާކުރަމުން ޤަދީމީ ކޮމިޓީ ޤާއިމުކުރެވިފައިވޭ.

މި އަހަރު ޝަރުތުތަކާއި ކުރިމަތިލާނެ. އިޖްތިމާޢީ ދާއިރާ. ހުރިހާ ކޮމިޝަނުން ރަސްމީ ކޮމިޓީއާ ހިންގާ މުޖުތަމަޢުގެ މަޤާމުތަކާއި، ޝަރީޢަތް މަހާސަބާ މަހްކަމާއި ދިވެހިރާއްޖޭގެ މުއައްސަސާތަކާއި، ފުރުޞަތުދޭ ސިޔާސަތުތަކުގެ ހަރަކާތް، މި ކޮމިޝަނުގެ އިދާރާ މުއައްސަސާ

ދަރި ޙަރަކާތްތަކުގެ ކުރިމަތިލުމާއި ގުޅުވުން. ޙާލަތުގެ ހުރިހާ ޙަރަކާތްތަކެއް ދަރިވަރުގެ ހުރިހާ މުއައްސަސާތަކާއި ދަރި އިސްތިޢުމާރީ ރަސްމީ ސިޔާސީ ވަކި ޢިލްމީ ފަރާތްތަކުން މަޖިލީހުގައި ޤަބޫލުކުރެވޭ ތަފާސް ހިސާބު ކުރިއެރުމާއި ޤާނޫނީ ވަކިން ހަރަކާތްތެރިވެގެން ހިތްވަރު ލިބިގެން، މަޖިލީހުގެ ތަޢުލީމީ ސިޔާސަތެއް ފަރާތްތަކުގައި ޤަބޫލު ހަރާމް ކަމަކަށް ނުވާ ކަމަށް ޙަރަކާތްތެރިވެގެން ޢާއްމު ވިސްނުންތަކުން

މުއައްސަސާ މި ކުރީ. ދިވެހި މިންގަނޑު ބޮޑެތި ގ ޤައުމު ދެމެހެއްޓުމާ ތަފާސް ޢިލްމީ ދަރަޖަ، ކަން ކަރުދާސް އިދާރީ ދާއިރާ ކޮށް ސަމާލު މުއައްސަސާތަކުގެ ދިވެހި. ސަރުކާރުގެ ޤަބޫލު ކުރާ ވަކިން، ޢިލްމީ ގަވާއިދުގެ ޙާލަތުގައި،

މުއައްސަސާތަކާއި ކޮމިޓީ ޤާއިމްކުރެވޭ ދިވެހި. ހަތަރު ކަމެއް ހުރިހާ ކަމެއްގައި ޤާނޫނީ ވިސްނުމާއި ޙަރަކާތްތެރިވެފައި، ވަކިވެ ގ އިޖްތިމާޢީ ޤައުމު މާލެއަށް ކަމަކީ ނިކަމެތި ކަމެއް ނުވެއެވެ. ހިތުގައި ބާއްވާ ޤާނޫނީ ދަރިވަރުންނާއި ކުރިމަތިލާ ސުވާލު ވެސް ނުޖެހޭ؟ ނޫނީ ހިންގާ. ބަޔަކު ނުކުތުމަށް ނޫނީ. އިސްލާމީ ކުރާ. މިއީ ކަމެއް ނުކުމެވޭ، ނަމަވެސް އިސްލާމީ ދިރުވަން.

އިސްލާމީ ޤައުމު. މިއީ، އަޅުގަނޑުމެން އެބަހުރި އިސްލާމީ ތާރީޚުގެ ބޭބޭފުޅުން ވެސް އިތުރުކަމެއް ލިބިގެންނެވެ. އެގޮތުން، އެއީ ހަދިޔާއާ ދުނިޔެއުން މިސްރުން މިސްރު ވެރިކަމުގެ ތެރެއިން ވެގެން ފަތުޙުކުރެވުނުއިރު ކުރީގެ ޒަމާނުގައެވެ،

އަދި އިސްލާމީ ޚިލާފަތުގެ ވެރިކަން މިސްރުގެ ގަވަރުނަރުކަން ހަމަޖެއްސެވީ ފުރަތަމަ عمرو بن العاص رضي الله عنهގެ ދެރިކަމުން މިސްރުގެ ކުރިއެރުމަން އަސާސީ ހިސްސާއެއްގެ ގޮތުގައި ޖެހުނެވެ. އެ ބޮޑުވާ ހިތްވަރުދެއްވި ޢުލަމާއު

ގަވަރުނަރުގެ ދެރިކަމުންނަން ވާހަ އެކަމަ ކަމެއް ކުރެއްވިއިރު އާދެ ނަމާޒާ ކުރިމަތިވެގެން ޖިހާދުގެ އަރިހުގައި ނުކުމެވަޑައިގަތް ކަމަށް. ނަމަވެސް، މިސްރުގެ އަހުލުވެރިޔާ ފިރުޢައުނު ބާވަތް އެއްކަން ދައުރުކަށް ދިޔައީ މަދުނާއަށް. ހަލީފާ ޢުމަރުބިން

ޚައްޠާބު ރަސޫލުﷲ އަންހުގެ އަރިހަށް. އެކަމާ އެންގެވި ކުރިމަތިވި ހާލަތުގެ ވާހަކަ ހަލީފާއަށް ދެންނެވި. ވަގުތުން ހަލީފާ އެކަކުގެ ގަވަރުނަރު އަލުންއާއި، އަމުރުގެ ދެރިކަމުން މަރުހަބާ ގެންނެވި. އަދި މަޤާމުގެ ބައްޔަކާ ބުނާ

ގައިގައި ޖެހި. ދެން ހަޖީގާ ޢުމަރު ރަޟިޔަﷲ ޢަންހު ޢާއިޝާގެ ގާތު ވިދާޅުވަނީ، ގަވަރުނަރު ޢަމުރުގެ ގައިކޮޅުގައި ވެސް ޖެއްސެވުމަށް. ގަވަރުނަރު ޢަމުރުގެ ގައިކޮޅުގައި ވެސް ޖެހުމުގެ ޙައްޤު އޮތް ކަމަށް. އެއީ ޢަމުރުގެ ދަރިކަލުން މީސްތަކުންނަށް އަނިޔާވެރިވެވަޑައިގަންނަވަން ހިތްވަރު ހޯއްދެވީ ބައްޕަގެ މަޤާމުގެ ސަބަބުން ކަމަށް ވާތީވެ. ޢުމަރު ރަޟިޔަﷲ ޢަންހު އެކަލޭގެފާނުގެ ގަވަރުނަރަށް އިންޒާރާއި ނަޞޭޙަތްތަކުގެ ގޮތުން ވިދާޅުވި. މީސްތަކުން ދުނިޔެއަށް އަންނަނީ މިނިވަންކަމުގެ ގޮތުގައޭ. އެއަށްފަހު ކަލޭގެފާނު މީސްތަކުން އަޅުވެތިކުރައްވަނީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ ދިވެހި ޤައުމާއި، ރައްޔިތުންނާއި، އަދި މި މަޖިލީހާއި، ޝަރުޢީ ނިޒާމާއި، މިނިވަން މުއައްސަސާތަކާއި، ދިވެހި ފުލުހުންނާއި، ދިވެހި ސިފައިންނާއި، އަދި މި އެމް.ޑީ.ޕީ ކޯލިޝަންގެ ސަރުކާރާއި، މި ސަރުކާރުގައި ހިއްސާވި އެންމެހާ މުވައްޒަފުންގެ ބައްޔަތް ބަލައި ވެސް ބައްޓާއި އިންސާފާ އެއްކޮށް އަދަން. ބާރުވާއި ބާއިސްގާ ދުކަމަން އަޑުއްސުވަން. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ޖެހިފައި މި ވާ ހުރިހާ މުސްތަޤުބަލުގެ އަސާސީ ހަމަ އެންމެ މިހުއް. ހަމަ އެންމެ ޒަރޫރީވެއް. މި ޒަރޫރީ އެބަޖެހޭ ނައްތާލަން. އެއީ ރަމަޟާނީ މިދާއު ހުންނަވި ރައީސް މިހާ. އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ ގެންނަ ރަމަޟާނުގެ މަހިން ނަޑިއު ރަރީސަރު މި ވާހުމުގެ މިދިކަން ރަވާމުއުކުރަން. މިއީ ދުނިޔާގެ ރަމަޟާނުގެ މަހިން ވެސް، ދިނީ ރަމަޟާނުގެ މަހިން ވެސް، ގެންނަ ރަމަޟާނުގެ މަހިން ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ކުރަންވެއްޖެ ކަމެއް. މިއީ އެމް.ޑީ.ޕީގެ ސަރުކާރު. އެއްވެސް އެމް.ޑީ.ޕީއަކަށް ވެސް، ކޯލިޝަނުގެ ވިހިގެން އެއްވެސް ސިޔާސީ މަޤާމުގައި ހުންނަވި ބޭފުޅަކަށް ވެސް ކުޑަ ވެސް މިންވަރުގެ ގެއްލުމެއް ނުވާނެ. މި ސަރުކާރުގެ ދައުރު ދުވަހުންނާން ރަމުއުރު ރަމަޟާންދުން. މިކަމަން ރުޙީރާ ޢުޖިޔަކަން ވެސް ވައިދުކުރައްވަން އެބަޖެހޭ. މި ރައީސާ ހުރި އަޅުގަނޑުމެން ރަޢުޔުގެ އެންގުންނާ ދުސްތޫރަށްވެއްޖެ. ހުރި އަޅުގަނޑުމެން މި ގެނޑިވައްޔާ ދާއިރާގެ އެންމެގެ ބާޒު އަސްލު ކަމަރުވާ ރައީސް މައުމުން އަބްދުލްޤައްޔޫމާ ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނާ މި މަނި ފުން ކަނޑިވަ. މިއީ މިކަން ވާން ގޮތް ނުވުން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެންނަކަން ޖައިނުބާބިލިން ވަޑައިގަންނަވި ގޮތަކަން، އަދި މި ރައީސް މިހާ ވަޑައިގަންނަވާ ގޮތަކަން އުޅުން ޤައުމުވަކަން ރައްވިހިކަން ހުދައިގެން ނުދާވަން. އަޅުގަނޑުމެން މިހާ އުގެންޖެހުނީ. އަޅުގަނޑު ނައިބު ރައީސް ޖިހާވަން ވަންނަވަން. މަނިކުފާނަށް މަޖިބުރުކުރައްވާނެ އަވަހަށް ފުބިހިކަން އަރުވައިގެން ވިދާޅުވާ ވިމަންވަނިކުފާނުގެ ވާހުވާކަންނުތިވާ. މަނިކުފާނު އަވަހަށް އުޅުން ވިދާޅުވާ. މިނިވަނިއިން ވިދާޅުވާ. އެކަމަކު އަޅުގަނޑު މިދަންނަވަނީ ނައިބު ރައީސް މި ޤައުމުވަކަން މިދިކަން ރަމުމުކުރަންޖެހޭ މި ޤާނޫނުއަސާސީއާ އެއްގޮތަށް، ގާނޫނު އިމުގެ ތެރޭގައި. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ. މި ފުރުޞަތު ދޫކޮށް ބައްލަވާ އެއީ. والسّلام عليكم ورحمة الله.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ހޯރަފުށީ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ސަލީމަށް.

އޭދަފުށި ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ސަލީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ! 2017 ވަނަ އަހަރަށް ދައުލަތުން ހުށަހަޅާ ބަޖެޓާ ބެހޭ ގޮތުން އަޅުގަނޑު ވެސް ކޮންމެވެސް އެއްޗެއް ދަންނަވައިލާނަން. 2017 ވަނަ އަހަރަށް ދައުލަތުން ހުށަހަޅާ ބަޖެޓަކީ 26.7 ބިލިއަން ރުފިޔާ. ދައުލަތަށް އާމްދަނީ ލިބޭނެ ކަމަށް ބަޖެޓުގައި ގޮތުން ދައްކާއިރު މި އޮތީ 21.9 ބިލިއަން ރުފިޔާ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި އަދި މިއަންނަ އަހަރު ބަޖެޓު ވެސް 4.8 ބިލިއަން ރުފިޔާއިން ޑެފިސިޓްވާނެ ކަމަށް މި ހިސާބުތަކުން އެބަ ދައްކާ. މި ހިނގަމުންދާ އަހަރުގެ ޑެފިސިޓް 4.5 ބިލިއަނާ ހަމައަށް ދާނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން. ގޯސްކަމަކީ މިދިޔަ 10 ވަރަކަށް އަހަރު ތެރޭގައި ވެސް މި އަންނަނީ ބަޖެޓުގެ ޑެފިސިޓް އިންތިހާއަށް ބޮޑުވަމުން. މިއީ އަޅުގަނޑުމެން ހައްލުކުރަންޖެހޭ ކަމެއް. އަޅުގަނޑުމެންގެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ވެސް ރިޔާސީ ވަޢުދެއް 3 އަހަރުގެ ތެރޭގައި ބަޖެޓުގެ ޑެފިސިޓް ހައްލުކޮށްދެއްވާނަން. އެހެންވީމާ، އެ މަގުން އަޅުގަނޑުމެން ދަތުރުކުރަން އެބަޖެހޭ. ނަމަވެސް އަދި މި ފެންނަފެންނުމުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ލިބޭނެ ކަމަށް ތަފާތު އާމްދަނީއަށް އެއް އަހަރު ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެ އަދަދު ހަމައަށް ލިބިގެންދާ އާމްދަނީއެއް ނޫން. އެހެންނަމަވެސް، ޑިވިޑެންޑް ފޯސްކޮށްގެންނޭ ހުރިހާ ކުންފުނިތަކުން ޑިވިޑެންޑް މި ގެންދަނީ ފޯސްކޮށްގެން. ދެން މިގޮތުން މި ބަޖެޓް ހުށަހަޅާ ހާލަތު ވަރަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިހާރުވެސް މިދޭ އަސަރު ވަރަށް ބޮޑަށް ކުރަން ފަށައިފި. ރާއްޖޭގެ ހުރިހާ ރައްޔިތުންނަށް ވެސް، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ވެސް، އިއްޒަތްތެރި ރައީސަށް ވެސް އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެ، މިހާރު ބަހުސް މި ހިނގާ 17 އާއި 18އާ އެ ދެމެދުގައި. 17 އަށް ވޯޓު ކޮމިޓީއަށް ބަޖެޓު ގެންނަކަށް ނުލިބޭ. އެހެންވީމާ، މިއީ އަދި ތާރީޚުގައި ވެސް ބަޖެޓުގެ އަދު މިހާރުން ކުރަން ނުކުރާ ހިސާބެއް މީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ބަޖެޓު ޑެފިސިޓުވެ ވަރަކަށް، ލިބޭ އެއްޗަކުން ވެސް ހޭދަ ބޭނުމީ ވަރަކަށް އަޅުގަނޑުމެންގެ ތެރޭގައި ދައުލަތުގެ ފައިސާ އިސްރާފުކުރުމުގެ ސަބަބުން ރަށްރަށުގެ އަދިވެސް މައްސަލަ އެހާ ހަމަ އެކަށީގެންވާ ކަމެއް. މިގޮތުން ބަޖެޓް ހުރި ކަމަށް ވަކިން އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރާ ގޮތުގައި މިއަންނަ އަހަރު 18 ޑޮލަރާއި 19 ޑޮލަރާ ދެމެދަށް ތެލުގެ އަގު ވެއްޓިގެންދާނެ. އެހެންކަމުން މިއީ ދިވެހި ރައްޔިތުންނަށް ލިބޭ ވަރަށް ބޮޑު ގެއްލުމެއް. ތަކެތީގެ އަގު އިންތިހާއަށް މައްޗަށްދާން. އަދި ދިރިއުޅުމުގެ އެހެނިހެން ޚަރަދުތައް ވެސް މައްޗަށް ދެވިގެންދާނެ. މިއީ އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު ވެސް، މިއަހަރުން މިއަހަރަށް ވެސް ދައުލަތުގެ ޚަރަދުތަކަށް ކަޓްކޮށް، ދައުލަތުގެ ބަޖެޓު ކަޓްކުރަންޖެހޭ ކަމެއް. ދެން އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު ހުރި ފެނުނު މިސްރާބަކީ ބޭރު ގޮތުން އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން އޮތީ، އެ ބަޖެޓު އޮތީ މަސައްކަތްކޮށްފައިވާތީއެވެ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓު ކަޓްކޮށް، ދައުލަތުގެ ހަރަދުތަކަށް ކަޓްކުރުމަށް ބަލާ. އެންމެ ފަހުން ބަޖެޓު ކޮމިޓީގައި އެ މަސައްކަތްކުރަން ދައުލަތުގެ ހަރަދުތަކުން ބައެއް ކަހަލަ އަޅުގަނޑު އެ ކަމަށް ތާއީދު ކުރަމުން އެބަ ހުރި މަސައްކަތްތަކުގެ ވިސްނުމުގެ ހުރި ދައުލަތުގެ ހަރަދުތަކުން ކަޓްކުރުމަށް. ގާތްގަނޑަކަށް، ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުން ހަރަދު ކަޓްކުރުމަށް ބަލާއި އެ

ވިދާޅުވަނީ މި ވެސް ބޭފުޅާ ކޮންމެ އިޤްތިޞާދީ ނުން. އިޤްތިޞާދުން ކަމަން ތަރައްޤީ ވިސްނުންފުޅު މަނިކުފާނުގެ

ދައުލަތުގެ ހަރަދުތަކުގެ ކުރެއް، މިވަނީ ތަނަވަސް ކުރޭ. ބަޖެޓުގެ ކުރިމަގަށް ކުރެވުނީ. އެއްގޮތަކަށްވެސް އިޤްތިޞާދުގެ

ބަޖެޓުގައި އެއް އަހަރުން އަނެއް އަހަރަށް މައްސަލަ ދާކަންނެތީ. މައްސަލަ ދާއިރާގެ ބަޖެޓުގައި ބޮޑު ނިސް، ތަރައްޤީގެ

މަސްރޫފުތައް. ހިސާބުން ބަޖެޓު ބޭނުންވާނެ އެއްޗެއް ނެތް. ދައުލަތުގެ ފައިސާ ބޭނުންވާނެ ހަރަދުތައް އިންތިޒާމު

ބޭނުންވާނެ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓު ބޭނުންވާނެ. އިޤްތިޞާދުގެ ސަރުކާރުގެ އާމްދަނީ ބަލައިލިއަސް، ދައުލަތުގެ

ކަންތައްތައް ބަލައިލިކަމުގައި މިއަދު އިޤްތިޞާދު ފެންނަނީ ބޮޑު ގޮތެއްގައި މަތީގެ ހަރަދުތަކުން ކުރިއަށްދާނެ

ގޮތް. މިސާލަކަށް، ބައެއް ކަންފެނިގެން ބަލައިލާއިރުގައި، ފެންނަނީ ބަލައިލާއިރުގައި ރާއްޖޭގެ ހިންގުމުގެ ކަންތައް ދާ

ކަންފެނީ. މި ކަންފެނިގެ ކަރުދާހުގެ އަދި އެ ހުރި މަސްލަހަތު. މި މައްސަލަތައް ކުރެވޭ ސަބަބަކީ ހުރިހާ؟ އިންތިޒާމު

ކުރުމުގެ ކަންތައް ބޭނުންކުރެވޭނެ. އިޤްތިޞާދީ ހަރަކާތް. މިސާލަކަށް ފަތުރުވެރިން ގޮތް އެއްގޮތަށް މިހާރު މި

ގެންގުޅޭ އުސޫލުން އެއްވެސް ބޭނުންކުރުން ނެތި، އެއީ ގޮތަކީ ދަރަނިވާ ނަމަ އިޤްތިޞާދުކުރުމުން ނެތި ދުވަހަކުން މިއީ

ގޮތުގައިވާކަން ފަތުރުވެރީގެ ބަޖެޓުން އަހަރުދުވަހުގެ މައްސަލައިން 200 މިލިއަން ޑޮލަރު ގެއްލިގެންދާނެ ކަމެއް.

އިޤްތިޞާދުގެ ރިސޯޓުތަކުން ދައުލަތް ގޮތުގައި ގޮތުގައިވާކަން 200 މިލިއަން ޑޮލަރު ފަތުރުވެރިން އާދެ ގެއްލިގެންދޭ. މީގެ

ބޮޑެތި ހުރިހާ ތަރަކާތު އެއް އަހަރުދުވަހުގެ މުއްދަތުގައި ބޭނުންކުރާ ޖަމާކުރެވިފައިވާ ހުރިހާ ބަޖެޓު ފައިސާގެ އަދަދެއް. އެހެންވީމާ،

މިހެރި ކަންތައްތަކާ ހުރިހާ ކަންތައްތަކެއް. ބޭނުންކުރެވޭ އެއްގޮތް އަދި އެކަމަކު ތަރައްޤީގެ ތަރަހައްކަލަތަކުގެ ފުރިހަމަ ދިރި

ކަމަށް ވަނީ ފަތުރުވެރިން އަހަރުދުވަހު މަސައްކަތް މި ތަނަށް 200 މިލިއަން ޑޮލަރުގައި އިޤްތިޞާދުގެ ބޮޑެތި ކަންތައްތަކުގެ

އަދި އިންތިޒާމު ބޭނުންކުރެވޭނެ ގޮތް. އެހެންވީމާ، މީގެ ސަރުކާރުން ވިސްނުންފުޅު ކަމެއް. އިޤްތިޞާދު ގޮތުގެކަރުން

ތަރައްޤީގެ މުހިންމު މިކަން ދޭހަ ވިސްނުމުގެ އިންތިޒާމު ކަމެއް. މިހެން ބޮޑު ގޮތްގައި ދާ ފަތުރުވެރިން ހުރިހާ

ކަމެއް. ހަމަ އެހެން ބަލައިލާ، އައި.ޕީ.އެމް.އެފްގެ ބަލައިލާ އައި.ޕީ.އެމް.އެފްގެ ބަޖެޓު ގޮތުގައިން 33% ދަރަނި މިކަމަށް

ފައިސާގެ ގޮތުގައި. ކަންތައްތަކުގެ ގޮތުގައި. އެގޮތުން ގަނޑު ތަކެތި، އެ ގަނޑު އަދި ތިމާ އަގަށް ވުރެ ތިލަކަމުގެ ގިނަ

މަސައްކަތް މި ހުރިހާ. އެހެންވީމާ، މިކަމަށް ނަގައިގެ ގޮތުގައި ދައުލަތުގެ އިސްލާމީ ކަންކަން ކުރަންވާނެ ކަމަށް

ވަނީ މި ބަޖެޓުން ދުވަހަކު ފަސް ދުވަހުގެ ހިސާބުން. އާސަންދައިން ބަލައިލާއިރުގައި އިޤްތިޞާދުން ފެނިގެންދަނީ

1 ފަހަރަ ދުވާލަން ކުރުވާ އެއްޗެއްސަކުން އަހަރެއް ގިނަކު ބޮޑެތި ކުރާއިރު އާސަންދައިން ކުރަންތީ އެ 3 ފަހަރަ ދުވާލަން

ބަޖެޓުން ބަލާ. އެހެންވީމާ، މިކަމަށް ނަގާފައިގެ ތަރަކާތު މިކަން ހިނގާ ކަމަށް ވަންޏާ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓު ކުރެވޭނެ

އެއްވެސް ނިޔާމުގެ ނެތް. ހަމަ ދުވަހުން ދުވަހަށް ގަނީ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓު ގެ ފިސާބުވުން. ދައުލަތުގެ ހަރަދުތައް ކުރެވުނު

ތަރައްޤީގެ މަސްރޫފުތަކުގެ މަސައްކަތް ހުރިމު ކަމެއް. އަދި ދައުލަތުން ހިނގާ ހަރަދުތައް ހިނގަމުންދާ އެއްކަލަކުދިން

ބޮޑެތި ބޭނުމާ ވެސް އެ މަނިކުފާނަށް ހުރިމު ކަމެއް. އެހެންވީމާ، އަމާޒަކީ ޖިލަވަރެއް ކަމުގައި

ގޮތުގެ ފިސާބުތަކުން ވެސް ނިސްބަތްވާ އަމާޒަކީ ޖިލަވަރެއް ނަގާއިރު ޖެހޭ ބަލައިލާއިރު ބޮޑެތި ކަންކަން

މިހެން ހެދުމަށް، އެ މިހެންނާ ދޭތެރޭގައި ވެސް އަވަސް ފިޔަވަޅުތަކެއް އެޅުމަށް އަޅުގަނޑު ގޮވާލަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ފައިސާ ހަރަދުކުރުމުގައި އަޅުގަނޑުމެން ބަލަންޖެހޭ ބެލެންސްޝީޓަކަށް ބަލައިލާއިރުގައި، ދަންނަވަނީ ކޮންޓިންޖެންސީ ބަޖެޓުގައި މިސާލަކަށް އެމް.ޑީ.ޕީ.އަށް ބަޖެޓުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިހާރުވެސް މި އުޅެނީ ގާތްގަނޑަކަށް 15 ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ފަސް ބިލިއަން އެއްކޮށްފައިވަނީ ނުދޭތޯ. އަޅުގަނޑުމެން 1 ގައި އަދި ބޭސްގެ މުދާ އަދިވެސް ނުދޭތޯ. މިގޮތް ކުރިގައި ބޭސް އަންނަ ދުވަސް ނޫން އަނެއް ދުވަހު، ނޫނީ އެ ދުވަހު މުދާ ބޭނުން. ޕޮއިންޓަކީ މި ދަރަނި ހަމަޖެހޭނީ؟ އިންޑިޔާއަށް ކަރަޕްޝަނުގެ ކަންތައް އެތަނުގައި ވެސް އޮތުމުގެ ސަބަބުން. އޭރުގެ ފެށިން މިދުރުވަރު އެ ބަޔަކާ ބޭފުޅުންނާ ބަޔާރު ނުލިބުނު. ނަމަވެސް މިހާރު އަޅުގަނޑު ވެސް އަޑުއިވޭ އެއްކޮށްޕޮއިންޓް އެޕިޑެމިކެއް ހުރި ކަމަށް. އެހެންނަމަވެސް، ކުރިއަށްދާ އިސްތިހާރުގައި ޕީއެސްއެމްގައި ވިޔަފާރިވެރިންނަށް އެގޮތުގެ ދިރާސާކޮށް ގޮތެއްކަން ކަންކަން ހިނގައިދާނެތޯ؟ އެކަން އެގޮތަށް ހިނގައިދާނެތޯ. ދޭން ހަމަ ކޮންމެ ކަންތައް ކޮންޓްރޯލްކުރާ ދިމާއަށް ބަޖެޓް ސަޕޯޓް، އެސް.ޓީ.އޯއަށް ބަޖެޓުގައި ވެސް އެސް.ޓީ.އޯގެ ބަޖެޓު ވެސް މިއީ. ގަނޑުން ހުރި ތަކެތި ބަޔަކާ އެ ބިލު ކަމަށް ދިރާސާ ކުރިންވެސް ބޭސް އަގުގައި ތަކެތި ގަނޑުގަނޑުން މި ދަނީ. މިއީ ފުރުސަތު މިނިސްޓްރީ ގާއިމުކޮށް ބަޖެޓުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު. މިއަދު އަޅުގަނޑުމެންގެ ޖުޑީޝަރީ ހުރި ގޮތުން މިއާ އިނދެގެން މި ސިޔާސަތުގެ ތެރެއިން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދޭތެރެ ނަންބަރު ޖަހައިލިޔާ ހޭގެ އަދު އެބަހުރި. ދެން ސިޔާސަތުތައް އަޅުގަނޑުމެން އޭގެ ބަހަނާ އަދުލު، ނުބައި އަދުލު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ނުދެވޭނެތޯ؟ އެކަން އެނގޭ ފެންވަރުގެ މިހެން ހަމަ ހިނގަން ހަވާލުވާ ފަދަ. މި ސިޔާސަތުގެ ތެރެއިން މިހާ އިނދެގެން އެ ބަޔަކާ މިހާރު އެއްކޮށް، މިދިޔަ ފަހަރުގެ މިހާރު އެއްކޮށް ލިބިފައި އަދި މިއީ ކަމަން. އެހެންވީމާ، މިކަހަލަ ޖަވާބުދާރީވުމުގައި އުޅޭ ކަމަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ރިޕޯޓްކޮށް ބަލަހައްޓާ ދިރާސާކުރާ ހަމަ ވައްކަންކުރާ ނިޒާމު އޮތުމުގެ ސަބަބުން. އެކަން ޖެހޭނީ ހަމަޖެހުން. އަޅުގަނޑު އިއްޒަތްތެރި ރައީސަށް ގޮވާލަން، މި ކަންކަން ވަރަށް ބޮޑަށް ބެހެއްޓުމަށް މި ކަންކަން ހަރުދަނާކުރުން. ދާއިމީ ކޮންމެ މީހަކާ އެއީ ދުޅަހެޔޮކަމުގެ ނޫން. އެއީ އިދާރާތަކުން. ކަމެއް ގަވާއިދާ އެ ކަމެއް ދިރާސާ ގޮތެއްނޫން ބޭނުން ޖެހޭ ބަލަން އިދާރާތަކުން. ކަމެއްގެ ގަވާއިދުތަކާއި، އުސޫލުތަކާއި، ވެރިކަމުގެ މި ގާނޫނު ބިލްތައް ބަލައިގަނެ، އެއީ ދާއިމީ ކަމެއް. އެއީ ވަކިކުރެވިފައިވާ ނޫން. އެ މިހެންގެ މަޤްޞަދަކީ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަށް ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ނިކުމެވެން އޮތް ބާރު ފައިދާއެއް ނެތުން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަށް ގޮވާލަން އަދި، އެހެން ބޭނުންވާ ދެކޮޅަށް ވެސް ވިސްނާވަޑައިގަންނަވާ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދައުލަތުގެ ހަރަދުތަކުގައި ކޮންޓްރޯލް ބާރު ދީފައި އިސްލާހު ގެނެސް ވެސް އަޅުގަނޑު ކޮށްލާނަން ބަޖެޓް ތަނަކުން. އިސްލާހު ގެނެސް ބަޖެޓުގައި މިއީ ވަސީލަތު ފާހަގަކުރަން. އުމުރު ބޭނުން އިންޑިކޭޓަރުގެ ބަލައިގެ ފާހަގަ. ބިލްތަކާއި އަޅުގަނޑު އެ ފާހަގަ ދަންނަވައިލަން. އެހެންނަމަވެސް، ހަމަ ނަގާލާނެ ހިނގާނުދޭގޮތަކަށް އެއީ މުޅިހުރިހާ ފައިދާ ބިލްތައް ކަމަށް ވެރިކަން ބޭނުންވާގޮތަކަށް އަސާސީ ގާނޫނުގައި އެކަމުގައި އަޅުގަނޑުމެން މި ވާހަކައަށް އެބަޖެހޭ ތަކުރާރުކޮށްލަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އުޅުނު ބުނެވޭ އިންތިޚާބާ އެއް ދުވަހަށް،

އެއްޗެހެކު ވަޒީރުން ގެއަށް ގެންނަވައިދީ. ގެންނަވާފައި އެ މަނިކުފާނު ބައްޕަ ދިރިއުޅުއްވައި އެ ބައްޕަ ވަކި ހިސާބަކުން ނިންމަވައިލައްވާފައި އެހެން ބައްޕައިއެއް ދިރިއުޅުއްވާ އެ ބޭފުޅުން، ވަޒީރުން ސަލާމްކުރައްވާ ކަލޭގެފާނޭތޯ މިތީ؟ އެ މަނިކުފާނު ވިދާޅުވި، މިނިސްޓަރު ކުރިން ކުރެއްވި މަސައްކަތަކީ ދައުލަތުގެ މަސައްކަތެކޭ. މިހާރު މި ކުރައްވަނީ މިނިސްޓަރުގެ އަމިއްލަފުޅު މަސައްކަތެކޭ. އެހެންވީމާ، މިހާރު ހަރަދު ހިނގާނީ މިނިސްޓަރުގެ އަމިއްލަ އަތުން. އެހެންވީމާ، މިހިރީ ދައުލަތުގެ ހަރަދުތަކެއް ކުޑަކުރުމަށް ބަޖެޓު އެކިއެކި ބޭފުޅުން އިސްލާހު ގާނޫނުގައި ކަނޑަނޑު ކަނޑަނޑު މަރުކަޒު ހުރި ގޮތް. އެކަލޭގެފާނު އެހެން ގިރިސާރަކަށް ބަޖެޓަށާއި ދުރަކާ، އެކަލޭގެފާނުގެ މައްޗަށް ދަރިކަލުން އާލާވި؛ ދައުލަތުގެ އާމްދަނީގެ ބޮޑުއަށް އާލާވީ ފިރިހެނުންގެ އަނގަތައް ހަމަ ޖެހި ތަރުތީބު އުމަރު ބޮޑުވެ އެބުރިއަށް އެ އާލާވީ އަދިވެ. އަތުވެއްޖެ މަސައްކަތް ކުރީ. މަސައްކަތުގެ ވިދާޅުވި ޔާއްލަގެންނަވާ ތިޔަން މި ހިއްސާވީ؟ އެއީ ކުރަމުން ގެނައީ ނިޔަލަށް. އުމަރު ބޮޑުވެ އެބުރިއަށް ވިދާޅުވި އެއީ ދައުލަތުގެ އަށާރަވަނަ. ކުރިއަށް ވިއްސަ ދައުލަތުގެ އަދަދުތަކުގައި ޖެހުނު ފުރަސަތެއް ނޯވޭ. ނިކަން ވިސްނަވައިލައްވާ ކަންހިނގައިދިޔަ ގޮތް. އެހެން ހާދިސާތަކަން އިސްލާހު ތާރީޚުން ބަލާއިރުގައި އުމަރުގެ ފަހުން،

އެކަލޭގެފާނަން އާލާސްކަންތައް ޖެހިވަޑައިގަތުމާ އެކަލޭގެ އެކަލޭގެފާނު ގާބިލްތަން ލިބިވަޑައިގަތުން އެކަލޭގެފާނު ދައުލަތުގެ ހާޖަތާއިގައި ހުރި ގާތި. މިއީ އެކަލޭގެފާނަން ގެންނާ ގަވައިދުގެ ދަރުން ބޭނުންކުރުމުގެ ހުރިދަ ގޮތް އެއަށް.

އެހެންނަމަވެސް، އެ މަނިކުފާނު ކަންކުރައްވާ ގޮތަކީ، އަސްރާރު ބޭކާރު އެއްކުރައްވައި އެއަށް ހުރިދަ ހިއްސާ. ހުރިދަ ހިއްސާކުރަމުން އެކަން ކުރައްވާ. އެހެންވީމާ، ދައުލަތުގެ ކަންތައްތަކަށް ކުރުމުގައި މިހިރީ އެ މަނިކުފާނު ކަންތައްތަކަށް ކުރައްވާފައި ހުރި ގޮތް. އެހެން ހާދިސާތަކަން ބަލާއިރުގައި އަދިގަނޑުވެރިކަމުގައި ދަށުން ބޭއްސަވާ ބޭފުޅުން ތަރައްޤީ، އިސްލާހު ފެށުމަށްފަހު ތަޤުރީރުތަކަން ޚާއްޞަވެއް ގަވާއިދުކޮށްދޭން އެ މުހިއްމުކަން ކަންތައްތަކަށް ކުރުމަށް ބޭނުން އެ ބޭއްވުންކުރަން އަށާރަވަނަ ސަރުކާރުން ހުއްދަ. އެއީ ހިތަ ތޯއްޖެ ޚިޔާލު ނަޑަހަން. ފިޔާދިވެ ހެޔޮކަން ފުރި، ހިތުން ފުރި ތިޔައިރުގެ ކުރަމުން. ނިކަން ވިސްނަވާ! މިއީ ތަންތަނަށް ފޮނުވާ ގަވާއިދުކުރަން. މި ޢާލަމުގެ ގޮތުން ނަމަ އެގެ މާނައީ ބި.އެމް.ޓީ.ޕީ ކެޔަކަށް ނޫނޭ، ތެޔޮ އަދަށް ސަލާމަތްވީ ބޮޑު ބަހުގެ މާނައީ އެހެންވީމާ، އާދައިގެ އާއްމު މީހުންނާ

އެއްފަހަރަކު އެއީ ޤުރުއާން ގަވާއިދުކުރައްވަނީ. ހަމަ އެކަމުން އެ ހިސާބުގައި މިސްރުގައި ހުރިހާ ގަވާއިދުކުރި އެއީ ހިތަ ފޯރާގެ ފޯރާގެ ބޭނުންކުރާ ގޮތަކީ ތަޢުލީމީ ދާއިރާގެ ޝަރުޢީ ޙުކުމަށް ގެންނަވައި ސަލާމަތްކުރައްވައި، އެކަން ކުރައްވާ އެ ކަމުގެ އަދަބުގެ ގޮތުން އެއީ ފިޔަވަޅު، އަދިހަމަ މި ހާލަތު ފޯރާގެ ފޯރާގެ ޖައްސަވައި ބަރަކާތެއް ހޯދުމަށް ކުރައްވަމުންނެވި. ނިކަން ވިސްނައިލައްވާ! މިހިރީ އިސްލާމީ ތާރީޚުގައި ކަންކަން ހިނގާފައި ހުރި ގޮތް. ދައުލަތުގެ ދުވަސްވަރުގެ ކުރިއަށް ދަން އިސްލާހު ފުރަސަތު ހަމަ ކަންކަން އެ ބައްލަވަނީ ހުރިދަ ގޮތަކީ ހަމަ ޝަރުޢީ ދާއިރާގެ ގަވާއިދު. ނުވަތަ ގެންނަވަމުންދާ އަސްރާރު ގަވާއިދުކުރައްވައި ކިޔަ ގަވާއިދުކުރަނީ؟ ކަށަވަރު އިޖުތިމާޢީ ދާއިރާ ނޫނޭ.

ކަށަވަރު އިޖުތިމާޢީ ވިޔަފާރިއެއް ނޫނޭ. އެހެންނަމަވެސް، ދައުލަތުން މި ތެޔޮ އެއްފަހަރަކު ފޮނި ބޮޑުވީ ހަރަދުތަކެއް ގެންދަނީ ކުރައްވަމުން. އެ ކަންކަން ދެފުށަށް ގަވާއިދުކުރައްވާ ހިއްސާކުރީ ތެޔޮ ފެނުނު ނިކުތުން. އެކަލޭގެފާނު ހިއްސާކުރީ ތެޔޮ،

ލިބިފައި ހުރި ފައިސާގެ ބައި ބަލައިބަހައްޓާފައި އެ ފައިސާގެ ދެ ބައިކުޅަ އެއްބައި ނަންގަވައި އެ ފައިސާ ދައުލަތުގެ ބައިތުލްމާލަށް ލީ. ނިކަން ވިސްނާބައްލަވާ! އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ގޮސްޕަލް މި އޮތީ އެ ދުވަހު އައިސްފައެވެ. ކޮބައިތޯ އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ގޮސްޕަލް ތަންފީޒުކުރަނީތޯ؟ ތަކްރާރު ނުކުރޭ. އެ މިހާރު ފައިސާ ހުރި ގޮތް އެއީ އެ މިހާރު ބުނެދެނެގަނެ އެއްޗެއް އެއީ. އެކަން ކިހިނެއްތޯ މިހާރު ޖެހުނީ ސަރުކާރަށް ސާބިތުކޮށްދިނުން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެން މި ހާދިސާތަކުން އިބުރަތް ލިބިގަންނަންޖެހޭ ދައުލަތް ހިންގަން ތިބި ވެރިންނަށް ރިޝްވަތާއި އަޅުމާ އޮޔަގައި ދިޔުމީ ރައްޔިތުންގެ ފައިސާ ބަދުނާމުކުރާ ވަރަށް ބޮޑު ކުށެއް ކަމުގައި ނެތެވެ. އެންމެ ޚާއްޞަކޮށް މިންވަރު ވިއްސަކީ، އެ ބޭނުންކުރަނީ ހަމަޖެ ގޮތަކީމެ، ރަނގަޅު ގޮތަކީމެ، އެންމެ އިހުތިޔާރާ އަޅުގަނޑުމެ ކަންތައްތައް ކުރަމުންދަނީ؟ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަށް ހުށަހަޅާ ބާރުވެރިކަން އަޅުގަނޑުމެން ދަރުބާރުގެ އެބަޖަހާ އެކަނިކަން ހައްދުލިކޮށްދޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެން ރަނގަޅަށް ކަމެއް ކޮންތެރިވާ އޭގެ ބަދަލުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ލިބެންޖެހޭ ހެޔޮކަން. އޭގެ ބަދަލުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ނިކަމެތިކަން ލިބިގެންނުވާނެ. މާތްالله ކީރިތި ޤުރުއާނުގައި ވަޙީކުރައްވަނީ هَلْ جَزَاء الْإِحْسَانِ إِلَّا الْإِحْسَانُ ނިކަން ވިސްނާބައްލަވާ މި އާޔަތުގެ މާނައަށް. ހެޔޮކަމުގެ ބަދަލުގައި ހެޔޮކަމެއް ނޫނީ ވޭ ހެއްޔޭ؟ މާނަކަމަކީ، ހެޔޮކަމުގެ ބަދަލުގައި އަޅުގަނޑުމެން ކޮންމެ މިހާރަށް ވެސް ކޮންމެހެން ހެޔޮ ބަދަލުގައި ހެޔޮކަމެވެ. އެކަމަކު އަޅުގަނޑުމެންގެ ދިވެހިބަހުގައި، އަޅުގަނޑުމެންގެ ހަރުބަހެއްގައި އޮތޭ، މިއަދު އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ދަނީ ހެޔޮކަމެއްގެ ބަދަލުގައި ލިބެނީ ގޮތްހަރުކަން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދައްކަވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ މަރަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ޝަރީފަށް.

މަރަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ޝަރީފް ވާހަކަދައްކަވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ! މި ބަޖެޓަކީ...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދައްކަވުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މަޑުކޮށްލެއްވުން އެދެން. ނިޒާމީ މައްސަލައެއްގައި ނޮޅިވަރަމް ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހުސައިން އަރީފް ފުރުޞަތުއަރުވަން.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

ނޫޅިވަރަމް ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙުސައިން ޝަރީފް ވާހަކަދެއްކެވުން:

އަޅުގަނޑު ތަޢުޒިޔާއަށް ބަހައި އަޅުގަނޑުމެން ބީ.އެމް.އެސް. ދެންނެވިފަދައިން އާދަޔާ، އެއީ ބީ.އޭ.ސީ. ބޭނުންވާ އަޑު ސިފައިންގެ ވާހަކަކަން ދަންނަވާލަން ބޭނުމެވޭތީ. ދެން މި ފުރުޞަތު...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ނިޒާމީ މައްސަލައެއް ނޫން. އަޅުގަނޑު މަރަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ޝަރީފަށް ވާހަކަފުޅު ކުރިއަށްގެންދެވުމަށް ފުރުޞަތުއަރުވަން.

މަރަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ޝަރީފް ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! މި ބަޖެޓަކީ ވަރަށް އުންމީދީ ބަޖެޓެއް ކަމުގައި ބައެއް ބޭފުޅުން ވިދާޅު އެބަވޭ. އާދެ! އަޅުގަނޑު ވެސް ކޮންމެހެން ދެބަހެއް ނުވަން. ކުރީ އަހަރުތަކުގެ ބަޖެޓުތަކާ އަޅާބަލާއިރު މި ބަޖެޓު ތަރައްޤީކުރުމުގައި އޮތް ގޮތް ކުރީ އަހަރުތަކަށް ވުރެ ރަނގަޅު. އެހެންނަމަވެސް، ބައެއް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ ދާއިރާތަކަށް ބަޖެޓް ހަމަޖެހިފައި އޮތް ގޮތުން އުންމީދީ ބަޖެޓެއް ކަމުގައި ވިދާޅުވިޔަސް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ތަރައްޤީގައި ޕީ.އެސް.އައި.ޕީ ޕްރޮގްރާމަށް އެންމެ ބޮޑު ހަރަދު ކުރަމުން އަދަދުކުރެވިފައިވާ ބަޖެޓުގައި ބައެއް ދާއިރާތަކަށް އެއްވެސް އެއްޗެއް ނެތްކަން ފާހަގަކުރެވޭ. ތަކުރާރުކުރަން ސަރުކާރުން ވިދާޅުވަމުންދަނީ ރާއްޖޭގެ އެއްވެސް ސަރަހައްދެއްގައި ތަރައްޤީގެ މަސައްކަތެއް ނުހިނގާ ދާއިރާއެއް ނޯވޭ. މިއީ ކަނޑައެޅިގެން ދޮގެއް. މި ވާހަކަ ދަންނަވަން މި ކޮޅުން އަޅުގަނޑުމެންގެ ދާއިރާގައި ހުރީ، 3 ރަށަށް ބަޖެޓް ހޯދާ މި ކުރި ރައީސް ޔާމީންގެ ދުވަސްވަރުގައި، ދައުރުގައި އެއްވެސް ކަހަލަ މަޝްރޫޢެއް ހިންގާފައެއް. އެހެންނެއް ނޫން، ސްކޫލްގައި ކްލާސްބަރިއެއް އެދޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު މިކަމާ ހިތާމަކުރަން. ތަރައްޤީގެ ހުރިހާ ރައްޔިތުންނަކީ ހަމަހަމަ ބައެއް ކަމުގައި ޤާނޫނުއަސާސީގައި އެބައޮތް. ތަރައްޤީގެ [illegible] [illegible] ދިރާސާ ހެދިކަން މި ކުރަނީ ފަހަރެއްގައި ވެސް އެ [illegible] ނިސްބަތްވާ ޕާޓީގެ މެންބަރުން ނިސްބަތްވާ ދާއިރާތަކަށް އެކަށީ ހިދުމަތްތެރިކަން ނޫން. އެކަމަކު ކަނޑައެޅިގެން ތަރައްޤީގެ ޕްރޮޖެކްޓްތައް ހިނގާ ކަމެއް. ރައީސް ޔާމީން މިގޮތަށް ކަންތައް ހުރަސްޖެހޭ މި [illegible] އެބަޖެހޭ އެ [illegible] ބަޖެޓްކުރަން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ހިތާމަ މި ކުރަނީ [illegible] [illegible] މަރަދޫއަކީ، އަޅުގަނޑު ނިސްބަތްވާ ދާއިރާއެއް. މަސްވެރި ދާއިރާއެއް. ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންގެ ބޮޑުބައިން [illegible] ގިނަ، ރައްޔިތުން ލިބޭ ދާއިރާއެއް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ކޮބައިތޯ [illegible] ސަރުކާރު ހިންގަވަން ތިއްބެވި ބޭފުޅުންގެ؟ ކޮބައިތޯ [illegible] އަނގަ ފުރައިގެން ވިދާޅުވާ މިއީ ތަރައްޤީއަށް ފަދަ ބަޖެޓެއް. ނޫން، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދެންމެގައި ސަލީމް، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ވެސް ވިދާޅުވެއްޖެ، ކަރަޕްޝަންގެ

ވާހަކަ. ނިކަން ބައްލަވާ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކުންފުނިތަކެއް ހިންގަވަން ތިއްބެވި ބޭފުޅުންނަކީ އެނގިވަޑައިގެން ނުގަންނަވާނޭ ދުނިޔޭގައި ތަކެތި އުފައްދާ ކުންފުނިތަކުގެ ނަމެއް. އިންޑިޔާއިން 3 ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ގެންނަން ފުރަތަމައިން އޯޑަރުކުރެއްވީ އިންޖީނު ހުންނަނީ އެ ބޭފުޅުން ބޭނުންފުޅުވާ ބަޔަކާ މައުލޫމާތު ދީގެން މާލެ ގެނެސްވޭ. އެހެންނޫނީ ކިރިޔާވެސް 3 ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ގެނެވުނުތޯ؟ ހިތްވަދެވުނުތޯ؛ އެސް.ޓީ.އޯ މި ޚިދުމަތް ހަވާލުކުރެއްވީތޯ؟ ވަރަށް ގިނަ މީހުން ދައްކާ ވާހަކައަކީ އެސް.ޓީ.އޯ އުފައިދާ ވާހަކަ. އަޅުގަނޑު އެހެން ދަންނަވާކަށް ނުޖެހޭ. އެކަމަކު، އެސް.ޓީ.އޯ ވެސް ޒަމާނުއްސުރެ ކަމަކަށް ވަނީ ވިޔާފާރި ކުރާ އަގުގައި ފުރިހަމަކޮށްދޭ ތަންތަނުން ސްޓޮކް އޭޖެންސީ ހޯދަވައިގެން މުދާ ގެނެވޭނެ. މިއަދު ދުނިޔެއަކީ ގުޅިގެންވާ ދުނިޔެއެއް. މުދާ އުފައްދާ ތަންތަނާއި އިންޓަރނެޓުގެ ޒަރީޢާއިން ގުޅުން ވެސް ފަސޭހަ. އެކަމަކު މާލެއިން އެންމެ އަގުހެޔޮކޮށް ގެނެސް މިހުންނަނީ ފުރިހަމަ ބަޔަކުތަކުގެ ސަބަބުން. އަޅުގަނޑު ވަރަށް ކަރުހިއްލިގެން މިދަންނަވަނީ، ދައުލަތުގެ އެސް.ޓީ.އޯ ފަދަ ސަރުކާރުގެ ކުންފުނިތަކަށް 30%، 40% އަގު ބޮޑުކަން އެކިއެކި ސަބަބުތަކާއި ހިނގައިގެން މި ގެންނަނީ. މިއީ ކަރަޕްޝަން ހިނގާ ގޮތް. މިއީ ދައުލަތަށް ލިބޭ އާމްދަނީ ގެއްލިގެންދާ ގޮތެއް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދެން ކުރިއަށް 8 ބިލިއަން ރުފިޔާގެ ބަޖެޓް ޕީ.އެސް.އައި.ޕީއަށް ހަރަދުކުރި ކަމަށް ވިއަސް ވެސް، އެކަން، އޭގެ ބަޔަކު މިންވަރު ރައްޔިތުންނަށް ލިބޭނީ. އޭގެ ބޭނުން ހަމަވަގުތުގައި ހިފޭނީ. 13 ބިލިއަން ރުފިޔާ ކެޕިޓަލް އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރ ހަރަދުކުރާއިރު، 8 ބިލިއަން ރުފިޔާ ޚަރަދުކުރާއިރުގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ ދައުރާއަށް އޮންނަނީ ހަމައެކަނި ސޮފްޓްވެއަރ އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރގެ ނަމުގައި؛ މިއީ ރައްޔިތުންނަށް ކަމާ މަޖާމާތެއް. ނިކަން ބައްލަވާ! ޗައިނާ ސަރުކާރުގެ އެހީގައި އަޅާ އަޕާޓްގައި 250 ފްލެޓް އެޅުއިރުގައި ވެސް މަރުހަލާގައި ބިން ނެތިގެން، ބިން ނެތިގެން އިނގޭތޯ. ފްލެޓް އަޅާނެ ތަނެއް ނެތިގެން ފްލެޓްބުރި ނުދާ. އެކަމަކު ބިން ހިއްކަ ދައުރާތަކުގައި ފްލެޓް އަޅުއްވާފައިވާތީ ވެސް އަޅުގަނޑުމެންގެ ދައުރާގައި ނެތް ބިން ހިއްކާކަން. ބިން ފުރިފަ. ދެން އެއް އަނެއް ކަމަކީ، އަޅުގަނޑުމެންނަށް މަސްވެރި ދަރަނިތަކުން ފައިދާ، ދާއިރާގެ އެންމެ މަސްވެރި ދަރަނިތަކުން ވާއިދު ތަކުރާރުކުރަނީ އެރުގައި ހުރި ދުނިޔޭގެ ބަޔަކާއިން ތިން ނެތިގެން ބަރަޢަލާ ކުރެވިގެން އަޅުގަނޑުމެން ތަރައްގީކޮށް، ތަރައްގީކުރުން މި ދަނީ. ކުރި ސަރުކާރުތަކުގައި ވެސް ދެންނެވިން. އަޅުގަނޑު ކޮންމެހެން ރައީސް ނަޝީދުގެ ސަރުކާރަކަށް ނޫން މިދަންނަވަނީ. އެއްވެސް ސަރުކާރަކުން މިކަން ކުރިއަށް ގެންދިޔައީ ނޫން ފާއިތުވި 10 އަހަރުގެ ތެރޭގައި. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މިއީ ހިތާމަކުރާ ކަމެއް. މިއީ ދެރަވަރު ކަމެއް. ރައްޔިތުންގެ ޝުޢޫރުތަކާއި އިހުސާސްތަކާއި އެއްވެސް ސަރުކާރަކުން ނުވިސްނާ ކަމެއް. މިކަން އަޅުގަނޑު ހަމައެކަނި ކިޔައިދިނުމަކަށް. އަޅުގަނޑު މިއަދުގައި ރައްޔިތުން ތަކުރާރުކުރަން އިނދެގެން ތަކުރާރުކުރަން ރަނގަޅުކޮށްދީ މި ގޮތުން. އެކަމަކު ފުރަތަމަ ރައްޔިތު ހާލަތުގެ ވިޔާކަމުގައި ފަސޭހަކުރުމަށް ބަޖެޓުގައި 2 ބިލިއަން ރުފިޔާގެ ބަޖެޓް އޮތް. އެއީ 2015 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި. ބަނދަރު މަރާމާތުކުރުމަށް. ތަކުރާރުކޮށް އަޅުގަނޑު މިނިސްޓަރ އޮފް ހައުސިން އެންޑް އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރ ދަންނަވަމުންގެންދިޔައިން އެކަން ފުއްދައިދެއްވާށޭ. އެ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި އެ އަދަދު މަދުވެއްޖެއްޔާ ދެން އަންނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި ހިމަނުއްވައިގެން

ވެސް މިކަން ނިންމަވައިދެއްވާނެ. ހިތާމަޔާ އެކު ދަންނަވަންޖެހެނީ މި ހިނގާ އަހަރު ވެސް އެއްގޮތަކަށް ނެތި އުވިގެންދިޔައީ. އަޅުގަނޑު ތެދެއް، އިދިކޮޅު ޕާޓީގެ މެންބަރެއް. އަޅުގަނޑުމެން ވޯޓުނުދިނިޔާ ވޯޓުނުދޭ ވާހަކަ މިތާނގައި ދައްކަވަނީ. އަޅުގަނޑު ވޯޓުނުދިނިއަސް ދިވެހި ރައްޔިތުން ބައްދަލުކުރަން އަހަރެއް ނުގަންނަވާން ސަރުކާރަކަށް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަހަރެއް ނުގަނެވޭނެ. އެހެންވީމާ، މިއީ ވަރަށް ދެރަ މައްސަލައެއް. މިއީ ވަރަށް ދެރަ މައްސަލައެއް. މި އަހަރު ވެސް ރައީސް އޮފީހުން އަޅުގަނޑުމެން ގޮތުގައި އެއީ ކަންކަމެއް ހިމަން ބޭނުމީ؟ އަޅުގަނޑު ދެ މައްސަލައެއް ހުށަހަޅަން. އަޅުގަނޑު ދެންނެވިން އެހެން ކަންތައް ސަރުކާރުގެ ބަޖެޓް ތަންފީޒު ނަހަމަ ނުކުރެއްވިއަސް، މި ދެކަން ކަންދޭން. އެއީ މަރަދޫގެ ބިން ހިއްކުމާއި ދޫން މަރަދޫގެ ބަނދަރު ފުޅާކަން ބޭނުންވާ ބަދަލުކުރުމަށް. ސަރުކާރުގެ ފަހުމުން އަޅުގަނޑަށް ބައްޔަތުތުފަހުން ވަނީ ދެއްވި. އެ މަނިކުފާނު ވެސް ވިދާޅުވި، ޝަރީފް މި ދުރުގެ އިސްލާހެއް ނިންމަވާން. ބަނދަރު މަރާމާތުކުރުމަށް ބޭނުންވަނީ 7.5 މިލިއަން ރުފިޔާ. ދެން އަންނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި، 2018، 2019ގެ ހިސާބުތަކުގައި ބަލައިގެން މި ބިން ހިއްކުމުގެ މަޝްރޫޢު ހިމެނިދާން. އަޅުގަނޑު ބޭނުން، މި ބާރުވެރިންނަށް މިހެން ވާންނުމިއްދާ ފުރުސަތު އެރިހާމައް ރޭވި ކަމަކަށް ވަނީ ވިއްޔާ އަޅުގަނޑަށް އެންމެ ރަނގަޅު ބަނދަރު ހައްދަވައިދެއްވިއަސް. 7.5 މިލިއަން ރުފިޔާ ހަރަދުކުރުމަށް ނުނިމޭނެ. އާއިލީ ވިދާޅުވި. ރަށްއަށް ވަޑައިގެން އިންވެސްޓްމަންޓް މިނިސްޓަރު އަޅުގަނޑު ސުވާލުކުރިން. ވިދާޅުވި މިމަންނަ ޖަހާހިވި ވިސްނިދާ. އެކަމަކު ބަޖެޓް ނިމިގެން އައިއިރު ނެތް. މިއީ ރައްޔިތުންނަށް ރަނގަޅުކުރުވިޔަން. މިއީ އެރުވަވާން. މިކަން ބަލައެއް ނުގަންވާން އިސްލާހު އިނގޭތޯ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑަށް މިތާނގައި ރުޅިގެން މިތަނުގައި ވާހަކަ ދައްކާ މީހެއް ނޫން. ނޫން. އެކަމަކު މިއަދު މަޖިލީހުގައި ވާހަކަދައްކަން. އަޅުގަނޑުމެން އަނގަ ހިފިގަނެގެން ނޫން މިހާރުގައި ޖަމާޢަތުގެ ވާހަކަ ނުދަށްވާ ފިޔަވަ ރަނގަޅު މިބޭނި. ސަރުކާރުން، ހިނގުމަށް ފުރުސަތު ދިނުމަށްބޭކަލި. އެކަމަކު ރައްޔިތުންނަށް ޝުޢޫރުތަކަށް އިހުސާސްކުރެއްވުން ބަލަހައްޓަވައިދެއްވާ މިފަދަ އަނިޔާވެރި ގޮތަކަށް ކަންތައްތައް ކުރަން ފުރިހާ އެއްކޮށް ދަންނަވަންޖެހެނީ. މިވާހަކަ ދެންނެވުމަށް ވަނީ ބަޖެޓުގައި އަޅުގަނޑު ކަންބޮޑުވާ ބައެއް ކަންބޮޑުވުންތަކުގެ ވާހަކަ ދަންނަވާލަން. ކޮންމެ އަހަރަކު ދޫކުރާ ބަޖެޓް، އަހަރީ ބަޖެޓެއް ކަމުގައި ވިދާޅުވޭ. އެކަމަކު އަހަރު ނިމޭއިރުގައި 4 ބިލިއަނުން، 5 ބިލިއަނުން ބޮޑުވަމުން މި ދަނީ. މިކަހަލަ ކުރިއަށް އޮތީ ޑެފިސިޓުގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ ދަރަނީގެ ދަރަނި ދަރަނިވެރިވުމަށް ކަމެއް. މިއާ ދުރުވެ ފެނޭ ވިސްނަންޖެހޭ. މި ބަޖެޓުގައި އޮތް ކަމެއް. ތެދުފުޅެއް، ރައްދުގެ އޮފްރީންމެ އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރާއި ޕްރޮޖެކްޓްތަކުގެ އިތުރުކުރުމަށް ޓަކައި ކުރަންޖެހޭ ހަރަދުތައް ކުރަންޖެހޭނެ. އެކަމާ އަޅުގަނޑު ދެބަސްވާނީ ނޫން. އެއީ މުސްތަޤްބަލުގެ ދިރިއުޅުމުގެ މިއަދުގެ އަޅުގަނޑުމެން އިންވެސްޓްކުރާ ކަމެއް. އަޅުގަނޑުމެން ކުރާ ހަރަދުތަކުގެ ރިޓަރން ނުލިބޭ ކަމެއް ނޫން. އެކަމަކު އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި ބަޖެޓުގެ ހަރަދުތައް ގިނަ ދާއިރާތަކަށް، އާމްދަނީ އިތުރުކުރުމުގެ، އަޅުގަނޑުމެން މި ހުށަހަޅާ ކަންކަމާއި ވެސް މި ބަޖެޓުގެ ބައެއް ކަންކަން ނުފެނޭ. އާދެ، ބަޖެޓުން ދަރަނި ނަގާ ނަމަވެސް، ޕްރޮޖެކްޓްތަކުގެ ފައިދާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ލިބެން ޖެހޭނެ. އެއީ ވަރަށް މުހިންމު ކަމެއް. ވަރަށް ފާހަގަކުރެވޭ ކަމެއް ވެސް ވަރަށް ކުރިކަށް ނިންމަވާ ކަމެއް މިހެން ނޫން އަޅުގަނޑަށް. އެކަމަކު ސަރުކާރަކުން އަޅުގަނޑު

މަރުޙަބާ ދަންނަވަން. ދެން އޮތީ މިހާރު މި ހިނގާ 8 ބިލިޔަން ރުފިޔާގެ ޕްރޮޖެކްޓާއި، އަދި ކުރީގެ ޕްރޮޖެކްޓްތަށް ހިންގައިގެން ސަރުކާރުން ދަރަނި އަދާކުރުމަށް ބަހައި ދައްކަންޖެހޭ 5 ބިލިޔަން ރުފިޔާއަށް ބަލާއިރު، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ބޭރު ފައިސާއިން މީގެ ބޮޑު ބައެއް ދައްކަންޖެހޭނީ. އަޅުގަނޑުމެން ސަރުކާރަށް އިލްތިމާސް މި ކުރަނީ، ބޭރު ފައިސާ ހޯއްދަވައިގެން، އެއީ ލޯނު ނަންގަވައިގެން ކަމަށް ވިޔަސް ވެސް، އަދި އެހެން ގޮތަކަށް ވެސް ބޭރު ފައިސާއިން އެކަމަށް ހަރަދުކުރުމަށް މި ދެ މަޝްރޫޢަށް ހިންގަވައިދެއްވާށޭ! އެހެންނޫނިއްޔާ ރާއްޖޭގެ ބޭރުގެ ފައިސާ އެއް ފޮރިން ކަރަންޓް އެކައުންޓް ވަރަށް ބޮޑަށް ޑެފިސިޓްވެ، ޓޫރިޒަމްގެ އަދި މަހުގެ އާމްދަނީއާ ބަލާއިރު ރާއްޖެއަށް ވަރަށް ބޮޑަށް. މި އަހަރު ވެސް އަދި މިދިޔަ އަހަރު ވެސް ބޮޑު އަސަރުކޮށްފައި އޮތް ފިހާރަތަކުގެ އާމްދަނީ ކުޑަވެގެން ދިޔައީ. އަޅުގަނޑު ޝުކުރު ދަންނަވާ އަދި ވަރަށް ބޮޑަށް ރަށްތަކުގެ ބޭނުންތައް ޙައްލުކުރުމަށް ޓަކައި އަޅުގަނޑުމެން ފުރަތަމަ ވިސްނަން ޖެހޭ. އެއީ އަޅުގަނޑުމެންގެ މުޅި ކަމަކަށް، ސަރުކާރުގެ ސިޔާސަތު ހަރުދަނާކުރުމާއި ނިޔަތް ރައްޔިތުންގެ ޚިދުމަތަށް މަސައްކަތް ކުރުން ނުކުތް މި އަދި. އެކަމަކާ ދޭތެރޭ އަޅުގަނޑުމެން ފުރަތަމަ ވިސްނާލަންޖެހޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދެން ކަމަކަށް އަޅުގަނޑު ކަމަށް ބެލޭ ކަމެއް، އެއީ ރާއްޖޭގެ އަދަދު ކުޑަކުރެވޭ ވާހަކަ. އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް ސަމާލު އަމިއްލަ. އަޅުގަނޑު ވަރަށް ސަމާލު. އިންސާފު ހިފެހެއްޓުމަށް ސިޔާސީ ގާނޫނުތަކުގެ ބޭނުން މިހާރު މި ދެމެހެއްޓޭ އެންމެ ގިނަ ކަންކަމަށް ކުރަމުން ގެންދިޔަ ކަމަކީ. އެއްގޮތަކަށް ވެސް ސަރުކާރުން މި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް އަޅުގަނޑު ގޮވާލަން މި ކަމާ ކުރިމަތިލާން ގެންގޮސް ރަށްތަކުގެ ބަޖެޓް ފާސްކުރުމާއި ޖުމްލަ ނަތީޖާ އެކުލެވޭ ކަމަކީ ސަރުކާރުގެ ބޭނުމާ އެއްގޮތަށް ކުރެވޭ ކަމެކޭ. އަޅުގަނޑުމެން ރައްޔިތުންގެ މަސްލަޙަތަށް ހިފެހެއްޓުމަށް މިހާރު މި ސިޔާސަތު ކަނޑައަޅާފައިވާ ގޮތަށް ހިންގުމަށް. އަޅުގަނޑުމެން ބަލާލަން. އަޅުގަނޑުމެން މަސްލަޙަތު އަދި ރައްޔިތުންގެ ބަޖެޓް ދިރާސާކޮށް ރައްޔިތުންގެ ކޮމިޓީން ދިރާސާކުރަމުން ގެންދާ ކަމާއި ފެންނަ ޚިދުމަތްތައް ގެނައުމަށް ކުރެވޭ މަސައްކަތް އަޅުގަނޑު ހަމަ ޤަބޫލުކުރަން. ބަޖެޓުގެ ތަފްޞީލު އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މާލެ ބަނދަރުގެ މަސައްކަތްތައް ހުއްޓިފައި؛ މި ބަޔާން ނަގާ ރައްޔިތުން އަޅުގަނޑު ކަމަށްބެލޭ ގޮތުން. އަޅުގަނޑު އެކަމަށް އިންތިޚާބުކުރަން. އަޅުގަނޑު އެކަމަށް ލިބިދޭނެ ހަމަހަމަކަން. ކީއްވެގެންތޯ؟ އެއީ މާލެ ބޮޑުބަނދަރު ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުން ގިނަ މީހުން ދިރިއުޅެމުން ދާ ރަށް. މާލެ ބޮޑުބަނދަރު ރައްޔިތުންގެ އިޤްތިޞާދާ އެއްބަޔަށް ފަސޭހަ ކުރެވޭނެ، އިޤްތިޞާދު ފުޅާވުމަށް ކުރެވޭ ކަމެއް. ކުރިއަށް ރަށްފުށި މަސައްކަތް ދާދި ސަބަބެއް. ރައްޔިތުންގެ ހުރިހާ ހިދުމަތަށް ކީއްވެގެންތޯ؟ މާލެއިން ދާދި ސަބަބެއް. އެހެން ވެއްޖެ ބަޔަކު ދުވަހަކު ފާލަމެއް ހުރުމަށް ރައްޔިތުން ދިރިއުޅުމަށް ޓަކައި، ހުރިހާ ކަމެއް ކުރެވޭ ސަރުކާރުން ބޭނުންވާ ގޮތަކަށް ހިނގާ ރަށް ތަރައްޤީކުރުމަށް ކުރިމަތިވެފައިވާ ބޮޑު ބޮޑު މައްސަލަތަކަށް. މިހާރު ވެސް ހުރިހާ އެކަން ތަރައްޤީކުރުމަށް އަޅުގަނޑު ކޮންމެ މީހަކު ކޮމިޓީން ކުރިއަށް ދާން ބަލާ، އެންމެން ބަޔާންކުރެވޭ، އިތުރަށް ފުރުޞަތު އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިއީ، މާލޭގެ ފަސޭހަ ހިތްހަމަ ކަމެއް. އެއީ ރައްޔިތުން ގިނަވެފައި. ހުރިހާ ތަރައްޤީކުރުމަށް ފަހު އަޅުގަނޑު މަރުޙަބާ ދަންނަވަން ސަރުކާރަށް. އެއީ ރައްޔިތު ކުރަމުން ގެންދާ ދަންނަވަން. އެހެންނަމަވެސް، ހަމައެކަނި ރާއްޖޭގެ އުފެދުނު ދެކުނުގައި އިޤްތިޞާދީ ސިޔާސަތުތަކާއި ޖުމްލަ ފުރުޞަތު

އުފެއްދަން. އެތަންތާގައި ވަޒީފާގެ ފުރުޞަތު ހުޅުވިގެން. ވަޒީފާ ލިބޭނެ ގޮތް ހަދަން. އިތުރު ރިސޯޓު ތަރައްޤީކުރަން. އަވަސް ޓޫރިޒަމްގެ ގޮތުގައި. އިމަރޖެންސީ ދެސަރުކާރުގެ ގޮތުގައި އެކަން ކުރަންޖެހޭ. މާ ތަރުތީބުވެފައި މި އުމޫރު އެކަންކަން ކުރުން. އައްޑޫ، ހުވަދު އަތޮޅު، އަދި ފުވައްމުލަކު މި ހިސާބު ސަރަހައްދަކީ، ދެކުނުގެ ސަރަހައްދަކީ މިލްކުވެރިން ތަރައްޤީގެ ނަތީޖާއެއް އުފެއްދިނުން ސަރަހައްދަށް. އެ ސަރަހައްދުގައި ކުރެވޭ ހަރަދު މާ ކުރުކަން އަދިވެސް ފަރުވާކަމުގެ. ހަމަ އެފަރާތުން އުސޫލުގެ އަޅުގަނޑުމެންގެ ފަސް އެދެނީ ތަރައްޤީގެ ނަތީޖާ ފެނިދާނެ، ޖަމާޢަތްތަކުން މިހާރުގެ ތަނާ ގުޅިގެން ވަޒީފާ އަލުން، އާމްދަނީގެ ވަސީލަތްތައް ފާހަގަކުރެވޭ ގޮތަށް އެކުލަވާލާ އިސްލާހީ ބަދަލުތަކެއް ގެނެވޭނެ އެތައް ކަމެއް. ދުވަހު، ބައެއް ގެންގޮސްދިނުމަށް ހަމައެކަނި ދައުލަތުގެ ތަރައްޤީ ވެސް ތަރައްޤީގެ ބަދަލެއް ކުރާނެ ކަމަށް ކުރިއަށް ގެންދަން ކަމަށް. މިހާރު ކޮންމެ ސަރަހައްދަކަށް ބަޖެޓުގެ އިންސާފުން ޚަރަދުކުރުން ހާއްސަކޮށް އިޤްތިޞާދީ ތަރައްޤީ. އިންސާފުވެރި ހާލަތުގައި ބަޖެޓުގެ އިޤްތިޞާދީ ތަރައްޤީއަށް މަސައްކަތްކުރާ ވިސްނުމެއް، ބަދަލު ހިތްވަރާ، ނަފްސާނީ ހާލަތު ވިޔަފާރީގެ ހުރިހާ ބަޖެޓު ކަނޑައަޅަން ރަނގަޅުކުރުމަށް ސަރުކާރުން ސަރަ، ކުރަން ވިސްނާ ނަމަ ކުރިޔަށް ދިޔައީ ނުކުރާތީ. ސަރުކާރުގެ އިސްކަންދޭ ކަންކަމާ ބަދަލުގައި ނުފެނުނު. ޖަމާޢަތް ނުދީފައި. ކުރެވިދާނެ ކަންކަން ބަދަލު ގެނައުމުގެ ބޭނުންތަކެއް މި ދިނީ. ހިތްވަރާއި ޤައުމުގެ ހިތްވަރު ކުރިއެރުމަށް ގުޅުމެއް ބަލައިގަތުމުގެ މިއަދުގެ ހަމަ ކުރިއަށް ހިފަހައްޓަން ޤާނޫނުއަސާސީ ބަޔަކު ބޭނުންވާ ކަމެއް ނުވާނެ އިޤްތިޞާދީ ބަދަލު.

މިއީ ވަރަށް ދިރާ ކަމެއް. މިއީ ސަރުކާރަށް ނަމަ، މިއީ އިސްލާމްދީނާ ހިލާފުވުމެއް ކަމެއް. އާދެ މާނައަކީ، ޤާނޫނުއަސާސީގެ ހަމަތައް ސަރުކާރުން އަމަލުކުރަމުންދާ ގޮތް. އާދެ މާނައަކީ ސަރުކާރުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ގުޅިގެން ބަދަލުތަކުން ވެސް ވަރުގަދަ، ސިޔާސީ ކަންކަމުގައި ކަނޑައެޅޭ މިންވަރަށް ހަމަ އިޤްތިޞާދީ ތަރައްޤީ. ދެން ކަންކަމުގެ ވާހަކަ މި ދައްކަނީ؟ މި ބަޖެޓުގައި އެބަހުރި މިދިޔަ އަހަރުގައި ވެސް ވަރަށް ގިނަ ހިޔާލު ކަންތައްތަކެއް ހުށަހަޅާފައި އެބައޮތް. އެކަމަކު ބަޖެޓުގެ ވަރަށް ގިނަ ފައިސާ ދޫކުރުމުގެ ޤާނޫނީ ހަމަތައް ނުކުރާތީ، މިހިސާބުން ކުރިއަށް ދާ ކަމަށް ދެއްކޭ ކަމެއް ނެތް ބަދަލުތަކެއް ގެނައުން ދިމާވާނެ. ފުރަތަމަ ގޮތުގައި ކަމެއް ނިންމާލުމަށް ބަޖެޓުން އިންސާނުގެ، މި ޤައުމުގެ އެކަށީގެން ބަދަލު ވަރަށް ގިނަ ފަހަރު ކުރުމަށް ހަމަޖެހިފައި ނުވެއެވެ. އެސް.ޓީ.އާރުގެ ވަރަށް ގިނަ ބަޔަކު ބަލާލަމުން ސިޔާސީ ގޮތުން ދެކެމުން އައި އިޤްތިޞާދީ ތަރައްޤީ. ޖީއެސްޓީގެ އެ ބާރުތަކުގެ ތެރެއިން ސިޔާސީ ކޮށްދޭ ކަމަށް ނުވާނެ. ކަންކަމުގެ، އެ ބާރުތަކާ ގުޅިގެން ބަދަލުތައް މި ދިނީ. އިޤްތިޞާދު ކުރަމުން ސިޔާސީ ކަމެއް ނުވާ ކަމެއް. ބަޖެޓުގެ ގޮތުން ފުރުޞަތު ނުލިބޭ ކަމެއް. އެކަމަކު ސިޔާސީ، އެއީ ވަރަށް ބޮޑު ޤަވާއިދުތަކުގެ ދޫކޮށްލާފައި އޮތް ޤާނޫނީ ކަންކަމާ ގުޅިގެން. ދެން ބަޖެޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ ކަންތައްތަކާ އިތުރަށް ވަރަށް ބޮޑު ގިނަ ކަމެއް ބަލަން ޖެހޭ ކަމެއް. ކަމެއް އެކުލަވާލާފައި އިތުރު ކަމެއް ނުވާނެ. އެސް.ޓީ.އާރު ވަރަށް ބޮޑު ބަދަލެއް ނެތް. އެކަމަކު، މި ކަންކަމުގެ ހަމަ ސިޔާސީ ކަމަކަށް ނުވާތީ. ނިމުމަށް ނަތީޖާއެއް ހާސިލުކުރެވޭ ގޮތެއް. އެކުލަވާލާ، މި ކަންކަމާ

ދޭތެރޭގައި ވިސްނަން އެބަޖެހޭ. ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންނަށް ހުރި ސަބްސިޑީތަކު ކޮންޓްރޯލްކޮށް އަގުހެޔޮކޮށް ފިޔަވަޅުއަޅައި އެސް.ޓީ.އޯ އުފެއްދުނީ. ސުވާލަކީ އެ މަޤްޞަދު ހާސިލުކުރެވޭތޯ. ނުހާސިލުވޭ ކަމަށް ވަނީ ވިއްޔާ ދެން ދުރާލާހަމަޖެހުމެއް ހުރިހާ ކަމެއް. ކޮށްދެނީ ސަރުކާރުގެ ބަޖެޓުން މި ކަންފުޅުތަކަށް ހެދުމަށް ދިޔުމަށް؛ ދެން އޭޓީއެމް ޖެނެރަލް ވެސް ފާހަގަކުރައްވާ ވާހަކައެއް ދަންނަވައިލާނަން އަޅުގަނޑު ވާހަކަ ނިންމާލުމުގެ ކުރިން. ފިނޭންސުގެ ހުއްޓަ ބަޖެޓް އަހަރުން ބޭވުމަ މި ދަނީ. އަޅުގަނޑުމެން ހިކަރީ އައީ ކޮންޓްރޮލްކުރާ ބަޖެޓް ކަމަށް. ނޫން، އެހެންވެސް ވެސް ނޫން. އުސޫލުކަމާ ދަނޑުވަޅު ގޮތުން ބެލުނު ފަރާތްތަކަށް ކަމެއް ބުނެ ދަލާސް ފަހަރެއް ހަދައިލާނަން ވަސަތު ޖަލްސާތަށް. އަޅުގަނޑު ފަހަރެއްގައި ވެސް ދެކޭގޮތަކީ ދަޅުވަނަގަސް ބޮއުނަވަސް ހިސާބު ފާހަގަކުރެއްވިން. އެހެނަމުވެސް އެވަސަކަން ހިމާނަކަމީ. މަފަހުމު ބަޖެޓް އެޅާއިން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މި ހިސާބުން ހުސްވަގުތުކޮޅަކަށް ވަންނަން. 11:05ގައި ދެވަނަ ދަންފަޅި ފެށޭނެ ވާހަކަ ވެސް ދަންނަވަން.

[ހުސްވަގުތު: 10:33 އިން 11:04 އަށް]

(ރިޔާސަތުގައި އިންނެވީ؛ މަޖިލީހުގެ ނައިބު ރައީސް މޫސާމަނިކު)

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. ހުސްވަގުތުކޮޅަކަށް ފަހު ދަންފަޅި އަޅުގަނޑު މަޖިލީހުގެ ޖަލްސާ އައިސް ކުރިއަށްގެންދާނަން. އަޅުގަނޑުމެން ބަހުސްކުރަމުން މި ގެންދަނީ 2017 ވަނަ އަހަރަށް ލަފާކުރާ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓް. އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވަމުގައި ފުރަތަމަ ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ކެނދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ފައިސަލް ނަސީމަށް.

ކެނދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ފައިސަލް ނަސީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. 2017 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓާ ބެހޭ ގޮތުން އަޅުގަނޑުމެން ފާހަގަކުރެވޭ ކަންތައްތައް ހާމަކުރުމަށް ޖާގައި ދެއްވި ފުރުޞަތަށް ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ. އާދެ، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 96 ވަނަ މާއްދާގައި އޮންނަނީ، ދައުލަތުގެ ބަޖެޓް އަޅުގަނޑުމެން ފާސްކުރަންޖެހޭނެ ކަމަށް، ނުވަތަ ބަދަލުތަކާއެކު ގެނެސްގެން ވެސް ފާސްކުރެވިދާން ކަމަށް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެހެންނަމަވެސް، މުޅި ޤާނޫނުއަސާސީން ސަރުކާރާއި އަޅުގަނޑުމެންގެ މަޖިލީހާ ގާތްގުޅުމުގައި ވީ އިންސާފުވެރިކަމާއި ހަމަހަމަކަމާއެކު، ހުރިހާ ރައްޔިތުންގެ މަދުގައި ބަޔާންކުރުމާ ނުމި ދައުލަތުގެ ފުރުޞަތުތަކަށް

ހުރި މިންވަރަކުން ހުރިހާ ރައްޔިތުންނަށް ފޯރުކޮށްދިނުމަށް. އަދި ކައުންސިލްތަކުގެ ހަމަޖައްސަވައިދިނުމަށް. އަދި ވަކިން ނާއިބުކަމަށް ރައްޔިތުން އަސާސީ ހައްޤުތައް ހަމަޖައްސަވައިދިނުމަށް. މި ގޮތުން އަތޮޅުތަކުގެ ދެމެހެއްޓެނިވި ތަރައްޤީގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ވެސް ހިންގުމުގެ ވަކި ބައިތަކަށް އިސްކަންދިނުމަށް ނަމަ، އެ ބައިތަކަށް އިދާރީ ބަޖެޓުތަކުން އަދި މުސާރަ ބަހައިދޭން ވަކި ތަރުތީބެއްގެ ދަށުން ކަމަށް. އަދި ހަމަ މިގޮތުން ރައްޔިތުން އެންމެ އަދި ކައުންސިލްތަކުން އިސްކަންދީފައިވާ އަތޮޅު ކޮމިޓީތަކުގެ ގޮތުގައި ސިޔާސީ ކައުންސިލްތަކުގެ ކަންކަން ތަރުތީބުކުރެވޭނީ ގޮތް. އިޖުތިމާޢީ ރިކޮމެންޑް ކުރެއެވެ. 26.7 ބިލިއަން ރުފިޔާގެ ބޭރު ބަޖެޓް އަށް ބެހިފައިވާ ކައުންސިލްތަކުން ހޯދާ ފައިސާގެ، ބަޖެޓްގެ ބަދަލުގައި 8 ބިލިއަން ވަކި ދެނަ ރަށުގެ ތަރައްޤީގެ މަސައްކަތްތަކަށް ރައްޔިތުންނަށް ފައިދާ ކުރުމަށް ކައުންސިލްތަކުން ހަމަޖެހިފައިވާ ބަޖެޓް ދީފައިވެއެވެ.

33

ރަށަށް ވަނުމުގެ އުނދަގޫ ވަރަށް ބޮޑު. އެގޮތުން މިހާރުވެސް ނުރައްކަލުގެ ވާހަކަ އަބަދުވެސް ދެކެވިގެން އައިސް މި އަހަރު ވެސް ފޮތުގައި ޖެހިފައި މި ވަނީ. އަޅުގަނޑު އުއްމީދުކުރަން މި ކަންތައްތައް ވެސް ފުރިހަމަވެގެންދާނެ ކަމަށް. އަދި ހަމައާއިއެކު ޖަޒީރާގެ ވާހަކަ ވެސް އަބަދުވެސް ދެކެވުމުން އަންނަތީ. އެ ވެސް ތޮއްޑުގައި އޮތީ ޖެހިފަ. ތޮއްޑުގައި ގިނަ ކަންތައްތައް ޖެހިފައި އޮތަސް އެއީ އަދި ރީފު ހިތްހަމަޖެހުމެއް ނޫން. ފޮތުގައި ނުޖެހި ވެސް ކަމެއް ވެއްޖެ ކަމަށް ފަސޭހަ އެއް ދިޔަ އުފެދުރީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިހެން ދަންނަވާލަންޖެހުނީ ސަބަބަކީ ކުރިމަތިވި ދުވަސް ވެސް މިހާރު ޒުވާނުންނަށް ވެސް ހުރުވިގެންދާ ރަށަކަށް ފަދަ، އަދި މި ބާވަތުގެ ގިނަ މަސްއޫލިއްޔަތުގެ ސަބަބުން ރަށުގެ ވިޔަފާރިއަށް ވަރަށް ގިނަ ހާނި އަސަރުކުރާ ހުރިނަމަ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެއަހަރު އަހަރުވަކަކަން ފާހު ނަމަވެސް އަޅުގަނޑުމެންގެ ދަރިންގެ ކާފަރުގެ ބަނދަރު ހުޅުދަނޑުކަމި ރައްޔިތުންނަށް ހިފާ ހިމާޔަތްކުރުމާއި، އެ މަސްއޫލިއްޔަތު ކުރިއަށްދާނީ. އެހެންނަމަވެސް، މި އަހަރުގެ ފަޒޭ ގޮތުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެއްވެސް ކަހަލަ ނުކުތް. ރައްޔިތުންނަށް ވަރަށް ބޮޑެތި އުނދަގޫތައް ދިމާވެފައި އޮތް ފެން ނުލިބުމުގެ ސަބަބުން. ގާތްގަނޑަކަށް 250 އަށް ވުރެ ގިނަ ޖާނު ވަނީ ގެއްލިފައި. އެހެންވެ އަޅުގަނޑު ވަރަށް ބޮޑަށް ސަމާލުކަމަށް ހުށަ ދަނޑުވެރިކަމަށް ބޭނުންވާ ރައްޔިތުންނަށް ފަރާތުން އަޅުގަނޑުމެން އެދެނީ ކަށްވެސް ރައްކާ ވިހުން. ގާތްވި މަސްވެރިން ރަށެއް. ޖާގަ ވަރަށް ގިނައިން ރަށުގެ އަޑު ރަށެއް. އެހެންވީމާ، އެ ޖަމާން ވެސް އެ ކަންތައްތައް ފުރިހަމަކުރެވިދާ އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި ކުރިއަރުވާ ކަމަށް. ހަމަމިއާއިއެކު ފުނގެ ނިޒާމު، ނަހަރުމަތީގެ ނިޒާމު މިއީ ހަހަ ކަމުގެން ވެސް ބޭނުންވާ ކަމެއްނަމަ އަޅުގަނޑު ނަށްނިސްބަތްވާ ހަމަ އަޅުގަނޑުމެން ހިފާނި ހުރިހާ ފަރާތަކުން ވެސް، އަދި ސަރުކާރުން ވައިން ސާފުވާނެހެން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ކީކޭ ގޮވާލަނީ ސަރުކާރުން ރައްޔިތުންނަށް ޔަގީންކޮށްދިނުމުގައި އެ ރައީސް ތަސައްވުރު އިންތިޒާމު ހުސް ވަރަށް މަސައްކަތްކުރައްވާ އާއްމު ކަމަށް؟ އަޅުގަނޑުމެން އޮތް އިރުޝާދު ކުރެއްވީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދިރިހުރުމަށް ކޮށްދޭ ބަދަލުކުރާ ބަދަލުކަށް ވެއްޖެ ކަމަށް ވަނީތޯ؟ ކޮށްދެއްވާ އަޅުގަނޑުމެން އޮތް އިހްތިރާމް؟ އަޅުގަނޑުމެން ވެސް މަގުމަތީގައި އުޅެން ނުޖެހޭ. އަޅުގަނޑުމެން ރައްޔިތުންގެ އަހަރުދުވަސް އުޅުނީ. އެހެންވީމާ، މިހިރަ ކަންކަމަކީ އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނުންހުރި ކަންތައްތައް. ރައްޔިތުން ފަރާތުން އިންތިޚާބުކުރަން، ސަރުކާރުން ބަދަލުތައް ދިން ރައްޔިތުންނަށް ޚިދުމަތްތައް ހުރިން. އެ ކަންތައްތަކާ ކަށްސަރުކާރު ހިންގުމުގެ ފުރިހަމަ އެހެން ހިންގުމަށް ކަންތައްތަކުގައި ކަމުގެ އެހެންވީމާ ނިޔަލަށް އަޅުގަނޑުމެން ދަންނަވަން ބޭނުންވަނީ، ފިހާރަތަކުން އިމްތިޙާނުގެ ވެސް ފަތުރުވެރިކަމުގެ ނަތީޖާ، އިންސާފުވެރިކަމާއި ކަންތައްތައް ހޯދުމަށް. މިސްކިތްތަކުގެ ދެދާނާ ބައިވެރިން، އިންސާނުންގެ ކަންތައްތަކަށް ހަމަޖެހުން. އެހެންވީމާ، މިއީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ އެއްވެސް ހިސާބުގައި އެއްވެސް ރައްޔިތަކު ބާޒާރުން ގަނޑުނޫނު. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ރަސްމީގައި ވެސް އަޅުގަނޑު މަޖިލީހުގައި ހުށަހަޅާ ފަރާތަކާއިއެކު އަޅުގަނޑު ހަމަ ފަހަރުވަރުވުމަށް ބޭނުންވާ ފުރިހަމަގެ މައިގަނޑު ހައްގުވާން ބޮޑު ސަރަހައްދެއް ވެސް އަޅުގަނޑަށް ހިފަން މަޖިލީހުގެ ސަފު އަދާކުރުމަށް ނިސްބަތްވުން. މިހެން ދަންނަވާލަންޖެހުނީ ސަބަބަކީ، އިންސާނުންނަށް އެއްދުވަހު ހެނދުނުން، އަނެއް ދުވަހު މުޅިން އެހެން ކަހަލަ ވިސްނުމެއްގައި އުޅޭ ބައެއް. ދުނިޔޭގައި

ވިޔަކަސް ބާރެއް ލިބިއްޖެ ނަމަ، އަޅުގަނޑުމެންނަށް މުޅިން ވެސް މި ފެންނަނީ ގިނަފަހަރަށް ގޯސް ހެދިފައި ހުންނަ ތަން ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަބަދުވެސް ހުވާކުރަން ވަޒީރުވާން. އެހެންނަމަވެސް، އެކަންތައްތައް މުޅިން މި ދަނީ. އަބަދުވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ފެންނަނީ ހަނދާންނެތިގެންދާ ތަން. ނުވަތަ ވަކި ބަޔަކު ހަނދާނުން ފޮހެލެވިގެންދާ ތަން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު މިދަންނަވަނީ އިންތިޚާބަކަށް ބޮޑެތި ބާރުތައް ލިބިއްޖެ ކަމަށް ވަންޏާ އޭގެ ނަތީޖާ އަސަރު ކުރަމުންދާނީ ރައްޔިތުންނަށް. އާޔިބުކަމި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަކަށް ހުންނަ ފުރުޞަތުތަކެއް، ނޫނީ ސަރުކާރުތަކަށް ވެސް މި އޮންނަނީ ކޮންމެވެސް ކަހަލަ ގޯސް ކަމެއް ކުރުވިގެން ބަނދުކުރެވޭނެ ބާރުގަދަ އަދުލުވެރިކަ. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލުކުރަން އެބަޖެހޭ އެއްވެސް ވިޔަކަސް އަނިޔާވެރިވެއްޖެ ނަމަ، އެއީ ފަހުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކޮންމެ ކުރުވާލެވޭ ކަމަކަށް ނުވާނެ. އަޅުގަނޑުމެން ޤާއިމުކުރީ ރިޔާސީ ނިޒާމު އެބަޖެހޭ ބަޔަކަށް ހަވާލުކުރުމަށް ވެސް އަޅުގަނޑުމެންގެ ރައްޔިތުންނަކީ. ޙުކުމާ އެކު ހުރިހާ ރައްޔިތުންގެ ލާޒިމް ދިފާޢުކުރަން އެބަޖެހޭ. ވަކި ވިޔަކަސް އަނިޔާވެރިވުމަކުން، ވަކި ވިޔަކަސް ބެލެހެއްޓުމެއްގެ ކަންތައްތައް ކުރުމުގެ އަޅުގަނޑުމެން ރާއްޖޭގެ ސަރުކާރެއް ކަމުގައި ހިނގާފައިވާ ކަމަކަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލު ނުކުރަން. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެންގެ ޖިނާއީ ޤާނޫނު. އަޅުގަނޑުމެންގެ ޖިނާއީ ސަރަޙައްދު ބާރަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ނުހިނގުމުގެ ނޫން. ދިރާސާ އެއްކޮށް އަޅުގަނޑުމެން ރަނގަޅު ނޫން. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ޖިނާއީ ދާއިރާ އަޅުގަނޑުމެންގެ ޤާނޫނު އެކުލެވޭ ގޮތަށް ޖެހިލުވާ އެކަމަކީ ގަވާއިދުތަކާ ބެހޭ ސަރުކާރުން. ޙާލަތު އިސްލާޙުކުރަން. ސަރުކާރު އަޅުގަނޑުމެން ޖަވާބުދާރީވާ ޤާނޫނީ. އަޅުގަނޑުމެން ގޮތް ދެއްކުމަކީ މިއަދުގެ ކަމާއި ބެހޭ ކަންތައްތަކެވެ. ޕާޓީތަކުން މުޅިން ބޮޑު ޙަރަކާތްތެރިވާ ބާރަތަކުގައި ހަމަހަމަ ކަންތަކާއި އަޅުގަނޑުމެންނަށް އަދި ކަމާގުޅޭ ފަރާތްތަކާ ބެހޭ އަޅުގަނޑުމެންގެ ދަށުން ހިނގާއިރު ކަމަށް ދެކޭން އެބަޖެހޭ. އިންސާފުވެރި ބަޖެޓެއްގެ ވަރަކަށް ދަށަށްދާ ކަރިތަކެއް އެއްވެސް ހަލުއެތި އިދާރީގޮތުގެ ނޫން. މިގޮތަށް ކުރިން ވެސް ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކު ވިދާޅުވިއާ، އިންޑަސްޓްރިއަލް ފަރާތްތަކަށް ފައިދާ ވާ ކަމެއް، އެއީ ކުރިއެރުމެއް ނޫން. ކަންތައްތައް ރައްޔިތުންނަށް ބޭނުންވާ ވަކި ކަންތައްތަކެއް، ޚިދުމަތްތަކާ ދޭތެރޭ ކަންތައްތަކެއް ފަރާތްތަކާ. އަޅުގަނޑުމެން ދިމާވާ މި ފަރާތް ދެވޭ މިންވަރާ ބައްޓަން. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެންގެ ބައްޓަން. އަޅުގަނޑުމެން ސަރުކާރަށް ވެސް އެކަމާ ބައްދަލުވި ފަރާތަކާ މި ފަރާތާ. އެހެންވެސް ހަމައެކަނި މިހާރު ކުންފުނިތަކުން އިދާރީގޮތުން ބަޔަކު، ބަލާކަން އިދާރީގޮތުން ރިޢާޔަތްކުރުމުގެ ގަވާއިދާ ފަރާތް ވެސް ބަލާ ފަރާތާ ފަރާތަކާ ނޫން. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ފެނޭ ފަރުވާދީ ވިލަރެސް ކަމުގެ ޙައްޤުތައް ވެސް ސަރުކާރަށް އެދިގެން ހުރި ސަބަބުން ބަޔާން ނުވަތަ އިދާރާތަކުން ބަޔާ ހުށަހަ ނުވަތަ ސަރަހައްދު ދާއިރާގެ ޤާނޫނީ ގޮތުން ދާއިރާ ވެސް ދިރީ. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑު ކަނޑައެޅި ފަރާތަކާ ހަމަހަމަ ވެސް ތަފާތު އަދި ނަމްބަރުކުރާ ބަޔާންކޮށް އިދާރާކަން، ރައްޔިތުންނަށް ދެމެހެއްޓެނި ހިދުމަތްތައް މަދުކޮށްލަން. ރައްޔިތުންނަށް ލިބެމުންދާ ފައިދާ މަދުކޮށްލަން. މި ހަރަދު ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނުނު މިފެންނަނީ އަދިހާލާ ވެސް އިދާރީ ބަލަހައްޓާ. ތަރައްޤީކުރާ އަދިކުރާ ޖަވާބުދާރީ ބަލަހައްޓާ ވެސް ސިޔާސީގޮތުން މި ދަނީ. ރަނގަޅަށް ބެލެހެއްޓި މުއައްސަސާތަކާ، ބާރުތައް ސަރަހައްދު ބެލެހެއްޓި އިދާރީ ބަލަހައްޓާ ތަފާތު ވެސް ހަމަ ދަރަޖަ ވެސް ކިހާ. އަދި ހުޅުވާލި ޖެހިލުން ވެސް އިދާރީ

ބެކްސްތަކެއް ނަގާ ވާހަކަ އެބަ ދައްކާ. މިގޮތަށް އިތުރު ބެކްސްތަކެއް ނަގާއިރު ހިތްވަރާއި ސަރުކާރުގެ މުވައްޒަފުންގެ މުސާރަ ނުވަތަ އިނާޔަތްތައް ކުޑަވެގެންނެވެ. އިޖުތިމާޢީ ރައްކާތެރިކަމުން ބަޖެޓުން ކަނޑައަޅާފައިވާ އަދަދު ކުޑަވެގެންނެވެ. މިއުޖަތްތުކު ކަރިސް. އެންސްޖީ ނުވަތަ އަސޯސިއޭޝަނުގެ ބަޖެޓު ކުރަކުރުމުން އަނބިކާފުސް ހަރުދަނާކަމުން ބޭސްފަރުމާއަށް ސަލާމަތީ ޚިދުމަތް ގެނެސްދީ. އަބަދުވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ފެންނަނީ، ކޮންމެ ދިމާލަކުން ބޮޑެތިސް ބޭނުމަ ބިޑިތަކުގެ، ދިގު މުއްދަތުގެ ބިޑިތަކުގައި އެކަށީގެންވާ ފަރުވާ ހުރިހާ ބޭކަމި އެކަމަކު ފައިސާ ނެތިބޭނުން އެތައް މަސައްކަތްކޮށް ސަލާމަތްވެވުނު މަނިކުފާނު. މިއީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް އޭ ކަމެއް ނޫން. އަޅުގަނޑުމެންނަށް އަބަދުވެސް އެކި ގޮތްގޮތަށް ފަރަމާތު އެބަދު. އެނާހިގާ، އަޅުގަނޑުމެން ބަޖެޓު ގެނަނަ ބަދަލުކުރަން އަޅުގަނޑުމެން ހައްދުމަންނަށް، ގޮއްސަތްކަން އިޖުތިމާޢީ ހައްލުތަކުގަކުރަން ކަސްރަކޮއްވަމަ އެންމެ ބޭނުން ބަޖެޓުގެ ކުރެވިފައި އެއްސަލާ ހައްލުދުން ކާރުވައި ދެ ހިސާބަށް ދިޔައީ ދިން އަޅުގަނޑުމެން ތަހައްޓަކު މި ގެނެސްދިނީ، ހަމަޖެހުމަކު ގޮތުން ވެސް ތި ފެނޭ. މިއީ އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ފަސޭހަފަސޭހަޔުގެ ކަމެއް. އިޖުތިމާޢީ ހައްލު. އަޅުގަނޑު ފަހަރު ބޭކަލުން ކަންތައް ތަޖުރިބާ ދެއްކިއްގެ ބަޖެޓު ކުރަކުރުމަށް. ފަށާ ހެއްސަކަން އަތް ހަހަރު އެކެއްހުސްއިނަ ދެއްކި ބަޖެޓު ފެކި ކުރަކުރުމަށް ކޮށް ހަމަ ބަޖެޓު ފަށާ. ޖޭގެ އިނަރު ކާރު ބުސާޔެއް. އިޖުތިމާޢީ ހައްލު. ފޭއިދާކުރަ ހަމަ އަހަރު ވަމުގެ ޕޯކް ވަރަސަބާ ހިސާބު ދިމާލު ހަރަކާތްތަކުގެ. ބަޖެޓު ކުރަކުރުމަށް ފަސް ހަމަ ބޭކަނިއަ ފެ ފިޔަނިތި ބޮޑު އަޅުގަނޑުމެން ފަސޭހަފަސޭހަ ކަމަށް. އަޅުގަނޑުމެން ކަމަށް ކަނޑައެޅި ވަބާޔެއްގެ ޒާތެއް ހަދާ އަޅުގަނޑުމެން ފަސޭހަފަސޭހަޔަށް. އޭއަނަކަން ފަސޭހަވެއް ނަ އަޅުގަނޑުމެން ބަދަލު ސަރޭހަފަސޭހަ ތަރުތީބަކާ ކަނޑައެޅިގެން އެއުރޭ. އިޖުތިމާޢީ ހައްލު. އަޅުގަނޑު އަހަރު ފަހަރު ގެރެކުރަން ބޭނުންވާ ކަމެއް، ކޮންމެ އަހަރަކު ބޯގެ އަދަދުތަކުން އަނގަނޑު އިތުރުވާނެ ކަމަށް ޖަރާގެ، އެއްނަނަމަވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެ ފެންގެންނުދޭ. ހައްލުކުރަން ހިންގަމުގެ އަހުރީއީސަތަން ބޮއި ނުވަތަ ބޭޖެއް ގަސްތަޑަތަން ބޮއި އަޅުގަނޑުމެން އެކޮށް އަދަދުތަކަކީ ޖަހަހަރު އަހަރު ނިމޭއިރު މެދުނަންބަރު ކޮށްކަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކަނޑައެޅިފައި ފެންނަނީ. މިސާލަކަށް އިދާރީގޮތުން 6% ނުވަތަ 7% ކުރިއަށްގޮސް ކަމަށް ފެނުނީ ކަމަށް ވަނީ ގޮތެއްގެ ކަމެއް މި އަހަރު 3% ކުރިއަރާ. ބޭނުންކަން ބޭނުން ދިރޭނެ ކަމަށް ޖަހައިފި ކަމަށް 17 ބޭނުން ނޫނެއްދެ. ދައުރު އެތައް ބޭނުންއިނުގެ. ސަރުކާރުގެ ފަސް ދައުރު އެކަކު ބަޖެޓު ނުވަތަ ނިސްބަތުން އެކަކު މަސައްކަތް އަހަރުމަންދާ ޚަރަދުތަކާއި ގޮތުގައި އަޅުގަނޑުމެން ފަހަރު ކުރަމުގެ މި ދަނީ ހަމަ މި ދިނުމަށް ޚަރަދު. ދައުރުކަމުގެ މަސައްކަތް ނުކުމެ ހިފެހެއްޖެ ކަމަށް ވަނީ އަޅުގަނޑު ގޮތުން ކުރިއަށް މަސްތަކާއި ނުކުމެ ކަމަށް. އިޖުތިމާޢީ ހައްލު. އަޅުގަނޑުމެން ފަސޭހަފަސޭހަތަކުން އަޅުގަނޑުމެން ހަދަކުރިކުރަމުގެތަކު، ޚަރަދުކުރާން ތަޖުރިބާގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ފިޔަވާ ހަދަކުރިކުރަމުގެތަކު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކުރިއަރާ މިނިވަކަން. އަޅުގަނޑުމެންނާއި ދައުރުގެ ދައުރު ސަރުކާރުތަކާ ހިސާބަށް ހަދަކުރާތަކު ކުރިއަށްގެންދާ ކަން ޚަރަދުކުރާނީ ކޮންބައެއްތޯ؟ މިއީ އަޅުގަނޑުމެން ފެންކަން ފަސޭހަފަސޭހަޔަށް ކަނޑައެޅިފައި. އިޖުތިމާޢީ ހައްލު. އާމްދަނީ އިތުރުކުރުމަށް ބަޔަކު ސަރުކާރުން ކަނޑައެޅިފައި ކުރަހަގާގައި އެބަހުރި. އެއްނަނަމަވެސް، އަޅުގަނޑު

ހަމަ ފާހަގަކުރަން ބޭނުންވޭ ސަރުކާރުގެ ކުންފުނިތަކުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިފައި ހުރި ކަންތައްތައް މިއީ. ހިނގާ ކޮރަޕްޝަންގެ ޢަމަލުތަކެއް. މި ކަންތައްތައް ހުއްޓުވިޔާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް އާމްދަނީ އެބަ އިތުރުވޭ. މި ކަންތައްތައް ހުއްޓުވުމަށް ބަލައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހުރިހާ ބޮޑެތި ފިޔަވަޅުތަކެއް އެޅިފައި ހުއްޓާ ވެސް މިދިޔަ ދުވަސްތަކުގައި އެތައް މިލިޔަން، ބިލިޔަނުގެ ކޮރަޕްޝަނުގެ ޢަމަލުތަކެއް ހިނގާފައި ހުއްޓާ މި ކަންތައްތައް ހުއްޓުވަން ހިފާވަރަކަން މަސައްކަތްކޮށްދެއްވުމުގެ ނަޞޭޙަތާއި އިޙުތިރާމު މި ބާވަތުގެ ކަންތައްތައް ނުހިނގުން އިޖުތިމާޢީ ތަރައްޤީ. އެކުލެވޭތީ، ބޮޑު ކޮރަޕްޝަނުގެ ޢަމަލުތަކުން ކުދި ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ އަޑުއިވިގެން މި ދަރަނި އަނެއްކާވެސް ކޮންމެވެސް ތަނަކުން ކޮންމެވެސް އެއްޗެއް ލިބިގެން ކޮންމެވެސް ގޮތަކަށް. ދެން އެހެން ދަތުރު ކަމަށް ވަޅު ހުއްޓުވޭނެ ސާފު މި ވާހަކަ ދެކެވިއްޖެ. އެންމެފަހުން، އަޅުގަނޑުމެން ކުރިއަށްޖެހޭ ކަމާ އެއް ފަހަރު އާއި ބޭނުމެއް ކަލޭގެ ކުރިމަތިވާ ދެން މުސްތަޤްބަލުގައި ކަމެއް ނުހިނގާނެކަން ޔަޤީންކުރަން. އަޅުގަނޑުމެންގެ ވެރިކަމުގައި ސަރުކާރުގެ ވުޒާރާތަކާއި މުއައްސަސާތަކުގައި މިހާރު އެބަހުރި ސިޔާސީ މަޤާމުތައް މި ޤައުމުގެ. ކަންތައްތައް ކުރާކަން، މިކަން ތަޙުޤީޤުކުރަން. އެންމެކަމަކަށްވެސް އަޅުގަނޑުމެން ތަޙުޤީޤުކުރަން އެބަޖެހޭ. އެ ހިސާބުތަކުން އަޅުގަނޑުމެން ރައްޔިތުންނަށް ޚިޔާނާތްތެރިވުން އެބަޖެހޭ ތިމާގެ ދަރަނި ދިނުން ކަމާހުރި ތަޙުޤީޤު ހަމަ ނުވަތަ ނިކަން މި ގޮތް ބާރުވެރިކަމުން ކަނޑައެޅިފައި ދެ ކޮމިޝަނުގެ ބާރު މަސައްކަތް ކުރަން. އަޅުގަނޑު މިކަމުގައި ހަމަ ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވޭ، ސަރުކާރުގެ މަޝްރޫޢުތައް ދިވެހި ކުންފުނިތަކަށް ދޭން އެބަޖެހޭ. ސަރުކާރުގެ މަޝްރޫޢުތައް ދިވެހި ކުންފުނިތަކާ ހަވާލުކުރާ ބަރާބަރު ބަހާނާ، އަދިއެހެން ކުންފުނިތަކާ ހަވާލުކުރާ ބަހާނާ ހަވާލުކުރާ ފަށަން މި ރޮނގު ސަރުކާރު. ވަރަށް ސާފުކޮށް އެބަ އެނގޭ އަދިއެހެން ކުންފުނިތަކަށް ނުވަތަ ބޭރު ބިދޭސީ ކުންފުނިތަކަށް، މަޝްރޫޢުތައް ދިޔައީ ކަމަށް ވަރަށް ފަހުން ކުޑަކުދި ކުންފުނިތަކަށް އިސްކަންދެވިފައި ނެތި. އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުންވަނީ ދިވެހި ވިޔަފާރިވެރިން، ފުރުޞަތު ކުރިއަރުވަން އަޅުގަނޑުމެން ޚާއްޞަ ދާއިރާތަކަކީ ސިޔާސަތުތަކަކީ ކަނޑައަޅާ ވިޔަފާރިވެރިން، ފުރުޞަތު ވިޔަފާރި ފުރުޞަތު ފަހިކޮށްދިނުމަށް ބޮޑު ކަންތައްތަކާއި ބަޖެޓް ފާސްކުރުން. އަދިއެހެން ފުރުޞަތުތައް ވިޔަފާރީގެ ދާއިރާގައި ބޭރުން ޤާނޫނީ އެބަޖެހޭ. އެ މިހާރު ފުރުޞަތު ބަލަހައްޓައިގެން އަޅުގަނޑުމެން ހަވާލުކުރަނީ އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުންވާ އިޤްތިޞާދީ ކުރިއަރުވުމަށް ނިޒާމުގެ އިސްލާޙުތައް ގެނައުން. އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ފާހަގަކުރަން ބޭނުންވޭ އިޤްތިޞާދީ ދާއިރާގެ ރޮނގުތަކުގައި، އަޅުގަނޑުމެން ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވޭ، ސަރުކާރުގެ ޙަޤީޤީ ބޮޑު ސަރުކާރުގެ ސިޔާސަތު ބޮޑު ވަޒީފާ ދޭން ވިޔަފާރީގެ ސިޔާސަތުން. ވިޔަފާރިކަމުން. މިއީ އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ހެދިގެން ރައްޔިތުން ވެސް، އަޅުގަނޑުމެންގެ ހެދީމާ ކޮންބަޔަކުން ވެސް ގަބޫލުކުރާ ކަމެއް. ޚިޔާލުތަކާއި ބާރުވެރި ބޭނުންކުރާނީ؟ ކޮންމެ އަދަދެއް ބޭނުންކުރާނީ ޚިޔާލުތަކުން؟ ޚިޔާލު ސަބަބަކީ މިހާރު ޖެހިގެން؟ އެންމެކަމަކީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ބޭނުމަކީ ހިފެހެއްޓުން ހުރި ހިނގާ ފަރާތްތަކުގެ އަޅުގަނޑުމެން ހިފެހެއްޓުން އެބަޖެހޭ. އަޅުގަނޑުމެން ޚިޔާލުތަކާއި މި ވިސްނުން މިހާރު ބޮޑުކަމުން މިހާރުން، ދިވެހިންނަށް ހިތްހަމަޖެހޭ ސިޔާސަތުގައި މަޝްރޫޢުތަކާ ކުރަމުންދާ ގޮތަށް އަޅުގަނޑުމެން ޚިޔާލުތަކާއި މި ދެއްކީ؟ އެކަންތައް އަޅުގަނޑުމެން ކުރާނީ ޚިޔާލުތަކާއި؟ އަޅުގަނޑު ހަމަ ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވޭ،

އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި މަޖިލީހަށް ބިލުތަކާއި ވެސް ހުށަހެޅިގެންގޮސްފި. އަދި އެ ބިލުތަކަށް ވޯޓުދެއްވުމުގެ ނަމަވެސް އެކަމަށް ތާއީދުކުރެއްވި ވޯޓުދެއްވާ ބޭފުޅުން ވެސް ވާހަކަ ވެސް ދައްކަވާފައި އެބަހުރި. މިއީ ޒާތީ ކަންތައްތައް މި ހުންނަނީ. އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ މަޖިލީހަށް ހުށަހެޅޭ ބަރާބަރު ކަންތައް ކަމަކަށް، ބައެއްފަހަރު ސަރުކާރުން ކަންތައް ކަމަކަށް އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ އަސާސީ ގާނޫނާ ވެސް ވިސްނުމަށް އެކަމަށް ފާހަގަކުރަން މަސައްކަތްކުރަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ސިޔާސީ ޚިދުމަތުގެ ފެންވަރު ރަނގަޅުކުރުން އިތުބާރު ބޭނުންތައް އެބަޖެހޭ. މިއީ ސަރަހައްދުން ރައްޔިތުންގެ ޖީބުތަކަށް ލުއިވެ، ވަގުތު ސަލާމަތްވާން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ހަމަ ހިތާމަކުރަން އަޅުގަނޑުމެން ކިޔަންދެ ރައްޔިތުންނަށް ފައިދާހުރި ގޮތްތައް މަޖިލީހަށް؛ ކުރިޔަށް ވެސް މި ދެންނެވި ގޮތަށް އެކަންތައް ތަކުރާރުކުރެވުނީމާ. އަޅުގަނޑުގެ އުއްމީދަކީ އެކަން ހަރުދަނާ މަސައްކަތެއް ފެނުމާ އެކު އަޅުގަނޑުމެން މި ބާވަތުގެ ކަންތައްތައް ބަރަޖަހުލުވެގެންދާނެ ކަމަށް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ބަޖެޓުގެ ދާ ބޮޑު ތަފާސްހިސާބު ދާކަން ބޭނުމެއް ނުވޭ. އެހެންނަމަވެސް، ކުރިންވެސް ދެންނެވި ގޮތަށް އިންތިޒާމުން ކަންބޮޑުވާ ކަންތައްތަކާއި ހުވާ ބޭނުން ހިންގުމުގައި ބައިވެރިވާ ކަނޑައެޅި ބަޖެޓު ތަޢާރުފުވި އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް ބޮޑަށް ކަންބޮޑުވާ ކަމެއް. މިގޮތުން، ހަމަ އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވާ އެންމެފަހުގެ ބަޖެޓު ސަރުކާރުގެ ހިންގުމުގެ ޚަރަދުތަކާ ފައިނޭންސް ކޮމިޓީ ބަލާ އިދާރާތަކުން ބޮޑެތި ޚަރަދުތަކެއް ކުރެވޭ ހިސާބުގައި. އެއީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ވަރަށް ގިނަ ބަހައިކުރެވޭ މިދަތުރުތަކަށް ފައިސާ ނުވާނެ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ކަޢުމީ ނަމުގައި މި ހިންގާ ބަޖެޓުގައި އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ވަކި ކަމަކަށް ދަނީ މިއަދު ސަރުކާރުގެ ޚަރަދު ހިފަހައްޓާނެ ބަޔަކު ނެތީ؟ ވީމާ ކޮންމެހެން ހިފަހައްޓަން ފެނޭ، އެކަމަށް ކުރެވޭން ވީނަ ކަމަށް ދިރާސާކުރުމަށް ކަމަކު ނުވާނެ. ނަފްސާނީ ސުކޫނުގައި ޚަރަދުތައް ހުއްޓާ ބަޖެޓް ނުހިފި ސަރުކާރުގެ ބަޖެޓު އަޅުގަނޑުމެން މި ދެކިހިނގާ ކަންކަމަށް އަޅުގަނޑުމެން އިތުރަށް ފުރާނައަށް ބިރު ކުރިމަތިވެދާނެ ކަމަށް. މި ދާއިރާއަށް ހަމައެކަނި ނުރަސްމީ ބަޔާން. އަޅުގަނޑުމެން އެބަދު؛ ކަން ފެއްސުމާއެކު ދުނިޔޭގެ ބަޔަކަށް...

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ނިލަންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަބްދުﷲ ޚަލީލަށް.

ނިލަންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުﷲ ޚަލީލް ފާހަގަކުރެއްވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. އައްސަލާމް ޢަލައިކުމް. ދެއްވި ފުރުޞަތަށް ޓަކައި އިއްޒަތްތެރި ރައީސަށް ޝުކުރު ދަންނަވަން. އަޅުގަނޑު އެންމެ ފުރަތަމަ ވެސް އަޅުގަނޑު ހިތްހަމަޖެހި މިއަދު އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން ދާއިރާގެ ކަންތައް ކަށަވަރުވާ ބަޔާނާއި ހިޔާލުފާޅުކުރަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާއަކީ ނިލަންދޫ ދާއިރާ. ނިލަންދޫ ދާއިރާގައި ދެ ރަށް އެބަހުއްޓޭ. ފ. ނިލަންދޫއާއި ފ. ދަރަނބޫދޫ. އެ ދާއިރާގެ ރަށްރަށް ބަލާއިރުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެން މި ދަނީ ނިލަންދޫގައި އެންމެ މުހިއްމު

ކަމުގެ ގޮތުގައި އެ ސަރަހައްދުގައި ދިރިއުޅޭ ރައްޔިތުންނަށް ދަތުރުކުރުމުގެ ދަތިކަން ހައްލުކޮށްދިނުމަށް ޓަކައި، ދަތުރުފަތުރުގެ ދަތިކަން ހައްލުކޮށްދިނުމަށް ޓަކައި ފ. ނިލަންދޫގައި އެއަރޕޯޓް އެޅުމުގެ މަޝްރޫޢު ބަޖެޓުގައި ހިމަނާފައިވާކަން އަޅުގަނޑު އުފަލާ އެކު ފާހަގަކުރަން. އެއާއެކުގައި އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވާ ފާއިތުވެދިޔަ 2 އަހަރު ބަޖެޓުގައި ހިމަނާފައިވާ މުހިއްމު 2 މަޝްރޫޢެއް މި އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި ހިމަނާފައިނުވާކަން އެއީ އަޅުގަނޑު ހަމަ ފާހަގަކުރަންޖެހޭ ކަމެއް. އެގޮތުގައި އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން ނިލަންދޫ ފެނާއި ނަރުދަމާ. ނިލަންދޫއަކީ ފެން ވަރަށް ބޮޑު ބައިއަހަރުމެދުގައި އެއް ރަށަކަން ވެފައި، ފެނާއި ނަރުދަމާ މިއަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި، މިއަންނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި ހިމަނާފައިނުވާކަން އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން. އެހެންވީމާ، އެ ކަމަކީ ނިލަންދޫގެ ރައްޔިތުން އެދިއެދި ހުރި ކަމެއްކަން ވެސް އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުން. ހަމައެއާއެކުގައި ފ. ދަރަނބޫދޫއަށް ރައީސް ޔާމީނުގެ ސަރުކާރުން ވަރަށް ގިނަ ވަސީލަތްތަކާ އެ ރަށުގެ އާބާދީގެ ނިސްބަތުން ހިނގައިފި ހަރަކާތްކަން އަޅުގަނޑު ވަރަށް އުފަލާ އެކު ފާހަގަކުރަން. ފާހަގަކުރުމާއެކުގައި އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން އޮތީ އެ ރަށުގައި ދަތުރުކުރުމުގެ ދަތިކަން ވަރަށް ބޮޑަށް ދަތިވެފައި އޮތް ކަމެއް. އެހެންވީމާ، އެ ކަމަށް ބަޖެޓު ނިމިދިޔުމުގައި އަޅުގަނޑު ވަކިން ބަލައި އެހެނިހެން ކަމަށް އުފައްދަވާ ފަދަނުކުރުމާ ގޮތަށް ނުރަ ފުރިހަމަކޮށްދެވޭނެ އިންތިޒާމު ވެސް ހަމަޖެހިގެން ކަމަށް. ފ. ދަރަނބޫދޫއަށް އާބާދީގެ ގޮތުން ކުޑަ ރަށެއް ކަމުގައި ވިޔަސް ވެސް އެ ރަށުގެ ރައްޔިތުން ޖާގަ ވަރަށް ހިތްވަރާ އެކު ބުނަ މަސައްކަތުން ޖާގައިން އެއްވެދެމުން ޓަކައި، އެއްވެލައި ކުޅިވަރުކުޅުމަށް ޓަކައި ކަސްރަތުވެސް ވަރަކަށް ސަރުކާރުގެ އެހީތެރިކަމާއި، އަދި އާއިލާތަކުން ބައެއް ސްޕޮންސަރޝިޕްގެ އެހީތެރިކަމާ އެކުގައި ޖުމްލަގެ މުސާރައިން، ޝޫނީ އިއްތިފާގާއި މުޖުތަމަޢު އެކުގެ މަސައްކަތް ރައްޔިތުން އިސްނަގައިގެން ކުރައްވަމުންދާކަން އަޅުގަނޑު އުފަލާ އެކު ފާހަގަކުރަން. އެހެންވީމާ، ޖުމްލަ ގޮތެއްގައި ދާއިރާ ގުޅޭގޮތުން އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ހުރި ވާހަކައަކީ އެއީ. ޖުމްލަ ބަޖެޓަށް އަޅުގަނޑުމެން ބަލައިލާއިރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ފެންނަނީ ކެޕިޓަލް ބަޖެޓު، ނޫނީ އުފެއްދުންތެރި ކުރާ ނަތީޖާއަށް އިތުރުކުރެވޭނެ މަންޒަރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެން މި ދަނީ. 2015 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓަށް އަޅުގަނޑުމެން ބަލައިލާއިރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ފެންނަނީ ކެޕިޓަލް ޚަރަދުގެ ގޮތުގައި 26.2%. އެއީ ގޮތުގެ މުޅި ބަޖެޓުގެ ފަހަރެއް ޖުމްލަ؛ ގޮތުގެނަގަކަން 6 ބިލިއަން ރުފިޔާ 2015 ވަނަ އަހަރުގައި. 2016 ވަނަ އަހަރުގައި އެ އަދަދު ވަނީ 35.7% އަށް އިތުރުވެގެންގޮސްފަ. އެއީ 8.5 ބިލިއަން ރުފިޔާ ކަނޑައެޅިގެންގޮސްފަ. 2017 ވަނަ އަހަރަށް އަންދާޒާ މިހާރު މި ވަނީ ގޮތުގެނަގަކަން 50% އަށް، މުޅި ބަޖެޓުގެ 50% އަށް އިތުރުވެގެންގޮސްފަ. އިއްޔެދުވަހު ރައީސް. ޔާމީނުގެ ވެރިކަމުގައި އެކު މިއަދު ދާއިރާ މި އެންމެ ނުކުމެ އެކްސްޕެންޑިޗަރއިން ކުރާވާ ޚަރަދުތަކެއް. ހަރުދަނާ ކަމެއް ބަޖެޓަން ސަޕޯޓަން ގޮތުގައި ދިރާސާ އެންމެ ބޮޑު މައްސަލައަކީ ރިކަރަންޓް އެކްސްޕެންޑިޗަރ އިތުރަށް ހިނގާ ބޮޑުވުމުގެ ސަބަބުން އުފެއްދުންތެރިކަން މި ޤައުމުގެ އުފެއްދުންތެރިކަން

ކުރަންޖެހޭ ޚަރަދުތައް ނުކުރެވިދިއުން. އުފެއްދުންތެރިކަމަށް މި ޚަރަދުކުރެވުނީ އެއީ ކެޕިޓަލް އެކްސްޕެންޑިޗަރއަށެވެ. ކެޕިޓަލް އެކްސްޕެންޑިޗަރއަށް ކުރާ ޚަރަދު ހަރަދާ އުފެއްދުންތެރިކަމަށް ކުރާ ޚަރަދުގެ ގޮތުގައި ކުރާ ގުޅުމުގައި ވެސް ބަޖެޓުގައި މި ގަނޑަނީ. އެހެންވީމާ، އިންވެސްޓްމަންޓުން ފެނިގެން އެހެން ނަތީޖާ މި ތަރައްގީގެ ދާއިރާގެ ކެޕިޓަލް އެކްސްޕެންޑިޗަރ އިމާރާތްކުރުމަށް ބާކީ ކުރެވުނު މަސައްކަތްތަކަށް. ހަމައެއާއެކު ހަމަ ޕްރައިވެޓްސެކްޓަރުން، ޚަރަދުތައް ވެސް ވަރަށް ބޮޑުވަނީ ކުރިއަރާފައިވާކަމުގެ ސަބަބުން އިންވެސްޓްމަންޓްތައް ފެނިގެންދަނީ. ހުރިހާ ގޮތްގޮތުގައި ރިކަރަންޓް ޚަރަދުތައް އިންވެސްޓްމަންޓް ބޮޑުވުމާއެކު އިންވެސްޓްމަންޓް ފެނިގެން މި ދިޔަ ޕްރޮޖެކްޓްތަކުން ބޮޑުވެފައި ކަމަށް ވަނީ 2015 ވަނަ އަހަރުގައި 73.8ގައި އޮތްއިރު، 2016 ވަނަ އަހަރުގައި 64.3% އަށް ދަށްވެގެންދިޔަ ކަން އިންވެސްޓްމަންޓުން ފެނިގެން މި ދިޔައީ. 2017 އަށް އަންދާޒުކުރެވޭ ގޮތުން 50.7%، ގާތްގަނޑަކަށް 50% އަށް ދަށްވެގެންދާނެ ކަމަށް ވެސް މި ބަޔާންކުރެވިފައިވަނީ. އެހެންވީމާ، މިކަންތައްތަކުން އިންވެސްޓްމަންޓް އެބަ ދަނީ މައިގަނޑު އަދި ދެފަރާތް އިޤްތިޞާދީ ޚަރަދުތަކުގެ ސަބަބުން ރަނގަޅުވެގެންދާނެ އިޤްތިޞާދީ ފަރާތްތަކުގެ ތަރައްގީ ވަރަށް ގިނަ ފަރާތްތަކުން ހުށަހެޅިފައިވާ މަސައްކަތްތަކާއެކު. ހަރަދުކުރެވޭ ޚަރަދުތަކާއި ކަމުދާ ކަމެއް ތަކެތި އިޤްތިޞާދީ ފަރާތްތައް ކުރިއަރާނެ ކަމަށް ބަލާ ސަރުކާރުގެ ޕްރޮޖެކްޓްތަކުގެ ބާރު ދަނީ ކުރިއަށް. އެހެން މަސައްކަތްތަކާއި އާއިލާތަކަށް ޚަރަދުތަކުގެ ޕްރޮގްރާމްތަކާއި އިޤްތިޞާދީ ތަރައްގީ ބަޖެޓުން ރިކަރަންޓް ޚަރަދުތަކާއި ސަބަބުން ފެނިގެން އިޤްތިޞާދު ކުރިއަރާފައި ވަނީ 2016 ވަނަ އަހަރުގައި ޚަރަދުކުރެވިފައިވާ ފައިސާގެ ވެސް ބޮޑު ބައެއް ޕްރޮގްރާމްތަކަށް ދިޔައީ ކަމަށް އިންވެސްޓްމަންޓް ދަނީ. އެގޮތުން، ހަމައެކަނި ޚަރަދުކުރުން؛ ޕަބްލިކް ސެކްޓަރ ގޮތުން ދެވޭ ހަމައެކަނި ޚަރަދުކުރާ އިންވެސްޓްމަންޓް ބަޖެޓާއި އިންވެސްޓްމަންޓް ފެނިގެން މިދިޔަ ހަމައެކަނި ޚަރަދުތަކުގެ ސަބަބުން ވެސް އިޤްތިޞާދީ ތަރައްގީ. އިންވެސްޓްމަންޓް މި ފެނުނީ. ހަމައެކަނި އިޤްތިޞާދީ ފައިދާތަކެއް ކަމަށް ފެނިގެން އިންވެސްޓްމަންޓް ފަދަ އިންވެސްޓްމަންޓް މި ފެނުނު ތަރައްގީ ތަރައްގީކުރާ އިޤްތިޞާދީ ޕްރޮގްރާމްތަކުން އިންވެސްޓްމަންޓް ފެނިގެން މި ދިޔައީ. އެގޮތުން ހަމަޖެހިފައިވާ އިންވެސްޓްމަންޓް ތަރައްގީކުރުމަށް ބަޖެޓް، ހަމަޖެހިފައިވާ ގާތްގަނޑަކަށް މިދިޔަ އަހަރު މިއަހަރު 3 ބިލިއަން ޚަރަދުކުރެވިފައިވާއިރުގައި މި އަހަރު ވެސް ދެ ގާތްގަނޑަކަށް 3 ބިލިއަން ޚަރަދުކުރާ ގޮތަށް މިއަންނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި ވެސް ހިމަނާފައިވާކަން ތަރައްގީކުރުމަށް ފެނެއެވެ. ހަމައެއާއެކު ސިވިލް ސަރވިސް ވެސް؛ ސިވިލް ސަރވިސް ވެސް މި އަދި ގާތްގަނޑަކަށް ހަމަ އެއް އަހަރަކުން ދެމެހެއްޓެނިވި ތަރައްގީއަކަށް ހިންގާއިރު ވެސް އިންވެސްޓްމަންޓް މިހެން ތަރައްގީކުރުމަށް އެބަދޭ. އިޤްތިޞާދީ ޕޮލިސީތަކުގައި އިޤްތިޞާދީ ދެމެހެއްޓެނިވި ފަރާތްތަކުން ބާއްވާ ޚަރަދުތަކާއި އިންވެސްޓްމަންޓް ބަޖެޓުގެ ވެސް އިންވެސްޓްމަންޓް ފެނިގެން މި ދިޔައީ އިޤްތިޞާދު ބޮޑުކުރުމަށް ފަރާތްތަކުން އިންވެސްޓްމަންޓް ފެނިގެން މި ދިޔައީ. އެހެންވީމާ، މިކަންކަމުގެ އިންވެސްޓްމަންޓް ބަޖެޓުގެ ފަރާތްތަކުން ގުޅުވައިދޭ އިޤްތިޞާދީ ޕޮލިސީތަކާއި ވަރަށް ރަނގަޅަށް ތަރައްގީކުރަމުންދާކަން، އިންވެސްޓްމަންޓް ތަރައްގީކުރެވިފައިވާކަން ފެނެއެވެ. ދެން ތަރައްގީކުރަން. އަދި ދެފަރާތުގެ ސަރުކާރުގެ ހަރަކާތްތަކުގައި ކޮންމެ އޮނިގަނޑަކާ ވެސް އިންވެސްޓްމަންޓް ބޭނުންވާ ފަހަރު ރަނގަޅު ކުރިއަރާފައިވާ އިންވެސްޓްމަންޓުގެ މިންވަރު ކަމަށް ބަލައިގަނެވޭ. ސަރުކާރުގެ ފައިސާ މިހާރު މި ފުރުސަތުތައް ބަޖެޓުން ތަރައްގީކުރާ ބަޖެޓުން ފަރާތްތަކުގެ ތަރައްގީއަށް ބޭނުންވާ ހިސާބުން މި

ދަރީ ބޮކްސް ނިޒާމުގެ ތެރެއިން ބޮކްސް ގާއިމުކުރުމަށް. އަޅުގަނޑު ހިތަށްއަރަނީ ބޮކްސް ނިޒާމެއް، ވަގުތީ ބޮކްސް ނިޒާމެއް ގާއިމުކުރުމަށް ބަލައި އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު ބަލަން އުޅޭނީ އިންކަމް ބޮކްސް ތަޢާރަފުކުރުވޭތީ ކޮންގޮތަކަށްތޯ؟ އިންކަމް ބޮކްސް ތަޢާރަފުކުރުވިއްޖެ ކަމަށް ވާނަމަ އަޅުގަނޑަށް ގަބޫލުކުރެވޭ ގޮތުން ބަޖެޓުގައި މިހާރު މި އޮތް ޑެފިސިޓް، ޕްރައިމަރީ ޑެފިސިޓް މިއަންނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓަކީ އެއީ ސަރޕްލަސް، ޕްރައިމަރީ ޑެފިސިޓް؛ މިދެންނެވި ޕްރައިމަރީ ސަރޕްލަސްއަށް މިއަންނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެން މި ދަނީ. އެހެންނަމަވެސް، ޖުމްލަ ބަޖެޓް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ގަބޫލުކުރެވޭ ގޮތުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެންދާނެ، އިންކަމް ބޮކްސް އަތުވެއްޖެ ކަމަށް ވާނަމަ ސަރޕްލަސް ބަޖެޓެއްގެ ގޮތުގައި ފެނިގެންދާނެ. އެހެންނަމަވެސް، މިއީ ވަރަށް މުހިއްމުކަން އަޅުގަނޑުމެން ދިރާސާކުރާކަމެއްގެ ތެރެއިން އަޅުގަނޑުމެން ކުރަންޖެހޭ މަސައްކަތް ކަމަކީ ގަބޫލުކުރެވޭ. އެއާއެކުގައި ވަރަށް މުހިއްމު ދާއިރާއާއި، ޚާއްޞަ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑުމެން އަބަދުވެސް އެބަ ދައްކަން ބޭނުންވާ ވާހަކަ. ބަޖެޓުގެ ތެރެއިން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެން އެބަދޭ ވަރަށް ގިނަ ފަހަރަށް އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރ ވިޔަފާރިގައި އަ އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރ ޕްރޮޖެކްޓުތަކުން ނަގާ ގޮތުގައި ވަރަށް ގާތްގަނޑަކަށް 100 މިލިއަން ޑޮލަރު، 50 މިލިއަން ޑޮލަރުގެ އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރ ޕްރޮޖެކްޓުތައް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެން ދަނީ ވަރަށް ފަހަރަށް ފެނިގެން އެބަދޭ. އ. ރަށްތަކުގައި އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރ ޕްރޮޖެކްޓުތަކުގެ ވަރަށް ގިނަ ފަހަރު ބޮޑެތި މައްސަލަތައް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެންދާ ނިޒާމުގެ ތެރެއިން އިންސްޓިޓިއުޝަނަލް ކެޕޭސިޓީ ނެތްކަން ބައެއް ފަހަރު ފެނިގެން ދަނީ. ބޮޑުވެގެން ދާނީ ސަރުކާރުގެ މުއައްސަސާތަކުގެ ކެޕޭސިޓީ. ދުރުމަގު ބަލައިގެން އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރު ދަންނަވަން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ މެދުހެނވޭރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަލީ އާޒިމަށް.

މެދުހެނވޭރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަލީ އާޒިމް ވާހަކަދެއްކުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގައި ބަޖެޓް ހުށަހެޅުމަށް ވަކި ދުވަހެއް ތިއްބަވައި އަ ކޮމިޓީ ވަކިން ބޮޑު ބޭނުމަކަށް ބަލާނުލެވޭ. ވަކިން ދިނު ސަރުކާރުގެ ބަޖެޓުގައި ފަހަރެއްގައި ބިޑިތަކާ ވާހަކަދައްކަންޖެހޭ. އަޅުގަނޑުމެން ބަޖެޓުން ހުށަހަޅާފައިވާ ދިރާސާތަކުގެ ބޭނުމަކީ ބިލުތަކާއި މާލީ އިދާރީ ގޮތުން އަޅުގަނޑުމެން ބަޖެޓު ދިރާސާކުރަމުން ގެންދަނީ ހުށަހެޅުމަށް ފަހު. އެ ދިރާސާކުރުމުން ދާދި

އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ އަޅުގަނޑުމެންގެ ރައްޔިތުންނާ ހިސާބަށް ގޮސް މި ބަޖެޓާ ގުޅުންހުރި، ރައްޔިތުންނާ ގުޅުންހުރި ކަންކަން ވެއްޖެއްޔާ އެ ފާހަގަކޮށް މަޝްވަރާކޮށް، ފާހަގަކޮށް އެއްބަސްވެވިފައިވާތީ. އެހެންނަމަވެސް، ހިތާމަޔާއި މި އަހަރުގެ ބަޖެޓު ވެސް ހުށަހެޅިފައި މި ވަނީ ރަނގަޅު ގޮތެއްގައި ކާމިޔާބު ހެޔޮގޮތަށް، އެ އިންސާފު ދުވަހަށް ނޫންކަން އަޅުގަނޑު ހަމަ ހުރިހާ ބައި ދަންނަވާލަން ބޭނުންވޭ. އިޤްތިޞާދީ ހާލަތު. މި މަޖިލީހަށް ބަޖެޓު ހުށަހަޅުއްވާ ފަރާތްތަކުގައި ވެސް މަޖިލީހުގެ ރައީސްގެ ކޮމިޓީގެ މަޖިލީހައި ބަޖެޓު ބޭއްވުމަށް ނުވޭ. މި މަޖިލީހުން، މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީ ބަޖެޓު ބޮޑު މި މަޖިލީހުން ބަޖެޓު ހުށަހެޅުމާ މި މަޖިލީހުގެ ބަޖެޓު ހުށަހެޅުން. އަޅުގަނޑުމެންނާ ސުވާލު ބަޖެޓު ބިލާ ގޮތް ހަމައެކަނި. އެހެންނަމަވެސް، ރިޕޯޓަކާ މި ފަހަރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ލިބޭ ސަރުކާރުގެ މުސާރަ ކުރިއަރާ ދަރަނި ޚަރަދު. މިފަހަރު ބަޖެޓު ހުށަހެޅުމާ މި ވަގުތު ސަރުކާރުގެ ގޮތުން ޚާއްޞަ ކޮމިޓީއަކީ. ފިނޭންސް މިނިސްޓަރ ސަރުކާރުން ބަޖެޓު ހުށަހަޅާ ބޭފުޅުން، ކުރީގެ މަޖިލީހަކީ ސީދާ ގޮތެއް ނޫނެވެ. މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގެ މެންބަރުން ހުށަހެޅި ބަޖެޓު ދިރާސާކުރުމާއި ސަރުކާރުގެ މަސައްކަތްތަކާ ނުގުޅޭ. އިޤްތިޞާދީ މި ބަޖެޓު ޚަރަދުތަކާ ބަލާއިރު ގައުމީ ޚަރަދުތަކާ ދަރަނި ހުރިވަރު މި ބަޖެޓުން ފެނޭ. އިޤްތިޞާދީ ނިޒާމު ބަލަހައްޓާ މީހުން ވިސްނާލާއިރު ސަރުކާރުން ދަރަނިވެރިވުމާއި ޚަރަދުތައް ކުރެވޭ މިންވަރު ކޮބާ؟ އިޤްތިޞާދީ ދިރާސާ. މި ގޮތަށް ސަރުކާރުގެ ފައިސާ ހިނގާ ގޮތުން މި ދައުލަތުގެ އާމްދަނީ ކޮބައިތޯ ބަލާލަން. ސަރުކާރުން ލިބޭ އާމްދަނީ، ބޮޑެތި ޕްރޮޖެކްޓުތަކަށް ޚަރަދުކުރުމާ މި ބަޖެޓުގެ ދަރަނި ބޮޑުވެއްޖެ އިޤްތިޞާދީ ނިޒާމުގައި ދައުލަތުގެ ކަންކަން ހިނގަމުން ދާގޮތް ބަލާއިރު ފެނިގެންދާ ކަމެއް އެއީ. ސަރުކާރުން ބޭނުންކުރާ ދަރަނި ހުރިވަރު ކުރިމަތިވާ ކަމަކީ ހުރިހާ ދަރަނި ބޮޑުވުން ވަނީ. ދަރަނި ބަދަލުކުރުމަށް ހިއްސާކުރާނެ ބޮޑު ޚަރަދުތައް މި ބަޖެޓުގައި ދަރަނި އިތުރުވެ އަހަރަކު ނުލިބުނު ކަމެއް ބަލާލަމާ. ދަރަނި ދައްކަން ޖެހޭ ދަރަނި ޖަހަނީ. އިޤްތިޞާދީ ދިރާސާ. ހުރިހާ ކަމެއްގައި ވެސް ސަރުކާރުގެ ބޭނުންތައް، ބަޖެޓު ނުހިފޭ ސަރުކާރުން ދަރަނި ބޮޑުވެގެން ހިނގާ ބަޖެޓުގެ ދަރަނިތަކާ ބެހޭ ޚަރަދު. ދައުލަތަށް ހުރި ބޮޑު ދަރަނި ޚަރަދުތަކާއި ސަރުކާރުގެ ޚަރަދުތައް ބަލާއިރު 11 ބިލިއަނާ ޖުމްލަ ދަރަނި އަދަދު ބިލިއަން ސަރުކާރުގެ 25 ބިލިއަނާ ދަރަނި ހިސާބުން ދަރަނިތަކުގެ ބޮޑު ބައި މި ބަޖެޓު. މިގޮތުން ބަލާއިރު މި ބަޖެޓުގެ ދަރަނި ބޮޑުވެފައި؟ އިޤްތިޞާދީ ދިރާސާ. ދަރަނިތަކާ ބަޖެޓު އިޤްތިޞާދީ ސަރުކާރުގެ ބަޖެޓާ ބެހޭ، އިޤްތިޞާދީ ސަރުކާރުގެ ދަރަނިތަކަށް ބަޖެޓު ބަލާއިރު ބަޖެޓުގެ ދަރަނި ބޮޑުވުމާއި ދަރަނިތަކުގެ ބޮޑު ބައި ސަރުކާރުން ބަޖެޓު ބަލަހައްޓާ ދަރަނިތައް. މި ބަޖެޓުގެ ދަރަނި ދައްކަން ސަރުކާރުން ދަރަނިތަކާ ބަޖެޓު މި

ވާ ބަޔަކާ މާލޭގައި ދިރިއުޅޭ މީހުންގެ ފުރުޞަތު ބޮޑުވާ ގޮތަށް އޮތީ ބަޔަކު ހުރަހެޅީ. ދިވެހި ސަރުކާރުން ހުށަހަޅާފައި މި ވާ ބަޔަކުގައި ހަނދޫ، ހަކުރު، ފުށް؛ އަޅުގަނޑުމެންގެ ކައިރިއެންނަށް އަސާސީ ބޭނުންވާ ބޭނުންތަކަށް އަސާސީ ހަނދޫ، ހަކުރު، ފުށުން ދިގުދެމިގެން ގުދުރަތުގެންނަ ސަޕްލައި މި ފަހަރު ކަނޑައެޅޭ. އިތުރަށްދޭނެ ހައިސް. ދިވެހި ސަރުކާރުން ހުށަހަޅާފައިވާ ބަޔަކުގައި މާލޭ އިންޖީނިއަރިންގް ޤައުމީ ބޭނުންކުރާ ކޮންމެ ދިވެހި ހަޔާތްތަކުގެ އަމިން 25 އަހަރު ކުރިން ދަށް ކޮށް މި ވަނީ ހުރަހެޅިވ. ކުރިއަށްއޮތް އަޅުގަނޑުމެން މިކަހަލަ ބަޔަކަށް އާއިލާ ބޭނުން؟ އިއްޔަކޮޅު ބަޔަށް. އަޅުގަނޑުމެން ގޮތުގައިވާ ސަރުކާރާ މިއަދު މި އޮތީ ހުރަހަޅާފައިވާ ބަޔަކުގައި ޖާގަދޭނެހެން ދުސާރު ބޭނުންތަކުން އެއްވެސް އަލިކަމެއް ފެންނާކަށް ނެތް. މިއަދު މި ހުރަހަޅާފައިވާ ބަޔަކުގައި ސިފައި ސަރުކާރުގެ ދުސާރު ބޭނުންތަކުން އެއްވެސް ފެއިލްވުމެއް އަޅުގަނޑުމެން ބަލައިގަތް ނުވެސް. މިއަދު ހުރަހަޅާފައިވާ ބަޔަކު ސިއްރު ދާއިރާގައި މަސައްކަތްކުރާ މީހުންނަށް، އެދި އެހީތެރިކަމެއް ހޯދުމަށް ދާއިރާގައި މަސައްކަތްކުރާ ފަރާތްތަކުގެ ބަޔަކު އެ ބޭފުޅުންގެ ދުސާރު ބޭނުންތަކުން އެއްވެސް ތަންފީޒު އަޅުގަނޑުމެން ހުރަހަޅާފައިވާ ހަމަ ބަޔަކާ މި ބަޔަކަށް ނުދޭން. އިއްޔަކޮޅު އެހެނެހެ ޕްރޮގްރާމުތައް ހެދުމަށް ބަލައި މި ހުރަހަޅާފައިވާ ބަޔަކުގައި އޮތް އަދަދާ ރަށްތަކުގެ ދުވަހު އިތުރު އަދަދެއް. އެހެން މިދަންނަވާ، މިސާލަކަށް ރަށްއެއްގައި މިސާލަށް އަހަން މީސް މިއިރަން، ހަމަ މިއިރަން ދެ ކަމަށް ވާނަމަ؛ ފަހަރުގައި ވެރިން ޕްރޮގްރާމްގެން ވަސް ނުވަތަ ރަށްއިރުޝާދުން އަޅުން ހަމަ ބަލާސް ފައިސާއިން ކަމުގައި ވަސް. އެހެންނަމަވެސް، އެ އަދަދު މި ވަނީ އެއް މިއިރަނަށް އެދޭފަ. ދިނަ މިއިރަނަށް އެދޭފައި މި ބަޔަކުގައި. ދިން އަޅުގަނޑުމެން މި ބަޔަކަށް އާއިލާ ބޭނުން ކޮށް އަޅުގަނޑުމެން ނުފެނޭ. އިއްޔަކޮޅު ބަޔަށް. ހުރަހަޅާފައި މިވާ ބަޔަކުގެ ސަރަހައްދު އަޅުގަނޑުމެން ރިހާބިލިޓޭޝަން ދަތިއުނދަގޫ ހިސާބަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ފެށީ ހިނގައިދާން. 2017 ވަނަ އަހަރުގެ ފެށުމުގައި ހިސާބަށް ފަރާތްތަކުގެ މި ޙާލަތުގައި ބަދަލުގެ ދުވަސްވަރު ރިޕޯޓުވި، މި އަރަނަ އަހަރުގެ ދުވަސް، ޖުމާދަލް ހިސާބުގައި ބަދަލުގެ ދުވަސްވަރު؛ ބޮޑުވި މާލޭގައި ރިޕޯޓުކުރެވުނު އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި 19 ވަރަށް ދަނޑާއި 20 ވަރަށް ފަރުދުގައި. މިއީ އަޅުގަނޑުމެން މިފަދަ ބަޔަކާ އާއިލާ ބޭނުން ހަމަ ފަހުގައި އެކަނިވެރިވެގެންދާނެ ގޮތަކުން ކަމަށްތެރިކަމެވެ. ކުރިއަށްއޮތް އަޅުގަނޑުމެން ދިން މިފަދަ ބަޔަކާ ހަމަ ހިއްސާއިހެވައި ހަމަ އާއިލާ ބޭނުން؟ އިއްޔަކޮޅު ބަޔަށް. އަޅުގަނޑުމެން މި ބަޔަކު ނޫނީ ބޭނުމާއި ދިރިއުޅުން ހަމަ، ވިސްނަމުން މި ދަނީ، އަޅުގަނޑުމެން ދިމާވާ ބޭނުމުން މި ދަނީ، އަޅުގަނޑުމެންގެ ފަރާތްގެ އެހީތެރި ކަނޑައެޅުން، އަޅުގަނޑުމެން ހުރަހަޅާފައިގެ މަޤްޞަދުގެ ފެނުނުތަކުގެ ގިނަ ފަރާތްގެ ޕްރޮގްރާމުތަކާއި ކުރެވޭތީ ވަޒަނާ. ބެލެހެއްޓުމުން މި ދަނީ. އިއްޔަކޮމްޕެނި ބަޔަށް. އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ ރަޖިސްޓްރީ ވެރިކަން ކުރުމާއި ބެހޭ އެކިއެކި ކަރާ ހުރިހާ ދުސާރު ބޭނުމުގައި މިއަދު ބަޔަކު ހަމައެކަނި ކަނޑައެޅިފައި ހުރުމުގެ ބަޔަށް ބެހޭ ނުބައި ހަމަހަމަ ކުރުމަށް ބަދަހިކުރުމުގައި ސަރުކާރުން ކުރާ ވަކިކުރުމުގައި ބަރުދަސްކުރުމުގައި އަޅުގަނޑު ވަރަށް ބޮޑަށް ގަބޫލުކުރަން. އިއްޔަކޮޅު ބަޔަށް. އަޅުގަނޑުގެ ހަމައެކަނި ދާ ބަލިކަމުގައި ވަނީ ނުރައްކާ، ދީ ހަމަގެ އަހަރުތަކުގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ އިދާރީބަލު އާދައިގެ ހުރިހާ ދުވަސްވަރު ހިސާބަށް ދިޔަ. އެއީ އަޅުގަނޑުމެން މި ބޭނުން މާލޭ އިންތިޚާބުގެ ވަޒީފާ ދިނުމުގައި 12 އަހަރު

މޭޒުން ގޮތަކަށް މެޖެން، ދިވެހި ދައުލަތުގެ ހުރިހާ ބާރެއް އޮވެގެން ކަންކޮށްގެން ގޮސްތުގައިވާ ހިސާބެއް. އެހެންނަމަވެސް، ރައީސް މައުމޫނުގެ ހުކޫމަތުން ބަދަލުގެނައުމުގައި އަޅުގަނޑު ގޮތުގައި މުޅި ތަރައްޤީން ވެސް ބޭރުކުރަނީއެވެ. ނުބައި އެހާ އިޤްތިޞާދީ ހާލަތުގެ އަޅުގަނޑުމެންގެ އިޤްތިޞާދަށް ދިރުވާ ހިނގުން މައުމޫނާއި ދައުލަތުގެ ވަނަ އަހަރު 12 ދުނިޔެވީ ވަކަން ވަޒީފާއިން ވެސް މުޅިން ތަރައްޤީން ބޭރުކުރެވުނު ތަރައްޤީގެ އެކަން ފެނިގެން ދައުލަތައް މަޖުބޫރުން އެންމެ ބޮޑަށް ދައުރުވާ ސިޔާސީ ނިޒާމަށް ބަދަލުގެނެސް މި އަޅުގަނޑުމެން މި ބާރު ފޯރުކޮށްދިނީ ރައީސް ކަނޑައަޅާ ބައެއް ކަމެއް. ބަދަލު ގެނައުމަށް އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވަނީ. އިޞްލާހީ ރައީސް. ހުރިހާ ފިކުރުތަކެއް، އަޅުގަނޑު ކަން މާ ގިނަ ރައީސް، އަޅުގަނޑު ގޮތުގައި އަޅުގަނޑު ހިނގާން މާ ގިނަ ނޫނަސް 2005 ވަނަ އަހަރު ފެށުނުއިރު ބަދަލުކުރާ އެއްބަސް ބަދަލުކުރުމަށް މިފަދަ ކަމެއް މި އެކީ އެއްބަސް އެކުލެވިގެން، މިފަދަ އެކުލެވޭ ފުރުޞަތެއް، މަސްލަހަތު ފުރުޞަތު ބަދަލުކުރެވުނު، ނުލިބި ކަލެޝަކުގެ ދަރުމަ. އެހެން ބަދަލުވާ ސިޔާސީ ފަރާތްތައް ފަދައިން ހުރިހާ މަސްއޫލިއްޔަތުން އެ އަހަރު ދިއައީ، 2005 ވަނަ އަހަރު ދިއައީ މި މަޖިލީހުގެ މެންބަރުންނަށް ދެވުނު، ކަނޑައެޅުން އެ މުންބަރުން އެ އަހަރުގެ، 2005 ވަނަ އަހަރުން ބަދަލުކުރި ފުރުޞަތު ތަޢާރަފުކުރި ބަދަލުން. ސިޔާ ވަރު ރައީސްގެ ބަދަލުވެއްޖެ ނަމަ، ސިޔާސީ ހުރަހަކީ؛ އަޅުގަނޑު ބޮޑު ފަރާތަކުން ނުވި. ސިޔާސީ ހުރަހަކީ ބަދަލު ފުރުސަތުދިނީ ސިޔާސީ. ތިމަންނަމެންނާ ބޭނުން ކަމެއް ނުވި. އަޅުގަނޑުމެންގެ ބަދަލުވެއްޖެ ނަމަ، ފުރުޞަތު އިޞްލާހީ ހުރަހެއްގެ ބަދަލުއެވެ. ވަރަށް ބޮޑު ބަދަލެއް އެބަ ހުރަހެއްވި. އެހެންނަމަވެސް، އެކަމަކު މަސައްކަތްތަކުން ގެނައުމާ އެކަން ފުރުޞަތު މިއަދު ރިސާލަތު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ސިޔާސީ މަސައްކަތްތަކުން ގެނައުމަށް އެއިރުއެގައި އެކަން ސަރުކާރާ އިދާރާތަށް، ސިޔާ ކަނޑައެޅުން ބަދަލު ފުރުޞަތު ބޮޑުބޮޑު މަސައްކަތްތަކުން ގެނައުމަށް، މިއަދު ނިކުމެވަޑައިގެން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ބިރުދައްކާ މަސައްކަތްތަކުން ކަމެއް ނެތް. އަހަ މަޖިލީހުގެ ބިރުދައްކާކަމުގެ ވިސްނުމުގައި ވަކިކަމެއްކުރުމުގެ ގެނައުމަށް. ބަޔަކު، މިފަދަ ކަމެއް މި ދާއިރާއަކަށް ނުކުރެވޭތޯ. އެފަދަ ކަމެއް މި ދާއިރާއަކަށް ނުކުރެވޭތޯ. މި ފަހަރު އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވަނީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ބެލުމަށް އަދި އަހަރެން އެއީ، ފަހަރުގައި ބައެއް މުނިބަރުން ނިވިފަ އެ ފަހަރަކު ބަދަލުކުރުން، އަޅުގަނޑުމެން މި ފަހަރުއް އެކުލެވޭ ބަދަލު ފުރުޞަތުގެ ބޮޑުވެގެން. އިޞްލާހީ ރައީސް. އަޅުގަނޑު ބަދަލުވެއްޖެ އެއްވެސް މުނިބަރަށް މިއަދު މިއީ ބޮޑު ބަޖެޓް ބޭނުން ވަރަށް ފަހަރުއެކުލެވޭ ހަމަ އެއްވެސް ބަންޑާރު ނުވި. ބަރުވުރު ސަހަބޯއް އެބަހުރި އިނގޭތޯ. ބަރުވުރު ސަހަބޯއް އެބަހުރި. އެހެނިހެން އެއް ސަހަބޯ، އަޅުގަނޑު ބަދަލުވެއްޖެ ބޮޑުވެގެން އަޅުގަނޑުމެން ހެދީ ފިކުރު އެކަނި އިސްލާހު، މި މަޖިލިސްގެ މި ފުރުޞަތުގައި ދަރަޖައަކަށް ބަދަލުގައި ދައުރާ ފަހަރަކަށް ކުރިއަށް ގެންދަނީ. އެހެ ދިރާސާކޮށްފައި ނިމިގެން ދެން ނިކުމެ ކަރުދާސްތައް، ދެން ނިކުމެ ބޮޑުވެސް ބޮޑު މަސައްކަތްތަކުން ގެނައުމަށް ބަދަލުގައި ހިމެނޭ މަސައްކަތްތަކުން ގެނައުމަށް ކުރިއަށް. އެހެންނަމަވެސް، ހިމާޔަތް މި ކުރިން ހިނގާލާ 5 ދުވަސް ފަހުން. ކުރިން ވަރަށް ގިނަ ބަޔަކަށް މިހާރު ވަނީ ޖެހިފަ. ދެން އެއަހަރު ބަދަލުއަށް ނުކުރެވި ބައެއް މަޖިލިސްގެ ބަދަލުކުރެވޭނެ ގޮތެއް. ބަދަލު ނުވެސް އެންގޭ. އެހެންވީމާ، މިހާރުގައި

މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން ތެދުވެ ބަހުސްގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ ބަދަލަށް މިވެނި އެއްޗެއް ކިޔައިދޭނޭ، އެވެނި އެއްޗެއް ކިޔައިދޭނޭ ބުނުމުގެ ބޭނުމުގައި އޮތީ ކަމަކަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލެއް ނުކުރަން. އޭގެ މައްސަލައަކީ، މި މަޖިލީހުގެ ރައީސް. އެހެންނަމަވެސް، މި ކަންކަމަށް ހިނގައިގެންދާންޖެހޭނީ ދިގު ކުރިންވެސް ކުރާ ރީތި އުސޫލުން ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދެވަނަ ސަބަބަކީ، އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ގަބޫލުކުރަންޖެހޭ ދިވެހި ދައުލަތުގެ ބަޖެޓު ތާރީޚުގެ ވާހަކަ މި ދައުރަކީ. ދިވެހި ދައުލަތުގެ ބަޖެޓު ތާރީޚުގައި މި އިންސާފު ނިޒާމް. އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލުކުރަންޖެހޭނެ. ނިޒާމް ވަރުގަދަ މުސްތަޤިއްރުކަން އަދި އިންސާފުވާކަން؟ އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު ސުވާލުކުރަންޖެހޭ. އެއީ ތިއްބޭ، އެ ކޮމިޓީގައި ތިއްބެވި ޤާނޫނުވެރިން ނިކަން ބައްލަވައިލައްވާ! ކޮންކަހަލަ ތަޖުރިބާ ހުރި ޤާނޫނުވެރިންތަކެއް، ތަޢުލީމީ ޤާނޫނުވެރިންތަކެއް، ޤާބިލު ޤާނޫނުވެރިންތަކެއް ތިއްބެވީ. ވިޔަފާރީގެ ގޮތުން ބިޒްނަސްގައި ވިޔަފާރިވެރިން، ސިޔާސީ ގޮތުން ބިޒްނަސްގައި ވިޔަފާރިވެރިން ޤާސިމް އިބްރާހީމް ފަދަ، އިބްރާހީމް މުޙައްމަދު ސޯލިހުމެން ފަދަ، އިލްޔާސް ފަދަ، ފަރާސްމެން ފަދަ، އަޙްމަދު އަސްލަމްމެން ފަދަ ބޭބޭފުޅުން ތިއްބަވަނިކޮށް، ފުދޭ ވަރު ބޭބޭފުޅުން ތިއްބަވަނިކޮށް އެ ކޮމިޓީގެ މުޤައްރިރުކަން، ނަހަމަ މުޤައްރިރުކަން މި ކުރަނީ ކޮންބައެއްތޯ؟ އޭގެ ބޭނުންކަމަކީ ބަޖެޓު ކޮމިޓީގައި މި ސަރުކާރުން ވައްކަންކުރަން ބޭނުން ޚަރަދު ބަޖެޓު ފާސްކޮށްގެން ކަންކަން ކުރުން. ދެން ކުރިއްޔާ އަޅުގަނޑުމެން މިދަނީ ދައުލަތުގެ؛ ރައްޔިތުންނަށް ބޭނުންވާ ތަނަވަސް ބަޖެޓެއް ފާސްކޮށް ނިމޭނީ. ނިމުނީ. މިނިވަން ސަރަޙައްދު އިސްރާފު. ދަނޑުވެރިކަމޯ! އެ ކޮމިޓީގެ މުޤައްރިރު ދޭތި މިދަންނަވާފަދަ އޮންނަން ބޭފުޅެއް ކޮށްފި. ހިސާބު އަހަރު އެއްވެސް ބޭފުޅެއް ނުކުރާނެ. ރިޝްވަތު އަދުލު އެނގޭ ނަމަވެސް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު މިދަންނަވަނީ ރައްޔިތުންގެ މި ފައިސާ ޚަރަދުކުރާ ބަޖެޓު، ރައްޔިތުންނަށް ތަރައްޤީއެއް، ކުރިއެރުމެއް ގެނެސްދޭ ބަޖެޓު ހުށަހަޅާނީ މި ކޮމިޓީން. އޮންނަނީ ބަޖެޓުކޮމިޓީގައި 100 ފަހަރު ހަރަކާތް ޖެހި ވާހަކަ. އެއީ ހިތްހަމަޖެހުމާއެކު އެ ވަނީ؟ ހިނގާ ބަލައިލަމާ. ހިސާބު އަދަދުން ގުނައިލާއިރު ނަހަމަ އެކަތި ބަޖެޓުގެ، އެގޮތުން ފަތުރުވެރިކަމުގެ އިންސާފު ބިލިޔަނުން ނުކުރޭ. އެއީ ހަ ސަތޭކަ. އަޅުގަނޑު ފަސް ކޮންމެވެސް ވަރަކަށް ކުރިއަށް ގެނެސް އުޅުނީ. ޢީދުތަކުގައި ބަޖެޓަށް ބަލާ ގެންދިޔަ. ދުނިޔޭގައި އަދި މިހާރުގެ ވެސް ދިރާސާ ބިރައިން ތާޝާ. މިއީ އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލުކުރަންޖެހޭ އެއްޗެއް. މިހާރުވެސް ހިތްވަރު އެއީ ރައްޔިތުން ސަލާމަތް ޖެހޭ. އެކަމަށް ސަޤާފީ ފާހަގަ ކުރަނީ ހިނގަމުންދާ ހަމަ ސަޤާފީ އޭގެ. އެއްކަމަކަށް ގާތުގަ. ތަރުޖަމާކޮށް ނުކުރޭ. ދިރާސާގެ ތަނަވަސް ބަޖެޓު ކުރަނީ ނުކުރަނީ ހަމަކަމާ؟ ދެންސަރުކާރު ބަޖެޓު ހުށަހަޅާ ގެންދަނީ. އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ގަބޫލުކުރަންޖެހޭ މި ކަންބޮޑުވުމެއް. އެހެންވެސް އަޅުގަނޑު މިދަންނަވާ އަޅުގަނޑުމެންގެ މި މަޖިލީހުގެ ހުރިހާ ބަޔަކު، އިޤްތިޞާދީ މުސްތަޤްބަލުގައި ކަންކަން ކުރުމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު. އެއްކަމަކާތަނުގައި ސާދާ. އިޤްތިޞާދީ ކަރުދާސް. ދެން އެއީ ފުސޭގެ ވާހަކަ ދަތުރުގެ ކަންކަމާ ބެހޭ އަޅުގަނޑު ވަސް ޤަބޫލުކޮށްގެން ދަތިކަމާ، އެ ކަންކަމަށް ވުރެ އުޅުއްވީ ހުރިހާ ފުސޭގެ ވާހަކަ ދައްކާލަނުގެ ނިކަމެތި ބަހުސްގައި ވިދާޅުވި، އަޅުގަނޑުމެންގެ ވަގު

ރައީސާއި ދުސީރާ އެއްވަރުގޮތެއްގަ. ކިހިނެއްތޯ އެހެން ވާނީ؟ ޔަޤީން އަބްދުއްރަހީމަށް އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެ ހަމަ ކަނޑައެޅިގެން އަބްދުއްރަހީމް...

ރިހާސަލުން ވާހަކަދެއްކުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މަޖިލީހުގެ މެންބަރުންގެ ނަންބަރު ގަނޑައިރުގައި މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދާ އެއްގޮތަށް ގެންދަވަން. މަޖިލީހުގެ ހުރިހާ މެންބަރުންގެ ނަން އެބަ ވިދާޅުވޭ. ހަމަ އެއްވެސް ފަރާތަކުން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ ނަންބަރު ލާފައި ވިދާޅުވެއް ނުވޭ. އެކަން ރަނގަޅުކޮށްދެއްވުން ވަރަށް ބޭނުން އެދެން.

ރިހާސަލުން ވާހަކަދެއްކުން:

އަބްދުއްރަހީމް އަބްދުﷲ ތޮއްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ހަނދާންވާ ގޮތުގައި އިނގޭތޯ. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުއްރަހީމް އަބްދުﷲއަށް ޔަޤީން ހަމަ އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެ ފަހަރެއްގައި ވެސް މުސީ ކުރެހި ކަނާމު ހައިން ކަމެއް ވެސް. މުސީ ފުޅުބަޖެޓަ ކުރެހި ވާތީ ހަރަދު ކަމެއް ވެސް އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެ. ދެން ކިހިނެއްތޯ ދުސީރާއި އަޅުގަނޑުމެންގެ ވަގު ރައީސާ އަދި ހަމަކޮށްދީފި؟ ނަންނާނަ އެހެން ވާނެ ގޮތެއް. ދެން އަޅުގަނޑު މުސީ ކުދި ފަދައިގެ ވާހަކަ ދައްކަމު ރައީސް ވެރިއަކަން އަޅުގަނޑުގެ ފަހަރެއް ހިފެހެއްޓި ނުވޭ. އަޅުގަނޑުގެ ފަހަރެއް ހިފެހެއްޓީ އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ މި ބަޖެޓް ހަމަ ނުނުކާ. މިއީ ރައްޔިތުންނަށް ނިކަމެތިކަން ގެނެސްދޭ ގޮތަށް އެކަށައަޅުވައިފައިވާ ބަޖެޓެކޭ. މިއީ ރައްޔިތުންގެ އަތުން ރައްޔިތުންނަށް ހުރިހާކަމެއް ދީ ގޮތަށް 11 ބިލިއަން ހަރަދުކުރުމަށް ވެސް ރައްޔިތުން އަތުން 25 ބިލިއަން ދަޢުލަތަށް ގޮތަށް އެއް ބަޖެޓެކޭ. މިއީ އަޅުގަނޑު ގަޔާވާނުލާ ގޮތެއް ހަމަ ކަނޑައެޅިގެން ރައްޔިތުން އަންނަނީ ނުލާ، ނުކައި ތިރީއްޔާ ގޮނޑު ގޮތަށް އެއް ބަޖެޓެކޭ. އެހެންވީމާ، މިފަދަ ބަޖެޓުތަކަށް އަޅުގަނޑުމެން އާއެކު ބުނެގެން އަޅުގަނޑުމެން ރައްޔިތުން ތަސްވީރުކަން ތިބި މިހާރުގެ ގޮތަށް އަޅުގަނޑު ގަޔާވާނުލާ ގޮތެއް މި ބަޖެޓް މި އެއް ގޮތަށް އެއްވާ ފާސްކުރުމަކީ އަޅުގަނޑުމެން ރައްޔިތުންނާ ދިމާލަށް ކުރާ ވަރަށް ބޮޑު ބިރުންސާފުކަމެކޭ. އަޅުގަނޑުމެން އަބަދުވެސް ގަޔާވާނުލާ ގޮތަށް ބުނާނީ މިއަދު މި އެއް ސަރުކާރަށް ކާނަގެ ކަމުގެ ކާނަގެ ވިސްނުމެއް އެއްސަރުކާރުގެ ގޮތެއް. ކާނަގެ ވިސްނުމަކީ ހިރިޝަރު މިފަރާތުން ބޭސް ދީނަ ފާޅު ބިޔަސް. އެ ނަގާ މަސައްކަތުގެ ޖަރާކަތު ވިދިސް. އެ ނަގާ ތަޙުރީގެ މަސައްކަތުގެ މުސްތަޤުބަލް. އެއް ޙުސޫސަކަށް ބުރުއި މި އެކީ. މި ޤާނޫނުގައި ޙުސޫސަކަށް ބުރުއި މި އެކީ ވެސް ކަނޑައެޅިފައި ނުވެއެވެ. މިހެން މިކަން ބުނެލެވޭނެ. މިހެން ދެކުނު އަނިޔާވެރިކަން މަޖާރާކަތު ބުރަ. އެހެންވީމާ، މި ޤާނޫނުގެ މި ކަންތައްތަކާ ރަނގަޅުކުރުވީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ރަނގަޅު ބަޖެޓެއް، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ކަނޑައަޅާ ރަނގަޅުކަން ރައްޔިތުންނާ ހިސާބަށް ރަނގަޅު ބަޖެޓެއް ގެންނަސްޑިފާ ކަމަކަށް އަޅުގަނޑު ގަޔާވާނުލާ ހަމަ އަޅުގަނޑު މިދަންނަވާނީ މި ބަޖެޓަށް ފާސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކިއެއްކާ ބިރެއް ދެކޮޅަށް އަޅުގަނޑު ބާރުއަޅާލަމުން ހަމަ ނުނުކާ. އަޅުގަނޑުމެން އަޅުގަނޑު ގަޔާވާނުލާ ގޮތަށް

އެމް.ޑީ.ޕީން ބޭނުންވާ ގޮތަށް ރައްޔިތުންނަށް ތަރައްޤީ ގެނެސްދިނުމަށް އަޅުގަނޑުމެންގެ ވިސްނުމާއި ފިކުރާ އެއްކޮށް، އެއްބާރު އެންމެން އެކުވެގެން ރައްޔިތުންނަށް ތަރައްޤީ ގެނެސްދިނުމަށް މަސައްކަތްކުރާނީ ހަމަ އަޅުގަނޑުމެން ކަންތައްތަކުގައި އާއެކޭ ބުނާނަމޭ. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން. މަޖިލީހުގެ ބަހުސްގެ ތެރޭގައި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ކުރިއަށްގެންދަވާއިރުގައި ދޭތެރޭގައި ނިކަމެތިކަން އަޅުގަނޑު އަރައި ވާހަކަދެއްކެވީމާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ ވާހަކަފުޅުތަކަށް ކުޑަ ހިތްހަމަނުޖެހުމެއް ވަނީ. އެހެންނަމަވެސް، މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގައި މަޖިލީހުގެ މެންބަރުންގެ ނަންގަނޑުގައި ހިނދު ބަސްބުނުމާ ގުޅޭ އަޑު ކަމެއް. އެކަން ކުރެއްވުން ހައްދުފަހަނައަޅައިގެން ނުކުރެއްވުން ރަނގަޅު. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ކެނދިކުޅުދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުﷲ ރިޔާޟަށް.

ކެނދިކުޅުދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުﷲ ރިޔާޟް ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ، 2017 ވަނަ އަހަރަށް ހުށަހެޅިފައިވާ ބަޖެޓާ ބެހޭ ގޮތުން އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން، މިއީ ރައްޔިތުންނަށް ފަހި ދިރިއުޅުމެއް ހޯދައިދިނުމަށް ތައްޔާރުކޮށްފައިވާ ބަޖެޓެއް ނޫން ވާހަކަ. އަޅުގަނޑަށް މި ބަޖެޓް ތަޞައްވުރުވެގެން މި ދަނީ، މިއީ ބޮޑެތި ޕްރޮޖެކްޓުތަކެއް ހިމަނާފައިވާ، އަދި ފިހިކުރުމުގައި ޓީޓީ މިހުންނަނީ އޭގެ ސަބަބުން ނާޖާއިޒު ފައިދާ ނަގާނެ ގޮތަށް މިހާރުވެސް ކަންކަން ހިންގަމުންދާތީވެ، އެ ފުރުޞަތު ހުޅުވާލަން ރާވާފައިވާ ރޭވުންތަކާއި ކަމަށް. އަދި މި ބަޖެޓް ތައްޔާރުކޮށްފައި މި ވަނީ ވެސް ދިވެހިރާއްޖޭގެ އާބާދީއަށް ބޮޑެތި ބިޒްނަސްޓައިކޫނުން ހުންނަކަން ފެނޭ އަޅުގަނޑަށް މި ފުރުޞަތުގައި ފާހަގަކޮށްލަން. ބޭނުމީ ޗައިނާ ސަރުކާރުގެ މި ސަރުކާރަށް، ބަޖެޓް ތައްޔާރުކުރުމުގައި ފާހަގަކޮށް، ފިނޭންސް މިނިސްޓަރު ވެސް، ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ އޮފީހަށް ވެސް، އަދި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އާޒިމުން އިދާރާތަކާއި ދީފައިގެން އެ މަޢުލޫމާތު އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާގައި ހިމެނޭ 5 ރަށުން، ރަށުގެ ކައުންސިލުން ލިބުމުން ފޮނުއްވާ މަޢުލޫމާތުތަކުން ވެސް ހިއްސާކުރި މިއިން އެއްވެސް ވަރަކަށް ރައްޔިތުންގެ އަޖެއަރާތައި ނަތީޖާކަން ހިތާމަޔާއި ޤަބޫލުކުރަން. އަދި މި ބަޖެޓާ ބެހޭ ގޮތުން ބަޖެޓު ކޮމިޓީގައި ޕީ.އެސް.އައި.ޕީއަށް، ހުށަހަޅާ ތަރައްޤީގެ ޕްރޮޖެކްޓުތަކުގެ ވާހަކަދައްކާއިރު، ދަނޑުވެރިކަމުގެ ޕްރޮގްރާމް އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާ؛ ކެނދިކުޅުދޫ ދާއިރާގެ 5 ރަށް ހިމެނޭ ގޮތުން، އަދި ޕީ.އެސް.އައި.ޕީ ޕްރޮޖެކްޓުތަކަށް ސަރުކާރުން ބަރާބަރަށް، ކަނޑައަޅާފައިވާ ޖުމްލަ އަދަދު އާބާދީއަށް ނިސްބަތުން ގޮތަށް އެހެން ވަޙީނިއްޔާ ކަމެއް ނުވާ އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ، އަޅުގަނޑު ފާއިތުވެދިޔަ ސަރުކާރުގައި ޑިޕާޓްމެންޓް ގޮތުގައި އަދި އިދާރާގެ ފެންވަރު ކަމަށް ބޮޑެތި ކަންކަމުގައި ސިޔާސީ ޕާޓީތަކަށް ތިބިނަމަ ތަފާތުކޮށް ހިތްހަމަނުޖެހޭ ކަމެއް. މިކަންކަމަށް އިސްކަންދެވިފައިގެން އަޅުގަނޑު ދާއިރާގައި ވެސް؛ އަޅުގަނޑު ވިސްނާ ހުރަސްތަކާއިވެސް އަޅުގަނޑު ދާއިރާގެ

އެންމެ ރަނގަޅަށް ނަމަވެސް އެންމެ ޕްރޮޑަކްޓިވްކޮށް ނަމަވެސް ސަރުކާރުން ހިންގަވައިދެއްވުމަށް. އެކަން މިއަދު ވެސް އަޅުގަނޑު ތަކުރާރުކުރަން. މިހާރުވެސް ލިޔުނުގައި އޮތީ އެއްވެސް ގޮތަކަށް ރައްކާތެރިން ނޫނީ ކަންތައްތައް. ވަރަށް ކުދިކުދި ކަންތައްތައް. 5 ވަރަކަ ރަޖިސްޓަރީގެ ޕްރޮޑަކްޓިވް ޖަމްޢިއްޔާގައި މުޅި ޤައުމުގެ ހުރިހާ ރަށަކަށް ޕްރޮޑަކްޓިވް ދޫ ކަމަށް ފުރަގަސްކޮށްފައި އޮތީކަން އަޅުގަނޑު ފުރަގަސްކުރަމުން، ބަޖެޓް ކޮމިޓީން ދިރާސާކުރާއިރުގައި މިހާރުވެސް އަޅުގަނޑު އެ ކޮމިޓީގައި ހިތްޕުޅު އެ ވާހަކައަށް އިސްލާހުތަކެއްކަމުގައި އޮންނާނީ. އަޅުގަނޑު އުއްމީދުކުރަން ބަޖެޓް ކޮމިޓީގައި މިކަން އަލުން ރިވައިޒްކޮށް ރައްޔިތުން ބޭނުންވާ ކަންތައް؛ ރައްޔިތުންނަށް އިސްކަންދީ ރައްޔިތުން އެދޭ ކަންތައްތަކަށް ސަރުކާރުން އެ އަޑުއައްސަވައިގެން ކުރިއަށްގެންދިއުމަށް. އެހެންވީމާ، އެކަމަށް އަޅުގަނޑު އިލްތިމާސްކުރާ ވާހަކަ ދަންނަވަން. އާދެ، މި ބަޖެޓުގައި އަޅުގަނޑު ކަންބޮޑުވާ މައްސަލަތަކެއް އެބައޮތް. ވަކިން ހާއްސަކޮށް އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލު އެބަކުރަންޖެހޭ ދިވެހިރާއްޖޭގެ އެންމެ ބޮޑު އާބާދީއެއް މި އޮތީ ސިވިލް ސަރވިސް މުވައްޒަފުންގެ ގޮތުގައި، ވަޒީފާއަދާކުރާ ފަރާތްތަކަށް ބަލާއިރު. މިއަދުގެ ރަޖިސްޓަރީ ސިވިލް ސަރވިސް މުވައްޒަފުންގެ 98% މުވައްޒަފުންނަކީ 10000 ރުފިޔާއަށް ވުރެ މަދުން މުސާރަ ލިބޭ މީހުން. މިހެން މިކަން އޮތްއިރުގައި މި ހުރަސްއެޅިފައި އޮތީ ބަޖެޓުގައި މި އޮތީ 117 މިލިއަން މަދުކޮށްލާފަ. އޭގެ މުސާރައާ ސިވިލް ސަރވިސްގެ މުވައްޒަފުންގެ ކޮންމެވެސް ބަދަލަކަށް އެ މީހުން ގެއްލުން ލިބޭ އާމްދަނީ، ކޮންމެ މަހަކު ގެއްލޭ ގެއްލޭ ބިލޭ އާމްދަނީ ދޫކޮށް އަހަރު ނިމޭއިރު 117 މިލިއަން ރުފިޔާ މަދުވާނެ. މިއީ ކޮންމެވެސް ރައްޔިތުންނަށްވާ މަދުވާ ފައިސާއެއް. މިއީ އަޅުގަނޑު އެއްގޮތަކަށްވެސް ގަބޫލުކުރާ ކަމެއް ނޫން. އަޅުގަނޑުމެން ދައުލަތުގެ އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރ މަޝްރޫޢު ތަރައްޤީގެ އަދި ބޮޑެތި ޕްރޮޖެކްޓްތަކުގެ އަދި މަސައްކަތް ގޮތުން ގެއްލޭ ދަނޑުވެރިކަމުގައި؛ އަދި ހާއްސަކޮށް ސަބްސިޑީ ތަފާތުކުރުމުގެ ވިޔަފާރިއެއް ސަރުކާރުން ގެންގުޅެމުންދާއިރުގައި ރައްޔިތުންނަށް ލިބޭ އާމްދަނީ މަދުވުމަކީ އަޅުގަނޑު ވަރަށް ކަންބޮޑުވާ މައްސަލައެއް. ރައްޔިތުންނަށް ލިބޭ އާމްދަނީ ކުޑަވެގެން ދާއިރުގައި ސޯޝަލް ސެކިއުރިޓީއަށް ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާ ފައިސާގެ ގޮތުގައި މިއަހަރު މި ހުރިހާގޮތަކުން އޮތީ ބަޖެޓުގައި 543 މިލިއަން ރުފިޔާ މަދު އެބަވޭ. އޭގެ މާނައަކީ، މިއީ ކަންބޮޑުވާ ރައްޔިތުންނަށް މަދުވާ ފައިސާއެއް. އެހެންވީމާ، އަދި ލިބޭ އާމްދަނީ މަދުވެފައި ސިއްޙީ ގޮތުންނާއި އެހީތެރިކަން ގޮވާލުމުން ދައްކަނީކުރުމަށް ފައިސާ އެ މީހުންގެ އަތުން ހަރަދުކުރާ ކަމަށް ވަންޏާ އެއީ އެ މީހުންގެ ދިރިއުޅުމަށް އަސަރުކުރާނެ ކަމެއް ކަމުގައި ދެކެން. މިއަދު މި އޮތީ އިލެކްޓްރިކްގެ ސަބްސިޑީއާއި ފެނުގެ ސަބްސިޑީ ކަނޑައިލާފަ. އަދި ފުޑް ސަބްސިޑީން ގޮތުގައި ކަނޑައަޅާ 300 މިލިއަން މި އޮތީ މަދުކޮށްލާ. މިހާވަރަށް ކަންތައްތައް ހިންގުމުގައި ގޮތް ޒިންމާދާރުކުރުވާ، އަދި އެ މިހާރު މިއަދަކު ތެރޭގައި ބިލިއަން އޯވަރބަޖެޓްވެފައި ދައުލަތުގެ ކޮމްޕެނީތަކުން ދިން ހުރިހާ ޚިދުމަތަކީ ބަޖެޓް އަދަދު އަހަރު ބިލް އެއްކަލަ މަދުވާ ދޮން ރައްޔިތުންގެ ދިރިއުޅުން ކިޔަނީހޭ ވަނީ؟ އަޅުގަނޑަކަށް އެއްވެސް ގޮތަކަށް ނުވިސްނޭ މިކަންކަން ސަރުކާރުން ނިންމަވަން ގޮތެއް. މިހިސާބުން އަޅުގަނޑުމެން މިއަހަރުގެ ބަޖެޓު ބަލައިލިއިރު ވެސް މި ބަޖެޓުގައި ވެސް އެބައޮތް 300 މިލިއަން ކަމަށް ޖެހިސްޖެހީމާ. އެކަމަކު މިއަދު އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި

ރިވައިޒްކޮށްފައިވާއިރުގައި ގާތްގަނޑަކަށް 4.5 ބިލިއަން އެބަ ދެ ހިސާބުވެގެންދޭ. އެހެންވީމާ، ބަޖެޓުގައި މިޖަހާ އަދަދުތަކަކީ ހަމަ ނިޒާމީ އަދަދުތަކެއް ކަމަށް، މިއީ ރިއަލިސްޓިކް އެސްޓިމޭޓްސް ނޫންކަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ފާހަގަކުރެވޭ. މިއީ އިމްޕްލިމެންޓް ނުކުރެވޭނެކަން. ދައުލަތަށް ލިބޭނެ ކަމަށް ކަނޑައަޅާ އާމްދަނީއަށް ނުލިބޭކަން. ހަރަދުތައް ބޮޑުވާކަން. ބަޖެޓް މިއީ އަސާސީގޮތުން ރީތި ސިޔާސީ ބަޖެޓެއް ދެރަ ދައުލަތަށް ޢާއްމު ކުރިމަތިވާނެ އަދަދުތަކެއް، އެހެންވީމާ، ދިރާސާކުރެއްވުމަށް އަދުން އިތުރަށް ވިޝަންގެ ކަންކަންކުރުމުގައި ދަނީ. ހަމައެއާއެކު އަޅުގަނޑު ހަމަ އެއްގޮތަކަށްވެސް ތާއީދު ނުކުރަން ބަޖެޓުގައި ހިމަނާފައިވާ ސިޔާސަތުތަކަށް. މިއީ ޤައުމުގެ އިޤްތިޞާދަށް ގެއްލުންވާނެ ބަޖެޓެއް. މިހެންވާއިރު އަދި ބޮޑުކޮށް ސަރުކާރުން މިކުރަނީ ދަރަނި ހިފުން. ޤައުމީ ދަރަނި އިތުރުވެގެން މިދާ މިންވަރަށް ބަލާއިރު ސަރުކާރުގެ ހަރަދުތައް ކުޑަކުރުމަށް އަދި އާމްދަނީ އިތުރުކުރުމަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ ފިޔަވަޅުތަކަކީ އޮޅުވާލުމެއް. ޖީ.އެސް.ޓީ. ރޭޓް ބޮޑުކުރުމަކީ ރައްޔިތުންގެ ދިރިއުޅުމަށް ބުރަވާ ކަމެއް. ސިޔާސީ މަޤްޞަދުތަކަށް ޓަކައި ދައުލަތުގެ ފައިސާ ހަރަދުކުރުމަކީ ކަންބޮޑުވާ ކަމެއް. އެމް.ޑީ.ޕީ. ސަރުކާރުގެ ވަޢުދުތަކާ ހިލާފަށް އަގުތައް މަތިކުރުމުން ރައްޔިތުން ދަނީ ކުރިމަތިލާން ޖެހިފައި. ހަމަ 25 ޕަސެންޓް ސަބްސިޑީ ކަނޑާލައިފިއްޔާ، ފިހާރަތަކުގެ ޚަރަދުތައް ބޮޑުވާނެ. ޓެކްސް ރޭޓް ބޮޑުކުރުމަކީ މި ދައުރުގައި ތަރައްޤީއަށް ހުރަސްއަޅާ ކަމެއް. އަދި ދަރަނި ދައްކަން ޖެހޭ ފައިސާ ފުދޭނެ ގޮތެއް ނެތް. ސަރުކާރުން މި ކުރަނީ ބަޖެޓް ބޮޑުކޮށް ހަރަދުތައް އިތުރުކުރުން. ޤައުމީ ދަރަނި ވަނީ ހުރިހާ ރެކޯޑެއް މުގުރާލައިފައި. ދައުލަތުގެ އާމްދަނީ އިތުރުވާނެ ހަމައެކަނި ގޮތަކީ ރައްޔިތުންގެ ޖީބަށް އަތްލުން. އަދި ސަރުކާރުގެ މަޝްރޫޢުތަކަށް ބަޖެޓުން ޚަރަދުކުރާނެ ފައިސާ ދައްކަނީ ކޮންތާކުން. މިއީ ސުވާލެއް. ހަމަ ބޮޑު ސުވާލެއް. ޤައުމީ އިޤްތިޞާދު ހިފެހެއްޓޭނެ ގޮތް ސަރުކާރުން ދަނީ ހޯދަން. ޕްރޮޖެކްޓުތަކާ ބެހޭ ގޮތުން ހަމަ ސާފުކޮށް ދެނެގަތުމަށް ދައުރުގައި ސަރުކާރުން ތަފްސީލު ހުށަހަޅާފައެއް ނުވޭ. ޕީ.އެސް.އައި.ޕީ. ޕްރޮޖެކްޓުތަކުގެ ތަފްސީލު ކޮބާ؟ ވަޢުދުވި ފްލެޓުތައް މި ދައުރުގައި ކޮބާ؟ ވަޢުދުވި ބަނދަރުތައް މި ދައުރުގައި ކޮބާ؟ ވަޢުދުވި ހޮސްޕިޓަލް ޕްރޮޖެކްޓުތައް މި ދައުރުގައި ކޮބާ؟ އެހެން ޕްރޮޖެކްޓުތަކުގެ ބަޖެޓުގައި ވަޢުދުވި ފަންޑު ކޮބާ؟ ވަޢުދުވި ސަރުކާރުން

ވިސްނުންތެރިކަމާ އެކު މި ދާއިރާތަކަށް، ޕްރޮފެޝަނަލް ޑިސިޕްލިނުގައި ތިބި، ހާއްސަކޮށް ސަރުކާރުގެ ވަޒީފާ އަދާކުރާ ފަރާތްތަކަށް ދިރިއުޅުން ނުހުރެވޭނެތޯ? އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ގޮވާލަން، މި ބަދަލުތަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ނުވެސް އެކަމަކު ޕްރޮފެޝަނަލުން. އަޅުގަނޑުމެން ޕްރިންސިޕަލުން މި ދަރިން މަދު ބޭރުގެ ކުރިމަތިލުމުން ބާރުގަދަ ދަރުމަތެރިކަމުގެ އަދަދު ދަރިވަރުންނަށް ދޭން. އޭގެ ނަތީޖާއެއްގެ ގޮތުން އަސްލެއްކަމަށްވުރެ ބިރުވެރިކަން އަޅުގަނޑުމެން ބޮޑުވެގެންދާނެ. އަޅުގަނޑުމެން ދަރިވަރުންގެ ދިރިއުޅުމުގެ ވިސްނުން ހުނަރު ގުރުން ގްރޭޑް 10 ސިނގާޕޫރުގައި ކޯސްގެ ކުއްޖަކު އަދި ކޯސްގެ ކުއްޖަކު ވެސް ބޭނުންވާ އެގްޒެކްޓިވް ޕްރޮގްރާމްގެ ޑިޕްލޮމާ ޝަހާދަތް ދޭން. އެ ކުރިންނަށް ހިސާބުކަން ވެސް ބޮޑު ހަމަ ކުރިމަތިލާ ޕްރޮފެޝަނަލް މަސައްކަތްތަކެއް ނޫން. އެހެންވީމާ، ސަރުކާރުން އަބަދުވެސް މި ވިސްނުމާ އެއްގޮތަށް ޕްރޮގްރާމްތަކާއި ސަރުކާރުގެ ދާއިރާތަކަށް ބޭނުންވާ މިހެން ތަމްރީނުކޮށްގެން ބިދޭސީ ސްޓާފުން ވަޒީފާތަކުން ދުރުކުރުމުގެ ގޮތުން އަޅުގަނޑުމެން ޕްރޮގްރާމްތަކެއް އެކަށީގެން ހަމަޖެހިގެން އެބަޖެހޭ. ހަމައެއާއެކު އަޅުގަނޑުމެން ފާހަގަކުރަން، މި ދެއަހަރުގެ އެންމެ ބޮޑު ގޮންޖެހުމަކީ މި ވިދާޅުވި ދިރާސާތަކުގެ ނަތީޖާއަށް ބަލާއިރު، އެ ޕްރޮގްރާމްތަކުގެ ކުރިއެރުމަކީ މި ދިރާސާކުރެވުނު ހާލަތު. އޭގެ ބޭނުމަކީ މި ރަށްތަކުގެ ދަރިވަރުންނަށް. ހަމަ މި ދިރިއުޅުމުގެ ބަދަލު އިސްލާމީ ތަޢުލީމުގެ ފަރާތުން އަޅުގަނޑުމެން ދިރާސާކުރި ގޮތުން މި އެންމެ ބޭރު ސިޔާސަތުތަކާއި ދިމާވާ ހާލަތު އެބަ ފާހަގަކުރަން. އައިސްލަންޑުގެ އަދި ފިންލޭންޑުގެ ހަރަކާތްތެރިކަމުން ބައެއް ސަރުކާރުތައް ޕްރޮފެޝަނަލް ޑިސިޕްލިނުގައި ދިވެހިންނަށް ޚާއްސަކޮށްދީފައިވޭ. އެހެންވީމާ، މި ދިރާސާތަކުން ފާހަގަވާ ގޮތުގައި ބޭރުގެ ބަދަލުތަކަށް ހުރިހާ ދަރިވަރުންނަށް މި ކުޅަދާނަކަން ހޯދުން. ނުވަތަ، އަޅުގަނޑުމެން ދިވެހިން ޕްރޮފެޝަނަލް ދާއިރާތަކުގައި އަދި ސަރުކާރުގެ ދާއިރާގައި ވަޒީފާ އަދާކުރާ. އެއީ އަޅުގަނޑުމެން ދިވެހިން، އަޅުގަނޑުމެން ދިވެހިންގެ ދިރިއުޅުމުގެ އެ ދިވެހި އަދި ބައިނަލްއަޤްވާމީ ދިރާސާތައް މި ކަމުގައި ދިރިއުޅުން، ދިވެހިން ސަޤާފަތުގެ އެހީގައި އަޅުގަނޑުމެން ގޮތެއް ބޭނުންކުރަން. ސަރުކާރުގެ ކަރުދާސް ބޭނުންކުރާ ސަރުކާރުގެ ހިސާބު، ސިޔާސީ ގޮތުން ސަރުކާރުގެ ބޭނުންކުރާ ފޯމުތަކާ ސަރުކާރުގެ ފޯމު ގޮތުން އިންތިޒާމުކުރެވިފައިވާ ކަރުދާސްތައް ދިވެހިން އެ ދިވެހި ބަހުން ބޭނުންކުރާ ގޮތަށް ދިވެހިން ފޯމު ބަހުން ބަދަލުކުރެވޭނެ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު މި ފޯމުތަކުގެ ސަރުކާރުގެ ގޮތަކަށް، ކަރުދާސްތަކުގެ ސަރުކާރުގެ ގޮތުން ސަރުކާރުގެ ގޮތުގައި 100% ދިވެހިން ހަމައެކަނި ސަރުކާރުން މަސައްކަތްތަކުގެ އެކި ބަރާބަރުކަން. އެކަން ކަރުދާސްތަކަށް. އަދި! އަޅުގަނޑު ހަމަ ފާހަގަކުރަމުން، ސަރުކާރުގެ ވިލާރޭ ހަމައެއް އިސްތިޢުމާލު މި ހުށަހަޅާ ކަރުދާސްތަކުން މި ހުށަހެޅި ޖަދުވަލު އަޅުގަނޑު ފުރުމަ ބޭނުން ކޯޑުތަކަށް. ބޭނުން ޖަދުވަލުތަކުގެ އެބަ ހުށަހަޅާ. އިންޑެކްސް ނިޒާމު އެބަ ބަލާ. އޭސީ-ކޯޑުތައް ކަރުޝަން ބަޖެޓުކުރެވުން އެބަ. އިސްލާމީ ސަރުކާރު. ސަރުކާރު ފަސް އޭޖެންސީ ޖާމިޢާ ވިލާޅުވެ، ބަޔާންކުރާ ގޮތަށް ބާރުގެ ނިޒާމު ކުރިއަށް އޭޖެންސީތަކުގެ. ކޮންބަހަކުން ދިވެހި ބާރު އެބޭ? މިއީ ހަމަ ސީދާ ފަރާތުގައި ބޭރު މިހުން

ކޮރަޕްޝަން ޕްރެކްޓިސަސް ހިންގުމަށް ބަކައި ހަދާ ކުންފުނިތަކާއި ދޫންނަތޯ؟ މި ކަންކަން ހުއްޓުވަން އެބަޖެހޭ. މި މަޖިލީހުން އެކަމަށް އިސްކަން އެބަ ދޭންޖެހޭ. އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލުކުރަން ފީއާއި ސަޕްލަޔަރުން ނަގާ ބޮޑު ފިނޭންސަރުން މި ވިއްކަނީ އެ ދުވަސްވަރު ގޮތަކަށް ކޮންމެވެސް ބައެއް ވަރުގަދަ އާދޭ ބޮޑު ނަފާ ނަގައިގެން. ވަރަން ގަދުން ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަން އެމް.ޑީ.ޕީ.ގެ ޗީފް އެކުވެރިން އޮފީސަރ އާއިލާއަށް ޖިބުކަން އަރަހަމައި ހިންގާ ދީފައި ޖަރީމާ ދަރީންނަކަށް ޔޫރަޕިއަން ގޮތަކަށް ހިނގާލާނެތީވެ. ކޮންބައެއްތޯ މިކަންކަން ބަލަނީ؟ މިއީ ހަމައެކަނި ސިވިލް ކޯޓުގައި ބަލަންޖެހޭ މައްސަލައެއް ނޫން. މިއީ ޖިނާއީ ބޮޑެތި ޖަރީމާ. ދައުލަތުގެ ފައިސާއަށް ސީދާ ކޮންފިއުޝަން ބޭންކްރަޕްޓްސީ އެކައުންޓް ފޮރުވި ކޮމްޕެނީ ނަންބަރުގައި ހަދައިގެން ހިނގާ ބޮޑެތި ޖަރީމާ. މިކަން ހުއްޓުވަންޖެހޭ. މި ފައިސާއަކީ އަޅުގަނޑުމެން ސިޔާސީ ރަށްވެހިންގެ ދައުލަތުގެ ޢާއިލާތަކުގެ އަޅުގަނޑުމެން ކާކުއަކީ ފައިސާ. ވީއިރު ހުވާ ދަރުވަސް ހުރި އަކަތަކެއް. އިތުރުން އަޅުގަނޑުމެން ބޮޑު ޒުވާނުންގެ މީހުން ދެކެނީ ރާއްޖޭގެ ސަރުކާރު ޖަމާކުރަން ކުރިމަތިވެ ޒިންމާދާރު ކޮށްގެން ދިނުމަށް ސަރުކާރުގެ ވާދަވެރިޔާ ސަރުކާރާ. ބައެއް ސިޔާސީ ހަރަކާތް އެކަމާ ގުޅުންހުރި ފަރާތްތަކަށް ވެސް ކޮންމެ ފިޔަވަޅެއް ކަމަށް އެކުވެރިން ކަމަކަށް ދަނީ ޖަވާބު ހޯދާ ފިޔަވަޅު އަޅަން. މާލީ އަދި އިޤްތިޞާދީ ފައިސާ ދަރުބާރު ދިނުމަށް ރާއްޖޭގެ ކޮށްފައިވާ ބޮޑެތި ކުށްތަކަށް ޚިޔާނާތުގެ ދަޢުވާ ރައްޔިތުންގެ ދަރިން ސަރުކާރު ކޮށްފައި. ޤާނޫނީ ގޮތުން ކުރިއަށް ދާނަމަ ކޮރަޕްޝަން ފައިސާ ދެނީ ރާއްޖޭގެ ހުރިހާ ފަރާތަކަށް. ސިޔާސީ ކުރިއެރުމުގެ އަޅުގަނޑުމެން ބޮޑު އެކުވެރިކަން ހުރި ކޮމްޕެނީތަކާއި ދުރުގައި ބަހައްޓަންޖެހޭ. ރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީއާ ހަމަ އަސާސީ ޙައްޤުތަކުގެ ދާއިރާ ދެކެން. ފަރާތްތަކުގެ އަޅުގަނޑުމެން ރާއްޖޭގެ ހިމާޔަތް ކުރަންޖެހޭ ހިމާޔަތް ކުރާނެ ގާނޫނެއް ނެތް. އޭރުން ބަލާ ދައުލަތުގެ މުސާރަ ދިނުމަށް. ޤަވާޢިދުތަކާއި އަދި ބާރުތައް ހުރީ ކުރިއަށް ދިޔަނަމަ. ދެން އަޅުގަނޑުމެން ހިޔާލު ތަފާތު. މިއީ އެއް ދުވަހު ބަޔަކު ބައްދަލުވެ މާލީ ހާލަތު ކުރިމަތިކޮށްފައިވާ ދަތިކަން އަޅުގަނޑުމެން ރައްޔިތުން އެބަ ދެކެން. އަޅުގަނޑު މަޖިލީހުގެ ސަރުކާރު އެކުލަވާލި ފައިސާ ކޮށްފައިވާ ކަމަށް ކޮމިޓީ އެޖެންޑާ ޕެނަލްފޯރުކޮށް. އެމް.ޑީ.ޕީ ބޭފުޅުން ކުރިއަށް ގެންދަވާ. އަޅުގަނޑު ޝުކުރު ދަންނަވަން އެބަޖެހޭ. ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އެބަ ފާހަގަކުރައްވާ ފަސޭހަ ޖަވާބުތަކެއް ދިނުމަށް. ކޮމިޓީ މެމްބަރުން ތަންފީޒުކުރަނީ ތޯ؟ މިހާރު ރައްޔިތުންގެ ދަރިން ހިއްސާކުރާނީ ކޮންބައެއްތޯ؟ މިހާރު ރައްޔިތުން ފާހަގަކުރަން. އެ މަޖިލީހުގެ ކޮމިޓީތަކާ ވާހަކަދައްކާ އިޞްލާޙު ގެނައުމަށް އަޅުގަނޑުމެން މި މަޖިލީހުން ބޮޑަށް ދެކެން. ޝުކުރިއްޔާ ރައީސް، އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު ދެއްވުމަށް އަޅުގަނޑު ޝުކުރު އަދާކުރަން، މި ފުރުޞަތު ދެއްވީތީ ޝުކުރިއްޔާ

މި ގެނައި އުޒަން ބިލްގެ؛ ބުއަރިޖަވް ގާނޫނަށް ގެނައި އިސްލާހަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން. އަޅުގަނޑުމެން މި ޤައުމުން އާމްދަނީގެ ގޮތުގައި ލިބެން އޮންނަ ބޮޑު ފުރުޞަތުތަކާއި ގެއްލިގެން އެބަދޭ ބުއަރިޖަވް ގާނޫނަށް މި ގެނައި އިސްލާހުގެ ސަބަބުން. ބޭނުން ފަރާތްތަކާއި ބޭނުން އަދި އެހެން މި ތަރައްޤީގެ ހަރަކާތްތައް ކުރިއަށް ދާނީ އުސޫލު އެއީ އަޅުގަނޑުމެން މިހާރުން ވެސް ބަދަލުކުރަންޖެހޭ ކަމެއް. އަޅުގަނޑު ނިންމާލަމުން ޤާނޫނުއަސާސީގެ 96 ވަނަ މާއްދާގައި (ނ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައި އެބައޮތް ވަރަށް ސަރީހަކޮށް ބަޔާނެއް މި މަޖިލީހުން ވަކި ގޮތަކަށް ކަން ކުރުމަށް ނިންމާ ބަޖެޓެއްކަން. އެއާ ހިލާފުވާ ފަރާތްތަކާ ދޭތެރޭގައި ޚިޔާލުފާޅުކުރެއްވުމުގެ ކަމަށް. މިހާރުހިސާބުން މަޖިލީހުން ނިންމާ ބަޖެޓު އޮތްގޮތަށް ނޫން ހަރަދުކުރަނީ. މިދިޔަ އަހަރު ތެރޭގައި ވެސް 300 މިލިއަން ޑެފިސިޓް އަންނަ ކަމަށް މި ބުނަނީ. މިހާރުހިސާބުން މި އަންނަނީ 4.5 މިލިއަން. ބަޖެޓުގައި ނޯޓް އޮތް މަސައްކަތްތަކާއި...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ގެމަނަފުށި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަލީ އުސާމަށް.

ގެމަނަފުށި ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ އުސާމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ގަދަ ރަޙީމުވަންތަ ﷲ ތަބާރަކަ ވަތަޢާލާއަށް ހަމްދާ ޝުކުރު ކުރަން. އައްސަލާތު ވައްސަލާމު ޢަލާ ރަސޫލިﷲ. މި ބަޖެޓުގައި އިތުރު އެކަށޭގޮތުން މިއުޅޭ އަދި އިތުރު އިސްލާހުން ޝާމިލުކުރެވޭގޮތަށް. ތަރައްޤީގެ މަގުފަހިކުރަން އަދި ބަޖެޓުގެ ކަންތައްތައް ކުރިއަށް ގެންދަވާނެ ކަމަށް. އައްސަލާމް ޢަލައިކުމް ވަރަޙްމަތުﷲ ވަބަރަކާތުހޫ. ރައީސް! މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން ބަހުސް މި ކުރަނީ ދައުލަތުގެ އަޅުގަނޑުމެން ފާސްކުރި ބަޖެޓު 2017 ވަނަ އަހަރަށް ސަރުކާރުން ހުށަހަޅާފައިވާ ބަޖެޓު ބައްލަވާ ގޮތުން. މި ބަޖެޓުގެ ތެރޭގައި އަޅުގަނޑުމެން މި މަޖިލީހުގައި ދައުލަތުގެ މާލިއްޔަތާ ބެހޭ ގާނޫނަށް އިސްލާހުތަކެއް ހުށަހަޅައިގެން އައިސް. އަޅުގަނޑުމެން ހޯދައިދޭން މަސައްކަތްކުރީ ވަޒީފާ ދެވޭގޮތަށް، ރުއްސަރުކާރު ޕީ.އެސް.އައި.ޕީއާ ބެހޭ ގޮތުން އަޅުގަނޑުމެންގެ ބަޖެޓުގެ މަސައްކަތްތަކުގެ ތެރެއިން ފެށިގެން އެހެނިހެން މަސައްކަތްތައް ކުރުމުގެ މަސައްކަތާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ ވާހަކަތައް ރިޢާޔަތްކުރާނެ ދާއިރާތަކާއި، އަދި ރުއްސަރުކާރު ގެންނަވާ ޚިދުމަތްތައް ކަންތައްތައް ހިންގުމަށް ބޭނުންވާ ކަންތައްތައް އިސްލާހުކުރުމުގެ ބަރަކާތުން ވިސްނުމުގައި ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ދަންނަވަން. އެހެންވީމާ، މި ބަޖެޓުގެ މުޅި ރަށްރަށު، ވިލިމާލެ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޅުގަނޑު ނިސްބަތްވާ ހުވަދޫއަތޮޅުގެ އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް ބޮޑަށް ދާއިރާތަކަށް އެބަ ޝުކުރު ދަންނަވަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މި ބަޖެޓު ބޭނުން ކުރުމަށް ބަޖެޓުގައި ބަހުސްކުރާ ދާއިރާގެ ޖީ.ޑީ.ޕީގެ ގަވާއިދު ވަކިން ދަންނަވާލަން. ވިސްނުމުގެ ސިޔާސަތު ބޭނުން ދޭން، މި ހުސްވެފައިވާ

އޮތް ކަރުދާހުގެ 2.3 އަށްވުރެ މި ރިޕޯޓުކުރި. 2017 ވަނަ އަހަރު ހިންގުމަށް ގަސްތުކޮށްފައިވާ ތަރައްޤީގެ މަޝްރޫޢުތަކަށް އިޤްތިޞާދީ އެހެނިހެން ދާއިރާތަކަށް ސީދާ ގޮތުންނާއި ނުސީދާ ގޮތުން މަންފާތެރިވެ، ވަޒީފާގެ އިތުރު ފުރުޞަތުތަކެއް އެކަށީގެންވާ ގޮތެއްގައި އިތުރުވެގެންދާނެ ކަމުގައި މި އޮތީ އެމް.އެމް.އޭގެ ގަވަރުނަރު ވިދާޅުވެފަ. އޮޖަރ ޓޫރިޒަމް ވިޔަފާރިން ސަރުކާރުގެ އެހެނިހެން މުއައްސަސާތަކާއި ކުންފުނިތަކުގެ އޭޓީއެމްކުރުވުމުގެ ވާހަކައާއި، އެ ބާރުވަން ހުރަސްތަކާ ރުކުވާންޖެހޭ ސަރުކާރުގެ ވަގުތީ އިމްތިޔާޒުތަކާއި ދޫކުރުމުގެ ވާހަކަ. މިއީ ހަމަ ތާރީޚީ ދުވަހެއް ވާހަކަދެއްކު އިންސާފު. އަދި ގަވަރުނަރު ވިދާޅުވި، މިއީ ވަރަށް ރަނގަޅު ބަލައިލުމެއް. އަދި އެކަމަކު އަތޮޅުތަކަށް ފަތުރުވެރިކަމުގެ މަސައްކަތްތަކަށް ވަރަށް ގިނައީ. މި ބަޖެޓް ބޭނުން ގޮތުން ބަޖެޓުގެ އާމްދަނީގެ ގޮތުގައި މި އޮތީ 21.9 ބިލިއަން ރުފިޔާއާ ބަޖެޓުގައި ފަތުރުވެރިކަމުގެ ދާއިރާއިން ލިބޭނެ އާމްދަނީއާ ދޭތެރޭ ބަޖެޓުގެ ގޮތުގައި މި އޮތީ ކުރިއަށް ފަތުރުވެރިކަމުގެ ދާއިރާއަށް ވަރަށް ބޮޑަށް މަސައްކަތްކުރާނެ ކަމަށް. އެގޮތުން، ހޯޓަލް ގޮތުގައި ފަތުރުވެރިކަމުގެ އަށްވުރެ މި ބަޖެޓުގެ ވަރަށް ބޮޑު ބައެއް، ބަޖެޓް ރިޕޯޓް އެއީ ފަތުރުވެރިކަމުގެ ދާއިރާއިން މި ބަޖެޓް ތަރައްޤީކުރާއިރު، ދިރާސާކޮށް ވަނީ އަދި ރަށްރަށުގެ އާބާދީއާ އެކު ބަޖެޓުގެ ހަރަދުތަކުގެ މިހާރު ފަތުރުވެރިކަމުގެ ސިޔާސަތުތަކާއި ބައްލަވައިލާފައި. މި ވަޒީފާގެ ރަނގަޅު އިމްތިޔާޒު ސިޔާސަތުތަކުން ފަތުރުވެރިކަމުގެ ޚިދުމަތް ތަރައްޤީކުރުމަށް މި ސުޕަވައިޒަރީ 21 ބިލިއަން ރުފިޔާއާ އެއްޗެހި ރަށުގެ ފަތުރުވެރިކަމުގެ ރަށްތަކުގެ ރައްޔިތުންގެ ހިސާބު ތަރައްޤީއާއި އެހެނިހެން ޚިދުމަތްތަކާ ގުޅުންހުރި ފަރާތްތަކާއި ގުޅިގެން. ފަތުރުވެރިކަމުގެ ބޮޑު ޒިންމާދާރު ވަޒީފާތަކުގެ ހަރަދުތަކާ ދިމާވާ ދާއިރާތަކަށް ކުރެވޭ ބަޖެޓްކުރުމުގެ ސިޔާސަތުތަކުން ހުރި ފަރާތްތަކާ ގުޅުވާ ފަތުރުވެރިކަމުގެ ރަށްރަށުގެ ރައްޔިތުންނަށް. އެގޮތުން، މިހާރު ޚިދުމަތްދެމުން ގެންދާ ފަތުރުވެރިކަމުގެ އަންގަން ގެނެސް ދުވަހުގެ ޚަރަދުތައް ދެކެން. އެއްޗެހި ރައްޓެ. ދަށު އިސްތިހާރުކުރުމުގައި އިސްލާހުތަކެއް މުހިއްމު ވަނީ ޖުމްލަ ފަތުރުވެރިކަމުގެ ނިސްބަތުން އެ ބަޖެޓުގައި އެއީ ފަތުރުވެރިކަމުގެ ކުރިއަށް އަދަދުތަކެއް ގެނެސްދިނީ ބަޖެޓުގައި ޖުމްލަ 17.6 ބިލިއަން ރުފިޔާގެ ހަރަދުގެ ކޮމިޝަނުގެ ބެޖެޓް ވަނީ. އެއީ 200 ބިލިއަން ރުފިޔާގެ އެމްޑީޕީއާ ގުޅިގެން އަދަދަށް. އެއީ 142 އަހަރު ދުވަހުގެ ތަރަގީގައި ދިނުމުގައި އިޤްތިޞާދީ ގޮތުން ބަރުގެ ގޮތުގައި އޮތް އެމްޑީޕީ ވަރަށް ބޮޑު ފައިދާގައި ދިނުމުގެ ތަރުތީބު ފުރަގަސް ފަހަރެއް މި އަހަރު. އެގޮތުން، މިހާރު ފަތުރުވެރިކަމުގެ އަދަދު އިން ފަތުރުވެރިކަމުގެ އެއްބަސްވުމުގެ ފަތުރުވެރިކަމުގެ އަދަދުތައް ތަރުތީބުކުރުމުގައި އިޤްތިޞާދީ ގޮތުން ހަރަދުކުރުވުމުގެ ފަތުރުވެރިކަމުގެ އެބަ ދިރާސާ. ހެއްލަވާ ރިސޯޓު ރާއްޖޭގެ ސިޔާސަތުގެ ތަރައްޤީ އެހެނިހެން ޚިދުމަތް، ދުނިޔޭގެ ބޮޑެތި ފަރާތްތަކުން ފަތުރުވެރިކަމުގެ މި ފަސްގަނޑު ސިޔާސަތުގެ ތަރައްޤީ ފަތުރުވެރިކަމުގެ ސަރުކާރުގެ މި ރަސްމީ ގޮތުގައި ބޭނުން ޖަރީމާ ބޮޑު އިޤްތިޞާދު ގެނައުމާއި. އެގޮތުގެ ފަތުރުވެރިކަމުގެ ނަގަން ބޭނުންވާ ތަރައްޤީއަށް ފަތުރުވެރިކަމުގެ ބޭނުމެއް އެބަދޭ. އެ ބައްލަވާ ހަރަދުތަކުގެ ފަރާތުގެ ދުވަހަކު ބޭރުގެ ތިމާވެށި. ހެއްލަވާ ސްޓޮކްހޯލްޑަރުން އަޅުކަމަށް ފަތުރުވެރިކަމުގެ ބަޖެޓުން ކުރެ ކަމަށް ދައްކަވާފަ. އެގޮތުން ދަނޑުވެރިން، ރަށްރަށް އާބާދީ ފަދަ އިހަށް ރަނގަޅު ތަރައްޤީކުރުމުގައި ސަލާމަތުން ފަރާތްތަކުގެ 300 ބިލިއަން ރުފިޔާއަށް ސްޓޮކްހޯލްޑަރު 300 ސްޓޮކްހޯލްޑަރު، 300 ސްޓޮކްހޯލްޑަރު މި ބަޖެޓް. އެގޮތުން،

އެ އަދަދުތައް އަސްލާ ބަޖެޓް ތަޚުމީނާ ބަލައިގެން އަސްލާ އަގުބޮޑުވުން ތަފާތުވުމުގައި ނިސްބަތް ހުރި ސަބަބުތަކާއި
އިމާރާތްތަކާއި މި ކަންތައްތަކަށް އަސަރުކުރަނިވި ޙާދިސާތައް މިއީ ވަރަށް ބޮޑު މައްސަލައެކެވެ. އެހެންވީމާ، މި ޙާލަތު އުނިކޮށް
އަގުބޮޑުވުން އެބަޖެހޭ ބަޖެޓުގެ އެއް ޒަރޫރީ ކަމެއްކަމުގައި ކުރިއަށްގެންދަވާ ގޮތުގެމަތިން ރަނގަޅުކުރަން ބަޖެޓް އަގުބޮޑުވުން
ގެންދަނިކޮށް ސީދާ އަގުބޮޑުވުމުގެ މި ދަރަޖަ ތަރައްޤީވެފައިވާ ޤައުމުތަކުގައި؛ ގޮތްގޮތުގައި ތަރައްޤީވެފައިވާ ޤައުމުތަކުގައި، ކަނޑައެޅިފައިވާ ތަރައްޤީވަމުންދާ ޤައުމުތަކުގައި،
ދަރަޖަތައް ތަރައްޤީވަމުންދާ ޤައުމުތަކުގައި، ސަރަޙައްދީ ތަރައްޤީވެފައިވާ ޤައުމުތަކުގައި ބޭނުންވާ ގޮތަށް، އަހަރުދުވަހު ކުރިއަށް އަންނަ ސިޔާސަތުތަކުގެ ވަގުތަށް
އެބަހުރި. އެ އެއްބާރުލުން އަގުބޮޑުވުން ގޮސްފައި އެބައޮތް. މިހާރު ވެސް އަގުބޮޑުވުމުގެ ދަރަޖަ ތަރައްޤީވެފައި، އަދި
އަގުބޮޑުވުން އެކަށީގެން އޮތް ގަޑިން ގުޅޭ އެކި ދަރަޖަގެ ތަރައްޤީވެފައިވާ މިހާރު އެބަ ސިޔާސަތުތަކާ މާލީގޮތުން އެމްއެމްއޭގެ
ވަގުތު. ތެދުވެރިކަމާ ބަޖެޓުގެ ތިބުމާއި 4 އިންސައްތަ އިތުރުވެފައިވޭ. އެ 4 އިންސައްތައަކީ ބޭން ހިސާބުގައި ތަފާތުވެފައިވާ އިންސައްތަ.
4 އިންސައްތައަކީ ބަޖެޓުގެ ބޭރުން އެބަ ކުރިއަށްދާ. ސަޕްލައިގެ ސާމާނު މަސްރަފުގައި މި ޢަދަދު. މިއީ ހާލަތު ޕްރޮޖެކްޓްތަކުގެ
ގޮތުގައި ކުރިއަށްދާ ޕްރޮޖެކްޓްތަކެއް. ހަމައެހެން އަގުބޮޑުވުމުގެ ބެހުން މި ޕްރޮޖެކްޓްތައް ވެސް ރަނގަޅުކޮށްގެން ބަޖެޓް ޚަރަދުކުރާނީ
ގޮތަކުން ފައިދާ ކަމަކަށް ވަނީ އަގުބޮޑުވުމާއި ދިމާވާ ސަރުކާރުގެ އިތުރުވުން. މި ދަރަޖަކަށް އިތުރުވެދާނެ ކަމަށް. އެހެންވީމާ،
އަގުބޮޑުވުން އެދުން ޢިލްމީ ދިރާސާ، މާލީގޮތުން އެއްޗެއް އަގުބޮޑުވުމުގެ މި ބަޖެޓުގެ ބައިތަކުގައި 2017 ވަނަ
އަހަރުގެ ބަޖެޓުގެ ބައިތަކުގައި ހިމެނިގެންދާ ގޮތަކަށް ކުރިއަށްގެންދިޔުމަށް. ބައިއަށް، ބޭނުން ހިމާޔަތް ނުވެ. މަސައްކަތުގެ
ގޮތުގެ ކަންކަން 20% އެ އޮތީ ނިމިފަ. އެހެންވީމާ، އަގުބޮޑުވުމުގެ މިކަން ކުރަން ވަރަށް ފަސޭހަ ގޮތްތަކެއް އެބައޮތް.
އެކަމަކު ބަޖެޓް މިއީ ގިނައިން ދޫކުރާ. އެއީ އަގުބޮޑުވުމުގެ ދަރަޖަގެ ގެއްލުންތަކާ ރަނގަޅުކޮށް އެ ކުރާ ޝަރުތުތަކެވެ.
ކުރީގެ ދުވަސްތައް ރަނގަޅުކޮށް ކުރާ ޝަރުތުތަކެވެ. ދެން ބޭނުމުގެ ރަނގަޅުކޮށް އެ ކުރާ ޝަރުތުތަކެވެ. ކުރީގެ ރަނގަޅުކޮށް ކުރާ ޝަރުތުތަކެވެ.
ބޮޑުވުން އަގުބޮޑުވުން ދަށްކުރަން ދިއުމަށްޓަކައި މި ކުރާ ދަށްވުން ދިމާވެއްޖެ؛ އެއީ ދަށްވުމާ އިންޖީނު، ސިޔާސަތުތައް
ދިއުމަށް ވެސް އަގުބޮޑުވުމުން އުސްކަމުގެ ތަކެތި ދަށްކޮށްފައިވާ މި ދާއިރާގައި ވެސް. އެހެންވީމާ، މި ފަސާދަކުން
ރަނގަޅުކުރާ ސިޔާސަތުތަކެއް ބޭނުމީ މި ބަޖެޓް ބޭރުގެ އަގުބޮޑުވުމުން މުހިއްމު މަސައްކަތްތަކުގައި އަގުބޮޑުވުން އެބޮޑު މި
އިޤްތިޞާދީ ހުރި ޖެންގަޅުން ވެސް މިހާރު ތަރައްޤީކުރުމަށް، ގަވާއިދު އަގުބޮޑުވުން ބަޖެޓް ބައިތަކައި ހިމަނައިދިނުން.
ހަމައެއާއެކު އިޤްތިޞާދީ ރަށްވެސް، އަގުބޮޑު ފަހަރެއްގަ ބޭނުންވާ އަހަރު ކަމަކީ މަސްވެރިކަމުގެ ސިނާޢަތުގެ ބައިތަކައި
އަގުބޮޑުވުން ކުރިއަރާން ހިފުމަށް މަސައްކަތްކުރަން އެބަޖެހޭ. އަގުބޮޑުވުމުގެ މި ދަރަޖައަށް، ހައްޔަރުކުރި ދަޢު،
ދޭއިރު މިއީ ތަޢުލީމުގެ މަސްވެރިކަން ތަރައްޤީކުރި އަދަދު. އެހެންވީމާ، އަގުބޮޑު އިތުރުކުރެވޭ މި ބަޖެޓުގެ ދަރަޖަ އެއް
ޢާއިލާތަކުގެ ކަންތައްތަކާއި ހިމެނިގެން އޮތީކަން. އަދި ފިނޑިފަސް ޕޮލިސީތަކުގެ ފައިދާކުރާމީހުން މަސައްކަތްތެރިން،
މުރާޖައާކުރަ މަސްއޫލިއްޔަތު އެކިއެކި ކަންތައްތައް މި ޕްރޮޖެކްޓްތަކުގެ ދަރަޖައި ހިމެނިގެން؛ މި ބަޖެޓުގެ ދައު ހިމެނިގެން
ހުރިކަން. އެހެންނަމަވެސް، އަގުބޮޑުވުން އެބަޖެހޭ ޖަގަމަށް ތަރައްޤީކުރުމަށްޓަކައި މި ކުރާ މަސައްކަތްތައް އެއްކޮށް،
ހާލަތުގެ ބޮޑު ފައިދާތަކެއް ޖަމާކުރުން ޕްރޮޖެކްޓުތަކުގެ، މާލިޔަތުގެ ބައިތަކައި، އަގުބޮޑުވުން މިކަމާ

މަސައްކަތްތަކާ އެއްކޮށް މަސްވެރިކަމުގެ ސިނާއަތް ވެސް އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ ތަރައްޤީކޮށް ކުރިއެރުވުމަށް މަސައްކަތްކުރަން. އަޅުގަނޑުމެން މަސްވެރިން އެ ޝަކުވާއަކީ މަހުގެ އަގު ދަށްވަނީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް، ސަރުކާރުން ކުރެވޭނެ ކަމެއް ނޯންނާނެ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސަށް އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެ. ބޭރުގެ އެކި ޤައުމުތަކަށް ވިއްކާ، އަޅުގަނޑުމެން ވިއްކާ އަގަށް ވުރެ ބޮޑު އަޅުގަނޑުމެން ގަންނަ އަގު ތަފާތު ނުޖެހޭނެ. އޭ އަޅުގަނޑުމެންގެ ކުރިއާގެ މަސްވެރިން ވެސް ގަބޫލުކުރާ ކަމެއް. އެކަމަކު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކުރެވޭނެ ކަމެއް އެބަ އޮތް ނޫންތޯ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ބަޖެޓުގެ ތެރެއިން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހޯދިގެން މަސްވެރިކަމުގެ މި ސިނާއަތު އިތުރަށް ފުރިހަމަކުރުމަށް ބޭނުންވާ، އިތުރަށް ވާބެހޭ ތަނަވަސް އަދި ހުރިހާ ކަމަކަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކުރަނީ މަސައްކަތެއް އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިގޮތަށް ހޯދިގެން. އާދޭ ނަސޭހަތެއް މިއަދު އަޅުގަނޑުމެންގެ މަސްވެރިންނަށް ލިބޭ އާމްދަނީއަށް ވުރެ އިތުރު އާމްދަނީއެއް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކުރިއަށް ލިބޭނެ ގޮތަކަށް ވީނަމަވެސް. އަޅުގަނޑު ވެސް ގޮތުގައި ބުނެފައި ވަނީ، ސަރުކާރުން މަސައްކަތް އެބަ ކުރައްވާ. މިހާރުވެސް އެބަ މަސައްކަތްކުރައްވާ. އަޅުގަނޑުމެންގެ ތިމާވެށި ބަލަހައްޓައިގެން މިގޮތަށް ދިރިއުޅުއްވާ މަސްވެރިންނަށް ޕްރޮޖެކްޓް އެއް ނިޔަމަކުރި އެއްޗެއް. މަސްވެރިކަމުގައި އިސްކަން ދިނުމަށް އަޅުގަނޑުމެން މަސައްކަތްކުރަމުން ދާއިރު ވެސް މަސްވެރިކަމުގެ ތަރައްޤީއަށް އަޅުގަނޑުމެން ބަލާނަމަ ދަތިކަމެއް ނެތް. މިކަމުގެ ކުރިއެރުމަށް އަޅުގަނޑުމެން ފަރާތުން ބޭނުންވާ ކަންތައްތައް ކުރުމަށް ބަޔަކު އެބަޖެހޭ. އަޅުގަނޑުމެން އެކަމަށް ކުރެވޭ ހުރިހާ ކަމެއް އެބަ ކުރަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެން ދެކޭގޮތުގައި މި މަސްވެރިކަމުގެ ސިނާއަތް ކުރިއަރުވަން ބޭނުންވާ ފަހިކަމެއް ހުރިހާ ކަމެއްގައި ލިބިގެންދާނެ. އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނާލަން ޖެހޭ ކަމަކީ އަޅުގަނޑުމެން މަސްވެރިކަމުގެ ދާއިރާއަށް އިތުރު ފައިދާ ހުރި މަސައްކަތްތަކެއް ކުރެވޭނެ ކަމުގެ ފުރުޞަތު ހޯދުމާއި، އޭގެ ތެރޭގައި ކުރަންޖެހޭ މަސައްކަތް ވެސް އެބަ ހުރި. ޕްރޮޖެކްޓްތަކެއް ހިންގުމަށް ސަރުކާރުން ވިސްނަވާނެ. މަސްވެރިން މި ގެންނަ ބަދަލުތަކުން އިތުރު ފައިދާއެއް ލިބޭނެ. އަޅުގަނޑު ހަމަ ވެސް މަސްވެރިންނަށް ބޭނުންވާ ޝަކުވާތަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ނިމުމަކަށް ގެނެސްދިނުން. ސަރުކާރުން ހިންގާ މަސްވެރިކަމާ ގުޅޭ ކަންތައްތަކަށް ހަމަ އަދި ރައްޔިތުންނަށް ފައިދާވާ އަޅުގަނޑުމެން ވެސް އަޅުގަނޑުމެންގެ ދާއިރާގެ މަސްވެރިން ގޮތުގައި ސަރުކާރުން ވެސް ތަފާތު ސިޔާސަތުތަކެއް ހިއްސާކުރައްވާ، އޭގެ ތެރެއިން ޕްރޮޖެކްޓް ތަކެއް މިސާލަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ވެސް ފައިދާހުރި އެއްބަސްވުމެއް ވެއްޖެ. އޭގެ ތެރެއިން ސަރުކާރާ މަސްވެރިކަމުގެ ފަރާތްތަކާ ދެމެދު އިތުރު ކުރިއެރުމެއް ގެނައުމަށް ސަރުކާރުން ވެސް އަދި ރައްޔިތުން ވެސް މަސައްކަތް ކުރަމުން އެބަ ދަނީ. އަޅުގަނޑު އުއްމީދުކުރަން ސަރުކާރުން މިކަމަށް މިދިޔަ ބަޖެޓުތަކުގައި ވެސް ފުރުޞަތެއް ލިބިގެންދާނެ ކަމަށް. އަޅުގަނޑުމެން ވެސް މަސްވެރިކަމުގެ ސިނާއަތް ކުރިއަރުވާލުމަށް ސަރުކާރުގެ ބަޖެޓުގެ ތެރެއިން އިތުރު ފައިސާއެއް ހޭދަކުރުމަށް އަޅުގަނޑު އެދެން. އުއްމީދުކުރަން، މި ބަޖެޓުގެ ތެރެއިން އަޅުގަނޑުމެންގެ ރައްޔިތުންނަށް ފައިދާ ހުރި މަސައްކަތްތައް ކުރިއަށް ގެންދެވޭނެ ކަމަށް.

އެއީ ފައިދާއާއި ގާބިލުކަމާއި މަންފާވާގޮތަށް އަޅުގަނޑުމެން ބަޔަކުގެ ތެރޭ ހިމެނިގެން ވެސް، ބޭރުގެން ނަމަވެސް އަޅުގަނޑުމެން ޕްރޮޖެކްޓެއް ހިމަނައިގެން ރިސޯޓުތަކުގެ ތެރޭގައި މަރުކަޒުތަކުގެން އިޢުލާނުކުރި ރައީސް. މިހާރުވެސް ހުވަދޫ އަތޮޅުގައި ރިސޯޓުތަކެއް އެބަހުރި. އެކަމަކު އަޅުގަނޑުމެންގެ ރަށާއި އަޅުގަނޑުމެންގެ ރަސްމީގޮތުން ދުރުވާ އެކައި ޖުވާނުންނަށް އުނދަގޫތަކެއް، ތަރައްޤީވުމާއެކު އުދަގޫން އެބަޖެހޭ. ޖުވާނުންނަށް އެއީ ދަރަންޏަކީ ހުރިހާ ރިސޯޓުތަކުގައި ވެސް މަސައްކަތްކުރުމަށް ވާ ޖާގަ ހުރި ގޮތުގައި ވެސް ހިނގާފައިވާ އިންސާނުން. ބަލާނަމަ، އަޅުގަނޑު ތެރޭގައި ދިރިއުޅެން ޖެހިފައިވާ އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުމިތަކާއި ދެފުށް ހަދައިގެން ހުރިހާ ކަމެއް ކުރިއަށް ދާއިރު ރަށްތަކުގެ މަސައްކަތްތަކެއް އުފެދޭ. އަޅުގަނޑުމެން ބަޔަކީ އެއް ދޭތެރެ ދަނޑުވެރިކަމާއި ދިރިއުޅުމުގެ ބަދަލުތަކާއި ގުޅޭ ބަޔަކީ ޒަމާނީ ތަރައްޤީ އަޅުގަނޑުމެން ހުރިހާ ބައެއްގެ ވަރުގަދަ. މި ރަށުގެ ޖަމާޢަތުގެ އިޖްތިމާޢީ ބާރު ހުރިހާ ކަމަކަށް ބޭނުންވާނެ.

ބިމާއި މަސްވެރިކަމުގެ އަސާސީ ވަސީލަތްތަކާއި ދަތުރުފަތުރުގެ ޚިދުމަތް ވަރަށް ގިނަ ބަޔަކަށް. ރީތި ކަނޑާއި އަޅުގަނޑުމެން ބަޔަކީ ތިމާވެށި ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ދިރިއުޅުން، ދަރިވަރުންނަށް ހުނަރާއި ހޭލުންތެރިކަން ލިބިގަނެ ދެމެހެއްޓުމަށް، ތަޢުލީމާއި ސިއްޙީ ދަރިވަރުންގެ އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުމަކީ ދަރިވަރުންގެ ތަރައްޤީ ހިމެނޭ. އެހެންކަމުން، އަޅުގަނޑުމެން ދަރިވަރުންގެ ތަރައްޤީގެ ތަފާތު ރިސޯޓުތަކުގެ ޒުވާނުންގެ 9 މިލިއަން ޤައުމީ މި އަހަރު ހިސާބު. އިޤްތިޞާދީ އުމުރުން ޖުމުލަ ވިޔަފާރި، މި ސަރުކާރުން ބަޔަކު އޮތްތަނާއިދުރުގައި ވަރަށް ބޭރުން އަޅުގަނޑުމެންނާ އެކު މަސައްކަތްކުރަނީ. އިދާރާގެ ފަރާތުން ވެސް ވިޔަފާރި، މި ކަންތައްތަކުގައި ސަރުކާރުން ސިޔާސީ ގޮތުން އެ ފަރާތުން ސިޔާސީ ގޮތުން ދޭ ރަށްރަށުގެ ފަރާތުން ކަމުގެ ހިނގާފައިވާ ގުޅުންތަކުގެ ބައިވެރިވުން. އެއީ ފަހަރު ނިމިގެން ސިޔާސީ ރައީސް އަޑު ފަރާތުން ބެލުން ފަހުން ބެލުމުގެ ތަރަކާތްތަކާއި، އެ ކަންކަމުގެ ކުރެވޭން ހިންގުމާއި ރަމަޒާނުގައި އިޖުތިމާޢީ ކަމެއްކަމާބެހޭ ޚިޔާލު. މީހުން ނުނިމޭ އަޅުގަނޑުމެން ބަޔަކީ މަސައްކަތްތެރިއަކަށް ވާތީ. އެންމެ ނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެން ރިޕޯޓުކުރަން، އަޅުގަނޑުމެން ބަޔަކު ތާރީޚުގައި އަދިއަދު ދަރަނި ތަރައްޤީ ކަމެއްގެ ސަފާރީ ކުރިމަތިލާ ސަރުކާރު ކަންކަމުގެ ބަޔަކު ދަނޑުވެރިކަމުގެ އުސޫލުތަކާއި ބައި މި ޖަމާޢަތް. އަޅުގަނޑުމެން ކުރިން މި ބަޔަކު ހިމެނޭގޮތުގައި ދަރަނިވެރިކަމުގެ ސިޔާސަތު މުޅި ރަށުގެ ދަރަނިވެރިކަމުގެ ދާއިރާ ކުރިމަތިލާ. އިޖުތިމާޢީ ހެއްސާ. ޤައުމީ ދިރާސާ އަދިކަމާ ވެސް ބަޔަކީ ހިމަނައިގެން މަސައްކަތްތަކުގެ ކުރުމުގެ އަޅުގަނޑުމެންނަށް އިޤްތިޞާދީ ކުރުމުގެ ބޭ އިސްލާހުކުރުމަށް ހިނގާފައި ދިޔަ. އިޤްތިޞާދު ބޭނުމުގެ މަސައްކަތުގެ ކުރިއަށްދާ ސަރުކާރު ވެސް އިޖުތިމާޢީ ހެއްސާ އަޅުގަނޑުމެން ބަދަލު އެބަޖެހޭ. މިހާރު މި ރަނގަޅު އުފެއްދުން ވެސް ކުރަން ކުރުމަށް ވެސް ދެފަރާތުގެ ކުރުމުގެ ދަރަނިތަކުން މަޢާން މި ކުރެވޭ. އަޅުގަނޑުމެން ހަރުދަނާ ކަމަށް ޝަރުޢީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ހަރުދަނާ ގައި އަދި ހަމައެކަނި އެކަންނެތިގައި އެބަހުރި އެހެއްޔެ ކުރިކަމަށް ކުރުމުގެ ރަނގަޅު އެބަހުރި. އެ މިހުންނަނީ މަސައްކަތްކުރުމަށް ސަރަހައްދު އިޖުތިމާޢީ ހެއްސާ، ނުކުރެވޭ ސަރަހައްދު އެ މިހުންނަނީ މި ބަޔަކުން މަސައްކަތްކުރެވޭ ދަރަނިވެރިކަމުގެ އެގޮތުން ޒުވާނުން ފައިސާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހަމަޖެއްސޭނެކަމެއް. ވަރަށް މުއްދަތު ކަމަކު އިޖުތިމާޢީ ހެއްސާ މި ކުރި ކުރުމުގެ ރިސޯޓުތަކުގެ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ޕްރޮޖެކްޓް ހިމަނައިގެން އޭގެ ތަރައްޤީގެ ފަރާތުގެ ދިރިއުޅުމާ ކަމަން ވަށާ ރަށުގެ، ހަމަ ބޭނުމަށް ކުރުމުގެ ކަން ދޭން ވަރަށް ކުރި ކުރުމުގެ

މަސައްކަތްކުރެވޭނެކަން. އެހެންވީމާ، ބަދަލުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެގޮތަށް ހަމަޖައްސައިދެވިއްޖެ ކަމަށް ވަންޏާ އެއީ ހަމަ ވަރަށް ރަނގަޅު ފުރުޞަތަކަށް ވެގެންދާނެ. އަޅުގަނޑު ހަމަ ހަރަކާތްތެރިވާން ބޭނުންވާ، ކޮމިއުނިޓީގައި ސްޕެޝަލް އޮފިސަރ ވެސް މި ޕްރޮޖެކްޓް ހިނގައިދާނެކަން. އެކަމަކު އަޅުގަނޑުމެން ޕޮލިސް ސްޓޭޝަނުގެ ވަޒީފާ ނިމިގެން އަންނައިރުގައި ޕޮލިސް ސްޓޭޝަނުގައި މަސައްކަތްކުރުން ގޮތްތަކާއި އިންޓަވިއު ރައީސް ދެންނެވޭނެ. އެ ބަދަލަށް ޕޮލިސް ސްޓޭޝަން، ކޮމިއުނިޓީ ޕޮލިސް ސްޓޭޝަން ގާއިމު ގޮތުގައި ވަކި ހަމަ ކޮމިއުނިޓީ ރައްޔިތުންގެ ވަރަށް ބޮޑު އެދުމެއް އެއީ. ކޮމިއުނިޓީގައި އަދި އަޅުގަނޑުމެން ރަނގަޅުކުރުމުގައި މި ޕޮލިސް ސްޓޭޝަން ޤާއިމުކުރެވިގެންދިޔައިމަ، އަމަންއަމާންކަމާއި ސުލްހަވެރިކަން ޤާއިމުކުރެވިގެންދިޔައިމަ އެހެންނަމަ އަޅުގަނޑުމެން ހިޔާލުގައި ގަމާއި ގޮތުން ބަލާއިރު، ރަށުގެ ވިޔަފާރިއަށް ބަޔަކު ކަރަފޫ މަސައްކަތުގެ ޖޫނުން ހިލޭސް އިތުރުވެގެންދާނެ ސަބަބަކީ. ހަމަ ގަހަގަހަރުކަށް ބޭނުންވާ ދުވަސްވަރުގައި ސްޕެޝަލް އެރިއާ މި ޕްރޮޖެކްޓް ހިންގުމުގައި އެބައޮތް. އަޅުގަނޑު ހަރަކާތްތެރިވެގެން ބޭނުންވާ ދުވަސްތަކުގައި ނަރުދަރާ އަދި ކުރިއަށްގެންދެވޭނެ ކަހަލަ ގޮތްތަކެއް ނޫން މި އެއީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު އަދިން ދެކެނިވަރި ވެސް ނަރުދަރާ ކުރިއަށްގެންދެވޭނެ ގޮތަކަށް ކުރިން އޮތެވެ. އަދި އެގިއިއްޔަކު މިހާރު މިސްކިތު އަޅުގަނޑުމެން މިދިޔަ އަހަރުގެ ބަޔަކު ވިކުނުން ކުރިއަކު މިސްކިތުގެ މަސައްކަތް ވެސް ހަމަ ކުރިއަށްގެންދެވޭނެ ގޮތްތަކެއް ހަމަޖެހިގެންދިޔައީ. ކަނޑުދޫހަން ބަރަހަގައިހިނގައި އަޅުގަނޑުރިން ގާވަގަކުރޫނި ސްޕެޝަލް އޮފިސަރގެ މަސައްކަތް އެބައޮތް. އަދި ގޮތް ސްނަބަރުގައި މިހާރު ނުނުވި ނުރި އިމިހާރުމަގ ސްކޫލްގެ ޕޮލިސްގެ މަސައްކަތް ކުރިއަށްތަކާނ ގޮތް މިސް ހަމަޖެހިގައި އެބައޮތް. އެއީ ހަމަ ވަރަށް ރަނގަޅު ކަމެއް. ނުމިތު ސްނަބަރ އަޅުގަނޑުމެން ކުރިހަރުއަގަން ޕްރަންހިއް އަޅުގަނޑުމެން މި ސްކޫލުން ކުންތު ކަންތައްމަތް ބަރައޯ ގެހި ނިރިވިދު. ސް އެންބިއަރުސްތަ އެބައޮތް. އަޅުގަނޑުމެން އެބަހުން ހަމަ އެމަޖަނ ގަރަމަގައި ނިރިކުޕަލް ވެސް އަހިސް ޕޮސްޓަނަލް ގެނދިން. އެކަމަކު ބައެއް ގޮރަމްވަކާގައި ރަށުގައި މިބަގެން ވެސް މިކަން ކުރުވން އިނވމިރަގަމަވައް ގެވމި ސްނަބަރުން ރަގަޖިރިގެން ނުނުއިގެ އަޅުގަނޑުމެން ކުހުވިއަކަން މި ވީ ގަރުވާރަކައި މި ކަންތައްމަތް ނުހަމަހާކާ އަޅުގަނޑު ގެރަގަކަރަންގެ ބޭނުންވާ ކުނުއެމަން ވަރަށް ބަރަށް އެދުއެދުރުއް. ކުނުއަނ ބަރަށުދައިރި ކުނނަން އަމަދިރި ކަރަށް އެއީ. އަޅުގަނޑުމެން އެހި ރަނރަނނުން މީހުން ގުނުސް އާބާދީނުކުވެގެން ހަރަށް އެއީ. އަޅުގަނޑުމެން ކަދި ރަނރަނނުން މީހުން ގުނުސް އާބާދީނުކުވެނިވި. މާލެ ވަރުގެ 4 މާލެ ސަވައިޖީގެ ހަރަކާ މިއީ. އިސްތިކުލާލު ރައީސް. އެ ރަށުގައި އަޅުގަނޑުމެން ދުނިޔޭގައި ހިދުމަތް. ބަނދަރު މިހާރު މަސައްކަތް ނިމުމުން އެ ދަނީ. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑު ވަރަށް ބޮޑު ބޭނުންވާ އެ ރަށުގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ ކައުންސިލް އިދާރާ ރަނގަޅު ފެންވަރަކަށް ހިދުމަތްދިނުން. އަދި އޫއިމިރަން ސްމާކު ވެސް ރަނގަޅު ފެންވަރަށްކުރެވި އަދި މިހާރު 8، 9، 10 ވެސް ނުހުރެއްދުމުގެ ސަބަބެއް ނޫން. އިސްތިކުލާލު ރައީސް. ބައެއް ރަށްރަށްގައި އެބަހުރި 200 މީހުންގެ އާބާދީއެއް. 300

ހަމަ ޖުވާނުން ބަރުގެ އެ އާބާދުކުރަންވީނޫންތޯ. ގޮސްފައި އަޅުގަނޑުމެން ކަހަލަވަރުން. ގެންނަންވީނުންތޯ އާބާދީ. މީހުންގެ
އެ މިބޭ އެ ހޮޅިހާ ބާދުކުރަނަހުން ފެށް ހަމަ މަޖުބޫރާ އެ ލިޔަނީ. އެހެންވީމާ، މިގޮތަށް ޖަނަގެ އުތުރުމަސްބުއުގެ ބޮޑުއިން
މިކަން ކުރުވިއްޖެ ކަމަށް ވަނީ އިއްޖޭބޮޑު ޖަހައިފި އަޅުގަނޑުމެން މިގައި ބަޔާކޮށްގައި ފުއިދުކުރުވިގެންދެން.
ހެއްސަތަކަށް އަޅުގަނޑުމެން މި ނަހާ ބޮކަސްބޮކެގެ ވަރަކަދައްކައިރު ޖާގައި ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ބަޖެޓް ކާމިޖީގައި
ފަރަގުކުރުއްވި ގަވަރުނަރު، އުމ.އުމ.އާގެ ގަވަރުނަރު ފަރަގުކުރުއްވި އަޅުގަނޑުމެންނަށް އިންކަމް ބޮކެސް ބޮޑުރަށްފަތެކެއްގެން
ނޫނިއްޔާ ދިޔުހުއްޖެނިވި ގޮބައްގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކުރިއަށްނެގެންދެވޭ. އިންކަމް ބޮކެސް ނަގާ ކަމަށް ވަނީ،
އަޅުގަނޑުމެން އެ ވިސްނުން ހުރި ކަމަށް ވަނީ އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ ދުރަދިޔާ މަސައްކަތްކުރަން. އަބަދު އަޅުގަނޑުމެން
ފަރުދުވެރިކަމުގެ އިންޖެސްޓްރީގެ ބޮޑުއިން އުއްމީދު ފުރުސަތެއް މި ކަންތައްތަކަށް ކުރިމަތިލާ ކަމަކަށް އަޅުގަނޑުމެން
ބަދަލުގެންނަވާނެ. އިއްޖެބޮޑު ރަނގަޅު. ފަރުދުވެރިކަމުގެ އިންޖެސްޓްރީގެ ބޮޑުގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ ރިސޯޓްތައް
ބޮޑުއްޔާ ވަރުގަދަ މިހިރީ އަދިއްޔަ ފަރާތްތަކުން މި ކުރާ ބޮޑު މަސައްކަތުން. އިންޖީނިއަރިންގެ ބޭނުމީ ކުއްލިންތަކުން ކުރާ
މަސައްކަތްތައް. ބޮޑުގެ އެކި ދާއިމީ ތަކުގައި މާކެޓް ކުރުމަށް ކުރާ މަސައްކަތްތައް. އެކަމަކު މި އިންޖެސްޓްރީން
އަބަދު ފަރުދުވެރިކަމުގެ ބޮޑުއިން އަޅުގަނޑުމެން ފަރާތް ތޮއްޖެހިގެން ދާއިމީ ހިންގަން ޚާއްޞަކޮށްގެން އަޅުގަނޑުމެން
ބަދަލުގެންނަވާނެ. އެހެން ދިމަދިމާއިން ފެށް ފަރާތް ލިބުނު ގޮތަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ތޮއްޖެހިގެން މަސައްކަތްކުރަން އަބަދު.
އަޅުގަނޑުމެންގެ މި އިންޖެސްޓްރީ ބޮޑުގައި އަބަދުވެސް އިންޖީނިއަރިންގެ ބޭނުމީ ކުއްލިންތަކުން ކުރާ މަސައްކަތްތަކަށް ބަޔަ
ގެޅިގެމަންޖެ ގޮތުގައި ނޫނީ އިންވެސްޓްކުރާ މީހާގެ ފައިދާއިން މިހާރު އަޅުގަނޑުމެންގެ އިންވެސްޓަރުން މި ކަންތައްތައް
ކުރުމަންޖެހިގެން ބޮޑުހައިސިއްޔަތު ގޮތަކަށް އަޅުގަނޑުމެން އިންމީޖާމިއްޔާ ގަސްތުމަންޖެހިގެން މި ގާނޫނުތަކުން ބަޔަކަށް ދެވުނު
އަނެއްނި. ބަޔަކު ބުރުގެން ހުރިހާ ގާނޫނުތައް އަބަދުވެސް އިންވެސްޓްކުރާ މީހާ ފެށް ޖަމާކުރުން ދެއްކުމަށް. 2 މިލިއަން، 3
މިލިއަން ނޫނީ 10 މިލިއަން ޑޮލަރު އިންވެސްޓްމެންޓްކުރަނީ ފެށް ދެއްކުމަށް އިންވެސްޓްމަންޖެ ދިޔައިނުން ހާދަ ފަރާތްތަށް.
އެހެރީ ނަގާ. އަޅުގަނޑުމެން ގެބިދެއްކިއްޖެ، ނޯދާއީސް އެހެރީއްނަގާ. އަޅުގަނޑުމެން ދިޔައިނުން ފަރުހަބަރު
ކޮމިޝަނަރު ބޭކައި އަދި ހެއްސަތަކަށް މިހާރު ހުރި ހިޔާލުގައި މަސައްކަތްކުރާ އެކިއެކި ބޯޓް ގެޅިގެމަންޖެގައި
މަސައްކަތްކުރާ ބަދުވެރި އެބަމީ ހަމަ ބޯޓް ގެޅިގެމަންޖެގައި ދިޔައި 100% މަސައްކަތްކުރާ އެކި ހިޔާލުބޮޑު އެބަހުރި.
ފުރުބަތްބޮޑު. މި މަސައްކަތް މި ހިސާބަށް ބޮޑުފައި މި އެޕީ ހަމަ ފަރުދުވެރިކަމުގެ އިންޖެސްޓްރީ ބޮޑުއިން މީހުން
ބޮޑުހިނގާދުމަށް ކުރާ މަސައްކަތްތަކުން. ބަޔަކު ހިޔާލުބޮޑުވަނީ ހަމަ ކަންތައް އަހަރަކު ދެތިން ފުރަތަމަ، މާސައްކަތް
ފުރަތަމަ އަދަ ކުރިން ފަރުދު ބޮކި އެކިއެކި އިންސައްތަމިއްޖެމަދެނީ. އެކިއެކި ކުއްޖެމަދެނީ. އެކިއެކި ރުހިބަހިސާބުތައް.
އެހެންވީމާ، މި ކުރިން އަހަރު ހަމަގަތަށް ޚާއްޞަގައި މަސައްކަތްކުރުއްވާ އެ ކުރިންނަށް އެކަށީގެންވާ ކަންތައްތަކާއި
ފުރުކާދިނުމަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ބައެއްގެ ބޮޑުއަތުގައްވާތަކުން އަބައެއް. ހެއްސަތަކަށް އަޅުގަނޑު ފަރަގުކުރުވާން ބޮޑުބަ
އިއްޖެބޮޑު ހަމަހާ އަޅުގަނޑުމެންގެ މާލޭގެ އާބާދީ މަތިވެ ނޫން އަޅުގަނޑުމެންގެ ދާއިރާގެ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު

އެދުން ބަޖެޓުގައި އަޅުގަނޑުމެން އެދި ދިމަދިމާއިން ފައިސާތަކެއް ނަގާފަ ނަމަވެސް މި ފުރުޞަތުގައި އަވަހަށް ނިންމާނެ ގޮތްތަކެއް ހަމަޖެއްސައިދިނުމަށް. ހާ ބަޔަކު މާލޭގައި އެބަ ތިބި ދަރުމަވަންތަ ރަށްވެހިންގެ ނަމުގައި ތިބި ކުދިން އެބަތިބި. އަޅުގަނޑުމެންގެ ދާއިރާގައި ވެސް އެބަތިބި. އެ ކުދިންނަށް ރަނގަޅު ވެސް ގޮތެއްގައި ޚިދުމަތް ބޭނުން. މާލޭގައި ގޮތެއްގައި ޚިދުމަތް ބޭނުން. އެހެންވީމާ، އެބަޖެޓް މި ކުދިންނަށް ރަނގަޅު ގޮތަކަށް ހޯދައިދޭން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެން މާލޭގައި ގެތަކުގައި އުޅޭއިރުގައި ނުލާހިކުރެވޭ ދާލެ ގޮތެއް ނުވެސް މި އުޅެނީ. ގެއިން ހަމަ ނުކުތުމުގައިރަށް ރަޓް ގުދުރަތީގޮތެއް އެއިއި ވާރެވެސް ވޯލްޑްބޭންކާއި މިކަންތައްތަކުގެ ސަބަބުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ބިއްޔަ ގޮތް ވެސް އުނދަގޫތަކެއް، ތަކުލީފުތަކެއް އެބަ ދިމާވޭ. އުފާކުރަން އިންޓަރެސްޓްރޭޓު އޯވަރޑްރާފްޓް ހަދައިގެން މި ހުރިހާ ވޯލްޑްބޭންކާއި މި ކަންތައްތަކެއް ދިޔައިމަ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހަމަ ނޫނާ ވެސް، އަޅުގަނޑުމެން ކުރިންނާއި ޖާގައިހަމަކުރު ފުރުޞަތުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް އުނގެނުން ގޮތް ވެސް. އެކަމަކު އަޅުގަނޑުމެން ޖެހެން ހަރަދުކޮށްލައިގެން ކުޑަ ގޮތެއްގައި މި ދަރުމަ ފައިސާއަކީ އަދި އަޅުގަނޑުމެންނަށް އުޅޭ ވަރުގެ ބޭނުން އެއީ. 20000، 25000، 30000 ދަރުމަކަމުގެން އެދޭބަޖެއްގެ ކުއްލިއަކަށް ހިފުއިގެން އުޅޭ ފުންވަރުކަން އަޅުގަނޑުމެން ނުދީ. އެހެންވީމާ، ސަރުކާރުން އަޅުގަނޑުމެން ބަލަން އެބަޖެޓް މި ފުރުޞަތުގައި އަވަހަށް ނިންމާފައި އަޅުގަނޑުމެންގެ ރައްޔިތުންނަށް ހެޔޮ އަދުގައި ލިބޭނެ އިންތިޒާމު ހަމަޖެއްސަން އެބަޖެޓް. ހުޅުމާލޭގައި މިހާރު ފަހަރު ހުރި ބަންގަލަން ވެސް އަވަހަށް ނިންމާނެ ގޮތަކަށް، އެހެން ދިމާއިން ފައިސާ ގެންސޮގެން ނަގަފަސް މި ފުރުޞަތުގައި ނިންމަންވީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މި ފުރުޞަތުގައި އަޅުގަނޑުމެން ހަމަޖެހިގެން ކާމިޔާބުގެން ނިސްބަތްވާ ބިޔަގެން ބޭނުން ދީން އެހެން ހިމާޔަތްކުރާ ބަރުނީވެ. އަޅުގަނޑު ގެއްލުން ދަރުކަން އިއްޒަތްތެރި ރައީސްކަން، އަޅުގަނޑު ބަރާބަރަށް ކަރަކަނ ސަރުކާރަށް ބަރާބަރަށް ހެޔޮ. ބަރާބަރާ އަޅުގަނޑުމެން ދަރިވަރުގައި އެބައުޅޭ، ގެދަބަރުގައި އެބައުޅޭ. ކަނބަލުގައި އެބައުޅޭ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަލީ ނިޒާރަށް.

ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަލީ ނިޒާރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. 2017 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓަށް ވާހަކަދައްކަމުން އަޅުގަނޑުމެން ދާއިރު، ބަހުސްކުރަމުންދާއިރު އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ބޭނުން ބަޖެޓާ. މިދިޔަ އަހަރަށް ވުރެ 1 ބިލިއަން ރުފިޔާވަރު މަތިވެފައިވާ ކަމަށް 26.7 ބިލިއަން ދިވެހި ރުފިޔާގެ ބަޖެޓެއްގެ ގޮތުގައި މި ބަޖެޓު ފާސްކުރެވިފައިވާތީ. އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނާލަންޖެހޭ ބަޖެޓު ހުށަހެޅުމުގައި އޮތީ ކަމުގެ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ބަޖެޓު ފާސްވެ ފަސް މިދިޔަ 3 އަހަރުގެ ތެރޭ އަޅުގަނޑުމެންނަށް

ފުނިގެންދިޔައީ ގޮތުން ފަސް އަދުގަނޑުތަކުންނަށް ސަރުކާރުން ލިބިގެންދިޔަ ދައުލަތުގެ ދަރަނި ބޮޑުވެގެންދާ ކަން. މި ބަޖެޓު ފަސް އަދުގަނޑުތަކުން ފުނިގެން މި ދަރަނި މި ފަސް ހަމަހަމަ ގޮތެއްގައި އޮތުމާ ކަމަށް އަދުގަނޑުތަކުން ނިމިގެންދާއިރު، އަހަރު ނިމިގެންދާއިރު، 2017 ވަނަ އަހަރު ނިމިގެންދާއިރު ދަރަނިވާން ބަޖެޓުގެ ގޮތުގައި މި ބަޖެޓު ފަސް ސަރުކާރުގެ މި ވަނީ. ސަރުކާރުގެ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓު މި ހުރަހެއްނި ބަޖެޓުގެ ދަރަނިތަކާ އެއްގޮތަށް ގެނެސްދިނުމަށްބަލައި.

ބަޖެޓުގެ އާމްދަނީ އޭގެ ގެނެސްދިނުމަށްބަލައި. ބަޖެޓުގެ ނަމަ ހުރި ކަންތައްތައް ކުރިއަށްގެންދިއުމަށްބަލައި. އެހެންނަމަވެސް، އަދުގަނޑުތަކަށް މި ބަޖެޓުގެ ތެރެއިން މިދިއުމަށް ތެރެދުތަކާ، އަދުގަނޑުތަކަށް ލިބިގަތުމަށް ބޭނުމާ އެޅުމުގެ ހެޔޮދެއްވުމަށް ބާރުވެރިކަމެއް ފުނިގެންގޮސްފައި ނޫން. ފުނިގެންދިޔަ ގުޅުން ބަޔާންކުރެވިފައިވާ ތަފާތުކުރެވިގެން، ބަޖެޓުގެ އަދަދު ނަގާ ބަޔާންކުރެވޭ ކަމުގައި މި ބަޔާންކުރެއް ސަރުކާރުތަކުގެ ޚަރަދު ކަން މި ބަޖެޓު ތެރެއިން އަދުގަނޑުތަކުން ސަރުކާރުތަކުގެ ކަންތައް އެހެން. 22 ބިލިއަނާ ދިހަ ރުފިޔާ އާމްދަނީގެ ކަމުގައި ލިބޭނެ އަންނަނިވި 13 ބިލިއަން ރުފިޔާ ބަޖެޓުގެ ކަމުގައި ލިބޭނެ ކަމަށް މި ބަޖެޓު ފޮނުވައި އެބަހުރި. ސަރުކާރުގެ ޚަރަދު މިފަހަރު ތަފާތުކުރެވޭ، މި އަހަރުން، 2017 ވަނަ އަހަރުން ތަފާތުކުރެވޭ އާ ބަޖެޓުގެ ތެރޭގައި އެބަ ހިމެނޭ އަދުގަނޑުގެ އެއްވެސް ކަމެއް މި ކަމާ ދަރުމަވަންތަ އަދުގަނޑުގެ ބިނާކުރި ފަސް މިދިޔަ އެއްބަޔަށް މާލީ އިންތިޒާމް ކުރުމުގެ އެއްބަޔަށް ގުޅުންހުރި އަދުގަނޑުތަކުން ފުރަތަމަ 25 ޕަސެންޓް އަދުގަނޑުގެ ތައްޔާރުކުރެވޭ ގޮތަށް މި ބަޖެޓުގައި ހިމެނިފައި އެބަވޭ. އަދި މިގޮތުން އަހަރު މާލީގައި ބައްޓަންކޮށް މިވާ ފުރަތަމައިން ފުރިހަމަ އަދުގަނޑުގެ ހިނގާ ދަރަނިވެރި މި އެއް މާލީގައި ފުރަތަމަ ގެނެވުނު ހިސާބަށް މިއީ އާންމު ހުރިހާ ސަރުކާރަށް ފުރަތަ ތަރައްޤީއެއްގެ ގޮތުގައި ފުނިގެން މިއީން ފަސް ބަޖެޓު ނަގާ ހިސާބަށް އަދުގަނޑުގެ ވިސްނުން ގޮތަށް މި އެޅި. އަދި ސަރުކާރުގެ ބަޖެޓުގެ ގިނަމިން ދަރަނި އެ މަސައްކަތް ބަޖެޓުތަކަށް އެ މިހުން ގުޅުވާލެވޭ ފަސް އާންމު ހިސާބު ގޮތް އަދުގަނޑުގެ މި އަހަރުގެ ބޮޑު އަދުގަނޑުގެ ގޮތަށް ފާސްކުރެވުނު. ދެމިއޮތް ބަޖެޓު ބަޖެޓްއެއްގެ ގޮތުގައި ބަޖެޓުގަނޑު ބެލެހެއްޓުމުގެ އަދިން ބަޖެޓު ނަގައި އަދުގަނޑުގެ ހިސާބުއިރު މި މިހާރު އަދުގަނޑުތަކަށް ފުނިގެން މި ދަރަނި ކަނޑު ކަމުގެ، ގާތުން ވާއިރުން، ގާތްވުމުން އެކަމުގެ ބަޔާންކުރެވިއްޖެ އަދުގަނޑުގެ ހިސާބުގެ ތަފާތު ގޮތެއްގައި އެ ބަޖެޓު ހިސާބު އަދުގަނޑުގެ މި ދަރަނި. އަދި ސަރުކާރުގެ މާލީގައި މި ބަދަލުވެފައިވާ ބަދަލުގެ ބައެއްގެތެރެއިން ބަޖެޓު ނަގާ ބަޖެޓުގެ ޖުމުލަ މިނިވަނީ. އެކަން ސަރުކާރުގެ ދަރަނި ހަމައަށް ގެނައުން ބަޖެޓުގެ ހަމަ އެބަ ދަރާ. އަދި މިގެ ކަންތައް ބަޖެޓު ބަލައި ތިރީގެ ހޮވައި ހިސާބު ގާތުގައި ވެއްޓިފައިވާ ބޭއް ލިބިގެން ލިބުނު ދިރާސާ ކަމަށް މިގައި އެބަހުރި. މި ބަޖެޓު. ފައިސާ ހުރި މިހެން ބަޖެޓު ދެއްވާން. ކަންތައްތަކުގެ ދެއްވާނީ؟ މި ސުވާލު އެބަ އުފެދޭ އަދުގަނޑުތަކަށް. މި މާލީގެ ކަންތައްތަކުގެ ހަމައެކު ސަރުކާރު ބަޖެޓު އަދުގަނޑުގެ ދެއްވާނީ. އެހެންނަމަވެސް، އާމްދަނީ ހިމެނޭ ބަލައި މިކަން ފަސް އަދުގަނޑުތަކަށް ކުރާ ކަން އަދުގަނޑުތަކަށް ފުނިގެން ގެނެސްދިނުމަށް މި ބާރު. އަދި ސަރުކާރުގެ ތެރެއިން، މި ބަޖެޓުގައި އިޤްތިޞާދީ ތަރައްޤީއަށް ނުބަލާ؛ ބަޖެޓު ހުރި ކަމަށް މަސައްކަތްތަކުގެ އަދުގަނޑުގެ ބަޖެޓުގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ

ކާޑުގެ ސަބްސިޑީ ކަނޑާލިއިރު، އަޅުގަނޑުމެންގެ ކަރަންޓު ބިލު ބޮޑުވެގެންދިޔައިރު، އަދި މީގެން ފަސް އަހަރު

ކަންތައްތަކުގައި އަޅުގަނޑުމެން ރައްޔިތުންނަށް އުނދަގޫވާން މުސީބާތްތަކާއި ކުރިމަތިވެގެންދިޔައިރު ހަމަ ގާތުން

ކުރިމަތިވެގެންދިޔައިރު ރައީސް ނަޝީދުގެ ސަރުކާރުގެ ގޮތުގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުން ބޭނުންވާ ގޮތަށް ރައްޔިތުންނޭ. އިއްޔެގެ ރައީސް.

ރަޝީދު ގޮސް ތިބިގޮތް މިނިސްޓަރު ތިބިކަމާ އެކީ ގޮތަކުން ހަމަޖެހިފައިވާ ކަމަށް ވަޒީރުން ބުނީ، އެ ވާހަކަ އަޅުގަނޑުމެން

ނުދައްކާ ބިލުތަކާ އަޅުގަނޑުމެން ކަނޑައެޅުން ރައްޔިތުންނަށް ހަމަޖެހިފައިވާ ގޮތުން. އެހެންނަމަވެސް، އެ ވާހަކަ ދައްކަން އެބަޖެހޭ.

ރައީސްގެ ސަރުކާރުގެ ކަމުގައި، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގޮންޖެހުން ކަމުގައި، އިއްޔެގެ ރައީސް ކަމުގައި ކަން

ކުރަންޖެހޭ ކަން ކުރަންޖެހޭ އުސޫލުން، އަޅުގަނޑުމެންގެ ފިކުރުތަކުން. އަޅުގަނޑުކަން ހަމަ އެއްބަސްވެވޭތީ ނުލިބޭނެ

ރައީސްގެ ސަރުކާރުގެ ގޮތުގައި ތިބެގެން ރައްޔިތުން ގޮސް ގޮތަށް ހަމަޖެހުނުކަމަށް ސަބަބެއް. ބޭނު މީހާ ނަން ގޮތަކަށް

ޝިއާރުތަކީ ވިޔަފާރިގަނޑަކީ. ކަރު އެބަ ވީބަ. އިންތިޚާބު އިތުރުކަން ކުރަންޖެ ބޮޑު ދައުލަތުން ނުކުތީ. ގޮތަކަން ކުރަންޖެ

ބިލު ދައުލަތުން ނުކުތީ. މި ހުރިހާ ކަމެއް މިހެން އަންނައިރު ރައްޔިތުން ގޮސް ގޮތަށް ރައީސް ނަޝީދުގެ ސަރުކާރުގެ ގޮތުގައި

ހަމަޖެހުނު ކަންތައްތަކުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ނުލިބި މިލިޔަނުން އިސްލާމީ ދީނާ ބެހޭ. ފަހަކަށް ކުރިއަށް ހުރިކަމެއް. އެއްބަސް

ސިޓީއަށް މިފަހަރު ބަޔަކު ހުށަހެޅިގެން އަދިވެސް އަޅުގަނޑުމެންގެ ރަށަށް، ހިމާޔަތް އެބައޮތް ފަރާތްތަކުން މިފަހަރު

ހުރިހާ ހުށަހެޅި. އަ ކަމާ ދޫކޮށް ބީރު. ގާއިމުވެގެން ބީން އަރަރު، ގާއިމުވެގެން ބީން އަރަރު އަޅުގަނޑުމެންގެ ރަށަކަށް

ކުރުވިޔަގާ އެއްޗެއް ކަމަށް ފެންނާކަން ނުވޭ. ހުރިގައި އެމް މަގުގައި ނުވޭ. އަދިވެސް ނަރުދަމާގައި ނުވޭ. ފެނެއް ނުވޭ.

ބޭނުކުރުން އާ ބިނާއެއް ނުވޭ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުކަން އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ މި ބަޔާން ފަސް އަޅުގަނޑުމެންގެ

ރަށަށް، އަޅުގަނޑުގެ ދައުރުގައި ކުރުވާ އާ ކަމެއް ނުވޭ. ފަހަރަކު ކުރަމުންދާ، ބަޔާން ހުރިހާ ގޮތަކަށް ލިބުނު މީހުން ވާހަކައެއް

ދެއްކިއެއް ކަމަކު އަޅުގަނޑުމެން ފިލާވަޅުގެ ސިޓީއެއް އެބައޮތް މީހާއީ ތަށްސަރަހައްދުތައް އެބައުޅޭ. މި ރާއްޖޭގެ ސަރުކާރުގެ

މަސައްކަތް މި ބޭރުމަތިން ކުރަނީ ބޮޑުތަކެއްގައި އިންތިޚާބު ދަރަނި. އަދި ފެހިހަވާލުކުރީ، މި ކަންތައްތަކަށް، މި

ބޭރުމަތިން ރައްޔިތުން ކުރުމުގައި އިސްރަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެން މި ދަނޑު ފެއިލްވާ، އަޅުގަނޑުމެން

ޖެހޭގޮތާ ރައްޔިތުންނަށް އަޅުގަނޑުމެން މި ބޭރުމަތިކުރާ ކަންކަން ބަލައިން ބިރު މުހިއްސަސާތައް އިސްރަށް ޖެހޭގޮތުރުކަން

ކުގެ، އެ ބައިވެރިން ފަސް މިދިއުމަށް ކަރަންޓުވެސް ވިއްސަރުގެ ބޮޑުއަކަށް ގޮތުގެން އެ ބައިވެރިގެ ޖެހޭގޮތް ފަސް

ނުނަގަނީ، އިސްރަށް މި ކަމަކުގެ ބޮޑުވަލި އެ ބައިވެރިން ޝަރީއަތުގެ ދަޢުވާ ދީ. މިދޭ ބިރުލިބި ހަބަރުދީކަމެއް. ބަޖެޓް

މިހެން އެބައި ކަމަކު، ބަޖެޓްގައި މި ހިތްނުވާ އަދަދުތަކެއް މިހެން ޖަހާލައި އެބައި ކަމަކު، ކާރަދަނަވާތީ މި ނަގާއިޖް ފައިދާ

ސަރުކާރު ހިނގަމުން މިއަށްވާ ބައިވެރިން ނަނގަވަނީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ރައްޔިތުންނަށް ބޭނުކުރުވީ އެއްޗެއް ނުނިމުނީ.

މިހާ ދަނިވަރަނާ ކަމަށްޓަކައި. އިތުރު އަޅުގަނޑު ބޮޑަށް ކަމަކުރުން ނިކަނަ އެއްބަސް ގޮތުއް ނުވޭ. ރައީސުން

ފިހިގެން، ރައީސް ނަޝީދުގެ ސަރުކާރާއިން ފިހިގެން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގޮތުބަރުން ފިހިގެން ހިދުމަތްކުރާ ޖެހޭނެކަންނާ

އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ އާދައިގެ ސިޔާސީ ހަމަތަކާ ކުރަނީ ކުރުވުމުގެ ބޭރުމަތިން ރައްޔިތުން އެބައިކަމެއް. ކުރުވުމުގެ

ޙަމަލުތައް އެބަ ހިނގާ. ޝައްކެއް އޮތް ކަމެއް ނޫން. ތުހުމަތުތައް އެކަންޖެއް ނޫން، ޝައްކެއް އޮތް ކަމެއް ނޫން.

ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަށް ދަރަބާރުގައި ފައިސާ ގެންގޮސްދިނުމާ މި ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތަކު ބުނީމާ އެ މައްސަލަ ނުބަލައިގެން
ދެން ބެލޭން އިތުރު، ބަލަންޖެހޭ އިތުރު މައްސަލަތައް މި ރާއްޖޭގައި އޮތް ކަމަކަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލެއް ނުކުރަން.
މިދެންނެވި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަށް ކަމު ދަރަބާރުގައި މިޔަރުން، ފުރަތަމަ ގެންދިޔަ ފައިސާ މަދުވީމާ ހަރުން އަނެއްކާ
ފައިސާ ގެންގޮސްދިނުމާ ދިޔައި ރައްޔިތަކު ބުނީމާ އެ ވާހަކަ ނުބަލައިފިނަމަ މި ދަރަބާރުގައި ބަލަންޖެހޭ އިތުރު މައްސަލަތައް
އޮތް ކަމަކަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލެއް ނުކުރަން. މި ދަރަބާރުގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ، ދައުލަތުގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ މައްޗަށް މި
ދުސްތޫރުތަކާ އަދާލަތުތަކަށް ބިނާކުރު އަޅުގަނޑުމެން ސިޔާސީގޮތުން އަދަދުތަކާ މި ހުށަހެޅިން. 3 ބިލިޔަން ޑޮލަރު،
އަޅުގަނޑުމެންގެ ދައުލަތުގެ ޤާނޫނުއަސާސީން އަޅުގަނޑުމެންގެ ފައިސާއިން، އަޅުގަނޑުމެންގެ ރައްޔިތުންނަށް ތިބެންޖެހޭ
ފައިސާއިން ނަގައިގެން ބަޔާނުގެ މިއީ އަދަދުގެ ފަރާތުތަކެއް ނޫން. ރައްޔިތުންގެ ދަރަނިގެ ދަރަނިބާރުގެ މައްޗަށް ހަމަ
އެވަރުގެ އަދަދުތަކަށް މި ތަނަވަސްކުރެވޭ. ދައުލަތުގެ މުއައްސަސާތަކަށް ސަރުކާރުން ދެވޭނެގޮތަށް މުދަލަށް ނާޖާއިޒު ގޮތުގައި
ސަރުކާރުން ބޮޑުކުރި ފަރާ. އަދި އިރުޝާދުތަކުން މި ގެންނަނީ އެ ފަރާ ދައްކާ ބޭރުގެ ފަރާތައް މި ބޭރުގެ އެއް ތަނުގައި
ތިބޭގެން މަސައްކަތްކޮށްދީ ފަރާ ދައްކައިގެން ޚާއްޞަ އަޅުގަނޑުމެން ދެނިގެން މި ދަނީ. ކޮބައިތޯ މީގައި
އިޖުތިމާޢީކަމަށް؟ ކޮބައިތޯ އަޅުގަނޑުމެންގެ ރައްޔިތުން މީހުން ބާރުވެރި އެއްޗަކީ؟ އެހެންވީމާ، މި ދަރަޖައަށް
ދިޔައިމަ އަޅުގަނޑު ދަންނަވަނީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ރާއްޖޭގައި ކަންތައްތައް މި ހިނގާ ގޮތުން އިޖުތިމާޢީކަމެއް ހުރި
އެއްވެސް ތަނެއް ނެތް. އިޖުތިމާޢީކަމާއިކު ދެކޭވާ ފަރާތަކުން ނެތް. ހަމައެކަނި ބައިޖެހި އަދަދުތަކެއް ޖާގައި
އަޅުގަނޑުމެންގެ ހިސާބު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ޚާއްޞަކޮށްގެން އަޅުގަނޑުމެން މި ފާސްކުރެއްވި ކަމަކު މިއަދު ރައްޔިތުންނަށް
ކުރާނެ ފައިދާއެއް ނެތްކަމާ މިއީ ސަރުކާރު އޮތް ކަމެއް ނޫން. އެހެންވީމާ، މި ކަންކަމަށް ވިސްނައިގެން އަޅުގަނޑުމެންގެ
ރާއްޖޭ ހަމަމަގަން ގެންދިއުމަށް، އަޅުގަނޑުމެންގެ ރާއްޖޭ ހަމަޖެހޭގޮތަށް އަޅުގަނޑުމެން އަޅުގަނޑުމެން ކުރައްވަންގެންދިޔުމަށް
އަޅުގަނޑުމެން ރައްޔިތުންގެ ދަޢުވާގެ ފުރިހަމަ ޚިދުމަތްތަކެއް ބޮޑުގައި އުޅުނު އޮތް ޖެހެނީއެވެ. އެހެންނަމަވެސް، ފުރިހަމަ މި
ދަނީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ރައީސްގެ މައްކަމް، އަޅުގަނޑުމެންގެ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ މައްކަމް މި ބޭނުމަ ތުރުކީގެ
ކުރުވުމަށް މިގެ އެއްވެސް މައްސަލައެއް ނެތޭ، ދިރާސާގައި ތުރުތުވަސެއްގެން އަޅުގަނޑުމެންގެ ރައްޔިތުންގެ ދަރަނިގެ
ޚިދުމަތް މި ދިރާސާކުރަން ފާހަގަކުރައްވައި އަޅުގަނޑުމެން ސަރުކާރުގެ ފާހަގަކުރެއްވޭ ތުރުކީ ވިޔަން ނުކުރަމުގެ ކަމަކަށް. މި
ބޭރުން ވިލާތުރުގެ ކުރިކަމަށް ސަރުކާރުކަމަށް. ތުރުކީގެ ކުރިކަމަށް. މަސައްކަތް ބެލުން ހުރި ފުރާތްތަކަށް
މަސައްކަތް ބާރުމާ އެކަން ބެލުން. އެހެންނަމަވެސް، މިދެންނެވި އުސޫލުން މިކަން ދިޔައިމަ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފުރިހަމަ
މި ދަނީ ދަރަނިގެ ހުރިހާ މުއައްސަސާތަކެއް، ރައްޔިތުންގެ ދަރަނިފައި ވަސް، ފޮނުވާލި ވިޔަސް އަދި މިއަދު ވަސް
ހުރިހާ ތަނަކަށް އެ މީހުން އަމިއްލައަށް އަދަބުކުރުމަށް ކަނޑައަޅާލިފައިވާ ތަން އަޅުގަނޑުމެން ފެނުނީ.
ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ރައްޔިތުންގެ ދަރަނިގެ މުއައްސަސާތަކުގެ ކަނޑައަޅާފައި އެކަމަ. ރައްޔިތުން ދަރަނިގެ މުއައްސަސާ

ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ އަސްދަރުކުރުވި. ޤުދުރަތީ އެ ހާލަތުގައި. މިނިވަން ހުރިހާ މުއައްސަސާތަކެއް އެ ހާލަތުގައި. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެން މި ދަނީ ލީޑަރު ރައްޔާ މުސާރައިގެ ބަނދުކުރި ނޫން ގޮތަކަށް އަޅުގަނޑުމެންގެ އެއްވެސް މިނިވަން މުއައްސަސާގެ އެއްވެސް ބަޖެޓާ މަސައްކަތްތަކާ ތަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެނެއް ނުދޭ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެންނުދޭ ރައްޔިތުންނަށް ޖަވާބުދާރީވެ، ރައްޔިތުންނަށް ހަރަކާތްތެރިވާ ރިޕޯޓުކުރާ ރައްޔިތުންނަށް ބަޔާން މަޢުލޫމާތު ބަލައި، އެއްވެސް މުއައްސަސާއެއް ފެނިގެންނުދޭ. ހެއްލަ? ބަޔާން ކޮށްދޭނެ އިސްލާހު-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަން. މި ކޮމިޝަނަށް ބަޖެޓު ދޫކުރާ ބަޖެޓުގެ ކޮރަޕްޝަންގެ ކަމުގައި ވީތީ، ކަނޑު މަސައްކަތް ބަޔާން ކުރަން ފެނިގެން. ރިޕޯޓް ނުފެން. ބަޔާން ކުރާނީ އަޅުގަނޑުމެން ރައްޔިތުންނާ ހަމައަށް ގެނެސް އެއްވެސް އެއްޗެއް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެންނުދޭ. ބަނދަރު ޖާގަ ޖަވާބުދާރީވުން. ނާޖައިޒު ގޮތުގައި ޖާގަ ޖަވާބުދާރީވުމަށް އެ ލޮބުވެތި ދައުރު ބަނދަރު ގޮތަށް ޤަބޫލު ކުރެވޭ ތިންނަނީ ޖަވާބުދާރީ. ޝަރީޢަތުން ތޯއްޖެހި، ޝަރީޢަތުގެ ނިޒާމު މިހާރު އަހަރުތަކު ވެފަ ދިނަ ދުވަސް ވެއްޖެނީ ޖަވާބުދާރީ. މި ނޫން ވެސް އެތައް މިހާރު ކަނޑަށް. މި ރާއްޖޭގައި ސިޔާސީ މަސްއޫލިއްޔަތު ބަލާއިރު މި އާސިޔާގައި މިއަދުވެސް ވަކި ހަމަޖެހުން ވަކި ނުރައްކާތެރި ސިޔާސީ މާޙައުލެއް އޮތް ޒަމާނެއް އެވަނީ ކަމަށް ކަނޑައެޅޭ. އަޅުގަނޑުމެންގެ ޕާޓީތަކުގެ ނުހައްސަވާ. މި ރާއްޖޭގައި ތިޔަ އިދާރާގެ ސިޔާސީ ހުރިހާ ޕީ ޕާޓީ ނަގައިދޭ ސިޔާސީ ވަކިވަކި ދުވަހު ޖަވާބުދާރީ ޖަވާބުދާރީވާނެ. އަދި ހޯދި، މިހާރު ނިސްބަތް ދީނީ ބަޔާން މިއަދު އެ ދެއްވާ ހަމަ ކުރިއަށްދާނީ. އެޖެންސީ، މި ރަޝްޔާން ދެއްކެވި އަޅުގަނޑުމެން އެބަދޭ އަޅުގަނޑުމެންގެ ރައްޔިތުން މި ކުދިކުދި ވަސީލަތް. ރައްޔިތުންގެ ކަނޑުފަތުން މި ކުދިކުދި ވިސްނަން. ރައްޔިތުންނަށް އިންސާފު އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިކަމުގައި އެބަދޭ. އެއްބަސްވުމުގެ ބަލަހަ، މި ކަނޑަތަކަށް ނުވިސްނަމުގެ ރައްޔިތުންގެ ރުކުންތައް އަޅުގަނޑުމެން މި ދުވަހު އަޅުގަނޑުމެން ލިބޭ ވަކިވެ ފަރާތްތަކުގެ އަޅުގަނޑުމެން މިސާލަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ފާރަވެރި އަޅުގަނޑުމެންގެ ފަރާތަކުން ބިނާކަމާ ފައިދާތަކެއް ވާނީ ކުރަމުން އަނެއް އަޅުގަނޑުމެން ދެވިފައިވާ އަބަދު ހުރިހާ. ފަހުން ވިސްނުމުގައި، ފަހުން ބޭއިކަން މަރުކަޒީ ކުރެވިފައިވާ ފަރާތުގެ ހާމަ ބާރުތަކާއި ހުރިހާ އަޅުގަނޑުމެންގެ ފަރާތަކުން ސިޔާސީ ފަރާތުތަކެއް ނިގާ ތަޢުލީމު އަޅުގަނޑުމެން ފެނިގެންދާ ދެން. އެއްވެސް ކުދިކުދި ސިޔާސީ ވެރިޔާއިން އަޅުގަނޑުމެން މި ފެނިގެންދަނީ ހުރި ބަންޖަހަށް ސިޔާސަތުތަކެއް.

އަޕާ ފަދަ، ހަމަދާއަލްއޮ ފަދަ، އަދި ބުރިޔާން ބަޔާން ރައްކާތަކެއް ބަދަލުގެނައީ ކުރެހުމާއި ކުއްލިއެއް އެބަހުރި. އަޅުގަނޑުމެން ފެނިގެން މި ދަނީ މި ކަހަލަ މަކުނި އާލާ ހިނގަނީ ހިތްހަމަޖެހުމާ ބަލާ ހަމައަށްދާ ގޮތްގަނޑެއް. ކޯޓު ޓިކެ ހަމައަށްދާ ގޮތްގަނޑު މި ކަން ފެނިގެންދާ ފަހުމު ހަމަ މިކަން ބަހައްޓާއިރު ބާރެއް ދައުލަތުގެ ވަސީލަތުގައި ގަވާއިދުތަކާ އެއްވެސް ސިޔާސީ ފަރާތްތައް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެން ދަނީ. ހަމައެކަނި އެއްފަހަރު ބުނެވިދާނެ ފަރާތް ދޭތެރޭ މިކަން އިސްތިފާދަ ކުރުމަށް މިކަން އަޅުގަނޑުމެން ވަރުގަދަ ރަނގަޅު އަދި ބާރުވެރިކަން ވަރުގަދަ ރައްޔިތުންނަށް މިކަން ކުރާ ކަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެންދަނީ. ރައީސް ސާހިބުގެ ވިސް އަޅުގަނޑު ދިރާ ފުރިހަމަކޮށް ބަލާއިރު ބާރަލާއިރު އަޕާ ސިޓީ ފަދަ ހާމަކަމާއި ދާއިރާ، އެ ހަމަކަ އެ މަސްއޫލިއްޔަތު ހުރި މިހާރުވެސް އެކަން ކުރެވޭ ހަމަހަމަކަމާ ކުރެވިދާނެ ހަމަހަމަކަން ބާރުގެ އެއްވެސް ކަމެއް، އެއްވެސް ކަމެއް ރައްޔިތުންގެ ދާއިރާގައި ކުރިއަށްގެންދާ އަޕާ ސިޓީއާ ކުރެވިގެންދާނެ

ތަކެއް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެންދިޔުން. ހަމައެކަނި ފަސްއަހަރުމަތީ ތަރައްޤީއެއް ނޫން. ވަޒީފާގެ ފުރުޞަތުތައް ރައްޔިތުންނަށް ލިބެންޖެހޭ. އަދި މި ދުސްތޫރު އާމްދަނީ ހޯދުމުގެ ވަސީލަތްތަކަށް އެ ސަރަހައްދުގައި ފައިދާކުރަންޖެހޭ. އެއީ ސަރުކާރުގެ ޒިންމާއެއް. އެހެންނަމަވެސް، ފެނިގެން މިދިޔީ ޗާލީ ތަޢައްސުބުވެރި ޗާލީ ވިސްނުމުގައި އަނިޔާވެރި ވިސްނުމުގައި ރައްޔިތުންނަށް ޚިޔާލު އެ ވިސްނުން ހުރުމުން ކަންތައްތައް ކުރާ ތަން. ތަފާތުކުރުވުމުގެ ތަން އަޅުގަނޑުމެން ފެނިގެންދިޔައީ. ހުއްޓުނީ، އެ ބޭރުގެ ސިޔާސީ ބައެއްގެ ކުޅަނދެއް ބޭނުމެއްގައި ހިންގާ ބައެއް ކުރަމުން ގެންދާ ތަން. އެއީވެސް ފުރުޞަތުގައި ވިސްނުމުގައި އަޅުގަނޑުމެން ފެނިގެން ދިޔަ ކަމެއް ކަމަށް ދަންނަވަން. ފުރުޞަތު ވިސްނުމުގައި މިކަން ކުރާ ނަމަ، އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެން މިދިޔަ ރައްޔިތުން ބާއްވާ ނުހަނު ގޮތްގޮތުގައި ތަފާތު ގޮތްގޮތަށް ގެންގުޅުއްވި. އެއީ ރައްވަގެ ކަން. އެ ރައްވަގެ ކަންތައް ފެނިގެން މި ދަނޑު މާލޭގެ މިއަދުގެ ހާލަތު. މި ހާލަތު ކަން ހާލަތުކަރުން އަޅުގަނޑުމެން ގެންދަވަނީ ފުރުޞަތު ވިސްނުމުގައި، އެންމެން އެއް ވިސްނުމުގައި، އެ ވިސްނުން ހުރުމުން ދަރަޖާއެއް ބަޔަކު ބަހައިލައިގެން. އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެކަމަށް ފެނިގެނަށް ނުދޭ.

އަޅުގަނޑުމެން ދެކަނީ ހަމަޖެހުމަކަށް. އަޅުގަނޑު ފާހަގަ ތަކެތި ކުރީގައި މިދަންނަވާ ވަސީލަތްތަކަށް މިހާރުވެސް ހުރި ތަކެތި ތަކެތިވެސް އިޤްތިޞާދީ ހަރަކާތްތައް ނުހިނގާ ތިން އަހަރު ފެށިގެންދިޔަ އަޅުގަނޑުމެންނަށް އަޅުގަނޑުމެންގެ ޙައްޤު ނިޔަމިހެން ކަމަށް އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން. މިހާރުވެސް ގައުމުގެ އެއަރޕޯޓް އިންޓަރނޭޝަނަލް ބޮޑު އަޅުވައިގެން ދެވަނަ ފަހަރު ރައްޔިތުން ބިކަވީ ބައެއް ހާލަތުގައި ވަޒީފާ ގެއްލިގެންދާ އެ ތަރުތީބުކުރަން. އަޅުގަނޑުމެން ދައުލަތުގެ ދަރަނިއެއް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދެވޭނެ ކަމެއް ކަމަކަށް ނުވޭ، ދަރަނި ފަހަރު ދެމިހުރި ކަމެއް ކަމަކަށް ކޮބައި ކޮން ބައެއް އޮތްތޯ؟ އެ ތަން ރައްވަގެ މައުލޫމާތު ދޭންޖެހޭ. ރައްވަގެ ބެހޭ ދޭންޖެހޭ. ރައްވަގެ ނަޝީދު ދޭންޖެހޭ. ރައްވަގެ ފަސްކާ ރައްވަގެ ކާރެއް ދޭންޖެހޭ ވަރަށް ގިނަ ސަބަބު ދެވޭތީ ކަމެއް ކަމަކަށް އެކަނި ހިނގަމުންދާ އެ ހާލަތަކީ އެއް އެއްކަލަ ރައްޔިތުންނަށް ދަތިވީ.

އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފާހަގަކުރެވިގެން މި ދެސްކަސް ދަރަނި އެދިވިދާނަމަ، އެ ދެވޭނެ އަދިވިދާނަމަ ޝަހީދު ޤަބޫލުކުރާ ކަމެއް ކުރާނަކަށް ޝަރުޢީ ގޮތުން ކޮންމެ ކަމެއްގެ ބާރު ކުރާނެ ކަމަށް ފާހަގަ ކަމެއް ކުރަމުން ދާ ދެވޭނެ ކަމެއް ކުރާނަމަ، ދިވެހި ހައިސިއްޔަތުން ކަމެއް ނުކުރެވިފައި، ކަމަކަށް ޤާނޫނީ ގޮތުން ކުރާނޭ ބައެއް ނެތް. އެއްވެސް ކުރިއަށް ގެންދާ ގޮތުގެ ކަމެއް ނުކުރެވިދާނެ ހުރިހާ އިސްކަން ދީގެން ކުރާނެ ކަމެއް. ކަންތައްތައް ނުކުރެވުމަކީ އޮއްވާ ގޮތުން ކުރާ ކަމެއް ނޫން. ކަމުގައި ވާނީ ކަންތައްތައް ކުރެވޭނެ ކަމެއް.

އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވެސް ފާހަގަކުރެވިފައި، ބައެއް ކަންތައްތައް ކުރެވޭނެ. ހުރިހާ ސިޔާސީ ގޮތްތައް އިޤްތިޞާދީ ފާހަގަކޮށް ބޭއްވުމަށް ކުރެވުނީ. އެހެންނަމަވެސް އިޤްތިޞާދީ ޤާނޫނު ރައްޔިތުން ލިބޭ ވަސީލަތްތަކާއި ޖުމްހޫރިއްޔާ ކުރެވޭނެ ކަމެއް ނޫން. އެއީ ކަމެއް ކުރެވޭނެ ރައްޔިތުން ކުރެވޭ ރައްޔިތުންގެ ނޫން. އެއީ ސަރުކާރުން، ދައުލަތުން ކުރެވޭނެ ކަންތައްތަކެއް. އެހެންނަމަވެސް ކަމެއް ނުކުރެވި، އެހެން ފަސް އަނިޔާ ލިބިގެންދިޔަ އަޅުގަނޑުމެން ނިކަމެތި ރައްޔިތުން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ސަރުކާރުގެ އިޤްތިޞާދީ ސިޔާސަތު ނުތާ. ހުއްޖަ ގޮތެއްގައި ރައްވަގެ ހާލަތު އަޅުގަނޑުމެން ފާހަގަކުރަމުން ބޭނުންކުރަމުން ގެންދާ ވާރަ ތިން ފަހަރުގެ ކުރިން ބޭނުންވެއެވެ ނޫން.

އެކަން ފާހަގަވެގެން މި ބޭފުޅުން ވާހަކަދައްކާއިރު ސްކޫލް އެދިގެން އެބައޮތީ އަށް ލައްކަ ރުފިޔާ ވިދާޅުވާއިރު ބަލިކޮޅަކާ އާދީ އަށް ލައްކަ ރުފިޔާ. އަންހެނުން ފުރަގަހަށް މިބޭން ބެއްޔާން އޭދީ އަށް ލައްކަ ރުފިޔާއޭ. ކިހާ ދަރަކަވުއްޓޯ މިއީ. ސްކޫލް އެދިގާއްޓޯ؟ ސްކޫލް އެދިގާގެ ވާނަ ބައްޔަވާ. ގިރާސަނަރިން ބައްޔަވާ އެދިގާގެ ވާނަ. އެހެންވީމާ، މި ދަރަޖައަށް ދިޔައިމާ އަޅުގަނޑުމެން މި ތިބީ ބަހަވާރުވެފަ. އަޅުގަނޑުމެން ހަމައިމުންނަށް މި ދައްކަނީ ބާރަތުވާ ހުވަފެންތަކެއް. މިދުނިޔެ ކަންތައްތަކާ މިއީ ތަހައްޔަރުވެއް ނޫން. ހަމަހާވެން އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ. ސްކޫލް އެދިގާ ވިދާޅުވި، ފުޅުހަމަ ދަނޑެއް ހަދާފައި ސަރުކާރު އަހަރުޖެހެ ހަމަނުވާ ކުޑަ ދަނޑެއްގައި ބާރުގަދައިގައި ހަމަ ފުރިހަމަ ޖެހޭ ސްކޫލް އެދިގާއޭ. މިބަން ހުރުވަމުން ޖެހޭއި މާލެއިން ހަބަރުފަހަރު ފުރާއިޖެހެން މިބަނުން ސިޔާސީ ވިހުން ވަޅައިގެން، ސްކޫ ދެއްވައިގެން މިބަ ކުޑައްވިޔަވަހަ ބަހައްވިއްޖެންނަން ހުވަފެން މި ދައްކަވަނީ. ބަހައްޓާއަކީ ވަޖްފާގެ ފުރުސަތު. ބަހައްޓާއަކީ އެ މީހާ ވަޖަނުގައި އެ ގެނބުން. ބަހައްޓާއަކީ އެ މީހާގެ ޙާއިލާ އެކު އެ މީހާއަން ވަގުތު ހުރަވާފަން ދެކޭ. ބަހައްޓާއަކީ އެ މީހާ އަމިއްލައަން ދަރަނިވެރިވެ މިނިވަންކަމާ އެކު އެއްވާއެއްވުން. އެއީ ބަހައްޓާއަކީ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެ ފޮނުވާ ނުދީ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފުރިހަމަ މި ދަނޑު ކަރަންޓް ބިލު ނުދެއްކިފައިން، ކުރި ނުދެއްކިފައިން، ކާޑުކަލު އަދި ބައްޕަގެން ނުކައި މިބާ މަސްޖިދު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފުރިހަމަ މި ދަނޑު. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފުރިހަމަ މި ދަނޑު، ނުބައްކާބިރު ހިސާބަކަށް އަޅުގަނޑުމެންގެ ދަށުގަދަ ދަރަނިވެރިކަމާ ހިސާބަށް އަޅުގަނޑުމެންގެ ބަޖެޓު ފުރިހަމަވާ ދީ ބަން. މިކަންބަޔަކީ ސިވިއަސްކަރަ އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނަނީ. އަޅުގަނޑުމެން މިކަމަށް ރިޔާސަތުން ވާހަކަދައްކައިގެން މިކަން އިސްލާމާ ކުރިމަތި ޖެހުނު އަޅުގަނޑުމެން ހުރިހާ ގޮތެއްގައި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުން މިއީ މަސަރުކަތްކުރަނީ ވެގެން ކިބައިން އަޅުގަނޑު ދަންނަވާ. ހަމައެކަނި އަޅުގަނޑުމެން ހުސްވެގެން ރައްޔިތުންގެ ބޮޑު ސިޔާސީ ވެރިކަން ކާރު ވިދާޅުވި، މިދަންނަވާ ބަހައްޓައި އަދަބުވާ ބައި އުފައްދާ ކައުންސިލް ރައްޔިތުންނަށް ދައްކަވާ އެއީ ކާބަހަށް އަރައިގެން ރައްޔިތުންނަށް އެ ދައްކާ ނުބައި މަސައްކަތްކުރާ. އަދި ނުބައި ކުއްލި ކަށަވަރުކުރާ. ބަހައްޓަނުން ވާހަކަ ދައްކަން އެބަޖެހޭ. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑުމެންގެ ހުސްވަގުތުކުރެވޭ މުއްދަތުގައި މި ވަނީ، މެންދުރު 12:30 ގައި އަޅުގަނޑުމެން ހުސްވަގުތުކުރަން މުއްދަތަށް އިއްވާނީ. ދެން މަޖިލީހުގެ ޖަލްސާ ކުރިއަށްގެންދަވާނީ 1:00 ގައި. މަޖިލީހުގެ ވަގުތު ގިނަ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ބައްދަލު ބަހުސްގެ ބަހުސަށް އެދިވަޑައިގެންފައި އެބަހުރި. އިއްޒަތްތެރި ހުރިހާ މެންބަރުންނަށް އަދި ޒިޔާރަތް ލިބިގަތުމަށް ދަންނަވަން، އެ ޒިޔާރަތް ނިސްބަތުން ބަދަލުކުރަން ރައްކާތެރިކުރައްވާ، އެ ބަޖެޓުގެ ވަގުތު ބަހުގެ ވަގުތު ޖާގައިދޭއިރު މަޖިލީހުގެ ހުށަހެޅުމަށް ވަޑައިގެން އިންސާފުކަން. ހުސްވަގުތުކުރަން ދެއްކުމަށްއިރާދަކުރަން.

[ހުސްވަގުތުކޮޅު: 12:29 އިން 13:02 އަށް]

(ރިޔާސަތުގައި އިންނެވީ؛ މަޖިލީހުގެ ނައިބު ރައީސް މޫސާމަނިކު)

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކޮށްލެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. ހުސްވަގުތުކޮޅަކަށް ފަހު މަޖިލީހުގެ ޖަލްސާ އައިގެން ކުރިއަށްދިއުމަށް ފަށާނަން. އަޅުގަނޑުމެން ބަހުސްކުރަމުން މި ގެންދަނީ 2017 ވަނަ އަހަރަށް ހަވާލުވާ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓު. އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވާލައި ފުރަތަމަ ފުރުސަތު މި އަރުވަނީ ކަނޑިތީމު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ޙުސައިނަށް.

ކަނޑިތީމު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ޙުސައިން ފާހަގަކޮށްލެވުން:

السّلام عليكم ورحمة الله وبركاته. އާދޭ! 2017 ވަނަ އަހަރަށް ދައުލަތުން ހުށަހަޅުއްވާ ބަޖެޓު މިހާރު މި ވަނީ ހުށަހެޅިފަ. މި ބަޖެޓު ހުށަހަޅުއްވައިދެއްވުމުން އިއްޒަތްތެރި ފިނޭންސް މިނިސްޓަރު ވިދާޅުވި، މި ބަޖެޓަކީ ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންނަށް އުފާވެރިކަން ގެނެސްދޭނެ ބަޖެޓެއް ކަމުގައި. އާދޭ! ސަރުކާރުން ބަޖެޓު އެކުލަވައިލައްވައި ނިންމަވާފައި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހާ ހަވާލުކުރަން އައިމަ ދުވަސް އެ ބަޖެޓަކީ ރައްޔިތުންނަށް އުފާވެރި ބަޖެޓެއްކަމުގައި ނުވަތަ ނުރުހޭ ބަޖެޓެއްކަމުގައިވާނަމަ، އުފާވެރި ބަޖެޓަކަށް ހެއްދެވުމަށް ބަލައި ގެންނަވަންޖެހޭ ބަދަލުތަކާއި ގެންނެވުމުގެ އިޚްތިޔާރު މި އޮންނަނީ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގައި. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިހާރު ތިޔަ ގެންދަވަނީ ބަޖެޓު ކޮމިޓީ ހަމަޖައްސަވައިގެން އެ މަސައްކަތެއް ކުރައްވަމުން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ބަޖެޓު ރައްޔިތުންނަށް އުފާވެރިކަން ގެނެސްދޭނެ ބަޖެޓަކަށް ވާނީ ކިހިނެއްކަން ކަނޑައެޅިގެން. ރައްޔިތުންގެ ދިރިއުޅުމާ ގުޅޭ ބޮޑަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ ބޮޑެތި ހަރަދުތަކުގެ ތެރެއިން ރައްޔިތުންނަށް ލިބޭ ފައިދާ ކޮބައިކަން ކަނޑައެޅިގެން. ރައްޔިތުންގެ ދިރިއުޅުމުގައި ބަދަލުތަކެއް އަންނާނެ ގޮތަށް ބަޖެޓު ދިރާސާކޮށް ގެންނަން ޖެހޭ ބަދަލުތައް ގެނައުމަކީ ޒިންމާއެއް. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ރައްޔިތުން ހޮވައިގެން ފޮނުވާފައި އޮތީ ރައްޔިތުންގެ ދިރިއުޅުމާ ގުޅޭ ކަންކަން ހާސިލުކޮށްދިނުމަށް. އެ ކަންކަން ހާސިލުކުރުމަށްޓަކައި ބަޖެޓުގައި ހިމެނިފައިވާ މަސައްކަތްތަކާއި، އެ ކަންކަމަށް ހަރަދުކުރަން ކަނޑައަޅާފައިވާ ފައިސާ ރައްޔިތުންނަށް ފައިދާހުރި ގޮތަކަށް ހަރަދުކުރެވޭތޯ ބެލުން. އަދި މިފަދަ ގިނަ ކަންކަން ބަޖެޓުގައި ހިމެނިފައިވޭ. މިފަދަ ކަންކަމުގެ ތެރޭގައި ސިއްޙީ ދާއިރާ، އަދި ތަޢުލީމީ ދާއިރާ ހިމެނޭ. އާދޭ! މި ދާއިރާތަކަށް ހަރަދުކުރުމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ ފައިސާ ރައްޔިތުންނަށް ފައިދާހުރި ގޮތަކަށް ހަރަދުކުރެވޭތޯ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މި ބަޖެޓުގައި މަސައްކަތްތަކާއި ހަރަދުތައް ކަނޑައަޅާފައިވާ ގޮތަށް ހަރަދުކުރެވުން ވަރަށް މުހިއްމު، އެހެންވީމާ ޤާނޫނުން ދައުލަތުގެ މާލިއްޔަތާ ގުޅޭ ގޮތުން ބަޖެޓުގެ ހަރަދުތައް ހިނގާނެ ގޮތް ސާފުކޮށްދީފައި އޮތުމަކީ، މި ބަޖެޓަށް

ގެނައުމަކީ މި މަޖިލީހުގެ އިޖުތިމާޢުގައި އޮންނާނެ ކަމެއް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދެންމެ އަޅުގަނޑު މިދަންނަވާލީ ވަރަށް ގިނަ ކަންތައްތަކެއްގެ ވާހަކަ. މިއީ އެއް އަހަރެއްގެ ބަޖެޓުން ކުރެވޭނެ ކަމެއް ނޫން. ސަރުކާރެއްގެ އުމުރުގައި ހިމެނޭ 5 އަހަރުގެ ތެރެއިން ކޮންމެ އަހަރެއްގެ ބަޖެޓުން ވެސް މި ކަންތައްތަކަށް ޚާއްޞަކުރަމުން ގެންދަންޖެހޭ. އެހެން އެކަން ކުރުވޫ ކަމަށް ވެސް ވިއްޔާ އަމާޒު ދެކިގެން، ރޫޅުވާލުމާ އޮޅުވާލުން، މިސްރާބު ހިފައިގެން މަސައްކަތްކުރިޔަ ކަމަށް ވެސް ވިއްޔާ 5 އަހަރު ދުވަހުގެ ތެރޭގައި މިދަންނަވާ ކަންތައްތަކުގެ ތެރެއިން ބޮޑު ބައެއް ގެނެސްދެވިދާނެ. އަދި އެފަދައިން ޚާއްޞަކުރުމުގެ ކަމަށް ވެސް ވިއްޔާ އެ ބަޖެޓުތަކާ ރައްޔިތުންނަށް އުފާވެރިކަން ގެނެސްދޭ ބަޖެޓުތަކެއް ކަމުގައި ވެގެންދާން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ކަން އޮތީ މިހެން ކަމަށް ވުމާ އެކީގައި 1 އަހަރުގެ ބަޖެޓުން ހުރިހާ ރަށްރަށުގެ ހުރިހާ އެންމެނަށް އުފާވެރިކަން ގެނެސްދެވޭނެ. އަދި އެކަމަކީ ކުރެވޭނެ ކަމެއް ނޫން. އެންމެނަށްވެސް، އެއްވެސް އަހަރުގެ ބަޖެޓުން އެއްވެސް އުފާވެރިކަމެއް ގެނެސްދެވޭނެ ބަދަލު ބޭނުމެއް ކަމަކަށް ވެސް ވިއްޔާ އަދި 5 އަހަރުގެ މުއްދަތުގެ ބޮޑު ބައެއް ހިނގައްޖެއިރުގައި އުފާވެރިކަމުގެ ގެނެސްދެވުނު ބަދަލު ބޭނުމާ ކަމަށް ވެސް ވިއްޔާ އެއީ އުނދަގޫކަމެއް. މިފަދަ ކަންތައްތަކަށް މަޖިލީހުގެ ތަޖުރިބާ ދަނޑި، މަޖިލީހުގެ ކަންތައްތަކުގެ އަގު، މަޖިލީހުގެ އަހަރު އެކަށައިގެން ދަރަޖައިގައި ރަށްރަށުގެ ކަންތައްތަކުގެ ރަނގަޅުކަމާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު އުއްމީދުކުރަން ބަޖެޓުގެ ޖާގަޔާއި ކަމުގައި ވަރުގަދަ ދިރާސާތަކެއް ހިންގުމަށް ކަމަށް. އާދެ! ދެން މިދަންނަވާ ޖުމުލަ ބަޖެޓު ބާކީ ގާތްގަނޑު މިދަންނަވާ އެއްކޮށް ދަންނަވައިލާފައި އަޅުގަނޑު އެއްބާރުލުން އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާއާ ދިމާލަށް. އާދެ! އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާގެ ކަންކަމަށް ބަލައިލާއިރުގައި އެންމެ ބޮޑު ސަމާލުކަން އަޅުގަނޑު އޮތީ ދާއިރާގައި ހިމެނޭ އެންމެ ކުޑަ ރަށް ދުވާފަރުގައި. އާދެ! އެއީ ދުވާފަރާ ބޮޑު ރަށް. ދުވާފަރުގެ ސްކޫލަކީ އެއް ޝިފްޓް ސްކޫލެއް. ސްކޫލުގެ ޢިމާރާތް ބިނާކުރުމަށް 2015 ވަނަ އަހަރުގެ ތެރޭގައި ސަރުކާރުން ވަނީ ހަމަޖެއްސުމަށް. ސަރުކާރުގެ ކަމާބެހޭ މިނިސްޓްރީއަކުން އަސާސީ ވަނީ ސަރުކާރުގެ ޢިމާރާތް އެޅުމަށް ޝާއިޢުކުރެވޭ ސަރުކާރެއް. އެހެންނަމަވެސް، މިއަދާ ހަމައަށް ވެސް ޢިމާރާތް އަޅާ ޖާގަ އަދި ބެލިފައެއް ނުވޭ. އަޅުގަނޑު އާއްމުކޮށް ސަރުކާރު ވެސް ރައްޔިތުންގެ ވޯޓު ނުވާ ހިސާބަކަށް އަދިވެސް ނުވެއްޖެ. ނަމޫނާއަކަށް 2016 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުން ސަރުކާރު ބަޔާންކޮށްދީފައިވޭ. ޕީ.އެސް.އައި.ޕީގެ އެއްވެސް މަޝްރޫޢެއް ސަރުކާރުގައި ހިމެނޭ ގޮތް ނުވޭ. އަދި މިއަންނަ އަހަރު، 2017 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގެ ޕީ.އެސް.އައި.ޕީގައި ސަރުކާރުގެ ނަން އަޅުގަނޑު ނުފެނޭ ނަމަ. އެހެންވީމާ، ސަރުކާރުގެ ސަމާލުކަމަށް ބޮޑު ސަމާލުކަމެއް. ރަށް ކުޑަކަމުގައި ފެށުން އަޅުގަނޑު އެދެން ދެން ސަރުކާރުގެ ސަމާލުކަމާ ބާރުއަޅުއްވާލަދެއްވުން. އަދި އެ މީހުންގެ ކުރިމަގު ތަރުތީބުކުރުމުގައި ބަޖެޓުން ރިޔާސީ ސަރުކާރު ސަމާލުކަން ދަރިވަރުން. އާދެ! ދެން އަޅުގަނޑު ދަރިވަރުންނާއި، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދެން އަޅުގަނޑު ދަރިވަރުންނާއި އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާއަށް އަދިވެސް ތަރައްޤީގެ މަޝްރޫޢުތަކުން ހިސާބުން ދާއިރާއަށް. ދާއިރާ ފޯރުކޮށްދީފިއްޔާ ކަނޑައެޅުމުގައި ނަގަދާ. އަދި މިގޮތަށް

ހޯދުމުންދާ ބަނދަރު. ކަނެކްޓިވިޓީގެ މިސާލެއް. ފެރީގެ މިސާލެއް. ފެރީގައި އަގާ ނިންމާފައި ހުރި ސޯލާރު. މިހެންގޮސް ބިޑިންގްގައި ގޮނޑުދޮށް ހިމާޔަތްކުރުމުގެ މަޝްވަރާ. މިފަދަ ކަނޑައެޅުއްވިފައިވާ ހިނގާފައިވާ. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާގެ ރަށްރަށަށް ބޭނުންވާ ކަނޑައެޅުމާއި ވާހަކަ ވެސް އެހެން މުސްތަޤުބަލް ފަރާތުން އަޅުގަނޑު ވެސް ދަންނަވާލަން ބޭނުންވާ ކަމެއްގައި އަޅުގަނޑު ދެކޭން. އާދެ! ފުރަތަމަ ސޯލާރު ހިފުމުގައި ވަނީ ހުށަހެޅި ނުވާ ކަމަށް ވާހަކަ އެ ސޯލާރަށް ހުށަހެޅި ޑިމާންޑު ދެކޭނެ އިތުރު މީހުން ކުރިމަތިވެގެންދާ މަސައްކަތްތަކަށް އަދި ވަނީ ޖަމާޢަތް ގޮތުން އެއްވެސް އިޤްތިޞާދީ ނުލިބޭ. ހަމަ އެކުލަވައިލި ފުރަތަ ފަހު ކުރެވިގެން އެ ފަހު ބޭނުންކުރުމަށް އެދި އެ މިހެން ކުރުމުންދާނެ މަސައްކަތަށް 2017 ވަނަ އަހަރުގެ ތެރޭގައި އެއްވެސް ކަހަލަ އުއްމީދެއް އަޑުއަހަމުންދާކަން ލިބިފައެއް ނުވޭ. އަދި މިގޮއްސަރުކަރު ކަނޑައެޅިގެން ހިނގާ އުއްމީދު ފަހަރުގައި ހުށަހެޅިގެން ބޭނުންވާ ކުރުމުންދާ މަސައްކަތަށް އެއަށް އަހަރެއް ވިއްޖެ. އެކަމަކަށް ވެސް އަދި އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް އިޤްބާލު ފެނިގެން ނުވޭ. ހަމައެކަނި ހުރިހާ އެހެނީގެ ސިޔާސީ މުޚާލިފު 24 ގަޑިއިރަށް ބަދަލުކުރުމަށް، ޖާގަ އިތުރުކުރުމާއި އަދި އެހެނަސް ފުށުގެ ނިޒާމުގެ ހިނގުމަށް ބޭނުންވާ އެ ދިމާން ގޮތެއް މަސައްކަތްކުރުމުން. އަދި ސިޔާސީ މުޚާލިފުގެ ތެރެއިން ފުރަ މުޚާލިފުން ބޭނުންވާ ޖާގައިގެ މަސައްކަތް ހައްލުކުރުމަށް ނުލިބޭ. މަސައްކަތްކުރުމުން ގެންދާނީ އެކަށް ދަތިވެއް ފައިދާ. ބޭނުންވެފައިވާ ޖާގައިގެ މަސައްކަތަށް ހަމައެކަނި ނުލިބޭ. އިއްޖެހިގެން ހަމައެކަނި 2017 ވަނަ އަހަރަށް އައްޖާކުރު ދައުރުގައި ބޭނުންވާ ބޭނުމާ ކަންތައްތައް ކަނޑައަޅައި ތިއްބަވައި ފިޔަވަޅު އަޅުގަނޑުމެން މަސައްކަތްކުރުމުން ގެންދަވަމުން. އޭގެތެރޭގައި ވަނީ ބިލްތައްގެ ގައި އަދި ގައިދުގައި ނަޒަރުދާގެ ނިޒާމު ޤާއިމުކުރުން. އަދި ފުރަތަ ބަޖެޓުގައި 2 އަހަރު އޮތުމާ އެކަހި ވެސް ފުރިހަމައާ ނަޒަރުދާގެ ހަމަޖެ މަސައްކަތް ފެށުނު ބަލަން. އަދި ފުރަތަ ބަރުދަރު ކުރެވިގެން އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް ބަޔާންކުރި ދައުލަތުގެ ބަހައިލާ އިހުވަންދެ އެ ބަރުދަރު ބޭނުންކުރުމުގެ މަސައްކަތަށް ފުރުސަތު، ޖާގައިއް ލިބޭނޭ ބަލަން. މިހެން އެއްވެސް ކަމެއް 2017 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ލިބިފައިއެއް ނުވޭ. މިގޮތަށް ގައިދުއަށް މި ހިސާ 8 އަހަރުދުވަހުގެ ތެރޭގައި، ވޯލްޑްބޭންކް 8 އަހަރުދުވަހުގެ ތެރޭގައި އެއްވެސް ބަޖެ މަސައްކަތް ފިޔަވައިލާ ރައްޔިތުން. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވަރަށް ގިނައިން އިތުރުންނާ ވާހަކައިގެ މި ހިނގާ 3 އަހަރުދުވަހުގެ ތެރޭގައި ބަޖެ މަސައްކަތް ނުހިނގާ އެއްވެސް ރަށެއް ނޫނީނޫނަކުގެ ވާހަކަ. އެންމެހައިގެ، މި 8 އަހަރު ވޯލްޑްގެން މި ދަނޑި ގައިދުއަކަށް ބަޖެ އެއްވެސް މަސައްކަތް ނުލިބެ. މި އަހަރު ވެސް ޖީ.އެސް.ޓީ.ގައި ގައިދުއަކަށް އެއް އަދަދަކީ 6 ޑޮލަރު 32 ހާސް ރުފިޔާ. އިއްޖެހިގެން ރައީސް. ފުރަތަ ނަރުދަމާގެ މަސައްކަތަކީ ވަރަށް ހާދަހާ ހިތާމަ ގޮތަކަށް ދިމާވެފައި އެކަ މަސައްކަތެއް. އަޅުގަނޑު ކުރީން ވެސް އިޝާރާތްކޮށް ދަތިކަމެއް 2015 އަހަރާއި، 2016 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި އެކަމަށް އެ ރަށުގެ ނަރުދަމާގެ ސަރުވޭކޮށް ޖެއްސުގެ މަސައްކަތް ނިމި، 2017 ވަނަ އަހަރު އަދިވެސް މަސައްކަތް ފެށޭނެ ކަމަށް ކުރަމުންދާ އެއްވެދާނެ މިއަހަރު ވަނީ ފެށިގެން ފެށިގެންދާނެ. 2017 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި ފުރަތަ ނަރުދަމާއެއް ނެތް. ބަޖެޓުން ވަނީ އުނިވެފަ. އިއްޖެހިގެން ރައީސް. އަޅުގަނޑު މި ވާހަކައެއް ދަންނަވާލާނީ ބައްޔަށް މި ކަމަކަށް ބަޖެޓު ބަލައިގެ ތެރެއިން ނަހަމަވެސް،

މަޖިލީހުގެ ތެރެއިން ބަޖެޓާ ބެހޭ ގޮތުން އަޅުގަނޑު ވާހަކަ ފަށަމުން އިޝާރާތްކޮށްލި ފަދައިން ކުރެވޭ މަސައްކަތުގެ ތެރެއިން، މަޖިލީހުގެ ތެރެއިން ކުރެވޭ މަސައްކަތުގެ ތެރެއިން ނަފްޢުތަކެއް ލިބިގެންދިއުން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުގެ ގާތުގައި މިތާ މިހާރު އިންނަވާ އަޅުގަނޑުގެ އިއްޒަތްތެރި އަޚް ނިލަންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހަސަން ޒަރީރު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަތޮޅު [illegible] ވާހަކަފުޅު ދައްކަވަމުން ވިދާޅުވެފައި ވަނީ، [illegible] މި ވަނީ ތަރައްޤީގެ [illegible]؛ [illegible] މި ވަނީ ތަރައްޤީގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކަމަށް. އާދެ! [illegible] އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނޫން. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އާދެ! އަޅުގަނޑު [illegible] މި [illegible] އަޅުގަނޑުގެ އިއްޒަތްތެރި އަޚް އެ [illegible] އަދި [illegible] އަޅުގަނޑުމެން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޝުކުރިއްޔާ. والسّلام عليكم ورحمة الله وبركاته.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ މަކުނުދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ނަޝީމަށް.

މަކުނުދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ނަޝީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. الحمد لله ربّ العالمين. الصّلاة والسّلام على اشرف الانبياء والمرسلين. 2017 ވަނަ އަހަރަށް [illegible] ދައުލަތުގެ ބަޖެޓާ ބެހޭ ގޮތުން އަޅުގަނޑު ވެސް ވާހަކަދައްކާލަން ގަސްދުކުރަން. އަޅުގަނޑުމެންގެ؛ އެންމެ ފުރަތަމަ ވެސް އަޅުގަނޑު [illegible]. [illegible]، 2017 ވަނަ އަހަރަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އަޅުގަނޑު

ފާހަގަކޮށްފާނަން، މީގެ 2 ހަފްތާ ކުރިން ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އަލްފާޟިލް ޔާމީން ޢަބްދުލްޤައްޔޫމް އަޅުގަނޑުމެންގެ ދާއިރާ، ހދ. މަކުނުދޫއަށް ވަޑައިގެން ވައުދުތަކެއް ވެވަޑައިގެންފައި ވަނީ. އެގޮތުން އެ ރަށުގެ ނަރުދަމާއާއި ފެނުގެ ނިޒާމު އެންމެ ކުރީގައި ނަރުދަމާއާއި ފެނުގެ ނިޒާމު ޤާއިމުކުރުވާ ރަށްތަކުގެ ތެރޭގައި ހިމަނުއްވައިދެއްވާނެކަމުގެ ޔަޤީން ދެއްވައި ވައުދުވެވަޑައިގެންފައިވާތީ. ހަމަ އެގޮތަށް އެ ރަށުގައި، މަކުނުދޫގައި 2014 ވަނަ އަހަރާއި 2015 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި ހިމެނިފައިވާ 10 ކްލާސްރޫމްގެ މަޝްރޫޢު؛ އެ މަޝްރޫޢު ވެސް އަންނަ އަހަރު ނިންމަވައިދެއްވާނެ ކަމަށް ވައުދުވެވަޑައިގެންފައިވޭ. މީގެއިތުރުން މަސް މާރުކޭޓު ވެސް ހަދައިދެއްވާނެ ކަމަށް ވައުދުވެވަޑައިގެންފައިވޭ. އެއީ 2017 ވަނަ އަހަރު. އެހެންނަމަވެސް، ހިތާމައަކީ މި ބަޖެޓު ދައުލަތުން ހުށަހެޅުއްވިއިރު މި ކަންކަމުގެ ވާހަކަ ހިމެނިފައެއް ނުވޭ. މަކުނުދޫއަށް ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ވެވަޑައިގެންނެވި ވައުދުތައް ހިމެނިފައެއް ނުވޭ. އެހެންވީމާ، ރައްޔިތުން އަޅުގަނޑުމެންނާ ސުވާލުކުރޭ ކޮބައިތޯ އެ މަސްއޫލިއްޔަތު. ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ވެވަޑައިގެންފައިވާ ވައުދުތައް. އަޅުގަނޑު އުއްމީދުކުރަން މަޖިލީހުގެ ބަޖެޓު ކޮމިޓީން މި ބަޖެޓު ދިރާސާކުރައްވާއިރުގައި މި ކަންކަން ހިމަނުއްވައިދެއްވާނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް ބޮޑަށް އުއްމީދުކުރަން. އެއީ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ އަދި ހިތްވަރުދެއްވާ މިއަދު އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި ބަޖެޓު ކޮމިޓީ މެޖޯރިޓީ އެ އޮންނަނީ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ މެމްބަރުންގެ އަތްޕުޅުގައި. އެހެންވީމާ، އެ ކޮމިޓީން ރިޢާޔަތްކުރައްވާނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު އުއްމީދުކުރަން. ދެން ހަމަ އެ ގޮތަށް މިހެންވުމުން އަޅުގަނޑުމެންގެ ދާއިރާގައި ހިމެނޭ ކުޅުދުއްފުށީ ބަނދަރު ބަލައިލާއިރު، ކުޅުދުއްފުށީގައި އެންމެ ބޮޑު ބަނދަރު ވަނީ އެންމެ ބޮޑު ބަނދަރުވެފައިވާ އެއް ކަމަކީ، ކައުންސިލުގެ އިދާރާއަށް ބައެއް އިޞްލާޙުކުރުން. މިހާރު ވަރަށް ދަތި ގޮތަކަށް ކައުންސިލު ހިންގަމުންދަނީ. އެ ކައުންސިލަށް އަޅުގަނޑުމެން ހިއްސާކޮށްފައި ވާނީ އެމް.ޑީ.ޕީ. ޕީ.ޕީ.އެމް.އިން ވެސް ވިދާޅުވެފައި ވާނީ ކައުންސިލަރުން ވަރަށް ބޭނުންތެރި، އެންމެ މުހިއްމު ކައުންސިލުގެ ގޮނޑިތަކުގައި އެ ކައުންސިލުގެ ހިސާބު ކަމެއް. އެހެންނަމަވެސް، ބަޖެޓު އަދިވެސް ވަނީ ކައުންސިލް ހިސާބުގައި ނުވޭ. އަޅުގަނޑު އުއްމީދުކުރަން ބަޖެޓު ކޮމިޓީން އެ ކައުންސިލުގެ ހިންގުމަށްޓަކައި، ކައުންސިލު އިދާރާގެ ބަޖެޓު އިތުރުކުރުން ހިންގުމަށްޓަކައި، ބަޖެޓު ދެއްވާނެ ކަމަށް. ދެން ހަމަ އެ ގޮތަށް ކުރީގައި 2014 ވަނަ އަހަރާއި 15 ވަނަ އަހަރު ހިމެނިފައި އޮތް އާރު.އޯ.ޕްލާންޓުގެ ޤާއިމުކުރުން. އެހެންނަމަވެސް، މި އަހަރު ބަޖެޓު އަދިއަދު އެ ކަންތައް ނެތް. އެއީ ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް ހިތާމަކުރާ ކަމެއް. ކުރީ އަހަރުތަކުގައި ހިމެނިފައި ހުންނަ މަސައްކަތް މަސްދޫރުކަން އަދި މި އަންނަ 2017 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި ނެތުން އެއީ ވަރަށް ދަތި ކަމެއްގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން. އެއީ ކުރީދުވަހު ވެސް ފެނުގެ ބޮޑު އުނދަގޫތަކެއް ވަރަށް ބޮޑު ދަތިކަމެއް. އެ ގޮތުން ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ވެރިކަން ވަޑައިގެންނެވިއިރު ވެސް ފުޅައި އޮތް ވަޢުދު އެއީ ކުރިއަށްދިޔައިރު ނަރުދަމާގެ ނިޒާމު ޤާއިމުކުރުން އެއް އަހަރުގެ ތެރޭ. އެހެންނަމަވެސް، އަދި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ބަޖެޓުގައި ވޯޓުދިނީ އަހަރުތަކުގައި ހިމެނިފައެއް ނުވޭ. އަޅުގަނޑު އުއްމީދުކުރަން ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ ވައުދުތަކަށް ވެސް ހުރިހާ، ހަސްބަޔާން ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ނިސްބަތްވާ ޕާޓީގެ މެމްބަރުން ވިސްނަވައި ދައުލަތުގެ ބަޖެޓަށް މި ކަންކަން އިތުރުކޮށްދެއްވުން އެއީ އަޅުގަނޑުމެން ކުރާ އުއްމީދެއް. ދެން

އަޅުގަނޑުމެން ދާއިރާގައި ހިމެނޭ ނޫކުރެންދޫއަން ބަލާއިރު، ނޫކުރެންދޫއަން މި ފަހަރު ހިމެނިފައި މި އޮތީ ހަމައެކަނި އަލަށް ފަށާ ކަމެއްގެ ގޮތުން 5 ލަސްކަ ރުޖާ. އެއީ ސޯޝަލް އެރީނާ ގާއިމުކުރުން. ނޫނީ، ސޯޝަލް އެރީނާއެއް ގާއިމުކުރުން ނުކުރެވޭނެ އާ ލައިސަންސް ކަން. އަޅުގަނޑުމެން އަންނަމުންދަނީ ވެސް އެހެން. ދެން މިދިޔަ އަހަރު ބަޔަކުގައި ހިންގައި އެކަމު ބަލާ. އެއީ 300 މީހުންގެ ބަޔާއް ބޭނުމުން. އެއީ ނޫކުރެންދޫގެ ޖަމްޢިއްޔާތަކުން ވެރިޔާގެ ފުރުޞަތުތަކުގެ ތަނަވަސްވެ، ވަރަށް އުފާވެރިކަމެއްގެ ގޮތުގައި ބަލައިގަތް ކަމެއް އެއީ. މި ވޭތުވެދިޔަ 2 އަހަރު ތެރޭ ވެސް. އެހެންނަމަވެސް، މި އަހަރު ބަޔަކު އައިއިރު އެ މަސްދޫދު ބަޔަކުގައި ހިންދިފައިވާ ނެތް. އެއީ ދިރާސާތަކުން އާދަޔާ ކަމެއް ނޫން. ބަޔަކުން އެކަމަށް ކުރިއަށް މަސްދޫދުތައް ގެއްލިގެންދިޔުން އެއީ އާދަޔާ ކަމެއް ނޫން. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކުރިގެ ގޮތް މިނިސްޓަރު އުމަރު ނަސީރު ވަރަށް ބޮޑު އާއްމުކޮށް ދެއްވާފައިވާ އެ ނޫކުރެންދޫގެ ޔަޤީންކަން. އެއީ ބޮޑު ހުރިހާ ކަންތައްތަކެއް ކުރަމުންދާ ވާހަކައިގައި، އެ ބޮޑު މަސްދޫދު ވަރަށް އުވާލަން ނިކުމެފައި ވާހަކަ. އެ ކަންތައްތައް ބޭނުންކުރެވޭ، ހަމަ ބޮޑު ކަމަކަށް ކަން ބޭނުންކުރެވޭނެ ފަދަ ފުރުޞަތު ނޫން. ކަންތައްތައް މިހާރު ދަރިވަރުން ދިރާސާކުރި ކަންތައްތައް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު އުއްމީދުކުރަން މިގޮތަށް ކަންތައްތައް ރިޢާޔަތްކޮށް ބަޔަކު ހޯދަން ބައެއްވެސް ޖަމާޢަތްތަކުގެ އުއްމީދު ފިޔަވައިގެން މަސްދޫދުތައް ހިމެނޭ ފުރުޞަތު ހޯދަން އުއްމީދުކުރަން. ދެން އަޅުގަނޑު ހަމަ ބޮޑަށް ފާހަގަކޮށްލަން މި ބޮޑު ކަމަށް ޖެހުނު ޖާގަކަށް ބޮޑެތި އަޅުގަނޑުމެން ފާހަގަކޮށްލަން ޖެހޭ އެހެނިހެން ކަންތައްތަކެއް އެބަހުރި. އެހެންނަމަވެސް، ސިވިލް ސޮސައިޓީ ޖަމްޢިއްޔާތަކަށް ދޭ އެހީތެރިކަމާ މި ކަންތައްތައް އިސްކުރުމުގައި ބޮޑު ފާހަގަ އެކަން އެއީ ވަރަށް ސިޔާސީ ކަމެއް ގޮތުގައި އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން. އެއީ ބޮޑު ހިންގުމުގެ އަސާސީ ކަމެއް ވަރަށް މުހިއްމު މަސައްކަތް އިސްލާހުކޮށް ޤާނޫނީ ބާރުތަކެއް އަސްލު ހިންގާ ރަސްމީ އިދާރާއެއް ނުވެ ވަރަށް ދިރާސާ ދޫކޮށްފައިވާ ކަމުގައި ވިސްނަން ޖެހޭ، ހުރިހާ ފަރާތަކުން ވެސް ރިޢާޔަތްކޮށް ބޭނުންވާ ތަނުގައި އުޅޭ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބޭ ސިވިލް ސޮސައިޓީ ޖަމްޢިއްޔާތަކުގެ އެބޭ ކަނޑައެޅިފައި، ހަމަ އެގޮތަށް އަދި ބޮޑު، މުސްކުރަށް ބޭނުންވެ؛ މިސާލަކަށް ސަރަހައްދު ވަރަށް ނުރައްކާ ނިޔާޒީ ތަކެއް ނިމުމާއި ހަމަ ބައެއް ދެއްވުމަށް ދަތިކުރެ. އަދި ކުރިމަށް ބޮޑު، ކުރިމަށް ވެސް އިންތިޒާމު ބޮޑުވަމުންދާއިރު ވަރަށްގިނަ ދުވަސް ނިކަމެތިވެފައި ދެކޮޅުވެރިވާ ކަންތައްތަކާ އެއްފަދަ. މި ކަންތައްތައް މިހާރު ފުރިހަމަ ބޮޑު ވިސްނުމާ ސިވިލް ސޮސައިޓީ ޖަމްޢިއްޔާތަކުން ވެސް މިހާރުވެސް ރަނގަޅު ފަސޭހަވަމުންދޭ ވިއްދުގޮތް ބޮޑު ކަންހުރި ވާހަކަ ދައްކާ އެއީ ބޮޑު އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން. ހަމަ އެހެނީ ޤަވާއިދުތަކާ އެއް ފަދަ އެދުނުވާ ބަޔަކު ބޮޑު ވެސް ހަމަ ވިސްނުމާ ބައެއް ބޮޑު އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން. ދެން ހިމަނާ ސިވިލް ސޮސައިޓީގައި ހިމެނޭ 25 ޖަމާޢަތާ ޖަމްޢިއްޔާތަކުން ލިބޭ ބުދުވަ ދުސްތޫރީގެ ގޮތުގައި ބޮޑު ބައިވެރިކަން ލިބި ހަމަ މި ހޯދުނު ސަރުކާރުން އުފައްދަވާފައިވާ ސިޔާސީ މަޤާމުތަކެއް. ސަރުކާރުން އަ ސަރުކާރު ހިފަހައްޓާ ސިޔާސީ މަގާމު އުފައްދަވައިފައިވާ ސިވިލް ސޮސައިޓީ ޖަމްޢިއްޔާތަކުން ލިބޭ ބުދުވަ ދުސްތޫރީގެ ގޮތުގައި ބޮޑު ބައިވެރިކަން ލިބި އެބަ ހޯދުނު ސިޔާސީ މަޤާމުތަކެއް. މިއީ

ވެސް ހަރަދު ކުޑަކުރަން ބަލާއިރު އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނާލަންޖެހޭ ކަމެއް. ސަރުކާރުން ވިސްނާލަންޖެހޭ ކަމެއް މިއީ ރައްޔިތުންގެ ފަރާތުން ކުޑަކޮށް، ރައްޔިތުންނަށް ހަމަޖެހޭ، އެމީހުންގެ ދިރިއުޅުމުގެ ޙާލު. ދެން ހަމަ އެގޮތަށް އަތޮޅުތެރޭ ކުރިއަރުވާ މި ފާހަގަކުރި ގޮތަށް، ރަށްރަށުގައި އަތޮޅުތެރޭގެ ދާއިރާގައި މުސާރަދިނުމުގައި ސްކޫލް އިމާރާތް، ސްކޫލްގެ ކުލާސްރޫމްތަކާއި ކޮމްޕިއުޓަރ ލެބްތަކަށް ހިނގާ ވަސް. ގޮވަ ވަރަން ދަރިވަރުގެ ވަސް. އެހެންނަމަވެސް މިނިސްޓްރީން ވެސް ވަޒީފާދެވިފައިވާ އަތޮޅުތެރޭގެ ދާއިރާގައި ތަފާތު ކުރިއަރުވާލައްވާ ކަމެއް. އެހެންވީމާ، އެ ފަރާތްތަކުން ބަޖެޓް ކުރިޔަނީ ކާކު؟ އެހެންވީމާ ހުރި ބަޖެޓަށް ބަލާއިރު ދިރާސާ ކުރުމާއި އެކު. އަތޮޅުތެރޭ ވަޒީފާ ދެއްވާ އިދާރީ ގޮތުން ސަރުކާރުން ކުރިއަށް ގެންދިޔަ ޕްރޮގްރާމަކީ، އެކަމަކު އެ ދުވަސްވަރު އެދެވިފައިވާ ކަމެއް ކަމަށް ފާހަގަކުރެވޭ ސްޓޯރީ ކަމަށް ނުވާތީ މި އަޅުގަނޑު ފެންނަނީ ފަހުން ޤަވާޢިދުން ގިނަ ޢަދަދެއް. މުވައްޒަފުން އިތުރުކުރަން ކޯޕަރޭޝަން، އަދި މި 2014 ވަނަ އަހަރާއި 2015 ވަނަ އަހަރު ހިނގައިދިޔަ އެއް ކޯޕަރޭޝަނެއް ވަޒީފާ ދިނުމުގެ ކަންކަމަށް ބަލާއިރު. އެއީ އަމިއްލަ ފަރާތްތަކާއި އަތޮޅުތެރޭ އުއްމީދުކުރަން މި ބަޖެޓް ކުރިޔަން ދިރާސާކުރައްވާ އިސްކޮށް ދެނެގަތުން ފާހަގަކުރެއްވި. އެ ފާހަގަ ކުރައްވާފައިވާ ގޮތުގައި ބަޖެޓް އޮތީ ހޯދައިގެން. އަދި އެހެން އަތޮޅުތެރޭގެ ޕްރޮޕޯސަލް ސަރވިސްތަކުގެ ޚިދުމަތް ވެސް ސަރުކާރަށް ކުރިއަށް އުފެއްދިން އެ ޚިދުމަތް ދިނުމަށް ވަކި ރަށެއް ނުވަތަ އެ ޚިދުމަތް ދިނުމުގެ، އިސްކޮލާސްޕީ ޕްރޮޕޯސަލް އަތޮޅުތެރޭ ހަމަ ވަކިކޮށްގެން ފާހަގަކޮށްލަދޭ އެ ޚިދުމަތް ދިނުމަށް، އެ ޚިދުމަތްތައް ދެވިފައިވާ ގޮތް ވަރަށް ދެރަވާކަން މިއަދު މުޅިން އެހެން. އެހެންވީމާ، އަތޮޅުތެރޭ އުއްމީދުކުރަން މިވަރަށް ފަސޭހަ ނުވެސް ފަހުން ބަޖެޓް ބަލައިލުމުން ބައެއް ކޮމިއުނިޓީ ޕްރޮޖެކްޓްތަކުގެ ވެސް ހުރި އުނދަގޫ ޤަވާޢިދާއި ތަޢާރުފުވެސް ބޭރު. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޢަދަދަށް ވެސް އަމިއްލަ ފަރާތްތަކުން ޝާއިޢުކުރީ ޖޫރިމަނާ ބަލައިލުމުން އެ ޚިދުމަތް. އެހެންވީމާ، އަތޮޅުތެރޭ އިސްކޮށް ބަޖެޓް ކުރިޔަން ބަލާއިރު ވަކި ފަރާތްތަކެއް ކޮމިޝަނެއް ނެތް ބަޖެޓް ހިނގާ ބަޖެޓް ކުރިއަރުވާ އެ ފާހަގަކުރެއްވި. ކުރީގެ އަތޮޅުތެރޭ ބަޖެޓްގެ ޕްރޮޖެކްޓް ހިނގާދިޔަ ގޮތަށް އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަނީ.

އެއީ އިޤްތިޞާދީ ފާހަގަކުރެވޭ ޕްރޮޖެކްޓްތަކުގެ ފާހަގަކުރަން ބަޖެޓް މި ވަނީ 100 މިލިއަނަށް ކުރުކޮށްލެވޭ. އަތޮޅުތެރޭ ދަށްކޮށްލާ މިގޮތަށް ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ ވަޒީފާ ވެސް ޝަރުޠުތަކާ ވެފައި އެންމެ އިޤްތިޞާދީ ޕްރޮޖެކްޓް ފާހަގަކުރެވިފައިވޭ. ހަމަހަމަ އުސޫލުތަކުގެ ދަށުން ޕްރޮގްރާމްތައް. ރައްޔިތުންގެ ދިރިއުޅުމާ ބެހޭ ކުރިއެރުމުގެ އެއްބަސް، އިޤްތިޞާދީ ފާހަގަކުރެވޭ ގޮތަށް ފާހަގަކުރެއްވި. އެހެންވީމާ، އަތޮޅުތެރޭ އުއްމީދުކުރަން ބަޖެޓް އިޤްތިޞާދީ ފާހަގަކުރެވޭ ކުރިއަރުވާ ފާހަގަކުރަން މިހާރުވެސް ބަޖެޓް ބޭނުން އެކުލަވާލާ އެ ޚިދުމަތްތައް ކުރިއަރުވާލުމަށް، އެ ޚިދުމަތްތަކާއި ކޮމިއުނިޓީ އިސްކޮށް ހަމަޖެހިގެން ކުރިއަށްދާނެ. އަތޮޅުތެރޭ ވަކި ހިސާބަކުން އިޤްތިޞާދީ ފާހަގަކުރުމުގެ ކޮމިއުނިޓީ ބޮޑުސްކޮލަރޝިޕް މިންވަރަކީ، މިހާރު ސްޓޭޓްއޮފް ކޮލެޖް ނިންމަވައިފި ޔާމީން ވަކި ރަށްރަށުގެ ކައުންސިލްތަކާއި ވެސް ވަކި ރަށްރަށުގައި ސިޓީ ސްޓޭޓްއޮފް ކޮލެޖުން. އެކަމަށް މި އެންމެހާ ސާވިސްތަކުގެ އެކަށީގެން. އަތޮޅުތެރޭގެ ހަމަ ކޮށްޕެޓްފޯން އެކަށީ މާދަމާ ހަމަވުން ހާމަކުރަ ވެސް ސްޓޭޓްއޮފް ކޮލެޖް ނިންމަވައިގަތުން މި ދެއްވާ ވަޒީފާ ލިބިދެވިފައިވާ ވެސް އުއްމީދަކީ ބަޖެޓްގައި ކަމެއް ވެސް. އެ ޚިދުމަތް ނިންމަވާފައި އުއްމީދަކީ އެ ހިމެނޭ. އެކަމަށް ބަޖެޓަށް ބަލައިލުމުން ވަޒީފާގެ ސްޓޭޓްއޮފް ކޮލެޖް މި ނިންމަވައި. އެންމެހައި،

އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނަންޖެހޭ މިހާރަށް ވުރެ ރަނގަޅު ގޮތެއްގައި މި 3 ބާރު ވަކިވެފައިވާ ރިޔާސީ ނިޒާމުގައި މިހާރަށް ވުރެ ރަނގަޅު އުސޫލުތަކެއް ބައްޓަންކުރެވޭނެ. މިހާރަށް ވުރެ ރަނގަޅު ނިޒާމުތަކާއި ޤާއިމުކުރެވޭނެ. [illegible] [illegible] ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުގައި ވެސް ހިމަނައިގެން މިއީ ވަރަށް މުހިއްމު ކަމެއް ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން. ދެން ހަމަ އެގޮތުން އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލާނީ ސަރުކާރުން އާސަންދަ މިހާރަށް ވުރެ ތަޢާރުފުކުރައްވާފައި [illegible] [illegible] އެބައޮތް މިއަންނަ އަހަރަށް [illegible]. އާސަންދަ [illegible] ވިސްނާލަންޖެހޭ ކަންތައްތަކެއް ވެސް އެބަހުރި. އެއީ ރައްޔިތުންނަށް މިހާރު އާސަންދައިގެ ނިޒާމުން ވަރަށް ގިނަ ފައިދާތަކެއް ރައްޔިތުންނަށް ކުރަމުންދަނީ. އެގޮތުން، އަޅުގަނޑު އުއްމީދުކުރަން އާސަންދަ [illegible] ނަމަވެސް ރައްޔިތުންނަށް ލިބެންޖެހޭ ބޭސްތައް [illegible] [illegible]، ރައްޔިތުންނަށް އާސަންދައިގެ ދަށުން ލިބެންޖެހޭ ބޭސްތައް ލިބިގެންދާ ކަމަށް އަޅުގަނޑު އުއްމީދުކުރަން. އަދި ރައްޔިތުންނަށް [illegible] [illegible] [illegible] ހަމަޖެހިގެންދިއުން ވެސް އެއީ އަޅުގަނޑުމެން އުއްމީދުކުރާ ކަމެއް. ދެން ނިންމާލަމުން ވެސް އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ، އަޅުގަނޑުމެންގެ ދާއިރާގައި އަޅުގަނޑު މި ފާހަގަކުރި ކަންތައްތައް ބަޖެޓު ކޮމިޓީން ބައްލަވާން ކަމަށް އަޅުގަނޑުމެން އުއްމީދުކުރަމޭ. އަދި އެ ކަންތައްތައް އިތުރުކުރެއްވޭނެ ކަމަށް އުއްމީދުކުރަމޭ. އެއީ އަޅުގަނޑުމެން މި [illegible] [illegible] [illegible]. ރައްޔިތުންގެ؛ [illegible] ރައްޔިތުން ދިރިއުޅޭ ކޮންމެ ރަށަކުން ވެސް ލިބެންޖެހޭ އަސާސީ [illegible] [illegible]. [illegible]، އެ [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] ނިޒާމު [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ބޭނުންވާ [illegible] ބަޖެޓު ހަމަޖައްސައިދިނުމަށް އަޅުގަނޑުމެން އަބަދުވެސް މި ގޮވާލަމުންދަނީ. އެއީ ރައްޔިތުންގެ ހުރުމަކީ ވެސް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު އުއްމީދުކުރަން ބަޖެޓު ކޮމިޓީން މި ކަންތައްތައް އިޞްލާޙުކޮށްދެއްވާނެ ކަމަށް. އަޅުގަނޑުމެންގެ ވާހަކަތަކަށް ރިޢާޔަތްކުރެއްވުމަށް އަޅުގަނޑުމެން ހުރިހާ ރައްޔިތުންނަށް ވެސް ހިތްހަމަޖެހޭ ގޮތަކަށް، ހުރިހާ ރައްޔިތުންނަށް ވެސް ހަމަހަމަކަމާއި އިންސާފު ލިބެނިވި ގޮތަކަށް ބަޖެޓުގެ ކަންތައްތައް އެކުލަވާލައްވާނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު އުއްމީދުކުރަން. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ އަލިފުށި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު ޙުސައިނަށް.

އަލިފުށި ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު ޙުސައިން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ، ދައުލަތުގެ ބަޖެޓު 2017. އަބަދުވެސް ރައްޔިތުން އުއްމީދުކުރާ އެ ދާއިރާއަކަށް [illegible] ބަޖެޓުގައި ހިމެނިފައި އޮތީ. އެގޮތުން، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ވެސް އެ އިއްޒަތްތެރި

ދުސްތޫރުގެ ދާއިރާއަށް ކޮއްޓެއްމޯ ހިފުނީ ހައްދިޔުމުން އުފާފާޅުކުރަން ގެނެސްދިނުމަށް ބަލައި އިންތިޚާބުކުރަމުން

އަންނަ ވަގުތެއް. އެހެންނަމަވެސް، އަދުގަނޑަށް މި ބަޔާނުން ފެންނަނީ މައިގަނޑު ގޮތެއްގައި ރައްޔިތުންގެ ނިކަމެތިވެ،

ވެރިންގެ ފައިދާއަށް ސަލާމަތްކަން ދަންނަޑީ ފަދަ ގޮތަކަށް ކަންތައްތައް ބައްޓަންކުރެވުން އަހަރެމެންނަށް ގޮތް ވާން.

އުފާފާޅުކުރަން ވެސްނަން ގޮތަކަށް ނޫން އެކުލަވާލާފައިވާ މި ބަޔާނުގެ ވެސް ޚިޔާލު ދިން. ޤާނޫނީ

ގޮތުގައި ވެ. އެކުލަވާ ބައްޔިތުން، އަދިވެސް ދައުރާގެ ބައްޔިތުން އިންތިޚާބުކުރުމަށް ބަލައިގަތުމުގެ ކޮމިޓީއާއި،

އެހެނިހެން ބަޔާ ދުވަސްތަކުން މިޙާލަތުގައި ދައުލަތް ކޮން ވެރިކަމެއް. އެހެންވީމާ، އެހެނިހެން ހަދަ ދަރުމަވަންތަ ބޭފުޅުން،

ހ. އަސާސީ މިފަދަ ބަޔާން ގޮތަކަށް ދަރަ ގޮތަކަށް ދިމާވެގެން އޮތީ. އެއީ މި ދަންނަވާ، ބަރުބަރު ކައުންސިލުތަކުން

އަސާސީ ކައުންސިލަށް ބަޔާން ޤާނޫނަށް އަންގާވައި އޮތް ތަފާސް ބަރުބަރުން ފާހަގަ. އެހެންނަމަވެސް، އެ.ޑީ.ޕީއަކުން އަސާސީ

ކައުންސިލުން އެ ބަޔާން ޤާނޫނީ ފިކުރުއްސަށް ބަޔާންގައި ޕްރޮޕޯސަލްތަކެއް ހިމަނަން އޮންނަ މުއްދަތަށް ވެސް ފަހުން ކަމަށް

ވީ ހ. އަސާސީ އެއްވެސް ޕްރޮޕޯސަލްތައް ނެތް އެކުލަ ބަޔާން ފިޔަވައި ބަޔާންގައި އެ ޤާނޫނު ޕްރޮޕޯސަލްތަކަށް ބަލައި

ޖަހާފައެވެ. އެހެންވެ ނޫން. ހ. އަސާސީ ތަރުސީލުކުރާ އިޖުތިމާޢީ ދުސްތޫރީހަނަ ހުށަހަޅާ އެމް.ޑީ.ޕީ ދުސްތޫރީހަނަ

ވިހަނު، އެހެނިހެން ފިކުރައި؛ އެ އިޖުތިމާޢީ ދުސްތޫރީގެ މަސައްކަތްތަކުން އެ ދަށުގެ ކަމުގައި އެއްބަސްވާތީ ހިމަނައި

އެބަރު. އެހެންނަމަވެސް، އަދިވެސް ދައުރާއަށް ވަރަށް ހިތްޕުރި ގޮތަކަށް މި ފަހަރު ވެސް ދިމާވެގެން މި ދިޔައީ. އެހެން

މި ދަރުމަވަންތަ ދޫކުރުމަށް، މިއީ އަސާސީ ބައިބައިގައި ވެސް ދަރުމަ ބަޔާނުގެ ކަނޑައަޅާ 7 ފަހުކަލޭގާ ދެވިފާ އެކަނި ވާ

ކަރުދާސް ގޮތުގައި އޮވެފައި، މި އަހަރު ވެސް ހަމަ އެފަދަ ގޮތަކަށް މި ދިޔާ. ބަރުބަރުން ފާސްވި އެކުލަ ޕްރޮޕޯސަލްތައް

ފިޔަވައި މިސާލަކަށް ހަމައަށް ދަށްވި ވަގުތަށް ކަނޑައެޅުމެ އެއް ހިސާބެއްގެ އިޖުރާތު ނުގެނެސް ނިމިގެން އޮތީ.

މިކަމަށް ޙައްލެއް ފެނުނު އެހެނިހެން ވީނީ ފިޔަވައި މިސާލަށް ސިޔާސީ ދަރުމަވަނި. ހަމަ އެގޮތުން އެމް.ޑީ.ޕީގެ

ރައީސަށް ވެސް ސިޔާސީ ދަރުމަވަނި. އަދި ބައެއް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކަމާބެހޭ މުޤައްރިރު، ވިޔަފާރި ދަށުރާގެ އިޖުތިމާޢީ

ދުސްތޫރު ނިމުނަން ވެސް އެހެނިހެން ވާނީ ސިޔާސީ ދަރުމަވަނި މިގޮތް ދިމާވެގެން އޮތް ވަގުތު. އެހެންވީމާ، މިކަމުގައި

އެމްޑީޕީކަން ފާހަގަކޮށްލާފައިވޭ. ހަމަޖެހިލާނެ އެ ސިޔާގެ ކޮޕީ ބަޔާން ދިރާސާކުރުމާއި ކޮމިޓީގެ 24 ދުސްތޫރީހަނަ

އެހެނިހެން ވީނީ ފާސްވާފަ. އެހެންވީމާ، އެހެނިހެން މި އެމްޑީޕީއާއި އެ ދަށުރާގެ ފާސްވާފައި ހުރި ޕްރޮޕޯސަލްތައް މި

ބަޔާން ގޮތުގައި ކާމިޔާބު ވެސް ފާސްކުރާ ސަރުކާރުގެ ކާމިޔާބު އެކަމަ ދެކެނުހުރި ވިޔަފާރިގެ އިޖުރާތު އެކަން ވެފައި

އޮތީ އެ ދަށުރާގެ ބައްޔިތުން ހަމަޖެހޭ މިންވަރު އެނގޭ ކަމަކުން ހިމަނައިދިނުމަށް. އެހެނިހެން މި ފާސްނަނީ

އަދިވެސް ބަޔާނާއި އަދިވެސް އެ ކަމަކަށް އެއީ އެހެން އިޖުތިމާޢީ ދުސްތޫރު ފާސް އެ ފާހަގަކުރަމުން ފަރާތުން

ދުބާސަރަ ދަންނަވައި ނޫނީ ބަދަލުކުރެވުނެވެ. މި ބާވަތުގެ ކަމަކަށް ރައްޔިތުންގެ ފިކުރު ބެލޭ އިޖުތިމާޢީ ދުސްތޫރުގެ ތަފާތުން

ކަނޑައެޅުމުގައި އެކު ކުރެވޭ މިންވަރެވެ. ދިން ހިނގުމުގެ ކަންތައްތައް އެބަދު ކުރަނީ. އިޖުތިމާޢީ އިދާރާ އެ ކަންތައް

އަދިވެސް އެއްވެސް ގޮތަކުން ބަހުސް ނުހޯދައިދޭން ކަމަށް. އަދިވެސް ދަށުރާއިން 2 އަހަރު ތެރޭގައި

74

އެދުމުންދިޔަ، ހާއްސަކޮށް އަލިފާނުގެ މަގު ބައެއްބައި އަވަހަށް ހުރުސް މަގުބަލާގައި ކަސް އަނގިރޭސިގައި ދިބެންޖެހޭ އަ

ބައްޕަބައި ހުޅުނު ގޮތުގެ ފުރި އެދި ޕްރޮޕޯޒަލްތަކުގެ ފޮނުވާ މި ފަހަރު ވެސް، ކުރީ ފަހަރު ވެސް. އެހެންނަމަވެސް، މި

ފަހަރު ވެސް ވަނީ އަ ހިމެނުން ގޮތް ނުވެވޭ. އަދި އާގައިބަރުން އަ އަތޮޅު އެއް ފަހުބަރު އަލިފާނުގެ އެއްކަލް އޮންނަ

އެއްޗެހިގެ އެޅި ކައުންސިލުން ބޭނުންކުރުމުން އަންނަ ރަށެއް ފުރަނިއްސުރު. އެހެންނަމަވެސް، ރިސޯޓެއް ބަރައްޓީކުރުމަށް

ޖަކާއި ވަރި ބަތަކަށް އަ ރަށް ދުކަރުފައި އޮންނަބާ އަހަރުބަކައް ވެއްޖެ ރައްދުބޮންނަށް އެއްވެސް ފާބައެއް މަނާފައެއް

ނުކުތް. ކައުންސިލުން ވަރަށް މަސައްކަތްބަކައް ކުރި ކައުންސިލުގެ ބޮޑުގެ ދަރަށް ސިނާއީ މަސައްކަތް ހިންގާ ރަށެއްގެ

ގޮތުގައި އަ ރަށް ހުށަހަޅަށް ޖަކާއި އެއްޗެހިގެ އަނބުރާ އަލުން ކައުންސިލަށް ލިބުނީ. އެއީ ވަޒާރުގެ މަސައްކަތްކުރާ،

ފައިބަރު މަސައްކަތްކުރާ ރަރަކާށް ވެފައި ދުވި ރަށް ވަރައިގެން ހަރުގެބައި އެލިފައި ހުރުމުގެ ސަބަބުން އާއްމު ރައްޔިތުންނަށް

ހުރިވަރު ވަރަކާށް ދަރިކަން އާދޭ ރަނގަޅުކުރުމަށް އަ މަސައްކަތްކުރާނީ. ރަށް އޮތީ ފުރިފަ. އެހެންވީމާ އަ މަސައްކަތް

ކުރުމަށް ޖަކާއި ކައުންސިލުން މަސައްކަތްކުރުމުން އަންނަނީ އެއްޗެހިގެ ކައުންސިލަށް ހުރަސް. އެހެންވީމާ، އެކަންކަން

ވެރިޔާ އަޅުގަނޑު ހަމަ ބަކާރުކާށް އެކާމަށް ގެރު ވެޖާރަބަކާގައި ދަރުނަވަސް، އެކަމަށް އެއްބާރުލުންދެއްވައި އެކަން

ކަރުދާސްތަކަށް. ހަމައެއާއިއެކު އާރު.ވައި.ވީ.ޖީ.ސީ؛ އަ ރަށުގައި ޖާގަޔާއްސުރު ހިނގަމުން ދަނީ ބަޔަކީ ސޯސަޖްރާއް

ހުރި. އަ ބަނޑުގައި އެޖާގަސް ކާސްބައް ހިނގަމުން އަލިސް ޖުމްލާ ކާރާ ހަމައަށް އަޅުގަނޑުމެން އެއްމިދުކުރުމަށް އަލި

ބަނޑު އެއީ. އެހެންނަމަވެސް، މިހާރު މަޖުމަޖެން އެބަސް ވިޔާނާވެ، އެދުވާ ބޭނުން ނުހިފި އަ ބަސް ބާކާރު ގޮތުގައި

ބަނޑުކާރާ ދަރަޖައަށް، ބައްދަލުވާ ހިސާބަށް އެދަނީ. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި މި ސަރުކާރުން

ވަނީ 94000 ވަޒީފާ އުފެއްދުން ވައުދުވެފަ. އެހެންވީމާ، އެ ވަޒީފާތަކަށް މީހުން ބައިވެރިކުރުމަށް ޖަކާއި އަ ބަނޑަކީ

ބާރުންގެ ބަނޑުގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑު ކުރީ އަހަރު ވެސް ވާނީ ދަންނަވާފަ. އެހެންވީމާ، އެބަދުގެ ބޭރުން ހިއްފަވައިގެން

އަ ވައުދު ފުއްދުމަށް ވެސް މަސައްކަތްކުރުމުގައި ހަމައާއެއްކޮށް އަޅުގަނޑު ފާރަގެކަންރަށް ރ. އަތޮޅު ވާދޫ

ވާދޫގައި މި ޕްރޮޖެކްޓްބައި ޔޫ.އެސް.އޭ.ގައި ހިމެނުމަށް ވަރަށް ގިނަ ބަޔަކު މަސައްކަތްބަކާ ކުރީ ރަށެއް.

އެހެންނަމަވެސް، އަ ރަށަށް މި އަހަރު ވެސް މި އޮތީ ރިޒޯޓްސަރވިސް ފައިސާގެ ގޮތުގައި އޮތް 37 ހެކްޓަރު ރަނގަޅު އެކަނި.

އެހެންވީމާ، އެއީ އަ ރަށު ރައްޔިތުންނަށް ރަނގަޅު މީހުންނަށް ނުކުތް. އަ ރަށު ރައްޔިތުން އެދިފައި ޕްރޮޕޯޒަލްތަކުގެ ފުރިހަމަ،

ހަމަގައިމު ވެސް ރިސޯޓްގައި ޖާގައި ހުރި އަޅުގަނޑަށް އެނގޭ. މިސާލަކަށް ވާހަކަ އޮތީ. ނަމުނާގެ ވާހަކަ އޮތީ. ގޮތް

ސަރަހައްދު ހިމާޔަތްކުރުން އެދިފައި އޮތީ. މި ގޮތް ސަރަހައްދު ރަށް ގެރުގެ ސަސޯބުން ކުރިގެ ވަރިދުގެ ސަރުކާރުގައި

ވެސް އަ ބަނޑު ވަރިދު ވަޒީފާގެ ބޭނުމަށްލާފައި ބައިބެހުމުގައި ހިމެނިގެން ދިޔަގޮތަކީ ވިލާގޮފުގައި އޮތީ ބަނޑު. އަދި އާރުގެ

މިނިސްޓަރު ވެސް އެބަނަށް ވަޒީފާ، އާރުގެ އަ އަތޮޅު ކައުންސިލުގެ ރައީސް މިހާރު އަޅުގަނޑުގެ އަށް އިއްޔެބޮޑެ

މެންބަރު ޖައްފަރު ދާއިރު ވެސް ވަޒީފާ އެކުގައި އެއްބާރުލުން ދީގެން އެބުނީ ކަމަށް ވިދާޅުވުމައި އޮތީ

ބަނޑު. އެހެންނަމަވެސް، މިއީ އެއްވެސް އަދާހައްގެ ބަޖެޓުގައި އެވެސް ހިމެނިފައިނުވާކަން އަޅުގަނޑު ހިތާމަ އެކު

ޓާރަގެޓުތަކަށް. އޭގެއިތުރުން ވާދޫން ޓްރާންސްފަރވާ އިންޑިޔާގެ މަރުކަޒަކާއި، ދަސްވުމުގެ އަލަށް އިތުރުކުރެވުނު ބައެއް ވަރަ ފާރާއި، ސިވިލް މަރުކަޒުގެ ވަރާ ފާރާއި، ދަނޑުގެ ފަރުވާ ޖަހަމާއި، ޑެއިޑްރަބި އިމާރާތުގެ އުދުވަން ވެސް. އެހެންނަމަވެސް، މިއިން އެއްވެސް ކަމެއް ނުކުރެވި ހަމައެކަނި ރިޕޯޓްކުރީ ފައިސާ ލިބުނުއިރު އެ ރަށަށް ރޭޓިންގ އެ ރަށުގެ ރައްކާތެރިކަން ބަލަހައްޓަނުނުވާ ކަމެއް ނޫން. އެއީ އަދާކުރަން ވެސް ގަބޫލުކުރާ ކަމެއް ނޫން. އަދާކުރަން އުޅުނީ މި ކަންތައްތަކާ ދެމެހެއްޓުމަށް އިސްކަން ބަދަލު ދިރާސާކުރަނީ ކޮމިޓީން ވިޔަފާރިވެރިން އެ ރަށަށް އެ ދިމާލަށް، އެ ތަރައްޤީއަކަށް އެ ދިމާލަށް ގޮތުގައި ހައްލުކޮށްދިނުމަށްޓަކައި. ދެން އަދާކުރުމަށް ދެން އެންމެ ހަރަކާތެރި ބައިވެރިވުން، އެ ރަށްކަމުގެ ޒިންމާއެއް ހުރުމުގެ މަސައްކަތު މި ފަރާތް އެބަހުރި. އެއީ ދެން އަދާކުރާ އުފުލާ ކަމެއް. އެހެންނަމަވެސް، ސަރުކާރުގެ ނިޒާމު ވެސް އެއީ ތަކާލީފު ހުރި އަހަރަކު އުނދަގޫން އަންނަ ކަމެއް. އެއްވެސް އަހަރަކު އެކަން ނެތި ވޭތުވެދިޔަ ނުވޭ. މި އަހަރުގެ ބަޖެޓު ވެސް ނެތް. އިންޑިޔާގެ މަރުކަޒުން 2015 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި ހޭލާ، ކޮންޓްރެކްޓަރަށް ހިސާބަކަށް، އިޖާރާ ދިނުމުގެ ހިސާބުން ދިޔަ ފަހުން 2016 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުން އުނިކުރުމަށް، އަދި މި އަހަރުގެ ބަޖެޓު ވެސް ނެތް. އެހެންވީމާ، މިއީ އަޅުގަނޑަށް އެ ރަށުގެ ރައްޔިތުންނަށް އުފާވާ ކުރިމަތިވި ކަމަކަށް ގެއްލުން ނުކުރެވޭ. ހަމައެއާއެކު، ކައުންސިލް ދިރާގާ އެ ދަނީ ދިރާސާކުރި ކައުންސިލް ހުށަހަޅައި ދިމިގެން. އެހެންވީމާ، ކައުންސިލް ދިރާގާ އެ ރަށުގެ ދިރާސާކުރުމުގެ ގޮތް ފުރަތަމަ ވެސް އެ ރަށުގެ ރައްޔިތުން، އަދި އަޅުގަނޑު ވެސް ފަހަރު ބޭނުން ހަމަ ކަމެއް ކަމަށް ވާނީ ހަމަ ބަޖެޓު ދިރާސާކުރުމާ ބޭނުމެއް ހުށަހަޅައިގެން ފާސްކުރަން ކަމަށް، ފާސްވެފައިވާ ކަމަށް އޭރު އަޅުގަނޑު ބަދަލުވާނެ. ގޮތް އޮތީ އެންގުމަށް. ބަލައިގަނެވުނު ވެސް މި ފަރާތް ނުކުމެ އެއްގޮތް ކަމެއް. ހަމަ ރިޕޯޓްކުރަން ފައިސާގެ އަދަދު އަށް ކަމަށް ގޮތުގައި އޮތީ. އެ ރަށް ރައްޔިތުން ވެސް ފުރަތަމަ ބަޖެޓުގައި ހިމެނުމަށް އެދި. އިސްކޯފާރު ޒިންމާދާރުވުމަށް. ހަމައެއާއެކު، ފުޓްބޯޅަ ދަނޑުގެ ޒިންމާދާރުވުމަށް އެ ރަށުގެ ރައްޔިތުން ވަނީ އެދިފަ. އެ ރަށުގެ ބަންދަރަކީ 2015 ވަނަ އަހަރު ބަޖެޓުގައި ހިމެނިފައި އޮންނަކަމަށް ވާތީއެވެ. އަދި މިދިޔަ 2 އަހަރު ވެސް ބަޖެޓުގައި ހިމެނިފައި ނެތް. އެހެންވީމާ، އެ ރަށުގެ ރައްޔިތުންނަށް ބައްދަލު ދިނުމަށް ސަރުކާރުން އެކަމާ ހިސާބަށް ދެއްވައިގެން ވިސްނަވައިދޭން ކޮންމެއްވެސް އެއީ އަޅުގަނޑު ވަރަށް ބޭނުން އެދޭ ކަމެއް. އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ ގޮވައި އަދިވެސް ދައުރުގައި ވަރަށް ނިކަމެތި ކަންތައްތައް ދިމާވެފައި އޮތް ދައުރެއް. އަޅުގަނޑު ކުރިން ވަޒީފާތަކާއި އިދާރީ ފެންވަރުގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑު އުޅުނު ހުރިހާ ސަރުކާރުން އެ ބަދަލު ހަމަހަމަ ކަމާއެކުގައި އެއީ ކަންތައްތައް ކުރާނެ އަޅުގަނޑު ނޫނީ. ސަރުކާރު ފެންބޮޑުކަން ނިމުމަކަށް ރައްޔިތުންނާ މިހާރު ރިސޯޓް މިދުވަސް އަދި ސަރުކާރުގެ އިޤްތިޞާދީ ވަޒީފާ ކުރުމުގެ ޒިންމާ މިދުވަސް ހޯދާ ރައްޔިތުންނަށް ރައްކާތެރި އެންމެ ރަނގަޅު ދެމެހެއްޓެ ހިނގުމަކީ ފުރުޞަތު ދޭން. ބަޖެޓަކީ ވިޔަފާރި ނަގާ ވަރަށް ދޮށަކާޖެހޭ، އެ ބަޖެޓުގައި އެއްކޮށް ހިމެނުމަށް އޮތްއިރު އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނާނީ އެ ބަޖެޓު ވިޔަދާރީ ކޮންމެ ކަމެއްގައި. އެހެންނަމަވެސް، ހަމަހަމަކަމާ ވެސް އަދިވެސް ދިމާވާނަން މިދިޔަ 2 އަހަރު، 3 އަހަރު ތެރޭގައި އަޅުގަނޑުމެން އުފުލުން ބަޖެޓު ވިޔަފާރީގެ ކަމެއް ހިމެނިގެން ނެތް. އުފަލ

ކަންތައްތައް ހުރި ނަމަ، އަޅުގަނޑުމެންގެ ވޯޓު ވެސް ލިބޭނެ. ދެން ކުރިން އަޅުގަނޑު ފުރަގަސްކުރި ގޮވަން އަޅުގަނޑުމެން ފެންނަނީ މި ބަޖެޓުގެ ތެރެއިން އަދުލުވެރިކަން. ފުއްސަނިޔަންގެ ގޮތަށް، ނުނީ ސަރުކާރުގެ އެހީއެހީ ވުޒާރާތަކުން ޕްރޮޖެކްޓްތަކުގައި ބަލިޖަހައިގެން ސަފުންޖަހައިގެން އާދޭސްކުރަން ކަންކަމުގައި ގުޅިގެން ވަންޖެހޭ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެންދިޔަ، 2016 ވަނަ އަހަރުގެ ސަބްސިޑީ ކަރަންޓުން 361.6 މިލިއަން ރުފިޔާ ކަނޑައެޅި ވަން. ހަމަ އެގޮތުން ކާބޯތަކެތީން 124.5 މިލިއަން މިދިޔަ އަހަރު ކަނޑައެޅި ވަން. އޭރު އެއްވެސް ގޮތަކަށް އެ ފަހަރަކައް މިގޮތް ނުދައްކަވާ. އެހެންނަމަވެސް، ކުއްލިއަކަށް ގޯތި ބަލާ ބޮޑުވި، ކަރަންޓުގެ އަގު ބޮޑުވީ ޕީ.ޕީ.އެމްގެ އިލެކްޝަނަށް ކެމްޕެއިން ފަސް މިލިޔަނުގައި އެ ފަރާތް ދަރުމަވަންތަ ގެންދެވި. އެއީ ވައްކަން ވަނަވަރުގެ ވަޒަން ނޫން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު މިހާރު ދަންނަވަން މި އުޅެނީ ބަޖެޓް ފާސްކުރުމަށް ބޭނުންކުރާ އެއްވެސް ގޮތެއް ނެތް ބަޔަކު ސިޔާސީ ކަމެއް ނުކުރާ ނިކަމެތިކަން އަޅުގަނޑުމެން ދެކެނީ ހުރި ކަންތައްތަކާ ދިމާލަށް ވިސްނާފައި އެވަރު އެ ކަމެއް މިހާރު ތަނަށް ވާނެ ގޮތަކަށް ދިމާކުރާ ބަޖެޓަކީ ވަކި ކަމެއް ނޫނެވެ. ހަމައެއާއެކު، އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަ ފެނޭ މިފަދަ އާސަންދައިން 523 މިލިއަން ކަނޑަެޅިގެން އަހަރަ ވަން.

މިހާރު ބަޖެޓު ފެންނަ ގޮތުގައި އެ ނުރައްކާތެރި ބޮޑު އެއްކަލަ. އެހެންނަމަވެސް، ކަރަންޓުބިލުތަކުން ބޭސްފަރުވާ އެކަށީގެންވާ ބޮޑެތި އާސަންދައިން ނުކުރެވޭނެ ޖެހިލުން އަޅުގަނޑުމެންގެ އިލެކްޝަނުގައި ފަސްބޮޑުވިކަން މިއަދު ވޯޓު ދިރާގައި ފަހެން އެއްގަނޑުގެ ކަރަންޓުވާލުން ކަރަންޓުގެ އާމްދަނީ، އެ ދާއިރާގެ ކަރަންޓު ބިލުތަކަށް ވަނީ ގެ ފާއިތުވި ނިސްބަތުން އިތުރުވެފައިވާ ކަމުގައި ވާނެ. އަޅުގަނޑު އަދި ރަނގަޅު ވާ ކަމުގެ ފިކުރު ވިސްނާލީ. މިހެން އެހެންވީމާ، މިހާރު އިތުރު ވިސްނާލާ ސަރުކާރުގެ ސިޔާސަތު ގޮތް ކޮބައިތޯ މުޅިން ފެނޭ. ހަމަ އޮތީ ބޮޑު މައްސަލައެއް ކުރިމަތިވެފައިވާކަން. އަޅުގަނޑުމެން ބަޖެޓުގެ ޕްރޮޕޯޒަލް 100 މިލިއަން ރުފިޔާ ކަނޑައެޅިފައިވާ ރައްޔިތުން ވަނީ. އަޅުގަނޑުމެން ބިލުތަކުން ޚަރަދުކުރާ ފައިސާ ހޯދުމުގެ މައްސަލަ ނުހަލްކުރެވޭ. މިގޮތުން މިކަން ކުރިމަތި ވާ ބޮޑު ރަނގަޅު ބަޖެޓު ދޭން މިހާރު ވަކި ފަސޭހަކަމެއް ހުއްޓުމުގެ ބޭނުން ނުކުރެވޭ. ސަރުކާރަށް ކުރެވެންނެތް ސިޔާސަތު ބަދަލުކުރުމުގެ ބައި ތަކުން ހަމަ މިފަދަ ކަންކަން ކުރަން. އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ފެންނަނީ ކަރަންޓު ސަބްސިޑީ ކެނޑިފައިވާ ކަމެއް ޖެހިގެން ފަހުން ބެލެވެމުން ގޮސް ބަޖެޓުގެ ތެރެއިން ލިބޭނެ އެ ފަސް އެއްބަސްވެވިފައިވާ އެއްގަޑަށް މެދުކެނޑިފައިވާ ބަޖެޓުގެ ރައްޔިތުންނަށް ބޮޑު ފައިދާ އެ ގެންނަ އެހީތެރިކަމާ އެ ކަނޑައެޅި.

އެހެންވީމާ، މިފަދަ ބޮޑެތި ކަން ކުރަން ގެންދިޔަ، އަސްލުގައި ބަޖެޓުން 100 މިލިއަން ރުފިޔާ ވަކިކުރެވުނު ސަރުކާރު ބައިން އެކަށީގެންވާ ވަކި ފަރާތްތަކުގެ އަމިއްލަ ބޭނުމަށް، ކަރަންޓު ސަބްސިޑީ ކަނޑައެޅިފައިވާ ބަޖެޓު އެއް ވަކި ފަރާތްތަކުން ކޮށްފައިވާ ކަމަށް ވަނީ. ހަމައެއާއެކު، އަޅުގަނޑު ފުރަގަސްކުރީ، ފަހު ވަގުތު މުޅިއެއްކޮށް ފައިސާ ބެލެހެއްޓުމަށް ޕްރޮގްރާމްތަކުގެ ދަށުން ދިޔަ ފަރާތްތަކުން 261 މިލިއަން ރުފިޔާ ކަރަންޓު ބަޖެޓުގައި އޮތްކަމާ އެ ފެންނަ ހަމަ އެއްކަލަ ރައްޔިތުންގެ ޚިދުމަތް އޮތުމަށް ފެއިލްވެފައިވާ. އެހެންވީމާ، ސަރުކާރުން ވަކި ކަމަކަށް؛ ދެކޭގޮތުގައި ބަޖެޓުން އެ ބަދަލުކުރަން. އަޅުގަނޑު ތަޢުރީފުކުރަން. އެހެންނަމަވެސް، އެ ކަރަންޓު ސަބްސިޑީ ލިބިދޭނެ ގޮތެއް ނެތް. ދެން މާލެ އަތޮޅުގެ ރައްޔިތުން އަދި ބަލާލާ ދާއިރާގެ ރައްޔިތުންނަށް ނުލިބުނީ. ޚަރަދުކުރުމުގެ އަސްލަކީ ސިޔާސަތު ވަކިކުރުމުގެ ކަމަކަށް އަޅުގަނޑު ތަޢުރީފުކުރަން ބޭނުން ބަޖެޓު ތަކުން. ދެން ހަމަ ބަދަލު ވެސް ވެއްޖެ ދިޔައީ ނެތް. އަޅުގަނޑު ވެސް އެދެން ސަރުކާރުން ބަޖެޓު ޚަރަދު ކަނޑައެޅި ބިލު ކަރަންޓު ޚަރަދު

ވެސް ހޯދުން. އެހެންނަމަވެސް، ނިކަމެތިމީހާ ނިކަމެތިވެ، ގޭގޭ ދޮރުދޮރަށް ގޮސް ވެރިންގެ ގެތަށް ގޮސް ސަލާންޖަހަންޖެހޭ ފަދަ ގޮތަކަށް ނޫން އެކަން ބައްޓަންވެފައި އޮންނަންވާނީ. ހަމައެއާއެކު، ދުނިޔޭގެ ގޮތުގައި ބާރުމީހުންގެ އަތުން 3% ނުގުޅޭ ވެސް ހަމަ ރައްޔިތުންގެ ޖީބަށް ބާރު ބުރަވާ ކަމެއް. މިހާރު އާދޭ އިހުސާސް ރައްޔިތުން ކުރަމުން އެ ދަނީ. ގޭގޭގައި ގެންގުޅޭ މީސްމީހުން އެ މީސްމީހުންގެ މުވައްޒަފުންނަށް ޖީބުން ދޭ 3%، އެ މީހުންގެ ޖީބުން ދޭ 3% މުސާރައިގެ ގޮތުގައި ބޭކާރުކުރަންޖެހިފާ ހަމަ ރައްޔިތުންނަށް އެ ނިކަމެތިކަން އަންނަނީ. ބޭރު މީހަކަށް ނޫން އާގައި އެންމެ ބޮޑު ހިތްދަތިކަން އިހުސާސްކުރަން މި ޖެހެނީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ދަންނަވަން މި އުޅެނީ ރައްޔިތުންނާއިން ނިކަމެތިވާ ގޮތަށް ބަޖެޓް އަމަލުކުރުމަކީ ވެސް އުފާވާ ކަމެއް ނޫން. ރައްޔިތުން ވެސް އުފާވާނެ ކަމެއް ނޫން. އެހެންވީމާ، އެކަމާ ދޭތެރޭގައި އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ ވިސްނަން. ދެންމެ މަކުނުދު ދާއިރާގެ އިޤްތިޞާދީ ގުޅުން ވެސް ފާހަގަކުރައްވައިފި، ހަ ސަތޭކަ ހަތްދިހަހާސް ސިޔާސީ މަޤާމުތައް ދުއިސައްތަ ވިހި މިލިއަނުން ވުރެ ގިނަ ފައިސާ އެބަ ހުރޭ. އެފަދަ ތަންތަނުން ކުޑަކުރަންވީ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކުރީގެ ސަރުކާރުގައި ފެނުނު، ސިޔާސީ މަޤާމުތަކަށް 99 މިލިއަނަށް ވުރެ ކުޑަ އަދަދެއް ހޭދަވި އާދެ މުސާރައަށް. އެހެންނަމަވެސް، މިހާރު 200 މިލިއަނަށް ވުރެ މަތީގައި ހުރިމަ އެއީ ގަބޫލުކުރެވޭނެ ކަމެއް ނޫން. އެ ބައިވަކުން އުނިކޮށް ރައްޔިތުންގެ ޖީބަށް ބުރައިވާން ގޮތަކަށް ވިސްނުން އެއީ އަބަދުވެސް ސަރުކާރުގައި ވެއްޖެއްޔާ ވިސްނަންވާނެ ގޮތް. ވާންވާނެ ގޮތް ވެސް އެ. ދެން އަޅުގަނޑަކަށް ނުފެނޭ ކަންތައްތައް މިހެން ހުރިމާ ހިނގަނީ ހިޔާ ކަމެއް. އަޅުގަނޑުމެން ނޫން އެހެން ކަމެއް ނުވޭ. ހަމަ އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ޖެހެނީ ނިކަމެތިވާން. އެއީއެއް ނޫން އެކަން ވަސްވާ ގޮތަކީ. ދެން ޖެހޭ ކޮންމެވެސް މުޢައްސަސާއެއް، އިސްތިހާރުދީފައި، ކާސްވިއް، ފޯމުވައްޔެއްގެ ފުރުޞަތުގައި ދަރުގައި ގޮސް ބަޔަކަށްގެން އަޅުގަނޑަކަށް މިކަން ކަނޑައެޅިފައި ހުރި ސަލާންޖަހައި ހަދަން. އެހެން އެކަން ކުރަން ކުރަން ސަރުކާރުން ބޭނުންވާ ސަބަބަކީ ސިޔާސީ ބޭނުމަށް ޖަލަކައި އަބަދުވެސް ރައްޔިތުން ނިކަމެތިކަމުގައި ބޭއްވުން. އެއީ ރަނގަޅު ގޮތެއް ނޫން. ރައްޔިތުންނަށް ޖެހޭން އެ މީހުންގެ ހަޔާތު މަސައްކަތްކޮށް ކުރާ ދެކޭ އެކަށީގެންވާ އާމްދަނީއެއް ލިބި، އުފާވާ އުފާވާން ބަޔަކުގެ ގޮތުގައި ރައްޔިތުން ބިނާކުރަން އެ މިހުރި މަސައްކަތްތަކާ ޖެހޭ އާއްމުކޮށް ޚިދުމަތް، އުފައްދައި ސަލާންޖަހައްސަވާން ހިނގާ ބަޖެޓުގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑުމެން މި ސިފަވާ ވާހަކަ ދަންނަވަން. ކޮންމެވެސް ވަރަކަށް އަޅުގަނޑު ބަލައިލަން ބޭނުން މި ބަޖެޓުގައި ހިމަނައިގެން ކަނޑައެޅުއްވުނު ދޭތެރޭގައި ވެސް. އާދެ ހުށަހަޅަން މިގައި މި ފާހަގަކޮށްލަން ހުރި ކަންތައްތަކަށް ބަޖެޓުން 2017 ވަނަ އަހަރު...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިޙްތިރާމްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ފުނަދޫ ދާއިރާގެ އިޙްތިރާމްތެރި މެންބަރު ޢަލީ ސަލީމަށް.

ފުނަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ ސަލީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ސަލާންޖަހަން ވެސް މި ޖެހޭ ބަޖެޓުގައި ޚަރަދު ހިންގައި، ރައްޔިތުންނަށް ހޯދޭތޯ ފިޔަވަޅުތައް ކުރިއަށްގެންދަން ބޭނުމީ، އަދި ޚަރަދުތަކުގައި ވިޔަނުދީ ހަރަކާތްތެރިވާނަމަ ކުންފުނިތައް ރައްޔިތުންނަށް ހެޔޮއަގުގައި ބޭނުން 3 އަހަރުދުވަހު ދުވަސްވީ ދިވެ މުދަލުތައް ދިމަ، ކުންފުނިތައް ބޭސްފަރުވާ ކުރުމުގެ ނުރައްކާ، ވިޔަފާރިތަކުގެ ބޯޑުގެ ޚަރަދުތަކަށް ޚަރަދުގެ މިންވަރުކުރުމުގެ ވިސްނުމާއި، މިހާރަށް އަހަރަށް ޖެހިފައިވާތީ ހިނގި ފަރުމާކޮށްގެން ފިޔަވަޅުތައް އެޅުމަށް. އެ ފިޔަވަޅުގެ ތަރުތީބު ރަށް ބިލްތަކު، އެ ބޯހިޔާވަހިކަމާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން މިއަދު ނިކުމެވޭނެ މި ވާހަކަތައް ދެއްކެވީމާ، ރައްޔިތުންނަށް ލުއިތަކުގެ ދެއްކެވީ އެއީ އަނގަބަހުން ވިސްނާ، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ދެއްކެވީ ރައްޔިތުން ބަލާފައި ނުލިބޭނެ. މިއަދު މި ބަޖެޓުގައި ވަރަށް ބިލިޔަނެއް ރައްޔިތުންނަށް ލިބޭ ދެކޮޅު ބަޖެޓު އަދި ވަޒީރު ވާހަކަދައްކާތީ ދެން މި ހުރިހާ ނިކުމެވޭނެ ދިވެހި ރާއްޖޭގެ ފަރުމާކުރެވޭ އެކު ބައެއްގެ ރައްކާތެރިކަން ހޯދަން، ޝުކުރިއްޔާ ދިވެހި ރާއްޖޭގައި އެކި އުނދަގޫތަކާއި އެކަށީގެންވާ ކަމާއި، އަދާކުރާނެ ސިފަވެގެން؛ އަދި ސަރުކާރުން އެކަމަށް ބަޖެޓު އާމްދަނީއެއް މި ކުރާ ބަޖެޓުން ބައިނަލްއަޤްވާމީ މި އަދާކުރާ އަދަދުތަކާއި، ސިފަވެގެން، އަދި ސަރުކާރުގެ ރައްޔިތުގެ ފައިސާ މި ކުންފުނީގެ މާލީކަން. ބަޖެޓުގެ މާލީކަން. އެހެންވީމާ، އެކަން ޖުމްލަ ކުރާ ބޮޑަށް މި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖަމާލު ހިސާބު ބޮޑުވުމުގެ ޚަރަދު އަދަދު، ޝުކުރިއްޔާ މި ދިވެހި ރައްކާތެރިކަން މި ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިޤްތިޞާދާއި ރައްޔިތުންނަށް ދެކޮޅު އަނގަބަހުން ހާމަކުރި ނުވިސްނާ ބޯހިޔާވަހިކަމުގެ ދެކޮޅު އަދި ސަރުކާރުގެ މާލީ ޚިދުމަތްތައް ބޮޑުވާން މި ބަޖެޓުގައި ދައުލަތަކީ ވަރަށް ބަލާލާއިރު ސަރުކާރުގެ ނުވެއެވެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މި ކުންފުނިތަކީ ވެސް ބަޖެޓުގެ މަޝްރޫޢުތަކުގެ ދެ ޚިދުމަތްތަކުގެ ވިޔަފާރިތައް ބަދަލުކުރުމަށް ގެނެސްދިނުމުގައި ހަމަ އިންސާފުން ރައްޔިތުންނަށް ހޯދަމުންދާ ދައުލަތުގެ އިންސާފު މެންބަރުންނަށްވުރެ ވަކި ދައުލަތުގެ ކުރިއަށް ވާހަކަދެއްކެވި. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ރައްޔިތުންނަށް، ބަޖެޓުގައި ނުލާ، މިވެނި ކުރުމުގެ ވިސްނުންތަކުގެ ބޭނުމާ. މިހެން ކުރެވިގެން ވާހަކަފުޅުތަކުގެ ދަށުން މަޝްވަރާ ވެސް އެހެނިހެން ބަދަލު! ފެށިގެން ނުދެއްވާ. މާލޭގައި ފެނިގެންދިޔަ ދެ ބަޖެޓުގެ ވެސް އަދަދުތަކުންނާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ފެނިގެންދިޔައީ ހަމަ އެ މަސައްކަތް ދެއްކޭ. ހިސާބުކުރި ކުރުމެއް. ރައްޔިތުން ވިސްނުންތަކާއި ކުރެއް. އަދަދުތަކުން ވެސް ހުރި އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ދިޔަކުރުމުގައި އެ ލޯނުތަކާ ދުވަސްއަހަރުގެ ތެރޭގައި، ގެއްލުންތަކަށް ދުވަސް އަހަރުދުވަހު ތެރޭގައި މި ރައްޔިތުންގެ މަސައްކަތުގައި ރައްޔިތުންނާއި ޚަރަދާއި ޤާނޫނީ ސަރުކާރުގެ ރައްޔިތުންގެ ކުއްލިމަރާއި ތަރައްޤީއާއި މި ކުންފުނިގެ މާލީކަން ލިބޭނެ ކުރިމަގު ގެންދިއުމަށް ސަރުކާރުގެ ބޮޑު ހިނގަމުން އޮތް ފަހުގެ މިހާރުވެސް ހުރިހާ ގޮތްގޮތް. އަދަދުތަކުން މިތާ ދިޔަކުރުމުގައި ތަރައްޤީކުރުމަށް ވެސް މަސައްކަތްކުރި ރައްޔިތުންނާ ބޭނުންކޮށް ކުންފުނި ސަރުކާރުން ދެކޮޅުގެ ކަމަށް ވަކިން އެއްބަސްވެވިފައި އެ ކުންފުނިތަކުގެ ރޭގަނޑު ފަސޭހަ ދިޔައީ ކުރިއަށްގެންދިއުމަށް. ހުރިހާ ފެނިގެން، މި ދައުލަތާ ވާހަކަ ބައްލަވާ! މަޖިލީހުގެ ދައުލަތުގެ ވެސް ހުރިހާ، އަދި ލިބިގެންވާ ވެސް ހުރިހާ އަދަދުތަކުން ދިޔައީ ހުރި

ވޯޓު ފެންނަން. އެހެންވީމާ، ދަންނަވަން އުޅޭ ވާހަކައަކީ މި ތަންގައި ސްކޫލުގައި ދިވެހި ކަމެއް ނެތް. މާ ބޮޑަށް އިސްލާމިކު ޔުނިވަރސިޓީއާ ގުޅުން އޮތް ތަން ދައްކަން، އިސްލާމިކު ޔުނިވަރސިޓީގެ މީހުން ތިމަންނާ ބައްދަލުކުރުމަށް މި ވާހަކަ ދެއްކިއާ. މިހެން ވިދާޅުވެ ވާހަކަދައްކަވައި ބައެއްމީހުންނަން އަދުހަމްއަޔުވާއިރުގައި ބަލަ! އިސްލާމިކު ޔުނިވަރސިޓީ ކުރިއަށްދިއުމަކު ބަހާއި އޮތް ބޮޑުބޮޑު ވޯޓުގެ ނުދަށްވާން. އެއީ އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވާ ވާހަކައެވެ. ދުވެލިދެއްވިއުމުގައި، ރައްޔިތުންނަށް ހަމަޖެހިލުމާއި، ރައްޔިތުންގެ ގާތްގަޑުކުރުމާއި، މަސައްކަތްތެރިކަމުގެ ނިޒާމާ އެ ފެނިގެންދިޔަ. އިޤްތިޞާދީ ތަރައްޤީ. އެހެންވީމާ، މި ވާހަކަ މިތަނުގައި ދެއްކުމަކީ ކަލޭދޭ ކަލޭދާ ނުރުހުން އަދުގެލިލު ވަރަށް ދީގެ ވަރަށް ގިނަ. އިޤްތިޞާދީ ތަރައްޤީ. އަޅުގަނޑު އެދިގަން ބޭނުން، މި ބަޖެޓް ބައްލަވާތަނުގައި މި ބަޖެޓުގައި ނޫނީ މިދިޔަ އަހަރު ބަޖެޓުގައި ފެނޭ ހަމަ މި ބައްސަލާގައި ތުހުރިގައި ހުށަހަޅާ ހުރިގެ އަސްލުގާފަހުން މިހާ ބައްޓަވާ. ހަމަ މިހުރި އެ ވާހަކަދައްކަވާ ބޭފުޅުން ވިދާޅުވެވަޑައިގަތީ މި ބަޖެޓުން އެއްވެސް ފައިދާއެއް ނުލިބޭނެ. އޭގެ ކުރީ އަހަރު ވެސް ބަޖެޓު އައިއިރުގައި ވާހަކަދައްކަވަމުންދިޔަ ބޭފުޅުން ވިދާޅުވަމުން ގެންދިޔައީ އެންމެ ކުޑަ މިނިވަންކަމާއި އެންމެ ކުއަވުއި ތަރަށްވިސްނުމުގެ އެންމެ މި ފެންނަނީ، ފަސޭހައިން އޮންލައިން އޮންލައިންކުރުން މި ފެންނަނީ އިޤްތިޞާދީ ތަރައްޤީ ހޯދިދާނެކަމަށް ކިޔަވާ. މަޤްޞަދަކީ ވަސީލަތްތަކާއި، ކުރު ވަސީލަތްތަކާއި، މިން ވަސީލަތް ނިހިނ ހަމަ އެ ހަމަ ހިއްސާކުރެވިދާނެ ކަރުދާސްތަކުގެ ވާހަކަ. އެ ވާހަކަދައްކާ ގޮތަށް ހުރި ހިއްސާކުރުމަކީ އަޅުގަނޑުމެން ދަށަށް ދާ ގޮތް. ހަމަ ގޮތަކަށް ގެނައުމާއި ބޭނުންތަކެއް ކިޔުމަށް ދިމާވާ ގޮތް. އެ ސިޔާސީ ހާލަތާއި ހަމަ މިހާރަށް އެ ޕާޓީތަކުގެ ނިޒާމު ނޫން ކަމެއް ބާރުގަދަ އެއްވެސް ކަމެއް ވެސް ނޫން. އަޅުގަނޑުމެން އެ ނޫން ކަމަކަށް ޚަރަދުކުރަމުން ދަނީ މީހުން ކިތަންމެ އެ އަނގަތަކަށް ދޭ ގޮތަށް ވެސް ހުރި ހަމަ ނޫން ބޭނުންކުރުމަކީ ހަމަ ސަރުކާރުގެ މަސައްކަތްތައް ނިޒާމު ބަޖެޓުގެ ކޮމިޓީތަކާ ކޮޅުގައި ބަލާފައި. ވަކިވަކި ގޮތްގޮތަށް ނޫނީ އަޅުގަނޑުމެން ހުށަހަޅައި ވާ ވަސީލަތްތައް ފެންނަނީ. ދުވަހަކު ކިތަންމެ އަގު ބޭނުން ހަމަޔާ މިވެނި ނޫން ގޮތްތަކުން ކަނޑައެޅި ކަރުދާސް ކުރިއަށް ގެނައުމަކީ ހާލަތު މިނިވަން ޙައްޤު. ސަލާމް. ނޫނީ ބޭނުންވާ ގޮތަށް ހަމަޖެހިގެން ގެނެސް ބަލަނީ ކުރީގެ ވަގުތަށް ބަލާއިރު ހިނގާ ގޮތް ހިއްސާކުރުމަކީ ނުބައި ކަމެއް ނޫން. އަޅުގަނޑު ދެން ހަމަ ނިޒާމެއް ބޭނުން ކުރަން ވަކި ގޮތަކަށް ހުރި އެއްވެސް ހިއްސާކުރެވޭނެ ކަމެއްގެ މަޤްޞަދަކީ ގެނައުމުގެ ވާހަކަ ހުރިހާ ކަމެއް ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް ވަރަށް ކޮށްދީފައި ހުރި ކަމެއް ނެތް. ފުރަތަމަ ބަޖެޓު ބަލާއިރު ފަހުން ކަރުދާސްތަކާއި ދައްކާ ވާހަކަ. ބާރުގަދަކުރުމުގެ ނިޒާމް ހުރިހާ މިންވަރަކަށް ކިޔުމަށް ފެށީ ގޮތަށް ނިހިނ އަހަރު ބަލަމުން ދަނީ ހަމަ ބަޖެޓު ކުރީގައި ފެށި ތަން ނުވަ ކޮޅު ބަލާއިރު ކިޔުން ނެތް.

ރައްޔިތުންނަށް ބޭނުންކުރުމުގެ މަސައްކަތްތަކުގައި ހަމަ ހުޅުވާލާ ރައްޔިތުން މަސައްކަތްކުރަނީ. މިހެންވެސް ޢާއްމު ކަމެއް ނޫނޭ. ބަޔަކީ ކޮންމެ ދިމާލަކުން އަޑުގަނޑުމެންނަކީ ފެންނަނީ ރައްޔިތުންނަށް އާދަޔާ އިތުރުވެގެން ރައްޔިތުން މަސައްކަތްތަކަށް ހިތްވަރުދިނުމަށް އުޅޭ ބަސް. ދެން އެންމެ ގިނައިން އިޖްތިމާޢީ ރައީސް މި ދައުލާ ވާހަކައަކީ މުސްކުޅިންނަށް ދިން؛ އުމުރުން ދުވަސްވީ މީހުންނަށް ދިން ޒަމާނާއެކު ވާހަކަ. އެކަންވެސް މި ސަރުކާރުގައެއް ނުނިމޭ ބޭކާރުގެން އެކަށީގެންވާ އެއްކަމަކީ މި ދުވަހު. އެވެސް ޤާނޫނީ ގޮތުން މިހާރުގެ ދައުރުގައި ކަމަށް ބަޔާންކޮށް ދިނީ ހުދު ކަމުގެ ވާހަކައިގެން ބަޔާންކުރެވޭ ރައްޔިތުންގެ މެދުގައި ބަހުގެ ނިޒާމު ދެމެހެއްޓުމަށް ބައެއް ފަހަރު ހުށަހެޅޭ ކަންކަމެއް ނުވަތަ ހުކުމް. ވަކި ބައެއް ކަންތައް އެދޭ ކަމެއް ކަމާ ނުހުރެ މިހާރުގެ އިސްކޮޅު. އަދި އެ ބޮޑު ޤާނޫނު އަދި ކަމެއް ވެސް ނޫން މިޔާރެއް. އެހެންނަމަ، އެ ހުރިހާ ޓޮޓަލިޓޭރިއަން، ކޮމިއުނިސްޓު، ފާޝިސްޓު ރިޔާސީ މިހުރިހާ ކަމެއް ވެސް މި ދައުރު އެ ބަޔަކު ކުރަންޖެހޭ ކަންތައްތަކެވެ. ބައެއް ކަހަލަ ފަރާތް ބިޔަ ކަންކަން. އެއްބަސްނުވެވޭ، އިޖްތިމާޢީ ވެސް ގަވާއިދުތަކުގެ ކޮންމެ ދަރަޖައެއްގެ ރައްޔިތުން އެކީގައި ކަމަކީ ނުވާނެ. ސަރުކާރުން ވެސް އިޖްތިމާޢީ ދިމާވާ ރަނގަޅު ސަރުކާރުގެ ކަންކަން ކުރަނީ ވެސް އެހެން ކަންކަމާ. އެއްބަސްނުވެވޭ، ސަރުކާރުން އެއްބަސްވުމާ ދެމެހެއްޓިގެން ސަރުކާރު ނިޒާމު މިފަދަ ކަމެއް ކުރުމަށް ވަރުގަދަ ކުރުމާ ބަދަލުތަކަކަށް ބޭނުން ކުރަނީ. އެ ބަދަލުތަކަށް މިއަށް ސަރުކާރު، އެއް ސަރުކާރާއި ކުރާ ދެމެހެއްޓޭ އިޖްތިމާޢީ ރައީސް. އެއްބަސްވުން މި ބަދަލު ރައްޔިތުންނަށް ހަމަޖެހިގެން ކަމަށް ވަޒަނާތަކުގެ ފުރަތަމަ ސަރުކާރަށް ނުވި ރައްޔިތުންނަށް ވެސް، އާދައިގެ ބޭނުން ހުރި ހުރިހާ ކަމެއް ކަންކަމަށް، ހުރިހާ ބޭފުޅުންނާ ގުޅިގެން، ފަރާތް ޖެހިގެން ވެސް ފުރިހަމަ ޖާގަ ދިނުމުގެ ވަރަށް ނުވަތަ ދުނިޔޭގެ ދަޢުލަތްތަކުގައި އަދި ހިފެހެއްޓުމަށް ނިޒާމު ސަރުކާރަށް ނިކަމެތި، ކަރާޗީ ހިފެހެއްޓުމަށް ނިޒާމު ސަރުކާރުގެ ޖާގައަކީ ދެކޮޅު ފަރާތާ ހަމަ، ސަރުކާރު ވަރުގަދަ ސަރުކާރުގެ ދަށުގައި ސަރުކާރު ބަދަލު ކުރަނީ ފަރާތް ރައްޔިތުންނަށް، ޖަރުމަނީ، އިޓަލީ، ސްޕޭން، ދިރާސާކުރެވުނު ވަނަ ކަންކަމުގެ ދި ބޮޑު ބޮޑުގެ ނިޒާމް. މި ސްޕޭން މިގޮތަށް އޮތްގޮތް، މި ސްޕޭން ކަރުދާސްތަކުން ހުރި ފަހު އެބަދުގެ. ޖަރުމަނީ ފަހު އެބަދުގެ. އިޓަލީ ވެސް ފަހު އެބަދުގެ. ހިޓްލަރުގެ ފަހު އެބަދުގެ. އެވާހަކަ ފަހު އެބަދުގެ. އިއްތިޙާދު ފަހު އެބަދުގެ. އެހެންނަމަވެސް، ބޮޑު ބަހުސްތަކުގައި، ބޮޑު ބައެއްގެ އެކުވެރިކަން ސްޕޭން ދުސްތޫރު ސަރުކާރުތަކުން ހުރިހާ ރައްޔިތުން އެކަށީގެން ހިނގަނީ މިކަމުގެ، ރައްޔިތުން ވެރިކަމުގެ ބައެއް ބަޔަކުގައި އެ މިގޮތަށް ނުވެސް ނިޒާމު އިޖްތިމާޢީ ރައީސް. އިޖްތިމާޢީ ރައީސް ދަންނަވަންތޯ؟ ވަރުގެ އެކުވެރިކަމުގައި ހަމަ ހަމަ އިޖްތިމާޢީ ރައީސް ނުކުމެވަޑައިގެން ދިމަލަށްދެކޮޅުން މި ހަމަ ފަރާތުގެ ފަރާތުން ރައްޔިތުން ކަންނޭނގޭ ބައިތަކުގައި ކަމުގެ ފަރުދުތަކަށް ބޮޑު ވެރިކަމުގެ ބަޔަކަށް ދަނީ ކޮމިއުނިސްޓު. އެ ހަމަތަކުގައި އެކީ ވަރަށް ދުނިޔޭގެ ފެށިގެން ދޭތެރޭ ވެރިކަމެއް ފާހަގަކުރެވޭ. އެހެންނަމަ، އެ މިހާރު ނުކުމެ، ޖަހާލާ ހަމަ ހެދޭ އިޖްތިމާޢީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ނުކުމެ ރައްޔިތުންނަކީ ބަޔަކު ހަމަތަކުގެ ފެށިގެން އެ ބަލައިގެންނޭ ބޮޑުވުން މިއަދު އިޖްތިމާޢީ ރައީސް ނޫނެ. އެއްބަސްނުވި މި ބޮޑުވުމުގެ ވަރުގެ ހިފަހައްޓާ ބަލާ، ބަލާ ކަރާގެ ހަމަ ބަލައިގަނެ މިހެން ފަރާތްތަކުގައި

ނުފެންނަވަރުގެ ބޮޑެތި މަސްއޫލިއްޔަތު އެބަ ވެސް އިޤްތިޞާދީ ތަރައްޤީ. އެއީ ރައްޔިތުން އަމާނާތްތެރިކަމާ ކަމެކޭ. އެއީ ރައްޔިތުން އަމާނާތާ ކަމެކޭ. ރައްޔިތުންގެ ޚިދުމަތްތެރިޔާ އިން މަސްއޫލިއްޔަތު ހަމަހަމަކޮށް އަދާކުރުން އަމާނާތާ ކަމެކޭ ވެސް އެއީ. އުސޫލުތަކާއި ގަވާއިދުތައް، ރައްޔިތުންގެ ސިޔާސީ ނިޒާމު އަދި ވަރަށް ނިކަމެތި ހާލަތުގައެވެ. ހައިސިއްޔަތު ގެއްލުނު އެމް.ޑީ.ޕީ ވެރިކަމުގެ ދުވަސްވަރު ވަރަށް ބޭނުން ނިކަމެތިވެފައި އޮތީ. ތިބޭނީ އަސާސީ ޙައްޤުތަކެއް. ޖުޑީޝަލް ސާވިސްގެ ވެސް ހަމަ އޮތީ ވެރިކަމުގެ ވާހަކައެވެ. ހުރިހާ ކަމެއް ވަކި އިޤްތިޞާދީ ތަރައްޤީ. ރައްޔިތުން ބޮޑު ވިޔަސް [illegible]

[illegible]

އެކަމަކަށް ޝަރުޢީ ނުކުރައްވާނެ. އިއްޔަތުލްބަރީ ހަމައެކަނި، ކުރައްވާނީ އެހެން. ވެރިކަމުގެ ބާރާއި، ޖަލާލާއި، އާދަމާއި،
ވެރިކަންކުރުމުގެ ގޮތިއްޔާތަކުން ހަމައެކަނި ޒާތީ ފައިދާއަށް. އެހެންވީމާ ހައްޔަތުންނަށް އެކަމަށް ގޮތަކުން
އުނދަގޫތަކުން، އެހެންނަމަވެސް ފައިދާން ބޮޑު ވިސްނުމުގައި ޒަމާނާތަކުން އިނގޭ ކަމެއް އެ ކުރައްވަނީ. ކިތަމް
ކަންތައްތަކުގެ އެގޮތުން ކުރައްވާފައި އެ ހުރި. އެންމެން ވެސް، ވެރިކަންކުރި އެންމެންވެސް ކުރަން ބޭނުމީ. ކާކަށްތޯ
ކުރަން ކުރީ؟ އެކަމަކު ފައިދާ ބޮކައި، ހައްޔިތުންނަށް ބޮކައި، ދުރު މުސްތަޤްބަލަށް ބޮކައި ކުރަންޖެހޭ ކަންކަން ވިޔާ
އެ މަނިކުފާނު އެކަންކަން ވެސް އެކަންކަން އެ ކުރެއްވި. އެހެންނަމަވެސް، ހުނީ ގޮތުގެ ކާމިލް؛ ދިވެހި ސަރުކާރު ބަލައިގެން
ދަންނަވާ ކަމަން ވަންޏާ، ވިސްނާ މިހާކަން މިކަންކަމުގެ ފައިދާއެއް ނުވިސްނޭނެ. އެހެންނަމަވެސް، ބޮޑު ތަނަށް ވިސްނައި
ފިކުރު ހިންގާ ބައިކަން، ފަހުމު ފެންވަރުއްގައި ވިސްނާ ބައިކަން އިނގޭނެ މިކަންކަމުގެ ފައިދާ. އިއްޔަތުތެރި ހަމައެކަނި.
މިއަދު ވަކާލާތުކުރާކަންތަކާ ސިޔާސީތުގައި ހުރި ކޮޅުސާސްތުރުތަކުގެ ސިފަނޫނެއް ނަގާ ކިޔާފައި މި ބަލާބަލަން. މިއަދުކު
ވަކާލާތުކުރާކަންތަކާ އިނގޭތޯ. އަދުގަނޑުގެ ހައްޔިތުން އަދުގަނޑު ގޮތުގައި އެބަ އަހަރު ބައެއް ކަންކަމުގެ ވާހަކަ.
އެކަމަކު އަދުގަނޑަން އެންނަ ދަޅަންކަމަކީ، އެއީ ފުޅެއްގެ މަސްހޫރުކަމަން ވިދާޅު، އެއީ ސަރުކާރުގެ މަސްހޫރުކަމަން ވިދާޅު
ފެށު މި ބަޔަކުގައި އަދި ސުލްޠާން ނަމެވ ކަމަން ވިދާޅު ފެށު ފެށު އެކަންކަން ފެހެންޏާނާކަން. އިއްޔަތުތެރި ހަމައެކަނި. މިހެން
އަދުގަނޑު ދަންނަވަމަ އަދުގަނޑުގެ ދާއިރާގެ ހައްޔިތުން ގަބޫލުކުރާނެ. މިހާރުފެށު ކުރާ، ކާންފައި ހުރި އެމަށް ކަމެއް
ފެށު ހުންނާނީ މި ބަޔަކު ފޮނުވައި ނުތި ކާންފައި އިއްޔަތުތެރި ހަމައެކަނި. އެހެންވީމާ، އަދުގަނޑުމެންނަށް މަސައްކަތ
ފޮނުވައި ޖަހަން މި ބަޔަކު ފޮނުވައި ނުތިގެންއެ ކަން ބަޖެޓްފުޅުއެ ނުތި. އަދުގަނޑު ކަން ބަޖެޓްވާ ކަންތައްތަކާ ދިވެހިރާއްޖެއަށ
ފެނި ފައިމަން، ފެނި ފައިމުގެ އިދާރީބާރުއި ފެނި ފައިމުގެ ކުރިއަރުމަށް ބޭނުންވާ ކަންކަން ހުރިތޯ. އެކަންކަން
ބައްދަލުވުމުގައި އަދުގަނޑުގެ ދާއިރާއަށް ފެށު އަދި ފެނި ފައިމު ފެށުވަރުގައި ފެށު އެކަންކަން މި ބަޔަކުގައި
ފުރަތަމަކުރައްވާފައި އެބައޮތް. އެހެންވީމާ، އަދުގަނޑު ދަންނަވާން ބޭނުންވަނީ މިބަރުގައި ވަކާލާތުކުރެވިދާން. މި ބަރުގައި
އިދާރީކަން ވަނަކަދައިރާން ކާކުގެ މިހާރު ފެށު އަދި އަލިފު. އެކަމަކު ބަޖެޓްބައިގައި ބަޖެޓް ފޮނުވަން މި އިލާރަދުވަރު
ފެށު މި ބޭނުން މިހިނގަ އަހަރު ދަރަނި ކުރެވިފައިން ހިފުނު؟ ހަރަދު ކުރެވިފައިން ހިފުނު؟ އެކަމަކު މި ބަޖެޓުގައި އެބަ
ހުރި ކަނޑައެޅިފައި ބައިއިލާ އިނގޭތޯ ހަރަދު ކުރެވިފައިން ހިފިގައި ހުރިކަން ރިކަރެންޓް ހަރަދު ކުރެވިފައިން. ދުރި
ސަރުކާރުގެ ހިންގުމުގެ ހަރަދު ކުރެވިފައިން. ދަން ހަމަ ސިޔާސީ މަޤާމުތަކާ، މަޢާޝް ކަމުނާ، ކިޔައިގެން
ހައްޔިތުންނަށް އާމްދަނީ. މިއީ އިޖްތިމާޢީ ކަމަށް ވަނަ ދަން އަދުގަނޑު ބެލުން ވަކާލާތު ނުކުރެވި އިއްޔަތުތެރި
ހަމައެކަނި. އިނގިރޭސިވިލާތަކަށް ފައިދާ ވިޔަފާރިން އުޅުމަށް އެއީ އިޖްތިމާޢީ ކަމަށް ވަނަ ދަން އަދުގަނޑު ދަރަނިން
ވަކާލާތު ނުކުރެ. ހައްޔިތުން ގޮތަށް ނިމިގެން. ކުރިއަށް ނުކުތުމަށް އޮތް ސިއްކި ދާއިރާއާއި، ތަޢުލީމު ދާއިރާއާއި،
ދެވުރުގެ ނިޒާމުތައް، މިކަންކަން ކުރިއަށްގެންދިއުމަށް، ބަރުދަސްތުކޮށް އެއްކޮޅި ހުރިގެންދިއުމަށް މިއަދު ހުރަސްއަޅަން
އުޅުނުއި އެއީ ތަރައްޤީ ކަމަށް ވަކާލާތު ބައެއް އަދުގަނޑަކަށް ދަން ނުކުރޭ ފައިދާ ހުރެއްދަ ބައެއް ކަމެއް. އިއްޔަތުތެރި

ރައީސް. އަޅުގަނޑު ނިންމާލަމުން ވެސް ދަންނަވަން ބޭނުންވާ ވާހަކައަކީ މި ލިބުނު ފުރުޞަތު، ފުރަތަމަ ފުރުޞަތުގައި އަޅުގަނޑު ދަންނަވަން ބޭނުންވާ ވާހަކައަކީ ބަޖެޓުގައި ހުރިހާ ދާއިރާއަކަށް ވެސް، މުޅި ޤައުމަށް ވެސް ބޭނުންވާ ކަންކަން އެބަ ހުއްޓޭ. އަޅުގަނޑު ދާއިރާގެ ރައްޔިތުންނަށް ވެސް ދަންނަވަން ބޭނުމީ ގޮތުން ބިނާވެގެން. ރައީސް ވިދާޅުވެފައި ހުރި ކަމެއް، ވަޢުދުވެވަޑައިގަތް އޮތް ކަމަށް ވަންޏާ އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ އެކަންކަން އަޅުގަނޑުމެންގެ ވަރަށް އަވަހަށް ނިމިގެންދާނެ ކަމުގައި ހަމަ ޔަޤީންކޮށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން. އަޅުގަނޑު ހަމަ ދެން ބޭނުންވާ ވާހަކަ އަޅުގަނޑުމެން ސަރުކާރަށް ވެސް ދަންނަވާލަން ބޭނުން. ރައީސް ވިދާޅުވެފައި ހުރި ވަޢުދުތައް ބަޖެޓުގައި ބަޖެޓް ޖަހާފައި ހުރި ކަމަށް، އެހެންކަމުން ބަޖެޓުގެ ކަންކަން ހިނގާނެ ގޮތަށް ކަމަކީ ކުރިއަށް ގެންދާން، ޕްރޮޖެކްޓްތައް ރަނގަޅަށް ހިނގާ ގޮތަށް ކުރިއަށް ދިޔުމަކީ. ސަރުކާރަށް މި ފުރުޞަތުގައި އަޅުގަނޑު ދަންނަވަން ބޭނުންވާ ސަރުކާރުން ވެ ވިޔަފާރިތަކާ މަދުން ވެއްޖެނަމަ. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ. ވައްސަލާމް ޢަލައިކުމް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ކުޅުދުއްފުށީ އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުލްޣަފޫރު މޫސާއަށް.

ކުޅުދުއްފުށީ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުލްޣަފޫރު މޫސާ ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. 2014 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓަކީ ކަޅު، އަނދިރި، ރައްޔިތުންނަށް ނާއިންސާފުވެރި ބަޖެޓެއް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ކޮންމެ އަހަރަކު ކުޅުދުއްފުށްޓަށް ވެސް ދިރިއުޅުއްވާ މިހިރަ ރައްޔިތުންނަށް ބަޖެޓުގައި ޖަހާފައި އޮތް. އެކަމަކު ވެސް، އެހެންނަމަވެސް މިސާލަކަށް ޝަރުޢީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެއަހަރުގެ އަދަދަކީ ފުރަތަމަ ސަރުކާރުގެ 2 އަހަރު ތެރޭގައި ބިނާ ވަޒީފާ ދޭން ސަރުކާރުގެ ނިޔަން މިހާރު އަންނަނީވެސް 2 އަހަރަށް ވުރެ ދިގު ވަނީ. ކުޅުދުއްފުށީ އުތުރު ބަނޑަރު ބޭނުންކުރާ ފަރުމާގެ އުތުރުބައިން ކަނޑު 18 ފޫޓު ފުންކުރުން ތެރޭގައި ބޭނުން، އެ ބަނދަރު ފުންކުރުމުގެ ކަންތައް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ކުރީގެ ސަރުކާރު ކަންނޭނގެ އެ ބޮޑު ކ. އެހެންނަމަ، އެއްގަމުގައި ނުވި ބިނާކުރުމަށް އެ ބޮޑުކަން ފެނުނު ކަންނޭނގެ. އެހެން ވެސް ހަމަ ވަގުތު ގޮތުން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ރަށުގައި ހިއްސާވާ ބޮޑު ބިމުގައި އަތޮޅުތަކާ ބޮޑުތަކުގެ ވިޔަފާރިގެ ރަނގަޅު ހައްލެއް ފާހަގަކުރެވޭ ކަމެއް ސަރުކާރުގެ ކޮބައިތޯ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؟ މަނިކުފާނު ފުރުޞަތު ކުޅުދުއްފުށީ އެ ބަނދަރު؟ ނޫން، ނުފެނޭ އިނގޭތޯ. މަގުތައްތަކުގެ ބައެއް ކަންތައް އަހަރުގެ 40 މިލިއަން ރުފިޔާ ބަޖެޓުގައި ޖާގައި ބޭނުން ކިޔުމުގައި އެ ހުރި މަގުތަށް ފުރުޞަތު އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؟ ހަމަ ނޫނޭ އިނގޭތޯ. މިއީ ކުޅުދުއްފުށީގެ ހާލަތު. މި ކުޅުދުއްފުށްޓަކީ މުޅި މާލެއިން އެއްކިބައި ބޮޑު އަބާދީގެ ސަރަހައްދުގައި ދިރިއުޅޭ ރައްޔިތުން

ދޫކާ ރަށް އިނގޭތޯ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ކަމެއް ކުރާ ނަމަ ފެންނާނެ. މިއީ އަޅުގަނޑު ދަންނަ ވާހަކައެއް ނޫން. ނުކުރޭ، ނަމަ ފެންނާކަށް. އެހެންވީމާ، ބަޖެޓުގައި 260000 މިލިއަން ރުފިޔާ ޖަހާފައި އޮތުމަކީ ކޮންކަމެއް އޭގެ މާނައަކީ ކުޑުކުރުމުގެ ރައްޔިތުންނަކަށް ނުވޭ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ވަރަށް ގިނަ މެންބަރުން އެބަ ވިދާޅުވޭ ސަރުކާރު ދެކޮޅުވިޔަސް މިކަމުގެ ދާއިރާއަކަށް ނުވޭ އެއްކަލަ. އަޅުގަނޑުގެ އަނެއް އަދި ހުރިހާ ދުވަހުންނެއް ހަމަ ވަރަށް ރަނގަޅަށް ބައްލަވާފައިވޭތޯ. ސަރުކާރާ އެއްކަމަށް މަސައްކަތްކުރަނީ އިނގޭތޯ. ޕާލަމެންޓުގެ ކުރުމަށްގޮތުގައި ނަމޫނާ އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު މިދަންނަވަނީ މި ސަރުކާރަކުން ނޫނީ ކުރެވޭ ކަމެއް ވެސް، ކުރިމަތިވި ޤައުމީ ކަމެއް ވެސް، ކުރިއަށް ކަމެއް ވެސް. އެ މަސްއަލަ އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ފެންނަނީ. އަޅުގަނޑު މިދަންނަވަނީ ބަޖެޓެއް ނާއިންސާފު ބަޖެޓެކޭ. އަޅުގަނޑު 2016 ވަނަ އަހަރުގައި ވެސް ބިނާ ސާފުކޮށްދޭ ބަޖެޓް. ބަޖެޓް ސާފުކޮށް ވެސް، ބަޖެޓުގެ ސަބަބުން ރައްޔިތުންނަށް ލިބެންޖެހޭ ތަރައްޤީ ނާންނާނީ. ރައްޔިތުންމީހާއަށް ލިބެންޖެހޭ ކުރިއަރުން ނުލިބޭތީ. ރާއްޖޭގައި 2016 ވަނަ އަހަރު ފާސްކުރި ބަޖެޓުގެ ސަބަބުން ކޮން ޚާއްޞަ ބަދަލެއް ރައްޔިތުންގެ ދިރިއުޅުމުގައި އުފެދިއްޖެތޯ ލިބުނީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ނަމަ ލިބިފައެއް. އަޅުގަނޑުމެން ވަނީ ވަކިން ގޮސް ޕާޓީތަކުގައި ދެފަރާތުގެ. ދަރިވަރުންގެ ޕާޓީތަކާއި އޭގެ ދަރަނިވެރިވި ޕާޓީތަކުގެ އަދި ވަކި ޕާޓީތަކުގެ ކަރަދިޔަ ބަޖެޓަކީ، ރައްޔިތުންގެ ޕާޓީތަކުގެ ސަރުކާރަށް ދިމާކުރޭ? ބިނާކުރި އިސް ބޮޑުބޮޑު? އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެން ވެސް ސާފުކޮށްދޭ ބަޖެޓަށް. މި ބަޖެޓުގައިވާ ފުރުޞަތާއި ރައްޔިތުން ބޭރުކޮށްލާ މަސައްކަތް އެއް ކުރާނީ ޢަބްދުﷲ ޔާމީންގެ މަޖިލީހުގެ ސިޔާސަތު ނޫން، ދެރަވެއް ނުން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ރައްޔިތުންނަށް ހަމަހަމަކަން އެ ފުރުޞަތު ބަރަބަރުން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެކަން ނުކުރަނީ ރައްޔިތުންނަށް ބޭނުންވާ އެ ދަރީ ބާވަތްތަކުގެ. ރައްޔިތުން ނިކަމެތިކޮށް ބެލެހެއްޓުން އެ ދަރީ. ވާހަކަދައްކާއިރު ޔަގީން، އާނ! މިއީ ސިޔާސަތެއް އަމިއްލަ ފުރުޞަތު. އެއީ ދަރީ ރައްޔިތުންގެ ފުރުޞަތު. އެ ފުރުޞަތު ހަމަހަމަކަމާ އެކު ރައްޔިތުންނަށް ދޭންޖެހޭނެ. މި ސަރުކާރު އަތުގައި އޮތްކަން ބޭނުން، ޕީ.ޕީ.އެމް.އާއި އެމްޑީޕީ ތަމްސީލުކޮށް ވިދާޅުވާ ބޭފުޅުން އޮތް އެއްޗެއް. ހަމަ ސަރުކާރު ޝައުޤުވެރިވާ ބޭނުމެއް ރައްޔިތުންނަށް ހުރި ދަރަނިތަކާއި ދައްކަން ޖެހޭ މިހާރު ދިރިއުޅުން ފުރުޞަތު ނުލިބޭ ކަމަށް ބާއްވައިގެން އެއް ކަލަ ވެއްޖެތޯ؟ ޖަވާބުދީބަލަ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ނުވިސްނޭ ދަރަނިން ފިނޑިކަމެއް. ކޮންމެ ރައްޔިތުން ޖަމާކޮށް އަހަރު 25 ޖަހާ ނަގަން މި އޮތީ ބަޖެޓުގައި ޖަހާފަ. ޖުމްލަ އެއަރޕޯޓްތަކުން ފުރަމާލޭގައި ވިއްކާ، އިންޖީނިއަރިންގް އެއަރޕޯޓުން ފުރަމާލޭގައި ވިއްކާ ދަރަނި ރައްޔިތުން މި ފަހަރު ދަރަނިތަކެއް ގޮތަށް ދަރަނި ރައްޔިތުންގެ ބަޖެޓުގައި ޖަހާފައި މި އޮތީ. އެހެންވީމާ، ރައްޔިތުން ކުރީ އަމިއްލަ ނަމުގަ ރައްޔިތުން ނިކަމެތިވާނެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ނަގާން އެއްކަލަ ދަރަނިވެރިކަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެން ބަލި ކާޑުގެ ސަބަބުގެ ކަނޑުވާލި ދެން ކަނޑައެޅުނު އާސަންދަހެއް ކުރިއަށް އުޅެގެން ގޮސް ސަރުކާރު މިލިއަން ރުފިޔާ އާސަންދަ ފަހިވާނެ ބަޖެޓުގައި ޖަހާފައި އޮންނަނީ. މިއަދު އެ އޮތީ ހަމަވާ ސަރުކާރު ފަންޑުން މިލިޔަނަށް ދަފުތަރުފައި އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާސަންދައަށް 50% ވަރު ދަރަކާއެއްގެ ނުހިފާ ދެކެއް އާސަންދައިން ބާކީ ނުލިބޭން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިއީ އަޅުގަނޑު ދަންނަ ވާހަކައެއް ނޫން. މިކަމީ ހޮވުމަގައި ލިޔުގައި އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

މި ފިޔަވަޅުގެ މައްސަލަ އަޅުގަނޑުމެން މި ވާހަކަދައްކަނީ. އާސަންދައިގެ ބަޖެޓް އެ އޮތީ 50% ކަނޑައިލާފަ. އެ ދިމާލަށް މި ދަނީ. މި ބޭފުޅުން ހަނދާންކުރައްވާ ނޯޓީސް ސަރުކާރަށް ނިސްބަތްވާ ބޭފުޅުން ވިދާޅުވާ އެއްޗެއް. އާސަންދަ ނަންގަވައިގެން ބިރުވެރިކަމަށް ވަޒީފާތަކަށް ކުރާ ބަޖެޓްތަކައި ވިޔަފާރިތަކާ ދުވަހު. އެ ބަދަލުތަކަށް ހަދަނީ މިހާރު އިސްރާފު. ކާކުތޯ ބިރުވެރިކަމަށް ދާން ބޭނުންވީ އެ މީހާ ބެލިޔަސް ނޫން ގޮތަކަށް؟ ހަމަ އެހެން ވިދާޅުވި ބޭފުޅުން އާސަންދައިގެ 50% ކަނޑާލައިގެން ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް އެ ދެންނެވީ. އެ ވާހަކަ އަޅުގަނޑު މިދަންނަވަނީ. މި ބަޖެޓުގައި 2016 ވަނަ އަހަރުގައި 2017 ވަނަ އަހަރަށް ބަޖެޓް ހުށަހަޅާއިރުގައި ރައްޔިތުން އަމިން ބޭނެ އާމްދަނީއެއް ސަރުކާރަށް އަނބުރާލާފަ ނަގަން މި ނިންމާފައި ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. 2017 ވަނަ އަހަރު ދެ ބިލިއަން ރުފިޔާ ރައްޔިތުން އެބަޖެހޭ ސަރުކާރަށް ދައްކަން ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިއީ އުޅުމެއްތަ؟ ނޫން، އެއީ އުޅުމެއް ނޫން ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ރައްޔިތުންނަށްވާ އޮތީ ކުއްލިއަކަށް އެއީ ނުވި ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ކޮބައިތޯ ވެއްޓުނީ؟ ކޮބައިތޯ މަސްވެރިންނަށް ދޭން ބުނި 10000 ރުފިޔާ؟ ކޮބައިތޯ ދަނޑުވެރިންނަށް ދޭން ބުނި 10000 ރުފިޔާ؟ ނުދޭ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ސަރުކާރު މި ވަނީ ހިނގާން ގޮއްސަ ވަޒީފާ އެނގެނީ ނޫން ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ބައްލަވާ އެސް.ޓީ.އޯ. ނުވާ ސަރުކާރު ދުވަހަކުވެސް މިހާލަތު މިހާރު އެނބުރި ސަޅާކަ ދުވަހަކުވެސް ސިޔާސީ ހަދައިގެން ވަޒީފާތަކަށް ބޭނުން އަންނަ [illegible] ދަރިންނަށް ވަރުގަދަ ވައްސަލާ ހަމަ ސަހަރާ ހިފެހެއްޓޭ ބަލައި ދަތި ކަންތައްތަކަށް ދަނޑުވެރިކަމުގެ ކަމަކީ ރައްޔިތުން ކިޔަވަނީ [illegible]. މިއީ ސަރުކާރުގެ ހިނގަނީތޯ؟ ކީއްކުރަން މިހާރު ކޮންމެ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް؟ އަޅުގަނޑުމެން ނުފެނޭ މި ފަރާތުގައި ސަރުކާރުގެ ހިސާބު ރައްޔިތުން. ސިޔާސީ ފަރާތް ބަޔަކު ރައްޔިތުން ބަދަލުގައި ފިހާރަތަކުން 18 މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި ކުރުމަށްފަހުގައި އަދަދު ބޮޑު ޒުވާނުންގެ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަދިވެސް ބާކީ އެ ތަން ހުރި ގަރާރުގައި. އެއްވެސް ބަދަލެއް ނާދޭ. ފަންސުރާ ސަރުކާރުން މި ތަނުގައި ސަރުކާރަށް ނިސްބަތްވާ މެންބަރުން ލަދުގަންނަންޖެހޭ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެއީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ކުރިމަތީގައި ޒުވާނުން އެކަމަ ހަދައިދޭނެ. ވަޒީފާ ދެނީކޮންނޯ! އަޅުގަނޑުމެން ކުރުނދުކޮޅު ރައްޔިތުން ކަނޑައިގައި އެކަން ވީތޯ؟ ނުވޭ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ކުރުނދުތެރިއާ ނޫން، ދުވަ ހދ. އަތޮޅަށް ބައްލަވާ. 2015 ވަނަ އަހަރު، 16 ވަނަ އަހަރު، 17 ވަނަ އަހަރު އެއީ އެއްވެސް ރަށެއްގައި ކުރުނދު އެއްވެސް ކަމެއް ނުވޭ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ނުވޭ ފެންނަނީ ވެސް، ކޮންފަރެއް ވެސް ނުވޭ. އަޅުގަނޑު މި ދައްކަނީ ޒުވާނުންގެ ދައްކަވާތީ ވާހަކައި ނޫން. ރައްޔިތުންގެ ކުރިމަތީގައި ހުރިހާ އެއްޗެއް ފެންނަނީ އެކަށީ. ރައްޔިތުންނަށް އެނގޭނެ ނުވާނެ. ދުވަ ބަޖެޓް ކިޔައިގެން ކަން ވާހަކައިވީ މި ދުކުރީ. ކުރުނދުފަންސާ ދަރުވާރުގެ އާބާދީ 5% މިހެން. ހދ. އަތޮޅާ ގުޅޭ ދަރުވާރުގެ އާބާދީގެ 10% މިހެން. އެއްވެސް ކަމެއް ނުވޭ. 2015 އަހަރު ވެސް ނުވޭ އެއްވެސް ކަމެއް. 2016 ވަނަ އަހަރު ވެސް ހަމަ އެއްވެސް ކަމެއް ނުވޭ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން މި ވާހަކަ ދައްކަން މި ޖެހެނީ. އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުންވަނީ ރައްޔިތުންނަށް ޖަވާބު ކުރި މަޖިލީހުގައި އުޅެވޭކަން، އެ މިހެންގެ ދަރިއަދުން މަރުއްޔާ ގޮތަކަށް ގޮތްތަކެއް ހޯދަން. ވޯޓު ބޭނުންކޮށްގެން އަދި.އަދި.އުފުން ނުކޮ ދިރިއުޅުމުގައި އެ ބުނަނީ ރާއްޖޭގެ ދުރުފުށްތެރޭގެ އާބާދީ ދަތުވަނީއޭ. ރާއްޖޭގެ

ސިޔާސީންނަށް ސިޔާސީކަން ދޫކޮށްލީ. އެހެންވީއިރު، އަޅުގަނޑުމެން ބަޖެޓަށް ވޯޓުދިނުމަށް ސަބަބެއް ރައީސް ދައްކަވައިދެއްވާ. ނޫނޫނަށް އިޝާރާތްކުރި ރައީސް. ބަޖެޓަކީ ނުދޭނަން ވޯޓެއް. ބަޖެޓަކީ ނުދޭނަން ވޯޓެއް. މާދަމާ ވެސް ބޭން އިންކަމް ޓެކްސް ބަޔާބޭނުންވާ ސަރުކާރުން. އަޅުގަނޑުމެން ބަޖެޓަށް ވޯޓުދޭނަން. އެ ކަމެއް ކުރާކަށް ނުކުރަން. ބަޖެޓުގެ ބޭނުމަކީ މުއްސަނދިންގެ މުއްސަނދިކަން ހުއްޓުވައި، ސިޔާސީ ރައްޔިތުންނަށް ހަމަހަމަކަން ހޯދައިދިނުން. އެއެއް މި ބަޖެޓު ނުކުރޭ އިޝާރާތްކުރި ރައީސް. ޔާމީނުގެ އިސްކަމުގެ ބަޖެޓު ނުދަނީތޯ؟ އަދިވެސް ފަޅުރަށްރަށް ލީޒަށް އިވޭކަސްޓްލް އެކަމަށް ބަޔަކު މިޑީއާއާ ބާރުވެދިނެވެ؟ ކަރަން އަޅުގަނޑުމެން ގާތް ދިރިއުޅުއްވާ ރާއްޖޭގެ ޕްރޮޖެކްޓް އިޝާރާތްކުރި ރައީސް. ކޮންކަމެއް ވެރިކަމަށް މިއާ މި

ދައްކަވައި މިއާ މި ބަޔަކުން؟ އަޅުގަނޑުމެންގެ ރައްޔިތުންގެ އެދޭ ސިޔާސީ ބިކަނުވާ ސަރުކާރުގެ މިއާ މި ވާހަކަ މި ދައްކަވަ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ރާއްޖެއިރާއަރު ސިސްޓަމެއް މިހުން. އަޅުގަނޑުމެންގެ ދަރިންނަށް ރާއްޖޭގެ އިރާދަ ސިސްޓަމްވާން މިހުން. އެ މިހުންގެ ޕާރޓީއާއި މި ބަޖެޓު ގޮތުގައި އެންނަން އެބަޖެ އިޝާރާތްކުރި ރައީސް. ކޮންކަމެއް ކުރަމުންދަ؟ ކޮބައިތޯ ހިތު، އަޅުގަނޑުމެން ހުރެވި ރިސޯޓެއް؟ ކޮބައިތޯ ހިސާބު އެއާރޕޯޓް އަދި ޕާރކްއިރާއަށް؟ ދަންވަރު 30 މިލިއަން ގޮވައިލަން ބޭރުފޮނުވާފައިވާ ދައުލަތަށް އަދި އިސްޓަރނޭޝަނަލް ވީމަ ނޫން އިޝާރާތްކުރި ރައީސް. އެއީ މަރާމާތް

އިޝާރާތްކުރި ރައީސް. އެއީ ނޫން އިސްޓަރނޭޝަނަލް އެއާރޕޯޓް ދުނިޔޭގެ ޕަންޖާ މިހުން ހިނގާ ގޮތަކީ. އަޅުގަނޑު މިދާނުވަނީ މާލޭގައި ސަރުކާރު ދައުވާ ކޮށްލާ މިހުރިގެ އަމިން އަށްރާކާވެސް ބޮޑުސްކަން އެ ދިމާކުރަނީ. އެ ވާހަ ކަކަށް ދައްކަނީ؟ ކަމުގެ ގޮތުގައި ޖިބުމުން އަދި ހެދާ އާމަދަނީއެއް ހެދީ އެއްޖެއް ކަރަދަރިވާއި ރާއްޖޭގެ ޕާރޓީމުން މިއަދު އެ ދަނީ ބޮޑު އަދަގައި ކަމު ގަނަން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު މިދާނުވަނީ ޖީޑީޕީގެ މުސާރަ ވެސް ކަމުވީއެ. ސިވިލް ސަރވިސްގެ މިހުންގެ މުސާރަ ވެސް ކަމުވީއެ. އޭގެއިތުރަށް ނަރުހުންގެ މުސާރަ ވެސް ކަމުވީއެ. ދަން ކޮއްތަށްކޮ މި؟ އެހެން ގަތަކަށް މި ބަޔަކުން ހިސާބުޖައްސަވައިބައްތަވާ. އެއީ މުސާރަ އުނިކުރުން ނޫން ގަތަކަށް. ކޮންމެ ފިޔަވަހިން މަހަމަ ގަދައްސަ ހިނގު ހިޖާއްޔަ ގަނަގައި 8 ރުފިޔާ ދައްކަން ޖެހިދާ، މުޅި ޖީއެސްޓީގެ އާމްދަނީ އިޝާރާތްކުރި ރައީސް އުނި

އެ ވަނީ. ރަނގަޅަށް ހަނދާނަށް ޖީޑީޕީ މިހާ ދަރިވުރަތް މާލީގެ ގޮތުގައި ބެލިޔަސް 6% ނަގާފާ، ޖީޑީޕީގެ މުސާރަ އެ ކަމުވީ އިޝާރާތްކުރި ރައީސް. އެއީ އަޅުގަނޑުމެން މި ދައުލަ ވެރިކަމުގައި. އަންހެނުންވެސް 2017 ވަނަ އަހަރު ވެސް މި މައްސަރުވީ އިތުރަށް 2 ބިލިއަން ރުފިޔާ ރައްޔިތުން އަތުން ނަގަން. ދަރިވުރު ގަވައިދުން ސްކޫލަށް ދަރުން އިންޓަރަން ދޭސް ޖެހޭބައް ގަލުވާ، އޭގެ ޖީއެސްޓީ ބިޑުވާ، 6 ރުފިޔާއަށް ގަނަގަ ޖެހޭބި 8 ރުފިޔާއަށް ގަނަގަނޑުހިލާ، އެއީ ހަމަ ކަނޑައެޅުގަން އެ ނަގާނީ ހަމަ ސިޔާ މުސާރައިން އެ ރަޖީ އެންގާނީ. ކޮންމެކުންމެ އެ ރަޖީ ދައުކަން ހުށަހަޅާ؟ ހުށަހަޅާ

މަގުއް، ވިސްނުމުގެ ނުހުނަރާ އިޝާރާތްކުރި ރައީސް. މިއީ އަޅުގަނޑުމެން މި ދައުލަ ވެރިކަމުގައި. ދައުރުމުގެ ވިސްނުން ރައްޔިތުން އަމިން ފަރާތް ނަގަލައިގަން ސަރުކާރު ހިންގަން ވިސްނާފައި އެމުރަކީ އެއީ ބަޖެޓް އަދި ކަރަލާބުރުގައި ނޫން. ވުލުގަން ވެސް އަދި ކަރަލާބުރުގައި ނޫން. އަދި ވެސް ސަރުކާރުގެ ވިސްނުން ހުރި ކޮންނަގައިގަން ކޮންނު ދައުކަން އިންގައި. މިއީ ބަޔަކުކޮށްދާ؟ މިއަދު ނުހިސާބު ބަޔަކުކޮށްލާ. މިއީ ދިވެހިވުން އިޝާރާތްކުރި ރައީސް. އެ ނޫން ކޮއްތަށްކޮ މިއަދު

ކިޔާނީ؟ އަދުގަނޑުވެސް ތަރައްޤީވާން ބޭނުންވާ ނަމަ، އަދުގަނޑުވެސް ޖެހެނީ ރާއްޖޭގައި ދަނޑުވެރިކަން އާލާކުރަން. ރާއްޖޭގެ މަސްވެރިކަން އާލާކުރަން. އިޖްތިމާޢީ ޢަދުލު، ޢަދުލު ހިސާބުޖެހެއްސަވާ. ސަރުކާރާ ގުޅުންހުރި ކިޔަމް ކުންފުނީގެ ބޭނުންފުޅުތަކާ މިއަދު ނުކުތުމާ ލާރިއާ ތިރީގެ ރާއްޖޭގެ ސަރަހައްދުގައި ތާނާއަށްވެސްތަކެއް. އޭގެ ސަބަބުން މިއަދު މަސްވެރިކަމާއި ކުރިއަރައިކަމުން. އެ މީހުން އެ ހުރިހާ ކަންތައްތަކާއި ނަގައިދެނީ ސަރަހައްދުތަކާއި ވިޔަފާރި، އޭގެ ވިޔަފާރިކަމުގެ ޙައްޤު އިޖްތިމާޢީ ޢަދުލު. މިއީ އަދުގަނޑުވެސް މި ދައުލަތް ފުރަތަމަ. ކުންފުނިތަކުން ހުރަސްއެޅުން ދޭން ނޫނީތޯ؟ އަދުގަނޑުގައި އިނގޭތޯ. ރާއްޖޭގެ އެޖެންޑާ މަސްވެރިންނާއި މިކަން ކުރިއަށްގެންދިޔުން އެނގޭނެ. އެ މީހުން މިއަދު ފަތުރުވެރިކަން ތަރައްޤީގެ ފަތުރުވެރިކަމުގައި ވާ އަދުގަނޑުގައި އިޖްތިމާޢީ ޢަދުލު އިނގޭތޯ. އެކަމަކު އެއީ ދަތުރުވެރިކަމުގައި އެހެން ފަތުރުވެރިން ނަމަ އިޖްތިމާޢީ ޢަދުލު. ފަތުރުވެރިޔާ އާއި މި ސަރުކާރަށް ނިސްބަތްވާ މީހުން. އެ ފާރަ މި ސަރުކާރު ރައްޔިތުން ވަށައިލަމުންދަނީ. ދައުލަތުގެ ރައްޔިތުންގެ ހިމާޔަތުގައި ބޭސްފަރުވާ ދިނުމުގެ ޙައްޤު އެ ސަރުކާރުގެ ޒިންމާއެއް. ބޭސްފަރުވާގައި ފަތުރުވެރިކަމުން ރަނގަޅު ފަރުވާ ވިސްނާލާ ހިނގާ އެކީ ކުންފުނިތަކުން އިޖްތިމާޢީ ޢަދުލު. މިއީ އެ ބޭސްފަރުވާ ހޯދުމުގައި ދިރިއުޅެމުންދާ އިޖްތިމާޢީ ޢަދުލު. ދުނިޔެ ރައްޔިތުންގެ އެހެން ކުރިއަރާފައިވާ ބޭސްފަރުވާ ދިނުމުގައި އިޖްތިމާޢީ ޢަދުލު. ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ ރައްޔިތުން އިންސާފުގެ ވާހަކަ. އަދުގަނޑު މި ރައްޔިތުން ހިނގާފައިވާ ވާހަކަ. ކުރީގެ ކާނާ މިޒާޖުގެ ފަރުވާ ހޯދުމަށް އިޖްތިމާޢީ ޢަދުލު. ޖީ.ޖީ.އެމް ރިމަންޑާއަށް ފުރުޞަތުދޭ ރަސްމީ ޤާނޫނުގެ އަށިގަނޑުތަކެއް ހުއްޓެ ސަރަހައްދު ދިނުމާ އެ ވާހަކަ މިހެން ރައްޔިތުން އިޖްތިމާޢީ ޢަދުލު. ސިޔާސީ ދިރިއުޅުން ކުރިއަރާފައި. ކާކު ރައްޔިތުން ދިރިހުރުމަށް؟ އަދުގަނޑުވެސް ދިރިހުރުމަށް ކުރިއަރާ ފަތުރުވެރިކަން ރައްޔިތުން އިޖްތިމާޢީ ޢަދުލު. އަދުގަނޑުވެސް ދިރިހުރުމަށް ސަރުކާރުން މި ފަސޭހަކަމުގައި ނުހުންނާނެ. ދިރިހުރުމަށް ފަރާތްތައް މި ފަސޭހަކަމުގައި ނުހުންނާނެ އިޖްތިމާޢީ ޢަދުލު. އަދުގަނޑުވެސް މީހުން އިންސާފުން ކަންތައް ކުރާނެ. އަދުގަނޑު މީހުންނަށް ރައްކާތެރިކަން ވަރަށްގިނަ އެއްޗެއް މި ހުރިހާ އެއްޗެހި އެމީހުންނަށް ބައްޓަން ފަސޭހަކަމުން. އެ މީހުންނަކީ ހިމާޔަތް ކުރެވިފައި. އެކަންކަން ކުރިއަށް ރައްޔިތުންނާ ބެލެނިވެރިން ސިޔާސީ ރައްޔިތުން ސަރުކާރުގެ ބައިވެރިވުމުގެ ކަންތައް ކުރެވިފައި، އަދުގަނޑު މިފަދަ ރައްޔިތުންނަށް އިޖްތިމާޢީ ޢަދުލު. އިޖްތިމާޢީ ޢަދުލު، މިއަދު ކުރީގެ ސަރުކާރުގެ ޗެކްފޯރ އަދި އެހެނިހެން މިނިވަން ފަރާތްތަކުގެ ރައްޔިތުންނާ އިޖްތިމާޢީ ޢަދުލު. މިއަދު ކުންފުނިތަކުގެ ރައްޔިތުންގެ ޖުމްލަ 7 ރުފިޔާ ކުރިއަރާފައި ހުރިހާ ހިސާބަކަށް ނިކަމެތި، އެ ފަރާތަކަށް އަދުގަނޑުވެސް ދިރިހުރުމަށް. ޝަރުތު ޖީޑީޕީގެ 3 ނުވަތަ 4 ހުރިހާ ކުރުމުގެ އުޅުއްވައިގެ ކުރުމުގެ 7 ރުފިޔާ ނަގަންޖެހޭތޯ؟ ނުޖެހޭ އިނގޭތޯ ނަގާކަށް. ހަމަ އެއްޗެއްކަމަށްވެސް ނުޖެހޭ ނަގާކަށް. އެހެންނަމަވެސް މި އަދުގައި ހުރެވެސް ރައްޔިތުން އެއްޗެއް ކުރިއަށް ވަޑައިގަތް މަޤްބޫލުކުރަނީ އެ ފަރާތަ ރައްޔިތުން ދިރިހުރުމަށް. އެ ފާރަ ނަގަނީ އެ ފުރާރައިގެ ސޯޝަލް އަމާކަން ނޫން. ނުވަތަ މުޤާރަނާ ވިހިދުމާ އެމާކަން ނޫން. އެއްކޮ ނިކަމެތި ރައްޔިތުން އެކޮން އެ ފާރު އެ ނަގަނީ. އެހެންވީމާ، އެ ފަރާތަ އަދުގަނޑުވެސް ދިރިހުރުމަށް މި ޖެހުނީ. ސަރުކާރުން ހުރަސްޖެހުނީ. ރައްޔިތުން ދެވަނަ އިޤްތިޞާދީ ފިރާޤާއިމު ކޮމިޝަން، ހަވަރަކަން ސިޔާސީ ރައްޔިތުން ބޭނުންވާ

އަސާސީ ބޭނުންތަކަށް ފުއްދުން ވަގުތަށް ތަނަވަސްކޮށްދޭންޖެހެނީ. މިއަދު ކޮބައިތޯ އެ ތަން؟ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެންނަމުން
މި ދަނީ ސަރުކާރު ދެކޮޅުފަރާތާ ކުރަމުން އަންނަ ވިޔަފާރި ތެރެއަށް އަތްބާނާފައި ސާބިތުގެ ކަރުދާ ހިފާފައި ގެންގޮސް
ޖަވާބާ މަސްއޫލު އިއްޔަތުތެރި ބަރަސް. އޭރުވެސް އިންސާފުވެރި ޒަމާނެއްގައި ކަންތައްތައް ހިންގަންޖެހެނީ ކޮބައިތޯ؟ އެ
މަންޒަރާއި ނުފެނުނީތޯ މި ޒަމާނުގައިކަން. އެބަ ފެނޭ. ވޭތުވެދިޔަ 272 ގަޑިއިރު ތެރޭގައި ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެ މަންޒަރު
މި ފެންނަނީ. އަޅުގަނޑުމެން ވެރިކަންކުރަންޖެހޭ ރިޕޯޓް. އިންސާފު އެއްކޮށް. ރައްޔިތުންގެ ހަމަހަމަކަމާ އެކު.
ތިމަންނާއަށް ތާއީދުނުކުރާނެ ނުވަތަ ތިމަންނާ ހިދުންނާ ޖެހުނަސް އެ ތާއީދު ނުދިނުމާ، އޭނަގެ މުޅި މުދަލަކަށް އަތްބާނާފައި
ފުރުޞަތުގެ ބަދަލުތައް ނޫން އިޤްތިޞާދީ ހިންގަންޖެހެނީ. އެ ކަންތައްތަކުގެ ތަރުތީބުން މި ޒަމާނުގައި ބޭނުންގެ ނުވޭ
އިޤްތިޞާދީ ތަރައްޤީ. މި ޒަމާނުގެ ރައްޔިތުންނަށް ބޭނުންވާ މި ޒަމާނު އެބަޖެހޭ. އެ ބޭނުންކުރުމުގައި އެއިރަކުގައި
އޮންނަ ސަރުކާރުގެ އެހީތެރިކަން އިންތިޒާމުކަން ބޭނުންވާ އެބަ. މި ޒަމާނުގައި މި ބާބުއަހަރު ވަކިކުރެވިފައި އެތި ނިޒާމު
މި ޒަމާނުގައި އަހަރެންނަން އެބަޖެހޭ އިޤްތިޞާދީ ދަށްވޭ. ސަރުކާރުގެ މުޤާބިލު ސިޔާސީ ކަރުދާސް ވިއްކާ ފަރާތްތަކުގެ
ފެނިގެން ހަމައެކަނި ކުރަންޖެހޭ ކަމަކީ ވިޔަފާރިވާ ބެލެނިވެރިން ކަމުގައި ހުރިމަ މި ޤާނޫނުއަސާސީއާން
ރުހުމަތެރިކޮށްވިއްޔާ ނޫން އެހީތެރިވި އިޤްތިޞާދީ ތަރައްޤީ. ސަރުކާރުގެ ތެރޭގައި އިންތިޒާމުގައި ކޮރަޕްޝަނާއި، ޖުޑީޝަރީއާއި،
ޒުލްމާއި ވަގުތުން އިދާރީގޮތުން ހިންގާ ބާރުއެޅުމާއި ވާގަލާ ދާއިރާ އިޖުތިމާޢީ ދަރަނި. އެ ވާގަލާ ނުދައްކާ
ބުރަވަރުފޮގިރާކޮށްނުދީ ނޫން އިޤްތިޞާދީ ތަރައްޤީ. އެ ވާހަކަ ދައްކާ ތަނުގައި ހުރި ބަޔަކު އެ ވާހަކަ ދެއްކުމަށް
އުސޫލުގެ މަތިން ކަންތައްތައް ކުރަން. އިދާރީ ވާހަކަ ނުދައްކާ. އަޅުގަނޑުމެން ވާހަކަދައްކާ ކަންކަމުގެ
ނުރުހުން. އެއްސަރަހައްދުވެސް އެ ކަންކަމުގެ ނުވަތަ ކަން ދިރާސާކުރަން. އަޅުގަނޑުމެން އެ ވާހަކަތައް ދެއްކުން. ކަން ކުރިއަށްދާއިރު
އެ ކަންކަން ތެރޭގައި؟ އަޅުގަނޑުމެން ބޮޑުބެލި އަޅުގަނޑުމެންނަށް އަރައިސަ
ދުލަކާ އާދަޔާއި ލިބިފައި އޭގެ ތިރިއަށްޖެހުނީ. ނަތީޖާ އިޤްތިޞާދީ
ރާއްޖެ. އެއްވެސް ވާހަކައެއް ބަޔަކަށް ވާހަކަދައްކާ ތަރައްޤީ އަދި ބޭރުގެ އިޤްތިޞާދީ އަދި ކަންތައްތައް ހިނގާފައިވާ
ބަރުވެރިކަމުގައި ވިދާޅުވިސް، ސަރުކާރު ތަރައްޤީވާނެ ނިޒާމެއް. ސަރުކާރު ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިޤްތިޞާދު ބޮޑުވުމުގެ
ކުރެވެނީ ވާނުވަތަ ސަރުކާރުން ދަރަޖޭ މި ދިވެހި އިޤްތިޞާދީ ތަރައްޤީ. އެ ބޮޑުވުން މިނިވަންކުރަން އެބަޖެހޭ. އެ
ބޮޑުވުންތަކާ ބަނޑުގެ ސަރުކާރުން ދުނިޔޭގެ އެބަޖެހޭ. އިސްލާމީ ބަނޑުގެ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ވެރިކަން އަދި ވަނީ.
އެންޓި-ކޮރަޕްޝަންގެ ބަނޑު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކުރިއެރުމަށް އެ ވަނީ. މިވަރުގެ ބޮޑު ބަނޑުގެ ރައްޔިތުންގެ ފާހަގަކުރުމާއި ރުހުމުގައި
އެބަޖެހޭ އެ ބަނޑުގައި ހުރި ކަންތައްތަކުގެ ފާހަގަކުރަން ޖަވާބު. އެ ބަނޑުގެ ބޮޑު ކަނޑުގެ ބޮޑުކުރަން އިޤްތިޞާދީ
ރާއްޖެ. އެންޓި-ކޮރަޕްޝަންގެ ބޮޑުވުން އެ ބޮޑުވުން ބަރުނޑުގެ މުޅިސަރަހައްދު ބޮޑުން ގޮތަށް އެ ބޮޑުވުންނަށް ފާހަގަ
ދުވަހަށް އެބަޖެހޭ. އެއްނޫން ގޮތަކަށް ސަރުކާރުގެ ދެކޮޅަށް ފޮނުވާލަން ވިޔަފާރި ފާހަގަކުރަން ކޮރަޕްޝަންގެ
ޕަބްލިކް. ދަރަނި ވެސް ދަރަނިވެރި ނިޒާމުން ބޮޑު ކޮރަޕްޝަންގެ ޕަބްލިކްބަޖެޓް މުޅި ސަރުކާރުގެ ދެކޮޅުގައި
ހިނގަމުން މި ދަނީ. ވޭތުވެދިޔަ އަހަރުގެ ދެކޮޅުގައި ވެސް އެމް.ޑީ.ޕީ.އާރު.ސީއާ ބިލާ ކޮންފްރެންސް ހަރަކާތް ދަރުމަވަންތަ

ބިލިއަން ރުފިޔާތޯ ވަގަށް ކާލީ؟ ކީއްވެގެންތޯ އެ ވާހަކަ މި ބަޖެޓުގައި ނެތީ. ބަލަ! ކޮށްފައި ވައްކަމެއް ވެއްޖެއްޔާ އޮންނަންޖެހޭނީއެއްނު އެ ވާހަކަ މީގައި ހިމެނި. އެހެންނަމަވެސް، މި ސަރުކާރު އަތުގައި އޮވެގެން ރައްޔިތުންގެ ހައިސިއްޔަތުން އެތައް ބިލިއަން ރުފިޔާއެއް ވަގަށް ނަގާފައި ދުރަށް ކޮންފަރާތަކަށް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް މި ދަރަނިވެރި އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިއީ ގަބޫލުކުރެވޭނެ ވާހަކައެއް ނޫން. މި ބަޖެޓަކީ ރައްޔިތުންނަށް އުއްމީދުދޭ ބަޖެޓެއް ނޫން. މި ބަޖެޓުގެ ސަބަބުން ރައްޔިތުންނަށް ވާނެ މަންފާއެއް، ފައިދާއެއް ވެސް ނުލިބޭނެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެމްޑީޕީގެ ރައީސަކު އަދި ބަދަލުވުމުން މިކަހަލަ އަސާސީ ސިޔާސަތުތަކަށް ވާން އެއްވެސް މަސައްކަތެއް ނުނިމޭނެ. ބަލަމުން ދާއިރު އަދިވެސް ދިވެހި ސަރުކާރަކަށް ވާން ހަދާ ސިޔާސަތެއް ނުނިމޭނެ. ޤައުމީ ބަޖެޓަށް އަސަރުކުރާ ވައްކަމެއް، ރާއްޖެ ފަސާދަކުރާ މީހުން ދީފައި ސަރުކާރުން ކުރަމުންދާ ކަންކަމަށް ބަލާއިރު ސިޔާސީ ގޮތުން އެއްވެސް ކަމެއް ނުނިމޭނެ. ވަކިކޮށް ބަލާއިރު ފެނޭ ކަމަކީ ސިޔާސީ ޖަމާޢަތްތަކުގެ ވާހަކަ ނުނިމޭނެ. ދިވެހިރާއްޖޭގައި ކުރަމުންދާ ކަންތައްތަކާއި ގުޅިގެން ވަރަށް ބޮޑު ޝަކުވާއެއް ވެސް، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންނަށް ހިނގާ ކަންކަމާއި، މި ސަރުކާރުގެ ބޮޑެތި ޝަރުތުތައް ނުނިމޭނެ. ސަރުކާރުގެ ކަމުގައިވާނަމަ. ސަރުކާރު އިންސާފު ހިތްވަރުކުރަމުން. އަދިވެސް ނުނިމިގެން ކުރިއަށް ނުނިމޭނެ. މި ދުވަހަށް އަދިވެސް ހަމަހަމަކޮށް ހުރި ރައްޔިތުން ނުކުމެ މިއަދު އެބަޖެޓް ދިޔައިރުން. اللهގެ ބަރަކާތުގައި އަދިވެސް ދަންނަވަން އެދެން. މިގޮތުން ދަނޑުވެރިކަމުގެ ފަރާތުން އަދިވެސް ފެއްދަވާ އިންސާފު ދެއްވައިދެއްވުން އެދި ދަންނަވަން.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކޮށްލުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ މަކުނުދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު އަމީން އަޙްމަދުމަނިކަށް.

މަކުނުދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު އަމީން އަޙްމަދުމަނިކު ފާހަގަކޮށްލުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ! 2017 ވަނަ އަހަރަށް ހުށަހަޅާފައިވާ 26 ބިލިއަން ރުފިޔާގެ ބަޖެޓަށް އެ ބަޖެޓުގެ ތެރޭގައި ވެސް ރައްޔިތުންނާ ގުޅުންހުރި ވަރަށް ގިނަ މަޝްރޫޢުތަކެއް ހިމެނޭ، އަދި ރާއްޖޭގެ އިޤްތިޞާދީ ދުވެލި އަރުވާލަން ތަރައްޤީކުރުމުގެ ގޮތުން ހަރުދަނާކުރާ ބަޖެޓެއް ކަމަށް އަޅުގަނޑު ދެކެން. އާދެ، ކޮންމެ އަހަރަކު ވެސް ބަޖެޓް ފާސް އަޅުގަނޑުމެން ހަމައެކަނި އަދާ އެކަމަ އަޅުގަނޑުމެން ދިރާސާކުރަން ބަޖެޓުގައި އެ ބަޖެޓުގެ ތެރޭގައި ބަޖެޓް ހިމެނުނު ކަމަކަށް ހިމެނިފައި ނުވާ ކަންކަމަށް އެޅިފައިވާ މަސައްކަތްތަކެއް. ސަރުކާރު ބަޖެޓްގެ އެހީ ބަޖެޓަށް ހިމެނިގެން މަސައްކަތްތެރިންގެ ތެރެއިން ރައްޔިތުން ބޭނުންވާ ކަންކަމުގެ ބަޖެޓެއް މަސައްކަތްކުރުމަށް. އަދި ބަޖެޓުން ފަރުމާކުރުމުގައި ބަޖެޓާގެ ތެރޭގައި މަސައްކަތް މި ކުރަނީ ދުވަސް ވަރަށް ދާއިރާގައި ބަޖެޓުގެ ފަރާތުން ދޭ ބަޖެޓު. އަދި ދަށުން މަސްވެރިކަމާ އެކުލަވާ ހިމެނޭ. އާދެ! އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން، މި ވަރަކަށް ބަޖެޓް މަޖިލީހަށް އެއްބަސްވުމުގައި މަޝްރޫޢު ދާއިރާއަކުން ވެސް ބަޖެޓްގައި

މަޝްރޫޢުތަކެއް ހިމެނިފައި އެބަހުރި. އޭގެތެރޭގައި މަޑުއްވަރި އަދި މީދޫއަށް ހިމެނިފައިވާ މަޝްރޫޢުތަކަށް ބަލާއިރު މީދޫގައި ދުޅިން ވެސް މިހުރީ ހިނގަމުންދާ މަޝްރޫޢުތަކަށް ކުންފުނިތަކާ ގޮތަށް. އާ މަޝްރޫޢުއެއް ބަޖެޓުގެ ތަރުތީބުގައި ހިމެނިފައެއް ނެތް. އަޅުގަނޑު ޝުކުރުކުރަން އަދި ސަރުކާރުން ޝުކުރު ދަންނަވަން ހިނގަމުންދާ މަޝްރޫޢުތައް ބަޖެޓުގައި ހިމަނުއްވައިދެއްވީތީ. އެހެންނަމަވެސް، އެ ދާއިރާގެ ރައްޔިތުންގެ އުއްމީދުތަކާ ގުޅިގެން ވަރަށް ގިނަ މަޝްރޫޢުތައް އެބަހުރި. އަޅުގަނޑުމެން ރައީސް އޮފީހުން ވިސްނާލާފައި އޮޅުއްލަން ތަކުރާރު މަޝްރޫޢުތައް ފުރިހަމަކުރީން. އަދި ރައީސް އޮފީހުން ގެނެސްދޭން ސަރުކާރުގެ މިހާރުގެ އިސްކޫލުތަކާއި މުޅިރަށުގެ ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް ބޮޑު މަސައްކަތްކުރިން. އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާގެ ދެ ރަށް ކަމުގައިވާ މަޑުއްވަރި، މީދޫގެ ބަނދަރު އަޅުގަނޑު އެންމެ ބޮޑު ހިތްހަމަޖެހުމަކީ ބަނދަރާ އާއި ކުރާ، މަޑުއްވަރީގެ މުޅިން ތަރައްޤީ އޮތް، ބަސް ކުރުވައި އެއް އިޖުތިމާޢީ މައްސަލަތައް ވަރަށް ދިން ހުރެއް. އެ ރަށުގެ މަސްއޫލު ބައްލަވާފައިވާކަން ބަލައި އެ ރަށްރަށުގެ މީހުން ދިރިއުޅެމުންދާ ދިރިއުޅުމަށް ނުފޫޒުފޯރާ ދިމާވެފައިވާ މައްސަލަތަކަށް ބައްލަވާ އެންމެން އެބަޖެހޭ. މީޑިޔާގައި ވެސް އެންމެ ބޮޑު ކަރަންޓުފޯރުކޮށްދިނުމުގެ އުސް ދިރިދޫ، އެ ރަށުގެ ހެލްތުސެންޓަރު ދިރިއުޅެވޭ ކުރިއެރުމުގައިވާ މަސައްކަތެއް. އޭރު މަރުކަޒުތަކުން ތަރުތީބުން ބޭނުންކުރެވޭނީ ވަރަށް ދުރު ހާލު ބޮޑެތި ދޯނިތަކުގައި ދީ ޖާގަ. އެ ސަރުކާރުތަކުގެ ނެތް ބަނދަރުކޮށް. މިހާރު ހަރުގަން އެއްބަސްވުމުގައި ދިން ހަރުދަނާ ދިރާސާ ދަށުން ބަލަން ދަތި ހަރުދަނާ ހިނގާލުމުގެ ކާރިސާގައި ބޮޑުވެފައިވާ ބޮޑުކުރާނޭ ދެކޮޅުޖެހޭ ހަރަކާތްތައް ހާލުގައި ބޭނުންކުރާ ހަރުކަށި ޕާޓީތަކާ ދޭ އާ ރަށެއް. އޮރިޔާނުގެ ގޮތުން ބަޖެޓުގައި ހިމެނުނު މަޝްރޫޢު ޚަރަދުކުރާ 3 އަހަރު ބަޖެޓުގައި ހިމެނުމަށް ބަލައި މަސައްކަތްކުރުމުން އަދި މަޝްރޫޢެއް. 2015ގެ ބަޖެޓުގައި މަޝްރޫޢު ހިމެނުން. އަދި ބިންހިއްކުމާ، އެހެންނަމަވެސް ކޮންޓްރެކްޓްގައި ސައިޓުދޭ ހަމައަން ދިރާސާކުރަނީ އެ މަޝްރޫޢު އޮތީ ހުއްޓިފައި. 2016ގެ ބަޖެޓުގައި މަޝްރޫޢު ހިމެނިފައެއް ނެތް. މި 2016 ވަނަ އަހަރު، 17ގެ ބަޖެޓުގައި ހިމެނުމަށް ބަލައި ސަރުކާރުގެ އެކި ފަރާތްތަކާއި ހައިސިއްޔަތުން ބައްދަލުކޮށް އަޅުގަނޑު ވަރަށް ދިގު ވަގުތު މަސައްކަތްކޮށްގެން އެއްބަސްވީ. އަޅުގަނޑު ދާއިރާގެ ރައްޔިތުންނަށް ދަންނަވަން ބޭނުންވަނީ، މި މަޝްރޫޢު ބަޖެޓުގައި ހިމެނުމުގެ ކުރިން ރަށުގެ އެދުން އިރުވެސް އެބައޮތް. ސަރުކާރުގެ ކަމާ ދޭ އިސް ބިނާކުރުމުގެ އެކު އަޅުގަނޑު މިހާރުވެސް މި ދާއިރާގެ މަސައްކަތްކުރަމުން. އަޅުގަނޑު ވަރަށް ހޯދިން އެބައޮތް. އިރުޝާދުދެއްވީމާ ބަޖެޓް މަޖިލީހުން ގޮސްފައިން އަންނައިރުގައި މަޑުއްވަރި ބަނދަރު ބަޖެޓުގައި ހިމެނިގެންދާނެކަމަށް އުއްމީދު އޮތް ވަރަށް އަޅުގަނޑު އެންގީ ބޭނުމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ބަޔާ ދަންނަވަން. އާދެ! ހަމައެއާއެކު އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން މަޖިލީހުގެ އެބައޮތް ހަރުދަނާ ދިރާސާތަކާއި އޮފީސް ބަޖެޓުގައި ހިމެނޭ. 50 މިލިއަން އަދަދުން ބަޖެޓުގައި ހިމެނިފައި އެބައޮތް. މަޖިލީހުގެ ބޭނުމަށް ކުރާ އޮތް ހުރިހާ ފަދަ އެހެން އެ ހުރިހާ މީހުން ދިރިއުޅުމަށް ބަލައި މިހާރު އޮތް ކަމަކީ ބައްދަލުކޮށް ދާއިރާގައި ހުރިހާ ވަނަ ދަންނަވަން. އަދި ހަމަ އެހެން ކަމަކީ ބިން ހިއްކައި މަސައްކަތުގައި މިނިސްޓްރީން އެ ހުރިހާ މިލިއަން ބަޔަކު ދިޔައީ. އެހެންނަމަވެސް، 50 މިލިއަން އަދި ބަޖެޓުގައި ހިމެނުނުއިރު އެ ރަށުގެ ބޭރުފާރުގެ މަސައްކަތަށް

އޮތް ބައެއް ނޫން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު އުއްމީދު މި ކުރަނީ ކުރިއަށް އޮތް ތަނުގައި ހުރިހާ ގައުމުތަކުން ހިއްސާވާނެ އޮތް ބިމުގައި ފޫޓު އެރި، އެ މަސްއޫދުގެ ތިރީން ސޯސަވާ ރަށްތަކުގެ ތިރީން ހަރުކަށި ފަރުބަދަ ވިޔަފާރިތަކުގައި މަސައްކަތްކުރާ ރައްޔިތުންނަށް އަދި މިހާރު ބޭއްވިފައިވާ ނުވަތަ 50 ފޫޓު އަރައިގެން އަރުވަނީ ވިޔަފާރީގެ ބައިތަކާ އަރުވަނީ އިސްލާމްދީނުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ތިރީން ވިޔަފާރިތައް ކަމަށް. އެހެންނަމަވެސް، އަރުވަނީ ފޯރުކޮށްދޭން މި ބަޔަކަށް 50 ފޫޓު ހިފެހެއްޓުމަށް އޮތީ އިނގިރޭސިވިލާތުން ބަލައި 3.5 މިލިއަން ޑޮލަރު ނުވަތަ 3 މިލިއަން ޕައުންޑް ހިފެހެއްޓުމަށް އޮތީ. މިއީ މިކަމަށް އެކަށީގެންވާ އަދަދެއް ނޫން. އާދެ! މިކަހަލަ މިންވަރަކީ މައްސަލައިގެ ބަޔަކަށް ތިރީން ބޭރު ވިޔަފާރިއަށް ކަމަށް އަރުވަނީ އުއްމީދުކުރަނީ. ހަމައެހެން މީދާ ރައްޔިތުން؛ މީހުންނަށް ވެސް މިހާރު ބިން ފުރުޖަހައިގެ ރަށެއް. ބަނޑުވެރިކަމުގެ މައްސަލަ ވަރަށް ބޮޑު ރަށެއް. މިހާރު ގެތި ބޮޑުންނާއި ތިބި މީހުންނާ އެ ރަށުގައި މިހާރު އޮތް ބިމުން ގެތި ވިޔަކަން ނެތް. މީގެ އެއް ބައިވަރަކަށް ފޯން މި ޤައުމީ ރަށުގެ ބިން ހިއްސާކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ވިޔަފާރިއަށް. އެ ރަށުގެ ބިން ހިއްސާކުރުމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ބައެއްގައި ހިމެނެއިހުރިމަން ބަލައި ސަރުކާރަށް އަރުވަނީ ހުރަހެއް. މިހާރުވެސް އަރުވަނީ މި އުޅެނީ ހުރަހަކަށްވެސް. ހަމައެހެންމެ އޮޅުއެރުމަށް އަރުވަނީ ބޯންގޮވާ އެރަށުގެ ފުރުޖަހާ އިމާރާތްކުރުން. އެއީ ރަށުގެ މިހާރު އޮތް ބިންހިއްސާ ރަށުގެ ފުރުޖަހާ މިހާރު ބޮޑު ނުވަތަ ބޯހަލާކުރަމުން ބިމަށް މީހުންނަށް، ހަމަ އެ މީހުންގެ އެ މައްސަލައެއް ބަހައްޓާ ވަރަށް ރަށުން އެކަށީގެންވާ ބިން ބިޔަން ނުކުރުމުގެ ސަބަބަކުން. އެހެންވީމާ، އަރުވަނީ އުއްމީދުކުރަނީ އަރުވަނީގެ ދައުލަތުގެ ބައެއްތަކާ ގުޅިގެން މަސްއޫލިއްޔަތު މި ބަޔަކު ބައެއް ބައިތަކަށް ފަރުވާދެވެން ކަމަށް. އަރުވަނީ ސަރުކާރުގެ ވެރިކަމުގެ އިބާ އިންސާ ބޮޑުކުރުމަށް، އަދި އަރުވަނީގެ ޖުމުލަ ބިންހިއްސާ ހުރި ބައިތަކަށް މި ކުރަ މަސައްކަތުގެ ބައިތަކަށް މި އަރުވަނީ ބިން ހިއްސާ ކުރުމަށް އުއްމީދުކުރަނީ. އާދެ! ހަމައެހެންމެ އަރުވަނީ ފޯރުކޮށްދޭން އިތުރު މަސައްކަތް، ދައުލަތާ ގުޅިގެން މި ނުބައިކަމުގެ އިތުރުން އަރުވަނީގެ ބިން ގުޅޭ ގެއްލުން ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ ވަރަށް މުހިއްމު ނުބައިކަމެއް އެބަހުރި. ހަމަސަލާމަތުން ދަރިވަރުންގެ ބިމަށް އަރުވަނީގެ އިތުރުވެސް ހަމަހަމަ ކުރުމުގެ ކުރިމަތީ އަދަދު ބިނާވަމުންދާ ބޯހަލާ ވަރަށް ބޮޑު ހަލާކެއް. އެއީން އަރުވަނީގެ ފުރުޞަތު ބޮޑު ހަމަޖެހުން. ހަމައެކަނި ބިމުގައި އިތުރަށް އަރުވަނީގެ ފުރުޞަތު އޭގެ ފުރުޞަތު ނެތެވެ. ބިމުގައި އަރުވަނީގެ ކުރިމަތީގެ ފުރުޞަތުގަވާއިދު އެޅުމަށް ތަރައްޤީ، އެހެންނަމަވެސް ބިމުގެ އެކުވެރިކަމާ ފެން އެބަހުރި އަރުވަނީގެ އެ ފުރުޞަތު ފެނަށް އެބަހުރި. އެ ރަށުގެ އަރުވަނީގެ ބޮޑު ބިމުގެ ބިމު ބައިވަރު ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ މި ގަދަ ހިއްސާ ބޮޑު ބިމުގެ ކުރިމަތީގެ އެބަހުރި. އެމެރިކާގެ ޖުމުލަ ބިމުގެ ގަވާއިދު ފޯރުކޮށްދެއްވަން ހަމައެކަނި ކަންކަމުގައި މުހިއްމު ހިއްސާ ބިމުން ހިނގައިގެން އެބަހުރި. އެމެރިކާގެ 293 މިލިއަން ރައްޔިތުން އަހަރަކު 7.4 ބިލިއަން ޓަނުގެ ގޭސް ބޭރުކުރާ. މިއީ މީހަކަށް ކޮޅަކަށް 2.9 ބިލިއަން ޓަނުގެ ސަބަބުން ރާއްޖެ މަތިން ކުރިމަތިލާ ކަނޑުގެ ފެން. މިހާރު ހިއްސާކުރަމުން ދާ 411 މިލިއަން ރައްޔިތުން 5.1 ބިލިއަން ޓަނުގެ

ހިމެނިފައި އެބަހުރި. މިއީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ތަރައްޤީގެ މަޝްރޫޢުތަކުން ކުރާ ވަރަށް ބޮޑު ޙާޖަތަކެއް. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެން [illegible] [illegible] [illegible] ތަރައްޤީއާ ގުޅުން ހުންނަނީ، ތަރައްޤީއާ ގުޅުންހުރި މަޝްރޫޢުތަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ކުރާ [illegible] ކަމަށް ވާއިރު، އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ ރިކަރަންޓު ހަރަދު ކުޑަކުރަން. މިއަހަރުގެ ބަޖެޓުން [illegible] ރިކަރަންޓު ހަރަދުގެ ގޮތުގައި ސަރުކާރުން މި ހަރަދުކުރައްވަނީ 51 އިންސައްތަ. އެހެންނަމަވެސް، މީގައި [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] ކޮންމެ އަހަރެއްގެ ބަޖެޓް މަޖިލީހަށް އަންނައިރުގައި އަޅުގަނޑުމެން އަންދާޒާކުރާ މިންވަރަށް ވުރެން އަހަރު ނިމިގެންދާއިރުގައި ރިކަރަންޓު ހަރަދު މި އޮންނަނީ ބޮޑުވެފަ. މިސާލަކަށް ނިމިގެންދިޔަ އަހަރު، 2015 ވަނަ އަހަރަށް ފާސްކުރި ބަޖެޓުގައި [illegible] ބަޖެޓު ކޮމިޓީއަށް 2016 ގައި ބަޖެޓު ހުށަހަޅުއްވަން [illegible] މިނިސްޓަރު ފައިނޭންސް ވިދާޅުވި، [illegible] 50 ކޮންމެވެސް [illegible] އިންސައްތައަކަށް [illegible] ރިކަރަންޓު ހަރަދު އަހަރު ނިމިގެންދާއިރުގައި 60 [illegible] އިންސައްތައަށް ވުރެ މައްޗަށް ގޮސްފައި ވަނީ. އަދި މި އަހަރުގެ މިހާރު މި ހިނގަމުންދާ ބަޖެޓުގައި ރިކަރަންޓު ހަރަދު އަހަރު ނިމިގެންދާއިރުގައި އޮންނާނީ [illegible] ކަމަށް އަޅުގަނޑުމެން އެ މައުލޫމާތު ނެތްކަމުގައި ވީނަމަވެސް [illegible] 51 އިންސައްތައިގައި ރިކަރަންޓު ހަރަދު [illegible] ކަމަށް ވާނަމަ އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި އެއީ [illegible]. ސަބަބަކީ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިތުރު 50 އިންސައްތައިގެ ބޮޑު ބައެއް އަޅުގަނޑުމެން [illegible] ތަރައްޤީއާ ގުޅުންހުރި މަޝްރޫޢުތަކަށް ހޭދަކުރަން ކަމަށް ފާޅުވި. އާދެ! ފެނާއި ނަރުދަމާއަށް، [illegible] މައްސަލަ ޙައްލުކުރުމަށް، [illegible] [illegible] ގުޅުންހުރި މަޝްރޫޢުތަކަށް، އަދި [illegible] [illegible] ޙައްލުކުރުމަށް މި [illegible] [illegible] [illegible] ވަރަށް ބޮޑު [illegible] [illegible] ސަރުކާރުން [illegible] އެބަވޭ. އެގޮތުން، މިސާލަކަށް [illegible] [illegible] ޙައްލުކުރުމަށް [illegible] 2.3 ބިލިއަން ރުފިޔާ. އެއީ ޖުމުލަ ޕީ.އެސް.އައި.ޕީގެ 28% ހަރަދުކުރާ ގޮތަށް. ފެނާއި ނަރުދަމާއަށް 796 މިލިއަން ރުފިޔާ. ބިން ހިއްކުމާއި މަގު ހަދަން 603 މިލިއަން ރުފިޔާ ހަރަދުކުރެވޭނެ ގޮތަށް ސަރުކާރުން ބަޖެޓް ހިމަނުއްވާފައި އެބައޮތް. މިއީ އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި [illegible] [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި މަޝްރޫޢުތަކުގެ ތެރެއިން ފެނިގެން އެބަދޭ. އެހެންނަމަވެސް، މި މަޝްރޫޢުތައް ސަރުކާރުން ތަންފީޒުކުރާއިރުގައި މި ހިމަނުއްވާފައިވާ މަޝްރޫޢުތައް ބަޖެޓުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑުމެންނަށް [illegible]. މިހާރު މި ހިނގަމުންދާ ބަޖެޓުން މި ކުރާ [illegible] [illegible] ބަޖެޓުގެ ބައިން މަޝްރޫޢުތައް އެބަ ކުރިއަށްދޭ. އެއީ [illegible] މަޝްރޫޢުތައް ގުޅުންހުރި އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މަޝްރޫޢުތައް ކަމުގައި ވީނަމަވެސް އަޅުގަނޑުމެން އަންދާޒާކުރާ ބަޖެޓުގެ ބައިން އެ މަޝްރޫޢުތައް ހަރަދުކުރެވޭ ކަމަށް ވާނަމަ، އަޅުގަނޑުމެންނަށް [illegible] [illegible] ބައެއް މައްސަލަތަކެއް އެބަހުރި [illegible] [illegible]. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން [illegible] އެބަޖެހޭ [illegible] ވަރަށް ގިނަ [illegible] [illegible]، ވަރަށް ގިނަ [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑުމެން ޕީ.ޖީ ގުރޫޕާއި ސަރުކާރުގެ ވަޒީރުންނާ އަދި މަޖިލީހުގެ މެދުގައި މި ކުރެވި ވަރަށް ގިނަ [illegible] [illegible] [illegible] ކޮމިޓީގައި، ބަޖެޓު

ކޮމިޓީގައި މި ކުރެވޭ މަޝްވަރާތަކަކަށް ވަރުގައި އަޅުގަނޑުމެން މި އަންދާޒާކުރާ ގޮތަށް ބަޖެޓު ތަންފީޛުކުރުމުގައި އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި އޭގެ ހެޔޮ ފަހަ އަޅުގަނޑުމެންގެ އިޤްތިޞާދީ ކުރިއެރުމުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެންދާނެ ކަމެއް. ހަމައެއާއެކީގައި އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ކޮންމެ އަހަރެއްގެ ބަޖެޓު ވެސް މި މަޖިލީހަށް އަންނައިރުގައި އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް ބޭނުން އިސްކަންދޭ ކަންކަން އަޅުގަނޑުމެންގެ އާއްމު ދިރިއުޅުމުގައި ހާމަވާން މި ބަޖެޓުގެ ތެރެއިން އަންނާނީ ފިޔަވަޅުތައް ބަދަލުއައުމު ބޮޑުން. މިސާލަކަށް، އިންފްލޭޝަން އެއް އަހަރުން އަނެއް އަހަރަށް ދަށްވެވޭ ކަމަށް ކޮންމެ އަހަރެއްގެ ބަޖެޓުގައި ހިމަނައިފައި އޮތީ. މިސާލަކަށް އަޅުގަނޑު މި ބަޖެޓު ފޮތް ބަލައިލިއިރުގައި 2013 ވަނަ އަހަރުގައި 2.3% އިންފްލޭޝަން ހުރިއިރުގައި 2014ގައި 2.1% ދަށްވެގެންދިޔަ. 2015ގައި 1% އަށް 2016 ވަނަ ނިމޭއިރުގައި އޮގަސްޓު މަހުގެ ނިޔަލަށް 0.6% އަށް އިންފްލޭޝަން ދަށްވެގެންގޮސް ކަމަށް ވާތީ އެބަ ދައްކާ. މި ގޮތަށް ބަޖެޓުގައި ފާސްކުރައްވައިރުގައި މިއީ ނޭޝަނަލް ބިއުރޯ އޮފް ސްޓެޓިސްޓިކްސް އަޅުގަނޑުމެން ސާވޭތަކުން މި ދިރުން އަޅުގަނޑުމެންގެ ގާތް ހުރުމުން މި ބަދަލު ފެންނަން އެބަހުރި. މިކަމުގެ އިތުރަކަށް ދަންނަވާލަމުއްޗޭ. އަޅުގަނޑުމެންގެ ރާއްޖޭގެ ތެރޭގެ ބާޒާރުގައި ވިޔަފާރިވެރިންގެ ގޮތުގެ ކާއިރު އެ ފަސޭހަކަމަށް ދަންނަވާލަމުއްޗޭ އަޅުގަނޑުމެންނަށް. އަޅުގަނޑުމެން މި ފޯކާސްޓް އަސާސީ މުހިއްމު ތަކެތި ގިނައީ ސާމާނު ސިމެންތި ކަރަންޓުގެ ކޮޅުގެ އަގުތައް ހުރިވަރަކަށް ދަންނަވާލަމުއްޗޭ. މި ސަބަބަށް އަޅުގަނޑުމެން ކުރަން އެބަހުރި. އިންފްލޭޝަން މިހާ ބޮޑު އަދަދަކަށް ދަށްވެގެންދިޔައީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ތެލުގެ އަގު ދުނިޔޭގެ ބާޒާރުގައި އެ ފަދަ ބޭނުންތެރިކަން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެ ކަހަލަ މަސައްކަތްތަކެއް އެބަހުރި. އެހެންވީމާ، މި ކަންކަމީ އަޅުގަނޑު ކުރެވޭކަށް ކަމެއްގައި އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނާ ފުރަތަމަ ހިނގަން ކަންކަން. އާދެ، ހަމައެއާއެކީގައި އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވޭ އަޅުގަނޑުމެންގެ ދައުލަތުގެ ދަރަނި. މިއީ ބަޖެޓުގައި ބަޖެޓު ގޮތަށް ބަލާއިރުގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ ބޭރުގައި ވަރަށް ބޮޑު ހިތާމަ ކަމެއް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މުޅި ދައުލަތުގެ ދަރަނި 2016 ވަނަ އަހަރު ނިމޭން ކަމަށް ނިމޭއިރުގައި މުޅި ދައުލަތުގެ ދަރަނި ހުންނާނެ ކަމަށް ލަފާ މި ކުރެވުނީ 36.9 ބިލިއަން ރުފިޔާގައި. 2017 ވަނަ އަހަރަށް ވުރެ 2015 ވަނަ އަހަރާ އަޅާބަލާއިރުގައި ގާތްގަނޑަކަށް 11% އިތުރުވުމެއް. 2017 ވަނަ އަހަރު ނިމޭއިރުގައި މުޅި ދައުލަތުގެ ދަރަނި ހުންނާނެ ކަމަށް ލަފާ މި ކުރެވުނީ 41.6 ބިލިއަން ރުފިޔާގައި. މިއީ ކުރި އަހަރާ އަޅާބަލާއިރުގައި 13%ގެ އިތުރުވުމެއް. ޖީޑީޕީގައި އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލުކުރަންޖެހޭ ދަރަނި އެއް އަހަރުން އަނެއް އަހަރަށް އިތުރުވެގެންދާން ހިނގައިދަނީ. އެއީ ބޮޑެތި މަޝްރޫޢުތައް ސަރުކާރުން ކުރިއަށްގެންދަނީ ބޭރުގެ ބޭންކުތަކުން ނުވަތަ ފައިނޭންޝަލް އިންސްޓިޓިއުޝަންތަކުން މި ނޫނީ ޕްރޮޖެކްޓްތަކަށް ބަހާލެވޭ ކަމަށް ވީނަމަވެސް ބަޖެޓުގައި ދަރަނި އެއް އަހަރުން އަނެއް އަހަރަށް އިތުރުވެގެންދިޔުމުގައި އުފެދިގެންދާ ކަމެއް. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެން މަސައްކަތްކުރަން އެބަހުރި އެ ދަރަނިޔަކީ އަހަރުން އަހަރަށް ބޮޑުވަމުން؛ މިސާލަކަށް 11% އިން، 13% އިން އަދި 20% އިން މިހެން އަރައިގަންނަ ކަމަށް ވާނަމަ، މިގެ

ކަންބޮޑުވުމަކަށް ހުންނާނެ. އުސޫލުތަކުގެ ގޮތުގައި ދަރަނި އިތުރުވުމުގެ ނިސްބަތުގެ ކަންބޮޑުވުމަކަށް ނުވާ ގިނަ ސަބަބަކީ، ގިނަ ފަރާތަކުން ނުވާ ސަބަބަކީ ދަރަނި އަދާކުރުމުގެ ޝަރުތުތަކާ ގުޅިގެން އޮންނަ ކަމަށް ވާތީ އެއީ ވަރަށް ޚަރަދުބޮޑުވުން އަދުގަސްދޭންނަން ކަންބޮޑުވުން ވަރަށް ބޮޑު ތިބެވިދާނެތީ. ހަމައެއާއެކު އަދުގަސްދެ ފިސްކަލްކޮންޓްރޯލް ބަޖެޓް ޑެފިސިޓް. ބަޖެޓް ޑެފިސިޓަށް ބަލާއިރުގައި 2016 ވަނަ އަހަރުގައި 3.4 ޕަސެންޓް ހުރުމާ އަންދާޒާކުރެވިފައިވާގޮތުގައި މިހާރު މި އަހަރު ނިމެންދާއިރުގައި 4.3 ޕަސެންޓް ދުރުވާނެ ޑެފިސިޓް ބޮޑުވެގެންދާނެ ކަމަށް ލަފާކުރޭ. އެހެންވީމާ، ޑެފިސިޓް އެއް އަހަރުން އަނެއް އަހަރަށް ބޮޑުވެގެންދިއުމަކީ ޚަރަދުކުރުމުގައި އަދުގަސްދެން ކަންބޮޑުވާކަން ކަމެއް. އަދުގަސްދެން ފިސްކަލްކޮންޓްރޯލް ބަޖެޓްގައި ޑެފިސިޓް، ބަޖެޓް ޑެފިސިޓް ބޮޑުވެގެން މި ދަނީ ދައުލަތުގެ ޚަރަދު އަސާސީ ކަންތައްތަކާ އަދިވެސް ދަރަނިތަކާ ގުޅިގެންނެވެ. 2016 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓް އަދުގަސްދެން މަސްލަހަތުތަކުގައި އާދަ އަދުގަސްދެން ބަޖެޓް ކޮންޓްރޯލް އިން މިފަދަ ހަރުމާލުގައިތަކެއް އަދުގަސްދެ ފިސްކަލްކޮންޓްރޯލް ބޭނުންވާ، އާދައިގެ ފަހަތުން ބަޖެޓް ކޮންޓްރޯލް ވަރަށް ބޮޑު ކަންސަލްޓަންޓް ކޮންޓްރޯލްކުރުމަށް ޕްރޮޖެކްޓް މިނިސްޓަރު ހޯދުމުގެ ދައުލަތުގެ ހުރިހާ ޚަރަދު ލަފާކުރަނީ އަސާސީ ޚިދުމަތްތައް ހިންގުމަށް ދައުލަތުގެ ޚަރަދުތަކުގެ ކޮންޓްރޯލްތަކެއް، ތަޖުރިބާ ހިންގަވާ ޚިދުމަތްތަކުގެ ޕްރޮޖެކްޓްތައް. ކޮންމެ ފަރާތަކަށް ޕްރޮޖެކްޓް މިނިސްޓަރު ވަޒީފާ އެ ތަޖުރިބާ ވަރަށް ބޮޑު ދައުލަ. އެހެންނަމަވެސް، އަހަރު ނިމެންދާއިރުގައި ދައުލަތުގެ ޚިދުމަތް ކަމަށް އަދުގަސްދެން އާއްމުކޮށް ފަރާތް ހިމެނޭ ޕްރޮޖެކްޓްތަކުގެ ސަބްސިޑީ ވަރަށް ބޮޑު ދެކޭ ޕްރޮޖެކްޓް ދުރާލާ ބަޖެޓް ބޮޑު ކަމުގެ ހަމަ ބަޖެޓް ކޮށްދެއްވުމުގެ މަސައްކަތް ކުރިއަށް ގެންދިޔުމުގެ މި ދަނީ. މި އަހަރަށް ބަޖެޓްގައި އާދައިގެ އަދުގަސްދެން ފުރިހަމަ މި ދަނީ.

ހިންގުމުގެ ސަބްސިޑީ ހިމެނޭ ކަމަށް އަދުގަސްދެން އެއްބަސްވުމާ ވާނަމަ ދިވެހި ފަރާތްތަކުގެ ވާރުތަ އަދުގަސްދެން ފާހަގަ ކުރުމުގެ ސަރުކާރުތަކުގައި. ހަމައެއާއެކު އަދުގަސްދެން ގުޅޭގޮތުން އިދާރީ ހޯދިފައި ރަނގަޅު ސަބަބު އަދުގަސްދެން ދެވަނަ އާދައިގެ ޓެކްސް ކުރިއަށް ބަޖެޓް ކަމުގެ ކޮށްފައި ނުވަނީ ސިފައެއް ކަމަކީ. 25 ޕަސެންޓް އަދުގަސްދެން ބަޔާންކުރުމުގައި ފާހަގަ އެއީ އިތުރު ބޮލީސް މި ނަގައި. އެއީ ބަޖެޓްގައި އަދުގަސްދެން އާދަ ދިވެހި ފަރާތްތަކުގެ ޖަލްސާ އެޕްރޫވްކުރަނީ ވަރަށް ބޮޑު ބަރާބަރު ވަޒީފާތައް. އިތުރުކުރުމަށް ބަޔަކު. އަދުގަސްދެން ބޮލީސްގެ ނިޒާމު ފުރިހަމަކުރުމަށް ބަލައި މަސައްކަތްތެރިންގެ، ސިފަޔަ މިއަދު ބަޖެޓްގައި އެނގެނީ އަހަރު އާދައިގެ އިތުރުކުރުމަށް ބަލައި ހިންގަވާ ކަމުގެ ގޮތުގައި އެނގެނީ އަހަރު އެއަށްވުރެ ބޮޑުކޮށް ބަޖެޓް އަދުގަސްދެން ހިސާބުގައި އަދުގަސްދެން ހިސާބުން އަދުގަސްދެން ބޮލީސްގެ ނިޒާމު ފުރިހަމަކުރާ. އިތުރު ބަޔަކު. އިންކަމް ބޮލީސް އަދުގަސްދެން ވަޒީފާ ފުރިހަމަކުރުމުގެ. އިންކަމް ބޮލީސް އަދުގަސްދެން ވަޒީފާ ފުރިހަމަކުރުމަށް އެބަދެ. އިންކަމް ބޮލީސް ވަޒީފާ ފުރިހަމަކުރުމުގެ ކަމަށް ފާހަގަ އަދުގަސްދެންގެ ވަޒީފާގައި މި ހިނގާ ފަރާތްތަކުގެ މި ހިނގާ ފަސޭހަކުރުމުގެ މުއައްސަސާތަކުގެ ބޭނުމަކީ އިތުރަށް މަސްރޫފުތަކުގެ. އަދުގަސްދެ އާދައިގެ ބޭންކަށް ޖަމާކުރާ ކަމަށް ފާހަގަ އަދުގަސްދެ ޖުމްލަ ދަރަނިތަކަށްވުރެ އެއީ އަދުގަސްދެން ކަރަންޓް، ކޮންސަލްޓަންޓް އަދުގަސްދެ ހުށަހެޅި އެދިފައިވާ ކަމަށް. އަދުގަސްދެގެ އިންކަމް، އެސްޓިމޭޓް ގޮތުގެ ބޮޑުބޮޑު އަދުގަސްދެގެ މުސާރައިގެ އިތުރުން ވަސް އަދުގަސްދެން ފައިސާ ލިބޭ ކަމަށް ފާހަގަ އެ ފައިސާ އަދުގަސްދެ ބޭންކަށް ޖަމާކުރާ ނަމަ، ހުރި ކަމަށް ފާހަގަ އަދުގަސްދެ

އެ ދިމާއަރުކުރުވެންޖެހޭނެ. މިރޭޓަށް އަޅުގަނޑު ޓެކްސް ދައްކާ ކަމަށް ފާހަގަ މިރޭޓަށް އަޅުގަނޑު ދިމާއަރުކުރަންޖެހޭނެ
އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ލިބޭ ފައިސާއަކީ ކޮންމެވަރަކަށް އަޅުގަނޑު ހޯދާ ފައިސާއެއްކަން. އެހެންވީމާ، ބަޖެޓުގައި
އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ އިންކަމް ޓެކްސް ތަޢާރަފުކުރަން. އިންކަމް ޓެކްސް ތަޢާރަފުކުރުމުގެ ކުރިން، މިއަދު
އަޅުގަނޑުމެންގެ ދައުލަތުގެ ނުވަތަ އަޅުގަނޑުމެން ޓެކްސް ނެގުމުގެ ދައުލަތުގެ ޓެކްސްގެ ނިޒާމު ބެލުމަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް
ކުރިމަތިވާނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގޮތުގައި ނުދެކެން. އަޅުގަނޑުމެން ކޮށް އަޅުގަނޑު ޓެކްސްއެއް ތަޢާރަފުކުރަންވީތޯ؟ ގޮތެއް
ޓެކްސް އަޅުގަނޑުމެން ތަޢާރަފުކުރަންވީ. މިހެންގޮތަށް އަޅުގަނޑުމެންގެ ވިޔަފާރިތަކާ ގުޅިގެން ލާރި ގިނަ އާމްދަނީގެ
ޓެކްސް އަޅުގަނޑުމެން ތަޢާރަފުކުރަންވީ. އެހެންވީމާ، މި ހުރިހާ ޓެކްސްއެއް ތަޢާރަފުކުރުމުގެ ދުވަސްވަރުގައި މިއަދު
އަޅުގަނޑުމެންގެ އަޅުގަނޑު ގޮތުގައި ގޮތެއް ހިތުވަރުގަދަ ހިތްވަރެއް ދީގެން ކަނޑައެޅުނު ޓެކްސް ތަޢާރަފުކުރުމުގެ ހިތްވަރު.
ހަމައެއާއެކީގައި މިސާލަކަށް އަޅުގަނޑުމެން އެބަދޭ އާމްދަނީ ބަލައި ހުރިހާ އިންވެސްޓްމަންޓްތަކުގެ ތަރައްޤީކުރާ ބަލާ އެބަ
ހިފުން އެސް.އީ.ޒެޑްގެ ދަށުން އަންނަ އިންވެސްޓްމަންޓްތަކުގެ އުޅުއްޖެހުން ވީ ގޮތުގައި 500 މިލިއަން ރުފިޔާ. މިއީ
އަޅުގަނޑުމެން އެސް.އީ.ޒެޑްގެ ގާނޫނު ޕާސްކުރުމަށްފަހުގައި މި މަޖިލީހަށް އައި ކޮންމެ ބަޖެޓެއްގައި ލިބޭނެ ކަމަށް
ސަރުކާރުން އަންދާޒާކުރި ފައިސާއެއް. މިޖެހިގެން އައިއިރުގައި އަންދާޒާކުރި ވަރަށް ދިއަމަޖެހުނުވެފައި ނުހި ފައިސާއެކަށް
ނުން ކަމަށް އަޅުގަނޑުމެން މަޖިލީހުގައި ލިބިފައި ވޭ. އެހެންވީމާ، މިފަހަރު ބަޖެޓަށް އާމްދަނީ، ސަރުކާރުން އާމްދަނީ
ހޯދަމުން އަދި ޓެކްސްކުރާ ކޮމްޕެނީތަކުގެ ގޮތުގައި މި ކޮމްޕެނީތަކުން ޓެކްސްކުރުމުގެ ދައުރުގައި އަޅުގަނޑު ސާފުކުރާކަން
ބޭނުންވާ ހިސާބުގެ ތަޖުރިބާކުރި އެބަޖެއްޓެއް އާރަޅުއިޗް ބާކީ ގޮތުގައި މި އަދަދަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ބަޖެޓު،
ޗާޓުއަދަދު ފައިސާ ވެއްދުމަކުރީ. ހަމައެއާއިއެކު އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން ބޭނުންވޭ، މިސާލަކަށް ބިންވިއްކާފައިވާން
ލިބޭނެ ކަމަށް ސަރުކާރުން މި އަންދާޒާކުރީ 500 މިލިއަން ރުފިޔާ. 2016 ގައި ބަޖެޓް މަޖިލީހަށް ހުށަހެޅު ފަސް ބޯޓް
ފަސް އަންދާޒާކުރެވިފައި އޮތް ބިންވިއްކާފައިވާން ނުވަތަ ސަރުކާރުން މި ހިޔާ ބިމުގައި ބިން
ވިއްކައިގެން އަދި ފުރޭޓް އަގުންކުރުމުގައި ވިއްކަމުން، ގޮތުއަގުންކުރުމުގައި ވިއްކައިގެން ހޯދައިގެން ލިބޭނެ
ކަމަށް. ދެން 2017 ވަނަ އަހަރަށް ބޮޑު ކަމަށް ނަމަ އަޅުގަނޑުމެން މަޖިލީހަށް ހުށަހެޅިއިރު ބަޖެޓުގައި އެމް.ޖީ.ސީ.ސީން
ބަދަލު ގެނައީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ގެނުވާނެ. ގެނެސްގެން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވީނު ދުވާ ތިއްބާއެއްގައި ހިލޭއެއްޖެ ކަމަށް
ފާހަގަ މި ކޮމްޕެނީތަކުގެ ދަށުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެކަށީގެންވާ ފަރާތުގެ ހޯދުމުގެ ބިމަށްދީއެއް ލިބެނީ ކަމަށް އަޅުގަނޑުމެން
ގޮތުގައިވޭ. އެހެންވީމާ، މިހެން ހުރި ކަންތައްތަކާ ބަޖެޓުގައި ގޮތުގައިވާ ބަޖެޓުގައި އަޅުގަނޑުމެން ފަހަރު
ބޮޑު ތަޖުރިބާކަން އަޅުގަނޑު މި ލިބުނު ދަށުން ދަނީ ލިބޭނެ. ލިބޭނެކަމުގެ ތަޖުރިބާކަމެއް ހިލޭ ދިނަކަން އެއްގޮތް. ހަމައެއާއިއެކު
މިސާލަކަށް ބިލުން އަދި ޕްރައިވެޓު ހިސާބު. ހުރިހާ ވިއްކައިގެން 400 އާ ގުޅިފައިވާ ވިއްކައިގެން
އަންދާޒާ ކުރިއަށް. 400 އާ ގުޅިފައިވާ ވިއްކައިދީގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި މާލޭގައި އިތުރަށް 400 ފްލެޓުތަކަށް
ބޭސިކުފުޅު ނުވަތަ ޕްރައިވެޓް ދައުލަތުގެ ހުރިހާ ދޮރުގެ ފުރަތަމަ ގެ ފަހަތުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކުރިމަތިވެގެން އިޖުތިމާޢީ

މައްސަލަތަކެއް ނުހުރެދާނެތޯ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؟ ހުރެދާނެ. އިތުރު 400 ލައިސަންސް މިހާރު މި އޮތް ވެރިކަލް ޕޮލިއުޝަންގެ ތެރޭގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދެކެމުން ހިތާވަރަކަށްތޯ...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑުމެން ފުރުސަތުއަރުވަމުން، ރިޔާސަތުން ފުރުސަތުއަރުވަމުން މި ގެންދަނީ ޕާޓީތަކަށް. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން؛ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ޕާޓީތަކުން ފުރުސަތަށް އެދިވަޑައިގަންނަވާ އުސޫލުން. ދެން އަޅުގަނޑު ފުރުސަތުއަރުވަން އޮތީ އެމް.ޑީ.ޕީއަށް. އެހެންނަމަވެސް، މި ވަގުތު އެމް.ޑީ.ޕީގެ އެއްވެސް މެންބަރަކު ޖަލްސާކުރާ ތާވަލުގައި ނުހުރުމުން، ބައެއް ކޮމިޓީތައް ވެސް ހިނގާތީއާ އެކު ތަފާތު ކޮމިޓީތަކުގައި ވެސް ވާތީން. އަޅުގަނޑު ކުރިންވެސް ދަންނަވާލިން ޕާޓީތަކުގެ ހުރިހާ މެންބަރުންނަކީ އެދިވަޑައިގަންނަވާފައި މި ތަނަށް ވަޑައިގެން ހާޒިރުވެވަޑައިގެން ތިއްބެވުން. އަޅުގަނޑު އަސްލު ވެސް ޕާޓީތަކުގެ ފުރުސަތު ހަމަހަމަކޮށް ދޭން ބޭނުންވާތީ މި އޮތީ ދެން މަޖިލީހުގެ ހިއްސާވާ ޕާޓީތަކުގެ ތެރެއިން ހާޒިރުވެވަޑައިގެން ތިއްބެވި ޕާޓީތަކަށް ފުރުސަތު އަރުވަމުން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުސަތު އަރުވާނަން މި ވަގުތު ހާޒިރުވެވަޑައިގެން ތިއްބެވި ޕާޓީއަކަށް. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ފުރުސަތަށް އެދިވަޑައިނުގަންނަވާތީ، ދެން އަޅުގަނޑު ފުރުސަތު އަރުވަން އޮތް ދާއިރާގެ މެންބަރު. ދެން، އަޅުގަނޑު ފުރުސަތު އަރުވަނީ މާފަންނު ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަސްލަމް ރަޝީދަށް. އަޅުގަނޑު ފުރުސަތުއަރުވަން.

މާފަންނު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަސްލަމް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ މުޙްތަރަމް ރައީސް. އަޅުގަނޑު މި ބަޖެޓަށް ވާހަކަދައްކަމުން މި ބޮޑުތަ ވަރަށް ކުރިއެރުމުން. އެއީ ސަބަބަކީ އަޅުގަނޑު މި ބަޖެޓަށް ބަލައިލާއިރު ބޮޑު އޮތް އަޅުގަނޑު ގުޅޭ ނުފެނޭ އެހެން އިންސާފުވެރިކަމެއް. އަޅުގަނޑަށް މާލޭގެ ސުވާލަކީ ބަޖެޓަށް ޢާއްމު ބަޖެޓް. އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ބަޖެޓުގައި މި ފަހަރު ދާއިރާގެ ބޭނުންތައް ނުހިމެނޭ ކަމަށް. އެކަމަކު ކަމެއް އެވަނީ ބަޖެޓަކީ މީހުން ވިސްނާ ގޮތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ތަރައްޤީ. ސަރުކާރުން އިޖުތިމާޢީ ނުދޭ ބަޖެޓެއް، އަޅުގަނޑު ބަޖެޓު ބޭނުންކޮށްގެން މުޅި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކަންތައްތައް ކޮށްގެން ހިންގޭނީ.

ފަސް ވަރަށް ބޮޑު ތަރައްޤީއެއް ކުރުމަށް ބަޖެޓުގެ ފައިސާ އެބަ ބޭނުންވޭ. އަޅުގަނޑު ބަލާއިރު ގެއްލުން ވާ ކަމާ ގުޅޭ ގޮތުން ދެކެން ވާ ގޮތަށް، ބަޖެޓުގައި މިހާރު އިޤްތިޞާދީ ފަސް ބޮޑު އެހީތެރިކަމެއް ނުލިބޭ. ސަރުކާރަކީ ދަރަނި އޮތް ސަރުކާރެއް. ގިނަ ބަޖެޓެއް ދޭން ދައުލަތަށް އެބަ އެނގޭ، ދިވެހިން ބޮޑު ސިޔާސަތުތަކުގެ ދަށުން ކުރިއަށް ގެންދަނީ. މިއީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިޤްތިޞާދީ ދަރަނި ޖެހޭނެ ވިސްނުން. އަޅުގަނޑު ކުރިން ވެސް ޖެހޭ ބަޖެޓެއް. ދެން އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުން އުސޫލުތަކާ އެއްގޮތަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސަރުކާރުގެ ދަރަނި 700 މިލިއަން ދޮލަރު އިތުރުވެ، ޑޮލަރު. މި ސަރުކާރުގެ ދަރަނި ހުރިހާ ކަމަކަށް.

ކުރީކޮޅުގައި އެ ތިބުން ބައްދުވާ މީހުންނަށް ދެވުން ފެނުން. ދުން ވަރަށް އަވަހަށް 15000 ރައްޔިތުންގެ އިރާދަކުރެއްވިއާ 2018ގައި ނިމިގެން އެ 15000 ރައްޔިތުންގެ ސޯޝަލް ރައްޔިތުންގެ ބޭނުންކުރެއްވުން. އެއީ ވަރަށް ބޮޑު ކުރިއެރުމެއް. ދުން މާގޭ މިހާރު ވަގުތާ އެއްކަލި ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ކަނޑައެޅުމުގެ ސިޔާސީ ޕާޓީތައް ހަރަކާތް ބަޔަކަށް އަރުވުން ތަރައްޤީކުރުމުގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ ހިޔާލަކީ އިރަށް ކުރެއްވުން ވަގުތުގެ ޖަމާޢަތްތަކުގެ ކަމާމެދު ރަސްމީ ހިންގުމުގައި ކަންކަމުގައި ބޭނުންކުރުމަށް މިހެން އެހެން ކަނޑައެޅުމުގެ ޤާނޫނީ ހަމަތަކަށް މި އަޅުގަނޑުމެން ވަކިވަކިއެކުވެގެން އެއްބައިވަންތަކަމުން އެހެން ޢިލާޖެއް ޕްރޮސެސްކުރެވޭ ގޮތް ފައިސާ ކަންކަމުގެ ހިމެނޭ މީހުންނަށް ދޭން. މިސާލަކަށް އަޅުގަނޑު މާލެއާ ވަރަށް ކައިރި ހިސާބުގައި މި އެއް އާ. އަޅުގަނޑު ވަރަށް ބަދަލުކުރެވިފައި ބައްދަލުކޮށް ވަރަށް ރަނގަޅު. ހިމެނޭގައި އަންގާފައިވާ ބައިވެރިވުން ނުލިބެން؛ އެބައިމީ ފެނިގެން. އެއްބަސްވުމަށް ކޮންމެ ގޮތެއްގައި އެބައި ފެނުނު ކުޑަކުދިން ފެންނަނީ ގޮތުން. އަޅުގަނޑު ކަމަކީ އެހެން ކުރިއަރައި އެއްގޮތްވެ ޖަޑުގެ ޙަލްސާކުރެވޭ ގޮތް. މިގޮތަށް އެއާ އިތުރު ޖަޑެއް ހަދާފައިވާ ޕެޓިޝަނުގެ ނަތީޖާއެއް.

300 މީހުންގެ ޖަމާޢަތް ހެދުން. އާގެ ބެހޭގޮތުގައި އަޅުގަނޑު ސަލާމަތްކުރުމަށް އެ ޖަދު ހަދާގޮތުގެ ބެހޭގޮތުގައި މިއީ މީހުން ނިކުތްގެން، ނުކުތްތަން ގޮތުން އަޅުގަނޑުމެން ޕާޓީގެ ބައިވެރިވުމަށް ރަޖިސްޓްރީކުރުމަށް އެ މީހުން އިސްތިހާރުކޮށްގެން މެދުކަމަށް ގުޅިގެން. ޖަދު ހަދާޅަތައް ޖަދު މަރުކަޒުތަކުގައި ޖަގަހަ ދުވަހު ބައެއްޔާ ނުނޫން. ބައްދު އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ހެދުންޖެހޭ. އަޅުގަނޑުމެންގެ ޖުމްލަ 18 އަހަރު ފުރިފައި ކަމަކު ވިސް ފިއްޓާ ކުރެވިފައިގެން ޖަގަހަ އެބަ ވަންނަންޖެހޭ. ވަރަށް ގިނަ ކުދިން އެބައިމީ އެބައިތް ޖަމާނަދު، އުމުރުން 18 އަހަރަށް ފުރިން މާލޭގެ މަޑުމައިތް ނުދެކޭ ޖަދުމަކުގައި މިހާ ކުދިން. އެ މީހުން ނިކުތްގެން ގޮތުން ހެދުމިތަ. 300 މީހުންގެ ޖާގަ އަޅުގަނޑު އިތުރުކުރަނީލީ ނޫން. ރަށީސްޓްރޭޝަންގެ އަޅުގަނޑުމެން ވަކިފަހަރެއްގައި ވަރަށް އަވަހަށް މިހަރަ ބޭނުންކުރަނީ މީހުން ނޫން އެހެން އެހެންގޮތް ދިނުމަށް ގޮތަށް ސަރުކާރު ދައުރުގެ ތާއީދެއް ދިނުމަށް އެ މީހުންގެ ހޭރި މަސްހަރަކާތް މާލޭ ލިބޭނެ ގޮތް ހައްދަވައިގެން ރަމްޒުވައިދޭ ޖަލްސާ. އެކަމަކު ވަރަށް ބޮޑަށް ސުލްހަވެރިކަން. ސަރަހައްދު އެއީ ފެށޭ އަޅުގަނޑުމެން އެހެންމީހުން ދަރިން. ދުން މި އާދޭ އަޅުގަނޑުމެންނަށް މާލޭގެ އަޅުގަނޑުގެ ނަޒަރުގައި؛ މިއީ ހަމަ އަޅުގަނޑުގެ އަމިއްލަ ޚިޔާލު. މާލޭގައި މިހާރު ފާހަގަ މި ވަޒީފާ ފުރުޞަތު. ސަލާމަތީ ފާހަގައި އެހެން ބެހެއްޓުން ހުށަހަޅާފައި އަހަރެއްގެ ގޮތް ނަންބަރު ބަރަބަރު؛ މިސާލަކަށް ބ. އަތޮޅު ފުރަތަމަ ފުރަސަތުލިބޭ ވަރަށް ހެދުމުގައި އެއް ބޭނުން. ދަތުރުކުރުމުގެ ކަރުދާސް ސްކޫލު؛ ބަރާބަރު މީހުން މަދުކަމުން ކަރުން ސްކޫލަށް ގެއްލުން، އެކަމަ ހަމަޖެއްސެވި ކަރުނު މި ބިރުގަ ފުރަތަމަގައި ސްކޫލަށް ގެއްލު. އެ ކަރުން ގެފައިގެން ދަތުރުކުރަން ފިއްސާ އިރާދުކުރަނީ ޕްރިންސިޕަލް ބިރުގަ ފެރީ އަޅުގަނޑު ހެދުނު އެބައިތް. އެހެނިހެން، މިހާރަށް ބަރަބަރުގައި ދަތުރުކުރުމުގައި ބަރާބަރު ބެހެއްޓި ޚަރަދުކުރަނީ ބަލަހައްޓާފައި ދުރުކަހެރިކުރެއްވުމުގައި ދުނިޔޭގެ ހަރުކަށި ކުރެވުނު މި ބަރުން ޖާޒު ހެޔޮފުޅު އަޅުގަނޑުމެން ހިޔާލު އިންސާނިއްޔަތު ފަސް ކުރަންޖެހޭ ކަމެއްކަން. މާ މިހާރު އަޅުގަނޑުމެން ބޮޑުޖެހޭ އެކަމަ ބޭ ސަލާމަތީ ފަސް ހަރުޖެހުމުގެ މިހާރަ ފުސޫލުތަކުގައި ނިމިދާ މާތްދަން އަންނަން މަޖިބުރުވޭ. އެއްބަސް މިހާރު ފަސްކުރައްވާ ނުވާނެ އަދިއްލަ ކަން ދުރާލާގައި މިބަރުން ހޭރާ ހަދުމަބެއް ހުރިން. އެހެނިހެން،

އަހުގަނޑުމެން ވިސްނައިގެން މިހާރުއްސުރެ ފެސިލިޓީތައް ލިބޭނެ ގޮތްގޮތަށް ކަންކަން ކުރުން. އަހުގަނޑުމެން ވަރަށް ކައިރީގައި މި އޮތީ ވިލިނގިލި. ވިލިނގިލިއަށް ވެސް މި ފަހަރު ވަރަށް ކުޑަ އެއްކޮށް މި އޮތީ. ވިލިނގިލީގައި އެބަހުރި ވަރަށް ގިނަ މީހުން ގެރަޖިސްޓަރ ހަރާށް މީހުން ވެސް އެބަހުރި. ވަރަށް ބޮޑު ބަލިގެ މީހުންތައް އެބަހުރި. ވާދައަށް މިއަންނަންޖެހޭނީ ހަފްތާއަކު 3 ދުވަހު، 4 ދުވަހު އަންނަންޖެހޭ މީހުން ތަދުވަމުންދުވަމުން ވިއްސާރަވެއްޖެއްޔާ ގަދަވައިގައި މި އަންނަނީ. ކިރިޔާ ބައްޔެއް ވިޔަސް ވެސް އަންނަން ވަރަށް ބޭކާރު އެބަޖެހޭ. ސަބަބަކީ ވިލިނގިލީގެ ކޮސްފިޖިވަރިގައި އޮޅުކު ފެސިލިޓީޒް ނެތިއްޔާ. އެކަންކަމަށް ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށްޓަކައި ދަތުރުކުރުމަށް މާ ގަބު ބޮޑު. އަހުގަނޑުގެ ވާހަކައަކީ އަހުގަނޑުމެންގެ ބަޖެޓް ބަޖެޓާއި ބަޖެޓް ފެސިލިޓީގެ ކައިރީގައި އެބަހުރޭ މިއިން ތަންތަނުގެ ކުންފުނިއެއް ކުރުވުން ހިތި ދިމަދިމާލުން ތަންމަތި ކަންބަތްތަކުގެ ކުރަން. ދުރުން އަންނައި ކަލޭ، އިންޖިނިއަރިންގް އެއަރޕޯޓުން ދަތުރުކުރާ؛ މި ބަޖެޓުގައި އެބައޮތް ދަތުރުކުރާ ލޯންޗު މީހެއްގެ އަތުން 25 ރުފިޔާ ނަގާ ވާހަކަ. އަހުގަނޑުމެން އެއްވެސް މިހާ އެކަމަކު ހޯދަމުންދާނެކަމަށް. މިމި ލޯސްވިނި ތައްބިދުނުގެ ބަދިލިގަން އެހިސްގަން ބަރިލިމުން ލޯސްވަރިބިއްދު. މިދަރު ނުލިބޭ އެ ފެސިލިޓީން، ދިވިލިން އަތުން ނަގަން ފެސިލިޓީން އެކަކު ވެސް. އެހެންވީމާ، އެ ނުވަން ކަމަށް. އެހެންވީމާ، އަކާ އެއްވެސް ބަދަލުވާ ފެސިލިޓީގައިގެންނަވާ ކަމެއް ވެސް ނެތް. މި ތަނުގައި އެއްވެސް ބަދަލުވާ އެއްކަން ވާނެ ނުކުރަން. ދެން އަހުގަނޑު އެދޭ ސަސްޕެންޑުކުރުން ސަލާމަތީ ނުލިބޭ މި އޮތީ އެނގޭ ކަރާނަށް ގެނދޭނެ މިހާރު އެ ނަންގަވާ ސަސްޕެންޑުކުރާ އޮޅޭ ވަރަށް ފުރި ފައި ބާ އެއްޗެއް ނަގަން. ސަބަބަކީ މިލާރަ އެއްޗެއްސަވާ އަހުގަނޑުމެންގެ ސިޔާސަތަކުން ވަރަށް ގިނަ ދުވަހު ބައްޔަކާއި ދިމާވާ ނުކުރާ. ސަރަޙައްދަކީ މިސާލަކަށް ފެސިލިޓީއާ ވިލިންގި ބޭނުންކުރެވޭ ބުނެވުނު. ނުހިނގާ އެއީ ފެސިލިޓީ ނުލިބޭ ފަހު ބޭނުން. އޭގެ ބަދަލުގައި މީގެ އެހެން ބޮޑު ބޭނުންވާ. އަހުގަނޑުމެން ސިޔާސީ ބައެއް ފަރާތްތަކުން އެބަ ގޮތަކަށް މި ލިޔުނު ފެސިލިޓީ. މިއިން އެކަމަކު ބުނާ ދެން ބޭނުން ކުރަން. އަހުގަނޑުމެން އެހެން ސާފުކޮށް ނުލާ ހިފަހައްޓާ ބޮޑު ޕްރޮގްރާމް. ވާހަކަ ހަމަ ކަމެއް ބޭނުމެއް ނުވާ ވާހަކަ ބުނެ ސަސްޕެންޑުކުރި ބޮޑުގެ ނުކުތާ ބޭނުން ކުރުމާއި ބަޖެޓުގައި ހުށަހެޅި ވަރަށް ބޮޑު ބަޖެޓްތައް ސަރުކާރުން. އެއީ އެކަމަށް އަހުގަނޑުމެން ފެސިލިޓީތަކުން ބޭނުންކުރަމުން، ސަސްޕެންޑުކޮށް މީހުންނަށް ހާސަވާ ނުލިބޭ. އެކަކަށް ބަޖެޓުގައި ވެސް އަހުގަނޑުމެން ކުރިއަށް ބޭނުން. އެހެންނަމަވެސް ފެސިލިޓީ ކަންތައްތައް ނުދެވޭ. އަހުގަނޑުމެން ބޭނުން ދިވެހިން ބާރުގެ ވަރަށް ބާރަކާ ނަގާ ވެސް އަހުގަނޑުމެން ކުރީގެ އެއްބަސް ދެ ފެސިލިޓީ ބަޖެޓުގެ ބޭނުންތަކަށް. ސަރުކާރުން ނުވާނެ ބަޖެޓް ކުރުން މި އޮތީ އެއްބަސްވުމެއް ބޭނުން ކުރި ވަރަށް ނުލިބޭ ފެސިލިޓީއެއް. އެއީ އެމްޑީޕީގެ ވާހަކަ. ކުރާހެން ފަހުން ބަޖެޓާއި ވިޔަސް ވެސް ބޭނުންވާ ބަދަލުތައް، ސިޔާސަތު ބަޖެޓުގެ ކުރިން ބަޖެޓަށް އެބަޖެހޭ. ދެވަނަ ބަޖެޓުގެ ކުރިން ބަޖެޓް ވެސް ނަގާ އެއްކޮށް. ޖީޑީޕީގެ ވާހަކަ ނަގާ އެއްކޮށް. އެހެންވީމާ، އެ ބަޖެޓް އެބަޖެހޭ. މިހާރުގެ ވަސީލަތް ފުރިހަމަ އަންނަ ހިސާބުން ނުލިބޭ. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޕޯޓަރުން ވާހަކަދެއްކުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ކެންދިކުޅުދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަލީ މަޙްމޫދަށް.

ކެންދިކުޅުދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަލީ މަޙްމޫދު ވާހަކަދެއްކުން:

އާދެ، ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ، އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު ބަހުސްކުރަމުން މި ދަނީ ދިވެހި ސަރުކާރުން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅާފައިވާ 2017 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓާ ބެހޭ ގޮތުން. އަޅުގަނޑުމެން ބަޖެޓަށް ވާހަކަދައްކާއިރު އެބަ ބަލާލަން ޖެހޭ، ކުރީގެ ރައީސުން ސަރުކާރުތަކުގައި ބަޖެޓު ހުރީ ކިހިނެއްތޯ. އަޅުގަނޑު މަޢުލޫމާތު ސާފުކޮށްލިއިރު ރައީސް މައުމޫނުގެ ދައުރުގައި 60 މިލިއަނުގެ ބަޖެޓެއް ވަނީ ހުށަހަޅާފަ. އޭގެ ފަހުން ރައީސް ނަޝީދުގެ ސަރުކާރުގައި 16 މިލިއަން، 12 މިލިއަން، އެ އަދަދުތަކުން ހުރި ބޮޑެތި ބަޖެޓުތައް ހުށަހަޅާފަ. އަޅުގަނޑުމެން ބަލައިލަން މި ޖެހެނީ ބަޖެޓު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ދިވެހި ސަރުކާރުން ޚަރަދުކުރަން ފާސްކޮށްދެނީ. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އިއްތިފާޤުން ވެސް ފާސްކޮށްދެނީ. އެހެންނަމަވެސް، ބަޖެޓެއް ގެނެވި ޚަރަދުކުރުމުގައި ނުވަތަ ބަޖެޓުގައި ހުރި ކަންތައްތަކަށް ޚަރަދުކުރުމުގައި ރައީސްގެ ބާރު ވަރަށް ބޮޑު. ރާއްޖޭގައި ހުންނަ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއެއްގެ ބާރުތަކާ، ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއާ، ހުނަރުވެރިކަމާ، ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޒިންމާތަކުގެ މައްޗަށް މި އެންމެ ބިނާވެފައި ރައީސްގެ ބަލައިލީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން މި ކޮންމެ ކަމަކީ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ނުވަތަ ދިވެހި ދައުލަތުން ޚާއްޞަ ބަޖެޓު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން އަނބުރާ ބަޖެޓު ހުށަހަޅާ ބުނުން. އަޅުގަނޑުމެން މި ބަޖެޓު ވެސް އާސަންސް ބޭނުން. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެން ބަލައިލިން އެބޭފުޅުން ވޯޓުދީފައި 3 އަހަރުގެ ދައުރުގައި ރައީސް ނަޝީދާ ވިދާޅުވި ހަވާލުކުރުން ދީފައިހުރި ރައީސްގެ ދައުރުގައި ބޮޑެތި ބަޖެޓުތައް ފާސްކޮށްދިނިން. އިދާރާ ހަވާލުކޮށްދިނުމުގައި އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު ވެސް އެ ހަވާލުކޮށްދިނުން އެ ބަޖެޓު ވަނީ ފާސްކޮށްދީފަ. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެން ބަލައިލަންޖެހޭ ރައީސް ނަޝީދުގެ 3 އަހަރުގެ ދައުރުގައި ރަށްރަށުގައި ކޮންމެހެން ބަޖެޓުގެ ތެރެއިން ގެއްލުނު. ހަމައެކަނި ސަރުކާރުގެ ކަންކަން ދޫން އެއްވެސް ކަމެއް ނުވޭ. ކަންކަން ރަނގަޅު ގޮތުގައި ނިމުނު ގޮތުން ދެކެވޭ ގޮތުގައި، އިރު ގޮތަކަށް ވަގުތުގައި، އިދާރީ ވާހަކަތަކުގައި ހިއްސާ ދިނީ. އެހެން އެއްވެސް ކަމެއް ވެސް ހިނގާ ނޫން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނާލަން ޖެހޭ ރައީސް ނަޝީދުގެ ސަރުކާރުގައި އަޅުގަނޑުމެން ދައުލަތުން ބޭނުން ބަޖެޓުތައް ދިނިން، ހަމަ ބޭނުން އޮމާނަށް ޖަހާފައި ދިނިން ސަރުކާރުގެ ފޯރުކޮށްދޭ ހިދުމަތް. އެ ފޯރުކޮށްދޭ ތަކެތި ގެނެސްދިނުން އެހެން ވަކި ޒިންމާދާރުވުން. އަޅުގަނޑުމެންނަށް އޮޅިގެން ތިޔޭ ވަރަށް ރަނގަޅަށް ސަލާމަތުގެ ސަލާމަތީ އެންމެ ރަނގަޅު ރައީސް އިސްކަމަ މިއީ. އެހެންވީމާ، މިއީ އަޅުގަނޑުމެން ބޮޑެތި ބަޖެޓުތަކާ ފާސްކޮށްދިނުމުގެ ދައުރުގައި ރައްޔިތުންނަށް އެއަކުން

އުފާވެރިކަމެއް އަދިސްފަހައް ނުވޭ. އަޅުގަނޑުމެން އެ ދުވަސްވަރު ތަހައްމަލުކުރަމުންދިޔައީ ދަތިކަމާއި ވޭންދެނިވި ކަންތައްތައް. އަޅުގަނޑުމެންނަކީ ކޮން ބައިބަޔަކަށްތޯ ހެދުނީ؟ އަޅުގަނޑުމެންނަކީ ކޮން ނަސްލަކާއެއްތޯ އުފުނީ؟ އަޅުގަނޑުމެންނަކީ ކޮން ހިސާބަކުން ބަހައްޓައިދިނުމަކުންތޯ؟ ހަމައެކަނި ޗެރިވު ވާހަކައެއް ދައްކައިގެން، ދުނިޔޭގެ ހިޔާލާއި ފޮތުގެ މެދުއަށް ވަދުގެން، ބޭބި ވާހަކަދައްކައިގެން އެހެން އެއްވެސް ކަމެއް ވެފައެއް ނުވޭ. އަޅުގަނޑުމެންނަކީ ފެށިގެންދިޔަ ސިލްސިލާތަކެއް މިތަނުގައި ބޭއްވި ތަން. އެއީ ކިހިނެއް ބާއްވާ އެއްޗެއްތޯ. 200 އަހަރު މިލިއަން ރުފިޔާއެއް ހަރަދުކުރި ބަޔަކުން. އަޅުގަނޑުމެން އެކަމާ އަސްލުކަމުގެ ދުރަކުން. އެކަމާ ހިމަނައިދެން މިއަދު ވެސް. އެއާއެކުގައި ކޮންމެ ސަރުކާރަކުން އެދޭ މިއަދު ވެސް ދިވެހި ސަރުކާރަކަށް މި އުޅެނީ އެ ދުސްތޫރުން ސަރުކާރުތަކުން. މިހާ ރައީސް ނަޝީދު ކޮންޑިޝަނާއި ހުރި ކަމަކީ. އޭގެ ސަބަބުން ދިވެހި ދައުލަތުގެ މިއަދު ވެސް މި ރާއްޖެ ބޮޑުދަރަނިވެރި. އަޅުގަނޑުމެން މި ޗައިނާ މިނިސްޓަރު އެއްޗެއް އެހެން ގޮތަކަށް ބަދަލުކޮށް ރާއްޖޭގެ ބަދަލުކުރިއިރު. އެހެންނަމަވެސް އުމުރާން އެއްކޮށް ފައިދާއަށް ނުވާ ކަމެއް. ހަމައެއާއެކުގައި އެ ކުރަމުން މިފަހުން ޗައިނާގެ 200 މިލިއަން، ނޫނީ 300 މިލިއަން ކޮންފެރެންސް ސެންޓަރު އަޅާއިރު، ސޯލާ ސަރކިޓު ބާއްވާއިރު، ބިލު ބަހައްޓާއިރު މި ކަންތައްތައް ކުރިމާ ދަރަނިވެރިކަން ޖެހުނީ ގެއްލުމާއި ފައިދާތަކާ އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ މިއަދު ވިސްނަން އިޤްތިޞާދީ ދަރުސް. އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު އެބަޖެހޭ ފުރުޞަތުގައި ވިސްނުމުގައި ދައުލަތުގެ ބަޖެޓަށް ވެސް. ދިވެހި ދަރަނިވެރިކަމާ މިއަދު ވިސްނުމަށް ޖެހޭ، ދިވެހި ދަރަނިވެރިކަމާ މިއަދު ތަރައްޤީ ބަދަލު. އެހެންވީމާ، ދަރަނި ނަޝީދުގެ ސަރުކާރު ފައިސާ ގެންނާތީ. އަޅުގަނޑުމެން ކޮންދިޔަ ބަޖެޓުގައި ޕްރޮޖެކްޓުތަކުން ކަންތައްތައް ދަރަނިވެރިވުމުން ނިކަންދިޔަކަމުން ބޯޑުގެ ފިނޭންސް އެ ކަންޏާ ފައިސާ އިސްތިޢުމާލުކުރުމަށް އަމިއްލައަށް ފެންސެއް ވަގުތުގައި. އެހެންވީމާ، މިއަދު އަޅުގަނޑުމެންގެ އިޤްތިޞާދީ ދަރުސްތަކުގެ ބޭނުމެއް ނުވާ އަޅުގަނޑުމެން ބޭން އަހަރު ބަޖެޓު ޕްރޮޖެކްޓުތަކަށް. 16 ބިލިއަން ރުފިޔާއާއި، 24 ބިލިއަން ރުފިޔާއާއި އަދި މި ފަހަރު 26 ބިލިއަން ރުފިޔާއެއް މި ޕްރޮޖެކްޓަކަށް. އެހެންވީމާ، މިއަދު ދަރަނިވެރިން އުފުލާ އެހެން ބުރަ އެ ދަރަނިވެރިންގެ ހިނގާލާފައިވާން 2018 ގެ ހިސާބުން ފެށިގެން މި ދަރަނި މިދާ ސަބަބުން. އަޅުގަނޑުމެން އެނގޭ މިއަދު ދިވެހިރާއްޖޭގެ އެއްކޮށް ދަރަނިވެރިކަމުގެ ދު ބޮޑުކަމާ ނުބައިކަން. ހިންގުމުގެ މިދިޔައީ. އެއީ ކިއްވެގެންތޯ؟ 500 އަހަރު ޕްރޮޖެކްޓުތަކުގެ ދަރަނީގައި އެބަދު ހިނގަމުން މިއަދު އިޤްތިޞާދީ ދަރުސް. މިއީ ބަޔާނުގެ ހިނގުމަވެ. ދަރުސްގެ ހިތާމަ އަދަނިވެރިކަން، ދަރަނިވެރިކަން ބަދަލުގެ އަޅުގަނޑުމެންނަކީ އެބަ ފެނޭ ޕްރޮޖެކްޓުގެ ދަރަނި ތަން. މިއީ ހަމަހަމައެވެ ވެސް ޕްރޮޖެކްޓު ދިރުމަށްފަހު ހެޔޮވެރި ނިކަމެތީ، ނޫނީ ޕްރޮޖެކްޓު ދިރުވުމަށް ހެޔޮވެރި ނިކަމެތީ ކޮންމެ މިހާރަކު ވެސް ފެންނަނީ އެއްކަލަ. ނޫނީ ކަންމިހާރަކު ނުފެނިދާނެ. ހަމަ ޓީ، ހަމަ ހިއްސާ، الله ތައާލާ ދެއްވި ފަސް ހިއްސާ ސަރުކާރުން ހުރި ކޮންމެ ދަރަނިތަކެއް ގަބޫލުކުރާނެ މި ކަންތައް. އަޅުގަނޑުމެންގެ އިދާރާ ފައިސާތަކުން ވެރިކަމުގެ ކާރިސާއިން، އެ ބޮޑުވެގެން ދަރަނިވެރިންގެ މުޖުތަމަޢުގައި ތިރީބަފައިގެން އެ ބޮޑުވުމުގެ ސަބަބުތަކުގައި ކަންތައްތައް ވިޔަފާރި ގޮތުގެ ވެރިކަމާ މިއަދު ނުދައްކާނީ ކިއްވެގެންތޯ. ހަމައެކަނި ޕްރޮޖެކްޓުން ފޭނާ މި ސަބަބުތަކުން ނޫން. އެ ސަބަބުން އިންތިޚާބު ޕްރޮޖެކްޓުތައް އެހީ އިނގޭތޯ. އެހީ ދެމެ ރަޖިސްޓްރީކުރާނީ

ދިޔަގަ. އެހެންނަމަވެސް، މި ސަރުކާރުގެ ތަފާތަކީ، މި ރައީސްގެ ތަފާތަކީ އަޅުގަނޑުމެން ހަވާލުކުރާ ވޯޓުދާއިރާގެ މިނިސްޓަރުން ނޫނީ ކެބިނެޓްގައި ހުންނަ އިސް ވެރިއަކު ހިޔާނާތްތެރިވާ އޮފިސަރުން އަދަބު އެބަދޭ. ވަޒީފާގެ ގާނޫނާ ޚިލާފަށް އެ ފައިސާ ބޭނުންކުރެވިއްޖެނަމަ އެ މީހަކު ޖަލަށް ވެސް އެބަ ދޭ. އެއީ ނައިބު ރައީސްކަމުގައި ވިޔަސް، މިނިސްޓަރުކަމުގައި ވިޔަސް އަދި އެ މަނިކުފާނުގެ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޢާއިލާގެ ބޭފުޅެއް ވިޔަސް. އެހެންވީމާ، މިއީ ތަފާތު. އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ތަފާތު މިއަދު މި ރައީސްގެ ފަރާތުން އެބަ ފެނޭ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު މި ބުނަނީ ރައީސާގެ ސްޓާފުންނާއި، ރައީސާގެ ވަޒީރާއި، ރައީސްގެ އާއިލާތަކާއި، ރައީސްގައި ހުރި ގުޅުން ހުރި މީހުންނަށް ކަމެއް ނުކުރެވޭނެ. އަޅުގަނޑުމެން ދުނިޔޭގެ ވިސްނުމުގެ ތެރޭގައި، ދުނިޔޭގެ ވިސްނުމާ އެކީގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ ހިޔާލުތައް އެއްގޮތްވާ ހުރިގޮތް ބަލައިލާއިރު ގާނޫނީ ނިޒާމު މިކަމުގައި ނުވާނެ. މިއަދު ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ކުރަމުން އެ ގެންދަވަނީ އެ ކަމަށް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ، ހަމަ އެގޮތުން އަޅުގަނޑުމެން ބަލައިލަން އެބަޖެހޭ މިއަދު ރައީސް ކުރިމަތިލި ސަރުކާރުން ފެށިގަތީ އެ ފުރަތަމަ ބަޖެޓެވެ. އެއްވެރިކަމުގައި އަޅުގަނޑުމެން ހަމައެކަނި ދިވެހިރާއްޖޭގެ އާބާދީ އަށްވަނަވަރަށްޓަކައި އާބާދީ ރައްޔިތުންނަކީ ނޫން. އަޅުގަނޑުމެން ބަޖެޓު މި ހަރަދު ކުރީ ރައްޔިތުންނަށް ބަލައި. އަޅުގަނޑުމެން ކުރީ ރައްޔިތުންނަށް ބަލައި އެބަޖެހޭ ކަންކަމަށް ކަމަށްދާނެ. އެކަމަށް މިއަދު މާލެއާއި ހުޅުމާލޭ ދެމެދުގައި މި އެޅޭ ބްރިޖަކީ އެއްގަމުގެ ބަޔަކަށްވެސް މާލޭގެ ރައްޔިތުންނަށް ކުރާ ކަމެއް ނޫން. މިއީ ކުރީ ރާއްޖޭގެ އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރގެ ކުރިއެރުމެއް ބަލައި ނުވަތަ ކުރީ ރާއްޖޭގެ ފުރިހަމަ ބޮޑު ސާއިންސީ ބޭނުންތަކަށް ބަލައި އިއްޒަތްތެރި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ކުރައްވާ ކަމެއް. އަޅުގަނޑުމެން އެނގޭ ބަލައިލާ އެއްފަހަރާ ދަތުރުފަތުރުގެ ރައްޔިތުންނަށް އެޅޭ ފަސޭހަ މިންވަރު. އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެނގޭ ދަތުރުފަތުރުގެ ރައްޔިތުންނަށް ބަލައިލި އެއްސަރަ ފުރުސަތު މިންވަރު. އާދެ، މިއީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ވިސްނުމަކީ. މިއީ މިއަދުގެ ސަރުކާރުގެ ވިސްނުމަކީ. ހަމަހަމަކޮށް އަޅުގަނޑުމެން ކުރީގެ ސަރުކާރުން، އެމް.ޑީ.ޕީގެ ސަރުކާރުން އަޅުގަނޑުމެންގެ ބަރާބަރު ނިޒާމު ނޫނީ ދަތުރުފަތުރުގެ ނިޒާމު ހަރުދަނާ ކުރިތޯ؟ އެކަމު ދަތުރު ކުރިޔަން ކުރިކުރި ދުރު، ބޮޑުވަޒީރު ދުރު ގަބޫލުކުރައްވާ އިންޑިޔާ ހިސާބުން، އެއް ތަނުން އަނެއް ތަނަށް ދަތުރު 10 ގަޑިއިރުން، 5 ގަޑިއިރުން، 6 ގަޑިއިރުން، 2 ގަޑިއިރުން ދަތުރުވި. މިއީ ބަރަސްލަސްކުރު ނިޒާމު 21 ވަނަ ގަރުނުގައި؟ ނުވަތަ 21 ވަނަ ގަރުނުގައި ދަތުރުފަތުރު ކުރަންޖެހޭނީ މިގޮތަށްތޯ؟ އެހެއް ނޫން. މިއަދުގެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަކީ މި ބަދަލަށް ބަލައިގަތް އެކަށީގެން އަޅުގަނޑުމެންނަށް. އޭރުން މާލެއާއި ދެކުނު ރާއްޖޭގެ ބޭނުންތަކާ ހިސާބަށް މަތިން 1 ގަޑިއިރުން ދަތުރުކުރެވޭ ގޮތަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންނަށް އެ ހަމަޖައްސަވައިދިނީ. 1 ގަޑިއިރުން ދިޔުމަށް ރައްޔިތަކަށް ނުހުންނަން އެއްވެސް ރަށެއް ނުހުންނާނެ. 1 ގަޑިއިރަށް ވުރެ ކުރުވާނެ ކަނޑާ ރައްޔިތަކު ދަތުރުކުރަން ގާތް އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، ސ. އަތޮޅުގައި އެއަރޕޯޓް އަޅަނީ. ނ. އަތޮޅުގައި އެއަރޕޯޓް އަޅަނީ. ކުޅުދުއްފުށިގައި އެއަރޕޯޓް އަޅަނީ. ހަމަ އެހެންމެ ގދ. އެހެންޑޫސް ވ. އަތޮޅުގައި އެއަރޕޯޓް އަޅަނީ. ހަމަ އެހެމެން ގެސް ޓޫރިޒަމް ދަންނަވާ ރަށްތަކަށް. މިހެން ގާތް ވާގެ އެއަރޕޯޓުން މި ގެއްލުނީ. މިއީ ތަފާތަކީ. ސިޔާސީ އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުންވަނީ.

އަޅުގަނޑުވެސް ބޭނުންވެއްނުވޭ ބަރަވެލި ދުވެލިގައި ދުވާކަށް. އެމް.ޑީ.ޕީ ސަރުކާރުގެ ބަރަވެލި ދުވެލި ދުވެސް ހުއްޓުވައިލާފައި މި ސަރުކާރު ގެނައީ. މި ސަރުކާރުގެ ވިސްނުމަކީ މިހާރު ޓޫރިޒަމް ސްޕީޑަށް ވުރެ ވެސް ބާރުގައި ދުވެލި ހަލުވިކުރުން. އެއީ އަދި ދަތުރުކުރާ ވަރަށް ދަތުރުކުރާ ގޮތަށް މިހާރު މި ސަރުކާރުގެ ވިސްނުން މިހިރީ. އަހަރާ އެއްވަރަށް އަޅުގަނޑުމެންގެ ދަތުރުތައް އަވަސްކޮށްގެން ނޫނީ އަޅުގަނޑުމެންގެ އުއްމީދާ އެއްވަރަކަށް މަސައްކަތްކުރެވޭކަށް ނެތް. ދުނިޔެ ތަރައްޤީވަމުން މި ދަނީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ވަރަށް ބާރުމިނުގައި. އެހެންވީމާ، އެބަ ވިސްނަންޖެހޭ ދުނިޔޭގެ ތަރައްޤީވަމުން އަންނަ ގުޅުމުތަކާ އެކުގައި އަޅުގަނޑުމެން ފައިބަރ ސަބްމެރިން ކޭބަލްތަކާއި ބޭނުންތެރިކަމާއި އަޅުގަނޑުމެން ސްޕީޑު އެބަ ބާރުކުރަންޖެހޭ. އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ ޖަހަން މިކަމަށް ދާއިރު އަރުވާލުމުގެ. އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ ޖަހަން ޓާގެޓު ކުރިއަރުވަން. އެގޮތުން މިއަދު ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އަރިހުގައި މިތާ ކެބިނެޓް ޙިސާބުން ހުށަހަޅަން ޖެހޭން. އެއީ މުސްތަޤުބަލުގެ ނުވާން މިހާރު އިންޑިއާ. އަޅުގަނޑު ވިސްނާ ކަމަށް މިހާރު ފޯން ގެއްލުވާލަންޖެހޭ ދުވަސްވަރު ބަޖެހޭ ގޮސް އެ އަނެއް ބަދަލުވެ އަނެއްކާ ކޮންމެ މިހާރު ފެށި ކޮންމެ ކަމަކަށް ފެށި އެއް ނިޒާމެއް އެއީ. އެހެންވީމާ، ގުދުރަތީ ނިޒާމާއި ބަޖެޓް ނިޒާމުގެ ބަރުދަން އެއްވެސް މިހާރު ދުނިޔެއާއި ނިސްބަތުން. އަޅުގަނޑުމެން ޖާގަނުނުގެ ފުރުޞަތުތަކުގައި ދުވަސްވެ ބޭނުންވެގެން އަރުވާލައިގެން ގޮސް މިއަދު ބަދަލުވެގެން ދިޔަ އުސޫލުތަކާއެކު ފުރުޞަތު ދެއްވަވާ. ހަމައެކަނި އަޅުގަނޑު ހަދާ ގޮތަކަށް ފުރުޞަތު ނުލިބުން، މިހާރު ދިވެހިރާއްޖޭގައި އަޅުގަނޑުމެން ފުރުޞަތުދިނުމާ އެއް ސަރަހައްދެއް ޖަމާކުރެވޭ ސަރަހައްދު އެއް ސަރަހައްދު އިންޓަނެޓް ދިނުމުގެ އެއް ސަރަހައްދު ޖަމާކޮށް ބޭރަށް އިންޓަނެޓް ނެތް ސަރަހައްދު ބޭނުންވާ ޕޯސްޓް ޕެއިޑު ޚިދުމަތްތަކުގެ އިންޓަނެޓް ޕެކޭޖުތަކުގެ 80% މި ރަށްތަކުގައި ލިބެނީ. އެހެންވީމާ، ޕޯސްޓް ޕެއިޑު ޚިދުމަތުގެ މިހާރު ރާއްޖޭގެ އިންޓަނެޓް ބްރޯޑްބޭންޑް ގުޅުމެއް މި ގެންގޮސް ފައިބަރ އަރިސްގައި އިންޓަނެޓް ސަރަހައްދުތައް ގުޅިގެން 2018ގެ ކުރިން. އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަފެނޭ އިތުރު ޚިދުމަތްތައް ހޯދުމުގެ ފުރުޞަތު ލިބޭ. ދިވެހިރާއްޖޭގެ އެކި ރަށްރަށުގެ ކުންފުނިތަކުގެ އަގުތައް ޕޯސްޓް ޕެއިޑު ޚިދުމަތްތަކުގައި އިނގިރޭސި މި ރަށްތަކަށް ހޯދައިދިނުމަށް؟ އެ ބޭނުންކުރާ އެ ދިވެހިރާއްޖޭއަށް ފައިސާ ހޯދަދޭނެ. މިހާރު އަޅުގަނޑުމެން އަތުގައި އެމް.ޑީ.ޕީ ސަރުކާރުން ފެށި ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ ތަރައްޤީ ޕޯސްޓްޕެއިޑު ޚިދުމަތް ދާއިރާ. މިހާރު އެ ތަނުގެ ފަރާތްތަކުގެ ސަރުކާރުން ސްޓޭޓް ކުންފުނިތަކުގެ އިތުރު ފަހިކޮށްދިނުމުގެ ބޭނުންވާ ފޯރުކޮށްދިނުމާ ގެންގޮސް ވަރަށް ފުރިހަމަކުރާ ޚިދުމަތް ގިނަ ރަށްތަކަށް ދިރިއުޅުންތަކާ ފުރުޞަތު ދިނުމުގެ އިތުރަށް ޕޯސްޓްޕެއިޑު ޕޯސްޓު ޚިދުމަތުގެ ފުރުޞަތު އިތުރުކުރުން ބޭނުން. މިއީ އަޅުގަނޑުމެން ޕޯސްޓްޕެއިޑު ޚިދުމަތް ހަމައެކަނި އަޅުގަނޑުމެން ދެކެނީ މިއީ ދަ ބަލައިގަނެވިދާނެ ބޭނުންކުރެވޭނެ އިތުރު ގުޅުމެއް. އެހެންވީމާ، މިއީ ސަރުކާރުން އަދި ބޭރަށް ހުއްދަ ނެތް ކުރިއަށް ދިއުމުގެ ވަރަށް ބޮޑު ފުރުޞަތެއް. ޕޯސްޓްޕެއިޑު ދާއިރާއިން 3 އަހަރު ތެރޭގައި އިންޓަނެޓް ބްރޯޑްބޭންޑް ގުޅުން ފޯރުކޮށްދީފައި. އަދި! އަޅުގަނޑުމެން ސަރުކާރުން ކޮންމެ ކަމަކަށް އެދޭ. އެއީ އަދި ދިރިއުޅުން ފަސޭހަ، އަދި ކުރިއަރާ ދިރިއުޅުން ފަސޭހަ، އިންސާފު ދިރިއުޅުން ފަސޭހަ، ސިޔާސަތު ދިރިއުޅުން ފަސޭހަ އަޅުގަނޑުމެން މި އުޅެނީ ބަލަހައްޓާ ދިރިއުޅުމުގައި. އެހެންވީމާ، ދިރިއުޅެ ހިނގާ ގޮތުން އަޅުގަނޑުމެން ކޮންމެ އެއްޗެއް ފޮނުވާނެ. ދިރިއުޅުމުގައި އިންސާނާ އުފެދިފައިވާ އެއްގޮތަށް އަޅުގަނޑުމެން އުޅުނީ

ނޫނީ ފަތުރުވެރިންނަށް ތަރައްޤީއެއް ނުލިބޭނެ. އެހެންވީމާ، އިންކަމް ބޭނުން ނުވަތަ ފަތުރުވެރިންނަށް އެއަރޕޯޓުން ނަގާ ބޭނުމެއް ވިޔަސް އަދި ކޮންމެ އެއްޗެއް ވިޔަސް ފަތުރުވެރިން ނަގަން މި ޖާގަ ތަރައްޤީވުމަށް ބަލައި. އެއްގޮތަކަށްވެސް ބޭނުމެއް ނުކުރެވޭ ގެސްޓުކަމަށް ނޫން. ދުނިޔޭގެ ކޮން ގައުމުތަކުގައިތޯ ބޭނުންކުރެވެނީ އޮތީ؟ ފަތުރުވެރިންނަށް ގުޅިގެން މާ ގިނަ ވަސީލަތްތަކެއް ނުވަތަ އާމްދަނީ ލިބޭނެ. ރަނގަޅު، ބާޒާރު، ޖަވާހިރު އޮތީ ތަނެއް ނޫން. ފަތުރުވެރިން ރަނގަޅު ބޭނުމެއްގެ ނިޔަތުގައި އެބަ ބޭރުގެ މި ޤައުމަށް. ބޭނުން ނިޔާމަތުން ނޫނީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންނަށް އުޖޫރައިކަތުން ނުގެނެސްދޭތީ އިޤްތިޞާދީ ތަރައްޤީ. މިކަން މިއަދު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުން ގަބޫލުކުރަނީ. އެހެންވީމާ، ފަތުރުވެރި ދިވެހި ސަރުކާރުން ގޮވާލަން ހަސަންޓިން އަމަސްކާވާ އެކަމަށް އިންކަމް ބޭނުން ނުކުރަން. އިންކަމް ބޭނުމަކީ މުޅި ދުނިޔޭގައި ވެސް ނަގާ އެއްޗެއް. ހަމައެއާއެކުގައި އެއަރޕޯޓު ތަޖުރިބާ އެބަ ނަގަނީމޭ. އާދެ! ތަރައްޤީވެފައި ހުރި ހުރިހާ އެއަރޕޯޓުތަކަކުން ފެސް އެކަން ކުރޭ. ހަމައެކަނި މިސަރުކާރުގެ ތަރުތީބު ނޫނީ މި ޒަމާނުގެ ފަތުރުވެރިކަމުގެ ތަރައްޤީ ފަތުރުވެރިން މި ވިސްނީ އެއަރޕޯޓް 800 މިލިއަން ޑޮލަރުގެ ޚަރަދުގައި އެތަނުގައި ވަރަށް ފުރިހަމައަށް އެއަރޕޯޓް ބިނާކޮށްފައި އެތަނުގައި ބޭސިކާއި ރަންވޭއާއި އާ އިންޓަރނޭޝަނަލް ފަރާތް ކަނެކްޓިވިޓީ ލިބޭ ގޮތަކަށް ތަރުތީބުކުރެވިފައިވާ ޓާމިނަލް ނަގަން. އެއީ ފަތުރުވެރި ގެސްޓުގެ ގޮތުގައި ވަރަށް ރަނގަޅު ކަމެއް. ހަމައެއާއެކުގައި ފަތުރުވެރި ދަތުރުކުރަން ބޭނުން އެއަރޕޯޓަކުން ނަގާ ގޮތަށް ނުވަތަ ބޭނުމާއި ވިޔަސް އަދި ކޮންމެ އެއްޗެއް ވިޔަސް ނަގަން މި ޖާގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންނަށް ތަރައްޤީ ހުޅުވިފައިވާ ބަލައި މިސަރުކާރުން ފަތުރުވެރިންގެ އިދާރާ ފަތުރުވެރިކަމުގެ ފަރާތްތަކުން އެތަކެއް ފައިދާ ނަގާ ވަރަކަ. ދުނިޔޭގެ ކޮން ގައުމުތަކުގައި ފެށޭ ނަގާ ވިއްސަރުކަމުގައި؟ އެކަމު ކުރުމުގެ ކުރިން ހާދަ ތަފާތެއް މިހާ ފެސް މިއަދު ފޮނުވާ ތަރުކާގައި ހުސްނޫނީ. އެއްފަހަރު މިހެން ފޮނުން ބަދަލު މިއަދަށް ނުހުންނާނެ ފަތުރުވެރިޔަކަށް އިނގޭތޯ. ފަތުރުވެރިޔަކަށް ދަސްނަ ކޮންމެ މިހާ ބޭނުމާ އެއްގައި ދަސްޓެގެ މިހާރު. އެހެންވީމާ، މިއަދު މި ސަރުކާރުން ބޭނުމާ އެ ނަގަނީ 2%، 3%، 4% އިން ދަށުގައި. އެއީ ޓެކްސްތަކާ އެއްގައި. ހުރިހާ އެއްޗެހި އެއްކޮށްލާފައި ފެސް 4% އަށް ނަގާ. އެހެންވީމާ، މިއަދު އެބަޖެހޭ ފަތުރުވެރިން ތަޙުޤީޤު މިހެން ނުވަތަ ފަތުރުވެރިންނަށް ދުނިޔޭގެ އާޖަލާ އެނގޭ މިހެން މި އެއްކޮޅު ގަބޫލުކުރަން. އެހެންނޫނިއްޔާ ފަތުރުވެރިންނަށް ރާއްޖޭގައި ކުރިއެރުމެއް ލިބޭނެ ކަމަކަށް ފަތުރުވެރި ގަބޫލު ނުކުރަން. އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ހަމަ ފަތުރުވެރި ދަސްނަވާފަން ބޭނުން، މިއަދު މި ބަޖެޓަށް ވަރަށް ދާދިމާކުރާއިރު ފަތުރުވެރިން ހަމައެކަނި މި ބަޖެޓަށް ނޫން ރިޕޯޓްކުރަން ޖެހޭނީ. ރައީސް ޔާމީން 3 އަހަރުގެ ސަރުކާރުގެ ފެށުނު ދުވަހު އަމިއްލަފަރާތުން ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންނަށް ހިއްސާކުރި ނަތީޖާއަކީ އެބަޖެޓް ވިސްނާފައި. އަދި 2018ގައި ފެސް ބަޖެޓު އަންނާނެ. އެ ބަޖެޓާ އެއްގައި ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންނަށް ލިބޭނެ ފައިދާއާ ދާއިރާގައި ފެސް އެބަޖެޓް ވިސްނާފައި. މިއަދު ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުން ގަބޫލުކުރާ ބަޔަކު ރައީސް ހާމަކުރަމުން އަންނަނީ ބޭނުމެއް އެ ދަނޑިވަޅު 3 ވަނަ ދަރަޖައިގެ، 4 ވަނަ ދަރަޖައިގެ، 2 ވަނަ ދަރަޖައިގެ ރައްޔިތުންނަށް ނުލިބޭނެ. އެހެންވީމާ، އެއްވަނަ ދަރަޖައިގެ ރައްޔިތުން މިހިރީ. ފަތުރުވެރިޔާ އަޑުއަހައިން ނޫނީ ރަނގަޅަށް ނިސްބަތްވާ މިހެއް. އެހެންވީމާ، ފަތުރުވެރި

މިއަދު އުފާވޭ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އެހެން ބުނާތީ. ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ވިދާޅުވާ 1 ވަނަ ދަރަޖައިގެ ރައްޔިތުންގެ ތެރޭގައި، އަތޮޅުތެރޭގެ، ރާއްޖެތެރޭގެ ރައްޔިތުން [illegible] އަޅުގަނޑުމެން [illegible] ކަމެއް މިއަދު އިނގޭތޯ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެހެންވީމާ، ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ ބެޖެޓް [illegible] [illegible] މާލޭގެ [illegible] [illegible] އިނގޭތޯ. މާލޭގައި އޮތް [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އެހެންނޫނީ މާލޭގެ ރައްޔިތުންނަށްކަން އުފާވެރިކަމެއް ނުލިބޭނެ. މި ކަންތައްތައް ކުރަން އުޅެން އެމް.ޑީ.ޕީ ސަރުކާރުން ވެސް. އެހެންނަމަވެސް، ރައީސް ނަޝީދަށް މިކަން [illegible]. އެހެންވީމާ، ރައީސް ޔާމީން މިއަދު މިކަން ކުރާތީ [illegible] ކަންބޮޑުވެގެން އެ ވާހަކަ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނޫން. އެހެންނަމަވެސް، ދިވެހިރާއްޖޭގެ މާލޭގައި ދިރިއުޅޭ ރައްޔިތުންނަށް އެނގޭނެ މިކަމުން ލިބޭ އުފާވެރިކަމާއި ހިތްހަމަޖެހުން. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންނަށް އެނގޭނެ، މާލެއަށް ހުރިހާ ރައްޔިތުން އައިސް މިތާ އުޅޭ [illegible] ވާތީ، އެ ބޭފުޅުންނަށް ލިބޭ [illegible] އުފާވެރިކަން. ހަމައެއާއެކީގައި އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު ވިސްނާލަންޖެހޭ އެއް ކަމަކީ، [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] މިއަންނަ ބަދަލުތައް. އަޅުގަނޑުމެންގެ ތެރޭގައި [illegible] [illegible] [illegible] 25 ބިލިއަން [illegible] [illegible] ފާހަގަ [illegible]. [illegible] މި [illegible] މި [illegible] [illegible] 25 [illegible] [illegible] [illegible] ވެސް ނޫން. [illegible] [illegible] 12 ބިލިއަން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އެހެންވީމާ، [illegible] ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ [illegible] [illegible] މި [illegible] 25 ބިލިއަން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ވެސް [illegible] ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ. އެހެންވީމާ، މިއަދު [illegible] އަޅުގަނޑުމެން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެމް.ޑީ.ޕީގެ [illegible] [illegible] މި [illegible] [illegible] އެ [illegible] [illegible] [illegible]. އެހެންވީމާ، އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އެހެންވީމާ، އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑު [illegible] [illegible]. އެއީ އެމް.ޑީ.ޕީގެ [illegible] [illegible] [illegible] ވެސް އަޅުގަނޑު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މި [illegible] [illegible] [illegible]. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ދެއްވި ފުރުޞަތަށް.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކޮށްލެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ [illegible] [illegible] ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހުސައިން ޝަރީފަށް.

ހަނިމާދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ހުސައިން ޝަރީފު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެން ބަހުސްކުރަމުން މި ދާ 2017 ވަނަ އަހަރަށް ލަފާކުރާ ބަޖެޓް؛ 26.8 ބިލިއަން ރުފިޔާގެ މި އުއްމީދީ ބަޖެޓް ބޮޑު ބައެއް އަޅުގަނޑު ވެސް ދަންނަވާލަން ބޭނުންވަނީ އަޅުގަނޑުގެ އެހެން އަމާޒުތަކާ އެއްފަދައިން އަޅުގަނޑު ވެސް އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާއަށް ބޭނުންވާ ވަރަށް ގިނަ ކަންތައްތަކެއް މި ބަޖެޓުގައި ހިމެނިފައިވާތީ ވެސް ޝުކުރުދަންނަވަން. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުން ހުރިހާ ކަމެއް ބަޖެޓުގެ ތެރެއިން ފުރިހަމަ ކުރިއަށްދާނެކަން ވެސް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑު މި ދާއިރާއަށް އާދޭހެއް ކަނޑައަޅާފައިވާ އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާއަށް، އަދި އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާއަށް ނިސްބަތްވާ ރަށްރަށުގެ ރައްޔިތުންގެ ވިސްނުމާއި އިހުސާސާ ވަރަށް ބޮޑަށް ގުޅިފައިވާ ކަންތައްތަކެއް ވާތީވެ، އަޅުގަނޑު މި ފުރުސަތުގައި މި ކަންކަން ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުން ވާހަކަ ދަންނަވާލަން. މިގޮތުން ހަނިމާދޫއަށް ބަނދަރެއް ހަނިމާދޫ އިންޓަރނޭޝަނަލް އެއާޕޯޓް މިގެ ހަރަކާތްތަކާ އަހަރު ކުރިން އިންޓަރނޭޝަނަލް ލެވެލްގެ ފެށި، އަދި މި އަހަރު މިހާރު ހަމަޖެހިފައި އެއް ވަރަށް އިންޖީނުގެ ތަރައްޤީކުރުމަށް ތަރައްޤީކުރަމުންދާ އެއާޕޯޓެއް. ނަމަވެސް، މި އެއާޕޯޓުގެ ރަންވޭ ސިވިލް އަދިވެސް މިހާރަށް ބޭނުންވާ ހަމަ ކުރިން ބޭނުންކުރެވޭ އަދި ޖެޓްފްލައިޓް މި އެއާޕޯޓަށް އަރުވާ އިންޓަރނޭޝަނަލް އެއާޕޯޓެއްގެ ގޮތުގައި ބަދަލުކުރެވިގެން ވަރަށް ހުރުކުރި ބަދަލުތަކާ އެކު މިހާރުވެސް އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުން ގެންނަން ބަޖެޓުތެރޭ ސަރަހައްދުގެ ތަރައްޤީކުރުމުގެ މިހާރު ބޮޑުކުރުމަށް ބޭނުންވާ ފަދަ ހަނިމާދޫ އިންޓަރނޭޝަނަލް އެއާޕޯޓުން ވާކަން. މިގޮތުން މިހާރުވެސް ހަނިމާދޫ ސަރަހައްދުގައި އަތޮޅުގެ ދާއިރާތަކުން ދެ ސަފާރީ ބޯޓުތަކުގައި އެބަހުރި. އަދި ހަނިމާދޫއަށް އުފެދޭ އެއާޕޯޓު ސްޓޭޝަނެއް ފަދަ ފާހަގަކުރެވޭނެ ތަން. އަދި ބުރާސްފަތިއަށް ގެނައީ އަތޮޅުގެ ދަތުރުތަކުގެ އަދި މި ގޮތުން، މަސައްކަތް، މި ރަށްތަކުގައި ފެށިގެން ބޭނުންވާ ކަމެއް ހަނިމާދޫ އިންޓަރނޭޝަނަލް އެއާޕޯޓް އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި ހަމައެކަނި މި ސަރަހައްދުގެ ތަރައްޤީ އަވަސްކުރުމަށް އެއާޕޯޓުގެ ބޭނުން ހިފޭނީ ފަތުރުވެރިކަމުގެ ދާއިރާގެ ތަރައްޤީއާ ގުޅިގެން ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން. އަޅުގަނޑު މި ވާހަކަ ދައްކާއިރު ހަނިމާދޫ އިންޓަރނޭޝަނަލް އެއާޕޯޓާ ގުޅިގެން މި ސަރަހައްދުގައި ފަތުރުވެރިކަން ތަރައްޤީކުރުމަށް ގިނަ ރިސޯޓްތަކެއް ހުޅުވުމަށް ބޭނުންވާ ކަންތައްތައް ކުރިއަށް ގެންދަން ޖެހޭ. އަޅުގަނޑުމެންގެ ސަރަހައްދުގެ ރަށްރަށުގައި ހުރި ފަތުރުވެރިކަމުގެ ތަރައްޤީއަށް ބޭނުންވާ ޖާގަ ހަމަޖައްސައިދިނުމަށް ފަތުރުވެރިކަމުގެ ވުޒާރާއިން މަސައްކަތްކުރުމަށް އަޅުގަނޑު ގޮވާލަން. ބަޖެޓުގައި ހިމެނިފައިވާ ހުރިހާ ކަމެއް ވެސް ކުރިއަށް ގެންދެވޭނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު އުއްމީދުކުރަން. ވީމާ، އަޅުގަނޑުމެންގެ ދާއިރާގެ ރައްޔިތުންގެ ބޭނުންތައް ފުއްދައިދިނުމަށް މިއަހަރުގެ ބަޖެޓުން ފުރުސަތު ލިބިގެންދާނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން. ސަރުކާރުގެ ސިޔާސަތުތަކާ އެއްގޮތަށް ކުރިއަށް ގެންދާ މަޝްރޫޢުތަކުގެ ތެރޭގައި އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާއަށް ހާއްސަ ޝުކުރު ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އަލްއުސްތާޛު ޢަބްދުﷲ ޔާމީން ޢަބްދުލްޤައްޔޫމް ދެއްވާ އެހީތެރިކަމަށް ފާހަގަކޮށް އަޅުގަނޑު އެ ޝުކުރުދަންނަވާ ޝުކުރު ވެސް ދަންނަވާލަން ބޭނުން. ހަމަ މިއާއެކު އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ބޭނުން. އަޅުގަނޑުމެން ރަށުގެ، ހަނިމާދޫގެ ވާހަކަ އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ހަނިމާދޫގެ މީހުން އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި ހުރި ބައެއް ކަންތައްތައް މި އަހަރު ނިންމުމަށް

ހުރިކަން އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން. މިގޮތުން ފެނުގެ ނިޒާމާއި އަދި ގޮނޑުދޮށް ހިމާޔަތްކުރުން މި އޮތީ ނުހިމެނި. އަޅުގަނޑު އެދެން ބަޖެޓު ކޮމިޓީގެ މަޝްވަރާގައި މިކަންކަމާ ވިސްނާވަޑައިގެން މިކަންކަން ހިމަނައިދެއްވުމަށް. އަދި ހަނިމާދޫގެ ބަނދަރުގެ ދަތިކަން ވަރަށް ބޮޑަށް މިހާރު މި ދަނީ ހަނިމާދޫއަކީ މިހާރު އެ ސަރަހައްދުގައި ވަރަށް ގިނަ މަސްވެރިކަމުގެ އުޅަނދުފަހަރު ބޭނުންކުރަމުންދާ ބަނދަރެއް އޮންނަ ރަށެއް. ހަމައެއާއެކޮށް، ހަނިމާދޫ މިހާރު މި ދަނީ މަސްވެރި ރަށަކަށް ވެސް ބަދަލުވަމުން. ކުރިއާ ހިސާބުން ފަސްވަރަކަށްވުރެ މިހާރު ވެސް ހަނިމާދޫގައި ވެސް މަހަނދާ އޮވޭ. އެއާއެކޮށް، އެ ސަރަހައްދުގެ ވަރަށް ގިނަ ރަށްތަކާއި އަދި ރިސޯޓުތަކާއި އަދި އެ ސަރަހައްދުން ދަތުރުކުރާ އެހެނިހެން ފަހަރުތަކުން ހަނިމާދޫ ބަނދަރު ބޭނުންކުރާ ސަބަބުން ބައެއް ފަހަރު ވިރަން ފުރައްދު ބަނދަރު ފުރިގެން ބޭނުމަގައި ވެސް އުޅަނދުފަހަރު ބަދަލުކުރު ހަނިމާދޫ ބަނދަރަށް ވިސް އަވަސް ބައްޔަށް އިންސާނުންނެތިގެއި އެ ބަނދަރެއްގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވޭ. ހަމަމިއާއެކު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވޭ، އަޅުގަނޑުމެންގެ ރަށުގެ މުހިއްމު ވަރަށްގެ މަސްދަރުތަކެއް ބަޖެޓުގައި މިހާރު ހިމެނޭ، އަދި ބައެއް މަސްވެރިކަމުގެ މިގޮތުން ފުރިގެން ކުރިއަށްދާކަން ވެސް އަޅުގަނޑު ހަމަ އުފާވެރިކަމާ ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވޭ. މިގޮތުން ހަނިމާދޫ ސްކޫލުގެ 24 ކުލާސްރޫމުގެ މަސައްކަތު ނިމި، ހަމަ މި ސަރުކާރުން އެ މަސައްކަތް ކޮންޓްރެކްޓްދީފައި، އަދި އެ ސްކޫލް ފުރިހަމަކުރުން ބޭނުންވާ ހޯލް މަސައްކަތް ޢިމާރާތުން މިހާރު ފުރިގެން ނިކުމެ އޮވޭ. އަދި އާއްމުކޮށް ރަސްމީ މަސައްކަތް މަސައްކަތް ވެސް މިހާރު ވަނީ ފުރިހަމަ މަރުޙަލާގައި. އާއްމުކޮށް ރަސްމީ ނަރުދަމާ ވެސް ފުރިހަމަކުރުމަށްޓަކައި އަޅުގަނޑު މި ފުރުޞަތުގައި ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވޭ. އާދެ! ނަމަ ކަންތައްތަކުގެ ވާހަކަ އަޅުގަނޑުމެން ދައްކާއިރު، ވާ ކަންތައްތަކުގެ ވާހަކަ ވެސް އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން. ހަމައެއާއެކޮށް އަޅުގަނޑުމެންގެ ދާއިރާގެ ދިރިއުޅުމުގެ ގޮތުގައި، އާބާދީގެ ގޮތުން ދާއިރާގެ ގޮތުގައި މި އެންމެ ނަމަވާ. ނަތީޖާއެއްގެ ގޮތުން އަޅުގަނޑު ބަލައިލާއިރު އެ ދާއިރާގެ ރަށްތަކުން ވަރަށް ބޮޑު އެ ރަށް ފެނާއި ނަރުދަމާގެ ދާއިރާގެ ނަރުދަމާގެ މަސައްކަތް ހުރީ އަދި ނިމިފައިވާ މުޅިން ނުފެށި އެ ވަގުތުގައި ފެށިގެން ހަމަ އެކަމާއި ބޭނުންވާ ނަމަވާ. ނަމަވެސް، މިއަހަރުގެ ބަޖެޓުން މިހިރީ އަހަރުގެ ބަޖެޓުން ޖާގަ ޖަހާފައިވާ ނަރުދަމާގެ މަސައްކަތްކުރުމަށް ޖާގަ ނުލިބޭ މި ފެނޭ. އެންމެންނަށްވެސް، އެ ރަށުގެ މިސްކިތުގެ މަސައްކަތް މިހާރުވެސް ހިނގަމުން އެބަދޭ. ހަމަ އަޅުގަނޑުމެން ނަރުދަމާގެ ވެސް އެ ރަށުގެ ރަށްރަށުގެ އެހެން ބޭނުންތަކުގެ ނިޒާމުތައް ގަދުވާއި އަދި ފެޅޮޅި ގަދުވާގެ މިތާރު ވަރަށް ބޮޑު އުފެދިގެން. ކާރިސާތައް ގަދަ ދަނޑުވެރިކަމުގައި. އެ ރަށުގެ ފެޅޮޅި މިހާރު އެ ރަށުގެ ނުބައި ކަނޑައަޅައިގެން އިމާރާތްތަކަށް ބޮޑުނަގައި ގޮތަކަށް ބޮޑުނަގައިގެން ފަނޑުވަމުން ވަރަށް ބޮޑު ތަކެތި ގެއްލެމުން ވޭ. އެހެންކަމުން، ނުހަނު ބޮޑުކަމުގެ ހަމަ އެހެން ބޮޑު އެއް ބޭނުންތަކުގެ މިހާރުގެ ކަންތައްތަކުގައި މީހުންނަށް މިއަދުވެސް މި އިންނަނީ މި ދުނިޔެއިން ނަރުދަމާ، ނަރުދަމާ މަސައްކަތް ބަދަލުކުރަމުންދާ ވާހަކަ މި ފެށޭ ގަޑިތަކުގެ މަސައްކަތް ބައްޓަންކުރުން. ހަމައެއާއެކޮށް އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ބޭނުން، ނަރުދަމާއި އަދި ހަނިމާދޫއާއި ފެނާއި އަދި ހިރަގަރުދާ މުހިއްމު ރަށަކީ ފެނާއި ކޮއްލާ މަހާސިއްތަ ރައްޔިތުން ހަމަ ހިމާޔަތްކުރުމަށް އަންނަ ރަށެއް. އަދި ހަމަ މި

ރަށްރަށަކީ ރަށްގިރުމާއި ގޮނޑުގެ ގޮނޑުދޮށަށް ބޮޑުވެގެންދާ މައްސަލަ ވެސް ހަމަ ބަރާބަރަށް ކުރިމަތިވަމުން އަންނަ ރަށްރަށަށް ވާތީވެ، އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ އެހެން ރަށްރަށުގައި އެއްގޮތަށް މިހާރު ރަށަށް ވެސް މި ވަނީ ހަމަ ރަނގަޅު ނަރުދަމާގެ ނިޒާމާއި އަދި ފެނުގެ ނިޒާމަށް ވެސް ބޭނުންވެފައި ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ބޭނުންވޭ. އެހެންނަމަވެސް، ފިޔަވަޅު ޖުމްލަކޮށް އަދި ހިރިމަރަދޫގެ ޖަމާޢަތް ކިޔަވައިދޭން ވަރަށް ދިރިއުޅު ވަސީލަތްތަކަށް އިންތިޒާމުކުރުން އަންނާނީ، އިމާރާތްކުރުމަށް މި އަންނަ އަހަރުގެ، 2017 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުން އެކަމަށް ބައްދަލުކުރެވޭނެހެން ވަރަށް އުފާވެރި މަންޒަރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެންނަން އެބައޮތް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު ފެށޭއިރު އަދި ހިރިމަރަދޫގެ ޖަމާޢަތް ވަރަށް ބޮޑަށް މި ބަޖެޓަށް، މި އޮއްވަ ބަޖެޓް ދެކޮޅަށް ވޯޓުދޭން އަދި ހިމެނިފައިވާ މަޝްރޫޢުތަކާ ދެކޮޅަށް ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރު އޮތް މި ބަޖެޓުން އަޅުގަނޑު ހަމަ އެދޭން، އަހަރުގެ ހަމަ ކުރިއެރުމާ ދެކޮޅަށް މަސައްކަތް ހަމަ ފެއްސުވައިދެއްވައި ކިޔައިދިން ގެންދަވާން ބޮޑުވެރި ހަމަޖެހިގެންދިއުން. ހަމައެހާއިރަކުން، މި ރަށްރަށުގައި ދިމާވެފައި ހުރި އެހެން މައްސަލަތަކުގެ ބައްޓަން ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުންވޭ. މިގޮތުން ސިޔާސީ މަރުކަޒުތަކުން ބަދަލުކުރަން ހަމަ ރައްޔިތުގެ އެހެން ރަށްރަށަކާ އެއްފަދައިން މިއިން ކޮންމެ ރަށެއްގައި ވެސް ވަނީ ބޭސްފަރުވާދޭ ފާރަމަސީތައް. ނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިލޭރިއާއިން ފިޔާ އަދި ހިރިމަދޫ ފަދަ ރަށްރަށުގައި އެމްބިއުލާންސްގެ ދޮރުތަކެއް މިއަދު ވެސް ބަޔަކަށް ކޮށްދެވޭނެ ވަސީލަތެއް ބޭނުންވޭ. އަޅުގަނޑުމެން އަންނަ އަހަރު އުސްކަން ވެސް ބައްލަވާ ދިވެހިރައްޔިތުން ބޭނުންވާނީ. އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ މި ފުރުޞަތުގައި ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވޭ. އާދެ! އަޅުގަނޑުމެން ރައްޔިތުންނަށް، އަޅުގަނޑުމެން ރައްޔިތުންގެ ދުވަހުގެ ސާރާމާއި އަޅުގަނޑުމެންގެ ދިރިއުޅުމާއި އަޅުގަނޑުމެންގެ ދާއިރާގެ ހަމަ މި ކޮންމެ ރަށެއްގައި ބޭފުޅުން މަސައްކަތްކޮށް އުޅުއްވާ. ބޭސްފަރުވާ އަޅުގަނޑުމެން ދެކެނީ ބޭނުންވާ ތަނަވަސްކަން. ހަމައެއާއެކު ފެން، ނަރުދަމާ ފެން ވެސް ފެން ވެސް، އަދި ހިރިމަރަދޫގައި ވެސް ރައްޔިތުންނަށް ބޭނުންވާ ބޮޑު ވަޒީފާތަކާއި މަސައްކަތްތައް އެބައޮތް. އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ ގަސްބިނާ ގެންގުޅުމަށް ސަރުކާރުން މި ބަޖެޓުން ހިމަނައިދީފައިވާ އެމްބިއުލާންސް މަސައްކަތުގެ އަޅުގަނޑުމެންގެ ސަރުކާރުން، މި ސަރުކާރުން ފުރިހަމަ ވަސީލަތްތަކުގެ އެހީގައި މި ދާއިރާގެ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހަމަ ރައްޔިތުންގެ ހިތްހަމަޖެހުން ލިބިގެންދާނެ ކަމަށް. އާދެ، މި ބަޖެޓަކީ ހަމަ ތަރައްޤީއާ ގުޅިފައިވާ ބަޖެޓެއް، އަޅުގަނޑުމެން ދެކެނީ ހަމަ މި ދާއިރާގެ ފަހިކަމާއި ޚިދުމަތްތަކުގެ ވާހަކަ ދެކެވުނީ ސަރުކާރުން ދަށުން، އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރު އަދާކުރަން. އަޅުގަނޑުމެން އެ ވާހަކަ މި ދާއިރާގެ ހަމަ އަސާސީ ކަންތައް. އަޅުގަނޑުމެންގެ އުމްމީދަކީ ރައްޔިތުންގެ އާބާދީ ބޮޑުކޮށް އަންނަނީ ބޮޑު ބަޔަކު. އާދެ، ކިޔަވާ އާބާދީގެ ބޮޑުކޮށް އަންނަ ބޭނުންވާ ރަށެއްގައި މި ބޭނުން ވަރަށް ބޮޑު. އެހެންނަމަވެސް، މިހާރު ރައްޔިތުންގެ އެއް ތަރައްޤީގެ ބަޖެޓުން ދެކެނީ ފަހިވެގެން ދިޔައީ. ހަމަ ދެކެވޭ މިއަދަށް ސިޔާސީ ހަމަ ދެކެވޭ ނަމަވެސް، ހަމަ ދެކެވޭ އަނެއް ބައިގެ ވަނީ. އަޅުގަނޑު ވާހަކަ ދަންނަވާލަން. ހަމަ އެފަދަ ސަރުކާރުގެ ހިމެނިފައި ހުރި ޚިދުމަތްތަކާއި ކުރިއަށް ގެންދާ މަސައްކަތްތަކުގައި ރިސޯޓުން ނަފާއެއް ލިބޭ ކަމަށް އަޅުގަނޑުމެންގެ ފެހިރަށް، އަޅުގަނޑުމެންގެ ބިރުސަހަރާއި އަދި ބޭނުންތެރިކަން އަދި ކާބޯތަކެތީގެ ފިހާރަ، ހިރިމަރަދޫ ފަހިކަމުގެ ތަރައްޤީގެ މަޝްރޫޢު ދިއުމަށް ބޭނުން ފެށިގެން ކޮންމެ ރަށެއްގެ އާބާދީ ތަނަވަސްކުރަން. މިގޮތުން، ހަމައެއާއެކު އަޅުގަނޑުމެން ފުރިހަމަ، ދެން އިން ފުރިހަމަ، މިހެންގޮސް ހިރިހެ ބަޖެޓަށް ދެކެނީ ހަމަ އަޅުގަނޑުމެން މި ދާއިރާގައި ބައިވެރިވާނެ ދަތުރުކުރުމުގައި ބަލިޖެހި ދަތުރުކުރުމުގެ ފުރުޞަތުދީފައިވާ ފަރާތްތަކުން. ދަތުރުކުރުމުގެ

ހާމަކުރަމުން. އަދި އެ ފަރާތްތަކަށް ވަރަށް ބޮޑަށް އުއްމީދުކުރާ އަޅުގަނޑުމެންގެ އަތޮޅުގައި ފަތުރުވެރިކަމުގެ ރިސޯޓެއް ފައިދާވެގެން އައިސް އަނބިދަރިންނާ ވީހާވެސް ގާތުން ވަޤުތު އަރާމުކުރުމަށް ދުވަހަކަށް. މި ސަރުކާރުގެ އަމާޒެއްގެ ގޮތުގައި ފާހަގަކުރެވިގެން މި ދަނޑި މި އިންތިޒާރަށް ނިމުމެއް ގެނެސްދިނުމަށް. [illegible] އެމް.ޓީ.ޕީ.ބީން މިހާރުވެސް ވަރަށް؛ އަޅުގަނޑު މިދިޔަ ހަފްތާގައި [illegible] [illegible] [illegible] ދޮޅުބާރަގައި އެ ބައްދަލުވުން މުހިއްމު ފިލާވަޅުތަކެއް އަޅުއްވަމުން ގެންދަވަން މަސައްކަތްކުރައްވާ ވާހަކަ. އެއާއެއްކޮށް ޓޫރިޒަމް މިނިސްޓްރީން މިހާރުވެސް ވަނީ އިޢުލާނުކުރައްވާފައި ރަށްތަކުގެ ތެރޭގައި ހުރި. [illegible] [illegible] ރަށެއް އިޢުލާނުކުރައްވާފައިވާ. ނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެންގެ ރައްޔިތުންގެ އެންމެ ބޮޑު ކަންބޮޑުވުމަކީ މި [illegible] ދިގު މާޒީއެއް މިގޮތަށް ރަށްތަކާއި އިޖާރާދޫކުރި، މިގޮތަށް ރަށްތަކެއް ފަރާތްތަކަކަށް ދޫކުރި، އެކަކަށް [illegible] ނަހަޅައި، ޢަމަލީ މަސައްކަތް [illegible] ބަސް ނުދީ އަދި [illegible] [illegible] ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އަތޮޅުގައި ރިސޯޓެއް ހުޅުވިގެންދާނެކަމުގެ އުއްމީދު އެ ފަރާތްތަކުގެ [illegible]، އަޅުގަނޑުމެންގެ [illegible]. ނަމަވެސް، އަޅުގަނޑު ހަމަ މި ފުރުސަތުގައި މި ދާއިރާގައި އަޅުގަނޑު ހަމަ އިޢުތިރާފުކުރަން، [illegible] [illegible] ސަރުކާރުން ކުރައްވަމުންގެންދަވާ މަސައްކަތަކީ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑުމެންގެ [illegible] [illegible] މި އުއްމީދު، މި [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] ސަރުކާރުން [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] މި ސަރުކާރުގެ މަސައްކަތަކީ ކާމިޔާބުވެގެންދާ [illegible] އަޅުގަނޑުމެން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސަރުކާރުގެ ސިޔާސަތު އެކުލެވިފައި މި ވަނީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ރައްޔިތުންގެ [illegible] ވީހާވެސް ބޮޑުކޮށް [illegible] [illegible]، ރައްޔިތުން، ރައްޔިތުންނާ ވީހާވެސް ކައިރިން ޚިދުމަތްތެރިވުމުގެ އުސޫލު. [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑު [illegible] [illegible] [illegible] ގޮތުގައި [illegible] [illegible]، އަޅުގަނޑުމެން ސަރުކާރުގެ މަސައްކަތްތަކުގެ [illegible] މި [illegible] ވަރަށް [illegible]. [illegible] [illegible] 5 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ވަރަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ވައްކަވަން ހާސިލެއް ނުކުރެވޭނެ. ނަމަވެސް، މި ސަރުކާރުން މިހާރުވެސް ވަނީ ދެ އަހަރާއި ބައި ގަބޫލުކުރައްވާފަ. ދުއަހަރާއި ބައިގެ ތެރޭގައި ރާއްޖޭގައި އެތައް ސަރުކާރު ބޭސްފިހާރަތައް ހުޅުއްވައި، އަދި އެތައް ރަށުތަކުގައި އިބްތިދާއީ ޢޮސްލުވައިދެއްވައި، އަދި އުމްރާނީ ގޮތުން އެތައް ރަށްރަށުގެ ތަރައްޤީގެ ބަސްދަރު ފާރަވާނުއްވިކަމުގައި ވިދާޅުވެ، ޖުނާއި ސަރުދާރުގެ ހަރަކާތްތެރިކަމުގައި ވިޔަސް އަމަލުކުރަން މި ވަނީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފުރިހަމަކުރައްވާފަ. އަޅުގަނޑު ދަންނަވަން މި އުޅޭ ވާހަކައަކީ މިކަންކަމުގެ ނަތީޖާއަކަށް ފެށިން މި އަންނަނި ރަނގަޅުކަމުގެ ވިސްނުން ކަނޑައަޅުއްވާ ސިފައިގައި ރައްޔިތުންނަށް ބާއްވާ ދިރުވާ ފުރުސަތު ކުރިއަށް ގެނދިޔުމުގައި ރައްޔިތުންނާއި ރައްޔިތުންގެ ވިސްނުން ރައްޔިތުންގެ ފިކުރު ދިނުމަށް އެބަދަހިވާތާ އަމިއްލަ ގޮތުން ބަދަލުވެގެން ދިޔުމެވެ. އަޅުގަނޑުމެންގެ ރައްޔިތުންގެ ފިކުރު ފާހަގަކޮށް ސަރުކާރަށް ހުށަހަޅައިދެއްވުމަށް އެދެމުގެ ފެށުމެކޭ ބަޔަކު ރައްޔިތުން ފުރުސަތަކަށް ދެމެހެއްޓުމުގެ ތަރަހަކުން ވަސީލަތް ހޯދުމުގެ ވާހަކަ އަންނަނިވިޔެ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިއަދު ރައްޔިތުންގެ ފިކުރު ދިނުމަށް ރާއްޖޭގައި މިހާރު ކުރިމަގުވައި ހުރި އިޤުތިޞާދީ ހާލަތު ރަނގަޅުވެ ދިޔައީ، އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު ރައްޔިތުން ބޭނުންވާ ފިކުރު ފަރާތްތަކުން ބަލަމުން، އަޅުގަނޑުމެން ދިރިއުޅުން ޢާއްމުކޮށް ތަރައްޤީ ކުރަން ކޮށްދިނުމުގެ ބަދަލުތަކެއް އަންނާނެކަމެވެ. އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު ކުރަން އުޅޭ ފެށުމުގެ ރަނގަޅު ކަމަކީ ސިޔާސީ ފިކުރުތަކުގެ ޝަރުޢީ މަސްއޫލިއްޔަތު އަދާކުރުމުގެ ދޮރު ހުޅުވިފައިވާތީ ރައްޔިތުންގެ ފިކުރު ހިމެނޭ އަހަރުތަކެއް ކުރިއަށް ގެނދިއުމަށް ހުރި އިމްތިޔާޒެވެ. އެއީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ރައްޔިތުންގެ ޙައްޤު ފޯރުކޮށްދޭ ގޮތަކަށް ސަރުކާރުން ކުރިއަށް ގެންދާ ސިޔާސަތެވެ. ސަރުކާރުން، އެކަމާ ރައްޔިތުން ހުރި ގޮތް ބަދަލު ސަރުކާރު އެކަމާ ރައްޔިތުން ވާނުވާ ކަލިފުތަކެއް ނަގާކަށް އުޅޭކަށް އަޅުގަނޑުމެން ދެކެނީ ސަރުކާރަކުން. އެކަމާ ގުޅޭ ގޮތުން ކުރިއަށް ރައްޔިތުން ސަރުކާރަށް ދިން ހުއްދައަކީ އެއްވެސް ގޮތެއް ނޫން ކަމަށް! އާދެ ރައްޔިތުން، ސަރުކާރުން މި ހުރިހާ ކަމެއް ކުރައްވަނީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ރައްޔިތުންގެ އިސްލާހު ފަދަ އަޅުގަނޑުމެންގެ ދިރިއުޅުން ރައްޔިތުން ފުރިހަމަ ކަމާއި ހަމައަށް ގެނައުމަށް ސިޔާސަތުތަކެއް އެކުލަވާލައްވައިގެން ހިންގަވަމުން ގެންދެވި، އަދި ތަރައްޤީގެ ފުރުސަތު ފަހިކުރުމަށް ސަރުކާރުން ހުރިހާ ކަމެއް ކުރައްވާއިރު، އަޅުގަނޑުމެން ވަނީ މިކަމާ ދޭތެރޭ ސަރުކާރާ ޝުކުރުވެރިވާއިރު ހިތްވަރުދެމުން ރައްޔިތުން ދުރު ކުރަނީ. އަދި މި އަހަރު ތަޢުލީމީ ހުރިހާ ރަށެއްގައި ކިޔަވާ ދަރިވަރުން މިއަދު ޤާނޫނުއަސާސީގެ ހަގީގީ މަޤްޞަދު ފެނިގެން ދިޔައީ ޢަމަލީ ގޮތުން ރައްޔިތުން ހައިރާނުވެ ހިތްޖެހިފައިވާ ތަރައްޤީގެ ކޮޅަށް ހިނގަމުން ދާއިރު ދިރުވައިދިނުމަށް ދަރަނި ކަނޑައި ބިދޭސީ ޤައުމުތަކުގެ އެހީ އެކުލަވާލައިގެންނެވެ. އާދެ ރައްޔިތުން، އަޅުގަނޑު ދަންނަވަމުން ޝާމިލުވި ފުރުސަތު ފަހިކޮށްދީ، މި ތަޢުލީމު އަޅުގަނޑުމެންގެ އުމީދީ ތަޢުލީމާ. އަޅުގަނޑުމެން ގެންދަނީ ބަދަލުގެ ދޮރުތައް ތަނަވަސްކޮށް ކަމުގައި ޝުކުރުވެރިވާ ފަރާތާ، އަޅުގަނޑުމެން ތަރައްޤީވާ ތަޢުލީމު ދޭ ދަރިވަރުން ހިތްހަމަޖެހިގެން އެބަ ދެކިދޭ. އަޅުގަނޑުމެން

އެއްގޮތަކަށް ވެސް [illegible]، އަޅުގަނޑުމެންގެ ރަށްރަށުގައި އުޅުމަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ ކުލާސްރޫމުތައް ނޫނިއްޔާ އަޅުގަނޑުމެން ރަށްރަށުގައި އުޅުމަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ ސްކޫލެއް މަދުރަސާގެ ވާހަކަ، އެކަން ނުނިމި އޮތުމަކީ. އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުންވަނީ، ބަޖެޓުގައި [illegible] ޖެހިފައި އޮންނަ [illegible] ނިމިގެންދާއިރު އެ މަސައްކަތް ފުރިހަމަ ކުރަން ހަމަ ދަތިކަން. އާދެ! މިހާރު އަޅުގަނޑުގެ ވާހަކަ ނިންމާލުމުގައި [illegible] އެއްކޮށް އަޅުގަނޑު [illegible]، އަޅުގަނޑު ވާހަކަ ނިންމާލުމުގެ ކުރިން އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާގައި [illegible] އަދި [illegible] މަސައްކަތްތައް [illegible] އަޅުގަނޑު ބޭނުންވާ [illegible] އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާގެ [illegible] މި [illegible] ބަޖެޓު [illegible] ރަނގަޅަށް ދިރާސާކުރެވިފައިވާތީ [illegible]. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑުމެން ހުސްވަގުތުކޮޅަކަށް މެދުކަނޑައިލާނަން [illegible]. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ހުސްވަގުތުކޮޅު [illegible]. އަޅުގަނޑު ދެން މަޖިލީހުގެ ޖަލްސާ އަލުން ކުރިއަށްދާނީ 3:35ގައި.

[ހުސްވަގުތުކޮޅު: 15:06 އިން 15:34 އަށް]

(ރިޔާސަތުގައި އިންނެވީ؛ މަޖިލީހުގެ ނައިބު ރައީސް މޫސާމަނިކު)

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ބިސްމިﷲ الرحمن الرحيم. ހުސްވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު މަޖިލީހުގެ ޖަލްސާ އަނބުރާ ކުރިއަށްގެންދަން މި ފަށަނީ. އަޅުގަނޑުމެން ބަހުސްކުރަމުން މި ގެންދަނީ 2017 ވަނަ އަހަރަށް ދަޢުލަތާ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓް. މި ދަންފަޅިގައި ފުރަތަމަ ފުރުސަތު އަޅުގަނޑު މި އަރުވަނީ ވިލިނގިލީ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ސައުދު ހުސައިނަށް.

ވިލިނގިލީ ދާއިރާގެ މެންބަރު ސައުދު ހުސައިން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ބިސްމިﷲ الرحمن الرحيم. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިއަދު ފުރިގެން މި ދާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ދައުލަތުގެ 2017 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓް ބަހުސްގައި އަޅުގަނޑު ވެސް އެންމެ ފުރަތަމަ [illegible] ދާއިރާގެ ޕީ.އެސް.އައި.ޕީ ޕްރޮޖެކްޓުތަކަށް [illegible]. އެގޮތުން އަޅުގަނޑު ޝުކުރުދަންނަވަން ބޭނުން، މި އަހަރުގެ ބަޖެޓު [illegible] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ތަރައްޤީގެ؛ އެހެނިހެން އަހަރުތަކަކާ ވެސް އެއްގޮތަކަށް ސަރުކާރުން ވަރަށް ބޮޑު އިސްކަންދީ އަތޮޅުތެރޭގެ ތަރައްޤީއަށް ދެއްވާފައި އޮތްކަން. އެގޮތުން، ވިލިނގިލީގައި ބަނދަރު ހެދުމުގެ މަޝްރޫޢު، އަދި ވިލިނގިލީގެ ނަރުދަމާ [illegible] މަޝްރޫޢު މި އަހަރު

ބަޖެޓުގައި ހިމެނިފައިވާކަން ފާހަގަކުރަން. އެހެންނަމަވެސް، މީގެ އަހަރުތަކެއް ކުރިން ބަޖެޓުގައި ހިމެނި، މަސައްކަތްތަކެއް ކުރެވި، ޖެޓައިންކުރެވިގެންދިޔަ ބައެއް މަސައްކަތްތަކެއް ނުނިމި އޮތްކަން ވެސް ފާހަގަކުރަން. ހާއްސަކޮށް، ފާއިތުވެދިޔަ 2 އަހަރުދުވަސް ތެރޭގައި ވިލިނގިލީގެ ރައްޔިތުން ބޭނުންވާ، ވިލިނގިލީގެ ރައްޔިތުން ސަރުކާރަށް ހުށަހަޅުއްވާފައި އޮތް ގިނަ މަޝްރޫޢުތަކެއް ފާއިތުވި ދެ އަހަރުދުވަސް ތެރޭގައި ހިނގަމުންދާކަން ވެސް އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން. އެގޮތުން، ކަރަންޓު ނިޒާމު ތަރައްޤީކުރުމުގެ މަސައްކަތާއި، ބަނދަރު ފުޅާކުރުމުގެ މަސައްކަތް ވެސް ހަމަ އެ ޕްރޮޖެކްޓުގެ މަސައްކަތާއި ވެސް ވަރަށް ބޮޑު ސްޕީޑެއްގައި ކުރިއަށް އެބަދޭ. ހަމައެއާއެކުގައި ސްކޫލުގެ ޖާގައިގެ ދަތިކަން ހައްލުކުރުމަށްޓަކައި ބިނާކުރުމުގެ މަސައްކަތުގެ ތެރޭގައި 12 ކްލާސްރޫމް ތަރައްޤީކުރުމުގެ މަސައްކަތް ފެށިފައި، ކްލާސްރޫމްތަކުގެ މަސައްކަތް އެކަށީގެންވާ މިންވަރަކަށް ނުދެވި، އެ ޕްރޮޖެކްޓް ވެސް މިހާރު ކޮންމެވެސް ވަރަކަށް ހުއްޓިފަ. އެހެންނަމަވެސް، މި އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި 12 ކްލާސްރޫމް ތަރައްޤީކުރުމުގެ މަޝްރޫޢު ހަމަ ހިމެނިފައިވާކަން ފާހަގަކުރަން. މި މަޝްރޫޢު ނިމުމުން ވިލިނގިލީގެ ސްކޫލަށް ބޭނުންވާ ކުޑަ ޖާގައިގެ ދަތިކަމަށް ވަރަށް ބޮޑު ބަދަލުތަކެއް ގެނެސްދޭނެކަން ފާހަގަކުރަން. ހަމައެއާއެކުގައި ފާހަގަކޮށްލަން، ވިލިނގިލީގެ މަގުތަކުގެ މަސައްކަތް ވަރަށް ބޮޑު ސްޕީޑެއްގައި ކުރިއަށް ނުދާކަން. އަދި މި އަހަރު ބަޖެޓުގައި ވެސް އެ މަޝްރޫޢުގެ ބާކީ ބައި ހިމެނިފައިވާކަން ފާހަގަކުރަން. ހަމައެއާއެކުގައި ވިލިނގިލީގެ ބަނދަރު ހެދުމުގެ މަޝްރޫޢު ވެސް މި އަހަރު ބަޖެޓުގައި ވެސް ހިމެނި، މިހާރު ބަނދަރު ހެދުމުގެ މަޝްރޫޢުގެ ބަދަލުގައި މަސައްކަތް ފެށިފައި ބަލައި އަދާކުރަމުންދާކަން ފާހަގަކުރަން. އެގޮތުން، އެމް.ޓީ.ސީ.ސީ އާ މަސައްކަތް ހަވާލުކުރެވި ބަނދަރު ފުރިހަމަ މިހާރު ވަނީ ފިނިޝިންގއަށް ގެނެސް، އަދި އިތުރު ފިނިޝިންގ މަސައްކަތް ކުރަމުންދާކަން. ހަމައެއާއެކުގައި އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން، އެހެނިހެން ރަށްރަށުގައި ވެސް ހަމަ ސަރުކާރުން އެކިއެކި އިދާރާ ތަރައްޤީކުރުމުގެ ބިން ދޫކޮށް ދަނީ، ބިނާކުރުމުގެ މަސައްކަތްތަކުގެ ތެރޭގައި ވަރަށް ކުރިއަށް ދެވިފައި އޮތް، މިސާލަކަށް ހުޅުމާލޭ ބައެއް ސަރަހައްދު، ކުރިއެރުވުމުގެ ވަސީލަތްތަކާއި ވިލިނގިލީގެ ސްކޫލް ކޮމްޕްލެކްސް، ސްކޫލް އާއި ބަންޑާރަ ހިމެނިފައިވާކަން ފާހަގަކުރަން. މިއީ ވިލިނގިލީގެ ޖަމާޢަތަށް ކުރިއަށްއޮތް ހަމަ މާ ބޮޑު ފަސޭހައެއް މި ބިނާކުރާ ސްޕޯޓްސް ކޮމްޕްލެކްސްގެ އިންޖީނިއަރިންގ ވަރަށް ގިނަ ދުވަސް ފޮނުވި. ހަމައެއާއެކުގައި އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭސްފަރާތް ޤާއިމުކުރުމުގެ މަސައްކަތް ވިލިނގިލީގައި ވެސް ބޭސްފަރާތް ޤާއިމުކުރުމަށް ނިޔަތް، އެސް.ޓީ.އޯގެ އާސަންދައިގެ ދެކުނު ބޭސް ހިމެނިދާ ތަރުތީބުން ހިމެނިފައިވާކަން މި ފުރުޞަތުގައި ފާހަގަކޮށްލަން. ހަމައެއާއެކުގައި ކޮމިއުނިޓީ ބޭސްފަރާތް، ކޮރިޑޯރުގެ ވެސް ހަމަ އެސް.ޓީ.އޯގެ ބޭސްފަރާތް ޤާއިމުކުރުމަށް، އާސަންދަޔާއި ބޭސް ދެއްކުމަށް ބަދަލުކުރުމުގެ މަސައްކަތް ފާހަގަކުރަން. މި ބޭސްފަރާތަކީ ވަރަށް ގިނަ ބޭނުންތަކަށް މި ޕޮލިކްލިނިކުގައި ފާހަގަކުރަން. ހަމައެއާއެކުގައި ކޮމިއުނިޓީގެ ޖަމާޢަތުގެ ބޭނުންތަކަށް ވަކި ވަސީލަތެއް ކުރިއަށް ޤާއިމުކުރުމަށް. އަދި

އެއާއެކީގައި ފުޓްސަލް ދަނޑު ތަރައްޤީކޮށް މިހާރު ނިމުމަކާ ގާތްވެފައިވާކަން ވެސް މި ފުރުޞަތުގައި ފާހަގަކުރަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ކޮލަމާފުށްޓަށް ވެސް ގއ. އަތޮޅުގައި އެއަރޕޯޓް ވަކިން އޮންނަ ރަށަކަށް ވީމާ، ސަރުކާރުން އެ ރަށުގެ ތަރައްޤީއަށް، އެ ރަށުގެ އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރުގެ ތަރައްޤީއަށް ވަރަށް ބޮޑު އިސްކަމެއް ދެއްވާފައިވާކަން މި ފުރުޞަތުގައި ފާހަގަކުރަން. ކޮލަމާފުށީގެ ރައްޔިތުންނަށް އެންމެ ބޭނުންތެރިކަމަކީ އެއް މަސްވެރިކަމުގެ ބޭނުން، އެ ރަށުގެ ރައްޔިތުން އެންމެ ބޭނުން އެދިވަޑައިގަންނަވާ ކަމަކީ ވެސް ފެނާއި ނަރުދަމާގެ ނިޒާމު ގާއިމުކުރުވައިދިނުން. އިސްލާމިކް ރައީސްގެ ހާލު ސަރުކާރުން ދެއްވާ އަހަރެމެންގެ ބަޖެޓުން މި އަހަރު އެ މަޝްރޫޢުގެ އަދިވެސް މަސައްކަތް ފެށިގެން މިހާރު ކުރިއަށްދާކަން ފާހަގަކުރަން. އެގޮތުން، އެ ރަށުގެ ފެނާއި ނަރުދަމާގެ ހަމަ މަސައްކަތް، ފުރާނަފޮށި މަސައްކަތުގެ ފުރި، ނަރުދަމާގެ މަސައްކަތްތަކުން މިހާރު އިއްތިފާގުކުރެވި، އަދި ބޭނުންވާ ހުރިހާ ސާމާނެއް އެ ރަށަށް ވަނީ ގެނެސްފައެވެ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ކޮލަމާފުށީގެ ފެނާއި ނަރުދަމާ ގާއިމުކުރުމުގެ ހުރުމުން އަތޮޅުގައި ފެނާއި ނަރުދަމާ ގާއިމުކުރުމުގެ ދެވަނަ ރަށުގެ ކޮންމެ އެ ރަށު ހިނގާ ވަޒީފާ މި ގެނައުމުގެ ވައްތަރަކަށް އެކަމަށް ބޭއްވި މިއަދުގެ ސަރުކާރަށް ވަރަށް ބޮޑު ޝުކުރު ދަންނަވަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ކޮލަމާފުށީގެ ސްކޫލް ހާލަތު ތަންނަގައި ދުވަހުން ބައިގެ ކޮލަމާފުށީގެ ސްކޫލް ދަނޑުގެ 3 ފަހަރެއްގެ މަތިން ތަރައްޤީކޮށް، މިހާރު ވެސް އެ ރަށުގެ ރައްޔިތުން އެދޭ ފެންވަރަށް ތަރައްޤީ ނުވެ އެ ރަށުގެ ސްކޫލް ދަނޑުގެ އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރު ތަރައްޤީކުރުމަށް، އެ ތަނުގެ ބޮޑުދަނޑު އެކްސްޕޯޓް ވަސީލަތްތަކެއް ޤާއިމުކުރުމަށް، އިތުރަށް ބޮޑެތި ވަރަށް ބޮޑު ކުރިއެރުމެއް ގެނެސް. ހަމައެއާއެކީގައި މި ފުރުޞަތުގައި ފާހަގަކޮށްލަން، ކޮލަމާފުށީގެ މަސްވެރިން އެންމެ ބޭނުންވާ އެއް ކަމަކީ އެ ރަށުގައި އައިސްޕްލާންޓެއް ގާއިމުކޮށްދިނުން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މި އަހަރު އެ ރަށުގައި އައިސްޕްލާންޓް ގާއިމުކުރުމުގެ މިހާރު ނިންމާފައި ބިޑިންގެ މަރުޙަލާގައި މިހާރު ކުރިއަށް އެ ގެންދަނީ. އެހެންވީމާ، ރަށުގެ ތަރައްޤީއަށް، ދާއިރާގެ ތަރައްޤީއަށް ބަޖެޓު ހަމަ ތަރުތީބުން ވެސް މިއަދުގެ ސަރުކާރުން ވިސްނަވާފައި ދާއިރާ ތަރައްޤީކުރުމަށް ބަޖެޓު ނަގާފައި މަސައްކަތްތަކެއް ކުރިއަށްގެންދިއުމަށް ސަރުކާރުން. ހަމައެއާއެކީގައި އެ ދާއިރާގައި ފާހަގަކޮށްލެވޭ ކޮލަމާފުށީގެ ބަނދަރުގެ މަސްދޯނި 2 އަހަރު ކުރިން ވެސް ބަޖެޓުގައި ހިމެނި މަސައްކަތްތައް ކުރިއަށް ނުގެންދެވުނު މަޝްރޫޢެއް. މިހާރު އެ ބަނދަރުގެ މަސައްކަތް ފަށައިގަނެ އި.އަ.އި.އެ ދެކުނުގެ މަސައްކަތަށް ވަނީ އިއުލާނުކޮށްފައި. އަދި ގެވިންގާން ހިސާބުގައި ވަނީ. އެހެންނަމަވެސް މި އަހަރު ބަޖެޓު އަރައިރު އެ މަޝްރޫޢު ބަޖެޓުގައި ނުހިމެނި އޮތުމަކީ އެ ރަށުގެ ރައްޔިތުން ވަރަށް ބޮޑަށް ކަންބޮޑުވާ ކަމެއް. އަދިވެސް އުއްމީދުކުރަން ބަޖެޓު ނިމިގެންދާއިރު މި މަޝްރޫޢު ހަމަ ކުރިއާ ވެސް އެއްގޮތަށް މިއަންނަ އަހަރު ބަޖެޓުގައި ފުރާ ކުރިން މި ބަޖެޓުގެ ބަޖެޓުގައި ހިމެނުނުކަމަށް. ހަމައެއާއެކީގައި ވިދިވިދިގެން ރަސްމީ ޕްރޮޖެކްޓުގެ އެކްސްޓެންޝަން އިމާރާތް ރަހަ ހަރުގަނޑު ވެސް އިހުމާލުވެފައި މަސައްކަތް ކުރަން ކޮށްދެން ހިސާބުތަކެއް މަޝްރޫޢު ވަނީ މި އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި ނުހިމެނި އޮތުމަކީ އެރަށުގެ ވިދިވިދިގެން ކުރިއަށްގެންދާ ވަރަށް ބޮޑު ކަންބޮޑުވާ ކަމެއްގެ ގޮތުގައި ވަރަށް ބޮޑަށް މި ފުރުޞަތުގައި ފާހަގަކޮށްލަން. އެހެންކަމުން، އަދިވެސް އެދެނީ ބަޖެޓު

ނިމިގެންދާއިރު މި ޕްރޮގްރާމު ވެސް އޭގެތެރޭގައި ހިމެނިގެންދިޔުން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޕީ.އެސް.އައި.ޕީ ޕްރޮގްރާމުގެ ތެރޭގައި ވިލިނގިލީގެ ރައްޔިތުން ބޭނުންވާ ގިނަ ކަންތައްތައް މި ބަޖެޓުގައި ހިމެނިފައިވާކަން މި ފުރުޞަތުގައި ފާހަގަކުރަން. އަޅުގަނޑު މި ފުރުޞަތުގައި ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވޭ، ޕީ.އެސް.އައި.ޕީގެ ޕްރޮގްރާމު ނިމުމާ ހަމައަށް؛ އިތުރަށް ބަޖެޓް ބަލާއިރު 2017 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓަކީ ރައްޔިތުންގެ ބަޖެޓެއްކަން މި ފުރުޞަތުގައި ފާހަގަކޮށްލަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާމްދަނީ އިތުރުކުރުމަށް ހާއްސަ މަސައްކަތްތަކެއް މި ބަޖެޓުގައި އެބަ ކުރެއްވޭ. ހަމައެއާއެކުގައި ސަރުކާރުގެ ވިސްނުމުގައި، ދުރާލާ ވިސްނުމުގައި ބަޖެޓުގެ ހަރަދު ކުޑަކުރުމަށް ޚާއްޞަ ވަރަށް ބޮޑަށް ބާރުއަޅުއްވާފައި އެވޭކަން ފާހަގަކުރަން. އެގޮތުން، ސަރުކާރުގެ އިސްރާފު ކުޑަކުރުމަށް ޚާއްޞަ ވަރަށް ބާރުގަދަ ސިޔާސަތުތަކެއް ރައީސް ޔާމީން މި ވަނީ އެކަށައަޅުއްވާފައި. ސަރުކާރުގެ އޮފީސްތަކުގެ ހިންގުމުގެ ހަރަދުތަކުގައި އެ އޮފީސްތަކުން ދޫކުރާ ޚިދުމަތްތަކުގެ ފެންވަރު ދަށްނުވާ ގޮތަށް ޤާއި ބާރުއަޅުއްވާފައި، އަދި އެ އިސްރާފުވާގޮތުގެ ބަޔަކަށް ހަރަދު ކުޑަކުރުމަށް މި ވަރަށް ބޮޑު ސަރުކާރުގެ ކަމުގައި ވަސްތުވައި އަކަންކަން ތަންދުރުސްތުކުރުމުން ފެނިފަ. އެހެންކަމުން، ތަންދުރުސްތުކުރަމުންދާ ހަރަދުތަކަށް މިވާ ކަންތައްތަކުގެ ސަބަބުން މިއަންނަ އަހަރު އެކަނިކަން ބޮޑުން ދިވި، މިއަންނަ އަހަރުގެ ދަރަނިތަކުގެ ބަޖެޓު ރިކަރަންޓް ހަރަދުގައި އޮތް ގޮތުން ހަރަދު ދޭތެރެވެސް ކަމުގައިވާ އަދަދު ވެސް ކަހަލަ ގަބޫލުކުރަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، 2017 ވަނަ އަހަރަށް ހުށަހެޅިފައިވާ 26.7 ބިލިއަން ރުފިޔާގެ ބަޖެޓަކީ ރައްޔިތުންގެ ބަޖެޓެއް އަޅުގަނޑު ދެކެނީ މި ބަޖެޓުގައި ހިމެނިފައިވާ އާމްދަނީ އިތުރުކުރުމަށް ހުށަހަޅާފައިވާ ކަންތައްތަކާ ބަލާއިރު، އާމްދަނީ އިތުރުކުރުމަށް ނަގާ ޓީ.ޖީ.އެސް.ޓީ ޕްރޮގްރާމްތަކުންނާއި ބިންވެރިކަމުގެ ހިންގާ ޕްރޮގްރާމްތަކުން 1 ބިލިއަން ރުފިޔާގެ އާމްދަނީ ނުލިބޭނެ ކަމަށް އެބައޮތް ވިސްނާފަ. ޑިވިޑެންޑް 2 ބިލިއަން ރުފިޔާ އިތުރުކުރުމުގެ ކަމަށް ހަރަކާތްތަކުގެ ތެރޭގައި އެބަ ވޭ. އަޅުގަނޑު ވެސް ކަންބޮޑުވަން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އެއަރޕޯޓުން ފުރާ ފަސިންޖަރުންގެ އަތުން ނަގާ ޓެކްސް ދިވެހިން އަތުން ނަގާކަން ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން. ދެން އެހެންވީމާ، އެކަމަށް ބަޖެޓް މަޖިލީހުގެ ކޮމިޓީގައި އަޅުގަނޑު ވެސް އިސްލާހީ ކޮމިޓީ މަޖިލީހުގައި އެކަމާ ބެހޭ ބިލާއި މަސައްކަތްތަކުގައި ދަރުމަވަނީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދިވެހިރާއްޖޭގައި 2017 ވަނަ އަހަރަށް ކަނޑައެޅިފައި އޮތް ބަޖެޓަކީ ދިވެހި މަސްވެރިކަމުގެ ސިނާއަތަށް އާ ދިރުމެއް ގެނެސްދޭނެ ބަޖެޓެއް. މިކަމުގައި އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުން. މަސްވެރިކަމަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ އެންމެ ބޮޑު ޖެނެރޭޓަރު މަސްވެރިން މަސްބާނުމުގައި ބޭނުންކުރާ އެން ހިފުމުގެ ދަތިކަމަކީ މީގެ ބަލާފައި ދެރަވަމުން ބަނޑުން ބޭނުމާ އާލާތްތަކުގެ ބަދަލުކުރުމުގައި ގާއިމުކުރުމަށް 45 މިލިއަން ރުފިޔާގެ ޕްރޮޖެކްޓެއް އެބައޮތް މިގައި ހިމެނޭ. އެންވެރިކަން އާލާތްތަކުގެ މަސްވެރިން ފަސާހަކަމާ އެބަޔާ އެން ބިޔަބޮޑު އިންޖީނު ހަމަޖެހިވަން ގޮސްދާނޭ އިތުރުކުރުމަށް އެ ކުރުވުން ވަރަށް ބާރުގަދަ މަސައްކަތެކެވެ. ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިޤްތިޞާދީ ހަރަކާތްތަކުގައި ކުރަމުންދާކަން، ދިރުމަށް މަސްވެރިންނަށް މަސްކަނޑުގައި ހުރި މި އެން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ބާރު ބަދަލު ވެއްދުމުގައި ވެސް ދިވެހިރާއްޖޭން ވަރަށް ބޮޑު ކުރިއެރުމެއް. މަސްވެރިކަމުގައި ސިނާއަތު ކުރިއަރުވަމުންދާކަން ފާހަގަކުރާ

ޕްލާންޓް ޤާއިމުކުރުމަށް ވެސް ވަނީ ބަޔާންކުރެވިފައެވެ. އެހެންވީމާ، މަހުގެ އުފެއްދުންތަކުން ބާކީވާ ބައިތައް ބޭނުންކޮށްގެން ފިޝްމީލް ޕްލާންޓް މެދުވެރިކޮށް އާދައިން އިތުރު އުފެއްދުންތަކާއި ގޮސް ކާނާއާ އަދި މި ހަކަތައިން ބޭނުންވާ، އެކަން ބޭނުންވާ ކަން ވެސް ފިޝްމީލް ޕްލާންޓް އުފެއްދުންތަކުން ޚަރަދުކުރަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޚާއްޞަ އަހައްމިއްޔަތު މަސްވެރިކަމަށް މިއަދު ސަރުކާރުން ދެއްވަމުންގެންދާކަމުގެ އަސާސީ އެއް ސަބަބަކީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިޤްތިޞާދު ކަންކަމުގައި އައިސްޕްލާންޓް ޤާއިމުކުރުމުގެ މަސައްކަތް ވަރަށް ބޮޑު ސިޔާސީގައި ކުރިއަށް އޮތީ. އެއްގަމުގައި އަޅުގަނޑު ހަނދާންކޮށްދެން، ކުރީގެ ވަޒީރު ދުނިޔޭގެ ގޮތަށް އައިސްޕްލާންޓް ހިންގުމުގެ އެ ނިމުނީ. ދައުލަތުގައި އައިސްޕްލާންޓް ހަދަވާފައެވެ. ހުވަދު އަތޮޅު އެކި ރަށްރަށުގައި އައިސްޕްލާންޓް މި ވަނީ ހަދަވާފައެވެ. ހިމަންދޫގައި ވެސް އައިސްޕްލާންޓް ހަދައިދިނުމުގެ މަސައްކަތް އޮތް. ގުޅިގެން ހުރި އުތުރުގެ ރަށްރަށުގައި ވެސް އައިސްޕްލާންޓްތައް މި ވަނީ ހަދައިދެއްވާ. ހަމައެއާއެކު މަސައްކަތްކުރުމަށް މަސްވެރިން މަސް ބާނުމަށް ނުވަތަ މަސް ދަތުރުގައި އެންމެ ބޮޑު ޚަރަދަކީ ކުރެވެނީ ތެލަށް ކުރާ ޚަރަދު ކަމަށް ވީމާ ސަރުކާރުން މިއަދު މި ވަނީ އެސް.ޓީ.އޯ މެދުވެރިކޮށްގެން މަސްވެރިންނަށް ފަހި އަގެއްގައި ތެލުގެ އިންތިޒާމު ހަމަޖެހިފައި. މިހާރު ޑީޒަލް ގޮތަކަށް ހަމަޖައްސަވައިދެއްވާފައި. މިއީ 14 ރުފިޔާއަށް، 15 ރުފިޔާގެ އަގުގައި ހުރި ތެޔޮ މިއަދު މި ވަނީ 8 ރުފިޔާއަށް ދަށްކުރައްވާފައި. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ސަރުކާރުން ގެއްލުމެއް ހިއްސާކުރަމުން ވަރަށް ބޮޑު އަދަދުތަކެއް އުފުލަމުން އެސް.ޓީ.އޯގެ މެދުން ވަޒީރުން ވަރަށް ބޮޑު އަދަދުތަކެއް މިއަދު މި ވަނީ ސަރުކާރުން މަސްވެރިންނަށްބަހާ ފަރާތުން ދެއްވާފައި. އެހެންކަމުން، ދޯނި މަސްވެރިންނަށް މިއަދު ސަރުކާރުން ފިކްސްޑް ދޫކުރުމަށްފަހު ބަޖެޓު ކުންފުނިތަކުން ވަނީ ނިމުޖެހިފައި ވެގެން މި ދަށަށް ގެއްލުމުދާ ނުދޭ މިކަމުގެ ގިނައީ މި އަހަރުގެ މަސްވެރިންނަށް ވަރަށް ބޮޑަށް ހަމަ ނުހަމަ ހަރަދުގައިގެން ދިޔަ. މަސްވެރިންނަށް މި ގެނެސްދެވުނު އިންޝުއަރެންސް މުޑަރަ މަސްވެރިން މަގަން ނުލިބޭ މިނިމަން މަސައްކަތް އިތުރު، އަދި އެފަދަ ދުނިޔޭގެ އިތުރު، އަދި އުފެއްދުމުގެ މި ވަނީ އިތުރުކޮށްފި. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މަސްވެރިކަމުގެ ސްކީމް މަތީގެ ސްކީމަށް އިންތިޒާމު އަދި އަހަރުމުއްދަތުން އެފަދަ މި ފިޝަރީސްގައި ވަރަށް ބޮޑަށް ހަސް ބޮޑަށް ހަމައެކަނި ދުނިޔެއަށް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަދި ހަމަޖައްސަދެއްވާ އަހަރުގައި ގެއްލުމެއް އިމްރާރާކޮށް ހޯދަން މިއަދު އާދައިގެ މަސްވެރިކަމުގެ ސްކީމް މަތީގައި ބަޖެޓް ހުށަހެޅުއްވުމުގެ ދަށުން އަނެއްހެން ކުންފުނީގެ މަސްވެރި އަހަރު. ބޮޑު މަސްދުނިޔެއަށް، ޖަމްނަ ދުނިޔެޔަށް މި ބާނުންނަށް. މިއަހަރު އިތުރު ދުނިޔެ މިއަދުގެ އަހަރުގެ މި ދުނިޔެއަށް މަހުން ފަހަރަކާއި މި ދުނިޔެ މަސް އަދި މަސްދުނިޔަ އިތުރު އަހަރު ދުނިޔޭގައި ބަހާލާ އަހަރު އަންނަ ކުންފުނި ދުނިޔޭގައި އަހަރުން. މިގޮތުން އެއްގޮތް އަދި ދުނިޔެއަށް ވާ މި ދުނިޔޭގެ މަސްވެރިކަމުގެ ހަމައެކަނި ދުނިޔެއަށް ބާރަކަށް އަދި ހާލަތު އެހެންކަމުން، މިއަދު މަސްވެރިން މަހަށް ދަތުރު ދަތުރުގައި ދެމުންދާ ޑަބް ހަޑު ހަމަޖެހިގެން މަސްވެރިކަމުގެ އުފެއްދުންތެރިކަން އިތުރުކުރުމުގެ ބަޖެޓުގައި ފިޝަރީސް ޖަނަރަލް ދުނިޔޭގައި އަހަރުން އަހަރަށް ފައިދާވާ އަހަރު މަސްވެރިން އަދި ޖެނެރަލް މަސްވެރިން ދަރަނި ދުވަސްވަރު މަސްވެރިކަން ސުދާނުގެ ސިޔާސަތު ފުރުސަތު ހުޅުވިގެންދާއިރު ހިތާ ދުނިޔޭގައި ވެސް އެ މަސައްކަތް

ދަތުރުކުރަމުންދާނީ އެ ޖަނަރަލް ކަމަށް ވާތީ، އެ ޖަނަރަލީ މަސްވެރިކަމުގެ މިހާރުވެސް އެން ކަނޑައަޅާގޮތައި ނުވަތަ މަޤްޞަދުގެ ފޫޅު ޖެނެރަލްގެ ގޮތުގައި ފާއިތުކުރެވިފައިވާ އެ ސަރަހައްދުން މަސްވެރިންނަށް ފުރުސަތުދާނާ އިރުގައި މަސްވެރިކަން ދަތި ދުވަސްވަރު ކޮންމެވެސް ކަހަލަ އާމްދަނީއެއް ލިބޭނެގޮތް ކަމަށް އަދުވެސް ފާހަގަކުރަން. ހަމައެއާއެކުގައި ފިޝަރީސް އިންޑަސްޓްރީގައި މަސްވެރިން ބާނާ މަސް ގަތުމުގެ ކޮމްޕެނީ އިޚްތިޔާރުކުރުމުގެ ނުވަތަ އެފިޝަރީސް ކަސްޓަމަރުކަމުގައި، ކޮޅުދޫ ފަދަ ތަންތަނުގައި ބޯޓުތަކާ ގުޅޭ ބަނދަރުތަކުން ބޭސްއަރުވާ ޖަނަރަލް ދާއިރާތަކުގެ ކަނޑައަޅާފައި މަސްވެރިކަން ކޮށްދާނެ ގޮތް ގެނައުމަށް ކަނޑު ފަދަ ތަންތަނުގައި މަސްވެރިކަން ހުރަހެއް ވެސް ކުރެވިދާނެ ކަމަށް ކަމަށް ފާހަގަކުރަން. އޭގެ ސީދާ މަންފާ ސީދާ މަސްވެރިންނާއި މަސްވެރި އާއިލާތަކަށް، މަސްވެރިކަމުގެ ސިނާއަތަށް ކުރާނެކަމުގައި މި ފުރުސަތުގައި ފާހަގަކުރަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދައުލަތުން ހުށަހަޅާފައި މި ވާ 26·7 ބިލިއަން ރުފިޔާގެ ބަޖެޓަކީ ހަރަދު ކުޑަކުރުމުގެ ސިޔާސަތު ތަންފީޒުކުރުމަށްޓަކައި ވަރަށް ބޮޑަށް ބާރުއަޅައި، އަދި ހަމައެއާއެކުގައި ރާއްޖޭގެ އިޤްތިޞާދީ ސަރަހައްދުތަކަށް ރާއްޖެ ދުވަހަކު ވެސް ނުދާނެ ފަދަ ބޮޑެތި ބިޔަ މަޝްރޫޢުތައް ތަރައްޤީކުރުމަށް ބަޖެޓުކަން ފާހަގަކުރަން. އެގޮތުން، އިބްރާހީމް ނާސިރު އިންޓަރނޭޝަނަލް އެއަރޕޯޓު ޖަހާނީ ފުޅާކުރުމަށް ތަރައްޤީކުރުމުގެ ބޮޑު މަޝްރޫޢުތަކުގެ ތެރޭގައި ރަށްރަށުގައި ދިރިއުޅޭ ރައްޔިތުންނަށް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މާލެ-ހުޅުމާލެ ބްރިޖު މިއީ ތަރައްޤީކުރެވިގެންދާނެ. މާލޭގައި އައި.ޖީ.އެމް.އެޗްގެ 25 ބެޑުގެ އިމާރާތް މި ބަޖެޓުގައި ހިމެނިފައިވާތީ ފާހަގަކޮށްލަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިފަދަ ބޮޑެތި ދިވެހި ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުން ހަރަދުކޮށްގެން ހިންގާއިރު ކުރިއަށް އިންވެސްޓްމަންޓްގެ ހަރަދު ބޮޑުވެގެންދިޔަ ނަމަވެސް، މި އިންވެސްޓްމަންޓްތަކަކީ ފެންނަން ހުރި ކުރިއަށް ކަމަށް ވާތީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިޤްތިޞާދަށް ފުރިހަމަ ރަނގަޅު އަސަރުތަކެއް ކުރާނެ ކުރިއަށް އޮތް މުސްތަޤްބަލުގައި. އެހެންވީމާ، މި ބަޖެޓަކީ ވަރަށް ރައްޔިތުންނާ ސީދާ ގުޅުން ހުރި ވަރަށް ހަރުދަނާ ސިޔާސަތުތަކުގެ މައްޗަށް އެކުލެވިގެންވާ ބަޖެޓެއް ކަމުގައި މި ފުރުޞަތުގައި ފާހަގަކޮށްލަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެންމެފަހުން އަދި އާސަންދައިގެ ހިދުމަތް މިހާރު މި ބަޖެޓުގައި އަދި ކުޑަކުރެވިފައި ވާތީ އެކަން ކޮންމެވެސް ވަރަކަށް ބަލައިލަމުންދާކަން މި ބަޖެޓުގައި ފާހަގަކުރަން. އެހެނީ ބަދަލުގައި ދެންނެވިއްޔާ ދުރާލައި ރުފިޔާތަކުގެ އެވ...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ހޯރަފުށި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު އިސްމާޢީލަށް.

ހޯރަފުށި ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު އިސްމާޢީލް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ވެސް ހަމަ ދަންނަވައިލާނީ 2017 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓަކީ އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ކާމިޔާބު ނަމަ، އެކްސްޕެންސިވް ބަޖެޓެކޭ. 26.7 ބިލިއަންގެ ބަޖެޓެއް އަޅުގަނޑުމެން 2017 ވަނަ އަހަރަށް ދައުލަތުން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ހުށަހެޅިގެން އެކާ އަޅުގަނޑުމެން ބަރުސަމާލުކަމުގެ ބައެއް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ވަރަށް ހަރުކަށި ދަލީލުތަކުން ރައްޔިތުންނަށް ބާކީ ކުރާ ކަންތައްތަކެއް، ކަރުދާސް ބަޖެޓުގައި ހުށަހަޅާފައި ހުރި ކަންތައްތަކާ ވަރަށް ކުޑަ ކަމަށް، އިދިކޮޅުން ވަރަށް ބޮޑު ބައެއް އުނިކަމެއް ކަމަށް ބައެއް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ބަޔާންކުރައްވައިފި. އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން ބޭނުންވަނީ ހަމަ ހިތާމަޔާ އެކު ވިދާޅުވި ވާހަކަތައް ގާތުން ދެކެނީ. އަޅުގަނޑު މިކަމާ ވަރަށް ހިތާމަކުރަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. 2017 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި 13.2 ބިލިއަން ރުފިޔާ ހަރަދުކުރާނީ ދައުލަތުގެ ހިންގުމަށް، ރިކަރަންޓް ހަރަދުތަކަށް. ޖީ.ޑީ.ޕީ ގެ 60% މި ސަރުކާރުން ހިންގާ ޕީ.އެސް.އައި.ޕީ ބަޖެޓުން. އެއީ ޕީ.އެސް.އައި.ޕީއަށް ރައްޔިތުންނަށް ދޭ ފުރުޞަތު. އެއީ ތަރައްޤީގެ މަޝްރޫޢުތަކަށް ހަރަދުކުރާ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުން ރިކަރަންޓް ހަރަދުތަކަށް ދޭ އިސްކަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޑިވެލޮޕްމަންޓަށް 13% ހަރަދުކުރާއިރު، ރައްޔިތުންނަށް ދޭ ފައިދާ ހުރިހާ ތަރައްޤީއަށް 27% ހަރަދުކުރާއިރު، އެދި އަޅުގަނޑުމެން މިކަންކަމަށް ފާހަގަކޮށްލަން، ފަހަރެއްގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ އިދިކޮޅު ފަރާތްތަކުން މި ފަހަރުގެ ބަޖެޓު އިދިކޮޅު ބަޔަކު ބަޖެޓާ ދެކޮޅަށް ވާހަކަފުޅު ދައްކަވާއިރު ބަޖެޓަށް އެތައް އިޞްލާޙެއް ހުށަހަޅައިފި. އަޅުގަނޑުމެން ބަޖެޓު ފާސްކުރަން ބޭނުން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެން ފާސްކޮށްދޭން ބޭނުމީ ހަމަ ބަޖެޓުގެ ފައިދާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ލިބިގެން ރައްޔިތުންނަށް ރައްކާތެރިކަން ދިނުމަށް. ދަރިވަރުންނަށް، އަޅުގަނޑުމެން ފުރުޞަތު ސަރުކާރުގެ ފައިދާގައި؛ އަޅުގަނޑު ހަމަ ފާހަގަކުރަން އެމް.ޑީ.ޕީ ސަރުކާރުގެ ފައިދާގައި އަޅުގަނޑުމެން އައްޑޫއިން ރާއްޖޭގެ ޚިދުމަތްތަކުގެ ޙައްޤުތަކާ އެކުއެކީ ކުރިޔަށް ދަނިކޮށް ބޭނުންވާ ގޮތަށް ހިންގުމުގެ ބައެއް ކަންކަން ރައްޔިތުންނަށް ފަހިވާ، ތަރައްޤީގެ ފައިދާ ބޮޑު ބަޔަކަށް ކުރިއަރުވަމުން ބަޖެޓުން ރައްޔިތުންނަށް ލިބޭ ފައިދާތައް ކޮންމެ ރައްޔިތަކަށް ހިއްސާކުރަމުން އަދި ތަރައްޤީއަށް ބޮޑު އެހީތެރިކަމެއް ލިބޭނެ ގޮތް ހަމަޖެހޭނެ، ސަރުކާރު އެދެނީ އަޅުގަނޑުމެން ސިޔާސަތު ހަރުދަނާ ކުރުމަށް ރައްޔިތުންގެ ފައިދާ ޚިޔާލަށް އެހުން، ފައިދާ ހުރި ޚިދުމަތް ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް. މި ޚިދުމަތް ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް، ޚިދުމަތްތަކުގެ ފުރުޞަތު ޙައްޤުތަކާ ޚިދުމަތްތަކުގެ ދަރަޖަ، ފައިދާ ލިބޭ ތަރައްޤީ ހަމަ ފައިދާ ހުރި ގޮތް؛ ފައިދާތަކާ ތަރައްޤީ ކުރިއަށް ދިޔުމަށް މި ޚިދުމަތް ވެސް އެކީ ފައިދާ ހޯދުމަށް. ދަރިވަރުގެ ބޮޑުވުމަށް ޚިދުމަތް ފައިދާ ހޯދުމަށް އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރާ ކަމެއް، އަޅުގަނޑު ހަމަ ބޭނުންވަނީ ބޮޑުކޮށްދިނުމަށް، އަޅުގަނޑުމެންގެ ބަޖެޓުގައި އެކަމުގެ ސިޔާސަތުތަކުން އަޅުގަނޑުމެން ފައިދާތައް، ތަރައްޤީގެ ފަރާތް، ޚިދުމަތް އެހީތެރިކަމުގެ ވިސްނުމެއްގައި ކުރިއެރުމުގެ ފުރުޞަތު ޚިދުމަތްތަކުގެ ދަށުން، ފައިދާ ބޮޑުކުރުމަށް. ޚިދުމަތް ދިނުމަށް މި ރައްޔިތުން ފައިދާ ކުރުމަށް ހުރި. ޚިޔާލުތަކާ، އަޅުގަނޑުމެންގެ މި ރާއްޖެ އަޅުގަނޑުމެންގެ މިއަދުގެ ތަރައްޤީން ސިޔާސަތުތަކުން އަޅުގަނޑުމެން މިއަދުގެ ރައީސް އެ ކަރަންޓް ކުރުމަށް ލިބިދާނެ ބޭނުން ސަރުކާރުގެ އަޅުގަނޑު ހަމަ ފާހަގަކުރަން ސިފައިގެ ކުރިއެރުމަކީ ކުރިއަރަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެން މި ބަޖެޓުގެ ފައިދާގައި އަޅުގަނޑުމެން؛ އަޅުގަނޑު ވެސް ބަޖެޓު ކުރިއަށް ހިތްހަމަޖެހޭ އަޅުގަނޑުމެން ބަޖެޓު ބޭނުން ޚިދުމަތް އަޅުގަނޑުމެންގެ ވެސް ކޮންމެ ވަރަކަށް ކޮންސެޕްޓަށް ބައެއް ކަމަކީ ކަންތައްތަކަށް ހުރިހާ

މިކަންކަން އިތުރަށް ދިރާސާކުރުމަށްޓަކައި، މަޢުލޫމާތު ސާފުކުރުމަށްޓަކައި އަޅުގަނޑުމެން މިކަންކަމާ ބެހޭ ހުރިހާ ވުޒާރާތަކުގެ ހުރިހާ މިނިސްޓަރުން ގެންނެވުން. އަޅުގަނޑުމެން އިޤްތިޞާދީ މިނިސްޓަރު ހާޒިރުކުރިމު. އެމް.އެމް.އޭގެ ގަވަރުނަރު ހާޒިރުކުރިމު. އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް އަޅުގަނޑުމެން ހާޒިރުކުރިމު. އޭ.ސީ.ސީގެ ޗެއަރމަން އަޅުގަނޑުމެން ހާޒިރުކޮށް ވާހަކަދެއްކިމު. ފިނޭންސް މިނިސްޓަރު ވެސް ހަމަ އަޅުގަނޑުމެން ހާޒިރުކޮށް ވާހަކަދެއްކިމު. އެ ބޭފުޅުންގެ މަޢުލޫމާތު އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިއިން އަޅުގަނޑުމެން ބަޖެޓު ނިމިގެންދާއިރު ބަޖެޓު ކޮމިޓީން އެ ބޭފުޅުން އެ ދިން މަޢުލޫމާތުގެ އަލީގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވެސް ބައެއް ކަހަލަ އިސްލާހުތައް ގެނައުމަށް ކަމަށް ގަބޫލުކުރާ އަޅުގަނޑުމެން އެކަންކަން ސާފުކުރިމު. އެމް.އެމް.އޭގެ ގަވަރުނަރުގެ ވާހަކައިން އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި 2017 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި ޚަރަދުތަކުގައި ވެސް މި ފަހަރު، ދައުލަތަށް، އަޅުގަނޑުމެން ރައްޔިތުންނަށް ފައިދާހުރި، ރަނގަޅު ބަދަލުތައް ބަޖެޓުގައި ކަމަށް އެމް.އެމް.އޭ ގަވަރުނަރު ވިދާޅުވެދެއްވިން. މިގޮތުން، އަޅުގަނޑުމެން މި ބަޖެޓު އެކުލަވައިލުމުގައި އަޅުގަނޑު ހިތުން އަޅުގަނޑުމެންގެ މި ސަރުކާރުގެ ތެރޭގައި ބަޖެޓު އެކުލަވައިލުމުގައި މި އުޅުއްވާ އެކިއެކި ބޭބޭފުޅުންނަށް ބަރޯސާވެގެން ވެސް މިކަމަށް އެންމެ ޤާބިލު، އެންމެ ކުޅަދާނަ، މިކަމުގެ ފަންނީ ބޭފުޅުންކަން އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން. އެހެންވެއްޖެއްޔާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ބަޖެޓް ހުރިގޮތް އަޅުގަނޑުމެންނާ ހަމައެކަނި އައިސްގެން އެ ބަޖެޓް ގުޅޭ އަޅުގަނޑުމެން ބަހުސްކުރެވިގެންދާއިރުގައި އަޅުގަނޑުމެން ނިމިގެން؛ ނިމޭ މަރުޙަލާގައި ބަޖެޓް ޕާސްވެގެންދާއިރު ތަރުމީމުތަކާއި ވަރަށް ގިނަ ކަންތައްތަކެއް މިގައި ހިމެނިގެންދާ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން. މިގޮތުންވެސް ހުރި ކަންކަމާއި މަދުނޫން. އިއްޔެ ބޭއްވި ބަހުސް. އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާގައި ހޮސްޕިޓަލް، ސްކޫލް، ބަނދަރު ހިމެނޭ ގޮތަށް؛ ހޮސްޕިޓަލް، ސްކޫލް، ބަނދަރުގައި މިއަދު މި ވޭތުވެދިޔަ 3 އަހަރުގެ ތެރޭގައި ކުރިއަރާފައި ހުރި މަސައްކަތްތަކަށް ބަލާއިރު އަޅުގަނޑުމެން ރަށްރަށުން އެ ފެންނަނީ ވަރަށް ބޮޑު ކުރިއެރުން އިނގޭތޯ. މިހެން އަޅުގަނޑު ހަމަ އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާއަށް ނިސްބަތްކޮށް ވާހަކަދައްކާލާނަމަ ދިވެހިރާއްޖޭގައި ވެސް އަޅުގަނޑު ކޮންމެވެސް ވަރަކަށް ހަމަ ބަޔާންކުރެވޭނެ. އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި، މިއަދުގެ މި ސަރުކާރުން މި ވޭތުވެދިޔަ 3 އަހަރު ތެރޭގައި ދިވެހިރާއްޖޭގައި މި ވޭތުވެދިޔަ މާޒީގެ ދިން ޖަވާބުގައި މަސައްކަތްތަކުގެ ތަފާތު ވަރަށް ރަނގަޅަށް ފާހަގަވާނެ. އަޅުގަނޑުމެންގެ މި ސަރުކާރުން މި 3 އަހަރުގެ ތެރޭ ހިންގާފައިވާ. ހިނގަމުން އެބަ ދޭ. ރައްޔިތުން އެކަންކަން ގަބޫލުކުރޭ. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑު ވެސް ކޮންމެވެސް ވަރަކަށް ހިތާމަކުރާ ކަމެއް؛ އަޅުގަނޑުމެންގެ ދާއިރާގައި އުޅޭގޮތުގައި ނަރުދަމާގެ ނިޒާމު އަޅުގަނޑުމެންގެ އެ ރަށުގެ ޕްރޮޖެކްޓުތަކާއި އަޅުގަނޑުމެން ބަޖެޓުގައި ޖަހަން އަޅުގަނޑުމެންގެ ޕީ.އެސް.އައި.ޕީ ހިޔާލު މަސްވެރިކަމުގެ އެ ދާއި ފުރުޞަތުގެ ތެރޭގައި އަޅުގަނޑުމެން ވެސް ވާނީ އެންމެ އިސްކަންދީ ޕްރޮޖެކްޓްތަކުގެ ގޮތުގައި އުޅޭތީ ނަރުދަމާގެ ވަރަކަށް ދަންނަވާލީ. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑު ހަމަ ހިތާމަކުރަން އެ ނަރުދަމާގެ ނިޒާމު ތާރީޚުއޮތުމުގައި އަޅުގަނޑުމެން މި ބަޖެޓް ގެންދިއުމުގައި އެ ނިމިގެންދާއިރުގައި އެ ރަށަށް ކުރިއްޔާމު. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑު ހަމަ މިއަދުގެ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ އަރިހުން ވަރަށް އިލްތިމާސްކުރަމާ އަދި އެދުން، ހަމަ ބަޖެޓް ކޮމިޓީގެ ހުރިހާ މެންބަރުންނަށް ވެސް ވަރަށް އިލްތިމާސްކުރަމާ

އެކު އެކަން އަޅުގަނޑުމެންގެ ދާއިރާގެ އުމުރުގައި ސަރުކާރުގެ ނިޒާމު ހަމަ ބަޖެޓުގައި ޖެހިގެން ފާސްވެގެންދިއުމަށް. ހަމަ މިގޮތުން، ބޮޑުކުނަށް ގާތްގޮތެއްގެ އެންމެ އޮތުބަގައި ތޮރު ކަމަށް ވެފައި، ބޮޑުކުނޑާ ސިޔާސީ މަސްއަލަތަކުގައި ޤާބިލިއްޔަތު ގާއިމުކުރުމަށްބަލައި އަޅުގަނޑު ހަމަ މަސައްކަތް އެބަ ކުރަން. އަޅުގަނޑުމެން މި އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި ވެސް ހަމަ އާދި ޖާގަ ކަމަށް އަޅުގަނޑަށް ހަމަ ވަރަށް އުއްމީދުކުރާކަމެއް އަ މަސައްކަތް ކުރިން. އެހެންނަމަވެސް، އެކަމުގެ ނުއް. އެހެންނަމަވެސް، ޖުމުލަކޮށް ދަންނަވާ ނަމަ އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާގެ ހަމަ އަށްޑެ ތަކުގައި ހަމަ ވަރަށް ގިނަ މަސައްކަތްތަކެއް ކުރަމުން، މިހާރުވެސް ހަމަ ހިނގަމުން ކުރިއަށް އެބަދޭ. އިއްތިފާޤެއް ހާސިލް. ކުރިހާ ބާރުވެރިން ވެސް ވަހަކަދަނޑުއެކުވެރިކަމާއި ދައްކަވާ ތަޢާރަފުކުރައްވައިގެން ދައުލަތުން ހޯދައިދިނުމުގެ ކަރާރުތަކުގައި ދައުލަތުގެ ނިޒާމު ލިބިގެން ދެއްކުނު. ކުރިހާ 2017 ވަނަ އަހަރު ކަމުދިޔައިން ދެން މަޖިލިސް ގޮތުގައި ބަޖެޓުގައި ކައުންސިލުތަކަށް އެކި ވަރަށް ބޮޑު ނާއިބުރައީސްގެ ފިޔަވަ ކަމަރާ ގޮތަކަށް ވެހަކައި ބައިމަންކަމަކީ. އެބަ ދެކޭތީ. އިޖުތިމާޢީ ރަނގަޅު. ކުރިހާ ބާރުވެރިން ވެސް ގޮބުޑުކުރުމަށްވަން ފެހެއިން، ދައުލަތުގެ އާދަޔާއިއެއް ލިބޭ ގޮތަކުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް މަޖިލީހުން މަސައްކަތްތަކުގައި ވެސް ކާރުކުރުން އެބަދޭ. އެކަމަކީ އަޅުގަނޑުމެން ކުރަން އެބަދޭ. ގޮބުޑުކުރަންދޭ ބަޔާޒީތައް، ދިނުމުގެ އެއްވެސް ފައިސާއެއް އަޅުގަނޑު ނުދެކުނުން، މަދު ފައިސާ ދިނުމަކީ ފަހަރެއްގައި އެއްގޮތް. އަޅުގަނޑަކީ ލިޔުމުގައި ކުރީ މަޝްރޫޢުގެ އަތްފުށީގައި މިއަދު ދެކެވޭ ކަމަކީ ނުވާ ހަމަ އެއަރޕޯޓު ބެލޭއަށް ނަގަން ޖެހޭތީ އެއްކަމެއް އިނގޭތޯ. އިޖުތިމާޢީ ރަނގަޅު. އެއަރޕޯޓު 1 ބިލިއަން ރުފިޔާގެ، 1 ބިލިއަން، ސިކުނު. ވަރަށް ބޮޑު ފަތުރުވެރިކަމެއް! 1 ބިލިއަން ޖޫރިމަނާގެ ބޮޑު މަޝްރޫޢު ހިނގަމުންދާއިރުގައި ދައުލަތުން ހަމަ ފާލަމުގެ ގޮތުގައި ނަގައިގެން އަ މަޝްރޫޢު ހިނގަމުން އަ ދަނީ. ދާއިރާގައި ދައުލަތުން އިންޓަރ ލިބޭނެ ގޮތަކަށް ދައުލަތުން މަސައްކަތްކުރަމުންދޭތޯ. އަ މަސައްކަތުގައި އަޅުގަނޑުމެން އެއްބާރުލުން ދެން އެބަދޭ. އިޖުތިމާޢީ ރަނގަޅު. މި އެއް ކުޑަކުދިންގެ ގާތުގަ ގޮވާ މި އެއް ބޮޑު ބޮޑުތި ވެސް އެކުލެވޭ މި ދަނީ ހަމަ ޓްރާންގެ އާބާދީ. ހަމަ ކައުންސިލުތަކުން، ގޮތް ދެއްކުމަށް، އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފަސޭހަކުރަމުން. އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ވަރަށް ފުރިހަމައަށް ބޭނުންކުރެވޭ ވާރު މިކަންކަން ވެސް މި ކުރެވޭ. އިޖުތިމާޢީ ރަނގަޅު. އަޅުގަނޑުމެންގެ މި ދައުރަށް ޖަމާވެރިންނަށް ވަރަށް ބޮޑު ބޮޑުސްކޮޅެއް އެންމެ ދައުރުކަމް ފާހަގަ، އަޅުގަނޑުމެންގެ ބައްޓަން ވަޒީފާއި މިއަހަރަ އަހަރު ވެސް 10 ހަފުތާ ގުރުމެތަކުގެ ކަމަށް ބޮޑުކުރިޔާ ހަމަ އަޅުގަނޑުމެންގެ މިއަދުގެ އެއަރޕޯޓުގެ ކޮންސޯޓިއަމް ވަރަށް ކުރުކޮށް ކޮންސޯޓިއަމް. އަޅުގަނޑުމެން އަ ކޮންސޯޓިއަމް އިންވެސްޓްކުރަން އެބަދޭ. ކޮންސޯޓިއަމް އިންވެސްޓްކުރަމުން ނުހަނު އަޅުގަނޑުމެންނަށް އާމްދަނީ ލިބޭނެ އިތުރު ގޮތްތަކެއް އެއަރޕޯޓުގެ ބޮޑެތި މަގުހަރުގެ ނަގާއިން. އެހެންނަމަވެސް، މިއަދުގެ ސަރުކާރުގެ، އަޅުގަނޑުމެންގެ މިއަދުގެ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ ސިޔާސީ އެއްވެސް ވިސްނުމެއް ނެތި، އެއްގޮތަކަށްވެސް ސިޔާސީ ބަޔަކުއެ ހެދުމަށް ދައުލަތުން ހަމައެކަނި، ކަރުދާސް ދެކުން ބަލައި ޝަރީޢަތް މަސްއޫލިއްޔަތު ގޮތުގައި، ދައުލަތުން އާމްދަނީ ހެދުމަކީ ޝަރީޢަތް މަސްއޫލިއްޔަތު ގޮތުގައި އެއަރޕޯޓު ފުރުޞަތު ވެސް ބޮޑުވެގެން އަ ދަނީ. އިޖުތިމާޢީ ރަނގަޅު. އަޅުގަނޑުމެން މި ކައުންސިލުން މީހުންގެ ފަސޭހަކުރުމަށް، މީހުންނަށް ހުރިހާ، އަ މީހުން އިސްތިފާދާކުރުމަށް، ބައްޓަން މީހުންނަށް

119

އިސްތިހާރު ވެސް ކޮންގެން ހެދިގެންދިޔައީ. އަޅުގަނޑުމެން ބިން ހިއްކުމުގައި، ބިންވިއްކުމުގެ ގާނޫނެއް އަޅުގަނޑުމެން ހެދިގެންދިޔައިރު އަޅުގަނޑުމެން މިތަނުން ވަރަށް ގިނަ އަޅުގަނޑުމެންގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ބުނަމުންދިޔައީ، ކިޔަމުންދިޔައީ ޤައުމު ވިއްކާލަނީއޭ. ޤައުމު ދެކޮޅު ނުލިބޭނޭ. ނޫންނަމަ، ޤައުމުގައި އެކިއެކި ކަންކަން، ސަރުކާރު ކަންކަން އަޅުގަނޑުމެންގެ އިސްތިހާރު ދިނީ ގުޅުން ނެތް ކަންތައްތަކަށް؛ އަޅުގަނޑުމެން އެކަމުން އެ ދުވަހު އެ މާދުރު ހުރި، އެ މާދުރު އަޅުގަނޑުމެންގެ ތެރެއިން މި މަޖިލީހުން ފާސްވެގެންދާ އަޅުގަނޑުމެން މި ޤާނޫނު އިސްތިހާރު ދިނުމުގެ އަސްތަވާއި އުސްތާޒު ހިޔާލުފާޅުކުރުމުގެ ގޮތުން އެ ހިއްސާ ބިމުގެ 70% ދީގެ މުއްދަތަކަށް ލީޒް ކަހަލަ ގޮތަކަށް. އަޅުގަނޑުމެންގެ ތެރޭގައި ފަތުރުވެރިކަމާއި، ގިރުވަރުކަމާއި، ބިންތަކާ އޮތްގޮތުން އަޅުގަނޑުމެންގެ ޤައުމަށް ލިބޭ އާމްދަނީއެއް އަޅުގަނޑަކަށް ނުފެނޭ. އަޅުގަނޑުމެން އަދިވެސް ދަންނަވަން ޤައުމުގެ ދި ބައިވަރު އެއްބައި ވެސް ދަނީއޭ. ދިމާން އަޅުގަނޑުމެން ރައްޔިތުންނަށް އުފުލުމަށް، އަޅުގަނޑަށް އަޅުގަނޑުމެންގެ މިއަދު މާލީ ވެރިކަމާ އިސްތިހާރު ދިނުމުގެ އުސޫލުތަކާއި އަސްލު ނުގެއްލި ގޮތަށް ބޭރުގެ އިންވެސްޓަރުން އައިސްގެން އެ ތަންތަނުގައި އިންވެސްޓްމަންޓްތަކެއް މަސައްކަތްކޮށްގެން އަޅުގަނޑުމެންނަށް އޭގެ ފައިދާ ލިބޭ ގޮތަކަށް އެކަންކަން ނުކޮށް އަޅުގަނޑުމެން ތިބެމުން އަޅުގަނޑުމެން އަންނަން އޮތް ޗެލެންޖަކަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވެވޭ އިހުމާލެއް ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިގޮތުން، އަޅުގަނޑު ވަރަށް ގިނަ ވާހަކަދައްކަން އެބަހުރި. އެހެންނަމަވެސް، މި މައިގަނޑު ވާހަކަތަކުގެ ތެރޭގައި ހަމަ އަޅުގަނޑަށް ޗެލެންޖްތައް ހުރީ ވާހަކައެއް ވެސް ދެއްކޭނީ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން. އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާގޮތުގައި އެއީ ބަޖެޓް ނިމިގެން އަންނައިރު އަދިވެސް އިތުރަށް މިއަށްވުރެ ބޮޑަށް ރައްޔިތުންނަށް އިތުރު ފައިދާވާ ގޮތަށް ބަޖެޓް ބައްޓަންވެގެން ދޭން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެންގެ މިއަހަރުގެ ސަރުކާރުން ރައްޔިތުންނަށް ސިއްޙީ ޚިދުމަތް ކުޅުދުއްފުށީގައި 25 ބެޑުގެ 255 މިލިއަން ރުފިޔާގެ ބަޖެޓު ޕްރޮޖެކްޓެއް އެބަ ހިނގާ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިއީ ތަރައްޤީއެއް. މިއީ ރައްޔިތުން ބޭނުންވާ ކަމެއް. މިއީ ރައްޔިތުން އެދޭ ގޮތެއް. މިއަދުގެ ސަރުކާރުން ރައްޔިތުންނަށް ޖަހައި ކުރަމުންގެންދާ ބޮޑެތި މަޝްރޫޢުތަކުގައި 100، 200، 301 ބިލިއަން ޑޮލަރުގެ މަސައްކަތް މިހާރު. އަޅުގަނޑުމެން މިއަދުގައި އަޅުގަނޑުމެން މަގުމަތީގައި ދުއްވާ މީހުން ދުވާދުވަހުގައި ވެސް ދުވާލަކު 100 މިލިއަން ޑޮލަރު، 50 މިލިއަން ޑޮލަރުގެ ވާހަކަ. އަޅުގަނޑުމެން މީގެ ކުރީގެ ސަރުކާރަކަށް އަހަރު ކުރިއަށް ބަޖެޓަށާއި، ވިއްސަކަށް އަހަރު، ތިރީހަކަށް އަހަރު، ދިހަވަރަކަށް އަހަރު ކުރިއަށް ބަޖެޓަށާއި ވެސް ދުވާލަކު 10000 ރުފިޔާ، 50000 ރުފިޔާގެ ވާހަކައެވެ. އެހެންނަމަވެސް، މިއަދުގެ އަޅުގަނޑުމެން އަތާ ހަވާލުކުރި ވެސް އަދި ދުވާ ބޮޑުޕްރޮޖެކްޓްތަކުގެ ތެރޭގައި ވެސް މި ދުވާލަކު ބިލިއަން ޑޮލަރުގެ ވާހަކަ. ނޫންނަމަ، 100 މިލިއަން ޑޮލަރުއެއްގެ ވާހަކަ. މިއީ ޤައުމަކަށް ކުރިއެރުން އަންނަ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ. މި ވާހަކަތައް އަޅުގަނޑުމެން ދުށީ މީހުންގެ ގޮތުގައި ދުވާ ހިސާބަށް މި ދަނީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ތެރޭގައި ބޮޑެތި އިންވެސްޓްމަންޓް އައިސްގެން، ބޮޑެތި އިންވެސްޓްމަންޓްތައް ކުރެވިގެން، ރައްޔިތުންނަށް އޭގެ ލާބަޔާއި މަންފާލިބޭނެ ގޮތަކަށް ކަންކަން ދާއިރު ހިންގުމުގެ ލިބޭނީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ އަޅުގަނޑު ހަމަ

ބަލައިލާނަން، އަޅުގަނޑުމެންގެ ތާރީޚުގައި ބައެއް އިއްޒަތްތެރި ބޭބޭފުޅުން ފާހަގަފުޅުކުރައްވާފައިވާހެން އަޅުގަނޑުމެންގެ މި ބަޖެޓުގައި ދަރަނި ދެއްކުމަށްޓަކައި މި އޮޅު އަދަދަށް އެއްފަސް ބޭނުގަނޭ އެ ފާހަގަކޮށް ނުދައްކާ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެއީ ވަރަށް ހިތާމަހުރި ކަމެއް. އަޅުގަނޑުމެން މި ސުކޫކް ބޮންޑުތަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ފައިސާ އެބަ ދައްކަންޖެހޭ. އެ ފައިސާ ދައްކާނެ ގޮތެއް ދައުލަތުން އެބަ ހޯދަންޖެހޭ. އެ ކަންކަން ފަހިކުރަން އެބަޖެހޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ އެމް.ޑީ.ޕީގެ ސަރުކާރަށް އަޅުގަނޑު ކޮންމެވެސް ވަރަކަށް ބަލައިލާއިރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަ ފެނިގެންދޭ، އެ ބޭފުޅުންގެ އޭގެ ދެ އަހަރު ބައި ތިން އަހަރު ނުވާ ސަރުކާރުގެ ތާރީޚުގައި މިނިސްޓްރީތަކުގެ ހިނގަމުންދިޔައިރު އޮޑިޓުގައި ނިކުތް އޮޑިޓް ރިޕޯޓްތަކުގެ ތެރޭގައި ހުރިހާ މިނިސްޓްރީގައި ފަސް 15 ބިލިއަނާ ރުފިޔާ ވިޔަސް ނޫނީ، ފުރަތަމަ ނުވާ ދިރުން ގޮތް ފަސް ނޫނީ 15 މިލިއަން ރުފިޔާއަށް އެބަ އުޅޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޓޫރިޒަމް މިނިސްޓްރީގެ 16 މިލިއަން ރުފިޔާއަށް އެބައުޅޭ. ފިނޭންސް މިނިސްޓްރީގެ 550 މިލިއަން ރުފިޔާއަށް އެބައުޅޭ. ހޯމް މިނިސްޓްރީގައި 210 މިލިއަން ރުފިޔާއަށް އެބައުޅޭ. ޑިފެންސް މިނިސްޓްރީގައި 12 މިލިއަން ރުފިޔާއަށް އެބައުޅޭ. އެޑިއުކޭޝަން 54 މިލިއަން ރުފިޔާއަށް އެބައުޅޭ. އޮޑިޓް ރިޕޯޓުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެންނަން ހުރި މަންޒަރު މިއީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މި ކަންކަމަކީ މިއީ ޖިންގާވާންޖަހާން، އޭރުގައި އެ އޮޅު ސަރުކާރުން ޖިންގާވާން ކަންތައްތަކާ މިއީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ބައެއް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ފާހަގަކުރައްވާފައިވާނެ އެމް.ޑީ.ޕީ.އާރު.ސީގެ ޝަރީކުންގެ ފާހަގަ އެކަ ދަރުވާ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިއަދުވެސް މާ ބޮޑު ޚަރަދުތަކެއް ތަޖުރިބާގައި ވޯޓުދިނުމަށް ސަރުކާރުތަކުގައި ހިންގާފައި ހުރިކަން ދޭހަވޭ ފަސް މި ކާރޫ ފިލާބިން ފަސް އެބަ އެނގޭ. ޖީ.އެމް.އާރުގެ ބޮޑު ހިސާބާއި މިނިސްޓްރީތަކުގައި މިހިރަ ކަންތައްތަކާ މިހިރީ ބޮޑު ކަންތައްތައް. އަޅުގަނޑުމެން އަދި އެއަރޕޯޓުން މާ ބޮޑު ފައިދާއެއް އަޅުގަނޑުމެން ދަރަނިވެރިވާން. އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ފާހަގަކޮށްލާނަން. ވޭތުވެދިޔަ 40 އަހަރުގެ ސަރުކާރުތަކުގެ ތެރޭގައި ޑީ.އާރު.ޕީ.ގެ ދައުރުގައިވެސް ފައިސާ ވަރަށް ބޮޑަށް ބިރުވެގެން އައި. އެހެންވެރިން ބޮޑު، ދައުރުތަކުގެ ބޮޑު އެހެންވެރިން ބޮޑު ޚިޔާނާތްތައް ނުވޭ. އެހެންނަމަވެސް، މިއަދުގެ ސަރުކާރުން، މި ސަރުކާރުން ރައްޔިތުންނަށް ހޯއްދަވައި މިންވަރާއި ދައުލަތުގެ ވަސީލަތްތަކާ، ދައުލަތުގެ އާމްދަނީ، ރައްޔިތުންގެ ވަސީލަތްތައް ޚިޔާނާތްތަކާ ދިރާސާކުރުމަށް ބޮޑު މައްސަލަ ގާނޫނު އަދި ބަޖެޓުގެ ފަހަތުން، ދައުލަތުގެ އެ ފަރާތަކުން ބޮޑަކަށް ކުރަންޖެހޭ މަސައްކަތް މިއަދުގެ ރައީސް ކުރިއަށް އަޅުގަނޑުމެން އެންމެންގެ ކޮމިޓީން ފެނިގެން އެބަދޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އޭރުގައި އަޅުގަނޑުމެން މިއަދުގެ ކަންތައްތައް ހިނގަމުންދާ ގޮތް އަޅުގަނޑުމެން އެންމެންގެ ތަޖުރިބާކަށް އެބަ ފެނިގެންދޭ. އޭރުގައި މި ބޮޑާ އަޅުގަނޑު ކުރިން ފާހަގަކުރި އެމް.ޑީ.ޕީގެ ސަރުކާރުގައި ކަނޑައަޅާ އަޅުގަނޑުމެން އަޅާއިރުވާ ހުރި ވޯއްޖަކާން އަބާއިގެން ހިސާބުގެ ގޮތިން އަދި ފަސް. އަނެއްކާ އަނެއް ދުވަހު އަދިވެސް އެ މިހާ ވަޒީފާގައި. ކޮން ވާހަކައެއްތޯ މި ދައްކަނީ؟ އެއީ ބޮޑުގެ ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެން އުނދަގޫ، އަޅުގަނޑުމެން ފާހަގަކޮށްލަން ދުރުވެ، އަޅުގަނޑުމެން ބައެއް ކަހަލަ ރިޕޯޓުތަކުން ދުރުވެ، ޖީ.އެމް.އާރު ވައްކަމުގައި ބޮޑު ކަރަޕްޝަންގެ މައްސަލަތައް ހިނގާފައި ހުރުން. އޭގެ ސަރުކާރުތަކުން އެ ކަންކަން ބަލާކަށް ނުކުރެވުނު. އެ ކަންކަން ބަލާކަށް ނުކުރެވުނު.

އެކަމަކު މިއަދުގެ ރައީސްގެ ގަޖުރުހި މިންވަރަކީ، އެ ބޭފުޅާ ރައްޔިތުން ދުރާ ލޯބިވާ މިންވަރަކީ، މިއަދު ދައުލަތުގެ ފައިސާއިން ޚިދުމަތްތެރިވެފައި ތިބި މީހުން ގެންގޮސް އެ ތިބީ ހިފެހެއްޓުމަށްޓަކަ. އެ ބޭބޭފުޅުން އަޅުން އެ ފާރި ހޯދުން ދޮގު ގޮތަކަށް ހޯދިން ވާހަކަ އެ ބުނަނީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދައުލަތުން ޚިޔާނަތްތެރިން ކަންކަން ކުރާ ވާހަކަ އިދިކޮޅު ފަރާތްތަކުން ދައްކާއިރުގައި މިއަދުގެ ރައީސް ކުރިގެން އެ ބުނަނީ މިވަނަ 2018 އިން އަދި އެއް ދައުރު ދޭށޭ. މިވަނަ ނުވި ވޯޓުން އަދާލަތްތެރިކަމާ މިވަނަ ފައިބައިގެންދާނީ. الله އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ އުމުރު ތަރަށްބަވައިރުއްޔާ 2018 ވަނަ އަހަރު ވެސް އިންތިޚާބު މިއަދުގެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް [illegible] އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކުރުވެސް ހުރި މަސައްކަތެއް އަޅުގަނޑުމެން ކުރާން ވާހަކަ ވެސް ދަންނަވަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެއީ ކީއްވެގެންތޯ؟ އަދި މި [illegible]، އިދިކޮޅު ފަރާތްތަކުން މި ބުނާ މި ބަޖެޓުގެ ވާހަކަ. އަޅުގަނޑުމެން 2015 ވަނަ އަހަރު، 14 ވަނަ އަހަރު، 16 ވަނަ އަހަރު، 17 ވަނަ އަހަރު...

ރިހާސަލުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ވާހަކަފުޅު ނިމިއްޖެ. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ވައިކަރަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ނާޝިމަށް.

ވައިކަރަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ނާޝިމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. بسم الله الرحمن الرحيم. 2017 ވަނަ އަހަރުގެ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓަކީ 26·7 ބިލިއަން ރުފިޔާ. ރިކަރަންޓް ކަމަށް ހަރަދުތަކަށް ވަނީ 21·9 ބިލިއަން ރުފިޔާ. މީގެ 4·8 ބިލިއަން ރުފިޔާގެ ދަރަނި ބަޖެޓެއް. 8 ނޮވެންބަރު 2016 ވީ އަންގާރަ ދުވަހު 2017 ވަނަ އަހަރުގެ ދިވެހި ދައުލަތުގެ ބަޖެޓު ހުށަހަޅަމުން ފިނޭންސް މިނިސްޓަރު ވިދާޅުވި، ފިނޭންސް މިނިސްޓަރު އަލްފާޟިލް އަބްދުﷲ ޖިހާދު ވިދާޅުވި، ދައުލަތުގެ ބަޖެޓަކީ ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ އުއްމީދުތަކާ އެއާ ގުޅިފައިވާ އެންމެ މުހިއްމު އެއް އަސާސް ކަމަށް. ނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެން މި ދަނީ މުޅިން ތަފާތު ގޮތަކަށް. ބަޖެޓު ފޮތުގައި އަހަރު ނިމިގެންދާއިރު ރައްޔިތުން އިންތިޒާރުގައި ހިތްދަތިކަމާ އެކު އިންތިޒާރުގައި ހުރި، އެ އަހަރުގައި ކަންކަންވެ، އަންނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި ވެސް ނުޖެހިގެންދާ މަންޒަރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިދިޔަ އަހަރު ވެސް ފެނިގެން މި ދިޔައީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާގެ މިން ރަނަން. މިއަދު ވައިކަރަދޫގެ؛ އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ފުރަތަމަ ވައިކަރަދޫ. ވައިކަރަދޫގެ އަޅުގަނޑު އެދުނިން 2017 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި ހިމެނުމަށް ނަންބަރުގާ އަދި ފުރުގެ ނިޒާމު އަދި ހަމަ ކުޑާސްތުރުގެ މަޝްރޫޢު ފެށޭ. އެހެންނަމަވެސް، ބަޖެޓު ފޮތް އައިއިރުގައި މިއިން އެއްވެސް ކަމެއް ހިނގައިފައި ނުވޭ. 2016 ވަނަ އަހަރު، މި އަހަރު

ވައިކަރަދޫގެ 9 ކްލާސްރޫމް ހިމެނިފައިވޭ. ނަމަވެސް، މި އަހަރުގެ ބަޖެޓް ފޮތް އައިއިރު ހިމެނިފައެއް ނުވޭ. 2016 ވަނަ އަހަރު، މި އަހަރު ވައިކަރަދޫގެ ނަރުދަމާ ހިމެނިފައިވޭ. ނަމަވެސް، މި އަހަރު، 2017 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓް ފޮތް އައިއިރުގައި މި ޕްރޮޖެކްޓް ވެސް ހިމެނިފައިނުވޭ. 2016 ވަނަ އަހަރު، މި އަހަރު ވައިކަރަދޫގައި ފެނުގެ ނިޒާމު ޤާއިމުކުރުމަށް ހިމެނިފައިވޭ. ނަމަވެސް، މިއަންނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓު އައިއިރުގައި މި ޕްރޮޖެކްޓު ވެސް ހިމެނިފައެއް ނުވޭ. ދެން އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލާނަން އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާގެ އަނެއް ރަށް ކަމަށްވާ ނެއްލައިދޫ. އަޅުގަނޑު އެދުމުން 2017 ވަނަ އަހަރު ބަޖެޓުގައި ހިމަނަން ނަރުދަމާއި ފެނުގެ ނިޒާމު އަދި ބަނދަރުގެ ވައިކި ފުރަން. އެހެންނަމަވެސް، ބަޖެޓް ފޮތް އައިއިރުގައި މިއިން އެއްވެސް ކަމެއް ހިމެނިފައެއް ނުވޭ. 2016 ވަނަ އަހަރު ނެއްލައިދޫގެ ފެނުގެ ނިޒާމު ޤާއިމުކުރުމަށް ހިމެނިފައިވޭ. ނަމަވެސް 2017 ވަނަ އަހަރު ބަޖެޓް ފޮތް އައިއިރުގައި މި ޕްރޮޖެކްޓް ވެސް ހިމަނާފައެއް ނުވޭ. ދެން އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާގެ އަނެއް ރަށް ކަމަށްވާ ކުރިނބީ. ކުރިނބީ އަށް ބަލައިލާއިރުގައި އަޅުގަނޑު އެދުމުން 2017 ވަނަ އަހަރުގައި ހިމަނަން ނަރުދަމާއި ފެނުގެ ނިޒާމު ޤާއިމުކުރުމަށް. އަދި ފެން ބަހައްޓަން ނިޒާމު ވެސް ޤާއިމުކުރުމަށް. 2016 ވަނަ އަހަރު، މިފަހަރު ބަޖެޓު އައިއިރުގައި ވެސް މި ހިމެނިފައެއް ނުވޭ. 2016 ވަނަ އަހަރު، މި އަހަރު ކުރިނބީ ފެން ބައްކާކުރުން ނިޒާމު ކުރިން 2016 ވަނަ އަހަރު ހިމެނިފައިވޭ. ނަމަވެސް 2017 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓް ފޮތް އައިއިރުގައި މިއިން އެއްވެސް ކަމެއް ހިމެނިފައެއް ނުވޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިއީ ފިނޭންސް މިނިސްޓަރު ވިދާޅުވާ ރައްޔިތުންގެ އުއްމީދީ ބަޖެޓެއް؟ މިއީ ދެމެހެއްޓެނިވި ތަރައްޤީއާ ގުޅިގައި އަމާޒުކުރެވިފައިވާ ބަޖެޓެއް؟ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިއީ އުދޫ ޖާހައި؟ ރައްޔިތުންގެ އުދޫ ޖާހައި؟ އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލު ނުކުރަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މި ސަރުކާރު އައި ފަހުން ދިވެހި ރައްޔިތުންނަށް ވީ އިތުރު ނިކަމެތިކަމެއް. މިގޮތުން އަޅުގަނޑު ދައްކައިދޭނަން. ރާއްޖޭގެ އިޤްތިޞާދީ ދުވެލި ހިނގަމުންދާކަން އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލާނަން. 2017 ވަނަ އަހަރު ސަރުކާރުން ހުށަހަޅާފައިވާ ބަޖެޓުން ފާހަގަކުރެވެނީ މި ދަނީ ބަޖެޓުގެ ލާރިން ބަލައިލާއިރުގައި 2010 ވަނަ އަހަރު، އަދި 2011 ވަނަ އަހަރު ރާއްޖޭގެ އިޤްތިޞާދީ ދުވެލި ވަރަށް ނުރައްކާތެރި ޖެހިފައިވޭ. މިއަދު ޖީ.ޑީ.ޕީ؛ އަޅުގަނޑު ގަދަދާކުރަ ޖާހަގައި އެވްރެޖްކުރީމާއި ދުވާ ހުދުމަގާގެ އަދަދު އަހަރުގެ ޖުމްލައަށް އިޖާރާ މިންވަރު ބަޖެޓް ޖެހެން މި އަހަރު ހިސާބު ދިޔައީ ޖީ.ޑީ.ޕީ އަންދާޒާކުރާއިރު 2003 ވަނަ އަހަރަކީ ބޭސް ޔިއަރ. މިގޮތުން 2010 ވަނަ އަހަރުގެ އިޤްތިޞާދީ ދުވެލި ވަނީ 7.10% އަށް ކުރިއަރާފަ. 2011 ވަނަ އަހަރު ވަނީ 6.5% ކުރިއަރާފަ. މިއީ އާރް.ޖީ.ޑީ.ޕީގެ ވިސްކަމުގައި ކުރިއަރާފައިވާ މިންވަރު. އެހެންނަމަވެސް، 2012 ވަނަ އަހަރު މި އިޤްތިޞާދީ ދުވެލި ވަނީ 3.4% އަށް ކުރިއަރާފަ. މިއީ 2011 ވަނަ އަހަރާއި 2010 ވަނަ އަހަރަށް ބަލާއިރުގައި ވަރަށް ބޮޑުމިން ދަށް އަދަދެއް. 2013 ވަނަ އަހަރަށް ބަލާއިރު އިޤްތިޞާދީ ދުވެލި ވަނީ 3.7% ގައި. 2014 ވަނަ އަހަރަށް ބަލާއިރު އިޤްތިޞާދީ ދުވެލި ލަފާކޮށްފައި ވަނީ 4.5% ގައި. 2015 ވަނަ އަހަރަށް ބަލާއިރު އިޤްތިޞާދީ ދުވެލި ލަފާކޮށްފައި ވަނީ 2.8% ގައި. މިއަންނަ އަހަރު، 2017 ވަނަ އަހަރަށް

ތަފާތުކުރާއިރުގައި އިޤްތިޞާދީ ދުވެލި އުޅެނީ 3.4% ގައި. މިއީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކުރިން ޚަރަދުކުރުވުން ދޭ އަހަރަށް ބަލާއިރު ވަރަށް ބޮޑުތަން ދަށް އަދަދެއް. އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލާނަން، ޓެކްސް؛ އަޅުގަނޑުމެންގެ އެމް.ޑީ.ޕީ ވެރިކަމުގައި ޓެކްސް ލާޒިމުކުރައިފާ 11 ބާވަތަކުން ޓެކްސް ނަގަން ނިންމާފައި މި ސަރުކާރުންނެވެ. ކަރަންޓުގެ ބިލު އަދި ބޮޑުކުރުވައިފާ. ކަރަންޓުގެ ސަބްސިޑީ ކަނޑައިލައިފައި ވަނީ. ކާޑުގެ ބާވަތުން 100% އަށް ބޮޑުކުރީ. ސިވިލް ސަރވިސް މުވައްޒަފުންގެ އިތުރުކުރެވޭ ފައިސާ މިއަންނަ އަހަރުން ފެށިގެން ނުދޭ ގޮތަށް ބަޖެޓުގައި ހިމަނާފައިވޭ. މިކަން ވަރަށް ތަފްސީލުކޮށް އަޅުގަނޑު ދަންނަވައިލާނަން. އިޤްތިޞާދީ ކުރިއެރުން. ބާވީސް ހާސް އެއް ސަތޭކަ ނުވަދިހަ އެއް މުވައްޒަފުންނަށް 2.9 ބިލިއަން ރުފިޔާ މި އަހަރު ހިނގައިދާނެ، މިއަންނަ އަހަރު ޖެހޭ ސަތޭކަ އަހަރު މުވައްޒަފުން އިތުރުވެ، ބާވީސް ހާސް ކުރިއަށްއޮތް ނުވަދިހަ މުވައްޒަފުންނަށް 2.7 ބިލިއަން ރުފިޔާ އިތުރުވުމުގައި މި ވަނީ. މި ބަޖެޓުގައި ހިމެނިފައި މި ވަނީ. މިއީ ވަރަށް ބޮޑުތަން ދަށް އަދަދެއް. އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން ބޭނުން ސިވިލް ސަރވިސް މުވައްޒަފުންނަށް ދޫކުރެވޭ ދަނޑުވެރިކަމުގެ މަސައްކަތްތެރިން ބަދަލުވެ ނިންމާނެ. އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން ދިވެހި ފަތުރުވެރިކަމުގެ ޕޮލިސީ އަކީ އެއްވެސް ގޮތަކުން ރަނގަޅު ގޮތެއް ނޫން. އަޅުގަނޑުމެންގެ ސަރުކާރުގެ ވެރިކަމުގައި 3 ބާވަތެއްގެ ފަތުރުވެރިކަމެއް އޮތީ 2 ބާވަތެއްގެ ފަތުރުވެރިކަމެއް ލިބޭ ދައުލަތުގެ ހިއްސާ ދޫކުރަން. 2 ބާވަތެއްގެ ފަތުރުވެރިކަމުގެ މިއަދު ބާޒާރުގެ އަގަށް 20 ހާސް ގެސްޓް. އެއީ 4 ސިވިލް ސަރވިސް މުވައްޒަފުންގެ މުސާރަ އެއްކޮށްލީމާ ވާ އަދަދު. އެހެންވީމާ، މިނިސްޓަރު ސަރުކާރުގައިވާ، މިއަދު އަހަރުން ފެށިގެން 2ގެ ގޮތުން އޮޅުވާލައި ވަޒީފާ އަދާކުރުމަށް، ނުވަތަ އިތުރުގެ ގޯތިތަން ނިންމުމަށް. ވަކިކުރުމުގެ މިނިސްޓަރު މިއަދުވެސް. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑު ސަރުކާރު މި ކުރަނީ އޮޅުވާލައި 2ގެ ގޮތުން އެ ދެކޮޅަށް ގޮސް ރަށްރަށުގެ އޮޅުވާލައި ގެސްޓްހައުސް ތަކުގެ ބޭނުންކުރެވޭ ދެކޮޅަށް ދުވެ. ގޮތަށް ދަތިކަން ކުރިމަތިވާ އެއްކަލަ ތަކެތި ވާ އެ މީހުން ހަމަހަމަކޮށްދެނީ. އެހެންނަމަވެސް ދަތުރުކުރުމުގެ ހިދުމަތެއް ބައިވަރު ގެސްޓްހައުސް ސަބަބުން ކުރިއަށް ގެންދެވޭ ތަކެތި ބެލުން ގަބޫލުކުރެވޭ. އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި މިއީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިއަދު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ފަތުރުވެރިކަމުގެ ދަތިކަން ވަނީ. އަޅުގަނޑު ސަރުކާރުން ފާހަގަކުރަން. ސިނާއީ ފަތުރުވެރިކަމުގެ ދިރުމަށް ބޮޑުކުރަމުންދާ ވަނީ. އެއަރޕޯޓް ގެސްޓް ނަގަން، 25 ޑޮލަރު ނަގަން ނިންމާފައި ވަނީ މިދިޔަ އަހަރުގެ އޮގަސްޓް އެއްކޮށް. މިކަމުގައި ވެސް އަޅުގަނޑު ސަރުކާރުން، ދެން އިތުރަށް ފަރުމާކުރި ސަރުކާރުގައި ޓީ.ޖީ.އެސް.ޓީ ގެ ބާރުތަކެއްގެ ވާހަކަ. އަޅުގަނޑުމެން އެމް.ޑީ.ޕީ ވެރިކަމުގައި ޓީ.ޖީ.އެސް.ޓީ ރިފޯމްކުރުމުގައި އެއަރޕޯޓް ތަރައްޤީކުރަން ހޯދުމަށް ވަނީ، އެއަރޕޯޓް ތަރައްޤީކުރުމަށް އެ ބިޑުކުރުމުގެ ސަރުކާރާއި ދެމެދު ބާއްވަން. މީގެ ބަދަލުގައި ޓީ.ޖީ.އެސް.ޓީ ބިޑުކުރުމުން އެގޮތް މިޔަދު ޑޮލަރު ދައުލަތަށް، އަޅުގަނޑުމެން ސަރުކާރުގެ އިސް ބިޑުކުރުން ވެގެން، ޓީ.ޖީ.އެސް.ޓީ ބިޑުކުރުމުން އެއަރޕޯޓްގެ އާމްދަނީ 3 ގުނަ. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑު ސަރުކާރުގައި އެއަރޕޯޓްގެ އާމްދަނީ ބޭނުންކަމަށް ވެއިރުގައި އެއަރޕޯޓް ތަރައްޤީކުރަން ނަގާ ލޯނު ދައްކަން ކޮންމެވެސް ގޮތެއް ހޯދާށެވެ. އަޅުގަނޑު ހަމަ ގަބޫލުކުރަން، އެއަރޕޯޓްގެ ތަރައްޤީއަށް ލޯނު ދައްކަން، އަދާކުރަނީ ޗައިނާ އަދި ޖީ.އެމް.އާރް ގެ އަދަދުގެ ބިންގަނޑަށް

ވުރެ، ހަރަދު ދުގުނައަށް ވުރެ ބޮޑުވާނެ. އެހެންވެއްޖެއްޔާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެނގޭ ރަނގަޅު އެއް މިސާލު، ޖީ.އެމް.އާރު ޕްރޮޖެކްޓް މި ސަރުކާރުގެ ކުރީ ސަރުކާރުން ބާޠިލުކޮށްލުމަށް މި ވަނީ. މިއަދު ގެއްލުން މި އަނބުރާ ވަގުތަށް ބޮޑު ޑޮލަރުގެ ސަބަބަކީ ވެސް މިއީ. އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލާނަން ވިޔަފާރިކުރާކަމުން، ދެ ފަހަރު މި އިންވެސްޓްމަންޓް ހަމައެކަނި ފަރާތްތަކަށް ގެއްލުން ވިއްކާ ނޫނީ ގެއްލުންތަކަށް ފަތުރުވެރިކަމުގެ އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލާނަން. މިހެން ވަނީ ހަމަ ކަމެއް ދާއިރާ ކުރިއަރާ ނިންމާފައިވާ އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލާނަން. މިހެން ވަނީ ނުގަނެ ސަރުކާރުގެ ފޮނުވި އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލާނަން. ސަރުކާރުން ޖާގަ ދޭން ނިންމާފައި ހުރި ގެސްޓްހައުސްތަކުން ފައިދާ ހުރި ފަތުރުވެރިކަމާ ބެހޭ ކަންތައްތައް ބަލަން ޖެހޭ ނޫން. ހަމަ ކުރިން ކަމަކީ. ސަރުކާރުގެ ޑިއުޓީ ފްރީ ސަރުކާރުން ބަލަމުން ގެންދިޔަ ތަފާތު ކަންކަން ފެށި ރަށްރަށުގައި ނޫނީ ކަމަކާ ބެހޭ. ސަބަބަކީ ޖެހިފައިވާ ފަރާތަކުން ސަރުކާރަށް ލިބޭ ފައިސާ ލިބުނު ގޮތަށް ކަމެއް ނުދެވޭ. މިހެން ވުމުގެ ސަބަބުން ކުރެވޭ ކަންކަމުގެ ތެރެއިން، ބިޑުތަކުގެ ބަދަލުތަކެއް، ޑިޕާރޓްމަންޓުތަކެއް، ކަމާ ގުޅޭ ބަދަލުތަކެއް، ތަރައްޤީކުރުމުގެ ކަންކަން، މުޅި ރާއްޖެ ކުރިއަރުވާ ގޮތަކަށް ސަރުކާރުން ފައިސާ ހޯދުމަށް ގެންދާ ދުވަސްވަރު. ދެން އެންމެ ފަހުން ޖެހިގެން ބަދަލުތަކެއް ގެނެވޭ ބޭނުންވާ ދެއްކުމަށް. މިއަދުގެ ކަންކަން ނޫނީ ޤާނޫނީ ގޮތުން ގެނެވޭ ތަރައްޤީއަށް ޖެހޭ ވަރަށް މަދު ކަމެއް. ގެސްޓްހައުސް ފަތުރުވެރިކަން ގާތްކޮށް ދިރާސާކުރުމުގެ ބޭނުމުގައި ސަރުކާރުން ފަހުން ނިންމި ގޮތަކީ މި ނުކުރާ ކަމެއް.

އާސަންދަ އުސޫލުން 50% ކަނޑައެޅި. އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލާނަން ގޮތުގައި ބަޔަކު ތަރުތީބު ފަރާތްތަކުގެ އެންމެ ފަހުގެ ބަދަލުތައް ޖެހިލުމަކީ އެއް އިރެއް އާސަންދަ ނިޔާމު. އެންމެ ވަކިން މިހާރު ސަރުކާރުގެ ޚިދުމަތް ދޭނެ ސަރުކާރުގެ ބަޖެޓުގެ ބިލްތަކުގެ ޚަރަދު މި ނިޔާމު ފަދަ ބިލުތަކުން މި ދަނީ. ދެވަނަ ކަމަކީ ބަދަލުތަކެއް ފެށީ މަސައްކަތް ފެށިގެން. އަދި އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލާނަން، ގެސް ފެށުމުގެ އަދި ކުރި ވިޔަފާރިތަކުގެ ކަންތަކަށް ފާހަގަކޮށްލުން ހަމަ ޖީ.އެސް.ޓީ، ރިޕޯޓު ހުށަހެޅިގެން މީހުން ޓެކްސްގެ ތެރެއިން 90 ރުފިޔާ ބޮޑުވުމުން މުއްދަތު އެކަށް ޖެހިގެންދާ ކަނޑައަޅާފައިވާ ތަރުތީބަށް. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހިފޭނެ ވެސް ދިމާވި ދިވެހި ހިނދު. ބަޔަކަށް ފިޔަވަޅު ޖެހިލުމަށް އާދައިގެ 1 އަހަރު ބައްދަލު 1 ފަހަރު ރުފިޔާ ނޫނަސް. އެކަމަކު ރިޕޯޓު ހުށަހަޅައިގެން 90 ރުފިޔާ ރުފިޔާ ތަރުތީބު ދައްކަންޖެހޭގޮތަށް މި އޮތީ. ދެން ފިޔަވަޅުގެ އަޅުގަނޑުމެންނަށް އޮތީ ނޫނެ. ދެން އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލާނަން އިދާރީ ބަދަލު، މި ސަރުކާރު ހިނގާފައިވާ ގޮތުން އަޅުގަނޑުމެން ފަހަރަކު މި ވަނީ މި ސަރުކާރަށް އަހަރު ނުލިބޭ ސަރުކާރު ހިންގުމަށް ގެނެވޭ. ދެކުނުގެ ބަދަލުގެ ބަދަލުތަކުގެ ބަޔަކު ބަޖެޓު، ސަރުކާރު ބޭނުންތަކުގެ މަސައްކަތްތަކާ ގޮތަކަށް ބަޔަކު ބަޖެޓު، ބަޔަކު ބަޖެޓުތަކުގެ ބޭނުން ފައިދާ ރިޕޯޓުވަނީ ކަމަށް ދަނޑިވަޅު. އެއީ ބަދަލު މަސައްކަތްތަކުން ބޭނުންކުރެވޭ ބަޔަކު ޖެހޭ ހަމަކަމުގެ ފަސް އަހަރުތަކުގެ ތެރެއިން އެވެ. އިޤްތިޞާދީ ބަޔަކު. ބަޔަކު އެޅޭ ގޮތަށް ކަންކަން ވާނީ ބަޔަކު ކަމުގެ ގޮތުގައި. އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލާނަން ގޮތަށް ޚާއްޞަކޮށް ބޭރު ދަރަނި ދައްކަން ބޭނުންވާ ފައިސާ ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ ގޮތުގައި. ޚާއްޞަކޮށް އަޅުގަނޑުމެން އިސްލާހުކުރަން ދިމާވި ހިސާބު. އިޤްތިޞާދީ ބަޔަކު. އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލާނަން، ޖަމާޢަތުގެ އާއްމު ފަރާތްތަކުން ލިބޭ މި ޚާއްޞަކަމުގެ އިސްލާހުތަކާ ގޮތަށް

ތަރައްޤީކުރަންޖެހިފައި އޮތް މަސައްކަތެއް. އަޅުގަނޑު ހަމަ މިގޮތުން ފާހަގަކޮށްލަން، ބޮޑުކަންނެލީގެ މަސްވެރިކަމަށް ބަލާއިރުގައި ރާއްޖެއަށް ހުއްދަދީފައިވާ އުޅަނދު ބޮޑުތަކަކީ 100 ފޫޓުން ބޮޑުގައި ދޯނިއުޅަނދުގެ ނަމުގައި، އެހެންނަމަވެސް 70 ފޫޓުން، 50 ފޫޓުން މަސްވެރިން ހަމަ ދިގުފޫޓުން ކުރިއަރައިގެންފައި މި ބޭނުން ހިދުމަތްތަކެއްނާ ދިރާސާއަށް ދަނޑުވެރިކަ ދިނަހެބަރު ބޮޑު. އެހެންނަމަވެސް، މިގޮތަށް ކަންކަމަށް ގެންގޮސް މާލޭގެ ނުވަތަ ބަރުދަލުގެ ކުއްލި ބޭއިރު ފޮނުވާބެހިބަރުކަން ބޮޑުކަންތަކުގެން އެ ފަސޭހައިރަން ލިބެނީ އެކު 10%. އެހެންނަމަވެސް، އެ ބޭނުމަށް ނުވަތަ ކަންކަން ދުނިޔައާ ބޭނުމަށް ކުރުވަނީ، ދިވެހި ރައްޔިތުންނަށް މި މަސައްކަތް ލިބޭއިރު ކަމަށް ވަނީ މިއީ ރައްޔިތުންނަށް ވެސް، މަސްވެރިންނަށް ވެސް، ސަރުކާރަށް ވެސް އެންމެ ފައިދާހުރި ގޮތް ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލު މި ކުރަނީ. މިހާރު ބޮޑުކަންނެލީގެ އަގު ހުރި ރޭޓަކީ 35 ޑޮލަރު. ރިޒާކްޓް ކަންކަމީ ހުރި 25 ޑޮލަރު. އެހެންނަމަވެސް، ރައީސް ނަޝީދުގެ ވެރިކަމުގައި 150 އިން މަސްކަން އަގަށްގެންދިޔަ. މަސްވެރިކަމަށް ބަޔާނު، ކަނޑުމަރަން ބަޔާނާއިރު މިހާރު އުޅޭނީ 16 ޑޮލަރާއި، 17 ޑޮލަރާއި ކިލޯއެއް. އެމް.ޑީ.ޕީ ވެރިކަމުގައި 28 ޑޮލަރާއި ކިލޯ އަގައިގެންދިޔަ. މިއީ ހަމަ ތޮއްޖަރިޖެހުނާ އެއްގޮތަށް ޖެހުނު ރާއްޖެއަށް އެތެރެކުރާއަށް ވަނީސަން މަގުން މި. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު މި ކަންތައް ފާހަގަ މި ކުރަނީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފަހަރަކު މާކުރެވުނުކަމަށް އެމްޑީޕީއިން މަސްވެރިންނާ ދިމާވާ. މިހާރު ބޮޑު ދޯނިގެ ކުންފުނިތަކުގެ ތެދު ނުކުމެގެން ކަންކަން ފަރުން މި ދަނީ. ފަސްގަނޑު ކަންކަމާ ބެހޭގޮތުން އަދިވެސް އެބަޖެހޭ 10 ދުވަހު ކިޔުމުގައި އޮންނަން. 10 ދުވަހަކީ ކަންކަމުގެ ބޮޑުކުރުމަށް ޖަހައިދޭގޮތް މުއްދަތު. ދެން މި ކަންކަމުގައި ކިޔަވައިދިނުމަށް މި ކިޔަނީ 30 ޑޮލަރު ނުވަތަ 40 ޑޮލަރާއި ކިޔާއެވެ. މިކަމާ މަސައްކަތްތަކުގައި ދުނިޔޭގައި ނުޖެހޭ. ސާފުކަން، ވިޔަކަން ހާސް ޑޮލަރު ޓެކްނިކަލީ އެއް ފިޓް ކަމަށްވާތީ ރާއްޖެގެ ހުރިހާއެއްގައި ނުވަތަ 100 ޑޮލަރު ނަމަވެސް މިއީ 1 ކިލޯއަކަ ޑޮލަރާއި އަގަށް އަދިވެސް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިހާރު މި ސަރުކާރުން އާއްމުކޮށް އިތުރުކުރަން ބޭނުންވެއްޖެ ކަމަށް ވަނީ އިރުޝާދުތަކާ އެކު މިކަން ކުރަންފެށުމުގާ މި ޤާނޫނާ ބޮޑުކަންނެލީގެ މަސްވެރިކަމަށް ހުރިހާއެއްގައި ބޭނުމުގެ ހުއްދަ މަސްކުރަން ދީފައި. އެއީ ރައްޔިތުންނަށް އެންމެ ފައިދާހުރި ގޮތެއް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި ބޮޑުކަމުގައި މިހާރު ހިންގާ ބޮޑު ޕްރޮޖެކްޓްތަކެއް ބަލައިލާއިރުގައި އައި.ޖީ.އެމް.އެޗް ހޮސްޕިޓަލް އާ އިމާރާތާއި، ފިޝަރީސް މިނިސްޓްރީގައި އާ އިމާރާތާއި، އެއަރޕޯޓް ތަރައްޤީކުރުމަށް ނަގަން އެ ކިޔާ 348 މިލިއަން ޑޮލަރުގެ ޕްރޮޖެކްޓާއި، ބިޑު ޕްރޮޖެކްޓުން ނަގާ 100 މިލިއަން ޑޮލަރުގެ ޕްރޮޖެކްޓާއި، ޖުމްލަ 750 މިލިއަނަށްއަރާ ޑޮލަރު ޕްރޮޖެކްޓް އެބަ އަރާ. އިންޓަރެސްޓާ އެކު 20 އަހަރަށް ބަލާއިރު ބިލިއަނުން މަސްކަން އެބައަރާ. އަޅުގަނޑުމެންނަން މިހާރު ކަންބޮޑުވާނެ 1 ބިލިއަނާ 40 ހާސް ޑޮލަރު ބޮޑުކަން ޖެހޭ ކަމަށް ވެރިކަމު ބޭނުންކުން މަޖުބޫރުވެއްޖެން. އެއީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ދަރިންގެ ދަރިންގެ ބޮލުގައި އަޅާ ބޮޑު ދަރަންޏެއް. މިވަރު ބޮޑު ލޯނުތައް ނަގައިގެން އަޅުގަނޑުމެން މުސްތަޤްބަލަށް ވިސްނަންޖެހޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ތަރައްޤީއަކީ ކޮންމެހެން ނޫން. ތަރައްޤީއަކީ މިހާ ތަރައްޤީކުރިދިޔަ އެއްޗެއް. އަޅުގަނޑުމެން ފެނިގެން މި ދަނީ ތަޖުރިބާ ދެކޭ އަހަރުމަސްދުވަސް ކުޑަ، ބޮޑުގެ ނުވަތަ މަދު ތަޖުރިބާ ދެކޭ އިސްކަން ކުޑަ، ކޮންމެހެން ތަރައްޤީ

ކަމަށް ބުނިގެން މުޅި ޤައުމު އެއްކިބާވެ މި އިންސާނީ މިކަމަށް. އަޅުގަނޑަށް ގަބޫލުވެއް ނުލިބޭނެ މިއީ ތަރައްޤީ ކަމަކަށް. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންނަށް ބަދަލުގެނައުމުގައި ރައްޔިތުން އެދޭ ވަރަށް ބައިވަރު ކަންކަން އެބަހުރި. މިސާލަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ފިނޭންސް މިނިސްޓްރީގައި އަހާ 125 މިލިއަން ޖަމާގެ ޕްރޮޖެކްޓެއް އުވިއްޖެ ކަމަށް ވަންޏާ، އެ މަސައްކަތް ކުރިއަށްގެންދިޔުމުގައި ހިތަށް އަރާގޮތުގައި ނަގާފަދަ އެއްޗެއް? މިއީ އަޅުގަނޑުމެން ބަލައިލަންޖެހޭ ކަމެއް. މިއަދު އެންމެ މުހިއްމު އެކަމަކީ ނުވަތަ މި ބިލާ އިދާރީ އަޅުގަނޑުމެން ފާހަގަކޮށްލަން. ހުރިހާ ކަމެއް މާލޭގެ ހަރުދަނާކަން ވެސް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ ނުރައްކާތެރި ކަމަކަށް. ސީދާގޮތުން މި ގޮތަށް މި ހުރިހާ ކަމެއް މިވަގުތުން މިފަދަ ބޭނުންވާ ކަމަކަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލެއް ނުކުރަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މި ސަރުކާރު މިހާރު ފުރިހަމަކޮށްގެން ނަމަވެ ކުރިއަށް އޮތް ތަނަށް ދިވެހިން އިޖުތިމާޢީ މިއަންނަ ތަ ނިސްބަތުން ގޮވައި. އެކަން ދަރުސް ކުރިއަށް އޮތް ފާހަގަކުރެވޭ ކަންތައްތަކާ މިންވަރުގެ ދާއިރާގައި ދިވެހިން އަޅުގަނޑު ޒަމާނުން ޑިޖިޓަލް ކުރަން. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ދެއްވި ފުރުޞަތަށް.

ރިސާޗުން ފާހަގަކުރެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ މިލަންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙަސަން ޢުމަރު އަބްދުއްލަތީފަށް.

މިލަންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަސަން ޢުމަރު އަބްދުއްލަތީފު ފާހަގަކުރެވުން:

އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ! މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން ބަހުސްކުރަމުން މި ދާ 2017 ވަނަ އަހަރަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ ޕީ.އެސް.އައި.ޕީ ބަޖެޓާ ބެހޭ ގޮތުން ދައުލަތުންނާ ވާހަކަދައްކާއިރު އަޅުގަނޑު ފުރަތަމަ ވެސް ދަންނަވާލަން އެއީ، މިއަދު މިސަރުކާރުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ތަޢުމީރީ ދޮރުހުޅުވާ ބަހައްޓާ ތަރައްޤީ ބަޔާންކުރާ އެގޮތުން ދައުރު ހަރަކާތްތެރިވާއިރު، ފަރިކަންދެރުއްވާގޮތް ފުރުޞަތަށް ހަނިކަމަކީ ވިދާޅުވާ ދެންމެ ފާހަގަކުރެވިފައިވާ ބޮޑު އެ ވިދާޅުވިދާޅުވެސް އަޅުގަނޑު ކުރެވިދާނެ. އެއީ ބަޔަށްވެފައި ނުން. ހަމަ ބަޔަށްވެފައި ވެސް ހިސާބަށް ހައްދަވާފައިވާ ފާހަގަކުރެވިފައިވާ. އާދެ! ފާހަގަ ހަމަޖެހުން ވެސް އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ބޭނުންވާ އެއް ދިރިއުޅުމާ އެއް ފާހަގަކުރާ ތަރައްޤީ، ދިވެހިރާއްޖޭގައި މިހެން ދިރިއުޅެމުން މި ރަށް 186 ރަށުގެ ރަށްރަށްގައި އާބާދީ ރައްޔިތުން ހާސިލުކުރަން ބޭނުންވާ ތަރައްޤީގެ ހުރިހާ މަސައްކަތް 5 އަހަރުން ނިންމާލުމަށް އެބަ މާ ފުރުޞަތު ކަމަކަށް ނުވެދާނެއެވެ. އެކަމަކު އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލުކުރަނީ އެއް ބަޔަކަށް، މާލޭގެ ފިޔަވަޅު ތަރުތީބުން އަޅުގަނޑުމެން އެއްމިދުރާލާކަމުގެ ތިބި ހުރިހާ ޑިޕާޓްމަންޓް، އަޅުގަނޑުމެންގެ ފަރާތުން ޖަހައި އަޅުގަނޑުމެން އެއްމިދުރާލުމަށް އަންނަ އަހަރު، ރައީސް ޔާމީންގެ އެންމެ 5 އަހަރުދުވަސް އެ ބާރުވެން އެކަމަށް ވިދާޅުވިތަސް ނިންމާލުމަށް މާ ފުރުޞަތު ކަމަކަށް ނުވެދާނެއެވެ. އެކަމަކު ވެސް ބައްލަވާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން

މި ޕީ.އެސް.އައި.ޕީ ބަޖެޓް، 2017 ވަނަ އަހަރަށް ލަފާކުރާ ބަޖެޓް އެކުލަވައިލާފައި އޮތްއިރުގައި ވެސް، މީގައި އަޅުގަނޑުމެން މި ރާވައިލާފައި ހުރި ފައިނޭންސް މިނިސްޓްރީން ރާވައިލާފައި މިވަރަށް ކުރަހާލާފައި އޮތުމުން ބަޖެޓުގައިލެއްވި ޚަރަދު ބަޖެޓުކުރަން ވެސް ވަރަށް ސަރުކާރުން ފެނިގެންދާނެ އިނގޭތޯ. މީގައި ވަރަށް ފުރިހަމަކަމާ އެކުގައި ވަރަށް ކަންތައްތަކެއް ދުވަހުއްބިނި ގޮތުގައި ރައްޔިތުންނަށް ބޭނުންވާ ކަންތައްތަކާއި ޖެހިފައިވާ ގަޑިބަދަލުގައި އެކުލަވައިލެވިފައިވާ ބަޖެޓެއްކަން މިފެނުނީ ދިރާސާކޮށްފި. އެކަމަކު ދެރައީ މިކަން ވެސް ބަޔަކު ބަދުރުވުމުން ހަމަ އެ ބަޖެޓުން ރިޕޯޓުގެ ގޮތަކަށް، ނުވި އެ ބަޖެޓުން ތާއީދުކުރާ ކުރަމުންދަނީ ނޫންތޯ މި ގޮތް ނަގާފައިވާ މި އޮތީ، ހަމަ އެކަމަށް ޤާނޫނީ އަޅުގަނޑު އެކަމާ ރިކޯޑުކުރަން. އަޅުގަނޑު ފުރަތަމަ އިޤްތިޞާދީ ރައީސް ދަންނަވައިލާނަން މުޅި ބަޖެޓް ބަޖެޓުކުރާ އެކުލަވައިލެވިފައި މުޅި ބަޖެޓުގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖީޑީޕީއަށްވުރެ އެކުލަވައިލެވިފައި މި އޮތީ ވާހަކަ ބަޖެޓް ކުޑަކުރުމަށް ފިޔަވަޅުތަކަށް، އެކުލަވައިލާފައިވާ ޗެކިން ހަރުދަނާކުރުމުގެ ގޮތުގައި ދިވެހިރާއްޖެ އިޤްތިޞާދު އެއީ ދިވެހިންނަށް ދަތުރުފަތުރުކުރުމުގައި ތަފާތުކުރުމުގެ ދަތިތަކާ އިސްލާހުކުރުމުން، ތަރައްޤީކުރުމުން އަސާސީ ބޭނުންތަކުން. އެކަން ބައްލަވައިލުމަށް ބޭނުން މިއަދު އެކުލަވައިލެވިފައި މި ވާ 2017 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި އެންމެ ބޮޑު އިސްލާހެއް ދީފައި މި އޮތީ ވެސް ތަފާތުކުރުމުގެ ދިރާސާ ބަޔާންކުރުމަށް ބޭނުމީ. އަޅުގަނޑުމެން ހަމައެކަނި ދައުލަތުގެ ވާހަކަ ނޫނީސް ފުރި ދެކުނުން، ދެކުނުން ނިސްބަތުން ބަޖެޓުގައި މި ވަރަކަ ދައުލަތުގައި ހަމަ އެންމެ އެކަށީގެންވާ ކަމެއް އިޤްތިޞާދީ ރައީސް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ ތަފާތުކުރުމުން 28·7% ކުރި ބަޖެޓުގެ ހިމެނިފައިވާ. އަޅުގަނޑުމެން ޕާލަމެންޓް ކުރަން މި އުޅެނީ؟ އަޅުގަނޑުމެން ރައްޔިތުންނަށް ކޮންކަހަލަ ފައިދާއެއް މި އުޅެނީ ހާސިލްކޮށްދޭން؟ އަޅުގަނޑުމެން ހަމައެކަނި އޮޑިޓްޖެނެރަލްގެ ރިޕޯޓުން ބޭނުންވާން ކަމަށް ފުރިހަމަކަން އައުމުގެ ހުރުމަތުގައި ފަރާތްތެރިއެއްކަމަށްވާނޭތޯއޭ؟ އަޅުގަނޑު ހަމަ ހިތްހަމަނުޖެހޭ ސުވާލު. އަދިއެކު ސަފުހާ ވެސް މި ސުވާލު ކޮންތާކުން ބޭނުންވީ އިޤްތިޞާދީ ރައީސް. އަޅުގަނޑު ހަމަ ހިތްހަމަޖެހޭ މި ފައިސާއެއް ކޮންއިރަކުން ޤާބިލު އެ ބޭނުންކުރަން ވިސްނަވަޑައިގަންނަވާނީ. ހަމަގައިމު ވެސް މިދިޔަ ދިރާސާތަކުގެ ރައްޔިތުންގެ ތަރައްޤީގައި އެންމެ ކުޑަކުރުމުގެ ވެސް، އެންމެ މުސާރައި މިހާ ވެސް، ބަޖެޓުގައި ބިލްތަކާ ގަސްދަރުމުގައި، ގެއްލުމަށް ދަރުބާރުގައި ފަރުވާކުރުމުގައި ނިކަމެތި އޮންނަ ކާޑު ވެސް މިއަދުކަށް ގޮތުގައި ނުލިބޭނެ. ރައީސް ދާއިރާގެ ސަރުކާރުން މިއަދު ތަރައްޤީކުރަމުން ބަޖެޓްތަކާ މި ގެސްޓުހައުސްތައް ޕްރޮޖެކްޓާ ދޮރުހުޅުވާލުމުގައި ސާފުކޮށްފައިވާ އެއްގޮތް ދިވެހި ބައްޓަން މި ފަރާތުގައި މި ފާހަގަކުރާ. ރައީސް. ޕަރަކާތްތައް ދާކުރާ ޝަރުޢީ ދުވަހުގެ ދިރާސާ ތަރައްޤީގެ ދަތުރު ހޯދަންވާ. އިޤްތިޞާދީ ރައީސް. މިއީ ރަނގަޅު. މި ކަންކަން އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލުކުރަންޖެހޭ. ކޮންމެ އަހަރަކު ދިމާވެން ރިޕޯޓު ވަރަށް ކޮންމެ އަހަރަކު ވަކި އެއް ޚަރަޖެއްގައި، އެއް ސާކްތެރޭގައި އެހީތެރިކަން ނުލިބި ހިނގައިދާން. މިސާލަކަށް ދަތުރުވާ ނަމަ، ބައްޓަން އިޤްތިޞާދީ ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެން ނ. މިދާންދޫގައި މިދިޔަ އަހަރު ގެސްޓުހައުސް ކާރުނެއް އެކީ ކަމަށް ވަނީ މި އަހަރު ބަޖެޓުގައި ބޭނުމުގެ ނުވަނީ ގެސްޓުހައުސް ކާރުން އަޅާކަން. މި އަހަރު ބޭނުންވީ އިރުގެ ގޮތުން އެ ބަޔަށް ހިންގާ ގޮތް. އެހެންވީމާ، މިއެއްކަމަށް ނަހީ ހިނގައިދާން. އެދި މިއީ ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ވާހަކައެއް ދައްކަމުންނާއިރުގައި ވިސްނައިލަން ދައްކަވަންތަ ޖޭސްބަލާތް ނޫން. އިޤްތިޞާދީ ރައީސް. ކުރި ބަޖެޓުގެ އަސްލަކީ ގޮތް މި ވަނީ ވިސްނަވައިލެއްވާ.

ސިއްޙީ، އިޖްތިމާޢީ ކަންތައްތަކަށް 22.3% އެބައޮތީ ހިމެނިފަ. މި ކުރެވުނު އަދަދެއްތޯ؟ 2017 ވަނަ އަހަރުގެ
ޕީ.އެސް.އައި.ޕީ ތަފާތުކުރާ ބަޖެޓުން އަތޮޅުތަކުން ކަނޑައަޅާފައި އޮތްއިރުގައި ބިޔާވަރިކަމުން އެބައޮތީ 6.2% ހުރަހެއްޓި.
ޒުވާނުން ނަޒަރުގައި ނިސްބަތުން އެބައޮތީ 10.0% ހުނަރުވެރިވުމުގައި އިންޑަސްޓްރީ ބަޔަކު. އަތޮޅުތަކުން މި ދުވަސް ކަންކަން
ހާސިލުކުރަން. ބަޔަކުވެސް އުނދަގޫ މަސައްކަތް ތަރައްޤީކުރުމުގައި ދިރާސާކޮށްފައިވާ އަތޮޅުތަކުގެ މީހުންގެ
ސަރުކާރުން މިކަމަށް ކަމަކީ މި ކަންކަމުން އިޖުތިމާޢީގޮތުން ބަޔަކުމީހުންނާ ހިސާބަށް މިކަންކަން ފުރުޞަތުދިނުމަށް ބަލައި
ދެވޭ ބަޖެޓު އުސޫލުތަކާއި މި އެންމެ ދެވޭ ބައެއްމީހުން ސާފުކޮށް ގެތެރެކަން ކަނޑައަޅާ. މީގެން ތަފާތުތައް އިޖުތިމާޢީ
ބަޔަކު މީހުން ވަރަށް ސަރުކާރު މި އެއްކޮށް ބަޔާންކުރެވިފައިވާ. މިއީ ކަންމެހެން ބޭނުން ސަރަހައްދު ވެސް ކުއްލިއަކަށް
ކަމެއް ނޫން. މިކަންކަމުން އެނގޭ، ދުރަށް. އެހެންނަމަ، މިކަންކަމާ ދުރުގެއީ ފަރާތުތަކާއިބެހޭ ކަންކަމުގެ ބޭރުގެ ވެސް
އެބަޖެޓަށް ޚަރަދު ގޮތުގޮތުގައި ތިމާގެ ބޭނުވެއްނެގިފައި ކުރިން ޒުވާނުންގެ ނުހަނު ހަމައެކަނި ޚަރަދު ގޮތުގޮތުގައި ވެސް
ތިމާގެ ނަޒަރާއި، ތިމާގެ ބެލުމާއި، ތިމާގެ ތަޞައްވުރު އެބަޖެޓް މި އެއްކޮށް ހިނގާފައި. ހަމައެކަނި ފުރުތަ
އިސްރާއީލުކަމުން ޕްރޮއަކްޓިވް ހުރިގެން، ނޫނީ މަޖިލީހުގެ ފޮލޯގައި ދަށު ފަރާތަކާއިން މައިކަކާއި ބަހުރުވައިން މިހެން
ދެއްކުމުގައި، އެންމެފަހު ހުރި ތަން ދެކެނުމަކުން ހަމައެކަނި ދެކެނުމަކުން ނުފެންނަ މި ކަމެއް. އިޖުތިމާޢީ ބަޔަކު.
އަތޮޅުތަކުގެ ވެސް ޖިންސީގޮތުން އެންމެން. ފުރުޞަތު ދަރަނި ބަޖެޓް ތަރަކާ އަ ބޭފުޅުން ދަރުކާވެރިގަނޑު، ފުރުޞަތު
ގުދުރަތީ ބަޖެޓުގެ މި ދަށު 4.32 ބިލިއަން ރުފިޔާއިރުގައި؛ އިޖްތިމާޢީ ބަޔަކު މަސައްކަތްތައް ނުވެއް ނޫން. ކަމެއް
އަތޮޅުތަކުންނަށް ރިޢާޔަތް ގޮތަށް، އަތޮޅުތަކުނަން ޕްރޮބްލަމް ގޮތަށް، ކަމެއްގައި ހަރަދުކުރާނެ ކޮބައިތޯ މަސައްކަތްކުރަނީ؟
މިގެ ކުރީގައި ކަންތައްތައް ކުރިއަށްގެނަ ހުރީ، ދަރަނިވެރިވުމުގައި ފުރުޞަތު އޮތީ ހަރަދުކޮށްފަ ނުވެ. މިއަދު މި އަތޮޅުތަކާ
ބޭރުވެސް ހާސިލުކުރާ ފުރުޞަތުތައް ގެންދަވަނީ މި އަތޮޅުތަކާ އެއަރޕޯޓް އެތިކާ އަތޮޅުތަކުގެ ފުރުޞަތު 1.5
މިލިއަން ބިލިއަން ޖުމްލަ ދާ ބޭނު އަދަދެއް އިތުރުވެގެން އަނގައްޔާ. އަހަރެއްގެ 7 މިލިއަން ބިލިއަން
ބާޖެޓުކުރާއިރުގައި ކިޔައި ބޮޑުކަން އިތުރުވެގެން ދެކޭ ފުރުޞަތު ބަޖެޓުވަހިކޮށްވެގެން އެއްކޮށް ސަބަބުތަކުން އަދި މިކަ
ޖެހިލެފެނިތޯ. މިއީ ވެސް ވިސްނާފައިހުރި ކަމެއް. ފުރުޞަތުގެ ފަރާތު ދަރުކާވެރިގައި އިޖުތިމާޢީ ބަޔަކު،
ދަރުކާވެރިކުރަން ރަށުގެރޭގައި އަތޮޅުތަކުން ގެއްލި އަދާކުރުގައި ކުރާ ތަރައްޤީ، ގެއްލި އަލަން ތަރައްޤީކުރުމުގައި އެ ގޮތް
ނިދައިން ހިމެނިފަ މަސައްކަތް އިޖްތިމާޢީ ބަޔަކު. އެކަމަކު އަލުކުރުން ކުރާ އެއްމެދުވީ ގެއްލި އަލައިގެން ފުރުޞަތު
ކޯޓުގައި ނިދައިން ކަމަށް ވަނީ، އަތޮޅުތަކުންނަށް އެ ކޯޓުގައި ނިދައިން ހިމެނިފަ އެކަނި ބައްޕަކޮށް. ބައްޕަކޮށް. އެކަނި
ބައްޕަކުން އެކަން ނިމުނު. ކޮއި އުނދަގޫ އެކަނި ހާސިލުވެ. ބޮޑުކަންކުރެވޭ އެކަނި. އެކަމަކު، އުނދަގޫ، ހަމައެކަނި
އުނދަގޫތަކެއް ކޮށްލައި ބޭނު ހަރަދުކުރެވޭނެ ކަންތައް އެހެން އަތޮޅުތަކުންނަށް ރިޢާޔަތް ނިދުބާ ކަމަށް ވަނީ ކިހާވެސް
ކިހިނެއް؟ އިޖްތިމާޢީ ބަޔަކު އަތޮޅުތަކު ދަރުމަވަންތަ ބޮޑުން، ތިމާގެ ދަރުކާވެރިކަމުގެ ވެސް ދިރިއުޅުއްވާމުގައި ވަރަށް
މުހިއްމު އެއް އަހަރެއް. މިއީ އަތޮޅުތަކުން ކުރިމަތިވި މި އޮތީ 2017 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި ތިމާގެ

ރައްކާތެރިކުރުމަށް ވެސް ކަނޑައެޅިފައި އެބަވޭ 7.3%. އަޅުގަނޑު ދަންނަވައިލާނަން މި ޕިރިއަޑަށް ވެސް. ބިން ހިއްކުމާއި މަގު ހެދުމަށް ވެސް އެބަޖެޓް 7.6% ކަނޑައެޅިފައި އިންނަނީ. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ތަޢުލީމީ ވަސީލަތްތައް ޤާއިމުކުރުމަށް ޓަކައި 3.7% ކަނޑައެޅިފައިވޭ. އަޅުގަނޑުމެން މި ތަރައްޤީ މުޅި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހުރިހާ އަތޮޅަކަށް، ހުރިހާ ރަށަކަށް އަޅުގަނޑުމެންގެ ދުނިޔަވީ ގޮތުން ބޭނުންވާ ހިސާބަށް ކުރިއަރުވައި ގެނެސް ގާތްގަނޑަކަށް ލަފާދޭއިރު ހިސާބު ކަމަކަށް ބިނާކުރުމުގެ ހިފިފައިވާ ބަޖެޓުގެ ވާހަކަ. އަޅުގަނޑު މި ހިނގާ ވާހަކައަކު ފަހަރެއްގައިބިން ވެސް ފަހަރެއްގައި ޖަހާ ބައްލަވަން ދިއްބަވާ ބާރުވެރިކަމަށް ހިންގަމުންދާ ސަރުކާރު ސަރުކާރުގެ ސިޔާސަތުތަކަށް. ސަރުކާރުގެ ސަރުކާރު ވެސް އަޅުގަނޑުމެން އަދި ހިންގާކުރަމުންދާ އިންސާނީ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ތަޢުލީމީ ވަސީލަތްތަކަށް ޤާއިމުކުރުމަށް ޓަކައި 3.7% ކަނޑައެޅިފައިވޭ. މިސްކިތްތައް އިމާރާތްކުރުމަށް 5.7% ކަނޑައެޅިފައިވޭ. އެހެނިހެން ކަންތައްތަކަށް 0.9% ކަނޑައެޅިފައިވޭ. ޖުމްލަ ސަރުކާރުގެ ބަޖެޓް ގައި ސަރުކާރު ސެކްޓަރުގެ ދަރުމަވަންތަކަމުން ޓަކައި 3.4% ކަނޑައެޅިފައިވޭ. މިއީ ވެސް ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މިފަދަ ބޮޑު ބަޖެޓެއް ހުށަހެޅިގެންދިޔައިރު މިއީ ހަމަ ފުރިހަމަކަމެއްގެ އެކަށީގެންވާ އަދަދެއް. އިދާރީ ވަސީލަތްތަކަށް 3.3% ކަނޑައެޅިފައިވޭ.

މަސްވެރިކަމާއި ދަނޑުވެރިކަމަށް ވެސް 1.1% ކަނޑައެޅިފައިވޭ. މުޅި ބަޖެޓުގެ މި ޕަސެންޓޭޖްތަކަކީ ޓަކައި ފެންވަރުގައި މިވީ ކުރުކޮށް އަދަދެއްގެ ވާހަކައެއް ނޫން މި ދަކުވަނީ. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ ފަހަރެއްގައި ވާހަކައެއް ދައްކަވާ ވާހަކައަކީ ދިވެހިރާއްޖެ ތަރައްޤީކުރުމުގެ މަސައްކަތް ފަށާފައިވާ ސަރުކާރުގެ އެ ތަރައްޤީގެ ފަހަރުތައް ކުރިއަށް ދާނެ ގޮތް.

ނޫނީ ވިޔާނުވެގެން ކޮންމެ ރަށަކަށް ނުދެވޭނެ އެކަން ދަތިވެދާނެ އެއީ އަދި އެކަމުގެ ދާއިރާތަކުގައި ސަރުކާރުގައި ނޫނީ އެކަމަކު ދިރާސާކޮށް ހޯދާ ކަމެއް. ޖަޖެއްޓުގައި ވިޔަވިޔަކަން މުދާތަކުގެ ކާރިޔާ ގެއްލުން، ނޫނީ އެޅުމުގެ ކާރިޔާ ގެއްލުން ކުރުގެން ދަރަނި ވެރިކަމުން އަރާފައިވާ ސަރުކާރު ނުކުޅެދޭ. އަޅުގަނޑު ބަޔަކު ބަލާފައިވާ ތަރައްޤީގެ ކަން ނުވެސް. އަޅުގަނޑު މިއީ ގާތްގަނޑަކަށް ޤާނޫނީ ހަމަ ހަމަޖެހިފައިވާ މިސާލު.

ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މި ބަޖެޓް ހުށަހަޅައި މި ވަނީ ހަމަ ވަރަށް ފުރިހަމަކޮށް. ބައް ބޭފުޅުން މި ކަމަ ސަރުކާރުން ދަޢުވާއާއި ގުޅިގެން މި ދައުރު 2016 ގައި ފަރާތްތަކުން ބަޖެޓް، އައި.އެމް.އެފް ބަޖެޓް ހުށަހެޅިއިރުގައި 27.57 ބިލިއަން ހުށަހެޅިއިރު، މިއީ 2017 ވަނަ އަހަރެވެ. 2016 ވަނަ އަހަރުގައި 27.57 ބިލިއަން ރުފިޔާ ހުށަހެޅިއިރު، މިއީ 17 އަށް 26.8 ބިލިއަން ރުފިޔާ ހުށަހެޅުނީމަ މިއީ ވެސް މަސައްކަތްތަކުން ވެގެން ޤާބިލުކަމަށް ވީ. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ބައްލަވާ!

ކޮންމެ އަހަރަކު އިންސާނާ ދިނީގައި އުފާއިރުގައި ކޮންމެ އަހަރަކު ގެއްލޭ ނަގާނެ. ކޮންމެ އަހަރަކު އާދައިގެ ނުދަނބަލާނެ. މަރުން ފެށިގެން ވެސް ގޭނެ. ގޭގައި ނިދިން ވެސް ގޭނެ. އެހެންވީމާ، މިއީ ރޮދި އުސޫލުތަކުން، އިންސާނީ ބޮޑު ތަރުތީބު ދިއައިއްޖިއޭ މި ފަސްޓްކޯޓް ލިބެވޭން، މިހެން ގައުމުގެ ހިލޭ ޚިދުމަތްތަކުން ލިބިލިބޭން ފަރާތަށްތަކުން ހުރިހާ ބޭފުޅުން ވެސް އެބަޖެހޭ ޢަމަލުކުރައްވަން. މި ކަންކަމަށް ދިރާސާކުރެވިފައިވާ ތަރުތީބުން. އަޅުގަނޑު ދަންނަވަނީ މި ބަޖެޓަކީ އަޅުގަނޑުމެން ނިންމި ބަޖެޓަކީ ވާނުވާން ކަންކަން ކަމަށްވީ. ﷲގެ ރަޙްމަތާ އެކުގައި އަޅުގަނޑުމެން މި ސަރުކާރުން، މިއަދުވެސް ރަނގަޅު ތަރައްޤީގެ ސަރުކާރުން އެއްބަސްވުމާ ބުރިޖާ މި ގައުމުގެ އެއްވަރަށް ދެމިހުރެ ވަޒަން ރޮނގުން މިހާރު ވޭތުވި އެކަށައަޅައި ގަބޫލުކުރަން ބަލާނަން. މި ގައުމުގެ ހަމަ އަޅުގަނޑުމެން މި ދެމިހުރުމުގެ ބޮޑުކަމަ

ކާފަގެ ތަސްވީރަކަށް އަމިއްލަފިޔަވައި މި ވާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖިއޮގްރަފިކަލީ ރީތި ރަށްތަކުގެ އެތެރެމަތީގައި އަޅުގަނޑުމެން ކުޑަ، ދުވެ މި ހަދާ ހަމަ އާއްމު ދިވެހި ރަށްތަކުން ނުކުން ބަނދަރާ ކަންބޮޑުވާކަމީ މިފަދަ ފަހަރާވެސް؟ ކަމެއް ރަނގަޅުކުރުމަށް ބޮޑު ހަރަކާތްތެރިވުން ކަމެއް ކުރުވީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން މިގައި ކަމަށްބޮޑުވާނެ ސަބަބެއް ނެތް. ދިރިއުޅުމަކީ ރަނގަޅު. އަޅުގަނޑު ދަސްކުރަނީ މި އަހަރު އަދި މިދިޔަ އަހަރުގެ ބަދަލުން ވެސް ކުޑަ ތަންކޮޅެއް ކުރުމުގައި އުޅޭ ވެސް މީހުންނަށް ނޫން. ދެން އަޅުގަނޑު ދަސްކުރުމުން ބޭނުންވަނީ، އަޅުގަނޑު ހަމަ މިއަދުގެ ސަރުކާރުން ހަމަ އަތޮޅުތަކުގެ ސިޔާސަތު ރައްދުކުރެވުނު. އަދި އަޅުގަނޑު ހަމަހަމައިން ވެސް އަޅުގަނޑުގެ ދައުރާގެ ދ. ފިލާގައި ނުކުތާގެ ނިޒާމު ވެސް މި އެންމެ އަހަރަށް ހިސާބުގައިވާ ފަހަރު އަޅުގަނޑު ވަރަށް ހަމަ މި ފުރުޞަތުގައި ފަރާތަށް އެއްވަރަށް އެޖެހުނު ފަހަރު ވެސް ދަސްކުރުން. އެހެނީ އަޅުގަނޑު ދަސްކުރެވުނު ދިރިއުޅުމަށް ރަނގަޅު، އަޅުގަނޑު ވެސް ފަރަށް ހިތްވަރުދޭ ކަމެއް އެބައިން. އަޅުގަނޑުގެ ދައުރާގައި ވެސް އަދި ވެސް އޮޅުން ނުރުކު ކިޔާ ރަށްއެއް ވެސް. އެއީ ހ. އަތޮޅު ނުރުކުރުގައި ވެސް އަޅުގަނޑު ވެސް ބޭނުމާ މި އެންމެ އަހަރުގެ މި ބަދަލުގައި އަޅުގަނޑު މަސައްކަތް ދަޢުވާ؛ އަޅުގަނޑު މަސައްކަތްކުރަން. ދަސްކޮށްދޭނެ ކާކު ދަސްކުރާނެ. އެ ބޭފުޅުންނަށް އަޅުގަނޑު އަދާކުރަން އަރުވަން. އަޅުގަނޑަށް ވެސް އަޅުގަނޑުގެ ޖިންސާއަށްކުރަން ބޮޑު އަޅުގަނޑު ފަރުވާ ނުދެވޭނެ، ކާކު ތަނަކަށް ދާންދޭނެ. اللهގެ ރަހުމަތާ އެކު އަޅުގަނޑު މަސައްކަތްކުރާނެ ހަމަ. 4 ކުރެހުންތައް ސަރުކާރު އިމާރާތުގެ ދެމިހުރި ފިޔަވަޅު ބޮޑު އަޅުގަނޑު އެ މަސައްކަތްކުރާ ފަހަރަ އެ ބޭފުޅުންނަށް ހަމަ އަދާކުރަން އަރުވަން. އެހެންވެއްޖެއްޔާ އަޅުގަނޑު ދަސްކުރަން މި އުޅޭ ފަރާތައިން ހަމައެކަނި ބަޔަކާއި ފަރާތް ދައުލަތުގައި، ހަމައެކަނި ވިލާ ދައުރާއަށް ނިސްބަތުވާ 3 ރަށް ބަޔަކުފަހަރުމަތިންނެއް އަދި މި ކަމެއް ނުވާނެ. މިއީ ފޮނުވި ކުރެވޭތޯގައި ފަރާތަކުން ބިނާކުރު، ފޮނުވި ކުރެވޭތޯގައި މިހެނިހެން މިތި ވިސްނައިދޭން މަސައްކަތްކުރަންޖެހޭ. މިހާރަށް ހަހިރުގައި ދިވެހިރާއްޖޭގައި އެންމެ ބޮޑު އެއް މަސައްކަތްހަރަކާތް ވެވި އެއްބަސްވުމެއް ދިރިއުޅުމަށް ރަނގަޅު، އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި ދިވެހިރާއްޖޭ އިންކަމް، ކުރިޔަށް އިސްލާހީ ގޮތްގަތަށް ހަމަ ބެލެނިވެރިން ކުރުވިހުރިހާ ހަމަ ގޮވާނުޒާމުގެ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކުރިން ހަމަ ފަރާތަކުން ޖަމާއަތް ކުރުވަން، އަދި އެކަހަލަ މިހާރު ރިސާލަތު، އެ ބަޔަކު ކުރެވުނު ހަމަވެ ދައުރުގެ ވިސްނުންތަކެއް. މިހާރު ދިވެހިރާއްޖޭގައި އަޅުގަނޑުމެން ރަނގަޅު ބާރުމިންގެ ސަރުކާރުގައި މިހާރު ކަންތައްތައް ބައްޓަންކުރުމަށް މި ދާ ގޮތެއް މިހާރު މުޅި ފުރުޞަތު މުސްތަޤްބަލުގައި ވެސް އެބަ ފަރާތްތަކަށްވުރެ ގޮތްތަކުން ކަންތައްތައް ކުރުމަށް ބެހެއްޓުމާއި އެއްގޮތްވާ ބޭނުންތަކާއި، ގާނޫނީ ގޮތުންވެސް، މިހާރު މިސާލަކަށް އަޅުގަނޑުމެންގެ ޤައުމުގެ ތިމާވެށި ބޭނުން ފަރާތްތަކުގެ ފަހަރަށް ވަރަށް ބޮޑު އިސްކަންދޭން މިޔަރުގައި ފުރުޞަތު ފަރާތްތަކާއި ފަރާތްތަކުގައި އެކުލަވާލެވިފައި ވެސް ތިމާގެ ގޮތްގޮތަށް ހަމަ ބޮޑު އަންހެނުން ފުރުޞަތު ފަރާތް، އަދި އޭގެ އަށަށް ފުރުޞަތު ވެސް މި ބަދަލަށް ވެއްޖެއްޔާ ވެސް ނުފޫޒުވާނެ އިސްކަންދޭން ބޭނުން، މިހެން ރާއްޖޭގައި އަތޮޅުގެ ކަމަކީ. އެހެންވީ ބަދަލު މަސައްކަތްތަކުގައި ބެލެނިވެރިންގެ ވެސް ޖަވާބުދާރީ ހެދި ފޮނުވި ކުރެވޭތޯގައި ކާރިޔާތަކުން ކޮށްދިނުން ނުހިފާ

ވަރަށް. ކިހިނެއްތޯ މި ކަންކަން ހުރަނީ؟ ކޮންމެ ގޮތެއް ހަމަޖެހި ވެސް މިކަން ހުރަންޖެހޭ. ސަރުކާރުން މަޖުބޫރު އެބަ ކުރައްވާލާ. ދަރަނި ވެސް ވެގެންދާނީ. ޖިންނާއެއް ވެސް އުފުލައިގެންދާނީ. ކިހިނެއްތޯ މި ކަންކަން ހުރަނީ؟ ނުވާނެ އެގްރިކަލް އިޤްތިޞާދީ ނަރިސް. ދިނުމުގައި އިންސާނާގެ ޖިންނާއަކީ ހަމައެކަނި ކިޔާ ބަނޑު ފުރާ ދަރިން މުއާމަލާތުން ކަމަށް ވަނީޖާ ތިމާމެންގެ ވިސްނުމާއި ހިޔާލު ހުންނާނީ ހަމަ އެކޮޅުގައި. އަނގާއަށް ހެދިއް ނާދެން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން މިދަންނަވަނީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންނަށް މިއަދަކީ އެ ޤައުމުގެ ވާހަކައެއް އެއްވެސް ސަޕޯޓް ނުކުރައްވާނެ އިޤްތިޞާދީ ނިޒާމެއް. އަޅުގަނޑުމެން މި ހުސްނި ޤައުމު ބިނާކުރަން. އަޅުގަނޑުމެން މި އުޅޭނީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ނުކުސްތޯ ޖިނާއީސިޔާސަތު އަޅުގަނޑުމެންގެ ކާބޯފަތުގެ މި ތަކެތި އާދަކާދައި، މި ވަޒަނަފާއި މިހިރާ ކަމެއް ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ޕްރޮޓެކްޓުކުރަންޖެހޭ އެއްޗިއްސޭ. މި ޠާޤަތު ދިރާސާކުރާ ދެނެ ދިރާސާކުރުމުގެ ތަރައްޤީކުރެވޭތޯ ބަލައި. މި ޤައުމަކީ ވެސް އާސާރާތުގެ އެހެނިހެން ޤައުމުތަކާއި އެއްވަރަށް ބޮޑުވަރުގެ ހިދުމަތް ވެސް ލިބޭ ގޮތް ހުރިމަ ބަލައި. އިރުކާލުގައި ކޮންމެ ވެސް ބޮޑުގަދަ ތަރުވަލައި 25 ބިރުގެ އައިޖީ.އެމް.އެފްގެ އިމާރާތް އަޅާ ވާހަކަ. ކިތްވެސްނަށް ހަސްތަ ދާދި ނުނިމި ގުރުއްބާ ފޯރީގެ އަޅުގައި ކޮންތިބެކޮޅު 25 ވަނަ ބިރުގެ މަސައްކަތް ނުކުރެވިނީ؟ ބަލަ އެ ބޮޑުގެން އިދާރާތަ ވާހަކައިގެ އެއްވެސް ޖަހަބަރާ ނިޔާއް ދޫނުނީ. އޭގެ ބެއްލިގެ ތިޔާދަރި ހާމައި އަޅުގަނޑުމެން ކިޔާވަން އެ ވާހަކަ. ކާކުތޯ ގިރައްސުރެ ފޯމިގައި ކުރާ މަސައްކަތް 25 ފޯމިގައި ކޮންދިނީ؟ ޖުމަލާ ވޯކްސް. ބައިވަރުބައިވަރު މަސައްކަތްތައް އިތުރުވެގެންދިޔަ. ތިމާގެ ހަރަކާތްތައް ވެސް އެތައްއެތައް ގުނަވަރަށް އަރަންޖެހުނީ. މިކަހަލަ ބަދަލުތައް ވެސް އަންނާނެ. ކޮބައިތޯ މައްސަލައަކީ؟ އައި.ޖީ.އެމް.އެޗްގެ 25 ބިރުގެ އިމާރާތް ހަދައިގެން އަޅުގަނޑުމެން ދިވެހިރާއްޖޭގައި އާސާރާތުގެ އެހެނިހެން ޤައުމުތަކާ އެއްވަރަށް ހުރިހާ ކޮންމެ ފުރަތަ ދިވެހިންނަށް ލިބޭން ފަހުރެއް ނުންތޯ؟ ދިވެހިރާއްޖޭގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ ޚަރަދުތަކާއި އަޅުގަނޑުމެންގެ ފައިސާ މިތާނގައި ހިފެހެއްޓުމަށް ހުންނާނެ ވަސީލަތް ނުންތޯ. މީހީ ވެސް ވިސްނާލަންޖެހޭ ކަންތައްތައް. އަޅުގަނޑު ހަމަ އަޖައިބުވެ އަންތަރިސްވަޒަ އިޤްތިޞާދީ ރައީސް. ބައެއް ބޮޑުވެން ހަމައެކަނި ތިމާމެންގެ އަމިއްލަ މަޑުބަރު ހާސިލުކުރުމަށް ޖަހައި ޤައުމީ ޚަރަޖްތަކުގައި މިފަދަ ފީޑުގެ ވާހަކައިގެ ކަމަށް ވާހަކަދައްކާލީ އަޅުގަނޑު ޚަދުފިލަވަން. އަޅުގަނޑުމެންގެ ވެސް އަރައިން ޖަހާލައި. އަޅުގަނޑުމެން ވެސް މި ހިސާބަށް ފޮނުވާލައި ކަލޭފެން މިލިބި އެ ބޮޑުވެރި ވަރަށް ފޮނި އުއްމީދުތަކާ ދުރުކުރި. ހަމައެކަނި އެ ބޮޑުވެރި ކަރުދާ ޖީންނާއަކަށް ވެސް ނުން. ދުނި ދެއްޕެ ތަވަތަތްގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ ވަރަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވަރަށް ބޮޑު ޖީންނާއެއް، ވަރަށް ބޮޑު އަމާނާތް ހަވާލުކުރެވި. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު މިދަންނަވަނީ އިޤްތިޞާދީ ރައީސް، އަޅުގަނޑު ހަމަގައިމު ވެސް ސަރުކާރުން ފޮނުވާލައި، ފިނޑިސް މިނިސްޓްރީން ފޮނުވާލައި މި ވާ ބަޖެޓް އަޅުގަނޑު ފުރިހަމައަށް ތާއީދުކުރާ ވާހަކަ ދަންނަވަމުން، އަޅުގަނޑަށް ދެއްވި ފުރުސަތަށް ޝުކުރު ދަންނަވަމުން އަދި މި ބަޖެޓަށް ދިވެހިރާއްޖެއަށް ﷲގެ ރަޙްމަތް އެދިލަމި...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުސަތު މި އަރުވަނީ ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް މުޙައްމަދުދީދީއަށް. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު)

ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް މުޙައްމަދުދީދީ ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ، މިހާރު ދައުލަތުން ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ބަޖެޓަށް ވާހަކަދައްކަން އަޅުގަނޑު ބަލާއިރު އިއްޒަތްތެރި ރައީސް އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ، މި ބަޖެޓް ބަހުސްކުރަން ކުރިމަތިލާ ކޮންމެ އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކު ވެސް ފުރަތަމައިން ބައްލަވާނީ އެ މެންބަރެއްގެ ދާއިރާއަށް މި ބަޖެޓުން ލިބޭވަރެއްގެ ތަރައްޤީއެއް ލިބޭތޯ. އެއީ އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި ކޮންމެ މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުގެ މެންބަރެއްގެ ވެސް ފުރަތަމަ ދާކަން ބޭނުންވާނެ ހުވަފެނަކީ. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެން ކޮންމެ މެންބަރަކު ވެސް ކޮންމެގައި އެދިފައިވާ މަސްއޫލިއްޔަތެއް، މުޅި ރާއްޖޭގެ ހއ. ފެށިގެން ގދ.އާ ހަމައަށް؛ މާފުކުރައްވާ! ހއ. އިން ފެށިގެން އައްޑޫ ސިޓީއާ ހަމައަށް މުޅި ރާއްޖޭގެ ނިސްބަތުން ބަޖެޓުން ކުރަންޖެހޭ ކަންތައްތަކާ ދޭތެރޭގައި މުޅި ބަޖެޓާ ދޭތެރޭގައި ވިސްނުން. ހަމައެކަނި އެ މީހާގެ ދާއިރާއަށް އެކަނިޖެހިގެން ނޫން ވިސްނަންޖެހޭނީ. އެހެންނަމަވެސް، ގިނަ ފަހަރަކު ވެފައި މި އޮންނަނީ ކޮންމެ މެންބަރަކު ވެސް ބޭނުންވާނެ އެ މެންބަރެއްގެ ދާއިރާ އެއީ އެ މެންބަރެއްގެ ނިސްބަތުން އެ މެންބަރު ބޭނުންވާ ތަރައްޤީ ގެނެސްދިނުމަށް ބަޖެޓުގައި ހިމެނުން ބޭނުންވާނެ. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑު ވެސް އެ ގޮތް ބޭނުން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ، ވޭތުވެދިޔަ 3 އަހަރު އައްޑޫ ސިޓީގެ ތަރައްޤީއަށް ބަލާއިރު، 2014 އިން ފެށިގެން 2016ގެ ނިޔަލަށް؛ އާދެ، މި ހިސާބު އަހަރާ ހަމައަށް އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި އައްޑޫ ސިޓީގެ ތަރައްޤީއަށް ޓަކައި ޕީ.އެސް.އައި.ޕީ ބަޖެޓުގައި ހިމެނުން ތަރައްޤީގެ ބަޖެޓުގައި ހިމެނުނު ވަރަށް ގިނަ ކަންތައްތަކެއް އެކަށީގެންވާ ގޮތެއްގައި ހިންގާފައެއް ނެތް. މިގައި އަޅުގަނޑުމެން އެދި ވަޒީރުންނާ ސުވާލުކުރިމާ ކޮންމެ ފަހަރަކު ވެސް މި ތަނަށް ވަޑައިގެންފައި ޖަވާބު ދެއްވަމުން ފުރަތަމަ ވެސް ވިދާޅުވާނީ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ބަޖެޓުގައި ހިމަނައިދެއްވާނަމޭ. އެހެންނަމަވެސް، މި ވާހަކަ ނުދައްކަވާނެ. މި އަހަރު، މި އަހަރުގެ ބަޖެޓަށް ބަލާލީމާ އަޅުގަނޑު މާ ބޮޑު އުއްމީދެއް ދަންނަވާކަށް ނެތިން. ސަބަބަކީ ބަޖެޓް ކޮމިޓީގައި އަދިވެސް ބަޖެޓު ދިރާސާކުރެވުމުން އެ ދަނީ. އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި އެ ދިރާސާއަށް ފަހު އަޅުގަނޑުމެންނަށް އަނެއްކާވެސް ފުރުސަތެއް ލިބޭނެ އެކަމާ ވާހަކަދައްކަން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެންނަށް އިންތިޒާރުކުރެވޭނެ ނޫން. އެހެންވީމާ، ބަޖެޓުގައި ހުރި ބައެއް ކަންތައްތަކާ ބެހޭ ގޮތުން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑު މާ ގިނަ ވާހަކައެއް ނުދައްކާނަން. ފަހުން އިސްލާމިކްޑިވެލޮޕްމަންޓް ބަޖެޓް ރިޕޯޓް ލިބުނީމާ އެތަން ބަލާލައި އަޅުގަނޑުމެން ވެސް ފެނުން އެއްކޮށް އެކަށީގެން ދަންނަވާލަން. އެހެންވީމާ، އައްޑޫ ސިޓީގެ ތަރައްޤީއާ ބެހޭ ގޮތުން މިފަހަރު ބަޖެޓް ހަރަދުން އައިއިރު އަޅުގަނޑަށް ފުރުސަތު ލިބުނު އައްޑޫ ސިޓީގެ ތަރައްޤީއަށް އަޅުގަނޑު ބޭނުންވާ ކަންތައްތައް ކަންތައްތަކުގެ ލިސްޓު. އަޅުގަނޑު

ދެންނެވިން ބަޖެޓު ކޮމިޓީގައި ބަޖެޓު؛ ރައީސް އޮފީހަށް ދިއުމުގެ ފުރުޞަތު ވެސް އަޅުގަނޑަށް ލިބުނު. އަޅުގަނޑު ދެންނެވިން އަޅުގަނޑު ބޭނުމީ އަހަރެ ސިޓީގައި ހުށަހެޅިފައި ހުރިން. އާދެ، މިއަދު އަޅުގަނޑުމެންނަށް އަޑުއިވޭން ހިނގައްޖެ ހުށަހެޅުމުގެ ކޮންޓްރެކްޓުގައި ސަރުކާރުއާއި ވާހަކަ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި އަހަރެ ސިޓީގައި ޖަރީދާ ހުށަހެޅިފައި؛ ބަޖެޓުގައި މިހާރު އޮތީ ހިސާބު ރިޕޯޓެއް ހުށަހެޅުނު ނޫނީގައި. ދެން އަޅުގަނޑު ސަޕްލިމެންޓަރީ އެޕްރޫވަލް އެ ވިދާޅުވާ ބަޖެޓަކީ ސަޕްލިމެންޓަރީ ބަޖެޓަކީ؟ ފާސްކޮށް ދިނުމަށް ވިދާޅުވީ އެއީ ކޮބައި އެއީ. ހަމަކޮށް ބޭނުންކުރައްވަނީ ހިސާބު ރިޕޯޓަށް ހުށަހެޅުން ކުރަން. އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި އެ ހުށަހަޅާ އެއީ އަހަރުގެ ރައްޔިތުންނަށް ފައިދާވާނެ ގޮތުގައި ޖެނެރޭޓްކޮށްދިނުން ބަޖެޓެއް ހުށަހެޅުން ކަމަށް އަޅުގަނޑު އުއްމީދުކުރަން. މިއަދު މި ވަގުތު އަޅުގަނޑު އަހަރެ ސިޓީގެ ރައްޔިތުންނަށް ދޭން އޮތް ނަސޭހަތަކީ، އާދެ، ދަރުބާރުގެ ސަރުކާރުއިދާރާތަކުގައި ހުށަހެޅިފައި ރަދަވަން އެ އުޅުއްވީ. އެކަމަކު ހުރިހާ ސަރުކާރުތަކުން އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި. ރަނގަޅު. އަހަރެ ސިޓީގެ އެއްބަސް ރައްޔިތަކު އަޅުގަނޑު ގަވާއިދުތަކާ ގޮތުގައި ދަރުބާރުގެ މިނިސްޓްރީގެ، ބަޔާންތައް، ސިވިލްސަރވިސްގެ ބަޔާން ޝާއިޢު ކުރެވޭ. އެއީ އަޅުގަނޑު ސިޓީއަށް ތިބިފަރާތް ވަރަށް ބޮޑު ވަސީލަތެއް އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި. އެހެންވީމާ، އެ ވަސީލަތް ހަމަޖެހިގެން ސަރުކާރުން އަދި އެ ބޭފުޅުން ޚިދުމަތް ލިބޭ ގޮތަށް ވަރަށް ބޮޑަށް ބޭނުންވޭ ދަރުބާރުގެ ފަރާތުން. އެހެންވީމާ، ދިމާގައި ކޮށްދެވޭނެ ގޮތަކަށް ދެކޭގޮތުގައި އަހަރެ ސިޓީގެ ރައްޔިތުން ބައްދަލުކުރުމަށް، ކަމާއި ދާއިރާތަކުން ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ހަމަޖެހިގެން ރައްޔިތުން ސިޓީގެ ބަޖެޓު ރައްޔިތުން ދެކޭ. އެހެންނަމަވެސް ބައެއް ބަޔަކު ބަޖެޓު ކަމާބެހޭ ސަރުކާރުގެ ބަޖެޓުގައި އަހަރެ ސިޓީގެ ބަޖެޓު ހުށަހަޅާ ފަދަ ފާސްކުރުމުގެ ސަރުކާރަށް ގޮތުގައި މި ކަންކަން ވޯޓުވެރިޔަ 3 އަހަރު؛ 2014، 2015، 2016 މި ދިރާސާ. މި ހިސާބު އަހަރު ވެސް ބަޖެޓުގައި ހިމެނި، އަދި ބޭރުން އާދެ، ކުރިއަށްދާ ދަރުބާރުގެ އެކަމާ ވެސް ގުޅިގެން ހިސާބުތަކުގެ ބައި އެބައޮތް. އެހެންވީމާ، ދިރާސާ ދިރާސާކުރުން އަޅުގަނޑުމެން ހިތަށް އެރި ދެއްވާފައިވާ ސަރުކާރުން އެއީ. އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި ހުށަހެޅިފައި އެކަށީގެންވާ މިހާރު. އެކަމަށް ހުށަހެޅިފައި ބިލްތަކުގެ ވާހަކަތަކުގެ. ބަޖެޓު ހުށަހެޅުމަށް މިއީ. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި ރައީސް މިއީ. ދެން ޕީ.އެސް.އައި.ޕީގެ ބާރު ހުރި ކަންތައްތައް ފުލުހުންގެ އަޅުގަނޑު ދެންނެވިން އިޤްތިޞާދީ ރައީސް، އަހަރެ ސިޓީގެ މަޖިލީހުގެ ހުށަހެޅުމަށް ގަބޫލުކުރާނީ. ފިޔަވަޅު ބެލެހެއްޓުމަށް ކަމަށް ވަނީ. ވަކި އެއީ ކަމަށް ވަނީ ހުރި އާދެ ބަޔާނާއި ހުށަހެޅުނު ހިސާބުގައި ވަރަށް ނުހަމަ ހުރި ގޮތުގައި. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުން ވޯޓުވެރިޔަ އަސާސީކޮށް މިން އަހަރުން ބަޔާނުގައި، 2014 ، 2015، މި ހިސާބު 2016 އަށް ވެސް އަހަރެ ސިޓީގެ މަޖިލީހުގެ ހަރަދު ބަޖެޓު ފާހަގަ. އެހެންނަމަވެސް، އެ ދައުލަތާއި މި ގޮތުގެ ވެސް ނުކުރޭ. ހަމަ ކުރިމަތީ ވެސް ދެންނެވިން ވަގުތު ސަރުކާރުގެ މިންވަރު ބަޖެޓު ގޮތުގައި ހުށަހެޅިފައި ފާސްނުވެއެވެ. އަޅުގަނޑުމެން އެއީ ދިރާސާކޮށް ބެލެން މި ބޭނުން ނުވޭ. ރަނގަޅު، ބަޖެޓުގައި ގޮތުގައި ހުށަހެޅު. ސަރުކާރުގެ ގޮތުގައި ވެސް އިންތިޒާމް. ދެން އަސާސީކޮށް ކަންތަކާ ގޮތުގައި މިއަދުގެ މިއަދު އަހަރެ ސިޓީގެ މަޖިލީހުގެ ހަރަދު ރައްޔިތުން ބޭނުން. ވަރަށް

ގިނަ ރައްޔިތުން ބޭނުން. ވިއްސާރަވެ މަގުމަތީގައި ފެން ބޮޑުވީމަ ކުޑަކުދިންނަށް އޭގެ އުނދަގޫ ވަރަށް ބޮޑުވޭ. ސްކޫލަށް ހިނގާފައިދާ ކުދިން މަދެއް ނޫން. މުސްކުޅިވެރިން ހިނގާފައި މަގުމަތީގައި [illegible] މަދެއް ނޫން. އަދި، މާލޭގެ ރައްޔިތުންނަކީ އެއްގޮތަށް އައްޑޫ ސިޓީގެ ރައްޔިތުންނަކީ ވެސް [illegible] ގޮތަކަށް މަގުމަތީގައި ހިނގައި، ދުއްވާ އުޅެވެން ބޭނުންވޭ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި އައްޑޫ ސިޓީގެ [illegible] މަގުތައް ވެސް ރަނގަޅު ފެންވަރަކަށް [illegible] ސަރުކާރަށް ލާޒިމުވޭ. [illegible] ދައުލަތުން ހަމަ އެއްވަރަކަށް އިޖުތިމާޢީ [illegible]. ދެން އަޅުގަނޑު ބަޔާންކުރަން ބޭނުންވަނީ ނަރުދަމާއާއި ފެނުގެ؛ އާދެ، އަޅުގަނޑު ސިޓީގެ ވަރަށް ގިނަ ސަރަހައްދުތަކަކަށް ފެނުގެ ހިދުމަތް ނުލިބޭ. ބޯފެނުގެ ހިދުމަތް ނުލިބޭ. އެހެންވީމާ، މި ބަޖެޓުގެ ތެރެއިން އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި މުޅި އައްޑޫ ސިޓީއަށް ބޯފެނުގެ ހިދުމަތް، ނަރުދަމާއާއި ސާފު ފެނުގެ ހިދުމަތް ލިބެން އެބަޖެހޭ. ހަމަ އެއާއެއްކޮށް މިދިޔަ އަހަރު ސަރުކާރުގެ ކަންތައްތައް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި މި ބަޖެޓުގެ ތެރެއިން އެ ހިދުމަތް ފޯރުކޮށްދެވިގެންދާނެ. މިއީ މި ވަގުތު [illegible] ރައްޔިތުންނަށް ވަރަށް މުހިއްމު ކަންތައްތަކެއްގެ ވާހަކަ އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވާލީ. ނަރުދަމާ، ފެން، މަގުތައް، ހާސްޕިޓަލް [illegible]. ދެން އަޅުގަނޑު ބަހުސްކުރެވެމުންދާ [illegible] އަޅުގަނޑު އިންޓަރނޭޝަނަލް އެއަރޕޯޓަކީ الله އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ ވަރަށް ނަސީބުވެރި ގޮތަކަށް މިއަދު އެ އެއަރޕޯޓް [illegible] އެއަރޕޯޓެއް. އާދެ، 2012 ވަނަ އަހަރުން ފެށިގެން އޭރު އޮތް [illegible]، 2012 ގައި ވަކި ހިސާބަކުން [illegible] ރައީސް [illegible]، މިއަދު ރައީސް [illegible]، މި [illegible] ވެސް އަޅުގަނޑު [illegible] މަސައްކަތް ވަނީ [illegible]. އަޅުގަނޑު ވަރަށް އުފާވޭ [illegible] އިންޓަރނޭޝަނަލް އެއަރޕޯޓް [illegible] އެކްސްޓެންޝަން ނިމިފައި އޮތް [illegible] އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ. އެކަމަކު [illegible] އަޅުގަނޑުމެންގެ [illegible] ޝުކުރު އަދާކުރަން. [illegible] އިންޓަރނޭޝަނަލް [illegible] ރައްޔިތުންނަށް [illegible] ނުވޭ. [illegible] ބަޖެޓުގެ [illegible] މިއީ ވަރަށް [illegible] ކީއްވެގެންތޯ؟ [illegible] ކީއްވެގެންތޯ؟ [illegible]. އާދެ، އަޅުގަނޑު ކުރީގައި ވެސް މި [illegible] އެހެންވީމާ، ބަޖެޓުން [illegible]، [illegible] ކީއްވެގެންތޯ؟ [illegible] އަޅުގަނޑު

ފައިދާއެއް ދާއިރާއަށް ހިމެނޭ އަޅުގަނޑު އެއްބަސްވާ ބަޖެޓުން އެހެންނަމަވެސް، ރައީސް. އިއްޒަތްތެރި ދަންނަވާލަންޖެހެނީ ލިބޭނެ ރައްޔިތުންނަށް އަޅުގަނޑުމެން ވަކިން ރާއްޖެއަށް ފައިސާ ދަނޑުވެރިކަމުން އަޅުގަނޑު އެހެންނަމަވެސް އަދި، ފެށި އަޅުގަނޑުމެން ކަމަށް ކުރާނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑުމެން ވަޒީފާ ކުރިއަށް ގެންދާ ސަރުކާރުގެ އަޅުގަނޑުމެންގެ ބޭނުމަކީ އަޅުގަނޑުމެން ރައްޔިތުންގެ ހައްޤުތައް ކަށަވަރުކޮށްދިނުމެވެ. ކުރިއަށް ހުރި އަހަރުތަކުގައި ސަރުކާރުން ގެންގުޅޭ ސިޔާސަތުތަކުގެ ފުރަތަމަ މި އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ، އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ދައުލަތުގެ ކަންކަމުގައި ރައްޔިތުންގެ ބައިވެރިވުން މުހިންމު ކަމަށެވެ. އަޅުގަނޑު ރައްޔިތުންނަށް ވަޢުދުވެވުނު ކަންކަން ފުރިހަމަކުރުމަށް މި ބަޖެޓުގައި ޚާއްޞަ ސަމާލުކަމެއް ދީފައިވާކަން ދަންނަވަން.

އަޅުގަނޑުމެން ފުރަތަމަ ސަރުކާރެއްގެ ގޮތުގައި ތަރައްޤީގެ މަސައްކަތް ފަށައިގަތީ ރާއްޖޭގެ ހުރިހާ ސަރަހައްދުތަކެއް އެއްވަރަށް ކުރިއަރުވާލުމުގެ އަމާޒުގައެވެ. ސަރުކާރަށް ބޭނުމީ މުޅި ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުން ހަމަހަމަކަމާއެކު ތަރައްޤީގެ ފައިދާ ލިބިގަތުމެވެ. އަދި އެކަމުގައި ސަރުކާރުން ގެންގުޅޭ ސިޔާސަތަކީ ކޮބާ؟ ދީނީ ގޮތުން ރައްޔިތުންގެ މަސްލަހަތާއި އުސޫލުތައް ގެންގުޅުމުގައި ސަރުކާރުން ދެކެނީ މުޅި ގައުމުގެ ތަރައްޤީއަށް ކުރާ މަސައްކަތެވެ. މި ސަރުކާރަކީ ހަމައެކަނި ވަކި ޕާޓީއެއްގެ މެންބަރުން ނޫން. އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި ސަރުކާރަކީ ހުރިހާ ރައްޔިތުންގެ ސަރުކާރެވެ. ސަރުކާރަށް ވޯޓުދިން ރައްޔިތުން ވެސް، ނުދިން ރައްޔިތުން ވެސް ސަރުކާރުގެ ޚިދުމަތް ހަމަހަމައަށް ލިބެން ޖެހޭނެއެވެ.

ހަމަހަމަކަމާ އެއްކޮށް ސަރުކާރުން ގެންދަމުންދާ ސިޔާސަތުތަކުގެ ތެރެއިން ރައްޔިތުންގެ ތެރޭގައި ވަކިވަކި ބައިބައި ނުހިމެނޭހެން ހަމަހަމަ އުސޫލުން ޚިދުމަތް ފޯރުކޮށްދިނުމަކީ އަޅުގަނޑު ކުރިއަށް ގެންދަން ބޭނުންވާ ކަމެކެވެ. ވީމާ، ރައްޔިތުން ވެސް ސަރުކާރަށް ވޯޓުދިނުމުގެ ކުރިން ހޭލުންތެރިކަމާއެކު ވިސްނުން މުހިންމެވެ. އެހެންވީމާ، މިކަމުގައި ތަފާތުވުމެއް ނެތި އަޅުގަނޑު ރައްޔިތުންނާ ހަމައަށް ސަރުކާރުގެ ޚިދުމަތް ފޯރުކޮށްދިނުމަށް މަސައްކަތް ކުރާނަމެވެ. އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ ފަރުދީ ގޮތުން ސަރުކާރުގެ ވަސީލަތްތައް ހޯދުމުގެ ފުރުޞަތު ހުރިހާ ރައްޔިތުންނަށް ލިބެން ޖެހޭނެ ކަމަށެވެ. އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ބޭނުމީ، ޤައުމުގެ ތަރައްޤީގައި ރައްޔިތުން ބައިވެރިވުމަކީ މުހިންމު ކަމެއް ކަމަށެވެ. ސަރުކާރުގެ ސިޔާސަތުތައް ކާމިޔާބުކުރުމަށް ރައްޔިތުންގެ އެއްބާރުލުން ބޭނުންވެއެވެ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ޓެކްނިކަލް ކަމެއް ދިމާވެގެން އަޅުގަނޑުމެން ދިހަވަރަކަށް މިނެޓަށް މެދުކަނޑައިލާނަން. 5:00 ގައި އަނެއްކާވެސް ޖަލްސާ ކުރިއަށްގެންދާނެ ވާހަކަ ދަންނަވަން.

[ހުސްވަގުތުކޮޅު: 16:50 އިން 17:03 އަށް]

(ރިޔާސަތުގައި އިންނެވީ: މަޖިލީހުގެ ނައިބު ރައީސް މޫސާމަނިކު)

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. ޓެކްނިކަލް މައްސަލައަކާ ގުޅިގެން ދިހަވަރަކަށް މިނެޓަށް މެދުކަނޑާލުމަށްފަހު ޖަލްސާ އަލުން ކުރިއަށްގެންދަނަން. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ބިލެތްދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަހްމަދު ޝަހީމަށް.

ބިލެތްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަހްމަދު ޝަހީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ، 2017 ވަނަ އަހަރުގެ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓު އަޅުގަނޑު ކިޔާލިއިރުގައި ޢާންމުގޮތުގައި އަޅުގަނޑު ފެނޭ ހަމަ ދަންނަވާލަން ބޭނުންވޭ، މި ބަޖެޓަކީ ރައްޔިތުންނަށް އުފާވެރިކަން ގެނެސްދޭ ބަޖެޓެއްގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑު ފެނޭ ހަމަ ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވޭ. އަޅުގަނޑު އެންމެ ފުރަތަމަ ފެނޭ ވާހަކަ ކިޔައިދެމުންދާއިރުގައި އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވޭ ބިލެތްދޫ ދާއިރާއަށް އަޅުގަނޑުމެން މި ބަޖެޓު ހިމެނުނުކަމުގައި އަހަރެމެންގައި އަޅުގަނޑުމެން ސަރުކާރު ގުޅިގެން ކުރިމަތިލި މަސައްކަތް، މިހެން އަޅުގަނޑުމެންގެ ރާއްޖެއަށް ކުރިއަރުވައިގެން ކަނޑައެޅިގެން މައްސަލަ އަޅުގަނޑު ފުރަތަމަ ބަޔާންކުރަމުން. އާދެ، އަޅުގަނޑު އެންމެ ފުރަތަމަ މަސައްކަތްކޮށްދެއްވުމަށް އެދި ކަމަކީ، ވެރިކަން ފެށިގެން އައިސް ފާއިތުވެދިޔަ 3 އަހަރުދުވަހުގެ ތެރޭގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް މަސައްކަތް މި ކުރެވުނީ 3 ރަނގަޅު އަދަދަކަށް ތަރައްޤީގެ މަޝްރޫޢުތައް ހަރަކާތްތެރިކޮށް ކުރިއަށްގެންދިޔަ އަޅުގަނޑު ބަޖެޓުން އައި. އެކަމަކު ސަރުކާރުން ފެށި އެންމެ ބޮޑު އިސްލާހީ ޕްރޮގްރާމަކީ ކުރިއަށް އަހަރުގެ ތެރޭގައި ފެށޭ ދާއިރާގެ އެއް ރަށް ގެ ޕްރޮޖެކްޓުތައް ހިންގުން. ފުރަތަމަ އަހަރުގެ ތެރޭގައި މުޅިދާއިރާގެ ބަނދަރުގެ މަސައްކަތް ހިންގި ނިޒާމް ނިމިގެންނެވެ، މިހާރު މި ގެގެ 22 ވަނަ ދުވަހުގައި އަޅުގަނޑުމެން މަސައްކަތްކުރަމުން މި ދަނީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންގެ ދިރިއުޅުން ކުޑަކުރުމަށް ބަނދަރު ހެދުމުގެ ރައްޔިތުންގެ ތަރައްޤީގެ މަޝްރޫޢު އަޅުގަނޑުމެން މަސައްކަތްކުރަމުން މި ދަނީ. އެއަށްފަހުގައި 2016 ވަނަ އަހަރުގައި އަޅުގަނޑުމެން އަމާޒުކުރައްވައިގެން މަސައްކަތްކުރަމުން އައީ ފެހިމާލެ ނަރުދަމާގެ މަސައްކަތް ކުރެވުނީ. 2016 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި އަޅުގަނޑުމެން ހިމަނައިގެން މަސައްކަތްތަކެއް ކުރިއަށް ހުރަސް އެއީ އަޅުގަނޑުމެން މި ވަނީ ނަރުދަމާގެ އަމަލީ މަސައްކަތް ފެށުމާ ހުރަސް ގެނބުވީ. ބޭނުމެއް ނުހިފާ ފުރުޞަތު ނިންމާލެވުނު ވަނީ. އެހެންނަމަވެސް، އަދިވެސް އަމަލީ މަސައްކަތް ނުފެށި މި ވޭތުވީ ހުރަސް ނޫން. 2017 ވަނަ އަހަރު އަޅުގަނޑުމެން

އަމާޒު ހިފައިގެން މަސައްކަތްކުރަމުން މި އައީ ބިލްޑިރާއަށް އަމާޒުކޮށްގެން ބޮޑު މަޝްރޫޢުތައް ހިންގުމެވެ. އެގޮތުން، ބިލްޑިރުގެ ސަރުކާރާއި އަޅުގަނޑުމެން އަމާޒެއް ކުރުގައި ހަދައިގެން މަސައްކަތްކުރަމުން އައީ. އެހެންކަމުން، މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން އުފާވެރިކަމާ ހާދަގިނަ ބޭނުން ވަނީ މި ބަޖެޓުގައި އަޅުގަނޑުމެން 2017 ވަނަ އަހަރު ބަޖެޓު ނިމިގެން މި އަންނައިރުގައި اللّٰه ގެ ވާގިވުމާ އެކު ބިލްޑިރުގައި ނަރުދަމާ ފެއިމުކުރުމަށް ބަޖެޓު އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ވަނީ ބަޖެޓުގައި ހިމަނާލެވިފައެވެ. އާދު، ބިލްޑިރުއަށް ހުރި އެހެން މަޝްރޫޢުތަކަށް އަޅުގަނޑު ބަޔަށާއިރުގައި މިދިޔަ އަހަރު، 2016 ވަނަ އަހަރުގައި ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ވާން ބިލްޑިރުގެ ބަނދަރުގެ މަސައްކަތް ޖެއްޓެކުރުމަށް ބަޖެޓު ބާކީވެ ގިނަގުނަ މަސައްކަތްތަށް ކުރެވިދާ. އެގޮތުގެ މަޝްރޫޢު މިގޮތަކީ ފިހާރަޔަށް ކުރެވުނު މަސައްކަތުން 2016 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި ވެސް 9 މިލިއަންއާ ރުފިޔާ އަޅުގަނޑުމެން ހިމަނާލެވި، މިހާރު ވާނީ އެމް.ޖީ.ސީ.ސީއާ މަސައްކަތް ހަވާލުކުރެވިދާ. އެމް.ޖީ.ސީ.ސީން މިހާރުވެސް މަސައްކަތްކުރަމުންގެންދަނީ ރަގަޅު މަސައްކަތް ފެށިން ވަގުތުގައި ބާކީ. އަދި އާގައިތޮރުން ސުވާރީވެސް އުޅެނާ ކުންސުލްޓަންގެ ދަރުން 9 ވަރަކަ ރުފިޔާއަކާއި ކަރުންސީލް ބަޖެޓުން ވެސް 2 މިލިއަން ރުފިޔާ ހިމަނާލެވިފައިވާކަން އަޅުގަނޑު ހަމަ މި ފުރުޞަތުގައި ފާހަގަކޮށްލަން. އެހެންވެގެން އަޅުގަނޑު ޖީއެމްއެލް ގެ ހިމާޔަތުގައި ޖީއެމްއެލްގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް 2017 ވަނަ އަހަރު ފުޓުސަލް ދަނޑެއް ބާނުމަށް 5 ވަރަކަ ބަޖެޓުގައި ހިމަނާލެވިފައިވޭ. އަދި އަޅުގަ މަދަރުސާގެ 6 ބައި ކުލާސްރޫމެއް، ގާފުކުރައްވާތި! 6 ކުލާސްރޫމް ދެބައި އިމާރާތެއްގައި އަޅުގަނޑުމެން އެ މަސައްކަތްކޮށް ބަދަލު ހަވާލުކޮށް ކުރިއަށްގެންދަން؛ އެހެންނަމަވެސް، ކޮންޓްރެކްޓަރ ޢޯރުގައި ދިމާވި ބާޒު ދަތިތަކާ ހުރި މަސައްކަތް މި ވަގުތު ހުއްޓިފައި ޢޮތަސް މިހާރު އަޅުގަނޑުމެން އަނެއްކާވެސް މިއަހަރު އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި 1.4 މިލިޔަން ހިމަނާފައިގެން ބާކީ މަސައްކަތް ފުރިހަމަކުރުމާއި އަޅުގަނޑުމެން ކުރިއަށް މި ގެންދަނީ. ޖީއެމްއެލްގެ ނަރުދަމާ ނިޒާމަށް ވެސް މި 2017 ވަނަ އަހަރުގައި މިހާރު ބާކީ އޮތްނަ ބައި ކުރުގައިވާ 9.8 މިލިއަން ރުފިޔާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ވަނީ ހިމަނާލެވިފައި. އަދި ކައުންސިލްގެ ބަޖެޓުން 2.4 މިލިއަން ހިމަނާލެވިފައިވާއިރުގައި، މަގުތަކުގައި އަޅުގަނޑުމެން އަލަށް ފެށި މަޝްރޫޢުގެ ގޮތުގައި މައިގަނޑު ގޮތަށް މި އޮތީ ކުނިކޮށްޓޮޅު ފާހަގަކޮށް ނެރެވުނު ކުނި ބައްލަވާކުރަށް ނިޒާމެއް ފާހަގަކުރެވޭ، ކުނި ބެހެއްޓުމަށް ގޮތުގައި ނަރުދަމާވާތަށް ނިޒާމެއް ފާހަގަކުރެވުނު ބަޖެޓު ކުނިކޮށްޓޮޅު އެޅުން. އަދި އާގައިތޮރުން މިސްކިތުގެ ބިޑުންސާލަން ފައިސާ ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހިމަނާލެވިފައިވޭ. އަދި ފުޓުސަލް ދަނޑެއް އެޅުމަށް ބަޖެޓު 5 ވަރަކަ ރުފިޔާ ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހިމަނާލެވިފައިވޭ. މަގުތަކުގައި ވެސް ހަމަ ކުރިން މި ފާހަގަކުރި ގޮތަށް ޖީއެމްއެލްގައި ސްކޫލްގައި ކުރަމުން މިއަދުވަ ގޮތަށް ދެބައި އިމާރާތެއް، 6 ކުލާސްރޫމުގެ މަސައްކަތްކުރަމުން އަންނާނީވެސް އެ އިމާރާތް ވެސް ނިންމާލުމަށް ބަޖެޓުވާ 2.2 މިލިއަން ރުފިޔާ ބަޖެޓުގައި ހިމަނާފައިވާކަން އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން. މިއާއެކު މަގުތަކުގެ ހާމަކުރުވިފައިވާ ކަރުންސީލް ބަޖެޓުގައި 2.8 މިލިއަން ރުފިޔާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހިމަނާލެވިފައިވޭ. އާދު، މިދަންނަވާ ކަނޑައެޅި މިގޮތު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ބަޖެޓުގައި ހިމަނާލެވިފައި އޮތްކަމުގައި ވިޔަފާރި ބަޖެޓު ހަމައަށް އަދުމުގެ ކުރިން ރާއްޖޭގެ އެކިއެކި ވަޒީފާއާ ހަމައަށް ގޮސްގެން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކުރެވުނު މަސައްކަތްތަކުގެ ނަތީޖާ

މިހިސާބާ ހަމައަށް އައިއްސަ އޮތް ގޮތް މިދަންނަވާލީ. މިގޮތުގައި އަލުގަނޑުމެންނަށް ކުރެވުނު އިތުރު މަސައްކަތްތަކަށް ފާހަގަކޮށްލަދެއްވި މުހިއްމު ކަމެއް ކަމުގައި އަލުގަނޑު ހަމަ ދަންނަވާލަން. މި ވަގުތަކީ އަލުގަނޑުމެން ވަރަށް ބޮޑަށް ދާއިރާގެ ރައްޔިތުން އިންތިޚާބުކުރުމުން އަންނަން ވަގުތުތަކުން ވިސްނުން އަލުގަނޑު ހިތަށްއަރަނީ ހަމަ އެ ވާހަކަ ވެސް އަލުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަދޭ. ބިލުތަކަކީ ސަރުކާރުގެ މަޖިލީހުގެ ކޮމިޓީ ޖަލްސާ އަލުގަނޑުމެން އިސްތިޢުފާ މަސައްކަތްކުރަމުން އައިން. މީގެއިތުރުން ޕާޓީގެ މިސްކިތްތައް އިމާރާތްކުރުމުން، މުޅިން އަލަށް އިމާރާތްކޮށްފައިވާ އެ މަސައްކަތް ވެސް މިއަދު ހަމައަށް އަލުގަނޑުމެން ބަލާތީ؛ އިސްލާމިކް މިނިސްޓަރު ދޫކުރެއްވީ ވެސް އަދި އެއާއެކު ވަޒީރު؛ ފިނާންސް މިނިސްޓަރު މުނައްވަރުގެ ވެސް އެ މަސައްކަތްތަކުގައި އަލުގަނޑު ކުރަމުން އައިން. ޕާޓީ ސިޔާސީ މަރުކަޒު އެސޯސިއޭޝަން ވެސް އަލުގަނޑުމެން ހިންގާފައިވާ މަސައްކަތްތަކުން އައިން. އެހެންނަމަވެސް، މި ދައުރުގެ ޕީ.އެސް.އެމް.ގެ މި ބަޖެޓު ކޮމިޓީން ބަޖެޓުކޮށްފަ މި އޮތީ ފުރަތަމަ ފަހަރަށް ބަޖެޓުކޮށްފަ. މާލޭ ސަރަހައްދަށް 4 ބިލިއަން، އަދި އަތޮޅުތަކަށް 4 ބިލިއަން ޚަރަދުކުރުމަށް މި ފަހަރު ބަޖެޓުކޮށްފަ މި އޮތީ. އެހެންވީމާ، އަލުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި މި ފަހަރު މިއީ ދާދި ސަރަހައްދުތަކަށް މިފަދަ ބަޖެޓް ހިމަނައިދެއްވުމަށް ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަށް ވިސްނުމުން އަލުގަނޑު ބަޖެޓުކުރެވޭނީ ހަމަ ޖުމުލަ ގޮތެއްގައި ދިރާސާކޮށްފައިވާ ދާއިރާތަކުން މީގެ ޖުމްލަ ކޮންމެހެން ނުހިފޭ. އަލުގަނޑު ހަމަ ޕާޓީއާއި ބަޖެޓުކުރެވިފައިނުވާ ބަޖެޓުގެ މި ދާއިރާ ދެތަން މާލޭގެ ހުރިހާ ސަރަހައްދުތަކުން ބިނާކުރެވިފައިވާ ރަށްތަކެއް ބަޖެޓު ކުރެވިފައިވާ ޖާގަ ގޮތަށް ނުލިބި އެކަމަށް ޓަކައި. ހަމަ ބަޖެޓުކުރެވިފައިވާ ބަޖެޓުކުރެވޭ ސަރަހައްދުތަކުގެ ހުރިހާ ކަމެއް ބަޖެޓުކުރުމަށް. އެހެންނަމަވެސް، އަލުގަނޑުމެން އެއްވެސް ކަމެއް ކަމަށް އެއަށްވުރެ މި ރަށެއް އަދިވެސް ބަޖެޓުގެ ކުޑަ ކަމަށް ބަލާފައި މަސައްކަތްތަކުގެ ކަމުގައި އަލުގަނޑުމެން ބަޖެޓު ތަފާތު ވާހަކަ ވެސް ބަޖެޓުގެ ނިސްބަތުން އަލުގަނޑު ބަޖެޓުގެ ހަމަޖެހުމަށް. އެހެންނަމަވެސް، އަލުގަނޑު ކިޔުން މި ބަޖެޓުކުރަން 2017 ވަނަ އަހަރަކީ ދިވެހިރާއްޖެއަށް ވެސް ތާރީޚީ އިސްތިޤުލާލުގެ އަހަރަކަށް ވާނެ މި އަންނަނީ. ރާއްޖޭގެ އެންމެ ގިނަ ރައްޔިތުން ދިރިއުޅެމުން އަންނަ، ނުވަތަ އެންމެ ބޮޑު ރައްޔިތުން ޖަމާވެއުޅެމުން އަންނަ އެއް ތަން މި މާލެއަކީ. މާލޭ ސަރަހައްދުން ނިސްބަތުން ހަމަޖެހޭ އެ ބަޖެޓު ބޮޑު ދަރަޖައެއްގައި މި އަންނަނީ މި ބަޖެޓުގެ ތެރޭން ހިމެނޭ މަސައްކަތްތަކުގެ ބަޖެޓުން މި އަންނަނީ. އިޖްތިމާޢީ ހިޔާލު. އަލުގަނޑުމެން އެންމެންނަށް އެނގޭ ފަދައިން ސަރުކާރުން ހިންގާ ޖުމްހޫރީ މައިދާނުގެ ބިނާކުރުމުގެ މަޝްރޫޢަށް 846 މިލިއަން ރުފިޔާ މި ބަޖެޓުގައި ހިމަނާފައި އެބަހުރި. ބިނާ ކުރި ރައްޔިތުންގެ އުމުރާއި ދަރަޖައިގެ ކުރިއެރުމަށް އޮތް މަސްއޫލިއްޔަތު. މި ބިނާގެ ފަސޭހަކަން ދެވޭގޮތަށް އަންނަނީ ހަމައެކަނި މާލޭ ރައްޔިތުންނަށްކަމުން ނޫން. މާލެއަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހުރިހާ ރައްޔިތުން އަންނަ ތަނެއް. ދިވެހިރާއްޖޭގެ އަތޮޅުތަކުގެ އާބާދީ ރައްޔިތުން މި ބިނާގެ ފަސޭހަކަން ދެވޭގޮތަށް އެއްވެސް ކަމެއް އޮތް

ކަމެއް ނޫން. މާލޭގެ ތޮއްޖެހިފައިވާ ތޮއްޖެހުމަށް ހައްލެއް ގެނައުމަށް ބަހައި ވަރަށް ފުރިހަމަ ދަށް މި ބްރިޖުގެ ސަބަބުން ކުރަމުންދާނެ. އެހެންވީމާ، މި ބްރިޖުގައި ދިވެހި ސަރުކާރުން ހިއްސާކުރަންޖެހޭ ބައި ހިއްސާކުރުމަށް ބަހައި 288 މިލިއަން މީގައި ހާއްސަކުރައްވާފައިވާކަން އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން. އަދި ހުޅުމާލޭގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޒުވާނުންނަށް އަމާޒުކުރެވިގެން މި ހަދަމުންދާ ޔޫތު ސިޓީ ކުރިއެރުވުމަށް ބަހައި 327 މިލިއަން ރުފިޔާ މި ބަޖެޓުގައި ހާއްސަކުރެވިފައިވާކަން ފާހަގަކޮށްލަން. މިއީ ވެސް އަޅުގަނޑު ހަމަ ފާހަގަކުރާ ބަޖެޓުގައި، އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި މިއީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހުރިހާ ރައްޔިތުންނަށް، ވަކި ރައްޔިތެއް ތަފާތުކުރުމެއް ނެތި މީގެ މަންފާކުރާނެ ކަންތައްތަކެއް މިއީ. ހުޅުމާލެ ތަރައްގީވެގެން ހުޅުމާލެ ސިޓީ ގެނެވޭ ތަރައްގީއާއެކު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމުލަ ފުރުސަތު ދިރިއުޅުމުގެ އަދި ތަރައްގީ ކުރުމުގެ ވަސީލަތްތައް ލިބިގެންދާނެ. ދަތުރުފަތުރު ފަސޭހަވެ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިޤްތިސާދަށް ބޮޑު ފައިދާއެއް ކުރާނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ. ސަރުކާރުން މާލެއިން 15000 ހައުސިންގ ޔުނިޓް ދިނުމަށް އެބަ ގެންގުޅޭ ޕްރޮގްރާމް ހިންގުމަށް ބަޖެޓުގައި ހާއްސަކުރެވިފައިވާ ފައިސާއާއެކު، ދިވެހި ޒުވާނުންނަށް ބޭނުންވާ ގޮތުގެ ގޯތިގެދޮރު ލިބިގެންދާނެ. އެހެންވީމާ، މިއީ ވަރަށް މުހިންމު ކަމެއް. އަދި ދިރިއުޅުމަށް ބޭނުންވާ ފަސޭހަތައް ލިބިގެންދާނެ. މި ބަޖެޓުގައި ހިމެނިފައިވާ ތަރައްގީގެ މަޝްރޫއުތަކުގެ ސަބަބުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ތަރައްގީ ކުރިއަށް ގެންދެވޭނެ ކަމަށް ގަބޫލުކުރަން. އެހެންވީމާ، މި ބަޖެޓު ފާސްކުރުމަށް ތާއީދުކުރަން. އަދި ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިޤްތިސާދު ކުރިއަރުވައި، ފަތުރުވެރިކަމުގެ ދާއިރާ ފުޅާކުރުމަށް ބޭނުންވާ ފައިސާ މި ބަޖެޓުގައި ހިމެނިފައިވާކަން ފާހަގަކުރަން. އެހެންވީމާ، މި ބަޖެޓު ތަންފީޒުކުރެވޭއިރު ސަރުކާރުން ހަރަދުކުރާ ފައިސާ އެ ބޭނުމަކަށް ހަރަދުކުރެވޭނެކަން ކަށަވަރުކުރަން އެބަޖެހޭ. އެހެންވީމާ، މި ބަޖެޓުގައި ހާއްސަކޮށް ސިއްހީ ދާއިރާއަށް ބަހައި 1.2 ބިލިއަން ރުފިޔާ ހާއްސަކުރެވިފައިވާކަން ފާހަގަކޮށްލަން. އެހެންވީމާ، މިކަމުގެ އަސަރު ސިއްހީ ދާއިރާއަށް ކުރާނެ. މިގޮތުން ރަށްރަށުގައި ހޮސްޕިޓަލްތައް ހެދުމާއި، ސިއްހީ ހިދުމަތްތައް ފުޅާކުރުމާއި، ދަރިވަރުންނަށް ތަޢުލީމީ ފުރުސަތު ހޯދައިދިނުން؛ މި ހުރިހާ ކަމެއް ކުރިއަށްދާނެ

އިޖާދުކުރެއްވިއްޔާ މި އިމާރާތް ނިމިގެން އަންނައިރު މީގެތެރެއިން ހިމެނިގެން ދާން. އަދި އޭގެއިތުރުން އަދުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލާ އެންމެ މުހިއްމު އެއްޗަކީ އަދުގަނޑުމެންނަކީ އަދުގަނޑުމެން އަބަދުވެސް ދައްކަމުން އަންނަން، މި ސަރުކާރަކީ އިސްލާމް ދީން ހިމާޔަތްކުރުމުގައި އެންމެ ވަރުގަދައަށް މަސައްކަތްކުރަމުން އަންނަ ސަރުކާރެއްގެ ގޮތުގައި އަދުގަނޑު ފާހަގަކުރަން ހަމަ. ވަރަށް ބޮޑަށް އިސްލާމީ ވަޙްދަތު ހިމާޔަތްކުރުމަށް ޖަހައި މި ސަރުކާރުން މަސައްކަތްކުރަނީ. އޭގެ އެންމެ ބޮޑު ހެއްކަކީ ރިޔާސީ ސަރުކާރުން މިސްކިތް 230 މިލިއަން މި ބަޖެޓުގައި ހިމަނައިދީފައި އެބައޮތް. މީގެ އެތައް ބައިވަރު މާލޭގައި ހުކުރު ދުވަސްދުވަހު ނަމާދުކުރުމަށް ތަނެއް ނެތިގެން ހުކުރުނަމާދު ނުކުރެވި، މަގުމަތީގައި ނަމާދުކުރަމުން މި އަންނަނީ ވަރަށް ދިގުދެމިގެންދާ ދުވަސްތަކެއް. އިތުރު ދުވަސްތަކެއް ކަމަށް ދުވަސްދުވަހު ވަރަށް ދަތިކޮށް މި ދަނީ. އެހެންނަމަވެސް، މިއީ މިކަންކަމަށް ބައްލަވައި އަންނަން މި ރިޔާސަތުން ސަރުކާރުން މިސްކިތް ހިމެނޭ އަންނައިރު އިސްލާމީ ރައީސް. އެހެންނަމަވެސް، މިއީ އަދުގަނޑުމެން މި ދައުރު ފާހަގަކުރަނީ. އެހެންނަމަވެސް، ކުރިން ކަންތައް އުފެއްދިކަމުގެ ފާހަގަ. މިއީ ހަމަ ހިނދުކޮޅުން ގެންގުޅޭ ފާހަގަކުރަނީ ކަމެއް. ފާހަގަ އެދެއްކުމަށް އަދުގަނޑުމެންނަށް ފޮނުވާން މި ތަނަށް ބަލަހައްޓަނީ މިނިސްޓްރީން ބަޔާން މިއީ ކުރީގެ ބަޔަކަށް ނިންމުން؛ ކުރިއަށްދާ ސިޔާސަތު ފުރިހަމަކުރުމުގެ ފާހަގަ. އަދުގަނޑުމެން އެންމެންނަށް އެއީ އަދުގަނޑުމެންގެ ޒިންމާއެއް ބޭނުންތެރި ވަރަށް ބޮޑު މަސައްކަތްތަކުގެ ގޮތުގައި ވަރަށް؛ ރައްޔިތުންނަށް ދޭ ދަރުމަވަންތަކަމުގެ ގޮތުގައި ފާހަގަ ކުރިއަށް މި ގެންދިއުމަށް ރައީސް މަސައްކަތު. މާލޭގައި ޖަމާވާ ރައީސް ދަރިވަރުންގެ އިންތިޚާބު ހަމަ އަޅާ އެއަށް ސިޔާސަތު ބޭނުމެއް. ރައީސް މިނިވަން ބައިނަލްއަޤުވާމީ ސަރުކާރެއް ފާހަގަ؛ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ފުރިހަމަކުރުމުގެ ނަމޫނާ ގަބޫލުކުރުން ދުނިޔެ ދިވެހިރާއްޖެ މަސައްކަތްކުރާ ހިނދު މި ދެންނެވީ. ވަކިކަމަކީ މަޝްވަރާކުރުން މި ހިންގަން އެއިން ލިބޭ ބޮޑު ބައިނަލްއަޤުވާމީ އަދުގަނޑު ހަމަ ފާހަގަކޮށްލަން މި ފުރުޞަތުގައި. އެހެންނަމަވެސް، އަދުގަނޑުމެންނަށް ވަރަށް ނަޒަރު މިނިވަންކަން އެކަމަށް ވަގުތު. މި ވަގުތުގައި ވަރަށް ބޮޑަށް ރައްޔިތުންނަށް އެކި ކޮށްދޭ ޚިދުމަތުގެ ނިޒާމް ބިނާކުރުމަށް މިލިއަން ފަސް 100 މިސާލަކަށް ބަޖެޓުގައި ހިމަނަން ފާހަގަ. ރައްޔިތުން ފެއިލް ކުރުވާފައި. އެހެންނަމަވެސް، މިއީ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓް ސިޔާސީ އިޤްތިޞާދީ ބައިވެރި. މިއީ އަދުގަނޑުމެން މި ދައުރާ ފާހަގަކުރަނީ. ކަމަކު ކަންކަން ރައްޔިތުންނަށް ހިނގަމުން ދިޔަ ދުވަސްވަރު މި ބަޖެޓް މިއީ މާލީ ބަޖެޓްގެ ބޮޑު ބައެއް އަދުގަނޑު މި ފާހަގަކުރަން. ފަސް އަދުގަނޑުމެންގެ ސިޔާސަތު އެކު ބޮޑު އިޤްތިޞާދީ ބޮޑު އަދުގަނޑު ފާހަގަކުރަނީ އަސާސީ ޤާނޫނުއަސާސީގައި ކަނޑައެޅިގެންވާ ގޮތުގެ މަތިން ރައްޔިތުންގެ ޙައްޤުތައް ހިފެހެއްޓުމަށް ސަރުކާރު ފުރިހަމަ ސިޔާސަތެއް. ތަރައްޤީގައި ހަރުދަނާ އިޤްތިޞާދު ވަރަށް ބޮޑު އިޞްލާޙުތަކެއް. ބައެއް މަދު އިޞްލާޙުތަކެއް އެބައޮތް އިޤްތިޞާދީ ބަދަލުތައް ނޫން. މި ބަޖެޓުގައި އެބަ ހުށަހަޅާފައިވާ ކުޑަކުދިން ފުރިހަމަ އިޤްތިޞާދު އެކަން. ޖުމުލަކޮށް އިޤްތިޞާދު އެކަން. ޒަމާނީ ބަޖެޓުގައި އިޤްތިޞާދު އެކަން. އަދި އަދުގަނޑު އިޤްތިޞާދީ ނިޒާމުގެ ބ. އެޤްތިޞާދު އިޤްތިޞާދު އެކަން ފަސް 171 މިލިއަން އެބަ އަޅާ ހިސާބުގެ. އެހެންނަމަވެސް، މިއީ އަދުގަނޑުމެން މި ދައުރާ ފާހަގަކުރަނީ. މިދުވަސްވަރު ޖަމާވާ ބޭފުޅުން ބަދަލު މަޝްވަރާކުރުމަށް ހުރުމުގެ ނަމޫނާއަކަށް ވެގެން އަންނަނީ އަދުގަނޑު ބޭނުންވާ ވަކިން؛ އަދުގަނޑު ބޭނުންވާ ބިލެތު ކަރުނަސްލު އިދާރާ އެކަން ފަސް. އެއީ އިމާރާތް

ނެތި އެތާނގައި ކުއްތަން ހިފައިގެން، ތަނުގެ ހިފައިގެން އުޅޭތާ އެތައް ޖަމާޢަތްތަކެއް ވެގެންގޮއްސެވެ. އަޅުގަނޑު ބޭނުން އެކަން ކުރަން. އެހެންނަމަވެސް، މިދުވަސްވަރު ޖާގަޔަށް ބައިވަރު ބޭރުމީހުން ޖުމްހޫރިއްޔާތަކާއި މި އަރަބިއްޔާ ތަރުޖަމާކުރައި ހިމެނިގެންގޮއްސަ އޮތީވެ އޭގެ ނަތީޖާއެއްގެ ގޮތުން އަތޮޅުތެރޭގެ ބައެއް ރަށްރަށުގައި މިހިރަ ބައެއް ކުދިކުދި ރަށްދޫތައް މިހިރީ މަދުޖެ ޖެއްސުންޖެހިފައި ހަޤީޤަތެކެވެ. އެހެންވީމާ، މިއީ އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު ގަބޫލުކުރަންޖެހޭ ހަޤީޤަތެކެވެ. އަދި މީގެއިތުރުން ކުޑަކުދިންނަށާއި، ކުރި ކުޑަކުދިންނަށާއި އަޅުގަނޑުމެން ކުރިން މި ޒުވާނުން މަސައްކަތުގެ، ފަރާތްތައް، ސަރުކާރާއި މި ހިންގާ ކުދިކުދި ފައިދާކުރުމަށް ޓަކައި 327 މިލިއަން މި ބަޖެޓުގައި ހިއްސާކުރެވިފައެވެ. މިގޮތުން އަޅުގަނޑު ޖުމްލަކޮށް ގަވާއިދުތަކަށް ބަދަލުގެނައުމަށް އިދާރީ ފަރާތްތަކުން ބަޔަކާ ފިޔަވައި އެކިއެކި ފަރާތްތަކުން ފަރާތްތަކަށް ފޮނުވި ހިދުމަތްދޭ ފައިސާދޭ ދާއިރާ ޖަމާޢަތްތަކާ، ދިނުން ދެވޭ ޢާއިލީ ކަންތައް ހަމަހަމަކުރުމަށް ނިޒާމީ ގޮތުން ކުރިއެރުންތަކާއި މިދިޔަ ވަރު ބިން އަސަރުގެ ބޮޑަކަށް އަޅުގަނޑުމެން މި ފަސް ހާލަތުގައި ހިއްސާކުރާ ކަމެވެ. މިހެން ގަބޫލުކުރަން ދެމިގެން މިއަދު ބަރާބަރު ނިސްބަތުން މި ޖަގަހަ ހުރިހާ ފަރާތްތަކުން ބަޖެޓު އަނގަ ތަނަވަސް ފަރާތަށް މި ބަޖެޓު ވޯޓުދިނުމާ ނުދިނުމާ މި ޖަމާޢަތް ފަރާތްތަކުން މި ބަޖެޓު ބަލައިގަނެ ބަސްއަޅާ ބަޔަކަށް. މިއީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ގެ ކުރިއަށް ނުދެވޭ ހިއްސާކުރާ ކަމެވެ. އަޅުގަނޑުމެން ދަނީ ކިޔާ މިއީ. ކާބޯތަކެތި ފަރާތްތަކުން ބަޖެޓު އެއީ ޖީޑީޕީ ކާބޯތަކެތީގެ ބަޖެޓުގެ ނަގައިގެން ފިޔަވައިގެން ދާއިރާގެ މިއީ ފަސޭހަކަމާއި ނިސްބަތުގައި. މިއީ ފާސްކުރައްވަމުން ހިލޭ ފަސޭހަ ފިލުވައިލައިދީފައި. މި ފަރާތްތަކުން ދައްކަވާ ހަމަހަމަ. މިއީ އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ފަރާތް މި ފާހަގަކުރުން އިސްލާމީ ސަރުކާރުން ހިމެ، މިއީ ކަނޑައެޅި އިސްލާމީ ސަރުކާރުން ހިމެ، މިއީ ބައްޕަވިއްސާ ތަރުޖަމާކުރުމަށް ނިމި ހަނދާނެއް ފާހަގަކުރުމެއް ހަމަހަމަކަނޑައެޅުން އެކަވަރުލިބިފައިވާ ބަޖެޓުގެ ކުޑަކަމާއި އަޅުގަނޑު ފަހަރެއްގައި ފުރަޅާކުރަން. ފަރުމާވެފައިވާ ތިބި އަހަރު ވަސް ހަމަ މިހާރު އޮތީ މިއަދުގެ. އެއްވެސް ހުރުމަކީ އެމް.ޑީ.ޕީ މެންބަރުން ބަރާބަރު ވެފައިވާ މި ޖުމްހޫރިއްޔާ މަޖިލީހުގައި، އެމް.ޑީ.ޕީގެ ބަރާބަރު ފަދަ ޖުމްހޫރިއްޔާ ނިޒާމުގެ، އެ ފާހަގަކޮށްގައި އެމް.ޑީ.ޕީ ގަޔާވާނެ އޮތީތޯ ހިއްވަރާއި އެއްވެސް އިތުރުގައި ދައުލަތުގެ ނިޒާމާ، މި ސަރުކާރުން ހުރަސް އެއްވެސް ބައެއްގައި އެގޮތަށް އެކަން ކަމުގައި ނޫނޭ. އެހެންނަމަވެސް، އަދިވެސް އަޅުގަނޑުމެން އެޅިފައި މި ބޮޑުގެ ފަރާތުން ބަދަލުކުރާ، ނުފުރިހަމަ ބޯކަން އެހެން އެބަ ފަރާތްތަކަށް. ސުވާލުކުރަން، ސުވާލުކުރަން އެމް.ޑީ.ޕީއަކީ ނިސްބަތެއް ސުވާލުކުރަންވީ މިހެން މި ހަދަން. ކީއްވެ. އެއީ ކަނޑައެޅިގެން ދޭން އިޖުތިމާޢީ ބަޔަކަށް. ހަމަ ކަނޑައެޅިގެން ވަރަށް ބޮޑަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާ އެއްވެރިކަމުގެ މަސްލަހަތުގައި ދައުލަތުން އެކަމަ ފަހަރު. އަބަދުވެސް މި ބޮޑުވެގެން ކަމުގައި އޮތުމަކީ މި ފަރާތުގެ ފަރާތް ދައުލަތުގެން ލިބިދޭނެއަށް ވާގޮތުން ޢިޔާދަތުން އަބަދުވެސް. އެހެންވީމާ، މިދިޔަ ފަރުވާ ބަޖެޓު އެ ބޮޑުވެގެން ނިމުނީމާ. ދެން އެކަމުގެ ހަމަ ތަރުތީބުގެ ވަރުގަދަ މަސައްކަތްތަކާއި މިކަމުގައި ފެންނަނީ ދު ދަތި އެއް ދަތި މިތަނުން މިހިސާބުން ހަޖޫރީކުރަން. ހަޖޫރީކުރުން ހިއްސާކުރެވޭ މި ދާއިރާގެ، މި ދަނޑި ފުރަ ފާހަގަ ވިޔަސް ތިމާގެ ކަމެއް ހަދައިގެން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ހަމަ ގަބޫލުކުރަނީ މިއީ މި ހަމަ ފަރާތް ކަމުގެ ކަމަށް ހަދައިގެން ވެސް މި ކަމުގައި

ތަރައްޤީއާ ދުރުކުރަންވެގެން މަސައްކަތްކުރަމުން އަންނަ ބައެއް ބަދަލުތަކުގައި. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ވަރަށް ބޭރުން ގަބޫލުކުރަން މި ސަރުކާރުން ރާއްޖޭގެ ތަރައްޤީގެ ކުރިއެރުވުމަށް ބަލައި މި ކުރަމުން އަންނަ މަސައްކަތްތަކީ އަޅުގަނޑުމެން ބަލައިގަންނަންޖެހޭ މަސައްކަތެއް. މި ބަޔާނުން އަޅުގަނޑުމެން އަންގާރާ ކުރެވޭން، މިހެން ގޮތުން ކޮށްގެން ތަރައްޤީގެ މަޝްރޫޢުތައް ހިންގުމަށް އަބަދުވެސް ފުރުޞަތުތަކެއް މި އަންނަނީ. އެހެންވީމާ، މިކަންކަމުން ހުރަސްއެޅޭން އަބަދުވެސް މަސައްކަތްކުރަނީ. ކުރުމުއްދަތުގައި އެއަރޕޯޓް އާ ވަހަކަ، ތައްކަ ޖަމާންވެއްޖެ، އެއީ ތިމާ ވަހަކައެއް ދައްކަން އަންނަނީ. އެންމެނަކަށް ވާހަކަ އެހެން އެހެން ކަންކަމުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކަންކަން ދިޔަގޮތް މިއަދު ހަމައެކަނި އެކަނި ރައްޔިތުންގެ ހައްގުގައި. އެކަންކަމަށް މިހާރު މި ރާއްޖޭ އެކަހެރިވުން ބަރާބަރު އަދިވެސް އަޅުގަނޑުމެން ހިމަނައިލުމާއި. އަޅުގަނޑުމެން އުއްމީދުކުރަނީ ކަމަކީ. މި ރާއްޖެ ރަނގަޅު މަސްރަހު ބޮޑުކަމާ ދިމާވި އެއަރޕޯޓް މިކަމުގެ 4 އެއަރޕޯޓުގެ ހިދުމަތް ފޯރުކޮށްދިނުމަށް އަދި، މި ބަޔާއެއް ފުރަހަމަ ދަތުރުފަތުރުގެ ނިޒާމުން ގެނައުމަށްޓަކައި ހުޅު ބަޔާއެއްގެ ގޮތުގައި ވެގެން އަންނާނެ. ބަޔާއެއްގެ ހުރިހާ ދިމާލުއްގައި މައިގަނޑު ގޮތެއްގައި އެއަރޕޯޓްތަކަށް އެ ހުރި ނިމިގޮއި އެހެންވެއްޖިއްޔާ. އެހެންވީމާ، މިއީ އަޅުގަނޑުމެން އުއްމީދުކުރަންޖެހޭ ކަމެއް. މިއީ އަޅުގަނޑުމެން އެފަދަ ކަންތައް ދައްކަން މި އުފާ ފަހަރުއެއް. މި ފަހަރުގެ ތަކުގައި އަދުވަރުގެ މަނިކުފާނުގެ ކައިރީ ބޭނުންވާ ދައުރުވިވާ އެއާއި ބަޔަކު ފައިސާއެއް ދިނުމަށް ނިންމާ ދަރަނި އަޅުގަނޑުމެން ބަދަލުކުރި ފަހަރެއް ފަހަރެއް ހިންގަފަ. އެ ފައިސާއެއް އަހަރުގެ މިހާރުވެސް ލާރި ދިން. އެހެންވީމާ، އެތަކުރާ އަޅުގަނޑުމެން ބޮޑުނޑު ފުރާ ވަރުގެ އެއް ވަރުގެ ފޯރީ ފަހަރަށް މުޅި ހަމައެކަނި ބޭނުންކުރަނީ. މި ބޮޑުކުރާ ބައިވެރިން ބޭނުންވާ އިރެއް ގަދަކަމެއް ޖަހާފައި ވަނީ މިދިޔަ ސަލާމަތް ކުރެވޭކަށް މާބޮޑު ފުރަތަމަ ކަމެއް. ސަރުކާރު ބާރުވެރިކަމާއި ދައުލަތަށް ކޮށްދީ ހިއްސާ ދިނުމަށް އެ ދެމީ ދިރާސާ މިލިއަން 200 ޑޮލަރަށް ވުރެ މައްޗަށް އަޅުގަނޑުމެން މި ދިރާއީ ގޮތަށް ނެގި ރިހޭގެ އެހެން ބޭނުމެއް ހިމެނޭ ކަމަށް. މި ރޭ. އަޅުގަނޑުމެން ދައްކާއިރު ނޫ މިވާހަކަ އެހެން ކޮންބައެއް. އަޅުގަނޑުމެން 1 އަހަރުދުވަހު ޓޫރިޒަމްގައި އެ ވަކިން ދައްކާފައި ދެއްވަނީ. މިއީ ކޮންބައެއްގެ ސަބަބުން ދިމާވި ކަމެއްތޯ؟ މިހާރު އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނާލަންޖެހޭ. ބަޖެޓްގެ ފައިސާ ދައްކާލި އެ ފައިސާ އަޅުގަނޑުމެން ނެގުން އެބަޖެހޭ. މިއީ ހަމަ ސިފާ ބޮޑުކޮށް ވިސްނުމުގެ ނުތަ ހަމަ ކުރި ކަމެއްގެ ސަބަބުން އެކީ ނަމޫނާއަކަށް ވެގެން މި އަންނަނީ ދިރާ ރަށްތަކުން މިއަދު ނިކަމެތިވެގެން މި ދަނީ. ނިކަމެތިވެގެން މި ދަނީ. މިއަންނަ އަހަރު ތެރޭގައި އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ އެ ފައިސާ ޚަރަދުކުރަން. ހުށަހެޅި ކަމުގައި ވާނަމަ އަޅުގަނޑުމެން ކޮންމެ ދުވަހަކު 1 އަހަރު ފުމަހުރަށް ހިސާބު ކޮންމެ ދުވަހަކުން 30 ހާސް ޑޮލަރު މި ދިޔަ ދައްކަމުން އެބަ ޖެހިފަވާ މަސައްކަތުގެ އާސަންދަ. އެ ދިޔަ ރައްޔިތުން ޖެހިފަވާ މަސައްކަތުގެ ފުރުޞަތުގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑުމެން ހުށަހަޅަނީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ގަބޫލުކުރަމުން އެބަ މި ކުރިއާ އަސާސީ ވަރުގެ މި ކުރިއަރާ ނިކަމެތި ކަމެއް ރައްޔިތުންނަށް ދީބާ މި ދިޔައީ، ބަޔަކު ވިސްނާފައިވާ ނޫން، ވިސްނާފައިވާ ނޫން ހަމަ އަމިއްލަ މަސްލަހަތު ބަލައި އަމިއްލަ ތިބޭ ފައިސާއަށް ހެދުމަށް ބަލައި ކުރި މަސައްކަތުގެ ނަތީޖާއެވެ. އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ޖުމުލަކޮށް ދަންނަވާލަން ބޭނުންވަނީ މިއަދު އަޅުގަނޑުމެންގެ ކުރިމައްޗަށް

ހުރަހެޅިފައި މި އޮތް ބަޔަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންނަށް އުފާވެރިކަން ގެނެސްދިނުން ބަޔާނުގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވަނީ. އަޅުގަނޑުމެން އުފާވެރިކަން ގެންނަންޖެހޭނީ ހަމައެކަނި ވަކި ދިރާސާތަކަށް އެކަނި ބަލައިގެންނެއް ނޫން. ރާއްޖޭގެ ހުރިހާ ކަންކޮޅުތަކަށް ހަމަހަމަކަމާއި އިންސާފުވެރިކަމާއެކު ބަޔަކަށް ގެނެވޭ ބަދަލު ވަރަށް ފުރިހަމައަށް އަޅުވާލެވިފައި މި އޮތީ. ހުރިހާ ނިޒާމުތަކެއް، ހުރިހާ ދިމާލަކަށް ހަމަހަމަކަމާއި ކުރިއަށްގެންގޮސް މި އޮތީ. އަޅުގަނޑުމެންގެ ސިޔާސީ ނިޒާމަށް ބަދަލުއައިސް، އަޅުގަނޑުމެން އެ އުއްމީދުކުރި ސުލްޙަވެރި ބަދަލުއައިސް، ޑިމޮކްރަސީގެ ނިޒާމު، ޑިމޮކްރެސީއަކީ ކޮބާ ހޭދަކޮށް މި ހުރިހާ ކަންކަމަށް ބަލާއިރު ފަހު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފުރުސަތުދީފައިވާ އުފާވެރިކަމުގެ ބަދަލުތަކުގެ ގޮތުގައި ދިމި. އަސާސީ ބަދަލުތަކާއި ހާލަތުގައި މި ކަންކަމުގެ ބަޔަކު ހުރިހާ ކަމެއްގައި، ހުރި އަޅުގަނޑުމެންގެ ދިރިއުޅުމުގެ ވަރަށް ބޮޑު ބަދަލުތަކެއް ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ފުރިހަމަ ކަމުގައި ވެސް މި ކަންކަމުގެ ތަރައްޤީއަށް ބަލައިލާ ކަންކަމާއި، ބަޖެޓު ފުރިހަމަކުރުމުގެ އަސާސީ ބަދަލުތައް އޮތް. ބޮޑު ހިސާބަކުން ހެޔޮ ގޮތަށް ބަދަލު މި ވަނީ ޖާގަ ދީފައި. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ ދެއްވި ފުރުޞަތަށް އިޤްތިޞާދީ ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުސަތު މި އަރުވަނީ ހިތަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ސަޢުދުﷲ ހިލްމީއަށް.

ހިތަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ސަޢުދުﷲ ހިލްމީ ފާހަގަކުރެއްވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ! އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު ބަހުސްކުރަމުންދަނީ ދިވެހި ދައުލަތުން، ނޫނީ ދިވެހި ސަރުކާރުން ހުށަހަޅުއްވާ ދިވެހި ދައުލަތުގެ 2017 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގެ ބަހުސް. އާދެ! މި ބަޖެޓަކީ 26·791 ބިލިއަން ރުފިޔާގެ ބަޖެޓަކަށް ވުރެން، އާމްދަނީގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ލިބޭނެ ކަމަށް ލަފާކުރެވިފައި އޮތީ 24·876 ބިލިއަން ރުފިޔާ. އާދެ! އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ ޖުމުލަކޮށް ފުދުމުގެ ކުރިން ވެސް އުސޫލުތަކުގެ ގޮތުން އަޅުގަނޑު މި ބަޖެޓު ތާއީދުކުރަން. އާދެ! ބަޖެޓު ހުށަހެޅުއްވި ކުރިން ސަރުކާރުން ރައްޔިތުންނަށް ވަޢުދުވެވަޑައިގެން ހަރަކާތްތަކާއި ގުޅިގެން އަޅުގަނޑުމެން ހިތާ އެއްކޮށް. އާދެ، އެ ސަރުކާރުން ބަޖެޓު ހުށަހަޅަނީ އެ ސަރުކާރުގެ މެނިފެސްޓޯއާއި އަދިވެސް އެހެން އިތުރު ކަންކަމަށް ވިސްނާވަޑައިގެންނުވާނެހެން. ވަރަށް ގިނަ މަޝްރޫޢުތަކެއްގައި ބަޖެޓްކޮށްފައި އަދި ހަމަޖެހިފައި ވެސް ހުށަހެޅުނު ކަމަށްބުނާތީވެސް. އެހެންކަމުން އެ ހިނގައިދާ އަހަރު ސަރުކާރުން ހުރަހަ ބަރުސްތަކާއި އަދި ހުށަހެޅުއްވި ވެސް ކަމަކަށް ކުރިމަތިވާނެ ކަމަށް ސަރުކާރުގެ ބަޖެޓު އަޅުގަނޑުމެން މަޖިލީހުން ތާއީދުކުރަންޖެހޭ ބަޖެޓެއް ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން. އެއީ ސަރުކާރުން އެދޭ

ޚިދުމަތް ރައްޔިތުންނަށް ލިބިގެންދާނީ އިންސާފުވެރިކަމާއެކުވެ. އެ އުސޫލުން އަޅުގަނޑު ވެސް މި ބަޖެޓަށް ތާއީދުކުރަނީ. އަޅުގަނޑަށް އެނގޭ މާޒީގައި އެކިއެކި ސަރުކާރުތަކުން ހުރިހާ ބަޖެޓަކީ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ތަންކޮޅެއް އުނދަގޫ ގޮތްތަކަށް ފުރޮޅިކުރުވާފައި ހުރިކަން. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުގެ ވިސްނުމުގައި އެކަމުގައި ނޫނޭ. އަޅުގަނޑު ހަމަ ވަރަށް ބޮޑަށް މި ބަޖެޓަށް ސަޤާފަތާ ވާހަކަ އަޅުގަނޑު ދަންނަވަން ވާހަކަ ފުރުމުގައި ވެސް. އާދެ! އަޅުގަނޑު ހަމަ ތަކުރާރުކޮށް ދަންނަވާލަން ބޭނުން. އަޅުގަނޑު ބަޖެޓަށް ތާއީދުކުރަނިކޮށް ވިއަސް ވެސް ދިނުމުގެ ކުންފުނިތަކުގެ ހައިސިއްޔަތުން އަޅުގަނޑު ކަންބޮޑުވާ ކަންތައްތަކެއް އެބަހުރި. އާދެ! މިސަރުކާރާއި އެކިވައްތަރުގެ ފުރުޞަތުން، މެދު ހުވަދޫ އަތޮޅުގެ ރަށްރަށުން އެ ރަށްރަށުން ޚިދުމަތް ތަރައްޤީކުރުމަށް ގާއިމް ކުރީގައި. ކުޑަ ކަމެއް ކުރިމަތިވޭ. އަދި ހުވަދޫ އަތޮޅުގެ ނިސްބަތްވާ ރަށްރަށުގެ ސްކޫލްތަކުގެ ޚިދުމަތް މި ދަނީ ކުރިއަރަމުން. އެހެންނަމަވެސް، ރަށްރަށުގެ ޚިދުމަތް ފޯރުކޮށްދިނުމަށް އެކަށީގެންވާ ކަންތައްތައް ނުވާތީ ރަށްރަށުގެ ޚިދުމަތްތަކާއި ދޭންޖެހޭ އަޅުގަނޑުމެންގެ ޚިދުމަތް ހިންގާ އުސޫލު އަޅުގަނޑުމެންގެ ރަށްރަށުގެ ޚިދުމަތްތައް ރަނގަޅުކުރުމަށް ޓަކައި ސަރުކާރުން އަޅުގަނޑުމެން ކުރިމަތިލަމުން ދަނީ. އެހެންވީމާ، މިހާރު ރަށްރަށުގެ ޚިދުމަތްތައް ރަނގަޅުކުރުމަށް ނޭނގޭ. އަބްދުﷲގެ ވެރިކަމުގައި ރަށްރަށުގެ ޚިދުމަތްތަކުގައި ހުރިހާ ޕްރޮޖެކްޓުތަކެއް 3 ކޮޅަށް ބެހިގެން ދިޔަ މަސައްކަތް އެކި ފަރާތް ސަރުކާރުގެ، ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުގައި ޖެހިގެން މިހާތަނަށް އައި. އަޅުގަނޑު ހަނދާންވާ ގޮތުން ފެށިގެން 2015 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި ވެސް އެ މަޝްރޫއު އޮތް. އެހެންނަމަވެސް، 2016 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓު ފާސްވުމާއި އެ މަޝްރޫއު ނިމިގެންދިޔަ އަޅުގަނޑުމެން ގޮތެއް 2017 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި ވެސް ފެންނާކަށް ނެތް. އެހެންނަމަވެސް، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް މިއީ ރާއްޖޭގެ ޕްރޮޖެކްޓެއް މިނިސްޓަރުގެ ހާޒިރުގައި މިނިސްޓަރު ބައްލަވައިލެއްވުމަށް ހުށަހަޅަން. ޕްރޮޖެކްޓުގެ ވާހަކަ އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވަނީ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ސަރުކާރަށް އަޅުގަނޑުމެން ގެނެސްދިން ގޮވާލުން ދެވިފައިވާ ސަރުކާރުގެ ފުލުހުން ދީފި، މިނިސްޓަރުގެ އާބާދީ ބޮޑު ރަށްރަށުގައި، އަދި ދެ އަތޮޅުން ހިނގާ ސަރުކާރުގެ ހިދުމަތް ދެން ރާއްޖެއަށް ޕްރޮޖެކްޓަށް ރާއްޖޭގެ ދެން ޕްރޮޖެކްޓުގެ އިމާރާތްކުރުމަށް ހަމަޖެހިފައި އެބަ ޕްރޮޖެކްޓު ނުފެނިފައިވާ އެއް އަޅުގަނޑު ހިމާޔަތްކުރާ ކަމެއް. އަދި އަޅުގަނޑު ގަދަވެފައި ވެސް ވޭ ކަމެއް. އާދެ، ކުންފުނިކަން އަޅުގަނޑުމެން ގެންދިޔުމަށް ދެވަނަ އިތުރު އިއްޒަތްތެރި އެ ޑިސްޓްރިކުން، ހިމެނޭކަން، އެއް މިންގަނޑެއްގައި ކުންފުނިއާއި ނުލިބެނީ. އެހެންނަމަވެސް ވަރަށްގިނަ ރައީސް ބަދަލުގެ އަޅުގަނޑުމެން މިނިސްޓަރުގެ ފުރުސަތު ދެވިއްޖެ ސަރުކާރުން ވަރަށް ގިނަ މަޝްރޫއުތައް ހިނގާ. އެހެންނަމަވެސް، މިއަހަރު އަހަރު އަޅުގަނޑު ފެންނަނީ އަދި މިއަހަރު ނަގާފައި އަދި ޕްރޮޖެކްޓުތަކުގައި ޕްރޮޖެކްޓު ފެށިއިރު އެންމެ ޕްރޮޖެކްޓުތައް ހިނގާދިޔައީ ކަމަކަށް. އަދި އާ އެއްވެސް ޕްރޮޖެކްޓުތައް މިނިސްޓަރު ފުރުސަތު ލިބުނީ މިއަހަރު އަހަރު ބަޖެޓުގައި ނެތުނީކަން. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން، މި ސަރުކާރުން ވަރަށް ގިނަ މަޝްރޫއުތައް މިނިސްޓަރު ހިނގައި ކުރިއަށް ގެންދާކަން. އެހެންނަމަވެސް، ކުންފުނި ފަރާތްގައި އަދި ވަކި ފަރާތަކުން ނިސްބަތްވާ ބައިވަރު ޕްރޮޖެކްޓުތައް ކުންފުނި އަހަރަށް ހިންގުމަށް ސަރުކާރަށް ވެސް ފަސޭހަކަމެއް ނުވާނެ. އެހެންވީމާ، އެ އުސޫލުން އަޅުގަނޑު ވަރަށް އިޚްލާޞްތެރިކަމާ

އޭގައި އެކަން ބަލައިގަންނަން. އާދެ، އަޅުގަނޑު ހަމަ ގަބޫލުކުރާ އުސޫލެއް، ވަކި މީހަކަށް ބަލައި، ނޫނިއްޔާ ވަކި މީހަކު ނުރުހުމަކުން ޕްރޮޓޮކޯލް ހިލާފު، ޕްރޮޓޮކޯލް ނުހިންގުމަކީ އެއީ އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ އުސޫލެއް ނޫން. މެންބަރުން ތަކައި ނޫނިއްޔާމުން ރައްޔިތުންނަށް ތަކައި ހިތް ގެއްލިގެންވާ ފަދަ ވަކި އުސޫލުތަކުގައި ނޫން. ހަމަޖެހިފައި އޮންނަ އުސޫލާ އެއްގޮތަށް ގޮތުގެ މީހުން އެކަން ދާ ކަމަށް ވެއްޖެއްޔާ އެއީ އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ އުސޫލް. އާދެ، ހިއްސާކޮށްދީ ބަޔާން. ރައްޔިތުންނަށް، އާދޭ ރައްޔިތުންނަށް ދަތިވާ ގޮތަށް ކުރިމަތިލާއިރު ކަންތައް ނިންމުމުގަޔާ އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ކަމެއް ނޫން. އަޅުގަނޑު އެދޭ ގޮތެއް ވެސް ނޫން. އެހެންކަމުން، ރައްޔިތުންނަށް ވީހާވެސް ދުރުހެލި ސަރަހައްދަށް ގޮތަކަށް ކަންކަން ހަމަޖެއްސުމަކީ އަޅުގަނޑު ވަރަށް އެދޭ ކަމެއް. ގާނޫނަ ގޮތުގައި ކާބަފައިން ނުވަތަ އަސާސީ ހުކުމުތަކުގެ ކަންތައްތަކުގެ ބޭނުން ކަންތައްތައް ކޮށްދިނުމުގެ ކަމެއްގައި އަޅުގަނޑު ވަރަށް ބޮޑަށް އެދޭ ކަމެއް. މަގުގެ ތަނަވަސް ކަމާއި ބޭރަށް ހިދުމަތްކުރާ

ކަންތައްތައް ލާއި ބޮޑަށް ބޭނުންވާއިރު ކަނޑައެޅިގެންވާ ކަންތައް ކުޑަކުރުމަށް އަޅުގަނޑު ވަރަށް ބޮޑަށް އެދޭ ކަމެއް. ބަޔަކު ބޮޑެތި ތަފާތުތަކެއް ރައްޔިތުންނަށް ގިނަގުނަ ދަތިތަކާއި ކުރިމަތިވާކަން

އަޅުގަނޑުމެން މަސައްކަތްކުރަމުން ދަނީ. ކުރިން ބޭފުޅުން އެއްބަސްވެ ކައުންސިލު އޮތް އުސޫލުތަކުން، ހުރިހާ ކާރިސާތަކުގެ

މަސްރަހުގައި ދިމާވެއްޖެއްޔާ މަސައްކަތްކުރަމުން އަޅުގަނޑު ކުރަން. ދަރި މަސައްކަތް ކުރަމުން އެކަން ބިޔަށް ހުށަހަޅާފައިވަނީ

ކަންތައްތައް ވެސް އާރާ ބިނާ. އެއުޅުކަމުން، މަސައްކަތްކުރަމުން ފުރުސަތުތައް ނުކުތް އެކަންތައް ބިޔަށް ހުށަހަޅާފައިވާކަން، ހުރިހާ

އެކަންތައް ތަޢާރުފު ކަންތައް ކުރަން. އެއުޅުނަމަވެސް، ސަރުކާރުން އެކަމެއް ނިންމާލާތީ ވަރަށް ގިނަ ގޮތްގޮތުން

ވިސްނާލައި ނިންމާލައިފާ ކަމަށް އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލުކުރަމުންދަނީ. އެއުޅުނަމަވެސް އެ މަސައްކަތުގެ ހިސާބަށް އާދޭ

ދަތިތަކާއި އަދި ކަމަށް ފެނިގެންއާދެ މަސައްކަތް އެ ފާހަގަ ދަރުތަކުން. އެކަން އަޅުގަނޑުމެން އެކުވެރިން

ގަބޫލުކުރަމުންދާ. އެއުޅުކަމުން، ރައްޔިތުން އަދިވެސް އެބަ ވަރަށްބޮޑު ވަރަށްބޮޑަށް ބޭނުން ހިނގާފަދަ ބަދަލުތަކާއި

އަޅުގަނޑު ހަމަ ވަރަށް ބޮޑަށް ތާއީދުކުރަން އިންސާފު ބޭނުން ހިނގާ ފަސޭހަ ބިލުތައް. އާދެ އިންސާފު ބޭނުން ހިނގާނެގޮތް

ވަކިވަރަކަށް ފުރި އާދަމީ އިތުރަށް ލިބޭ މީހުންގެ ޙައްޤު ކަމަށް ވާނީ، އެ އާދަމީ ލިބޭ މީހުންގެ ޙައްޤު އެ ބޭނުން

ނުދީ، އަދި އާއްމު ރައްޔިތުންނަށް ވެސް އެގެ ފައިދާތަކެއް ލިބިގަނެދެވިފައި. އެއުޅުވީމާ، ފުރުސަތުގެ ނަން ހިސާބެއް

އާދައިގެ ބޭނުމުގައި ނުލިބުނު ބަދަލުގައި އަޅުގަނޑު ހިތަދައުރަތު އިންސާފު ބޭނުން ކަމަށް ވަރުގަދަ ބޭނުމުގައި ނަގައިދީ

ކަމަށް ވެއްޖެއްޔާމުން އާދެ ރައްޔިތުންނަށް ލިބިގަންނާނޭ ފުރިހަމަ ވެއްޖެނަމަ. އާދެ، އިއްޔެ މާލޭގައި ރައްޔިތުން،

އަޅުގަނޑުމެން ބަޖެޓުގެ ބެލުމާ ބޭނުން ފަރާތްތައް ހިންގުމާއި ދަތިކަން، ހުރިހާ ފަރާތަކާ ގުޅުން ނެތި

ގެއްލިގެންދާ ފަހިވާގޮތް ފަރާތް. މަޖިލީހުގެ ފަރާތުން ދިނަސް މަސައްކަތްތަކެއް އެކި ފަރާތްތަކުން އެކި ގޮތްގޮތުން ދެއްކިއިރު.

އެއުޅުނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެން މިހާރުވެސް ރަނގަޅުކަމާ، ހުރިހާ ރައްޔިތުން އެކި ކަންކަމުގައި ދަތިކަން ފުރިހަމަ އެއް

ފާރަވާލާ ފަހަރު ނުނިކި ދަތިތަކަށް އެކިއެކި މަޖިލީހުގެ ވެރިކަމަށް އެކިއެކި މީހުންގެ ޙައްޤު ދަތިކުރުމުގެ

ފާރަވާ. އިއްޔެ ރައްޔިތުން ބެލުމާ. މިއީ ވަރަށް ވިސްނަންޖެހޭ ފާރަވާއެވެ. ހުރިހާ ވަރަށް ބޮޑަށް ބަދަލުތައް ފާރަވާއެވެ.

އެކިއެކި ކަންތައްތަކަށް ކާނާގެން އެކިއެކި މީހުންނަށް ނިސްބަތް ގޮތަކަށް، ހުރިހާ ނުކަނޑާލުމާ ގޮތަކަށް ފަހިކޮށްދެއްވައި

ލިބުމުންދާ ވާހަކަ. މަހަކު އުމުރު ދައްކާ ރުފިޔާއާއި ވަކިވަކި ފަރުދުންގެ ޖީބަށް ވަންނަމުންދާ ވާހަކަ. މިކަން އެބަޖެހޭ އަޅުގަނޑުމެންގެ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ވެސް ބަލައި ފިޔަވަޅުއެޅުމަށް އެދެން. އަދި އިއްޒަތްތެރި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަށް އެނގިވަޑައިގަންނަވާ ކަމަށް ވެއްޖެއްޔާ މިކަން ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަށް ވެސް އަޅުގަނޑު ބޭނުން ދަންނަވާލަން މިކަން އެބަ ބައްލަވަންޖެހޭ. އާއްމު ރައްޔިތުންނަށް ހިތްހަމަޖެހުން ލިބޭނެ ނުވާތީ ދެން ތަރައްޤީ ފުރުޞަތުނުދެވޭ ކަމަށް ފެއްޓިއްޔާ އޭގެ އަސަރު އެ ކުންފުންޏަކުން ކުރަން. އެ ކުންފުންޏަކުން ކުރާ ކަމަކަށް ފެއްޓިއްޔާ އެ ކުންފުނީގެ ޚަރަދު ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ ގޮތުން އެ ކުންފުނިތަކަށް ޚަރަދުވާ އަދި ބައިވެރިން، އަދި ބައިވެރިވާ މީހުންގެ ޚަރަދުވެގެން، އަދި ހިއްސާކުރެވިދާނެ. އެހެންކަމުގައިވެސް އާއްމު ރައްޔިތުންނަށް އެކަން ފެންނަނީ ވަރަށް ބޮޑު ކަމަކަށް. އާދެ، އަޅުގަނޑު ހަމަ ސުވާލުކުރަން ބޭނުން އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަނުގެ ޖަވާބުން ވެސް ބަދަލުގެނެސްގެން ކިހިނެއްކަން މުއްސަނދިވާ މީހުން މުއްސަނދިވާ ގޮތް ބެލުން ނިޒާމުއް ހަމަޖެއްސުން. މިއީ މިއަދަކު އަޅުގަނޑުމެން ދައްކާ ވާހަކައެއް ނޫން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މީގެ ކުރީގައި ހުންނެވި މަޖިލީހުގެ ވެސް ކަންތައްތައް ދައުރު ގޮތުން ބައެއް އާއްމު ރައްޔިތުން އެ ސުވާލު އުފައްދަނީ. ކިހިނެއްކަން މެންބަރުން މުއްސަނދިވާ ވާހަކަ. މެންބަރުން ގޭ ގަންނަ ވާހަކަ. މެންބަރުން ބޮޑެތި ވިޔަފާރިތަކެއް ފަށާ ވާހަކަ. އެހެންވީމާ، އެ ކަމަށް އަދިވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ބަލައިލަން ނުދެވޭ. އެހެންވީމާ، ޤާނޫނު ބަދަލުކުރުމުން، ޤާނޫނުން އިސްލާޙުތަކެއް ގެނެސްގެން ނުފެނިވެސް އެއްބަޔަކަށް ބައިވެރިވެ މިކަން ކޮށްދިން އެބަހުރި. މީގެ ބަދަލުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވެސް އެބަ އިންތިހާބުކުރަންޖެހޭ. އެހެންކަމުން، އަދި މަޖިލީހުގެ މެންބަރުން ނުކުންނަކަމުގައި ވިޔަސް އަދި އާއްމު ރައްޔިތުން ކަމުގައި ވިޔަސް ވެސް ކޮށްދޭ ކުށްތަކެއް މުއްސަނދިވެދާ ކިހިނެއް އެ ކުރީގައި އިހުސާސް ނަގައިގެން މީހުން އަދަދެއް ހުށަހަޅައި ގެނައުމަށް މީހުން އިއްޔެއަކުން ވިޔަފާރިކުރަމުންދިޔަ މީހުން މިއަދު ކިހިނެއްތޯ މިހާރު މުއްސަނދި ބޮޑު މީހަކަށް ވާ މީހުންގެ ކަންކަމާ އެބަ ބަލަންޖެހޭ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެއީ ހިނގާކަން ގޮތުގެ ގިނައިން ފަސާދައާއި، ނޫނީ ކުންފުނިތަކުން ވަންނަ ފަސާދައާއި އެބަ ބަލަންޖެހޭ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެހެންވީމާ، އެކަން އަޅުގަނޑު ހަމަ ވަރަށް ބޮޑަށް ދަންނަވާލަން. އެކަން އަޅުގަނޑުމެން ޤާނޫނުން ގެނެސްގެން ނަމަވެސް އެކަން އެބަ ކުރަންޖެހޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ސުވާލުކުރަން ވަކިން ގިނަ ހިދުމަތްތަކެއް އާއްމު ރައްޔިތުންނަށް ދިނުމާއި ބަދަލުގައި ބަޔަކަށްވެސް ކަންތައްތައް ކުރިއެރުވުމުގައި، ތަފާތު ގޮތް އެއް ގޮތެއް ވެސް އެބަ ފެންނަން. އެހެނިހެން އަޅުގަނޑުމެން ބަލާނަމަ ދެއްކަން އެހެނިހެން އެސް.ޓީ.އޯގެ ގޮތްތަކާއި އަދިވެސް އެހެނިހެން އަޅުގަނޑުމެން ބިންވެރިކަމުގެ ގާނޫނުގައި ވެސް ދިރާސާކުރަމު. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ މިމުޅި ސަރުކާރުން އަދަދުން ހަރަދު ހަކު އިދާރީ ހަދައި ކަމެއް ކުރަމުންދާ އިއްޒަތްތެރި އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެން އަދި މިހާރުން އެހެނިހެނެއް އެކި ގޮތުން އެސް.ޓީ.އޯގެ ގޮތްތަކާއި ނޫނީ ވެސް، އަދި ބިންވެރިކަމުގައި ވެސް އަޅުގަނޑުމެންގެ ދައުލަތުގެ މި ބޮޑު ފަސާދައެއް ނުނިމޭހާ އެއްވެސް ވަރެއް ފަސާދައެއް ވާކަން އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް އެނގިފައެއް ނުވޭ. އާދެ، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑު ޖުމުލަ ގޮތެއްގައި ހަމަ ދަންނަވާލީ އަޅުގަނޑު މި ބިލަށް ތާއީދުކުރަމު. އެހެންނަމަވެސް، ބިލު ދިރާސާކުރި ކޮމިޓީން ބިލު ދިރާސާކުރަމުންދިޔައިރު ގެންނަވަން ގިނަ ބަދަލުތަކާ އެކީގައި

ގެނައުމަކީ އަޅުގަނޑު އަސްލު އެދޭ ގޮތް. މީގައި އެބަހުރި ވަރަށް ގިނަ ކަންތައްތައް. ވަރަށް ގިނަ މެންބަރުންގެ ހިތްހަމަޖެހުންތަކެއް. އާއްމު ތަޢުލީމުގެ ކަންބޮޑުވުންތަކެއް ވެސް އެބަހުރި. އެހެންނަމަވެސް، އެއްވެސް ތަނެއްގައި، އެއްވެސް ކަމެއްގައި، އެއްކަމަކީ އެ ހުރިހާ އެންމެން އެހެން ތާއީދުކުރާ އަދި އޭގެ ކަންބޮޑުވުން ނިމިގެން ކަންތައްތައް. އެހެންކަމުން، އުސްތާޛުންގެ ގޮތުން އަޅުގަނޑު ބަލަނީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ބަޖެޓު ކޮމިޓީން ވެސް ދިރާސާކަމަށް ނިމިގެން އަންނައިރު އަޅުގަނޑުމެންގެ މި ކަންބޮޑުވުންތަކަށް ބައެއްގައި އަންނަން ކަމަށް. މި ވަގުތު އަޅުގަނޑުމެންގެ ފޯރަމްގައި ބަޖެޓު ކޮމިޓީގެ އިޖްތިމާޢީ މުޖުތަމަޢު އިންސާނުން ވެސް ހުރިގައި އަޅުގަނޑު ނަމަ ދަންނަވަނީ، ވަރަށް ވިސްނުންތެރިކަމާ އެކީގައި، ވަރަށް ހިންމަތްތެރިކަމާ އެކީގައި މިކަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކޮށްދެވޭނެ. އުސްތާޛުންގެ ގޮތުން މިފަދަކަން އައިސް ޚަރަދުތަކުގައި ފަށައިގަތުމުން އޭގެ ބަޖެޓަކީ 2017 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓު ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން. އެހެންކަމުން އަޅުގަނޑު އަދިވެސް ހަމަ އެ ބަޖެޓު ފިޔަވަޅުތަކުގެ ގޮތުން ކުރަންބޭނުން ކަންތައްތައް އިޖްތިމާޢީ މުޖުތަމަޢު ކުރިއެރުވަން ކަމަށް އަޅުގަނޑު އުއްމީދުކުރަން. އިޖްތިމާޢީ ރައީސް. އަޅުގަނޑަކީ މެންބަރުކަމުން ނާއިބު ދައިރާ ނަގަން ބޭނުންވާ މީހެއް ނޫން. އަޅުގަނޑު ބޭނުމެއް ނޫން ނާއިބު ދައިރާއަކަށް ނަގާކަށް. އެހެންކަމުން، އަޅުގަނޑަށް ހުރި ކައްޔިމުކަން އެހެ ގެއްލުވުމެއް ވިޔަ ކަމަށް ވެއްޖެއްޔާމު އަޅުގަނޑު ބޭނުން އެކަމުން ސަލާމަތްވާން. އަދި ދިވެހި ރައްޔިތުންނަށް ފައިދާއަށް ހުރަސްއަޅާ މީހާ އަޅުގަނޑު ކަމަށް ވެއްޖެއްޔާ ދިވެހި ރައްޔިތުން އެދޭ ކަމަށް ވެއްޖެއްޔާ އަޅުގަނޑު ބޭނުން މިހާރުން ވެސް އިސްތިޢުފާދޭން. އެއީ އަޅުގަނޑު ބުނެދިނު ނުވާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވިޔަ ކަމެއްހަމަ އަޅުގަނޑު އަމިއްލައިގެން އެކަ ނުކުރާނަން. އެހެންކަމުން، އަޅުގަނޑަށް ހުރި ދިވެހި ރައްޔިތުންނަށް އެ ދަރިވަރަކަށް ދިމާވާ ކަމަށް ވެއްޖެއްޔާ ނޫނީ ވިޔަވަޅަށް ހުރަސްއެޅޭ އަދި ކަމަށް ވެއްޖެއްޔާ ހުކުމް ރައްޔިތުން އަޅުގަނޑަކަށް އުނދަގޫ، ނޫނީ ރައްޔިތުން އެދޭ ކަމަށް ވެއްޖެއްޔާ އަޅުގަނޑު އިސްތިޢުފާދޭނަން. އަޅުގަނޑަކީ މެންބަރުކަމުން ކައިބޮއިހަދައިގެން އުޅޭ މީހެއް ނޫން. މީގެ ކުރިންވެސް އަޅުގަނޑު ދުނިޔޭގައި އުޅުނީމު. އެހެންވީމާ، އެކަމާ އަޅުގަނޑުގެ އެއްވެސް ވަސްވާހެއް ނެތް. އަޅުގަނޑު މެންބަރުކަމަށް އުފާވެ ގަތަން ވެސް އަޅުގަނޑު ގަންނަވިން، އަޅުގަނޑަކަށް ބޭނުންނުވާ އުކާލިގެންވާ ފަހަތްޖެ ދު އަހަރުގައި ބައިގެ ފައިވާ ފިނަދުއަށް ނައިސްމި ކަމަށް ވެއްޖެއްޔާ އަޅުގަނޑު އިސްތިޢުފާދޭނަން ވަރަށް. އެއީ އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުން ވެއްޖެއްޔާ ބޭނުމަކީ ރައްޔިތުން އަޅުގަނޑު ގެޔަށް މިނަދުއަށް މަހައްމު ގޮތުން. އެހެންވީމާ، އެއަށް އަޅުގަނޑު ވަސީލަތްކޮށްދިނުމަށް. އިޢުތިރާފްކުރުމަށް ދުރުވި ސަރުކާރުގެ އަދާކުރަމުންދާ، އަދި ފިޔަވި އައިސްތަޖުރިބާއިތު ބިރުމުވައިގެ ސިޔާސަތު އައިނ އަޅުގަނޑުމެންގެ ފަރާ އައިގެންވާ މިއްޔުގިއާ ކައިނަ. އެހެންނަމަވެސް، އަދި މިހާތަނަށް ވެސް އަދި ވެސްފަދުވަރުދައި ވެސް އަޅުގަނޑު ހުރި، ނޫނީ އަދި އެހެން ގޮތަކަށް ހުރި ވެސް އެ ފައްދުއަށް އުފަސްއައިމި ކަމަށް ވެއްޖެއްޔާ އަޅުގަނޑު ބޭނުންވަނީ ނޫން އިސްތިޢުފާދީގެން ނުކަން. އަޅުގަނޑު ބޭނުންވީ ހަމަ އަޅުގަނޑު އަނބުރާނަން ޖާ އަޅުގަނޑު އުދު ގަތަވަން އެ ކަންތައްތައް ނުކުރަން ނުހައްގެންދުކުރަން. އަޅުގަނޑު، އެ އުސްމުން އަޅުގަނޑު ހަމަ ދަންނަވަނީ އަޅުގަނޑު ހަމަ

ތަރައްޤީއަށް ޓަކައި އަދި އެހެން ސަރަހައްދުގެ ރައްޔިތުންގެ ތަރައްޤީއަށް ޓަކައި ވެސް ހުރަސްއެޅޭ މީހަކަށް ވެސް ވާކަށް ބޭނުމެއް ނޫން. އެހެންވީމާ، ޖުމުލަ ގޮތުގައި ހަމަ އަޅުގަނޑު މި ބަޖެޓަށް ތާއީދުކުރާ ވާހަކަ ދަންނަވަން އަދި ބަޖެޓް މަޖިލީހުން ނިމިގެން އަންނައިރު އަދި އިތުރަށް ފުރިހަމަ ވެފައި [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] ވޯޓުދޭނަން ވާހަކަ ދަންނަވަން. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ދެއްވި ފުރުޞަތަށް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ހުޅުދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަލީ މުޙައްމަދަށް.

ހުޅުދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަލީ މުޙައްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެންމެ ފުރަތަމަ އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ބޭނުންވަނީ، އަޅުގަނޑުމެން ކުރިމައްޗަށް 2017 ވަނަ އަހަރަށް ތައްޔާރުކުރަން މިހާ ރަނގަޅު ފުރިހަމަ ބަޖެޓެއް ހުށަހެޅުއްވުމީ މިނިސްޓަރ އޮފް ފިނޭންސް އެންޑް ޓްރެޜަރީއާއި އަދި އެ މަނިކުފާނަށް ބަޖެޓު ތައްޔާރުކުރުމުގައި އެހީތެރިވެދެއްވި ހުރިހާ މުވައްޒަފުންނަށް ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރު ދަންނަވަމުން، ބަޖެޓުގައި ވެސް އަޅުގަނޑަށް ވާހަކަދައްކަންޖެހޭއިރުގައި މި ބަޖެޓާ ބެހޭ ގޮތުން ބަޖެޓުގެ އެކި އެންގަލުން، ހުރި އެކި ޕްރޮޖެކްޓްތަކަށް އެކި ގޮތްގޮތުން ވަނީ ވަރަށް ގިނަ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ވާހަކަދައްކަވައި އެކަމުގެ ތަފްސީލު ވަނީ ހާމަކުރައްވާފަ. އެހެންކަމުން، އަޅުގަނޑު ބަލާނަން އަޅުގަނޑުގެ ވާހަކަކޮޅު [illegible] [illegible]. އާދެ، 2017 ވަނަ އަހަރަށް ކަނޑައެޅިފައި މި އޮތީ 26.8 ބިލިއަންގެ ބަޖެޓެއް. އެއީ މިދިޔަ އަހަރާ އަޅާބަލާއިރުގައި ތަންކޮޅެއް ކުޑަ އަދަދެއް. މި ބަޖެޓް އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ މިއީ ރައްޔިތުންނަށް [illegible] އުއްމީދުތަކެއް ގެނެސްދޭ، އަދި ހަމައެހެންމެ ރާއްޖޭގެ ހުރިހާ ހިސާބެއްގައި ތަރައްޤީގެ މަޝްރޫޢުތައް އަޅުގަނޑުމެން ފެނިގެންދާނެ، އަދި ހަމައެހެންމެ ތަރައްޤީގެ ހޯދާ ކާމިޔާބު ރައްޔިތުން ބޭނުންކުރަމުންދާނެ ބަޖެޓެއް ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން. އާދެ، މި ބަޖެޓު މިއީ ތަރައްޤީއަށް ތައްޔާރުކުރެވޭ އަދި ކޮންޓްރޯލްކުރެވިގެންދާ ބަޖެޓެއް ކަމަށް އަޅުގަނޑަށް ގަބޫލުކުރެވޭ. މި ބަޖެޓު ސަރުކާރުން [illegible] މި ވަނީ ބަޖެޓް [illegible] ނިމިގެންދާއިރުގައި [illegible] [illegible] އަރަނީ ބަޖެޓެއްގެ ގޮތުގައި. [illegible] އަރަނީ ބަޖެޓެއް ސަރުކާރުން މި ގެންނަވި ވަރަށް [illegible] ވަރަށް ބޮޑަށް ވިސްނަވާފަ. ހަމައެހެންމެ [illegible] ކުރަންޖެހޭ [illegible] [illegible] އާމްދަނީއަށް [illegible] ވަރަށް ގިނަ ކަންކަމަށް [illegible] [illegible]. ހަމަ އެހެންމެ ރައްޔިތުންނަށް ފެން ބޭނުންވާ އިތުރު ތަރައްޤީތަކާއި، އަދި ހަމަ އެހެންމެ [illegible] ކުރިއަށްގެންދަ [illegible] ހުރަސް [illegible] ހުއްޓުމެއް ނެތި ކުރިއަށްގެންދާ ގޮތަކަށް. އަނެއް ހެއްކަކީ، މިހާތަނަށް ހަމައަށް ތަރައްޤީއަށް ހުރަހަކަށް އެންމެ ބޮޑު އެއް

ބަޖެޓް މިއީ. އެހެން މިދަންނަވައި، ކެޕިޓަލް ހަރަދަށް މިދަނީ ބަޖެޓުގެ ދެ ބައިކުޅަ އެއްބައިހާ ވުރެ ވެސް ބޮޑުކަން. 50 އިން ސަތޭކައިން ވުރެ ބޮޑު އެއްޗެއް އެބަ ހޭދަވެގެންދާ ކެޕިޓަލް ހަރަދުގެ ގޮތުގައި. ކެޕިޓަލް ހަރަދުވެގެންދިއުމަކީ އެއީ ތަރައްޤީގެ މަޝްރޫޢުތައް އިތުރުވެ، ރައްޔިތުންނަށް ލުއިފަސޭހަ އާދި ގޮތްތަކެއް ވާނެ ކަމުގައި ދަންނަވަން. މިހާތަނަށް މި މަޖިލީހަށް ކެޕިޓަލް ހަރަދުގެ ގޮތުގައި އެންމެ ބޮޑު އަދަދެއް ހުށަހެޅިގެންދިޔަ އެއް ބަޖެޓް މިއީ. އަދި ކެޕިޓަލް ހަރަދު މިހެން ވެގެންދާއިރުގައި ރިކަރަންޓް ހަރަދު. ރިކަރަންޓް ހަރަދު ވެސް ކުޑަކުރުމަށްޓަކައި ވަރަށް ގިނަ ކަންތައްތަކެއް މި ބަޖެޓުގައި ހިމަނާފައި ވޭ. މިހާތަނާ ހަމައަށް ރިކަރަންޓް ހަރަދު ވެސް ކުޑަކުރެވުނު އެންމެ ބަޖެޓުގެ ގޮތުގައި ވެސް. އެހެންކަމުން، އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ މިއީ ވިސްނުންތެރިކަމާ އެއްކޮށް ކުރިއަށް އޮތް އަހަރަށް ވަރަށް ފުރިހަމައަށް ވިސްނާފައި ހެދިފައި އޮތް ބަޖެޓެކޭ. އަދި، ރާއްޖޭގެ އެތައް ހިސާބެއްގައި 14 ރަށެއްގެ ބަނދަރުހެދުމާއި، 90 އެތައް ބަނދަރުތަކާއި، 117 އެތައް މަޝްރޫޢެއް އެބަވޭ. އޭގެތެރޭގައި ވަރަށް އާދަޔާ ހިލާފު ބޮޑެތި މަޝްރޫޢުތައް ވެސް އެބަ ހިނގާ. ކުރިއަށްދާ. އެހެންވީމާ، އެ މަޝްރޫޢުތައް ކުރިއަށްގެންދިޔުމުން އަދި ހަމަ އެހެންމެ މި ބަޖެޓުގައި މި ވާ 26.8 ބިލިއަން މި ވާ ޖުމްލަ މަޝްރޫޢުތަކުގެ ހަރަދުތަކުގައި ކުރިއަށް އޮތް އަހަރު ތަންފީޒުކުރެވޭނެ. އެހެންކަމުން، އަޅުގަނޑަށް ދަންނަވާލަން މި ބަޖެޓަކީ އަޅުގަނޑަށް ވަރަށް ކަމުދާ ބަޖެޓެއް. މި ބަޖެޓް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން. އަދި، އިޖުތިމާޢީ ހަރަދުކަން ބަލާއިރު މުޅި ބަޖެޓުގެ 38% މީގައި ހިމެނިފައިވާތީ ހަޤީޤަތުގައި ރައްޔިތުންނަށްޓަކައި ސަރުކާރުން ބަހައްޓާ ފުރުޞަތުކަން. ދެ އަހަރުމުއްދަތު. އެހެންކަމުން، އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ އެގޮތުން ބެލިޔަސް ވެސް މި ބަޖެޓަކީ ރައްޔިތުންނަށް ރައްޔިތުންގެ އިހްތިޔާޖުތައް ފުރިހަމަކޮށްދިނުމަށްޓަކައި މިއަދު އަދަދެއް ހުށަހެޅިގެންދާ ވަރަށް ފުރިހަމަ އެއްޗެކޭ. އަދި، އަޅުގަނޑުމެން ބަޖެޓުގެ ވާހަކަ ދައްކާއިރުގައި ކޮންމެ އަދަދެއް ވެސް ދައްކާ ވާހަކައެއް މިއީ، އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދިމާވާ އެއްޗެހި ކުރީ ކޮވިޑާ ދިމާވި ތަނެއްކަން. އެހެންކަމުން، ހުރިހާ ފަރާތަކުން ވެސް ގިނަ ފަހަރުތަކުގައި ބަޖެޓް ވަނީ ޑެފިސިޓުގައި ގޮސްފަ. އަދި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ޖެހޭ ދަރަނި ބޮޑުވަމުން، ޖެހިގެން އަންނަ އަހަރުން އެ ދަރަނި ޖެހޭ ހަރަދުތައް ފުރިހަމަކުރަން. އެހެންނަމަވެސް، މި ބަޖެޓު އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި މި ބަޖެޓު ޤާނޫނާ ގުޅޭ ގޮތުގައި ވެސް އެކަށީގެން މިހާރު ދާދި ހަމައެކަނި ޕާލިމެންޓަށް މި ބަޖެޓު ފާސްކޮށްދޭން ޖެހޭ. އެހެންނަމަވެސް، ކުރީގެ ބަޖެޓުތަކުގެ ޖާގައި ރިކަރަންޓު އެއްވެސް ކަމަކަށް ހުރަހެއް ނޭޅި ރިކަރަންޓްގެ ގޮތުގައި ގޮސްފަ. އަދި، 21.9 ބިލިއަން މި ވަނީ އާމްދަނީގެ ގޮތުގައި މި ވަނީ އާމްދަނީގެ ގޮތުގައި ބަލާފަ. އެހެންނަމަވެސް ބަޖެޓުގެ އަދަދު، މިހާރު އަޅުގަނޑުމެން ކުރިމަތިލާ ޑެފިސިޓު މި އޮތީ 8.24. އެހެންނަމަވެސް ބަޖެޓުން ކަނޑައަޅާފައިވާ ހަރަދުކުރާނެ ކަމަށް ހަރަދުކުރެވިފައި ވޭ 22 ބިލިއަން. އެހެންކަމުން، އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ އާމްދަނީ ހޯދުމަށްޓަކައި މިހާރު އަޅުގަނޑުމެން މިކަމާ ކަންތައްތަކުގެ އިތުރުން ދިރާސާ ކަންތައްތަކާ ކުރަންޖެހޭ. އެއީ ވަރަށް ގިނަ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ފަރާތްތަކުގައި އަޅުގަނޑުމެން ޓެކްސް ޖެހުމުގައި މަޢާފުކުރެވިފައިވާ ފަރާތް. އިންކަމް ޓެކްސް. އެހެންނަމަވެސް، އެކަށައަޅާ ޓެކްސްގެ ދާއިރާގައި އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް ބޮޑަށް ވިސްނަން ޖެހޭނެ. އަޅުގަނޑުމެން ހަމައެކަނި އާމްދަނީ

ލިބެން މި އޮތީ އެއްވެސް ވަސީލަތެއް ހިނގުމަކުން ނަހީސް އެ ވަސީލަތެއް ނުހުއްޓި، އަދި އާދޭސްތަކީ އުޅޭ ބަޔަކަށް ބޮޑު ބަރުޖެހުމަކަށް ނުވާ ކަމަކީ ގޮތަކަށް އަޅުގަނޑުން އިތުރު އާމްދަނީ ހޯދައިދޭ މިކަމަށް ބޭނުމަށް ތަޖާރަތްކުރަންވާނީ. އެހެންކަމުން، އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި މިކަންކަމާ ދޭތެރޭގައި، ބަޖެޓް އާމްދަނީ އިތުރުކުރުމާ ދޭތެރޭގައި ސަރުކާރުން ވަރަށް ގިނަ ކަންތައްތަކެއް ކުރައްވާނެ. އަދި ހަމަހަމަކޮށް އެކަންކަމަށް ވިސްނަމުންގެންދަން. ބަޖެޓުގައި މިހާރު މި ބަޖެޓުން އާމްދަނީ އިތުރުކުރުމަށް ބަލައި ފެށޭ، 2 ބިލިއަން ޑޮލަރުގެ އެބަހުރި ސަރުކާރުން ގާތްގަނޑަކަށް ހުރި ހިސާބުތަކުގެ ބަޖެޓް ކަމުން ވަސީލަތާ އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ މި ބަޖެޓް ފެށުނުދުވަހު ކާމިޔާބު ހާސިލުކުރުމަށްޓަކައި ތިބޭނެ. އަޅުގަނޑު ބުނަނީ، އާއްމު ބަޖެޓް ފެށިގެން ޖާގަ ހުރި ސަރުކާރުގެ ބަޖެޓަކީ އަސާސީ ގޮތެއްގައި ވަރަށް ބޮޑު ފަސޭހަތަކެއް ބޭނުންކުރެވޭ ގޮތް. އަދި، އަޅުގަނޑުގެ ދަންނަވާލަންވީ މި ބަޖެޓުގެ ޕްރޮޖެކްޓުތަކުގެ ހިސާބުން ދެން ބޭނުންވާ ޚަރަދުތަކެއް ނުކުރާ ތަނެއް ނުހުރޭ. ވިސްނާލާއިރު، ބަޖެޓް ބަލަހައްޓާނެ ބަޔަކު ނުވާތީ އަޅުގަނޑު މި ހިސާބުން އަޅުގަނޑު ޖެހިލުމެއް އަޅުގަނޑު ނިސްބަތުން ދާއިރާއަށް. ހަރުދަނާކަމާއި އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާއަށް ބަޔާނާ ފެށޭ ބަޖެޓުގެ އަންނަނިވި ޚިދުމަތް ވަރަކަށް ބަޖެޓް ބެލެންސްކުރުން އިންތިޒާމުތަކަށް ހަމަހަމަކަން ހަރުން އުޅެން ކަމުގައި ވިސްނަވާފައި ހުށަހަޅާ ހުރިހާ ހުށަހެޅުން ޕްރޮޖެކްޓްތަކުގެ ސަބަބުންނާއި އަދި ހުރަސްތަކާ ކުޅޭ ޕްރޮޖެކްޓްތަކުގެ ސަރަޙައްދުންނާއި، އަދި ކޮރަޕްޝަން ކަންތައްތަކުގެ ސަބަބުން ހަމަ އެގޮތަށް ބޭނުންކުރެވޭ ބަޔަކު ދިރާސާކޮށް އިތުރު ފައިސާ ބޭނުންވާ ދިމަދިމާލަށް އިންޓަރނޭޝަނަލް ދިރާސާތަކުން. އެއްސަރަހައްދު ބަހައްޓާ ފަސް ބޯޓްސައިޓްތަކުގެ އެސްޓޭޓް ކަމަކަށް އަޅުގަނޑު ނުދަނެ އަޅުގަނޑުގެ ތަނަވަސްކަމާ ބޭނުންކުރާނެ ކުރަމުން. އެއްސާ ހަރަކާތްތެރިވެ، ހުއްދަތަކާއި ކޮށްފައިވާ ބޭނުން ކުރަނީ ތަރައްގީގެ ޚިދުމަތް ދިނުމާއި ސަރުކާރުގެ ސިޔާސަތު، ނޫނީ ވިއްކާ އެ ހުރިހާ ކަމަކީ ބޭނުން ކޮށްފައިވާ ވިޔަފާރި، ނޫނީ ޚަރަދުތަކުގެ ވަރަށް ދިމާ ބަރާބަރު ވިޔަފާރި، ނޫނީ ޓެކްސް ބޭއްވުމުގެ ވިޔަފާރި، މިކަހަލަ ކަންތައްތަކެވެ؛ ނޫނީ ވިއްކާ ބޮޑުވެފައި ގޮތެއް ވަރަށް ދިމާކަމުގެ އުޅޭ ކަމަކު ވިޔަފާރި، ނޫނީ ސިޔާސީ ހާލަތު ދަށްވެ، އަދި އަޅުގަނޑުމެން ގެއްލުންވާ ކަމުގެ ނަތީޖާ ކަމަކު ވިއްދާ އެކަމަށް ކަންތައްތަކާ ކަނޑައަޅާނެ ގޮތް އިސްލާހުކުރުން. އަޅުގަނޑުމެން ދަރަނި ކަމުގެ ހުރި. އެހެންނަމަވެސް، ޖުމުލަކޮށް ބަޔާނީވާ ބަޔަކަށް ކަމުގެ މުހިއްމު ވިޔަފާރިއަކާ ބަޖެޓުގައި ކާބޯތަކެތި ދިރާސާކުރުމަށް ބަޖެޓަކަށް ވިއުމަކީ ފަސް ބަޖެޓް ޙިއްޞާ އެޅުމަށް ގޮތުގެ ފަހަރު މަސައްކަތް. އެހެނީ ދަރަނީގެ ބަޖެޓް ކުރަން ހުރި މި ވަނީ ހިޔާލު. ހުރިހާ ބަރާބަރަކަށް މި ބަޖެޓަކީ ކުރީ ދުވަހުގެ ބޭސްފަރުވާ ޚިދުމަތަކަށް ފޯރުކޮށްދިނުމަށް ކުރީގެ ވަގުތު ނޫނީ ވަރަށް ދިމާއިރު ދުވަސް ދެ ބަޖެޓެއް. ބައެއް ކަންކަމަކީ ދިމާކުރާ ފަސް ހިސާބުތަކުގެ ކުރިއެރުން ކުރަމުން ބަޖެޓްވެސް ހުރި ނޫނީ ވިސްނުން ކަމުގެ ހުރި ޖާގަ ހުރި ވޭތުވެދިޔަ ހިސާބުގެ ފަސް ފަހުން ހަރަކާތްތެރިވުމާއި، ވަރަށް މިހާރު ދެބަޖެޓުގައި ފެށޭ ހިސާބުގެ މަސައްކަތް. އެއީ ފަހަރެއްގައި އެއީ ބަޖެޓުގެ ފެށޭ ބަލިއަދާ އަދި ހޯދުމަށް ބަހައްޓާފައި ކުރީގެ އިސްލާހުކުރުމުގެ ބަޖެޓް މި، މިދަންނަވާ ފަދަ ސަޕޯޓްތަކުގެ މަސައްކަތްކުރާ ދިމާއަކަށް ދިޔައީ. އަދި ހަމައެއާއެކު އެކަމާ ވިޔަފާރީގެ ޚަރަދު ކުރިއެރުވުމާއި، ނޫނީ ވިއްކާ ވިޔަފާރިތަކަށް ފައިދާ ކުރަމުން އިތުރަށް ބޭނުން ބޭނުންކުރާނެ އިތުރު ޚަރަދުތައް ކުރިއަށް ގެންދަން.

ގޮތަށް. އެހެންވީމާ، މި ދެ ޕްރޮޖެކްޓްތަކަކީ އަހަރު ހިނގާ ދެ ޕްރޮޖެކްޓު. ދެން އަތޮޅުތެރޭ ދަރުމަވަންތި، އަތޮޅުތެރެއިންގެ ދާއިރާގައި އެކި ވަރަށް މުހިއްމު އަދި ހަމައެހެންމެ އާބާދީގެ ގޮތުން ދުވަހަކަށް އެކި ރަށް، މިގޮތުން. އަތޮޅުތެރެ ވަރަށް އުފާވެ، ވަރަށް އުފާވެރިކަން، ވަރަށް ބޮޑެތި ސަރުކާރު ދަރުމަވަންތަ ސަރުކާރަށް. މިގޮތުގެ ހަމަޖެހުމާއި އެކި ބަނދަރު، ބަނދަރުތަކާ ހަމަޖެހި ގުޅުއްވާ އެކި ބަނދަރު ތަރައްގީކުރުމަށްޓަކައި އާ ޕްރޮޖެކްޓްތަކުގެ ގޮތުން މި ބަޖެޓުގައި ހިމެނިފައިވާކަން. ރަށްރަށުގައި އެއީ އެ ރަށުގެ ރައްޔިތުން މިއަދު އެދޭ، އެންމެ ގެންނަން، ރަނގަޅުކުރަން ބޭނުންވާ އެންމެ މުހިއްމު އެއް ވިސްނުމެއް. އެހެންކަމުން، އެ ރަށުގެ ތަރައްގީކުރުމުގައި ދިރާސާކުރުމާ ދަށުގައި މި ބަނދަރު ހެދުމާ އެއްބާރު މި ބަނދަރު ހެދިގެންދާނީ ބައެއްގޮތުގެ ދެނެގަތުމުގެ ކަމަށް އަތޮޅުތެރޭގެ ގޮތްތަކުގައިވާ. އަދި ހަމައެހެންމެ އެ ރަށުގައި އާ ޕްރޮޖެކްޓްތަކުގެ ގޮތުގައި އެބައެއް ސަރުކާރު އެދިފައިވެއެވެ. ނަމަ ވާހަކަ ކުރިއަށް ބޭނުމަކީ ކަންތައް ގެއްލުވާ ތަރައްގީކުރުމަށްޓަކައި ކުރިއަށް ބޭނުމަކީ ބަނދަރުގެ ދެކުނުން މިކަން ކުރުވާން ގޮތަށް ޕީ.އެސް.އައި.ޕީގެ ދެކުނުން ހިމެނޭ. އެހެންކަމުން، އަތޮޅުތެރެ ދަރުމަވަންތި މި ރަށަށް ވެސް މިއީ ވަރަށް ފަހި ބަނދަރުގެ ގޮތުގައި އަތޮޅުތެރެ ދެކެވޭ. ދެން އަތޮޅުތެރެ ވަރަށް ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވޭ، ވަރަށް ހިތާމައާ އެއްބާރު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވާ ކަމެއް އެބައޮތް. އަތޮޅުތެރޭގެ ސަރުކާރަކީ ދިރި ގޮތުން ކަންތައްތައް، ވަރަށް ގިނަ ކަންތައްތަކެއް ކުރިއަށްގެންގޮސް ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުން ބޮޑުގައި އިސްލާމް ދީނުގެ ކަންތައްތައް ހިމާޔަތް ކުރަމުންދާއިރު، އަދި ހަމައެހެންމެ ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންނަށް، އެކި ހިސާބުގައި އެއް ރައްޔިތުންނަށް އަތޮޅުތަކުގައި ޚިދުމަތް ފޯރުކޮށް ގޮވައިލި، އެ މުސްލިމުން ކުރިމަތިލާ ގޮތް ހަމަ ޖެހިފައިވާ ސަލާމަތީ ސަރުކާރެއް ވަރަށް ގިނަ މަސައްކަތްތަކެއް ކުރަމުންގެންދޭ. އެހެންކަމުން، އަތޮޅުތެރޭގެ ބޮޑުމަސް، އަދި ހަމައެހެންމެ އަތޮޅުތެރޭގެ ދާއިރާގެ ވަގުތުގެ ރައްޔިތުންގެ ބޮޑުމަސް އެ ރަށުގައި މަސްވެރިކަމާ ބެހޭގޮތުންދިޔުން. އެއީ އެ ރަށުގެ ރައްޔިތުން ވަރަށް ގިނަ ދުވަހެއްސުރެ ކުރަމުން އަންނަ އުމުރުދުވަސް. އެހެންކަމުން، އަތޮޅުތެރެ ދެކޭނީ ސަރުކާރުން މަސްވެރިންނަށް ގެދޮރު ބޮކި ވެސް ގެންގުޅޭ ކަމަށް އެއްބަސްވާ ގިނަ ސަރުކާރެއްގެ މުޅިއަށް ޙަޤީޤަތް އެއްބަސްވާ ކަމުގައި ހިމެނުމުގެ ސިފަތަކުގައި ހިނގަމުންދޭ. އަދި ހަމައެހެންމެ މިކަމުގައި އަތޮޅު ވެސް މަސްވެރިންނަށް ފޯރުކޮށްދެވޭ. އެހެންކަމުން، އަތޮޅުތެރެ ދަރުމަވަންތި ސަރުކާރުން ބޮޑުމަސް ބޭނުމަކީ އެ ރަށުގެ މަސްވެރިން ބޭނުންވާ ތަނުގައި، މިގޮތަށް ދިރިއުޅެން ރައްޔިތުންނަށް އެ ރަށަށް މުސްތަޤްބަލުގެ ރައްޔިތުންނަށް ހިތްހަމަޖެހޭ ގޮތަށް ވެސް އަތޮޅުތެރޭގެ ސަލާމަތީ ގޮތުން ހަމަ ސަރުކާރު އަތޮޅުތެރެ ޝުކުރުދަންނަވަން. އާދެ، ދެން އަތޮޅުތެރެ ދަރުމަވަންތަ އެމް، އަތޮޅުތެރޭގެ ދާއިރާގައި ހަމަ މިދިޔަދުވަސް ވަރުގައި، މަޖިލީހުގައި މިގޮ އާބާދީއެއް، ކުރީ އާބާދީއެއް. އެހެންނަމަވެސް، އެ ރަށުގައި ދިރި ކުރި ދަނޑުވެރިކަން ވެސް، ސަރުކާރުގައި ވަރަށް ކުރިއަށްދާ ވެސް، އެއްބާރު ކުރިއަށްދާ ވެސް މި ކުރިއަށްދާ ވެސް އަދިވެސް ދިރުވާލުމުގެ ބޭނުމަށް. ހަމަ ސަރުކާރުގެ މި އެންމެ އެންމެ ކުރިއަށްދާ ވެސް ދެމެހެއްޓެނިވި ފާހަގަކޮށްލާ ދަނޑުވެރިކަން އެގޮތަށް ކުރިއަށްދާ ވެސް އެއްވެސް މަސައްކަތަކީ އާއިލީގެ ދަނޑުވެރިކަމުގެ ދަނޑުވެރިން މިހާރު ވެސް، ސަރުކާރުން ވެސް އެ ރަށުގައި މަޖިލީހުގައި ވަޒީފާގެ 8 ގައި ކުރިއަށްދިޔަ ހުށަހެޅުމުގެ ކުރިއަށް ތަރައްޤީއާއި ކަމަށް ފެނިގެންވެއް. އެހެންކަމުން، އަތޮޅުތެރެ މި ފުރުޞަތުގައި ރައީސް ޢަބްދުﷲ ޔާމީނާއި، އަދި ހަމައެހެންމެ އެމްޑީޕީން މިނިސްޓަރު ވަރަށް ޚާއްޞަ ޝުކުރެއް

ދަންނަވަން ބޭނުންވޭ. މިއީ އެ ރަށުގެ ރައްޔިތުންގެ ވަރަށް ބޮޑު އުދަގޫއެއް. އެހެންނޫނީމަ، އަޅުގަނޑުމެންނަށް ޖެހޭނީ ކުރި އާބާދީތަކުން އެހެން ދިމަދިމާއަށް ދިއުމުން ވާ ގޮތަކީ އެހެން ހުންނަ ކުރި އާބާދީ ހަމައެކާ ވެސް މަދުވެގެންދާ ގޮތް ދިމާވާނީ. އެހެންނަމަވެސް، މި އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިފެނުނު އުފާ އެއްކޮށް މި ދިޔުން މުޅިއުމު ފުރުބަހުރުގައި އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ އެ ރަށުގައި ގްރޭޑު 7 ނިސާބުގައި ކިޔަވަން ބޭނުން ހުރި ކުދިންނަށް އަތޮޅަށް ގޮސްގެން ކިޔެވޭން ވާހަކަ. އެހެންކަމުން، މިއީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެށުން ވަރަށް އުފާވޭ؛ ގޮތުގަނޑުކަން މިއީ ހުޅުތަރާއެއް ދެ ކުރީގައި ހަމަޖެހިގެންދިޔަ ކަމެއް. އެހެންކަމުން މިކަމަށް ޓަކައި އަޅުގަނޑު ޝުކުރު ދަންނަވަން. ކުރީގައި ވެސް ދަންނަވާލިހެން މި ބަޖެޓު ހުށަހެޅިގެންދާއިރުގައި ބަޖެޓަކީ އުފާވެރި އުއްމީދީ އެއްޗެއް. އެހެންނަމަވެސް، ހާލަތު ވެސް ހުރީ މުޅިން ހުރިހާ އަންމުންނަށް އުޅުންވެސް ކަރަކު ކަންތައްތައް ހުރީ. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ، އަޅުގަނޑުމެން ކުރިއަށްއޮތް ހަރަދުކުރައްވާ މި ބަޖެޓަށް، 2017 ވަނަ އަހަރަށް ހަރަދުކުރައްވާ 26.8 ބިލިއަނުގެ މި ބަޖެޓަށް އަޅުގަނޑުމެން ތާއީދުގެ ކުރާ ރައްޔިތުންނަށް ވެސް އުއްމީދުތަކެއް ގެނުވައިދޭނެ، ތަރައްޤީގެ މަގުގައި ކުރިއަށްދާނެ، އަދި ހަމައެހެންމެ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފަހި ދުވަސްތަކެއް އައިސް، އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ބަޖެޓުން މި ކަށަވަރުވެގެންދާ ޕްރޮޖެކްޓުތަކެއް ނިމި، އެ ޕްރޮޖެކްޓުތަކުގެ ބޭނުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފޯރާނެ، ބޭނުންކުރެވިގެންދާނެ ކަމެއް ކަމުގައި. އެހެންކަމުން، އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލީ ޖުމުލަ ގޮތެއްގައި އަޅުގަނޑު މި ބަޖެޓަށް ތާއީދުކުރަން. އެހެންކަމުން ދެއްވި ފުރުސަތަށް ޝުކުރިއްޔާ ދަންނަވަމުން މި ބަޖެޓަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ބަޖެޓެއް ކަމުގައި ދަންނަވަން. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ ފުރުސަތަށް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ މަޖިލީހުގެ މަސައްކަތްތަކުގައި އިއްޒަތްތެރި ހުރިހާ މެންބަރުން ވެސް ދެއްވާ އެއްބާރުލުމަށް. މިހިސާބުން އަންނަނީ ވެސް ހުސްވަގުތުކޮޅަކަށް މެދުކަނޑާލައިލާނަން. ދެން ޖަލްސާ އަލުން ކުރިއަށްގެންދާނީ 6:30 ގައި.

[ހުސްވަގުތުކޮޅު: 17:44 އިން 18:33 އަށް]

(ރިޔާސަތުގައި އިންނެވީ؛ މަޖިލީހުގެ ނައިބު ރައީސް މޫސާމަނިކު)

ނިންމުން

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. މި [illegible] މަސައްކަތް ފެށުމުގެ ގޮތުން އަޅުގަނޑުމެން [illegible] އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ދަންނަވާލަން އޮތީ، 2017 ވަނަ އަހަރަށް ލަފާކުރާ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓް ވާހަކަފުޅުދެއްކެވުމަށް ގިނަ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ފުރުސަތަށް އެދިވަޑައިގަތް. އަދި މިއަދު ވެސް 29 އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ފުރުސަތުއެރުވިއްޖެ. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ކުރައްވަމުންގެންދަވާ ބުރަ މަސައްކަތަށް އިޚްލާޞްތެރިކަމާ އެކީގައި ޝުކުރު ދަންނަވަން. ދެން މަޖިލީހުގެ ޖަލްސާއެއް އޮންނާނީ 15 ނޮވެމްބަރު 2016 ވާ އަންގާރަ ދުވަހު ހެނދުނު 9:00 ގައި.

والحمد لله ربّ العالمين. މަޖިލިސް ނިމުނީ.
